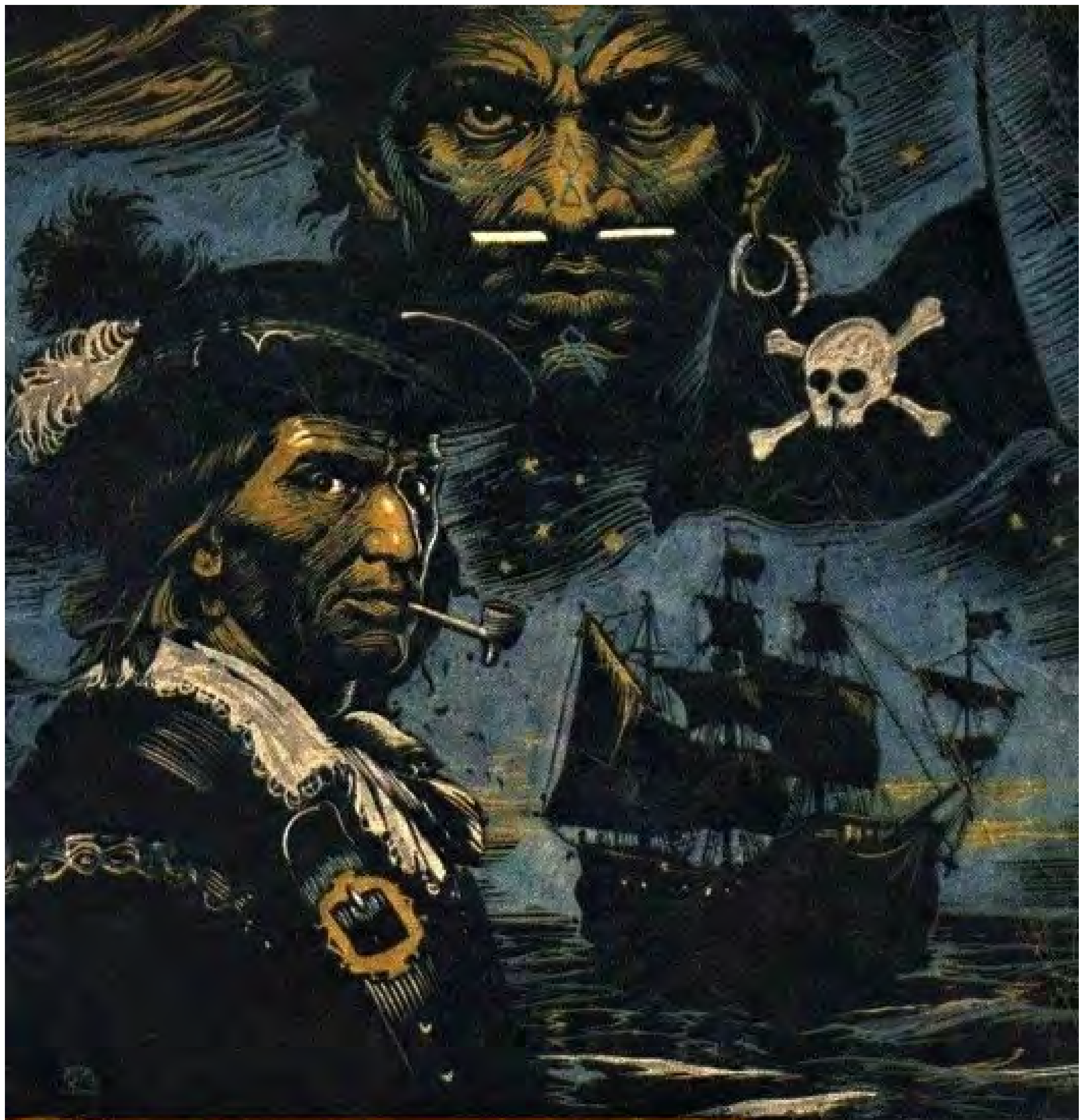

DANIEL DEFOE

Căpitanul Singleton

CĂPITANUL SINGLETON
DANIEL DEFOE

Traducere Lucian Popa
Corint 2015

Daniel Defoe (1659—l731) este considerat fondatorul romanului realist englez. Însă înainte de a fi scriitor, Defoe a fost om de afaceri şi jurnalist. Negustor în diverse domenii, fabricant, contabil, ziarist, agent politic, ruinat (de multe ori), falit, închis, Defoe nu s—a limitat la atât, realizând şi o bogată operă literară ca poet şi ziarist, pamfletar şi istoric, de economist şi călător, de moralist şi romancier.

Cunoscut publicului cititor mai ales prin romanul „Viaţa şi nemaipomenitele aventuri ale lui Robinson Crusoe" (1719), Daniel Defoe aduce în acest roman un elogiu puterii omului de a supravieţui în momente limită şi de a stăpâni natura în împrejurări ostile.

Alături de alte titluri („Moll Flanders", „Un jurnal din anul ciumei"), romanul „Căpitanul Singleton" se înscrie în seria cărţilor de aventuri. Eroii, în frunte cu tânărul care va deveni apoi căpitanul unei echipe de piraţi, trăiesc nemaipomenite întâmplări, cutreierând mările şi oceanele şi acumulând averi fabuloase. Atent la metamorfozele sufletului omenesc, autorul zugrăveşte cu fineţe drumul pe care—l parcurge eroul de la aventurierul fără scrupule, spre omul care regretă toate fărădelegile săvârşite, căile necinstite de dobândire a averii şi care hotărăşte, în final, să—i facă să se bucure de tot ce a acumulat pe membrii unei familii sărace, în mijlocul căreia îşi va găsi liniştea şi—şi va ispăşi păcatele săvârşite în aventuroasa—i viaţă.

Cuprins

CAPITOLUL I. Despre originea mea — Cum am fost furat în frageda copilărie şi vândut unei ţigănci — La doisprezece ani, stăpânul unei corăbii mă duce cu el în Terra Nova — Sîntem capturaţi de o corabie algeriană — Luaţi înapoi de portughezi — Mă ia în grija lui un bătrîn pilot, cu care fac o călătorie și mă apuc de furat — Sunt amestecat într—o răscoală şi coborât la ţărm împreună cu alţi cinci oameni din echipaj — Aici au loc negocieri —

5

AVENTURILE ŞI PIRATERIILE, &c.

După cum se obişnuieşte îndeobşte în cazul marilor personalităţi ale căror vieţi s—au dovedit demne de luat în seamă şi ale căror fapte merită cinstea să fie păstrate de—a pururea vii în memoria generaţiilor ce le—au urmat, pentru a se lua aminte asupra originii lor, dându—se date cât mai complete despre familiile şi arborele genealogic al strămoşilor lor, tot aşa voi proceda şi eu, pentru a fi cât mai metodic, cu toate că nu mă pot uita prea departe în urmă în ceea ce priveşte istoricul strămoşilor mei, după cum vă veţi putea convinge de îndată.

Dacă e să—i dau crezare acelei femei căreia am fost învăţat să—i zic mamă, pe vremea aceea eram un băieţaş de doar vreo doi ani, îmbrăcat cum se cuvine. Aveam o dădacă ce îmi purta de grijă şi care, într—o splendidă seară de vară, m—a scos la plimbare în lungul câmpurilor dinspre Islington, căci, susţinea ea, se cuvenea să iau aer. Pe dădacă o însoţea şi o fetiţă de prin vecini, care să tot fi avut între doisprezece şi paisprezece ani. Dădaca, fie că stabilise din vreme o întâlnire, fie că a fost o întâmplare, s—a întâlnit cu un tânăr care nu era altul decât iubitul ei, după cât mă duce pe mine mintea. Acesta a dus—o într—un local să—i ofere ceva de băut şi o gustare şi, în vreme ce ei petreceau acolo clipe cât se poate de plăcute, afară, în grădină, fata mă ţinea de mână şi se juca totodată cu mine. Uneori ajungeam până la poartă, alteori o luam spre fundul grădinii, aşa încât când şi când mai scăpăm de sub ochii dădacei, însă fata nu nutrea niciun gând rău în privinţa mea.

Aceasta fiind situaţia, către noi s—a îndreptat una din acele femei care se ocupau cu ademenirea şi răpirea copiilor. în acele vremuri, asta era o îndeletnicire diavolească şi se furau cu precădere copii de vârste fragede, mai cu seamă dacă erau bine îmbrăcaţi, deşi nici cei ceva mai răsăriţi nu erau ocoliţi de această primejdie. Apoi erau vânduţi pe plantaţii.

6

Femeia mă luă în braţe şi începu să mă sărute, prefăcându—se că se joacă cu mine, şi astfel, prin acest şiretlic, o făcu pe fată să se îndepărteze la o distanţă bunicică de localul cu pricina. în cele din urină, se apucă să—i îndruge o poveste bine ticluită, îndemnând—o să facă atunci cale întoarsă la dădacă şi să—i spună până unde am ajuns noi, cum unei doamne din lumea bună îi căzuse cu tronc copilul şi cum îl tot dezmierda. Însă dădaca nu trebuia să—şi facă nici cea mai mica grijă, căci nu ne aflam decât la câţiva paşi depărtare. Aşa se face că numaidecât ce fata a plecat, femeia m—a luat cu ea şi duşi am fost.

Din acel moment se pare că am ajuns la cheremul unei cerşetoare care avea trebuinţă de un copil simpatic, pe care să—l arate trecătorilor pentru a le stârni mila şi a—i face să—şi deschidă baierele pungii. După aceea am încăput pe mâinile unei ţigănci, care s—a îngrijit de mine până la vârsta de şase ani. Această femeie, chiar dacă mă tara împreună cu ea în lungul şi—n latul ţării, niciodată nu m—a lăsat să îndur vreun fel de lipsă, iar eu îi ziceam „mamă" cu toate că în cele din urmă îmi împărtăşise că ea nu era câtuşi de puţin mama mea. De fapt, mă cumpărase pentru suma de doisprezece şilingi de la o femeie, care îi destăinuise cum se făcuse că eu ajunsesem în mâinile ei, neascunzându—i nici faptul că numele meu e Bob Singleton. Nu Robert, ci pur şi simplu Bob, căci se pare că niciuna, nici alta nu aveau habar care era numele meu de botez.

Nu are niciun sens să mă mai apuc să înşir acum teribila spaimă de care a avut parte dădaca aceea nefericită, care nu se îngrijise de mine cum se cuvine şi care reuşise astfel să mă facă pierdut. De asemenea, nu are rost să mă apuc să depăn acum nici cu ce cruntă pedeapsă s—a ales din partea tatălui şi a mamei mele, scoşi din minţi pe bună dreptate, şi nici groaza ce i—a cuprins pe părinţii mei la gândul că unica lor odraslă fusese răpită. De fapt, eu unul n—am avut niciodată ştiinţă de mai mult decât ceea ce v—am spus deja, nici măcar cine mi—au fost părinţii, aşa încât n—aş face decât să înşir verzi şi uscate dacă m—aş apuca aici să vorbesc despre toate astea.

7

Buna mea mamă adoptivă, ţiganca, a făcut ce—a făcut şi s—a trezit atârnând într—un ştreang, datorită unui proces la care s—a ajuns în urma vreuneia din isprăvile ei, în care sărise peste cal. Însă, cum acest fapt s—a întâmplat la o vârstă prea crudă pentru mine, când încă nu deprinsesem de—a fir a păr toate relele năravuri ale tagmei celor fără de căpătâi, parohia în grija căreia fusesem lăsat şi de care nu—mi mai pot aduce aminte cu niciun chip s—a îngrijit cu siguranţă de soarta mea, căci întâiul lucru de care—mi aduc limpede aminte e că frecventam o şcoală parohială. Preotul care se ocupa de învăţătura mea mă sfătuia din toate puterile să nu apuc pe căi greşite şi să fiu băiat cuminte. Obişnuia să—mi spună că puteam deveni un om la locul lui, cu toate că nu eram decât un băiat sărman. Tot ce aveam de făcut era să mă ţin de carte şi să—l slujesc pe Dumnezeu cu credinţă.

Mă bate gândul că am tot fost mutat dintr—un oraş într—altul, probabil ţinându—se cont de rezultatele disputelor parohiale, a căror miză era ultimul dintre presupusele domicilii stabile ale mamei mele. Cum şi în ce fel se întâmpla tărăşenia asta, eu n—am nici cea mai mică idee. Însă ultimul dintre oraşele care m—a adjudecat, oricare ar fi fost numele lui, trebuie să se fi aflat nu prea departe de ţărmul mării, căci proprietarul unei corăbii, căruia eu îi căzusem cu tronc, a fost cea dintâi persoană care m—a dus undeva în preajma Southampton—ului, într—o localitate despre care după aceea am aflat că se numea Buselton. Acolo m—a pus să fiu cu ochii în patru şi să fur meseria de la dulgheri şi de la ceilalţi meşteri care se munceau să construiască o corabie pentru el. Apoi, după ce vasul a fost gata, cu toate că nu aveam mai mult de doisprezece ani, m—a luat pe mare cu el, într—o călătorie care avea drept ţintă Newfoundland—ul.

O duceam cât se poate de bine şi îi intrasem atât de mult în voie stăpânului meu, încât îmi zicea băiatul lui. Cu dragă inimă i—aş fi spus şi eu tată, însă nu—mi permitea să—i zic astfel, căci avea proprii copii. Astfel, i—am fost alături vreme de trei sau patru călătorii şi devenisem un băiat zdravăn când, făcând o dată cale întoarsă spre casă, după ce lăsasem în urmă ţărmurile din Newfoundland, am fost făcuţi prizonieri de război. Toate astea se petreceau, dacă socotelile mele nu sunt greşite, cam prin anul 1695, căci nu trebuie să vă îndoiţi de faptul că nu ţineam niciun soi de jurnal.

8

Eu unul nu prea mi—am făcut griji din pricina grozăviei care se abătuse pe capul nostru, cu toate că am văzut cât de neomeneşte s—au purtat turcii cu stăpânul meu, care în vălmăşagul încăierării fusese rănit de o schijă la cap. După cum am zis, pe mine mă cam durea în cot, până când n—am avut proasta inspiraţie să zic ceva legat, după câte—mi mai aduc aminte, de tratamentul crud la care l—au supus turcii pe stăpânul meu. Atunci m—au înhăţat şi mi—au tras o bătaie soră cu moartea, lovindu—mă la tălpi cu o stinghie, aşa încât preţ de câteva zile la rând n—am mai fost în stare nu numai să merg, dar nici măcar să stau în picioare.

Însă de această dată sorţii au fost de partea mea, căci în vreme ce piraţii navigau având la remorcă corabia noastră pe post de trofeu şi se îndreptau spre strâmtori, în preajma golfului Cadiz, vasul pirat turcesc a fost atacat de două mari vase de război portugheze, făcut prizonier şi dus la Lisabona.

După cum nu mă lăsasem cuprins de îngrijorare în urma faptului că fusesem făcut prizonier, nefiind prea clare pentru mine consecinţele acestei situaţii, dacă ar fi fost ca ea să nu fie urmată, tot aşa n—am realizat nici importanţa eliberării mele. La drept vorbind, pentru mine nici n—a prea adus cu o eliberare, oricum nu atât cât ar fi fost cazul, deoarece stăpânul meu, singurul prieten pe care eu îl aveam pe lume, şi—a aflat sfârşitul la Lisabona, din pricina rănilor. Prin urmare eu am recăzut în starea mea iniţială, adică am ajuns iarăşi un coate—goale, muritor de foame. Colac peste pupăză, mai eram şi într—o ţară străină, unde pentru mine toţi erau nişte străini, iar limba pe care o vorbeau oamenii de acolo îmi era total necunoscută. Cu toate astea, am scos—o la capăt mai bine decât m—aş fi putut aştepta, căci după ce toţi cei care făcuseră parte din echipaj au fost lăsaţi să plece care—ncotro, după bunul plac al fiecăruia, eu, care n—aveam habar încotro să mă îndrept, am mai zăbovit câteva zile pe corabie până când unul dintre ofiţeri, luându—mă la ochi, şi—a manifestat interesul de a afla ce tot taie frunză la câini acel mic câine de englez şi întrebându—se din ce motiv nu fusese încă debarcat.

9

Vorbele lui mi—au ajuns la ureche şi, cu toate că înţelesul cuvintelor sale nu mi—a fost prea limpede, am simţit totuşi despre ce era vorba şi am fost cuprins de o spaimă îngrozitoare, căci nu ştiam prin ce mijloace puteam ajunge să capăt un codru de pâine. Cârmaciul vasului, un marinar bătrân, dându—şi seama cât eram de cătrănit, a venit la mine şi, adresându—mi—se într—o engleză stâlcită, mi—a spus că

trebuie să—mi iau tălpăşiţa.
—Unde să mă duc? l—am întrebat.
—Unde—ţi doreşte inima, mi—a răspuns el. Acasă, în ţara ta, dacă asta ţi—e pe plac.
—Dar cum să ajung până acolo? am continuat eu şirul întrebărilor.
—Păi cum, tu n—ai niciun prieten pe lume? şi—a manifestat el nedumerirea.
—Nu, i—am răspuns eu, nici măcar unul singur, afară doar de câinele ăsta, care—şi face veacul pe corabia asta, căci el a fost singurul care mi—a dovedit că—mi este prieten, aducându—mi ceva de îmbucat. (Cu puţin timp înainte, câinele şterpelise o bucată de carne şi o adusese lângă mine, iar eu o luasem şi o înfulecasem, fără să stau prea mult pe gânduri).
—Bine, bine, zise atunci bătrânul cârmaci, trebuie să—ţi pui cumva burta la cale. Vrei să mergi cu mine?
—Da, din toată inima, i—am răspuns eu.

Ca să nu o mai lungim, bătrânul cârmaci m—a dus acasă la el şi s—a purtat omeneşte faţă de mine, chiar dacă nu o duceam pe roze. Am locuit împreună cu el vreo doi ani, timp în care el îşi vedea de treburile lui. În final, într—o bună zi, o obţinut postul de ofiţer de bord sau de pilot sub comanda lui Don Garcia de Pimentesia de Carravallas, căpitan al unui *galion* sau *carrack* portughez, care trebuia să ajungă în Goa, în Indiile de Est. Numaidecât ce şi—a luat postul în primire m—a adus şi pe mine la bordul vasului şi mi—a dat în grijă cabina lui personală, în care îngrămădise din belşug băuturi, dulceţuri, zaharicale, mirodenii şi alte merinde, să—i ajungă pentru toată durata călătoriei. Nu după multă vreme, acestora li se alătură o serioasă cantitate de mărfuri europene, cum ar fi dantelă fină, pânză de in, postav, stofe de lână, diverse ţesături şi multe altele. Tot acest bazar l—a declarat ca fiind garderoba sa personală.

10

Prea eram un boboc în această branşă ca să mă îndeletnicesc cu ţinerea vreunui jurnal de călătorie, chiar dacă stăpânul meu care, cu toate că era portughez, avea oarecare înclinaţii artistice, îmi dădea ghes s—o fac. însă faptul că.nu înţelegeam o iotă din limba portugheză constituia un obstacol major, sau îmi folosea cel puţin ca o scuză rezonabilă. Cu toate astea, după o bucată de vreme, am început să—mi arunc ochii prin hărţile şi cărţile lui. Cum eram în stare să scriu cu o caligrafie mulţumitoare, înţelegeam un dram de latină şi, în cele din urmă, limba portugheză ajunsese să nu—mi mai sune aşa de străin, m—am pricopsit şi cu unele cunoştinţe despre navigaţie. Cam de mântuială, ce—i drept, căci toată ştiinţa astfel agonisită nu era suficientă ca să mă pot bizui pe ea într—o viaţă aventuroasă, aşa cum avea să se dovedească a mea. Pe scurt, m—am ales cu câteva învăţăminte practice de pe urma acelei călătorii cu portughezii: am învăţat să fiu un hoţ de ispravă şi un marinar de mâna a doua. Cred că pot să afirm, cu sufletul împăcat, că portughezii sunt, dintre toate seminţiile de pe faţa pământului cei mai desăvârşiţi profesori pentru a deprinde aceste două meserii.

În cele din urmă, ne—am urnit din loc şi am pornit—o pe drumul nostru către Indiile de Est, abătându—ne spre coasta Braziliei; asta nu pentru că pe acolo ar fi fost traseul obişnuit al vaselor ce navighează pe ruta aceasta; însă căpitanul corăbiei noastre, fie că a făcut—o după capul lui, fie că aşa a fost înţelegerea cu negustorii care tocmiseră corabia, făcu întâi un ocol pe acele meleaguri, unde în golful Tuturor Sfinţilor sau, după cum i se spune în portugheză, Rio de Todos los Santos, am descărcat aproape o sută de tone de mărfuri şi în schimb am încărcat o cantitate bunicică de aur, precum şi o sumedenie de lăzi cu zahăr şi şaptezeci sau optzeci de baloturi de tutun, mari cât toate zilele, fiecare trăgând la cântar pe puţin o sută de kilograme.

În locul cu pricina, făcându—mi eu veacul la ţărm, urmând ordinele pe care mi le dăduse stăpânul meu, mă îngrijeam şi de daravelile căpitanului, căci acesta remarcase că sunt tare inimos atunci când mă îndeletnicesc cu treburile stăpânului. Pentru a—i mulţumi cum se cuvine pentru încrederea exagerată pe care mi—o acordase, eu unul am găsit de cuviinţă să fac pierduţi, adică să fur, vreo douăzeci de galbeni din aurul care se încărca pe vas, iar asta a fost prima mea ispravă mai acătării.

11

De acolo şi până la capul Bunei Speranţe am avut parte de o călătorie liniştită, fără peripeţii; iar mie mi se dusese buhul, fiind cunoscut mai ceva decât un cal breaz pentru faptul că eram un slujitor destoinic şi credincios stăpânului meu, ceva de speriat (destoinic eram eu, e drept, însă în ceea ce privea cinstea, departe de mine acest gând; cu toate astea, cei de pe vas se încăpăţânau cu tot dinadinsul să mă considere cinstit, lucru ce constituia, că tot veni vorba, greşeala lor capitală). Chiar din pricina acestei greşeli, mari

cât roata carului, căpitanul începu să manifeste pentru mine o simpatie deosebită, folosindu—mă pentru treburile sale personale ori de câte ori se ivea prilejul. În acelaşi timp, ca recompensă pentru hărnicia mea, care îi întrecuse orice aşteptări, m—am bucurat din partea lui de o seamă de favoruri. De pildă, conform ordinului său personal, am devenit un soi de ajutor pe lângă intendentul propriu—zis al corăbiei, revenindu—mi sarcina de a mă ocupa în mod direct de proviziile trebuitoare căpitanului pentru propria sa masă. Este drept că eu nu eram singurul intendent în slujba căpitanului, căci mai exista şi un al doilea, care se ocupa de proviziile particulare ale căpitanului. Eu însă aveam în grijă numai partea de provizii care se cuvenea căpitanului din stocurile corăbiei.

Oricum, astfel mi se ivea ocazia să mă îngrijesc mai cu seamă de soarta slujitorului stăpânului meu şi să—mi pun de o parte provizii îndestulătoare, ca să pot duce un trai mult mai îmbelşugat decât ceilalţi membri ai echipajului. De fapt, căpitanul dorea doar din an în paşte să i se aducă câte ceva din stocurile corăbiei, după cum am amintit, dar eu dădeam mai tot timpul iama pe acolo, ciugulind tot timpul câte ceva pentru folosul meu personal. În cele din urmă, şapte luni după ce părăsisem Lisabona, am ajuns cu bine la Goa, în Indiile de Est, iar acolo ne—am petrecut vreo opt luni. În acest răstimp, cum stăpânul meu îşi făcea veacul mai mult pe uscat decât pe vas, mie unuia nu—mi rămânea altceva mai bun de făcut decât să învăţ de la portughezi tot ce aveau ei mai rău. Şi aveam ce învăţa, nu glumă, căci portughezii sunt naţia cea mai perfidă şi mai desfrânată, cea mai crudă şi mai lipsită de ruşine, dintre toate seminţiile pe care Dumnezeu le—a lăsat pe acest pământ şi care pe deasupra îşi mai zic şi creştine.

12

Hoţia, minciuna, vorbele spurcate şi jurămintele strâmbe, pe lângă desfrânarea cea mai deşănţată, toate acestea făceau parte din purtarea de zi cu zi, adânc înrădăcinată în firea echipajului de pe corabia noastră. Nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că, în pofida celor mai stufoase declaraţii despre curajul lor neasemuit, la o adică se dovedeau laşii cei mai desăvârşiţi pe care i—am întâlnit vreodată, iar consecinţele laşităţii lor ieşeau la iveală cu nenumărate prilejuri. Cu toate astea, printre ei se mai afla rătăcit şi câte unul care nu era chiar aşa de rău si, cum destinul mă adusese în mijlocul lor, părerile mele despre ceilalţi, adică despre cei mai mulţi dintre ei, erau cât se poate de încărcate de dispreţ, aşa cum de fapt se şi cuvenea.

De fapt, eram croit chiar pe măsura unei astfel de adunături fără niciun căpătâi, căci nu mă anima nici cel mai mic simţ al virtuţii, iar în ceea ce privea sentimentul religios, acesta îmi lipsea cu desăvârşire. La urechea mea nu ajunseseră prea multe nici despre una, nici despre alta, lăsând la o parte ce—mi îndrugase un preot încărcat de ani şi de bunătate, şi asta pe vremea când nu eram decât un copil de opt sau nouă ani. Ba chiar mai mult decât atât, mă avântasem pe calea pierzaniei, străduindu—mă să ajung cât mai repede la fel de rău pe cât se poate dovedi sau s—a dovedit vreodată cineva. Destinul mi—a sorocit cu siguranţă primii paşi pe acest drum fără întoarcere, ştiind că aveam de dus la îndeplinire, în lumea aceasta, o misiune ce nu putea fi încredinţată decât unuia de teapa mea, de care cinstea nu se lipeşte aşa cum nu se lipeşte apa de penele gâştei. Dar chiar şi aşa, bălăcindu—mă în acea stare de înnăscută nemernicie, dispreţul pe care—l nutream din toată inima faţă de ticăloşia destrăbălată a portughezilor era aşa de adânc, încât nu puteam decât să—i urăsc din toate puterile, de când i—am cunoscut şi apoi pe tot parcursul vieţii mele. Mitocănia lor era aşa de desăvârşită, erau atât de nemernici şi de prefăcuţi, nu doar faţă de alţii, ci şi între ei, atât de greţos de slugarnici când se vedeau la cheremul cuiva, atât de ţanţoşi, de cruzi şi tiranici când îi aveau pe alţii la mână, încât în natura lor se afla întreţesut ceva care nu se împăca nici în ruptul capului cu firea mea. Dacă mai luăm seama şi la faptul că este firesc ca un englez să urască laşitatea din toată inima, toate astea puse cap la cap mă determinau să manifest faţă de portughezi o scârbă la fel cu aceea pe care aş fi nutrit—o faţă de diavol.

13

Cu toate astea, după cum bine sună zicala englezească „cine s—a urcat pe aceeaşi corabie cu dracul e nevoit să navigheze alături de el", eram în mijlocul lor, aşa că nu aveam de ales şi trebuia s—o scot la capăt pe cât mă pricepeam mai bine. După cum am spus deja, stăpânul meu se înţelesese cu căpitanul ca eu să—i dau acestuia o mână de ajutor în treburile lui; dar, după cum am aflat mai târziu, stăpânul meu primea de la căpitan, în urma acestor servicii, câte o jumătate de galben în fiecare lună. De asemenea, numele meu fusese trecut şi în registrele vasului, aşa că mă aşteptam ca în Indii, atunci când pe corabie avea să se plătească leafa cuvenită pentru patru luni, după cum era întotdeauna obiceiul, stăpânul să facă în aşa fel încât să mă aleg şi eu cu ceva.

Însă socotelile mele nu se potriveau în niciun fel cu cele ale stăpânului, căci acestuia nici măcar nu—i trecea prin cap una ca asta: se îndurase să mă ia pe lângă el atunci când eram într—o situaţie disperată şi i se părea de la sine înţeles să mă ţină în aceeaşi stare, încercând să stoarcă cât mai mulţi bani pe spinarea mea. Acum însă toată această stare de lucruri începea să—mi apară într—o cu totul altă lumină. La început, eram încredinţat că, văzând nenorocirea în care mă înglodasem până peste cap, mă luase pe lângă el mânat doar de un sentiment de milă creştinească şi eram ferm convins că, numaidecât ce avea să mă îmbarce pe vas, o să—mi dea şi mie ceva pentru slujba cu care mă îndeletniceam.

14

Se pare însă că, în această privinţă, părerile sale erau cu totul altele, iar atunci am pus pe altcineva să—i vorbească şi să aducă vorba despre asta, la Goa, atunci când pe vas s—au plătit lefurile echipajului, a fost cuprins de un acces de furie greu de imaginat, zicându—mi câine englez şi pui de eretic şi ameninţând că mă dă pe mâna Inchiziţiei. La drept vorbind, din toate ocările ce pot fi alcătuite folosind cele douăzeci şi patru de litere ale alfabetului, oricare s—ar fi potrivit mai bine decât aceea de eretic, căci eu unul nu aveam nici în clin, nici în mânecă cu religia, nefiind nici măcar în stare să fac diferenţa între un protestant şi un papistaş, şi cu atât mai puţin între oricare din aceştia şi un mahomedan, aşa încât calificativul de eretic se potrivea cu mine ca nuca—n perete. Cu toate astea, a fost cât pe—aici ca, aşa neştiutor cum mă aflam, să fiu târât în faţa Inchiziţiei, iar acolo, dacă aş fi fost întrebat ce sunt, protestant sau catolic, aş fi răspuns de la prima întrebare, oricare ar fi fost aceasta. Dacă întâmplarea ar fi făcut ca cea dintâi întrebare să fie dacă sunt protestant, cu siguranţă că răspunsul meu afirmativ m—ar fi transformat într—un martir, fără ca eu să am habar din ce pricină mi se cuvine această cinste.

Salvarea mea a venit însă din partea preotului de la bord sau, cum îi ziceam noi, a capelanului corăbiei. Acesta, dumirindu—se că în ceea ce priveşte religia eram un băiat cu totul neştiutor, gata să fac sau să spun orice mi s—ar fi cerut, îmi puse câteva întrebări legate de religie şi, auzind răspunsurile mele pline de naivitate, îşi luă asupra sa sarcina de a—i încredinţa pe toţi că eram un bun catolic, căci capelanul nutrea pare—se speranţa ca el să reprezinte calea prin care sufletul meu să—şi afle izbăvirea. Credea că această lucrare avea să fie pentru el o realizare merituoasă, aşa că într—o săptămână a făcut din mine un papistaş nici mai bun, nici mai rău decât oricare altul.

Atunci i—am destăinuit şi cum stă treaba cu stăpânul meu: era adevărat că mă scosese la liman dintr—o situaţie fără ieşire, luându—mă sub aripa—i protectoare pe când mă aflam fără nicio nădejde la bordul unui vas de război, la Lisabona. Era adevărat că îi eram cât se poate de îndatorat pentru că făcuse în aşa fel, încât fusesem îmbarcat pe puntea acestei corăbii şi că, dacă m—ar fi făcut uitat la Lisabona, m—aş fi putut prăpădi de foame sau ceva în genul ăsta. Din acest motiv, eram de acord să—i ofer de bunăvoie serviciile mele, însă sperasem că pentru aceasta n—o să mă treacă chiar de tot cu Vederea sau că se va învrednici să—mi aducă la cunoştinţă cât timp se aştepta ca eu să robotesc pentru el fără să mă aleg cu nimic.

15

Toate demersurile mele fură însă zadarnice, căci nici preotul, nici nimeni altcineva, nu—i putea scoate din minte ideea că eu nu—i eram servitor, ci sclav. Pretindea că mă luase prizonier de pe corabia algeriană şi că eram turc, spunând doar că sunt englez pentru a—mi căpăta libertatea, şi că acum avea de gând să mă dea pe mâna inchiziţiei, ca păgân turc ce mă aflam.

Acest lucru îmi băgă frica în oase, îngrozindu—mă peste măsură, căci nu se afla nimeni care să depună mărturie în favoarea mea, care să declare ce eram sau de unde veneam. însă bunul Padre Antonio, căci acesta îi era numele, alungă orice bănuială care plana asupra mea, într—un mod care era mai presus de înţelegerea mea. într—o dimineaţă, a venit la mine însoţit de doi marinari şi mi—a spus că veneau să mă cerceteze şi să se convingă că nu sunt turc, pentru a putea depune mărturie în favoarea mea. Stăteam împietrit în faţa lor, cuprins de uimire şi de spaimă, neînţelegând în ruptul capului ce doreau de la mine şi nefiind în stare să—mi imaginez cu niciun chip ce aveau de gând să—mi facă. Cu toate astea, după ce mă dezbrăcară până la piele, lăsându—mă gol puşcă, se declarară satisfăcuţi, iar părintele Antonio mă sfătui să nu—mi mai fac griji, căci acum puteau depune mărturie liniştiţi, încredinţaţi că nu sunt turc. Doar aşa am reuşit să scap cu faţa curată de cruzimea dovedită de stăpânul meu în această situaţie.

În acel moment, decisesem ca în viitor, dacă mi se va ivi prilejul, să dau bir cu fugiţii din preajma lui, însă acolo nu exista nici cea mai mică şansă de a duce la îndeplinire un asemenea plan. În port nu se afla

nici urmă de vas al vreunei alte seminţii de pe pământ, cu excepţia a două sau trei vase persane, venite tocmai de la Ormuz, aşa că, dacă m—aş fi încumetat s—o zbughesc de pe lângă el, m—ar fi înhăţat pe ţărm cât ai fi bătut din palme şi m—ar fi adus cu de—a sila înapoi la bord. Singura soluţie care—mi mai rămânea era să dau dovadă de răbdare, însă stăpânul a făcut tot ce i—a stat în putinţă ca eu să ajung cât mai repede la capătul ei, căci după cele întâmplate a început să se poarte cu mine într—un fel cât se poate de nemernic, nemulţumindu—se doar să—mi drămuiască porţiile de mâncare, ci şi bătându—mă şi supunându—mă la cazne crunte pentru nimica toată. Una peste alta, viaţa mea a început să semene din ce în ce mai bine cu un iad în toată puterea cuvântului.

16

Chinurile barbare la care mă supunea neîncetat, laolaltă cu imposibilitatea de a afla o cale de scăpare, mi—au pus mintea la lucru, făcându—mă să mă gândesc la soluţii care mai de care mai diavoleşti. După ce întorsesem situaţia pe toate feţele, negăsind nicio cale de scăpare cu şanse de reuşită cât de mici, m—am decis să iau taurul de coarne şi să—i fac de petrecanie, fără prea multe fasoane. Cum această hotărâre diavolească pusese stăpânire pe mintea mea, zile şi nopţi în şir mă gândeam doar la cea mai potrivită modalitate de a trece la fapte, iar diavolul nu stătea nici el pe tânjală, dându—mi ghes să nu mai zăbovesc şi să acţionez. Mijloacele necesare îmi lipseau însă cu desăvârşire, căci nu posedam nici puşcă, nici sabie, nici vreo altă armă cu care să—i vin de hac. O soluţie cumva mai la îndemână mi se părea să—l otrăvesc, însă nu ştiam de unde aş putea să capăt otravă, iar dacă aş fi ajuns în situaţia de a face rost de aşa ceva, nu ştiam niciun cuvânt folosit în acest scop în limba aceea şi nici în ce fel trebuia să mă adresez cuiva pentru a obţine un astfel de lucru.

În acest mod am păcătuit faţă de el, cu gândul, de sute şi sute de ori, însă providenţa, nu ştiu de dragul cui, al meu sau al lui, mi—a zădărnicit întotdeauna planurile şi niciodată nu mi s—a oferit prilejul de a—mi pune gândul în practică, aşa că n—am avut încotro şi am fost nevoit să trăiesc în continuare în jug, cu capul plecat, până în ziua în care vasul, după ce—şi urcase la bord încărcătura, îşi umflă pânzele—n vânt şi porni la drum spre Portugalia.

În ceea ce priveşte amănuntele călătoriei, nu—mi mai amintesc mare lucru căci, aşa după cum v—am spus deja, nu ţineam un jurnal; dar ce era mai important nu mi—a scăpat totuşi şi anume că, în momentul în care ajunsesem în preajma Capului Bunei Speranţe, cum îi ziceam noi, sau Cabo de Bona Speranza, cum îi zic ei, am fost mânaţi mult înapoi spre est de o furtună straşnică dinspre vest—sud—vest, furtună care nu s—a domolit timp de şase zile şi şase nopţi, abătându—ne de la drumul nostru. Apoi, navigând contra vântului alte câteva zile bune, am ajuns într—un târziu să aruncăm ancora pe coasta insulei Madagascar.

17

Violenţa furtunii fusese aşa de mare, încât corabia căpătase o sumedenie de stricăciuni şi ar fi fost nevoie de ceva vreme pentru a fi dreasă aşa cum se cuvine. în consecinţă, cârmaciul, stăpânul meu adică, se apropie mai mult de ţărm, dirijând vasul printr—un şenal foarte bun, în care pluteam pe o apă a cărei adâncime era de douăzeci şi şase de stânjeni marini, la depărtare de vreo jumătate de milă de ţărm.

În vreme ce corabia naviga în acele ape liniştite la bord izbucni o revoltă disperată a echipajului, din cauză că raţiile le fuseseră reduse, iar situaţia ajunsese aşa de explozivă, încât nu se sfiiră să—l ameninţe pe căpitan că—l vor debarca pe ţărm si apoi se vor întoarce spre Goa cu corabia. în ceea ce mă privea, îmi doream din tot sufletul să se întâmple una ca asta, căci mintea mea era plină de gânduri drăceşti şi nu m—aş fi dat în lături de la nicio mârşăvie. Aşa se face că, cu toate că nu eram decât un băietan, cum îmi ziceau ei, am pus paie pe foc din toate puterile şi m—am vârât în belea în aşa hal, încât n—a lipsit mult să ajung să mă legăn de catarg, la capătul unei funii, cu un nod straşnic în jurul gâtului, chiar din cea dintâi şi cea mai timpurie parte a vieţii mele. La urechea căpitanului, ajunsese zvonul că o parte dintre oamenii din echipaj ticluiseră un plan ca să—l omoare, iar după ce izbuti, pe de—o parte, cu bani şi cu vorbe dulci, pe de altă parte, cu ameninţări şi cazne, să—i facă pe doi dintre ei să dezvăluie amănuntele şi numele celor implicaţi, aceştia fură înhăţaţi cât ai zice peşte şi, tot aruncând vina unii asupra altora, nu mai puţin de şaisprezece oameni se treziră înşfăcaţi şi fixaţi în lanţuri, iar printre aceştia mă număram şi eu.

Căpitanul, înspăimântat de primejdia ce—l pândea, decise să—şi cureţe vasul de duşmani, aşa că ne judecă la grămadă şi cu toţii, până la ultimul, ne pricopsirăm cu pedeapsa capitală. Eram prea fraged la minte pentru a lua seama la modul în care s—a desfăşurat judecata aceea, însă îmi aduc aminte că

intendentul şi unul din tunari fură ridicaţi numaidecât în ştreang, iar ceilalţi, cu mine cu tot, nu ne puteam aştepta la o soartă mai blândă. Am uitat cu totul cât de îngrijorat m—am dovedit în privinţa a ceea ce mă păştea, dar îmi aduc aminte că am plâns de sărea cămaşa pe mine, căci pe atunci nu ştiam mare lucru despre lumea asta şi chiar nimic despre lumea de dincolo.

18

În cele din urmă însă, căpitanul se mulţumi să le vină de hac celor doi, iar pe câţiva dintre cei rămaşi, datorită căinţei lor pline de umilinţă şi a promisiunilor lor că pe viitor se vor purta cum nu se poate mai bine, îi iertă. Dar ordonă ca cinci oameni dintre cei aflaţi vinovaţi să fie coborâţi pe ţărmul insulei şi abandonaţi acolo, iar printre aceştia mă număram bineînţeles şi eu. Stăpânul meu puse la bătaie toată influenţa pe care o avea pe lângă căpitan, încercând să—mi obţină iertarea, dar nu reuşi acest lucru, căci cineva îi spusese căpitanului că eu eram unul dintre cei care trebuiau să—l omoare. Aşa se face că, atunci când stăpânul meu îi adresă rugămintea ca, dacă e cu putinţă, eu să nu fiu abandonat pe ţărm, căpitanul îi răspunse că n—am decât să rămân pe vas, dacă asta este dorinţa lui, însă în acest caz urma să mă legăn în ştreang. Aşadar, ştiind între ce variante avea de ales, stăpânul o putea alege pentru mine pe aceea pe care o considera mai potrivită. Căpitanul era, se pare, foc şi pară pentru că făceam şi eu parte din banda trădătorilor, după ce el manifestase faţă de mine atâta bunăvoinţă şi mă alesese să—l servesc, după cum v—am povestit mai.devreme. Acesta a fost poate şi motivul care l—a determinat să—i ofere stăpânului meu o alegere între două variante atât de dure: sau să mă abandoneze pe ţărm, sau să mă spânzure, dacă rămâneam la bordul vasului. Dacă stăpânului meu i—ar fi trecut cumva prin minte cât de binevoitor eram eu de fapt faţă de el, atunci chiar că n—ar mai fi stat pe gânduri ce variantă să aleagă pentru mine, căci luasem hotărârea de nestrămutat de a mă răzbuna cu vârf şi îndesat, cu cel dintâi prilej care mi s—ar fi ivit. Aşadar, în ceea ce mă priveşte, a fost un semn de bunăvoinţă cerească, căci astfel n—am mai avut ocazia să—mi mânjesc mâinile cu sângele lui şi cred că tot de atunci am devenit mai cumpătat când era vorba de vărsare de sânge, decât aş fi fost altfel. în privinţa zvonului că eu m—aş fi numărat printre acei câţiva care fuseseră aleşi să—i vină de hac căpitanului, am suferit o nedreptate cruntă, căci nu asupra mea picaseră sorţii, ci tocmai asupra unuia dintre aceia care obţinuseră iertarea, cel în cauză având bafta să nu iasă la iveală acest fapt.

19

Din acest moment, urma să încep o viaţă care nu se mai putea baza decât pe propriile forţe, situaţie care mă lua cu totul pe nepusă masă, căci firea mea era de—a dreptul delăsătoare, fiind ţâfnos şi cu nasul pe sus câtă vreme eram la stăpân, iar acum, când trebuia să—mi iau viaţa în propriile mâini, nu ştiam pe unde să scot cămaşa. Descopeream că sunt gata să comit orice mârşăvie, atât cât se poate presupune că aceste înclinaţii ies la iveală în firea unui tânăr a cărui educaţie n—a avut parte de principii prea sănătoase. La drept vorbind, educaţia mea fusese sublimă, dar lipsise cu desăvârşire, după cum am apucat să vă spun deja, iar bruma de întâmplări ale vieţii prin care trecusem fuseseră condimentate din belşug cu pericole şi situaţii aproape fără ieşire. însă eram încă atât de necopt, sau atât de netot, încât n—aveam habar ce—i tristeţea şi nici teama, căci nu izbuteam să merg cu gândul atât de departe, încât să realizeze unde duc toate astea şi care pot fi consecinţele posibile.

Acest mod de a fi, lipsit de socotinţă şi în dorul lelii, mă făcea capabil să mă bucur de o fericire fără seamăn, căci îmi insufla cutezanţă şi mă găsea întotdeauna gata să duc la capăt orice năzdrăvănie sau chiar neghiobie, făcând ca regretul, ce altminteri m—ar fi cuprins fără îndoială, să mă ocolească, căci nu de puţine ori nimeream cu oiştea—n gard. O nesăbuinţă de soiul ăsta era pentru mine, lăsându—mi gândurile să zburde neîngrădite, pentru a afla vreo cale de scăpare din fundul de sac în care mă vârâsem, oricât de mare ar fi fost nenorocirea care se abătuse asupra mea. în acelaşi timp, tovarăşii mei de suferinţă, loviţi de soartă la fel de crunt ca şi mine, erau atât de măcinaţi de spaima şi de deznădejdea care pusese stăpânire pe ei, încât abandonau lupta şi se lăsau în voia sorţii, neputându—şi muta gândul de la ideea că până aici le—a fost, că au să se prăpădească fie de foame, fie sfârtecaţi de fiarele sălbatice, sau poate căsăpiţi şi înfulecaţi de canibali. Pe scurt, mintea le era năpădită doar de gânduri de soiul ăsta.

20

Eu eram doar un tânăr de şaptesprezece sau optsprezece ani, dar aflând ce soartă mă păştea, m—am lăsat în voia ei fără să cad pradă deznădejdii. M—am interesat însă care era părerea stăpânului meu în această privinţă şi aflând că făcuse uz de toată influenţa sa asupra căpitanului, implorându—l să mă ierte, şi cum strădaniile sale de a—mi salva pielea se izbiseră de un refuz ferm, căci căpitanul îi dăduse de ales

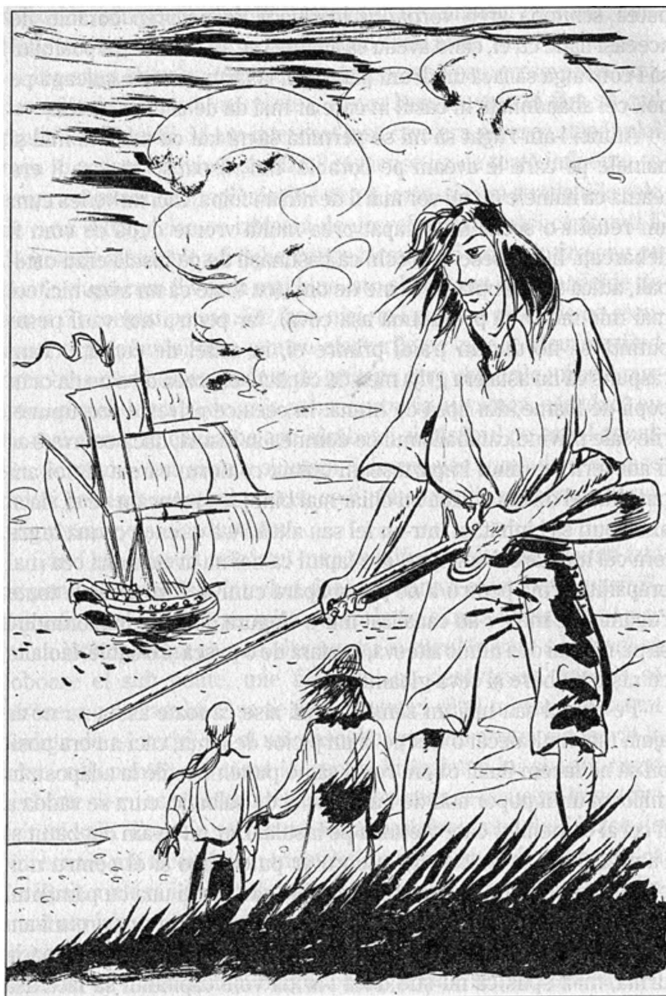
între a fi debarcat pe ţărm şi a fi aninat în ştreang pe punte, după cum îi venea mai bine, am abandonat orice nădejde de a mai fi acceptat pe vas. De fapt, nici nu—i purtam cine ştie ce recunoştinţă stăpânului meu pentru eforturile pe care le făcuse, ştiind prea bine că nu fusese mânat de grija pe care chipurile mi—ar fi purtat—o, ci mai degrabă de grija pentru propria lui pungă, căci dacă eu nu mai eram, se ducea pe apa sâmbetei şi câştigul pe care—l agonisea pe seama mea şi care ajungea la frumuşica sumă de vreo şase dolari pe lună, socotind şi ceea ce îi plătea căpitanul pentru serviciile pe care eu i le aduceam.

Când am aflat că stăpânul meu manifesta atâta bunăvoinţă faţă de persoana mea, am întrebat dacă nu cumva există vreo posibilitate prin care să mi se permită să—i vorbesc, şi mi s—a răspuns că s—ar putea întâmpla una ca asta, dar numai în cazul în care s—ar învoi să coboare el sub punte, mie fiindu—mi cu desăvârşire interzis să părăsesc cala vasului. Aşa se face că atunci când mi—am manifestat dorinţa de a—i vorbi, iar el mi—a ascultat rugămintea şi a coborât la mine, sub punte, am căzut în genunchi înaintea lui şi l—am rugat fierbinte să—mi acorde iertarea pentru tot ceea ce făcusem împotriva voinţei sale. Trebuie să recunosc că hotărârea mea de a—i face de petrecanie mă făcea să am mustrări de cuget în acele clipe, aşa că n—a lipsit mult să i—o dezvălui şi să—l rog să mă ierte, dar în cele din urmă am izbutit să—mi ţin gura. Mi—a mărturisit că făcuse tot ce era omeneşte posibil pentru a obţine din partea căpitanului iertarea mea, dar că n—a fost chip. Singura cale pe care se pricepea să mi—o sugereze era să dau dovadă de răbdare şi să mă las în voia sorţii. Dacă cumva avea să se întâmple ca el să ajungă în situaţia de a putea schimba vreo vorbă cu marinarii de pe vreo corabie de aceeaşi naţie cu ei, când aveau să ajungă la Cap, va face tot posibilul să—i convingă să facă un drum până aici, la ţărm, şi să ne culeagă pe noi, cei abandonaţi, în cazul în care ar mai da de urma noastră.

21

Atunci l—am rugat să mi se permită să—mi iau cu mine la mal şi hainele pe care le aveam pe corabie. Îmi răspunse că tare îi era teamă că hainele nu—mi vor mai fi de niciun folos, căci nu vedea cum am reuşi s—o scoatem la capăt prea multă vreme după ce vom fi debarcaţi. îi ajunsese la urechi că băştinaşii de pe insulă erau canibali, adică se înfruptă cu carne de om, (cu toate că nu avea nici cel mai mic motiv să presupună aşa ceva), iar pentru noi va fi peste putinţă să ne ducem traiul printre ei, în astfel de condiţii. I—am răspuns că nu asta era grija mea de căpătâi, ci aceea de a nu da ortul popii de foame, din lipsă de hrană. în ceea ce priveşte presupunerile sale privind canibalismul ce domnea în insulă, dacă cumva s—ar fi adeverit, eu unul împărtăşeam opinia conform căreia şi noi am putea la fel de bine, dacă nu chiar mai bine, să—i mâncăm pe ei, dacă am izbuti să—i înhăţăm într—un fel sau altul. Aşa că ceea ce mă îngrijora cel mai tare, i—am spus, era faptul că noi nu aveam nici cea mai prăpădită armă pentru a ne putea apăra cumva. Prin urmare toate rugăminţile mele s—au canalizat într—o singură direcţie, implorându—l să nu—mi mai dea nimic altceva, în afară de o puşcă şi o sabie, laolaltă cu nişte pulbere şi ceva gloanţe.

Pe chipul său miji un zâmbet şi—mi zise că toate astea nu ne—ar ajuta mai mult decât o frecţie la un picior de lemn, căci nu era posibil să ne facem iluzii că am reuşi să ne punem vieţile la adăpost, în mijlocul unui popor atât de numeros şi de sălbatic, cum se vădea a fi cel al oamenilor care vieţuiau pe insulă. Dar nu m—am dat bătut şi i—am răspuns că măcar atâta lucru ar putea face şi el pentru noi, căci, înarmaţi fiind, n—am mai fi înghiţiţi sau făcuţi una cu pământul chiar aşa, de cum am fi pus piciorul pe ţărm. Prin urmare mi—am reînnoit rugăminţile de a—mi face rost măcar de o puşcă. Până la urmă, mi—a spus că nu ştie dacă i—ar da voie căpitanul să facă aşa ceva, iar dacă nu i se va permite, el unul n—ar îndrăzni să treacă peste cuvântul căpitanului. însă îmi promise să—şi pună la bătaie toată influenţa pe care o avea, pentru a obţine pentru mine ceea ce doream, şi se ţinu de cuvânt. în ziua următoare, îmi trimise o puşcă şi niscaiva muniţii, însoţite însă de mesajul căpitanului, care nu îngăduia ca muniţiile să ni se dea pe mână înainte de a fi lăsaţi cu toţii la ţărm şi înainte ca el să fie pregătit să pornească în larg, cu vântul în pânze. Totodată îmi fu trimisă şi mâna de haine pe care le aveam pe vas şi care, la drept vorbind, nu înseninau cine ştie ce.

23

Peste două zile, am fost debarcaţi cu toţii pe ţărm, iar tovarăşii mei de surghiun, aflând că eu aveam o puşcă, niscaiva pulbere şi câteva gloanţe, cerură să li se îngăduie să ia şi ei aşa ceva, dorinţă care le fu îndeplinită. Astfel echipaţi, am fost abandonaţi acolo pe ţărm, să o scoatem la capăt cum ne—om pricepe mai bine.

În primele momente care au urmat debarcării noastre pe insulă, am fost cuprinşi de groază văzându—i pe barbarii locuitori ai acelor meleaguri, căci chipurile lor ne apăreau ca fiind cu mult mai îngrozitoare decât erau de fapt, din cauza a tot soiul de poveşti pe care le auzisem depănate din gura marinarilor. însă atunci când am ajuns să stăm de vorbă cu ei, am băgat de seamă că nu erau canibali, aşa cum ni se împuiase capul, sau cel puţin nu erau dintre aceia care să dea buzna şi să ne înghită pe nemestecate, dintr—o suflare. Băştinaşii au venit şi s—au aşezat lângă noi, pe jos, s—au minunat cât cuprinde văzând veşmintele şi armele pe care le aveam şi au făcut tot felul de semne prin care ne dădeau de înţeles că au de gând să ne pricopsească cu câte ceva de—ale gurii, din cele ce aveau şi ei, pentru început doar rădăcini şi plante dezgropate din pământ, apoi chiar păsări şi carne, toate din belşug.

Toate acestea le—au insuflat o doză bună de curaj celorlalţi patru proscrişi care mă însoţeau, căci înainte de acest episod se lăsaseră cuprinşi cu totul de disperare. însă acum începură să se poarte cât se poate de familiar cu băştinaşii şi prinseră să le facă tot soiul de semne, încercând astfel să le dea de înţeles că dacă se vor purta cu blândeţe cu noi aveam să rămânem să locuim laolaltă cu ei, lucru care păru să—i încânte, chiar dacă nu ştiau prea multe despre nevoia care ne dădea ghes să le facem o astfel de propunere sau cât de mare era teama pe care o aveam faţă de ei.

24

Oricum, chibzuind mai bine, am decis să nu mai facem purici prin acele ţinuturi decât atâta vreme cât vasul se va mai afla în golf, iar după aceea, determinându—i să creadă că ne luasem tălpăşiţa împreună cu corabia, să ne ducem şi să ne stabilim, dacă o fi posibil, într—un loc unde nu se zărea nici urmă de băştinaş şi acolo să ne descurcăm după cum ne—o tăia capul sau să aşteptăm ca, cine ştie, vreo altă corabie să fie împinsă spre coastă, aşa cum ni se întâmplase şi nouă.

Vasul de la bordul căruia fusesem coborâţi îşi mai făcu de lucru prin preajmă preţ de încă vreo două săptămâni, îndeletnicindu—se cu repararea stricăciunilor suferite din pricina ultimei furtuni şi pentru a îmbarca lemne şi apă. în tot acest răstimp, barca făcând numeroase drumuri până la ţărm, cei aflaţi în ea nu veneau cu mâna goală, ci ne aduceau mai mereu câte ceva, astfel încât localnicii fură încredinţaţi că şi noi facem parte din echipajul vasului, drept pentru care manifestau faţă de noi suficient respect. Ne încropisem sălaşul pe ţărm, într—un soi de cort sau în ceva ce aducea mai curând cu o colibă, pe care ne—o înjghebasem din ramuri de copaci, iar în timpul nopţii ne furişam câteodată într—o pădure ce nu se afla tocmai în drumul lor, ca să—i facem să creadă că am făcut cale întoarsă şi am urcat înapoi la bordul corăbiei. Cu toate astea, urmărindu—i mai pe îndelete, ne—am dat seama că sunt destul de primitivi, de vicleni şi de fără scrupule în felul lor, prefăcându—se că ne arată respect doar de frică, aşa că am dedus că urma să încăpem cât de curând pe mâinile lor, mai înainte ca vasul de pe care venisem să se fi pierdut în zare.

Înţelegând ce soartă crudă ne aştepta, tovarăşii mei de suferinţă fură cuprinşi de o disperare fără margini. Unul dintre ei, un dulgher, cu mintea aproape rătăcită de aceste crunte încercări, pradă unui acces de nebunie, se aruncă în ocean în timpul nopţii şi înotă până la corabie, cu toate că în acel moment aceasta se afla destul de departe în larg, cam la o leghe distanţă. Făcu atâta tărăboi şi se jelui cu atâta convingere, stârnind mila, încât în cele din urmă căpitanul se înmuie şi se învoi să—l lase să urce iarăşi la bord, chiar dacă, înainte de a se îndupleca şi de a—i acorda iertarea, îl lăsă să înoate în jurul corăbiei preţ de trei ore bătute pe muchie.
25

Apoi, în condiţiile unei supuneri necondiţionate şi umilitoare, căpitanul se declară de acord să—l primească din nou la bord şi, pe scurt, insistenţa acelui om (care implorase cu atâta ardoare să fie primit înapoi, chiar dacă n—ar fi fost decât pentru a—l atârna în ştreang de îndată ce ar fi păşit pe punte), se dovedise atât de zguduitoare, încât nimeni şi nimic nu îi putuse sta împotrivă. La drept vorbind, după ce înotase atâta timp până la corabie şi apoi în jurul vasului, omul n—ar mai fi avut puteri să înoate înapoi, până la ţărm. Căpitanul îşi dăduse numaidecât seama că nu existau decât două variante: sau era primit la bord, sau era lăsat să se ducă la fund şi să se înece. Cum întreg echipajul care se afla pe corabie s—a pus chezaş, garantând pentru buna lui purtare în viitor, căpitanul se dădu bătut în cele din urmă şi se îndură să—l lase să revină pe punte, mai cu seamă că era mai mult mort decât viu, din cauza faptului că stătuse în apă atât de mult timp.

De îndată ce omul se văzu înapoi la bord, nu pregetă niciun moment să le împuie capul, căpitanului şi tuturor celorlalţi ofiţeri, susţinând cauza noastră, a celor rămaşi de izbelişte pe ţărm, dar loate insistenţele sale se dovediră zadarnice, căci în această privinţă căpitanul nu cedă niciun pic, rămânând neclintit în hotărârea sa. Atunci când veni vremea să se facă ultimele pregătiri de plecare, întinzându—se pânzele şi fiind ridicate la bord bărcile corăbiei, toţi marinarii, aidoma unui singur trup mânat de o unică voinţă, se urcară până la balustrada dunetei unde se afla căpitanul, însoţit de câţiva dintre ofiţerii săi. Ajunşi acolo, îl trimiseră pe şeful de echipaj să vorbească în numele lor. Acesta se apropie spăşit, se prăvăli în genunchi la picioarele căpitanului şi îl rugă, în cel mai umil chip posibil, să se milostivească şi să—i lase şi pe ceilalţi patru oameni să se întoarcă înapoi pe vas, oferindu—se să garanteze pentru lealitatea lor, sau măcar să fie înlănţuiţi până când vor ajunge la Lisabona, iar acolo să fie daţi pe mâna justiţiei. Orice era mai omeneşte decât, cum zicea el, să—i lase să fie măcelăriţi de barbari sau sfârtecaţi de fiarele sălbatice. Mult timp căpitanul nu l—a băgat nici măcar în seamă, iar atunci când în cele din urmă a făcut—o, a ordonat ca şeful de echipaj să fie prins ameninţând să—l lege de cabestan, deoarece luase partea celor condamnaţi.

CAPITOLUL II. Marinarii intervin să fim luaţi pe bord — La refuzul căpitanului, douăzeci şi trei dintre ei, bine înarmaţi, părăsesc corabia şi vin la noi pe ţărm — Învoieli cu băştinaşii — Făcem un canoe ca să ne salvăm — După felurite aventuri, pornim pe apă —

26
Datorită acestei dovezi de neîndurare, dată astfel de căpitan, unul dintre marinari, mai avântat decât restul, dar manifestându—şi totuşi faţă de căpitan tot respectul cuvenit, îl rugă fierbinte pe înălţimea sa, după cum îi zicea el, să binevoiască a le permite şi altora, dintre ei, să coboare pe ţărm şi să împărtăşească trista soartă a tovarăşilor lor ori, dacă acest lucru se va dovedi realizabil, să le dea o mână de ajutor pentru a ţine piept barbarilor. Căpitanul, simţindu—se mai curând provocat decât fâstâcit de această propunere, se apropie de balustrada dunetei şi, adresându—se oamenilor cu mult tact (căci, dacă le—ar fi spus—o de—a dreptul, din topor, două treimi dintre ei, dacă nu chiar toţi, ar fi abandonat de bună voie vasul şi ar fi coborât pe ţărm), le spuse că nu avusese de ales, că fusese forţat să recurgă la această măsură drastică, având în vedere nu numai siguranţa lui, ci chiar siguranţa întregului echipaj, că revolta la bordul unei corăbii reprezintă acelaşi lucru ca şi trădarea la o curte regală şi că el nu—şi poate asuma răspunderea faţă de proprietarii şi angajaţii săi din ţară, lăsând atât vasul cât şi mărfurile încredinţate pe mâna unor astfel de oameni, cărora le intraseră în cap idei atât de sinistre şi de deşănţate. Le mai spuse că şi—ar fi dorit din tot sufletul ca ei să se fi aflat la ţărm în oricare alt loc, unde pericolul ce—i pândea din partea sălbaticilor s—ar fi dovedit mai mic, că dacă el ar fi fost hotărât să le vină de hac, nimic nu l—ar fi împiedicat să—i spânzure de catarg, la fel cum s—a întâmplat şi cu ceilalţi doi, că ar fi vrut ca toată tărăşenia asta să se fi petrecut în cu totul alt colţ de lume, unde nu i—ar fi fost greu să—i predea justiţiei civile sau ar fi putut să—i părăsească printre creştini. însă, în aceste condiţii, era mai cuminte să fie primejduite vieţile lor decât viaţa lui şi siguranţa corăbiei. Aşa că, cu toate că nu putea înţelege cum de e posibil să i se facă o asemenea figură, căci era convins că n—o merită, le spuse să aleagă mai curând să plece de pe corabie decât să rămână pe loc şi să—şi vadă de treabă; cu toate astea, aşadar, dacă unii dintre ei erau decişi să procedeze în acest mod, în situaţia în care el se împotrivea vehement ca o şleahtă de trădători să se urce la bord căci, după cum o dovedise în faţa tuturor, asta erau şi nimic altceva, mai cu seamă că urziseră un complot în urma căruia el ar fi trebuit să—şi ia adio de la viaţă, ei bine, din partea lui nu aveau decât să—şi vadă de drum. Nu avea să—i împiedice în niciun fel şi, pentru moment, nu avea să le ia în nume de rău nici insistenţa. Dar, chiar dacă s—ar întâmpla ca el să rămână singurul şi ultimul om pe corabie, nici în ruptul capului nu avea să se declare de acord cu revenirea lor la bord.
27
Acest discurs atât de meşteşugit era, de fapt, atât de plin de bun simţ, şi a fost rostit cu atâta stăpânire de sine şi cu toate astea finalizat cu atâta îndrăzneală, printr—o concluzie negativă, încât a avut ca efect convingerea momentană a celor mai mulţi dintre cei aflaţi la bord. Totuşi, cum discursul oferise prilejul de a se aduna în mici bisericuţe, pentru a lua la bani mărunţi cele auzite, pe vas domni forfota şi rumoarea discuţiilor agitate preţ de câteva ceasuri. Cum spre seară se mai domolise şi vântul, căpitanul dădu ordin ca vasul să nu ridice ancora şi să rămână pe loc până a doua zi de dimineaţă.

În aceeaşi noapte, douăzeci şi trei de oameni, printre care se numărau tunarul secund, ajutorul de chirurg şi doi dulgheri, îi comunicară secundului vasului că — deoarece căpitanul se declarase de acord cu plecarea lor la ţărm, pentru a se alătura camarazilor lor — ei aveau rugămintea să i se transmită că speră să nu li se ia în nume de rău faptul că se hotărâseră să meargă şi să se sacrifice laolaltă cu cei surghiuniţi şi că erau încredinţaţi că, într—o asemenea situaţie fără ieşire, nici nu vedeau ce altceva ar fi putut face; căci, dacă se afla cumva vreo cale de a le salva vieţile, aceasta era una singură, şi anume de a face să le crească numărul, devenind astfel suficient de puternici, pentru a se putea ajuta între ei şi a se apăra cu succes de sălbaticii de pe insulă, până când vor fi în stare, cine ştie când, să descopere vreo soluţie pentru a scăpa de acolo şi a ajunge cu bine înapoi în ţară.

Răspunsul secundului fu cât se poate de concis, constatând în câteva cuvinte prin care le aducea la cunoştinţă că personal nu se vede în stare de a—l informa pe căpitan cu privire la toate astea şi că îi pare teribil de rău că n—au manifestat mai mult respect faţă de persoana sa, încât să nu—i fi propus transmiterea unei astfel de veşti; dar, dacă ţin morţiş să meargă până la capăt cu ceea ce au de gând, el unul i—ar povăţui ca în zorii zilei următoare să ia şalupa şi, din moment ce primiseră acceptul

căpitanului, să—şi vadă de drum, lăsând însă în urmă o respectuoasă scrisoare adresată căpitanului, prin care să—i adreseze rugămintea să—şi trimită oamenii la ţărm, pentru a recupera şalupa, luându—şi angajamentul, în acelaşi timp, s—o înapoieze fără alte pretenţii, iar secundul le promise, la rândul său, să nu le dea planul în vileag.

28

Prin urmare, cu un ceas înainte de a se crăpa de ziuă, cei douăzeci şi trei de oameni — fiecare dintre ei având asupra sa câte o puşcă, un cuţit de abordaj, câteva pistoale, trei halebarde sau suliţe scurte şi o provizie bunicică de praf de puşcă şi gloanţe, fără alte provizii decât vreo cincizeci de pâini, în schimb nerenunţând de a—şi lua cu ei toate cuferele cu haine, unelte, instrumente şi o mulţime de alte lucruri — s—au îmbarcat în cea mai deplină linişte, astfel încât căpitanul a prins de veste abia atunci când fugarii se aflau deja la jumătatea drumului spre ţărm.

Numaidecât ce i—a ajuns la ureche ce se întâmplă, căpitanul a trimis după ajutorul tunarului, căci în acel moment tunarul şef zăcea bolnav în cabina lui, poruncindu—i să deschidă focul asupra şalupei; dar spre necazul său, ajutorul de tunar se număra printre aceia care părăsiseră corabia; şi, la drept vorbind, numai cu ajutorul lui reuşiseră fugarii să pună mâna pe atâtea arme şi muniţii. Când realiză căpitanul care era situaţia şi că nu se prea mai putea face mare lucru, îşi mai domoli cât de cât mânia şi, fără să mai insiste prea mult, îşi adună echipajul care îi mai rămăsese la bord, li se adresă cu blândeţe şi le zise că era tare încântat de destoinicia şi de credinţa de care dăduseră dovadă neabandonând vasul; apoi le spuse că între ei avea să împartă, pentru a—i încuraja, şi lefurile celor care plecaseră de pe vas. Nu uită să pomenească nici că pentru el reprezenta o mare satisfacţie faptul că vasul se descotorosise de o şleahtă de răzvrătiţi care nu avuseseră de fapt nici cel mai mic motiv de nemulţumire.

Oamenii păreau cât se poate de încântaţi de cele auzite, în special din pricina promisiunii că vor căpăta lefurile celor plecaţi, ceea ce pentru ei nu însemna puţin lucru. Apoi, scrisoarea lăsată de cei plecaţi a fost înmânată căpitanului chiar de către servitorul său, care, pare—se, primise această însărcinare de la fugari. Misiva conţinea cam aceleaşi lucruri pe care i le spuseseră secundului şi pe care acesta nu se învoise să le transmită din partea lor; doar că, spre sfârşitul scrisorii, îi destăinuiau căpitanului că, din moment ce nu le era gândul la vreo treabă necinstită, nu luaseră cu ei decât ceea ce le aparţinea de drept, cu excepţia a câtorva arme şi muniţii, fără de care nu vedeau cum s—ar fi putut apăra de băştinaşi, fiindu—le de folos în acelaşi timp şi pentru a vâna păsări sau animale sălbatice pentru a se hrăni, căci altfel ar fi pierit de foame. Ţinând seama de faptul că drept leafă li se datorau sume bunicele, nutreau speranţa că li se va îngădui ca armele şi muniţiile să fie trecute în contul lor.

De asemenea, îi mai spuneau că, în ceea ce priveşte şalupa corăbiei pe care fuseseră nevoiţi s—o ia cu ei pentru a ajunge la ţărm, ştiau prea bine cât de indispensabilă este la bord şi doreau s—o înapoieze; aşa că, dacă binevoieşte să trimită oameni pentru a o recupera, aveau s—o predea cinstit în mâinile lor, fără a se atinge măcar de un fir de păr din capul celor care vor primi această însărcinare şi fără a încerca în vreun fel să—i convingă sau să—i îmbie pe careva dintre ei să li se alăture; iar la sfârşitul misivei îl rugau fierbinte pe căpitan, dând dovadă de tot respectul cuvenit, ca acesta să binevoiască a le trimite, pentru apărarea şi siguranţa vieţilor lor, un butoiaş cu praf de puşcă şi niscaiva muniţii şi în acelaşi timp să le îngăduie să păstreze catargul şi pânza şalupei, pentru ca, dacă le va fi cu putinţă, să—şi încropească vreun soi de barcă şi să se încumete a porni pe mare, pentru a—şi afla salvarea încotro îi vor mâna vânturile, valurile şi pronia cerească.

30

În această situaţie, căpitanul, care, datorită discursului pe care tocmai îl rostise căpătase o mare autoritate asupra restului oamenilor lui şi părea să nu—şi mai facă griji în privinţa liniştii generale, căci era cât se poate de adevărat că, dintre răzvrătiţi, cei mai înfocaţi îşi luaseră tălpăşiţa, ieşi pe puntea din spate a vasului şi, strângându—i pe toţi, le aduse la cunoştinţă, într—o formă prescurtată, conţinutul scrisorii; le zise oamenilor că, chiar dacă nu erau vrednici de atâta bunăvoinţă din partea lui, cu toate astea, el unul nu avea de gând să—i facă pe rebeli să se expună la mai multe primejdii decât aveau de înfruntat oricum datorită alegerii pe care o făcuseră, aşa că se învoia să le trimită niscaiva muniţii; şi, deşi fugarii nu ceruseră decât un singur butoiaş cu praf de puşcă, el unul, în mărinimia sa, avea să le trimită două butoiaşe, la care va adăuga şi alice, sau plumb şi matriţe pentru turnat gloanţe, într—o cantitate îndestulătoare şi, pentru a—i face să se convingă că era mai omenos cu ei decât o meritau, dădu poruncă să li se trimită în plus şi un butoi cu alcool şi nu coş mare cu pâine, ca provizii, din care să se înfrupte

până când aveau să fie în măsură să se descurce de unii singuri cu aprovizionarea.
29
Oamenii rămaşi la bord aplaudară generozitatea căpitanului şi, urmându—i exemplul, fiecare dintre ei ne trimise câte ceva; pe la ceasurile trei ale amiezii, o barcă trase la ţărm şi ne aduse toate aceste lucruri, care ne—au încântat peste măsură, iar noi am returnat şalupa, aşa după cum şi promisesem; în ceea ce îi priveşte pe oamenii care au venit cu barca de pe corabie, căpitanul îi trimisese pe aceia pentru care ar fi băgat mâna—n foc că nu ni s—ar fi alăturat cu niciun chip, dându—le totodată porunci ferme să nu care cumva să se întoarcă la bord cu careva dintre noi, sub pedeapsa cu moartea; şi, într—adevăr, atât noi cât şi trimişii căpitanului nu ne—am abătut de la făgăduiala făcută, aşa că nici noi nu le—am cerut să treacă de partea noastră, nici ei nu ne—au cerut să plecăm.

În momentul de faţă, formam o ceată destul de numeroasă, douăzeci şi şapte de oameni cu totul, înarmaţi până—n dinţi şi aprovizionaţi din belşug cu de toate, cu excepţia alimentelor; se aflau printre noi doi dulgheri, un tunar şi, ceea ce făcea cât toate celelalte la un loc, un chirurg sau doctor, adică mai bine zis un fost asistent al unui chirurg din Goa, îmbarcat pe corabie supranumerar. Dulgherii îşi luaseră cu ei toate uneltele, doctorul îşi adusese toate instrumentele şi medicamentele, aşa că, una peste alta, se strânsese până la urmă un munte de bagaje, dar asta la grămadă, căci unii dintre noi, printre care mă număram şi eu, nu prea aveau mare agoniseală, lăsând la o parte hainele pe care le purtau; însă eu aveam ceva ce lipsea cu desăvârşire oricăruia dintre ceilalţi, şi anume cei douăzeci şi doi de galbeni de aur furaţi pe când ne aflam în Brazilia şi două monede de câte opt. Am scos la iveală cele două monede de opt, ba chiar şi unul din galbeni, dar cam atât, căci pe niciunul dintre ei nu l—a ros vreodată bănuiala că aş fi putut avea mai mulţi bani asupra mea, din moment ce eram cunoscut ca fiind un băiat sărman, cules din milă de pe drumuri, după cum ştiţi, şi tratat aidoma unui sclav, în cel mai crunt mod cu putinţă, de către cârmaci, stăpânul meu cel crud.
31
Este lesne de imaginat că noi, cei patru care fusesem surghiuniţi la început, eram acum peste măsură de încântaţi de sosirea celorlalţi, dar ce zic eu, de bucurie pluteam într—al nouălea cer, cu toate Că la început ne—au cam băgat în sperieţi, crezând că fuseseră trimişi să ne ducă înapoi pentru a ne anina de catarg; însă ei se apucaseră, cât ai clipi din ochi, să ne convingă că se aflau, ca să zic aşa în aceeaşi barcă în care ne aflam şi noi, singura diferenţă fiind aceea că în ceea ce îi privea fusese alegerea lor, pe când noi fusesem obligaţi să facem acest pas.

Cea dintâi veste pe care ne—au încredinţat—o, după ce ne—au istorisit pe scurt plecarea lor, a fost că dulgherul nostru ajunsese la bordul vasului, însă cum izbutise să ajungă până acolo nu reuşeam să ne închipuim în ruptul capului, căci de la noi spălase putina fără să sufle o vorbă şi nu pricepeam, să fim picaţi cu ceară, cum de fusese în stare să înoate aşa de bine, încât să se încumete până la corabia care se afla în larg, la o distanţă atât de mare; mai mult decât atât, nici măcar nu ne trecuse prin cap că are habar să înoate cât de cât şi, neştiind ce să mai credem despre toată tărăşenia, ne—am imaginat că trebuie să se fi pierdut prin pădure, şi că o fi fost devorat de sălbăticiuni ori că a picat plocon în mâinile băştinaşilor, care i—au făcut de petrecanie. Aceste gânduri nu ne dădeau pace, făcându—ne să fim bântuiţi de tot soiul de temeri cu privire la faptul că poate într—o zi nu prea îndepărtată ne—ar fi fost dată şi nouă o soartă asemănătoare, adică mai devreme sau mai târziu să cădem în mâinile locuitorilor insulei.
32
Însă auzind cât de greu se îndurase căpitanul să—l lase să urce din nou la bordul vasului, acordându—i iertarea, ne—am simţit mult mai împăcaţi decât înainte.

Fiind acum, după cum am spus, într—un număr mai mare şi în măsură de a ne putea apăra prin propriile forţe, primul lucru pe care l—am făcut a fost să legăm jurământ că, indiferent de ce s—ar întâmpla, vom rămâne laolaltă, strâns uniţi, că vom trăi şi vom muri împreună; că orice vânat bun de mâncat vom reuşi să doborâm o să—l mâncăm în comun, că, în toate privinţele, părerea majorităţii va fi aceea care va avea ultimul cuvânt şi că n—o să ţinem morţiş la opinia noastră, în cazul în care majoritatea ne va fi potrivnică; că vom alege din rândurile noastre un căpitan care ne va conduce atâta timp cât va dori acest lucru; că atâta vreme cât va deţine această funcţie aveam să i ne supunem fără să cârtim câtuşi de puţin, altfel fiind buni de condamnat la moarte, şi că fiecare dintre noi o să preia conducerea, prin rotaţie, însă căpitanului nu i se va îngădui în nicio situaţie să acţioneze după cum îl taie capul, fără acordul celorlalţi, ci doar urmând decizia majorităţii.

După ce am pus la cale toate aceste reguli, am hotărât să luăm niscaiva măsuri cu privire la hrana noastră şi să încercăm să cădem la învoială cu locuitorii insulei, pentru a ne asigura aprovizionarea; în ceea ce priveşte cele ale gurii, la început băştinaşii ne—au fost de mare folos, însă nu peste multă vreme ni s—a făcut lehamite de ei, dându—ne seama cât sunt de ignoranţi, hrăpăreţi şi necioplіţi, mai răi decât locuitorii altor ţări cu care avusesem de—a face înainte vreme; şi în curând am înţeles limpede că de fapt cea mai mare parte din hrana de care aveam nevoie urma să ne—o agonisim prin eforturi proprii, cu ajutorul puştilor, vânând căprioare şi alte jivine, ca şi păsări de toate felurile, vietăţi de care acele ţinuturi nu duceau lipsă.

Am remarcat că băştinaşii nu—şi prea făceau griji din pricina noastră, nesinchisindu—se mai deloc, nu părea să le pese ori poate nici n—aveau habar dacă aveam să rămânem sau nu pe meleagurile lor, şi cu atât mai puţin păreau să fie preocupaţi de faptul că vasul nostru îşi luase de—a binelea tălpăşiţa, lăsându—ne de izbelişte acolo, după cum se întâmplase de fapt; căci în dimineaţa zilei următoare, după ce trimisesem înapoi şalupa, corabia a pus cap—compas spre sud—est şi după patru ore am pierdut—o cu totul din vedere.

33

În ziua ce a urmat, doi dintre noi şi—au croit un drum, adâncindu—se în interiorul acelui ţinut, iar alţi doi au apucat pe o altă cale, încercând să se dumirească cam prin ce soi de coclauri ne aflam; şi nu ne—a trebuit mult să ne dăm seama că acele meleaguri erau cât se poate de primitoare, dătătoare de rod îmbelşugat şi potrivite pentru aţi duce zilele pe întinderea lor; însă, aşa cum am amintit deja, acele plaiuri erau populate de o şleahtă de fiinţe pe care doar cu mare greutate le puteai categorisi ca făcând parte din spiţa omenească sau măcar capabile de a manifesta vreo formă oarecare de sociabilitate.

Am descoperit că insula nu ducea lipsă de vite şi de roade ale pământului; dar dacă ne puteam încumeta sau nu să ne bucurăm de ele, luându—le de pe unde se găseau, asta n—o mai ştiam; şi chiar dacă ne crăpa buza după nişte provizii, nu prea ne—ar fi picat bine la socoteală să se năpustească asupra noastră, cât ai bate din palme, o întreagă seminţie de diavoli împieliţaţi. Aşa că, din acest motiv, unii dintre noi se declarară de acord să facă o tentativă de a se înţelege într—un fel cu careva dintre băştinaşi, în cazul în care aşa ceva era cu putinţă, pentru a ne da seama în ce fel trebuia să ne comportăm faţă de ei. Unsprezece dintre oamenii din grupul nostru, înarmaţi cum se cuvine şi pregătiţi pentru a se apăra, la nevoie, luară asupra lor această sarcină dificilă. Ei au fost aceia care ne—au înştiinţat că zăriseră câţiva localnici, care au părut să manifeste mult respect faţă de ei, fiind în acelaşi timp destul de sfioşi şi de speriaţi atunci când le—au văzut puştile; era la mintea cocoşului că băştinaşii nu erau străini de hramul pe care îl poartă armele de foc şi de scopul în care pot fi întrebuinţate.

Oamenii noştri le—au făcut semne prin care le dădeau de înţeles că vor să capete câte ceva de—ale gurii, iar localnicii s—au dus şi au venit cu felurite ierburi şi rădăcini comestibile şi chiar cu nişte lapte; însă nu era greu de priceput, din atitudinea lor, că nici nu le trecea prin cap să le ofere pur şi simplu, ci că aveau de gând să le vândă, făcând semne că vor să ştie ce puteau obţine în schimb din partea alor noştri.

34

La una ca asta, oamenii noştri au devenit nedumeriţi, căci nu prea vedeau ce ar fi putut să dea în locui merindelor; cu toate astea, unuia dintre ei îi trecu prin cap să—şi scoată la iveală cuţitul şi să—l arate, iar băştinaşii se dovediră atât de încântaţi, încât erau cât pe—aci să înceapă să se păruiască în toată legea pentru el. Văzând cum stau lucrurile, marinarul şi—a dat seama ce mare căutare are cuţitul său, aşa încât s—a apucat să se tocmească la sânge pentru el, organizând în cele din urmă o adevărată licitaţie; unii dintre localnici i—au oferit rădăcini, iar alţii lapte, însă într—un târziu a dat cuţitul în schimbul unei capre, pe care i—o adusese în cele din urmă unul din băştinaşi. Atunci, un altul dintre oamenii noştri a scos la iveală un alt cuţit, însă localnicii nu mai aveau nimic suficient de tentant pentru a—l da în schimb; atunci unul dintre băştinaşi a făcut semne prin care dădea de înţeles că se va duce şi va veni cu ceva care să merite schimbul, aşa că oamenii noştri au zăbovit trei ceasuri încheiate aşteptându—l să se întoarcă, până când, într—un târziu, a apărut aducând o vacă pipernicită, grasă şi îndesată, cu o carne ce promitea să fie bună, pe care a dat—o la schimb.

Era un târg de toată isprava, însă din nefericire noi nu aveam nicio marfă pe care s—o fi putut oferi în schimb, căci cuţitele ne erau la fel de trebuitoare cum le erau şi lor, iar dacă nu am fi fost atât de strânşi cu uşa şi nu ne—ar fi ghiorăit maţele de foame, oamenii noştri n—ar fi renunţat nici în ruptul capului la cuţitele lor.

Oricum, nu peste multă vreme am descoperit că prin pădurile de pe insulă mişunau tot soiul de vieţuitoare, pe care le puteam dobori pentru a ne asigura hrana, neputându—ni—se aduce vreo vină din partea băştinaşilor din această pricină; aşa că în fiecare zi oamenii se duceau la vânătoare şi niciodată nu se întorceau cu mâna goală, omorând câte o vietate de un soi sau altul; în ceea cei privea pe localnici, noi nu dispuneam de mărfuri pe care să le oferim la schimb, cât despre bani, tot ce aveam laolaltă nu ne—ar fi ajuns să ne hrănim prea mult timp; dar chiar şi aşa, am convocat un consiliu general pentru a vedea care cât are şi pentru a aduna toţi banii grăit iadă, ca să—i chibzuim în aşa fel, încât să ne ajungă cât se putea de mult; când mi—a venit şi mie rândul, am scos un galben şi cei doi dolari despre care v—am vorbit deja.

35

Am riscat şi m—am încumetat să le arăt acel galben întâi ca să nu mă dispreţuiască prea tare din cauză că aveam o contribuţie atât de mică la rezerva comună şi apoi pentru ca nu cumva să le treacă prin cap să mă percheziţioneze; şi s—a dovedit a fi o idee inspirată, căci s—au purtat cât se poate de bine cu mine, în ideea că le fusesem atât de loial, încât să nu le ascund nimic.

Însă banii noştri nu ne erau de prea mare folos, căci băştinaşii n aveau habar nici de valoarea lor, nici de modul în care pot fi folosiţi şi nici nu erau în stare să facă diferenţa între aur şi argint; aşa că tot bănetul pe care—l adunasem laolaltă, chit că nu însemna o sumă prea mare, reprezenta prea puţin pentru noi, dacă ar fi fost să obţinem provizii în schimbul acestuia.

Următoarea noastră grijă era să ne luăm tălpăşiţa din acel loc blestemat şi să ştim încotro să ne îndreptăm. Când mi—a venit şi mie rândul să—mi spun părerea, le—am zis că mă las cu totul în voia lor şi că mai degrabă aş vrea să mi se îngăduie să dau o raită prin pădure să le fac rost de ceva de—ale gurii, decât să—şi plece urechea la părerea mea, căci eu aveam să mă declar de acord cu hotărârea pe care o vor lua, oricare ar fi aceea; însă s—au împotrivit cu toţii la una ca asta, nefiind de acord ca vreunul dintre noi să se ducă de unul singur în pădure, deoarece, cu toate că nu zărisem încă nici urmă de leu sau tigru, puteam să jurăm că insula nu duce lipsă de aşa ceva, nemaipunând la socoteală şi alte dihănii tot atât de periculoase şi poate chiar mai rele, după cum am avut ocazia să ne convingem mai târziu pe propria noastră piele.

Umblând în căutare de provizii, prin pădure, am avut parte de tot soiul de peripeţii, şi nu de puţine ori am dat nas în nas cu fiare sălbatice înspăimântătoare, cărora habar n—aveam ce nume să le dăm; însă cum şi ele băteau coclaurile ca şi noi, în căutare de pradă, şi cum nu prea erau bune de mâncat, ne străduiam să le stăm în cale cat mai rar cu putinţă.

36

Dezbaterile noastre privitoare la modalitatea de a scăpa din acel loc, dezbateri care, după cum am spus, erau la ordinea zilei, luară sfârşit doar cu concluzia că, datorită faptului că printre noi se aflau şi doi dulgheri, care aveau cu ei mai toate uneltele trebuitoare, s—ar fi cuvenit să ne străduim a ne construi o ambarcaţiune la bordul căreia să ne încumetăm să ieşim în larg şi atunci poate am fi reuşit, cine ştie, să dibuim drumul de întoarcere la Goa sau să acostăm pe vreun ţărm mai prielnic, de unde să putem pleca după aceea. Concluziile acestor dezbateri nu erau de o importanţă covârşitoare însă, cum ele par să pregătească terenul pentru aventuri mai importante, care aveau să se întâmple la mulţi ani după aceea, sub conducerea mea, mă bate gândul că poate n—ar strica să deapăn această scurtă istorie a viitoarelor mele fapte pline de cutezanţă.

În ceea ce priveşte tentativa de a construi o barcă, eu unul nu am ridicat nicio obiecţie şi, fără să mai zăbovească, dulgherii s—au şi pus pe treabă; însă pe măsură ce construcţia înainta apăreau piedici tot mai numeroase, cum ar fi absenţa joagărelor, a cuielor, a şuruburilor şi a piroanelor necesare, pentru a fixa lemnăria, absenţa cânepei moi şi a gudronului, pentru a călăfătui şi a unge cu catran locurile de îmbinare şi multe altele de acest fel. Până la urmă, unul dintre noi, a venit cu ideea ca, în loc să se construiască o barcă, o goeletă, o şalupă sau cum s—ar mai fi nimerit să—i zică, treabă care se dovedise a fi cât se poate de grea, să se renunţe la acest proiect şi să se încerce mai degrabă confecţionarea unei pirogi încăpătoare sau a unei canoe, lucru care s—ar fi putut realiza fără atâta bătaie de cap.

Numaidecât însă s—a obiectat că n—am fi în stare să facem o canoe suficient de mare pentru a putea străbate întinsul ocean, pe care trebuia să navigam, pentru a ajunge pe coasta Malabarului, căci nu numai că n—ar putea rezista acestei traversări, dar n—ar putea nici să poarte întreaga încărcătură, din moment ce nu eram mai puţin de douăzeci şi şapte de inşi, başca bagajele pe care le mai avea fiecare

şi feluritele provizii de tot soiul pe care s—ar fi cuvenit să le îmbarcăm la bord.
37
Înainte de această discuţie, nu avusesem niciodată de gând să scot vreo vorbă în aceste consfătuiri generale, însă văzându—i cum ajunseseră la un punct mort, privitor la felul vasului ce ar trebui să se construiască şi modul în care ar trebui să fie realizat, văzându—i cum dădeau din colţ în colţ, căznindu—se să decidă ce era cel mai nimerit pentru noi, le—am zis că, după cât mă duce pe mine mintea, nu făceam decât să bată apa—n piuă. Le—am spus că era de la sine înţeles că nu puteam ridica pretenţia de a fi în stare să ajungem până la Goa sau până la coasta Malabarului într—o canoe chiar dacă neam fi găsit cu toţii loc în ea şi chiar dacă ambarcaţiunea ar fi rezistat pe apă, din pricina faptului că într—o canoe nu ar fi avut cum să încapă şi proviziile trebuitoare şi, mai presus de toate, nu aveam cum să luăm cu noi suficientă apă proaspătă, indispensabilă pe parcursul călătoriei; ori, ca să ne asumăm riscurile unei asemenea acţiuni, însemna să ne punem singuri ştreangul de gât; dar, cu toate astea, rămâneam la părerea că trebuie construită o canoe.

Mi—au răspuns că înţelegeau cât se poate de bine tot ce le spusesem înainte, însă nu reuşeau să priceapă nici în ruptul capului cum se face că, după ce le înfăţişasem primejdiile şi moartea sigură la care ne—am fi expus dacă am fi plecat la bordul unei canoe, cu toate astea în final îi sfătuiam să construiască una.

Răspunsul meu a fost că, după cât mă duce pe mine capul, ţelul nostru nu trebuia să fie acela de a încerca să scăpăm de pe acele meleaguri la bordul unei canoe, ci acela de a patrula cu ea în lungul coastei insulei, care era îndeajuns de lungă, şi de a pune mâna pe cel dintâi vas ceva mai răsărit decât al nostru, iar apoi, ţinând—o tot aşa, de la un vas la altul, să reuşim în cele din urmă să înhăţăm o corabie, care să ne poată purta ori încotro ne—o fi pe plac. Socoteam acest plan pe deplin realizabil, căci nu se putea ca pe mare să nu mai plutească şi alte vase în afară de al nostru, căci nu se putea ca toţi locuitorii acelor ţinuturi să fie atât de sălbatici, încât să iasă în larg pentru a călători, folosind pentru aceasta vase de un soi sau altul.
38
—Straşnic sfat — se declară de acord unul dintre ei.
—Bine zis — adăugă un altul.
—Da, da, chiar aşa — zise un al treilea, care nu era altul decât tunarul — câinele ăsta englez ne dă un sfat de toată frumuseţea, doar că această cale reprezintă o scurtătură sigură pentru a ne legăna mai repede într—un ştreang. Tâlharul ne—a aruncat într—adevăr o nadă de—a dreptul drăcească, să ne apucăm de furat şi tot aşa, de la un vas mai mic la unul mai mare, să ne pomenim că suntem nişte piraţi în toată puterea cuvântului, până când, în cele din urmă, vom sfârşi bălăngănindu—ne într—o spânzurătoare.
—Nu te opreşte nimeni să ne zici că suntem piraţi, dacă asta ţi—e voia — sări cu gura un altul — iar dacă avem ghinionul să cădem în mâinile rele, se prea poate să fim trataţi în acest fel, însă nu—mi pasă de asta nici cât negru sub unghie, căci prefer să fiu pirat, ba chiar mai mult, prefer să fiu spânzurat ca pirat, decât să putrezesc de foame pe coclaurile astea uitate de lume. In concluzie, eu socotesc că sfatul este cât se poate de nimerit. Şi astfel au început să strige în cor, în gura mare: Hai să facem o canoe!"

Tunarul, rămas în inferioritate, n—a avut de ales şi a trebuit să se învoiască şi el, însă atunci când s—a destrămat adunarea a venit la mine, mi—a luat mâna şi, uitându—se cu luare—aminte în liniile din palma mea, mi—a spus pe un ton grav, privindu—mă drept în ochi:
—Dragă flăcăule, menirea ta pe acest pământ e să stârneşti oamenii la tot soiul de blestemăţii; ţi—ai început din pripă cariera de pirat, dar ia aminte, tinere, ia aminte la spânzurătoare, căci, ascultă ce—ţi spun, sorţii au hotărât ca tu să ajungi un tâlhar vestit.

I—am râs în faţă şi i—am răspuns că habar n—am ce o să ajung peste cine ştie câtă vreme, dar acum cel puţin, după cum stau lucrurile cu noi, n—aş fi ezitat să pun mâna pe cea dintâi corabie care mi—ar ieşi în drum, recăpătându—ne astfel libertatea; tot ce—mi doream era să dau de una şi să o pot înhăţa. Şi chiar în toiul acestei discuţii, unul dintre oamenii noştri, care stătea în uşa colibei, ne dădu de veste că dulgherul, care se pare că se urcase pe colină, ceva mai încolo, strigase: „O pânză, o pânză!..."
39
Cât ai clipi, ne—am bulucit cu toţii afară, dar, cu toate că bolta crească era curată ca lacrima, fără urmă de nor, n—am văzut nimic de felul ăsta. Dar cum dulgherul striga în continuare: „O pânză, o pânză!", ne—am urcat şi noi pe colină, în fuga mare, iar de acolo am zărit limpede o corabie, care era însă la o

distanţă prea mare pentru a—i putea face vreun semn. Cu toate astea, am aprins în cea mai mare grabă un foc pe vârful colinei, folosind pentru asta toate lemnele pe care reuşisem să le adunăm şi iscând astfel cât se putea de mult fum. Vântul se domolise, abia mai adia încă, pe cât am reuşit să ne dăm seama cu ajutorul unui ochean, pe care tunarul îl avea în buzunar; corabia avea toate pânzele întinse şi naviga întins spre larg, împinsă de vântul dinspre est—nord—est, nesinchisindu—se câtuşi de puţin de semnalul nostru, ci ţinând neabătut cap—compas spre Capul Bunei Speranţe, aşa că nu ne—am ales cu niciun sprijin de pe urma ei.

Fără să mai stăm pe gânduri, ne—am apucat de treabă la proiectata canoe şi, după ce am ales un arbore cât toate zilele, taman bun pentru planurile noastre, am şi trecut la acţiune; folosindu—ne de trei topoare straşnice, am culcat la pământ copacul, dar asta s—a întâmplat abia după patru zile de muncit din greu, căci ne—a dat de furcă, nu glumă. Nu—mi mai aduc aminte ce soi era arborele cu pricina, nici dimensiunile sale exacte, dar ţin minte că era *cogeaminte* copacul şi că atunci când l—am adus şi l—am lansat la apă ne—am convins că reuşea de minune să se menţină la suprafaţă prin propriile puteri, fapt care ne—a făcut pe toţi să ne simţim cuprinşi de un val de încurajare, aşa cum ne—am fi simţit altădată dacă am fi avut pe mână un vas de război pe cinste.

Era un uriaş, aşa că ne putea duce pe toţi, cu cea mai mare uşurinţă, iar pe deasupra mai era în stare să care şi vreo două—trei tone de bagaje, aşa că am început să ne întrebăm din ce în ce mai serios dacă n—ar fi cazul să plecăm de—a dreptul spre Goa; dar s—au ivit o mulţime de contraargumente, care ne—au făcut să abandonăm acest proiect, mai cu seamă când l—am luat la bani mărunţi; de exemplu, lipsa proviziilor şi a unor recipiente în care să luăm apă proaspătă; în acelaşi timp, ne lipsea un compas cu ajutorul căruia să ne putem orienta şi nu dispuneam nici de vreo pavăză împotriva valurilor înalte din larg, ceea ce ar fi făcut să ne ducem la fund în scurt timp; nici cu apărarea împotriva arşiţei sau a altor capricii ale vremii nu stăteam mai bine, aşa că, în cele din urmă, revenirăm cu toţii la planul pe care îl propusesem eu, acela de a naviga încoace şi—ncolo, de—a lungul coastei, şi de a vedea ce ocazie prielnică ar putea apărea.

40

Aşadar, ca să ne facem damblaua, într—una din zile am pornit—o cu toţii pe mare, în canoe, şi n—a lipsit mult ca acesta să fie primul şi ultimul nostru drum la bordul ei, căci după ce ne—am îmbarcat şi am ajuns la vreo jumătate de leghe în larg, întâmplându—se ca marea să fie destul de agitată, cu toate că vântul nu sufla cine ştie ce, ba chiar aproape deloc, canoea noastră sălta pe creasta valurilor aidoma unei coji de nucă, de începusem să ne gândim cu toţii că nu va mai dura mult şi se va întoarce cu fundul în sus; drept urmare, ne—am învrednicit care mai de care s—o facem să se mai apropie de ţărm şi în cele din urmă eforturile noastre au dat roade, căci iuţind—o un pic a căpătat parcă ceva mai multă stabilitate, iar după multe cazne am izbutit într—un târziu s—o facem să ajungă iarăşi la ţărm.

Acum ne aflam la mare ananghie; băştinaşii manifestau oarece respect faţă de noi şi veneau nu de puţine ori să mai schimbăm câte o vorbă; într—una din daţi, cu ei a venit şi unul căruia îi arătau respect ca unui rege şi au înfipt în pământ, între noi şi ei, un par înalt, de care era legat un ghemotoc mare de păr, dar nu în vârf ci ceva mai sus de mijlocul garnisit din belşug cu lănţuguri, scoici, bucăţele de alamă şi alte brizbrizuri de acelaşi soi; toate astea, după cum am aflat mai târziu, constituiau un semn prin care ne dădeau de înţeles că se află cu noi în relaţii de prietenie şi bună înţelegere, iar ca dovadă n—au venit cu mâna goală, ci ne—au adus o sumedenie de provizii, vite, păsări, ierburi şi rădăcini; de cealaltă parte, noi simţeam că ne acoperim de ruşine, căci nu aveam nici cu ce să le cumpărăm şi nici ce să le oferim în schimb; cât despre eventualitatea de a ne da toate acele lucruri pe degeaba, nici vorbă, căci era departe de ei acest gând. Din punctul lor de vedere, banii noştri nu erau buni decât pentru a fi aruncaţi la gunoi, căci habar n—aveau cât valorează de fapt, aşa că eram în situaţia de a ne sfârşi de foame. În cazul în care am fi avut asupra noastră numai nişte jucării sau alte fleacuri zornăitoare, lănţuguri din alamă, bijuterii de doi bani, mărgele de sticla sau, într—un cuvânt, nimicuri ieftine, care nu valorează nici măcar cat spaţiul pe care—l ocupă în încărcătura unei corăbii, am fi putut obţine în schimbul lor vite şi provizii îndestulătoare pentru o armată întreagă, sau chiar pentru a hrăni o ditamai flotă de vase de război, dar în schimbul aurului şi argintului nu ne puteam alege cu nimic.

41

În ceea ce priveşte toată tărăşenia asta, eu unul mă bălăceam într—o stare de confuzie stranie. Nu eram decât un flăcău necopt, dar opinia mea înclina că s—ar cuveni mai curând să tragem asupra lor,

folosindu—ne de armele de foc pe care le aveam, să le luăm cu japca vitele, fără prea multe fasoane şi să—i trimitem la dracu—n praznic să—şi astâmpere foamea, decât să ne stingem noi înşine din această pricină; însă pierdeam din vedere faptul că, chiar a doua zi, s—ar fi putut ridica împotriva noastră zece mii de oameni de—ai lor; şi chiar dacă nu ne—ar fi fost prea greu să le venim de hac unui număr destul de mare dintre ei, vârându—le astfel spaima în oase celorlalţi, cu toate astea disperarea ce i—ar fi cuprins şi numărul nostru redus i—ar fi stârnit în aşa măsură, încât, mai devreme sau mai târziu, ne—ar fi făcut de petrecanie la toţi.

Pe când dezbaterea era mai aprinsă, unul dintre oamenii noştri, care fusese un fel de meşter în fabricarea cuţitelor sau era un soi de lucrător în fier, tresări şi—l întrebă pe dulgher dacă nu cumva, printre toate uneltele sale, nu se află şi vreo pilă.

—Ba da — îi răspunse dulgherul — însă e cam mititică, nu—i mare scofală de capul ei.

—Cu cât e mai mică, cu atât e mai potrivită — zise celălalt. Numaidecât după aceea s—a şi pus pe treabă şi mai întâi a înroşit în foc o bucată veche şi ruptă dintr—o daltă, după care şi—a încropit câteva scule ajutătoare pentru munca sa, folosindu—se de pilă; apoi a luat trei sau patru monede de opt şi le—a bătut cu ciocanul pe o lespede, până au ajuns foarte late şi subţiri, după care le—a tăiat în formă de siluete de păsări şi de animale, a făcut din ele lănţuguri pentru brăţări şi coliere şi le—a meşteşugit cu atâta măiestrie, transformându—le într—o sumedenie de întruchipări născocite de mintea sa, încât ar fi şi greu de istorisit acum.

42

După vreo două săptămâni, interval în care îşi desăvârşise meşteşugul, ajungând să dovedească o pricepere demnă de luat în seamă, am avut prilejul să ne convingem de modul în care şi—a pus la treabă imaginaţia şi de efectele muncii sale asupra băştinaşilor, care, în nesocotinţa lor, au fost încântaţi de toate fleacurile cu pricina. În schimbul unei bucăţele de argint, în formă de pasăre, am obţinut nici mai mult nici mai puţin decât două vaci şi, ceea ce pentru noi reprezenta o hibă care i—ar fi scăzut considerabil valoarea, dacă pasărea cu pricina ar fi fost din alamă ar fi valorat cu mult mai mult în ochii lor. în schimbul câtorva brăţări făcute din lănţişor, am obţinut o sumedenie de provizii, de toate felurile, pentru care în Anglia ar fi trebuit să plătim cincisprezece sau şaisprezece monede, şi în acest fel a decurs schimbul şi cu toate celelalte. Astfel, o monedă care pentru noi valora şase pence, transformată în jucărioare şi brizbrizuri, preţuia pentru ei de o sută de ori mai mult decât valoarea ei adevărată şi puteam obţine în schimbul ei cam tot ce ne dorea inima din cele ce se găseau pe acele meleaguri.

În aceste condiţii, am vieţuit vreme de mai bine de un an, însă în cele din urmă ne—a ajuns lehamitea şi am decis cu toţii ca, indiferent de ce s—ar fi întâmplat, să încercăm să ne scuturăm de acea lâncezeală şi să ne rupem de acele meleaguri, avântându—ne în lumea largă. Izbutisem să încropim nu mai puţin de trei canoe una şi una; şi cum acele ţinuturi se aflau în bătaia musonilor sau vânturilor negustoriei, după cum li se mai spune, care în cea mai mare parte a insulei bat timp de o jumătate de an într—o direcţie, iar în cealaltă jumătate de an în direcţia opusă, am tras concluzia că o să fim în stare să ne descurcăm suficient de bine în largul mării. Dar, de fiecare dată când ajungeam să dezbatem mai pe îndelete această problemă, motivul care ne făcea să dăm înapoi de la o asemenea acţiune aventuroasă era lipsa apei de băut, căci în faţa noastră aveam un drum nespus de lung şi niciun om de pe faţa pământului nu s—ar fi încumetat să o ducă cu bine la capăt fără apă de băut.

43

Fiind astfel convinşi de propria noastră raţiune că e mai cuminte să ne luăm gândul de la astfel de planuri, cărora le—am pus aşadar cruce, nu ni se mai ofereau decât două posibilităţi: fie să pornim pe mare în direcţie opusă, adică spre vest, şi să ţinem calea spre Capul Bunei Speranţe, unde, mai devreme sau mai târziu, aveam să ne încrucişăm drumul cu vreunul din vasele care navigau sub pavilionul ţării noastre, fie să o apucăm spre continentul african. În cazul în care am fi ales această a doua variantă, mai departe apăreau iarăşi două variante: fie să ne urmăm călătoria pe uscat, fie să navigam către Marea Roşie, de—a lungul coastei, loc în care nutream speranţa că, mai devreme sau mai târziu, aveam să dăm peste vreo corabie, indiferent de pavilionul ţării pe care l—ar fi avut arborat, Care să ne ia şi pe noi la bord. La fel de bine s—ar fi putut întâmpla ca noi să fim aceia care să—i luăm pe ei pe sus. Şi, dacă tot veni vorba, mărturisesc că acesta era gândul care mie unuia îmi umbla neîncetat prin minte, nedându—mi pace.

Cuţitarul nostru cel dibaci, căruia după întâmplările de pe insulă nu i s—a mai spus altfel decât

argintar, a fost însă cel care a venit cu această idee; dar tunarul i—a spus că el mai navigase în Marea Roşie, la bordul unei goelete din Malabar, ştiind astfel prea bine că dacă o apucăm spre Marea Roşie se putea întâmpla fie să fim ucişi de arabii cei sălbatici, fie să cădem în mâinile turcilor, care ne—ar fi făcut pe toţi sclavi, aşa că era de părere să nu ne aventurăm pe un astfel de drum presărat din belşug cu primejdii.

Însă eu n—am lăsat să—mi scape ocazia ce mi se oferise şi mi—am făcut iarăşi auzit glasul.

—De ce, le—am zis, să ne lăsăm purtaţi de gândul că arabii ne vor face de petrecanie sau că vom cădea în robia turcilor? Oare noi nu suntem în stare să punem mâna pe aproape orice vas care ne va apărea în cale, în largul mărilor cu pricina şi, în loc să cădem prizonieri, să facem în aşa fel, încât să—i înhăţăm noi pe ei?

—Bine mai zici, piratule, răspunse tunarul, nu altul decât cel care îmi citise în palmă şi—mi prezisese că voi ajunge să mă legăn într—un ştreang. Pot să zic în favoarea lui, urmă el, că o ţine pe—a lui, nu zici astăzi una şi mâine alta. însă mă gândesc la conştiinţa mea, căci acum aceasta este singura cale de urmat.
44

—Nu—mi ziceţi acum, i—am luat eu vorba din gură, că sunt un pirat, căci nu avem de ales. Trebuie să fim piraţi sau orice altceva dacă vrem să ajungem la un liman, să scăpăm cu bine din locul ăsta blestemat.

Ca să nu mai lungim vorba, în cele din urmă, au ajuns cu toţii, urmându—mi părerea, la concluzia că trebuie să fim cu ochii—n patru şi să încercăm să înşfăcăm orice fel de vas care ni s—ar ivi în cale. Le—am spus că, în aceste condiţii, cea dintâi grijă a noastră se cuvine să fie aceea de a afla dacă băştinaşii de pe insulă nu dispun cumva şi ei de vreun mijloc de navigaţie, trebuind să ne interesăm ce soi de bărci folosesc, iar dacă se dovedeşte că au vreunele mai bune sau mai mari decât cele pe care le—am construit noi, să nu pregetăm şi să înhăţăm una dintre ele. Ţelul nostru era până la urmă ca întâi şi întâi să punem mâna, dacă izbuteam, pe o barcă prevăzută cu punte şi pânze, căci aceasta era singura modalitate de a ne păstra la loc ferit proviziile, lucru ce n—ar fi fost posibil în alte condiţii.

Norocul nu ne—a ocolit nici el, căci am descoperit că printre noi se afla un marinar care înainte vreme fusese şi ajutor de bucătar şi care ne—a spus că avea să facă pe dracu—n patru pentru a afla o modalitate să conserve carnea de vacă, fără să fie nevoie de butoaie şi de saramură; şi a reuşit să se descurce de minune, conservând carnea la soare, cu ajutorul salpetrului, căci acesta se afla pe insulă în cantităţi îndestulătoare; aşa se face că, înainte de a fi dibuit vreun mijloc de scăpare, uscasem carnea a vreo şase sau şapte vaci şi boi, başca cea de pe vreo zece—douăsprezece capre, şi carnea astfel pregătită avea un gust aşa de bun, încât atunci când o mâneam nici măcar nu ne mai învredniceam s—o fierbem, ci ne mulţumeam s—o frigem doar la grătar sau o mâneam pur şi simplu aşa uscată cum era; apa de băut rămânea însă problema cea mare, căci vasele în care ar fi trebuit s—o punem lipseau cu desăvârşire, iar păstrarea ei în timpul călătoriei pe mare devenea cu atât mai spinoasă.
45

Cum însă cea dintâi călătorie a noastră urma să se desfăşoare doar de—a lungul coastelor insulei, am decis să ne încumetăm a porni la drum chiar şi în aceste condiţii, înfruntând toate riscurile care ar fi putut să apară ulterior, iar pentru a păstra cât mai multă apă dulce, dulgherul nostru a meşterit în mijlocul uneia din canoele noastre un soi de rezervor, separându—l cum s—a priceput mai bine de rest, astfel încât să—l facă etanş pentru ca preţioasa apă să nu se scurgă lin el, irosindu—se; îl acoperi, pentru a se putea păşi pe deasupra lui; rezervorul era atât de încăpător, încât am turnat în el apă câtă ar fi înghiţit un coşcogeamite butoi. Nu m—aş încumeta să de scriu asemenea alcătuire decât asemuind—o cu acelea întâlnite la micile ambarcaţiuni de pescari de pe coastele Angliei, construite pentru a se putea păstra în ele peştii vii; singura deosebire era aceea că rezervorul nostru, în loc să fie prevăzut cu găuri prin care să intre tot timpul apă sărată proaspătă, era construit astfel, încât nicio picătură să nu—şi afle drum înăuntru; şi mă bate gândul că aceasta a fost cea dintâi născocire de acest soi, menită unei astfel de întrebuinţări. însă nevoia îţi dă ghes către tot felul de scorneli şi este mama invenţiei.

Apoi n—au mai fost necesare decât câteva discuţii pentru a ne pune de acord asupra călătoriei pe care urma să o întreprindem. Cel dintâi plan era numai de a naviga în jurul insulei, pe lângă coastă, pentru a vedea dacă nu puteam înşfăca vreun vas mai nimerit scopurilor noastre, la bordul căruia să putem urca, şi pentru a nu ne lăsa să ne scape niciuna din ocaziile ce ni s—ar fi putut ivi, de a putea ajunge până la continent; tocmai de aceea am hotărât să ne îndreptăm spre ţărmul interior al insulei, adică spre cel dinspre vest, unde uscatul, întinzându—se, cel puţin pe o porţiune, pe o distanţă bunicică către

nord—vest, făcea ca depărtarea dintre insulă şi ţărmul Africii să nu mai fie chiar atât de mare.

O astfel de călătorie, cu un echipaj căzut în ghearele disperării, cred că n—a mai fost întreprinsă nicicând, căci e mai presus de orice îndoială că am ales partea cea mai proastă a insulei pentru a da ochii cu vase de orice fel, mai cu seamă cu vase ale altor naţii, acel traseu fiind departe de orice rută a lor; cu toate astea, ne—am avântat în larg, după ce am urcat la bord toate proviziile şi muniţiile de care dispuneam, toţi sacii şi toate cuferele. Pentru cele două pirogi mai mari, ridicasem câte un catarg pe care întinsesem pânze, iar pe cea de—a treia o urneam, pe cât ne pricepeam mai bine, cu ajutorul vâslelor, aşa că, atunci când s—a iscat un vânt mai de Doamne—ajută, ne—am lăsat purtaţi de curent.

CAPITOLUL III. Urmarea călătoriei — Negoţul cu băştinaşii — Blândeţea lor — Debarcăm şi ne aşezăm tabăra la Punctul Disperării — Alte întâmplări şi aventuri pe insulă — Descoperim epava unui vas olandez — După o muncă de patru luni înjghebăm un vas potrivit să ne ducă mai departe — Plutim spre continentul african şi ajungem acolo cu bine —

46

Cuprinşi de veselie, am navigat mai departe preţ de câteva zile, fără a întâlni în cale nimic care să ne întrerupă călătoria. De câteva ori am zărit mai mulţi băştinaşi în nişte canoe mici, îndeletnicindu—se cu prinsul peştelui, şi uneori am încercat să ne apropiem de ei suficient de mult pentru a schimba câteva vorbe, dar oamenii erau mereu sfioşi şi se speriau, îndreptându—se spre ţărm imediat ce începeam să micşorăm distanţa ce ne despărţea, până când cineva din grupul nostru îşi aduse aminte de semnul de prietenie pe care ni—l făcuseră băştinaşii de pe meleagurile din sudul insulei, anume de a înălţa o prăjină lungă; astfel ne—a trecut prin minte că poate la ei una ca asta înseamnă acelaşi lucru pe care îl reprezintă la noi un steag alb de pace, aşa încât am decis să încercăm şi noi această metodă, să vedem ce iese; aşa că, la prima ocazie ivită, când am văzut plutind pe mare câteva bărci de pescuit băştinaşe, am înălţat în barca noastră fără pânză o prăjină şi am pornit să vâslim către ei. Numaidecât ce au zărit prăjina cu pricina, n—au mai tulit—o către ţărm, ci ne—au aşteptat, iar atunci când am ajuns în apropierea lor, au început să vâslească spre noi. în momentul în care bărcile noastre s—au întâlnit s—au arătat tare bucuroşi şi ne—au cadorisit cu nişte ditamai peşti, al căror nume nu—l ştiam, dar care s—au dovedit cât se poate de buni la gust. Ghinionul însă se ţinea iarăşi scai de capul nostru, căci nici de această dată nu aveam ce să oferim în schimb; dar meşterul nostru cel dibaci, cel despre care v—am vorbit mai înainte, a făcut ce—a făcut şi a meşterit două plăcuţe subţiri de argint, bătute, aşa cum vă spuneam, dintr—o monedă de opt; erau două plăcuţe tăiate în formă romboidală, mai alungite la unul din capete decât la celălalt şi având dată câte o gaură în colţurile mai lungi. Au fost atât de încântaţi de medalioanele primite, încât ne—au făcut semn să mai zăbovim până ce şi—au aruncat din nou undiţele şi năvoadele şi ne—au dat peşte cât am vrut noi să luăm.

47

În tot acest răstimp, stăteam cu ochii aţintiţi spre bărcile lor, cercetându—le cu luare—aminte şi încercând să ne dăm seama în ce măsură vreuna dintre ele corespundea sau ba ţelului pe care îl aveam în vedere; se prezentau însă ca vai de lume. Pânzele le erau potrivite din nişte bucăţi mari de rogojină, cu excepţia uneia singure, care părea să fie întocmită dintr—o ţesătură de bumbac, dar şi aceea era ca vai de ea, iar parâmele erau încropite din cârpe răsucite, în care nu puteai să ai nicio nădejde, astfel încât am tras concluzia că bărcile noastre se prezentau mult mai bine, drept pentru care i—am lăsat în plata domnului. Ne—am urmat drumul tot înainte, către nord, navigând tot timpul în preajma ţărmului, vreme de douăsprezece zile încheiate şi, având mereu parte de vânt dinspre est şi est—sud—est, am înaintat cu spor. în tot acest interval, n—am. zărit în niciun loc de pe ţărm vreun oraş, însă de câteva ori am văzut pe malul apei câte o mână de cocioabe prăpădite cocoţate pe stânci, şi întotdeauna în jurul lor se îngrămădea câte o gloată de oameni, pe care—i vedeam cum se strâng laolaltă pentru a căsca gura la noi.

Călătoria pe care o întreprindeam noi era cât se poate de stranie, cum n—a mai fost vreodată o călătorie omenească. Eram o mică flotă, compusă din trei vase, şi o adunătură de douăzeci—treizeci de oameni, cei mai periculoşi indivizi pe care băştinaşii de pe acele meleaguri i—au avut vreodată prin preajmă; iar dacă le—ar fi trecut cumva prin minte ce hram purtam, s—ar fi învoit să ne dea tot ce ne poftea inima, numai să se vadă scăpaţi de o astfel de pacoste.

Pe de altă parte, eram pradă celei mai crunte deznădejdi, mai rău de atât nici că se putea, căci ne aflam pe un drum, nimic de zis, însă drumul nostru era fără cap şi fără coadă. Călătoria noastră ne purta undeva, spre niciunde. Şi, chiar dacă intenţiile noastre erau limpede conturate, cu toate astea nu prea ştiam ce facem de fapt. Am ţinut—o aşa tot înainte, către nord, iar pe măsură ce avansam spre acel punct cardinal, arşiţa devenea tot mai mare, începând să fie tot mai greu de suportat de către noi, cei aflaţi pe apă, lipsiţi de orice pavăză care să ne ferească de vipie sau de umezeală. Colac peste pupăză, ne aflam în octombrie sau undeva pe acolo, la o latitudine sudică, şi cum ne apropiam zi de zi de ecuator, soarele era şi el pe urmele noastre până când am ajuns, într—un târziu, la latitudinea de 20 de grade, şi cum trecusem de tropice înainte cu vreo cinci—şase zile, peste doar câteva zile soarele avea să se afle la zenit, chiar deasupra capetelor noastre.

48

Ţinând seama de toate aceste lucruri, ne—am hotărât să căutăm un loc potrivit, în care să tragem iarăşi la mal şi să ne aşezăm corturile, până ce se mai domolea arşiţa. Până în acel moment, străbătusem cam jumătate din lungimea insulei, ajungând în acel punct unde ţărmul, întinzându—se spre nord—vest, promitea ca traversarea noastră către pământurile continentului african să fie mult mai scurtă decât ne aşteptam. Dar, chiar şi în aceste condiţii, aveam motive întemeiate pentru a crede că ne mai rămâneau de parcurs cam vreo sută douăzeci de leghe bune.

Aşadar, ţinând cont şi de vipia ce se abătuse asupra noastră, am decis să poposim pe ţărm; în plus, proviziile noastre erau şi ele pe sfârşite, nemairămânându—ne hrană decât pentru câteva zile. Prin urmare, îndreptându—ne către ţărm, în zorii zilei, aşa după cum ne intrase în obicei să facem la fiecare trei—patru zile, ca să ne aprovizionăm cu apă proaspătă, ne—am aşezat şi am zăbovit puţin, sfătuindu—ne dacă să ne vedem mai departe de drum sau dacă să poposim chiar în locul cu pricina; însă, dintr—o seamă de motive, prea lungi pentru a le reda aici, locul acela nu ne—a fost pe plac, aşa că, în cele din urmă, am hotărât să ne vedem mai departe de drum, preţ de alte câteva zile.

După vreo şase zile în care am navigat spre nord—vest—nord, cu pânzele întinse de către un vânt care bătea cu forţă dinspre sud—est, am dat, undeva departe, peste un mare promontoriu sau o fâşie de uscat, care se avânta în larg o distanţă considerabilă; şi, cum ţineam morţiş să aflăm ce era dincolo de promontoriul cu pricina, am decis să—l ocolim înainte de a trage la mal, aşa că ne—am văzut de drum, vântul puternic continuând să bată şi el, nedomolit, timp în care au mai trecut nu mai puţin de patru zile înainte de a ajunge în locul respectiv. Deznădejdea şi tristeţea ce au pus stăpânire pe noi toţi, în momentul în care am ajuns acolo, nu poate fi redată în cuvinte căci, după ce am depăşit promontoriul, am remarcat cu surprindere că pe partea cealaltă uscatul se îndepărta tot atât de tare pe cât înaintase pe latura dinspre care venisem noi, ba chiar şi mai şi; aşa că, pe scurt, dacă aveam de gând să ne încumetăm a o porni spre coastele Africii, apoi din acest punct se cuvenea a fi pornit, deoarece, dacă ne continuam drumul, marea devenea tot mai de necuprins şi habar n aveam cât de mult ar fi putut să se întindă.

49

În timp ce rumegam la acest element pe care tocmai îl descoperisem, ani fost surprinşi şi de—o vreme cât se poate de rea, mai cu seamă de nişte ploi în rafale, însoţite din belşug de tunete şi fulgere teribile, cum nu ne mai fusese dat să întâlnim. Vânturaţi în saramura aceea, am zorit cât am putut să ajungem pe mal şi, aflându—ne sub pavăza promontoriului, ne—am adăpostit fregatele într—un golf mititel, unde am văzut că pământul era umbrit de copaci şi neam grăbit din toate puterile să punem piciorul pe ţărm, fiind muraţi până la piele şi obosiţi peste poate de arşiţă, tunete, fulgere şi ploaie.

Ajunşi acolo, ne—am zis că într—adevăr situaţia în care ne aflam era vrednică de milă şi de aceea meşterul nostru cu înclinaţii artistice, despre care v—am mai vorbit, a ridicat pe dealul care se înălţa cam la o milă de capătul promontoriului o cruce mare de lemn, pe tare a gravat cuvintele următoare, scrise în portugheză:

Capul Disperării. Iisuse, aibi milă de noi!

Ne—am pus fără *zăbavă* pe treabă, începând să încropim nişte colibe în care să ne putem usca veşmintele. Cu toate că eu eram mezinul grupului şi nu prea dădeam dovadă de dibăcie în astfel de îndeletniciri, n—am să dau totuşi uitării mica cetăţuie pe care am durat—o, căci până la urmă asta a ieşit şi nu altceva; şi i—am făcut nişte întărituri pe cinste, iar imaginea ei îmi stăruie în minte cu atâta prospeţime, încât nu mă pot rezuma la a oferi o descriere sumară.

Tabăra noastră se găsea amplasată în partea dinspre sud a golfuleţului, la adăpostul unui deal abrupt care, cu toate că se afla tocmai pe celălalt mal al micului golf, nu era la o distanţă mai mare de un sfert de milă de noi, spre nord—vest către nord şi, spre marea noastră fericire, mai tot timpul după—amiezii era expus din plin razelor binefăcătoare ale soarelui. Terenul pe care ne instalasem era brăzdat de un pârâu mititel sau poate de o vână de apă dulce, care se vărsa în golf la câţiva paşi de noi, iar către răsărit şi miazăzi, cât cuprindeam cu privirea, zăream vite aflate la păscut pe câmpuri şi prin lunci.

50

În locul acela, am ridicat o duzină de mici colibe, aidoma unor corturi soldăţeşti, durate însă din crengi de copaci înfipte în pământ şi legate unele de altele, în partea de sus, cu smicele de salcie sau cu alte nuiele de soiul ăsta, peste care am putut da prin preajmă; golful ne oferea protecţie dinspre partea de nord, pârâul ne apăra dinspre vest, iar spre sud şi spre est pavăză ne era un banc de nisip, care ne proteja

de mai mare dragul colibele; şi fiind orientat oblic, dinspre nord—vest către sud—est, făcea ca aşezarea noastră să se încadreze într—un triunghi. în spatele bancului de nisip, linia noastră de apărare, se ridicau colibele noastre, iar ceva şi mai în spate, la o distanţă bunicică, se mai înălţau încă trei. Într—una din ele, care era cea mai mică şi aşezată cumva într—o poziţie mai ferită, răzleţită de celelalte, ne—am depozitat praful de puşcă pe care îl aveam. De frica pericolului, în coliba cu pricina n—am mai pus nimic altceva. în cea de—a doua colibă, care era ceva mai mare, ne găteam mâncarea, aşa că am adunat acolo toate lucrurile necesare pentru aşa ceva; iar în cea de—a treia colibă, care era şi cea mai mare din pâlcul acela, ne strângeam pentru a mânca şi a ne sfătui sau pentru a ne odihni şi a ne distra, punând ţara la cale, îndeletnicire de care, pe atunci, ne sinchiseam prea puţin.

Trebuia să intrăm neapărat în legătură cu băştinaşii, astfel încât, după ce artistul nostru, cuţitarul, meşterise din belşug o droaie de flecuşteţe de argint, tăindu—le în pătrăţele de formă romboidală, am scos—o cumva la capăt, făcând un fel de schimb cu oamenii de culoare de prin partea locului şi alegându—ne cu ceea ce aveam noi nevoie, căci într—adevăr zorzoanele acelea îi încântau peste măsură; astfel izbuteam să agonisim provizii din belşug. Mai cu seamă la început, ne—a mers ca pe roate, căci am făcut rost de vreo cincizeci de capete de vite negre şi de capre, iar ajutorul nostru de bucătar s—a ocupat cu sărarea, uscarea şi conservarea lor, obţinând astfel o serioasă rezervă de provizii; treaba asta nu era de fapt prea greu de făcut, sarea şi salpetrul fiind foarte bune, iar soarele dogorind cât se poate de tare. Aşa se face că ne—am făcut veacul pe acele meleaguri preţ de vreo patru luni.

51

Solstiţiul sudic trecuse, iar soarele făcuse cale întoarsă spre linia echinocţiului, când am prins să ne batem capul cu următoarea noastră aventură, aceea de a traversa Marea de Zanquebar, după cum îi zic portughezii, şi de a acosta, dacă va fi posibil, pe ţărmurile continentului african.

Am dezbătut acest subiect cu o mulţime dintre băştinaşi, în măsura în care am reuşit să—i facem să priceapă care ne sunt intenţiile; dar tot ce am reuşit să aflăm de la ei a fost că dincolo de mare se află o întinsă ţară a leilor şi că până acolo aveam de străbătut un drum tare lung; ştiam la fel de bine ca şi ei că aveam de făcut un drum tare lung, însă în această privinţă oamenii noştri aveau despre asia păreri care se băteau cap în cap; unii ziceau că drumul ar măsura o sută cincizeci de leghe, pe când alţii susţineau sus şi tare că ar fi cel mult o sută de leghe. Unul dintre ai noştri, care avea asupra sa o hartă a lumii, ne—a arătat pe ea, măsurând după scara la care fusese întocmită, că nu erau decât cel mult optzeci de leghe. Unii spuneau că de—a lungul drumului o să tot dăm peste insule unde am putea poposi; alţii ziceau că, dimpotrivă, n—o să dăm peste nicio urmă de insulă; în ceea ce mă privea, eu eram cu totul pe dinafară, habar n—aveam nici de una, nici de alta, însă ciuleam urechile la tot ce se vorbea, nepăsându—mi câtuşi de puţin dacă era aproape sau departe; cu toate astea, tot am aflat ceva de la un bătrân care era orb şi care se lăsa condus de mână de un băieţaş, şi anume că, dacă rămâneam pe loc până spre sfârşitul lui august, am avea siguranţa că vântul n—o să ne fie potrivnic şi marea n—o să fie agitată câtă vreme o să dureze călătoria.

Vestea aceasta ne încuraja cât de cât, dar avea în acelaşi timp şi o parte cât se poate de neplăcută pentru noi, căci, în acel moment soarele avea să facă din nou cale întoarsă către sud, adică chiar ceea ce îi deranja mai mult pe oamenii noştri. În cele din urmă, ne—am strâns cu toţii la sfat; discuţiile s—au dovedit prea plictisitoare pentru a fi demne de ale aminti aici; menţionez doar că atunci când i—a venit rândul să spună ceva şi Căpitanului Bob (căci aşa mi se spunea acum, de când îmi asumasem acest rang în faţa unuia dintre conducătorii lor mai mări), eu unul nu înclinam în nicio parte, mulţumindu—mă să le spun că îmi era totuna, fie că se hotăra să plecăm, fie că se hotăra să mai zăbovim pe acolo, pentru că nu aveam niciun fel de cămin căruia să—i duc dorul, lumea întreagă fiind pentru mine tot o apă şi—un pământ; aşa că le—am lăsat mână liberă, să decidă şi în numele meu.

52

Pe scurt, oamenii şi—au dat seama limpede că în locul în care ne aflam nu era nimic de făcut, în lipsa unei corăbii adevărate; că dacă tot ce doream nu era decât să ne punem burta la cale, mâncând şi bând, apoi nici n—am fi putut da peste vreun loc mai nimerit, chiar dacă am fi vânturat lumea în lung şi—n lat; dacă însă treaba noastră era, dimpotrivă, să ne urnim din loc şi să încercăm să ajungem pe la casele noastre, în ţară, apoi nu puteam afla un loc mai nepotrivit.

Voi mărturisi că mie meleagurile acelea tare îmi mai erau pe plac şi că, încă de pe atunci, nutream nişte gânduri mai năstruşnice, anume de a face cale întoarsă pentru a—mi duce zilele acolo; şi obişnuiam să le

spun adesea că, dacă aş avea măcar o corabie cu douăzeci de tunuri şi o goeletă, amândouă cu câte un echipaj din oameni unul şi unul, nu mi—aş putea dori pe lume vreun loc mai nimerit pentru a ajunge bogat ca un rege.

Dar să ne întoarcem la dezbaterile care aveau loc cu privire la plecare. In cele din urmă, s—a hotărât să ne aventurăm în larg, ceea ce am şi făcut de fapt, dar destul de nebuneşte, căci în acele ţinuturi domnea atunci un anotimp cât se poate de nepotrivit pentru o astfel de călătorie, pentru că vânturile care, în toate lunile, din septembrie până—n martie, suflă dinspre est, în tot restul anului suflă la fel de neabătut din sensul opus, adică dinspre vest, drept pentru care ne izbeau drept în faţă; aşa se face că, după ce împinşi de o briză ce bătea dinspre ţărm, parcursesem în linie dreaptă vreo cincisprezece sau poate douăzeci de leghe, adică exact cât era necesar pentru a nu ne mai putea orienta, am remarcat că tocmai s—a iscat un vânt proaspăt sau o briză dinspre largul mării, care sufla dinspre vest—sud—vest sau sud—vest spre vest şi că vântul bătea cu încăpăţânare numai în direcţia cu pricina; aşa că, într—un cuvânt, nouă ne era la fel de folositor pe cât ajută o frecţie la un picior de lemn.

53

Pe de altă parte, canoele în care eram îmbarcaţi nici nu erau în stare să urmeze cum trebuie direcţia vântului, căci dacă ar fi făcut—o, am fi putut înainta către nord—nord—vest şi ne—ar fi ieşit în cale o mulţime de insule, după cum am aflat mai apoi, însă n—am putut întâlni nimic de soiul ăsta, cu toate că am încercat şi era să ne nenorocim cu toţii în urma acestei încercări; deoarece, navigând de—a dreptul către nord, ţinând cât puteam mai bine direcţia vântului, scăpasem cu totul din vedere forma şi poziţia insulei Madagascar; ne ieşise din minte faptul că noi veneam de pe un promontoriu sau de pe o limbă de pământ, care se întindea spre larg cam pe la mijlocul insulei şi ajungea până departe spre vest; uitasem că, după ce ne aventurasem către nord cale de vreo patruzeci de leghe, acum țărmul insulei se retrăgea din nou către est cu vreo două sute de mile, aşa că, în acel moment, ne aflam în largul oceanului, între insulă şi continent, la aproape o sută de leghe distanţă de fiecare dintre ele.

Cum vântul bătea într—adevăr din toate puterile dinspre vest, ca si mai devreme, aveam, de fapt, parte de o mare calmă şi am constatat că era destul de lesne să navigam în astfel de condiţii, cu vântul la pupă, aşa că, remorcând canoea noastră cea mai mică, am pornit—o întins către mal, întinzând toate pânzele pe care, de bine, de rău, le—am putut încropi. A fost o aventură teribilă, căci, dacă s—ar li iscat din întâmplare o palä de vânt, am fi fost cu toţii nişte oameni morţi, canoele noastre înguste şi adânci nefiind în stare să ţină piept unei mări agitate.

Oricum, una peste alta, călătoria cu pricina se întinse pe nu mai puţin de unsprezece zile şi, până la urmă, după ce dădusem gata aproape toate proviziile şi scursesem şi ultima picătură de apă dulce, am văzut uscatul, spre nemăsurata noastră bucurie. Numai că acesta se afla la o distanţă de zece, poate chiar unsprezece leghe şi, cum în preajma ţărmului vântul s—a transformat într—o briză de uscat si ne sufla din toate puterile chiar în fată, a mai fost nevoie de două zile până să ajungem pe mal, având tot timpul parte de o arşiţă neostoită şi fără nicio picătură ie apă sau de vreo altă băutură, cu excepţia câtorva stropi de apă întăritoare, pe care unul dintre oamenii noştri îi mai avea încă într—o ladă cu sticle.

54

Toate aceste peripeţii ne—au cam făcut să simţim gustul a ceea ce ,am fi avut de pătimit dacă ne—am fi continuat drumul, având parte de un vânt slab şi de o vreme schimbătoare şi totodată ne—au adus în situaţia de a fi scârbiţi de planul nostru de a ne croi drum până pe continent, măcar până când n—om avea nişte vase mai acătării; aşa că am acostat şi ne—am instalat tabăra, după cum procedasem şi mai înainte, cât de bine am fost în stare, fortificând—o, pentru a fi la adăpost de orice fel de surprize, dar băştinaşii de prin locurile acestea se manifestau cât se poate de curtenitori faţă de noi, fiind incomparabil mai civilizaţi decât cei din partea de sud a insulei; şi chiar dacă nu înţelegeam o boabă din graiul lor şi nici ei, la rândul lor, nu desluşeau o iotă din limba noastră, cu toate astea am izbutit să—i facem să înţeleagă ce hram purtăm, şi anume că eram nişte navigatori străini aflaţi într—o situaţia dezastruoasă, lipsiţi fiind de orice fel de provizii.

Cea dintâi dovadă, pe care am avut—o din partea lor, în ceea ce priveşte amabilitatea ce ne—o arătau a fost aceea că, imediat ce ne—au văzut acostând şi prinzând să ne îndeletnicim cu ridicarea sălaşurilor noastre, careva din regii sau căpeteniile lor, căci noi nu ştiam ce nume poartă de fapt conducătorii lor, coborî către noi însoţit de cinci—şase bărbaţi şi de câteva femei, aducându—ne cinci capre şi doi tăurei tineri şi graşi, pe care ni i—au oferit de pomană fără să ne ceară nimic în schimb; iar atunci când am

încercat să le dăm şi noi câte ceva, regele sau căpetenia cu pricina nu i—a îngăduit niciunuia din oamenii săi să se atingă de ceva sau să accepte ceva de la noi. Peste vreo două ore şi—a făcut apariţia un alt rege, ori altă căpetenie, însoţit de o ceată de patruzeci sau cincizeci de oameni; pe noi a cam început să ne cuprindă teama, aşa că am pus mâna pe arme; însă, văzând una ca asta, regele a poruncit la doi dintre oamenii săi să păşească ceva mai înainte, purtând în mâini două prăjini lungi, pe care le ţineau ridicate, cât de sus erau în stare, semn despre care am înţeles numaidecât că este unul de pace, după care şi—au sprijinit şi şi—au înfipt prăjinile în pământ; iar mai apoi, când regele şi oamenii săi au ajuns la rândul lor lângă prăjini, şi—au înfipt în pământ luncile, s—au apropiat, fără arme asupra lor, lăsându—şi undeva înapoi na! lăncile, cât şi arcurile şi săgeţile.
55

Toate astea, spre a ne demonstra că veniseră mânaţi de gânduri paşnice, fapt care pe noi ne—a încântat nespus de mult; căci nu ţineam câtuşi de puţin să ne aflăm în gâlceava cu ei dacă puteam evita una ca asta. Conducătorul lor, văzând cum unii dintre oamenii noştri se căzneau să—şi ridice colibele, cam fără spor şi de mântuială, li făcu semn câtorva din supuşii săi să vină să ne dea o mână de ajutor. Numaidecât, vreo cincisprezece sau şaisprezece oameni au venit şi s—au amestecat printre noi, punând osul la treabă; şi într—adevăr s—au dovedit a fi lucrători mai pricepuţi decât noi, căci au ridicat al cât ai bate din palme trei sau patru colibe, chiar mult mai arătoase decât cele pe care le meşterisem noi.

Apoi ne—au trimis lapte, banane, dovleci, rădăcini şi verdeţuri din belşug, toate foarte bune, după care şi—au luat rămas bun de la noi şi n au vrut în ruptul capului să ia de la noi ceva în schimb. Unul dintre oamenii noştri i—a făcut cinste regelui sau căpeteniei băştinaşilor cu o duşcă, pe care el a dat—o pe gât şi i—a plăcut, drept pentru care a mai întins mâna după încă una, care i s—a oferit numaidecât. Într—un cuvânt, în urma acestei întâmplări, îşi făcea drum către noi fără să pregete prea mult, de câteva ori pe săptămână, nevenind niciodată cu mâna goală; iar într—una din daţi ne—a trimis şapte vite negre, pe care o parte le—am sărat şi uscat, după cum procedasem şi mai înainte.

Şi aici nu pot să dau uitării un lucru, care după aceea s—a dovedit a ne fi de cel mai mare folos, şi anume modul în care carnea caprelor lor, ca de altfel şi carnea vitelor, dar mai cu seamă cea de capră, după ce o uscam şi o săram devenea roşie la culoare şi tare atunci când o mâncam, aidoma cărnii de vită conservată care provenea din Olanda; băştinaşilor le plăcea atât de mult şi se dădeau atât de tare în vânt după aşa ceva, încât oricând erau dispuşi să facă negoţ cu noi în schimbul acesteia, neavând habar şi neînchipuindu—şi măcar ce era de fapt; aşa se face că, în schimbul a zece—doisprezece pfunzi de carne de vită afumată şi uscată, ne ofereau câte un bou întreg, sau câte o vacă, sau orice altceva ne doream noi.
56

Acolo, la ei, am remarcat două lucruri cât se poate de importante pentru noi, ba chiar vitale aş putea spune; în primul rând, am observat că aveau tot soiul de vase din lut ars, pe care le întrebuinţau, ca şi noi, într—o mulţime de scopuri; mai cu seamă aveau nişte oale de lut înalte şi adânci, pe care le îngropau în pământ pentru a—şi păstra rece şi plăcut! apa de băut; cel de—al doilea lucru care ne—a atras atenţia a fost că aveau nişte canoe mai mari decât cele ale băştinaşilor din împrejurimi.

Acest lucru ne—a făcut să—i iscodim dacă nu cumva aveau şi alte vase, chiar mai mari decât cele pe care le puteam vedea noi acolo ori dacă nu cumva se află alţi locuitori ai insulei care posedă aşa ceva. Ne—au destăinuit, fără să stea prea mult pe gânduri, că ei unii nu aveau bărci mai mari decât cele pe care le văzusem; însă, pe partea cealaltă a insulei, băştinaşii aveau vase mai mari, prevăzute cu punţi şi înzestrate cu pânze mari; aceste veşti ne—au determinat să luăm hotărârea de—a purcede la drum de—a lungul coastei, ocolind întreaga insulă, pentru a avea posibilitatea de a le vedea cu ochii noştri; aşa se face că ne—am pregătit şi ne—am aprovizionat canoele pentru călătorie şi, ca să nu mai lungim vorba, ne—am aventurat pe mare pentru a treia oară.

Ne—a luat cam vreo lună sau vreo şase săptămâni pentru a duce la capăt această călătorie, pe parcursul căreia am acostat de câteva ori pentru a ne aproviziona cu apă şi merinde şi de fiecare dată băştinaşii se purtau cu noi cu dărnicie şi bunăvoinţă; dar, într—o zi, dis—de—dimineaţă, pe când ne aflam la extremitatea de nord a insulei, nu mică ne—a fost mirarea să auzim cum unul dintre oamenii noştri prinde să strige în gura mare: „O pânză, o pânză!" şi nu peste multă vreme am putut vedea cu toţii un vas aflat în larg, la mare distanţă; însă după ce—l tot privisem prin ocheane şi ne străduisem în toate felurile să ne dumirim cam ce hram poartă, nu ştiam nici noi ce să mai credem, căci nu părea nici corabie, nici *keci*, nici galeră, nici goeletă şi nici nu aducea prin nimic cu vreun soi de vas pe care să—l fi văzut

până atunci; singurul lucru limpede era că îşi vedea de drum, ducându—se tot mai departe în larg. Într—un cuvânt, nu peste mult timp l—am scăpat din vedere, căci noi nu ne aflam în situaţia de a ne.apuca să urmărim ceva, şi n—am mai avut nicicând ocazia de a—l revedea, dar din câte am reuşit să ne dăm seama, ţinând cont şi de ceea ce am avut prilejul să mai întâlnim după aceea, asemănător, putusem trage concluzia că era vorba de vreun vas arab, care se dusese să facă, negoţ pe coasta Mozambicului sau a Zanguebarului, cam pe aceleaşi meleaguri pe unde am ajuns şi noi nu peste multă vreme, după cum o să auziţi.

57

Nu m—am învrednicit să ţin niciun jurnal al acestei călătorii, în primul rând, datorită faptului că toate chiţibuşurile navigaţiei îmi erau complet străine, mulţumindu—mă să îndeplinesc strict sarcinile ce îmi reveneau, aşa că nu pot spune nimic despre latitudinile locurilor prin care am trecut, despre durata călătoriei sau despre distanţele pe care le—am parcurs într—o zi; dar îmi aduc totuşi aminte că voiajul nostru a avut un traseu ce a ocolit insula, navigând în largul ţărmului estic, către sud, după cum mai înainte navigasem de—a lungul coastei vestice, către nord.

Nu—mi amintesc nici ca băştinaşii pe care i—am întâlnit în drumul nostru să se fi deosebit prea tare unii de alţii, atât în ceea ce priveşte latura, nuanţa pielii, modul de a se purta şi de a se îmbrăca, cât şi în ceea ce priveşte armele sau orice altceva; şi, cu toate astea, cred că între ei nu existau legături prea strânse; însă faţă de noi se purtau cât se poate de amabil, dând dovadă de o bunăvoinţă nemăsurată, atât cei de pe o parte a insulei, cât şi cei de pe partea opusă.

Ne—am continuat călătoria către sud săptămâni de—a rândul, cu toate că am fost nevoiţi să facem mai multe escale, trăgând la mal pentru a agonisi provizii şi a face rost de apă de băut. Într—un târziu, după ce dădusem ocol unui promontoriu ce înainta către larg cam cu o leghe mai mult decât cele pe care le întâlnisem până atunci, am fost surprinşi în mod plăcut de o privelişte care, fără nicio îndoială, fusese la fel de amară pentru cei în cauză, pe cât era de dulce când se arăta privirilor noastre. Era epava unui vas european azvârlit şi sfărâmat de stânci, care se dusese la fund în mare, la o distanţă bunicică.

58

Puteam, vedea limpede că, atunci când venea refluxul şi marea se retrăgea, o buna parte a vasului rămânea pe uscat; ba chiar în timpul fluxului, când apele erau mai ridicate, marea nu reuşea să acopere vasul de—a binelea; şi ne—am dat seama că distanţa dintre epavă şi ţărm nu era mai mare de o leghe, cel mult. Este lesne de priceput din ce motive curiozitatea ne—a mânat de—a dreptul către ea, mai cu seamă ci vântul şi apa nu constituiau nişte piedici, drumul până la epavă neîntâmpinând vreo dificultate şi, în clipa în care am ajuns acolo, am remarcat dintr—o ochire că era vorba de un vas construit în Olanda, care nu avea cum să se fi aflat în halul acela de prea mult timp, căci o bună parte din pupă mai era încă zdravănă, iar catargul se mai afla încă în picioare. După câte ne—am dat noi seama, pupa fusese prinsă între doi colţi de stâncă, ceea ce o făcuse să reziste, pe când întreaga parte din faţă a vasului fusese zdrobită în bucăţi.

N—am găsit că din epava cu pricina am putea alege ceva care să merite să ne batem capul cu ea; însă am decis să tragem la ţărm şi să ne mai facem veacul pe acolo un timp, străduindu—ne să vedem dacă nu am putea afla câte ceva despre păţania corăbiei respective, ba poate chiar că nutream şi nişte vagi speranţe că ne—ar putea ajunge la ureche şi ceva veşti legate de oamenii de pe ea şi nu era exclus ca unii dinte ei să se fi aciuat, chiar pe ţărm, aflându—se în aceeaşi situaţie ca şi noi şi existând astfel posibilitatea ca grupul nostru să sporească, adăugându—i—se noi membri.

Inima noastră a început să tresalte de bucurie atunci când, trăgând la mal, am dat în acel loc peste toate urmele şi semnele unui şantier de dulgheri de corăbii în toată puterea cuvântului; aşa se face că am dat peste un bloc de lansare la apă, cu săniile sale cu tot, peste schele şi scânduri, apoi peste surcele şi rămăşiţe de scânduri, resturi de la punerea pe picioare a unei corăbii sau a unui vas; pe scurt, am găsit o sumedenie de lucruri care nu erau altceva decât o invitaţie făţişă de a ne apuca şi noi de aceeaşi treabă, şi nu peste mult timp ne—am dat seama că oamenii de pe vasul naufragiat îşi aflaseră scăparea venind la ţărm, poate chiar cu barca lor, după care construiseră o altă barcă sau poate chiar o goeletă şi la bordul ei plecaseră iarăşi în larg; întrebându—i pe băştinaşi încotro s—au îndreptat ei, ne—au indicat sudul şi sud—vestul, aşa că am priceput numaidecât că o porniseră spre Capul Bunei Speranţe.

59

Nimeni nu—şi va imagina că eram atât de bătuţi în cap, încât să nu ne gândim că şi noi, la rândul

nostru, ne—am putea folosi de exact aceeaşi metodă pentru a ajunge la liman; aşa se face că, în linii mari, am decis ca în primul rând să încercăm, dacă ne va sta în putinţă, să ne construim o ambarcaţiune de un fel sau altul şi să plecăm pe mare, lăsându—ne în voia sorţii.

Călăuziţi de acest ţel, înainte de toate trebuia să—i punem pe dulgheri să scotocească peste tot şi să vadă cam ce materiale, din cele lăsate în urmă de olandezi, ne—ar putea sluji la ceva, într—un fel sau altul; dulgherii dădură peste ceva cât se poate de folositor, şi anume peste un cazan de topit smoala, cu puţină smoală rămasă în el, pe care l—am întrebuinţat la sânge, eu unul cel puţin trebăluind la el până peste cap.

Atunci când ne—am pus de—a binelea pe lucru, ne—am dat seama că planul nostru nu era doar peste măsură de greu, ci şi cât se poate de solicitant, căci nu aveam la dispoziţie decât o mână de unelte, iar fierăria lipsea cu desăvârşire, ca şi parâmele şi pânzele; aşa că, pe scurt, orice am fi construit eram obligaţi să facem în acelaşi timp pe fierarii, pe frânghierii şi pe fabricanţii de vele, adică de fapt să ne descurcăm în vreo douăzeci de îndeletniciri din al căror meşteşug nu ştiam mare lucru sau despre care n—aveam habar nici cât negru sub unghie; cu toate astea, faptul că nu aveam încotro ne îmboldea a născocim tot felul de chestii, aşa că prin urmare am inventat fel de fel de lucruri, pe care mai înainte le credeam imposibil de realizat, în situaţia în care ne aflam noi, vreau să zic.

După ce amândoi dulgherii noştri s—au înţeles asupra dimensiunilor a ceea ce aveau ei de gând să construiască, ne—au pus la treabă pe toţi ceilalţi, punându—ne să mergem cu canoele la epava corăbiei eşuate şi să o desfacem în bucăţi, aducând tot ceea ce putea fi de vreun folos; mai cu seamă, în cazul care era cu putinţă, trebuia să facem în aşa fel, încât să aducem catargul din spate, care rămăsese în picioare, ceea ce am şi izbutit în cele din urmă, cu mare dificultate, după mai bine de douăzeci de zile de eforturi din partea a paisprezece oameni.

60

În acelaşi timp, am demontat şi am recuperat o mulţime de fierărie, cum ar fi şuruburi, cuie şi altele, din care meşterul nostru cu înclinaţii artistice, despre care v—am vorbit deja de mai multe ori şi care între timp devenise un fierar tare dibaci, ne—a confecţionat atât piroane şi balamale pentru cârmă, cât şi suiturile ce ne erau atât de trebuitoare.

Însă duceam lipsa unei ancore şi chiar dacă am fi avut—o, n—am fi fost în stare să încropim şi un cablu pentru ea, aşa că ne—am mulţumit să împletim, ajutaţi fiind şi de băştinaşi, nişte frânghii, din acelaşi material pe care îl foloseau şi ei pentru a—şi împleti rogojini, iar din frânghiile cu pricina am reuşit să obţinem în cele din urmă un soi de cablu sau de parâmă, suficient de rezistentă pentru a ancora cu ea nava de ţărm, ceea ce, deocamdată, era mulţumitor.

Ce să mai, ca să n—o mai lungim, ne—am făcut veacul pe acolo vreme de patru luni în care, ce—i drept, ne—am şi spetit muncind; iar când cele patru luni s—au încheiat, ne—am lansat la apă fregata care, pe scurt fie zis, nu ducea lipsă de defecte, însă una peste alta n—a ieşit mai rău decât ne—am fi aşteptat noi înşine.

De fapt, era un soi de goeletă de cam optsprezece — douăzeci de tone încărcătură, iar dacă am fi avut atât catarge şi pânze, cât şi parâmele trebuincioase, pentru susţinere şi pentru manevre, după cum se obişnuieşte în asemenea cazuri le—am dus lipsa, vasul nostru ar fi fost în stare să ne ducă oriunde am fi dorit; însă, din toate materialele care ne lipseau, cel mai crunt resimţeam absenţa gudronului şi a smoalei, chiar dacă din aceasta mai aveam câte ceva, prea puţină faţă de câtă ne—ar fi trebuit; astfel eram puşi în situaţia de a nu avea cum să cătrănim îmbinările şi de a asigura fundul vasului; chiar dacă ne—am străduit să o scoatem la capăt cum ne—am priceput mai bine, în condiţiile date, încercând să obţinem din seu şi din ulei un amestec cât mai adecvat scopurilor noastre, cu toate astea nu se poate spune că am izbândit pe deplin; atunci când am lansat goeleta la apă, era atât de împănată de spărturi şi apa năvălea în ea cu atâta repeziciune, încât ne—a trecut prin minte că toată osteneala noastră fusese în van, pentru că doar cu foarte mare greutate am izbutit s—o menţinem pe linia de plutire; în ceea ce priveşte pompele de evacuare a apei, nu aveam nici măcar una, de sămânţă, şi nici vreun mijloc de a improviza vreuna.

61

Dar, până la urmă, unul dintre băştinaşi, negru ca smoala de care aveam atâta nevoie, ne—a arătat un arbore din al cărui lemn, dacă era pas pe foc, se obţinea un fel de răşină, la fel de lipicioasă şi cu o consistenţă aproape ca aceea a gudronului; aşa se face că din răşina cu pricina am extras, prin fierbere, un soi de esenţă pe care am utilizat—o pe post de smoală şi care s—a dovedit potrivită scopului nostru, căci

ne—am aranjat vasul cum se cuvine, făcându—l să devină zdravăn şi etanşat ca la carte, fără să mai avem nevoie pentru asta de smoală sau de gudron. Secretul acesta m—a scos din belea cu multe alte prilejuri de atunci înainte, pe aceleaşi meleaguri.

Adusă astfel la bun sfârşit, nava noastră s—a pricopsit în final şi cu nu catarg de toată frumuseţea, încropit din cel al corăbiei eşuate, după care, potrivind velatura cum ne—am priceput mai bine, i—am lacul şi o cârmă şi o pârghie pentru cârmă; într—un cuvânt, am înzestrat—o onorabil, cel puţin atât cât era nevoie pentru a răspunde cum se cuvine cerinţelor noastre; după aceea, am încărcat—o cu provizii şi am urcat la bord atâta apă de băut câtă am crezut noi că ne ar fi de trebuinţă sau mai bine zis câtă am izbutit să depozităm, păci butoaiele ne lipseau în continuare, şi ne—am avântat în larg, cu Vânt bun în pânze.

Trecuse aproape încă un an de când hoinăream aşa, încoace şi—ncolo, şi de când eram prinşi cu asemenea treburi, căci în clipa de faţă, după cum ziceau oamenii noştri, ne aflam cam pe la începutul lunii februarie, iar soarele se îndepărta de noi văzând cu ochii, ceea ce ne încânta nespus de mult, căci cu arşiţa care domnea nu era de joacă. Vântul, după cum am mai spus, ne era favorabil căci, după cum aveam să bag la cap după aceea, îndeobşte vânturile prind să sufle dintr—o dată dinspre răsărit, pe măsură ce soarele se îndepărtează de ţinuturile acelea, urmându—şi drumul spre miazănoapte.

62

Dezbaterile noastre se concentrau acum în jurul deciziei privitoare la calea pe care s—ar cuveni s—o apucăm mai degrabă şi poate ci nicicând nu ne—a fost mai greu să ajungem la o hotărâre; unii dintre noi susţineau că trebuie s—o apucăm spre răsărit şi s—o ţinem aşa, tot înainte, de—a dreptul către coasta Malabarului; alţii însă, care luau în seamă cu mai multă luare—aminte lungimea călătoriei, clătinau din cap la auzul acestei variante, ştiind prea bine că proviziile noastre, în special cele de apă de băut, nu erau îndestulătoare; pe de altă parte, nici vasul în sine n—ar fi făcut faţă unei asemenea călătorii, pe aproape două mii de mile, fără nicio bucăţică de pământ unde să fi putut acosta, cât era drumul de lung.

Oamenii aceştia nu stătuseră cu gândul tot timpul decât la o călătorie spre ţărmurile continentului african, loc în care ei ziceau ca ne aşteaptă atât o frumoasă şansă de a ne salva pielea, cât şi ocazii cât roata carului de a ne căpătui, ori încotro am fi apucat—o, singura condiţie fiind aceea de a izbuti să ne croim drum într—acolo, fie că o făceam pe mare, fie că o făceam pe uscat.

Pe lângă toate astea, în situaţia în care ne aflam noi, nici nu prea aveam de ales în ceea ce priveşte traseul care s—ar fi cuvenit urmat, pentru că, în cazul în care ne—am fi decis s—o apucăm spre răsărit, ne aflam taman în anotimpul cel mai nepotrivit pentru aşa ceva şi ar fi trebuit prin urmare să mai aşteptăm până în aprilie, dacă nu chiar până în mai, înainte de a ne lua inima—n dinţi şi de a ne încumeta să ieşim în larg. Până la urmă, cum vântul sufla dinspre sud—est şi est—sud—est şi cum vremea era frumoasă şi încurajatoare, am căzut cu toţii de acord şi am hotărât să ne îndreptăm spre coasta Africii. N—am bătut prea multă vreme apa—n piuă cu discuţii privitoare la drumul ce trebuia urmat în lungul coastelor insulei, căci acum ne aflam chiar în partea de insulă cea mai neprielnică traseului ales de noi, aşa că am luat—o spre nord şi, după ce am dat ocol Capului, am schimbat din nou direcţia, cârmind spre sud, la adăpostul insulei, plănuind să o ţinem aşa până ajungem la punctul cel mai de vest al uscatului care, după cum am mai spus deja, se întinde atât de mult spre coasta Africii, încât ar fi făcut ca drumul ce—l mai aveam de parcurs să fie mai scurt cu aproape o sută de leghe. Însă, după ce străbătusem abia vreo treizeci de leghe, am remarcat că în preajma ţărmului vânturile erau schimbătoare şi că, mai mult chiar, băteau din faţă, aşa încât am hotărât să ne croim drum de—a dreptul, căci doar în asemenea condiţii vântul ne era favorabil, iar vasul nostru mi era suficient de bine înzestrat pentru a naviga contra vântului sau pentru a se îndrepta în orice direcţie, altfel decât cu vânt prielnic din pupa.

63

Apoi, după ce am luat o hotărâre şi în această privinţă, am tras din nou la mal pentru a ne reînnoi proviziile de apă de băut şi de alimente, iar cam pe la sfârşitul lui martie, mânaţi mai mult de curaj decât de chibzuială, mai mult cu hotărâre decât cu judecată, am părăsit uscatul şi am pornit—o către coastele Africii.

În ceea ce mă priveşte, nu mă încerca niciun fel de teamă, dat fiind că ţelul nostru nu era decât acela de a ajunge cu bine într—o țară sau alta, iar mie îmi era egal care sau pe ce meleaguri avea să se afle ţara cu pricina, personal nefăcându—mi pe atunci nicio idee despre ceea ce mă aştepta şi nici nebătându—mi prea mult capul cu ceea ce se putea sau nu să mi se întâmple; dar, chiar cu dramul de minte pe care se

poate presupune că l—ar avea cineva la vârsta la care mă aflam eu, mă declaram de acord cu tot ceea ce se discuta, indiferent de cât de mult risc ar fi conţinut şi indiferent de cât de puţin probabil ar fi fost ca o asemenea acţiune să fie dusă la bun sfârşit.

Călătoria, urnită din disperare şi din neştiinţă totală, a continuat sub aceleaşi auspicii, fără a face abuz de prea multă hotărâre şi chibzuinţă; despre direcţia în care trebuia să navigam ştiam doar că undeva, oarecum către vest, între două—trei grade latitudine nord sau poate sud, exista punctul pe care ni—l fixasem drept ţintă; colac peste pupăză, nu aveam cu noi nici măcar un compas ca lumea, cu excepţia unuia mic, de buzunar, nimerit cu totul întâmplător la unul dintre oamenii noştri, aşa că era de la sine înţeles că nu eram în stare să menţinem un curs exact.

65

Cu toate astea, cum voia Celui de Sus a fost ca vântul să continue să bată dinspre est sud—est, am găsit de cuviinţă că direcţia nord—vest—vest, pe care o urmam mânaţi direct de vânturile cu pricina, era pentru noi la fel de bună ca oricare alta pe care am fi apucat—o, aşa că ne—am văzut înainte de drum.

Călătoria a durat mult mai mult decât ne—am aşteptat, fapt la care a contribuit din plin şi vasul nostru, care nu avea o velă de o suprafaţă adecvată ci mărimea lui, ceea ce făcea ca înaintarea lui să fie cât se poate de lentă şi de greoaie. La drept vorbind, pe parcursul acestei călătorii, n—am avut parte de nicio aventură demnă de luat în seamă, neexistând niciun risc de a fi distraşi de la călătoria în sine; în ceea ce priveşte posibilitatea de a vedea vreun vas, nu ni s—a ivit nici cea mai mica ocazie de a saluta vreunul, pe tot parcursul călătoriei noastre; n—am zărit nici urmă de vas, fie el mic sau mare, căci apele pe care le străbăteam se aflau departe de orice rute comerciale; băştinaşii de pe insula Madagascar nu aveau nici ei mai mult habar decât noi în ceea ce priveşte ţărmurile Africii, ştiind doar că în direcţia aceea exista o ţară a leilor, după cum o botezaseră ei.

Trecuseră opt sau nouă zile de când navigam, cu vânt favorabil în pânze, când unul dintre oamenii noştri strigă, spre marea noastră bucurie: „Pământ!". Aveam motive cât se poate de întemeiate să fim cuprinşi de bucurie din pricina acestei descoperiri, căci toată apa de băut pe care o mai aveam nu ne—ar fi ajuns mai mult de două—trei zile, şi asta chiar dacă am fi consumat—o cu târâita. Cu toate astea, după ce am zărit uscatul dis—de—dimineaţă, a mai trecut ceva vreme până să punem piciorul pe el, lucru ce s—a petrecut abia când se înserase de—a binelea, vântul adiind cu mare zgârcenie şi corabia noastră fiind, după cum am mai spus, un navigator tare leneş.

Dezamăgirea a pus însă cu totul stăpânire pe noi atunci când am debarcat pe ţărm şi ne—am dat seama că, în loc să fi ajuns pe continentul african, poposisem doar pe o insuliţă, pe care nu se afla nici ţipenie de locuitor sau măcar de băştinaş, cu care noi să fi putut da ochii; şi nici vitele nu prea păreau să fie la ele acasă pe acele meleaguri, dacă nu punem la socoteală cele câteva capre răzleţe, din care noi ne—am mulţumit să facem de petrecanie la trei. Oricum, datorită lor am făcut rost din nou de carne proaspătă şi am dat şi peste apă de băut foarte bună; în felul ăsta s—au mai scurs încă cincisprezece zile pani să ajungem în cele din urmă la ţărmul continentului, unde uni tras la mal şi, ceea ce pentru noi era deosebit de important, am sosit acolo chiar când proviziile noastre se terminaseră cu totul. La drept vorbind, puteam zice chiar că proviziile ni s—au terminat înainte de a păşi pe mal, căci în ultimele două zile fusesem nevoiţi să ne mulţumim cu câte o jumătate de litru de apă de fiecare. Dar, spre marea noastră încântare, înainte cu o seară am văzut uscatul, chiar dacă de departe, şi, cum în timpul nopţii am avut norocul să avem parte de o prielnică şi vioaie boare de vânt, dimineaţa ne aflam la nu mai mult de două leghe de ţărm.

66

N—am stat prea mult pe gânduri şi am tras la mal în primul loc care ne—a fost la îndemână, cu toate că dacă am fi dat dovadă de ceva mai multă răbdare, am fi putut găsi un râu de toată frumuseţea, ceva mai la nord. Cu toate astea, ne—am priponit fregata, slujindu—ne de doi pari cât toate zilele, pe care i—am înfipt în pământ, ca pe nişte ţăruşi, şi de care am legat—o; iar frânghiile mici şi prăpădite care, după cum am mai spus, fuseseră împletite de noi, folosind material din care se făceau de fapt rogojini, au slujit destul de bine la ancorarea vasului.

N—am făcut prea mulţi purici pe acolo, căci după ce am aruncat o privire asupra ţinutului, am făcut rost de nişte apă de băut şi am agonisit câte ceva de—ale gurii, obţinute cu mare greutate, ne—am îmbarcat iarăşi pe vas, cu toate proviziile pe care le găsisem. Toată prada noastră consta în câteva păsări vânate şi un soi de bizon sălbatic sau de tăuraş, a cărui carne s—a dovedit însă a fi tare gustoasă, Chiar

dacă în ceea ce privea mărimea nu era mare lucru de capul lui. După cum ziceam, cu aceste agoniseli la bord, am luat hotărârea de a naviga în lungul coastei, care se întindea către nord—nord—est, până când vom da peste vreun golf sau peste vreun râu pe firul căruia să putem înainta către interiorul ţării, sau poate peste vreun oraş sau nişte oameni; căci nu duceam lipsă de motive întemeiate care să ne facă să credem că nu dădusem peste un ţinut pustiu, din moment ce nu de puţine ori zărisem focuri în toiul nopţii şi fum în timpul zilei, în nai multe locuri, dar la o distanţă bunicică de noi.

CAPITOLUL IV. Primirea ce ne—o fac băştinaşii — Ne hotărâm să străbatem ţara pe uscat — Cearta şi încăierarea cu negrii — Luăm şaizeci de prizonieri şi ni—i facem servitori în călătoria noastră — Eu sunt ales şeful expediţiei şi numit căpitan — Servitorii noştri negri ne procură o provizie de vite —

În cele din urmă, am ajuns într—un golf foarte larg, în care dădeau mai multe pârâuri şi râuri ce se vărsau direct în mare, iar noi am apucat—o numaidecât în amonte pe primul care ne—a ieşit în cale; văzând în preajmă o mână de colibe şi în preajma lor, pe ţărm, nişte băştinaşi, am cârmit vasul către mal, înspre nord, şi am ridicat o prăjină înaltă, în vârful căreia agăţasem o bucată albă de pânză, ca semn de pace şi gânduri paşnice. Ne—am dat seama că nu le—a trebuit mult să priceapă semnalul nostru, căci s—au îndreptat către noi claie peste grămadă, de—a valma, atât bărbaţi cât şi femei şi copii, cei mai mulţi dintre aceştia din urmă, fetiţe şi băieţi, laolaltă, fiind goi puşcă. întâi au zăbovit o vreme, cuprinşi de uimire, holbându—se la noi de parcă am fi fost cine ştie ce monştri, şi purtându—se ca şi cum le—am fi vârât spaima în oase; însă nu peste multă vreme am găsit de cuviinţă că erau gata să se poarte prieteneşte cu noi. Primul gest pe care l—am făcut, pentru a—i pune la încercare, a fost de a ne ridica mâinile la gură, ca şi când am fi vrut să bem, prin asta dându—le de înţeles că vrem nişte apă de băut. Au priceput numaidecât despre ce era vorba, căci trei dintre femeile lor şi doi dintre băieţi au zbughit—o la fugă pe uscat şi au făcut cale întoarsă în mai puţin de un sfert de ceas, aducând mai multe oale de lut, destul de frumuşele şi, după câte cred, uscate la soare; ni le—au adus pline ochi cu apă, le—au aşezat pe jos şi le—au lăsat acolo, la câţiva paşi de ţărmul mării, după care s—au retras ceva mai încolo, pentru ca noi să putem veni să le luăm nestingheriţi, ceea ce, de altfel, nici n—am întârziat să facem.

La ceva vreme după acest prim pas ne—au adus rădăcini, verdeţuri şi nişte fructe, de al căror soi nu reuşesc să—mi aduc aminte, şi ni le—au oferit pe toate; însă cum noi ne aflam în situaţia de a nu avea ce să le dăm în schimb, am remarcat că nu erau la fel de dornici cum fuseseră băştinaşii din Madagascar. Cu toate astea, artistul nostru cuţitar s—a pus pe treabă şi, cum pusese de—o parte nişte fier din epava corăbiei eşuate, s—a apucat să făurească tot soiul de jucărele, păsări, câini, ace, cârlige şi inele, iar noi, la rândul nostru, n—am stat cu mâinile—n sân, ajutându—l să le pilească şi să le şlefuiască până au prins să strălucească; iar în momentul în care le—am dat localnicilor câteva dintre ele, ne—au adus din belşug din tot ceea ce iveau şi ei la îndemână, adică porci, vaci şi capre, izbutind în felul ăsta să agonisim provizii îndestulătoare.
67

Debarcasem acum pe continentul Africii, cel mai dezolant, pustiu şi inospitalier tărâm de pe faţa Pământului, neuitând nici măcar faptul ci mai există nu doar Groenlanda, ci şi arhipelagul Novaia Zemlea; singura deosebire consta în aceea că aici, chiar şi în zonele cele mai neprielnice, am dat peste oameni care sălăşluiau acolo; luând însă seama la firea şi năravurile unora dintre ei, cred că pentru noi ar fi fost mult mai bine dacă ar fi lipsit cu desăvârşire.

Şi, ca supliment la exclamaţia căreia erau gata a—i da drumul, privitor la acele meleaguri, chiar în acele locuri, am luat una dintre cele mai nechibzuite, mai sălbatice şi mai deznădăjduite decizii din toate câte vor fi fost luate vreodată de oameni pe lume, şi anume decizia de a întreprinde o călătorie pe uscat, străbătând inima continentului, plecând de pe coasta Mozambicului, situată pe ţărmul Oceanului de Est, şi încercând să răzbatem până pe coasta Angolei ana Guineei, de pe malul Oceanului de Vest sau Atlantic, adică un drum lung de nu mai puţin de 1800 de mile; în asemenea călătorie aveam de îndurat arşiţe dogoritoare şi aveam de mers prin deserturi de netrecut fără a avea niciun soi de vehicule, nici cămile sau alte animale, de orice fel ar fi fost, de care să ne putem ajuta pentru a ne căra bagajele; totodată, ne pândeau nenumărate întâlniri cu feroce fiare sălbatice, cum ar fi leii, leoparzii, tigrii, şopârlele şi elefanţii; eram nevoiţi să traversăm linia echinocţială şi ca atare aveam să trecem chiar prin miezul zonei toride; în drum, aveam să dăm peste populaţii băştinaşe sălbatice, barbari aflaţi în ultimul grad de primitivitate; nu trebuiau nesocotite nici foamea şi setea, cu care aveam de dus lupte crâncene; ca să n—o mai lungim, la tot pasul aveam să dăm piept cu grozăvii în stare să vâre spaima chiar şi în cele mai brave inimi închise vreodată în cuşti durate din carne şi din sânge.

Cu toate astea, fără a ne lăsa cuprinşi de panică în faţa tuturor acestor piedici, am luat hotărârea să ne aventurăm şi, ca atare, ne—am pregătit pentru călătorie, în măsura în care ne—o permiteau meleagurile pe care ne aflam şi atâta cât părea să ne silească să ne urnim la drum slaba noastră cunoaştere a ceea ce

aveam de înfruntat.

68

Se cam scursese ceva vreme de când începusem să ne deprindem să păşim desculţi pe stâncile, pietrişul, iarba şi nisipul ţărmului; însă, cum găseam de cuviinţă că cel mai supărător lucru pentru picioarele noastre era să mergem sau să călătorim cu tălpile goale, pe nisipurile uscate şi fierbinţi din interiorul continentului, ne—am echipat cu un soi de încălţări făcute din piei de animale sălbatice, cu părul pe dinăuntru, încălţări care, fiind uscate bine la soare, aveau toate părţile dinspre afară groase şi dure, promiţând să ţină vreme îndelungată. într—un cuvânt, după cum ziceam eu, cu o expresie pe care şi acum o găsesc cât se poate de potrivită, ne—am făcut nişte mănuşi pentru picioare şi ne—am dat seama că erau tare confortabile şi adecvate în acelaşi timp scopului căruia le erau destinate.

Am schimbat câteva vorbe cu unii dintre băştinaşii care s—au dovedit destul de prietenoşi pentru asta, deşi nici acum n—am nici cea mai mică idee despre limba pe care o vorbeau de fapt. Prin urmare, am stat de vorbă cu ei, am fost în stare să ne facem cât de cât înţeleşi, şi le—am spus nu doar despre proviziile ce ne erau trebuitoare, ci despre planurile pe care le urzisem; şi arătând cu mâinile către vest, i—am întrebat ce ţară se afla în direcţia cu pricina. Despre ce ne interesa pe noi n—au fost în stare să ne spună mare lucru, tot ceea ce am putut pricepe din răspunsul pe care l—au bălmăjit fiindcă într—acolo se aflâ diverse triburi de tot soiul, că aveam să întâlnim în drum multe râuri mari şi că trebuia să ne aşteptăm să dăm peste o mulţime de lei, tigri, elefanţi şi fioroase pisici sălbatice, care, în cele din urmă, s—au dovedit a nu fi altceva decât nişte zibete şi alte vietăţi de soiul ăsta.

Iar când i—am întrebat dacă nu cumva careva dintre ei, întreprinsese vreo călătorie în direcţia respectivă ne—au dat un răspuns afirmativ, zicându—ne că într—adevăr unii dintre ei fuseseră în direcţia în care soarele merge la culcare, numind astfel vestul, însă n—au fost în stare să ne spună cine mersese într—acolo. Când le—am cerut să ne dea pe cineva care să ne servească drept călăuză, n—au făcut decât să ridice din umeri, încurcaţi, aşa cum procedează francezii atunci când le e teamă să se apuce de un lucru. Când am adus din nou vorba despre lei şi alte jivine sălbatice, au început să râdă şi ne—au făcut să pricepem că nu aveau să ne stingherească deloc şi ne—au destăinuit un mijloc într—adevăr nimerit de a ne purta cu ele, şi anume să înteţim câte un foc, căci focul întotdeauna le sperie şi le pune pe goană, lucru care s—a şi adeverit după aceea.

69

Având parte de aceste încurajări, ne—am decis să nu mai zăbovim și să ne aşternem la drum, mânaţi şi de o sumedenie de alte motive, hotărârea pe care am luat—o neavând cum să atragă asupra noastră, dacă acest lucru ar fi fost posibil, chiar atâtea critici câte ar fi fost de așteptat. În continuare, voi arăta doar o parte din motivele cu pricina, pentru ca povestirea să nu devină prea searbădă şi prea monotonă.

În primul rând, era practic imposibil de a ajunge cumva la un liman pe oricare altă cale, căci ne găseam pe un ţărm şi într—un loc situat cu mult în afara oricărei rute de navigaţie pentru vasele europene; din acest motiv, nici măcar nu ne—ar fi putut trece vreodată prin cap că există o cât de mică şansă de a fi salvaţi şi îmbarcaţi pe vreuna din corăbiile compatrioţilor noştri, în acel loc uitat de lume. În al doilea rând, dacă ne—am fi încumetat să navigam de—a lungul Coastei Mozambicului şi de—a lungul deprimantelor ţărmuri ale Africii, către nord, până când am fi ajuns la Marea Roşie, puteam nutri o singură speranţă, şi anume că în momentul în care am fi ajuns acolo aveam să cădem în mâinile arabilor, care ne—ar fi vândut ca sclavi turcilor, situaţie care pentru noi toţi ar fi fost doar cu puţin mai bună decât moartea. Nu aveam nici cum să construim un vas care să fie în stare să ne poarte peste marea cea mare a Arabiei, tocmai până în India, şi nu eram în stare să ajungem nici până la Capul Bunei Speranţe, vânturile fiind prea puţin constante, iar marea prea bântuită de furtuni, la latitudinea aceea; însă pe de altă parte, ştiam cu toţii că dacă am fi fost în stare să răzbatem pe uscat, atunci exista posibilitatea de a ajunge la vreunul din marile fluvii care se varsă în Oceanul Atlantic, şi că pe malurile oricăruia din aceste râuri am fi reuşit să ne construim pe loc canoe care ne—ar fi purtat în josul apei, către mare, chiar dacă ar fi trebuit să străbatem mii de mile în felul ăsta; hrana era singurul lucru de care aveam nevoie, iar în acostă privinţă eram încredinţaţi că ne vom descurca mulţumitor cu puştile pe care le aveam la dispoziţie; şi, pe lângă satisfacţia eliberării, am ajuns la concluzia că se putea întâmpla ca fiecare dintre noi să agonisească şi nişte aur care, dacă ne—am fi întors cu bine, ne—ar fi recompensat cu vârf şi îndesat pentru eforturile noaste.

70

N—aş putea spâne că eu unul, în toate dezbaterile la care am participat, am cântărit vreodată neajunsurile sau avantajele uneia sau alteia din acţiunile întreprinse de noi până atunci. Varianta pe care o propusesem eu mai înainte fusese, după socoteala mea, cât se poate de bună, anume că ar fi trebuit să ajungem în Golful Arabiei sau la intrarea în Marea Roşie, iar în locul cu pricina, aşteptând să treacă ori să se întoarcă vreunul din sumedenia de vase ce—şi au drumul pe acolo, să fi pus mâna, folosind forţa, pe cel dintâi care ne—ar fi ieşit în cale, şi nu numai că încărcătura lui ne—ar fi îmbogăţit, dar ne—am fi şi putut folosi de el după bunul nostru plac, îndreptându—ne după aceea către orice colţ al lumii ne—ar fi trecut prin cap; însă, când au început să—mi vorbească despre un marş de două sau trei mii de mile, pe jos, despre faptul că trebuia să rătăcim prin deserturi, printre lei şi tigri, vă mărturisesc cu mâna pe inimă că mi—a îngheţat sângele—n vine şi că am folosit toate argumentele ce mi—au venit în cap, încercând din răsputeri să—i fac să se răzgândească şi să renunţe la acel plan.

Dar ei ţineau morţiş la el, cu toţii, aşa încât n—aş fi făcut decât să—mi răcesc gura de pomană. Tot ce mi—a rămas de făcut a fost să—i încredinţez că voi rămâne credincios în continuare primei noastre legi, aceea de a lăsa ca majoritatea să aibă ultimul cuvânt şi aşa se face că ne—am urnit la drum. Cea dintâi grijă pe care am avut—o a fost să luăm bine seama şi să vedem cam în ce punct ne aflam pe harta lumii, ceea ce am şi făcut şi am văzut că suntem la latitudinea de 12 grade şi 35 de minute sud de ecuator. Următorul pas era să ne uităm cu luare—aminte în hărţi, pentru a vedea unde se găseşte coasta continentului, ţelul nostru mărturisit, şi ne—am dumirit că ea s—ar afla cam între 8 şi 11 grade latitudine sudică, dacă o apucam către ţărmul Angolei, şi între 12 şi 19 grade latitudine nordică, dacă alegeam, traseul care ducea spre fluviul Niger şi ţărmul Guineei.

71

Ţelul nostru era să ajungem pe coasta Angolei, care, după hărţile pe care le aveam, se găsea foarte aproape de latitudinea la care ne aflam, aşa că trebuia să o luăm către vest; şi cum eram încredinţaţi că în drumul nostru vom da peste râuri, n—aveam nicio îndoială că ele ne—ar putea înlesni călătoria, mai cu seamă dacă eram în stare să descoperim căi de a traversa lacul cel mare sau marea interioară, Căruia băştinaşii îi zic Coalmucoa şi din care se spune că şi—ar avea Izvorul sau începutul fluviul Nil; dar nu făceam decât să vindem pielea ursului din pădure, după cum veţi avea ocazia să vă convingeţi urmărind în continuare povestirea noastră.

Următoarea problemă la care trebuia să luăm seama era în ce mod să ne cărăm bagajul, fără de care eram cât se poate de hotărâţi, din capul locului, să nu o pornim la drum; de fapt nici nu exista altă Cale, căci chiar şi muniţia noastră, la care nu puteam renunţa în ruptul capului, de ea depinzând atât subzistenţa, adică hrana, cât şi siguranţa noastră, adică apărarea împotriva fiarelor sălbatice şi a băştinaşilor, chiar şi muniţia noastră, zic, ar fi însemnat o încărcătură peste puterile noastre şi n—am fi izbutit să o cărăm, bizuindu—ne doar pe propriile forţe, străbătând nişte meleaguri unde vipia era atât de mare, încât chiar şi propriile trupuri reprezentau pentru noi o povară demnă de luat în seamă.

Am întrebat în stânga şi—n dreapta, prin tot ţinutul, şi ne—am lămurit că pe acele meleaguri vitele de povară nu erau cunoscute; spunând asta, înţeleg că nu erau nici cai, nici catâri, nici măgari, nici cămile sau dromaderi; singura vieţuitoare de acest soi de prin partea locului era un fel de bivol sau de taur domesticit, aidoma aceluia căruia noi îi făcusem de petrecanie pentru a ne hrăni; am aflat că pe unii dintre taurii cu pricina localnicii îi învăţaseră să le dea ascultare, făcându—i să vină şi să plece, după porunca ce li se striga şi ni s—a spus că ne putem folosi de ei pentru a ne căra bagajele; o calitate de seamă a acestor dobitoace era că ne puteau trece în spinare prin lacuri şi râuri, căci în apă se simţeau ca la ele acasă, fiind nişte înotători de nădejde.

72

Însă noi n—aveam deloc habar să îngrijim sau să mânăm asemenea jivine, nepricepându—ne nici măcar să le potrivim poverile în spinare şi această ultimă piedică, de care ne—am dat seama în discuţia noastră, ni se părea a fi o problemă căreia nu—i întrevedeam în niciun fel rezolvarea; în cele din urmă, eu le—am propus o soluţie pe care, după ce au întors—o pe toate feţele, au găsit—o nimerită: aceea de a căuta gâlceava unor băştinaşi negri, de a înhăţa vreo zece sau doisprezece dintre ei şi, luându—i sclavi, de a—i foiţa să vină cu noi, obligându—i să ne care poverile; propunerea pe care o făcusem ar fi fost potrivită şi folositoare în mai multe privinţe, atât pentru a ne arăta drumul, cât şi pentru a—i folosi ca tălmaci atunci când ar fi fost cazul să ne înţelegem cu ceilalţi băştinaşi.

La început, sfatul meu n—a fost acceptat, dar curând băştinaşii le—au dat tuturor motive

îndestulătoare, pentru ca, până la urmă, să se ţină seama de el şi să fie acceptat; căci cum măruntul nostru negoţ pe care îl făceam cu băştinaşii se bizuia până atunci pe încrederea în bunăvoinţa pe care ne—o arătaseră la început, în cele din urmă, şi—au dat arama pe faţă şi i—am prins că umblă cu matrapazlâcuri. După ce ne tocmisem pentru nişte vite în schimbul jucărioarelor meşterite, după cum am mai spus, de fierarul nostru cel dibaci, unul dintre oamenii noştri n—a izbutit să ajungă totuşi la o înţelegere cu negustorul băştinaş, care l—a făcut să—şi iasă din sărite, păstrându—şi lucrurile primite în schimbul vitelor, dar în schimb punându—şi tovarăşii să răzleţească vitele chiar sub nasul omului nostru, bătându—şi în felul ăsta joc de el. Şi cum scos din minţi de o asemenea mojicie, cel luat în râs a strigat chemându—i în ajutor pe câţiva dintre ai noştri, care se aflau prin preajmă, negrul cu care se tocmea a azvârlit spre el cu,o lance şi aruncarea a fost atât de bine ţintită, încât dacă omul nostru n—ar fi dat dovadă de o mare sprinteneală, sărind la o parte ca o zvârlugă, şi nu şi—ar fi ridicat braţul ca să se ferească de lance în clipa în care venea de—a dreptul spre el, aceasta l—ar fi străpuns negreşit, pe când aşa n—a făcut decât să—i rănească braţul. Atunci omul nostru, cuprins de—a binelea de mânie, a înşfăcat puşca şi a tras în negru, împuşcându—l de—a dreptul în inimă.

73

Cei care se găseau în apropierea celui răpus, ca şi toţi ceilalţi, care se aflau împreună cu noi la o distanţă bunicică, au fost cuprinşi de o spaimă îngrozitoare; în primul rând de fulgerul de foc; în al doilea rând, de zgomot; şi, în al treilea rând, de faptul că l—au văzut pe tovarăşul lor prăbuşit ca lovit de trăsnet, aşa încât, pentru o vreme, au rămas cu toţii prostiţi şi năuciţi; însă după ce spaima care—i cuprinsese a prins să—i părăsească, unul dintre ei, ce se găsea la o distanţă bună de noi, a scos un strigăt din toţi rărunchii, strigăt ce părea să fie semnalul pe care şi—l dau atunci când se avântă în luptă; şi întreaga şleahtă, pricepând numaidecât cum stau lucrurile şi ce înseamnă semnalul cu pricina, i—au răspuns şi—au alergat spre el în mare grabă, strângându—se în jurul său, în vreme ce noi, neavând habar ce se petrece, am rămas ţintuiţi locului, holbându—ne unii la alţii, asemenea unei adunături de netoţi.

Dar ne—am dumirit curând cum stă treaba, căci peste încă două sau trei minute am auzit cum strigătul acela prelung şi pătrunzător îşi croieşte drum încoace şi—ncolo, către toate cele patru zări, ajungând prin toate aşezările lor; ba chiar mai mult, se făcea auzit şi dincolo de golf, în cealaltă parte; şi dintr—o dată am văzut cum o sumedenie de creaturi goale puşcă fugeau de le scăpărau călcâiele de peste tot, către locul de unde pornise strigătul primului dintre negri, ca şi cum ar fi avut întâlnire acolo; şi, în nicio oră, cred că se strânseseră cam la cinci sute de oameni, înarmaţi unii cu arcuri şi săgeţi, iar alţii, cei mai mulţi dintre ei, cu lăncii, pe care erau în stare să le arunce cu atâta dibăcie, încât ar fi doborât o pasăre în zbor, chiar şi de la o distanţă respectabilă.

N—aveam timp să ne sfătuim pe îndelete ce—i de făcut, căci gloata băştinaşilor se mărea în fiecare clipă, văzând cu ochii; şi eu unul sunt convins într—adevăr că dacă am mai fi zăbovit, în scurt timp s—ar fi strâns în locul cu pricina zece mii de băştinaşi. Nu prea aveam de ales între multe variante, căci trebuia fie să o zbughim spre corabie sau barca noastră, loc în care e drept că ne—am fi putut apăra cu mai mulți sorţi de izbândă, fie să pornim către ei şi să vedem ce ar fi putut face pentru o salvă sau două de alice.

74

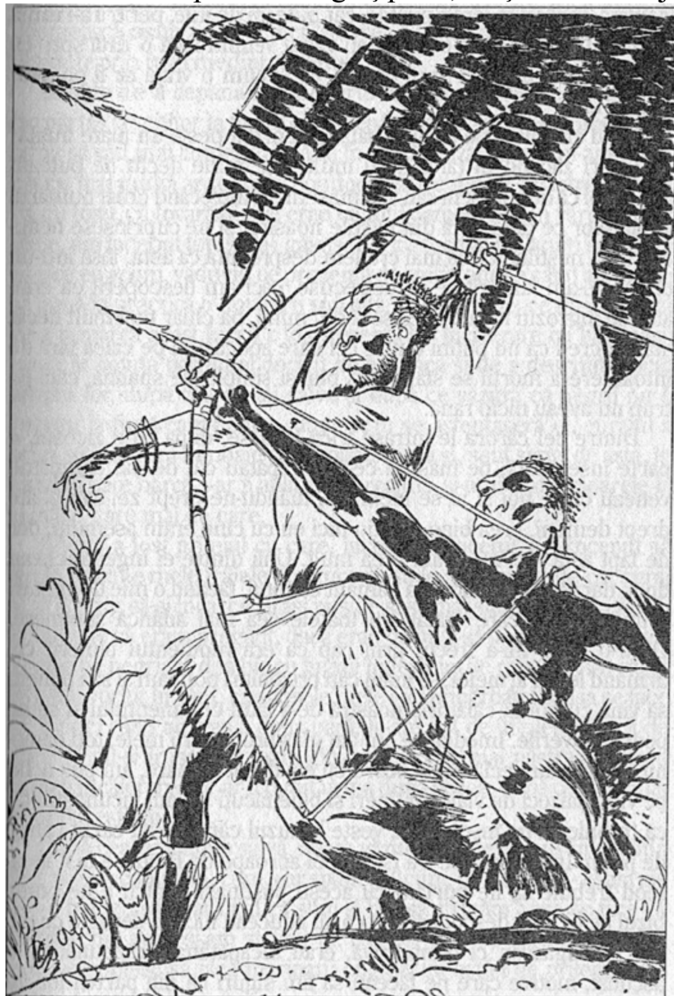
Am decis, fără să stăm prea mult pe gânduri, să ne încercăm norocul cu cea de—a doua variantă, mizând pe faptul că focul şi spaima produsă de împuşcătura noastră avea să—i împrăştie în curând ca pe un stol de vrăbii; aşa că am prins să înaintăm cu toţii, aliniaţi, şi am mărşăluit hotărâţi către ei; ne aşteptau pregătiţi, crezând, după cum mă bate pe mine gândul, că or să ne vină de hac cu lăncile lor; însă înainte de a ajunge îndeajuns de aproape pentru ca ei să—şi azvârle lăncile, ne—am oprit locului şi, păstrând între noi o distanţă măricică, pentru a ne întinde linia de trăgători cât se putea de departe, i—am salutat cu o salvă de toată frumuseţea, care a făcut prăpăd, căci în afara celor răniţi, al căror număr n—aveam cum să—l socotim, a culcat la pământ şaisprezece dintre ei, cât ai zice peşte, iar alţi trei fură vătămaţi atât de rău, încât s—au prăvălit la vreo douăzeci şi ceva de metri mai încolo.

Numaidecât ce am slobozit salva cu pricina, din piepturile lor a răbufnit un strigăt, sau mai bine zis un urlet, de ţi se făcea părul măciucă; urletul acela pornea atât de la cei schilodiţi, cât şi de la cei care—i jeleau pe cei ale căror trupuri zăceau fără suflare dinaintea ochilor lor; oricum, un asemenea urlet sălbatic nu mi—a mai fost dat să aud vreodată, nici înainte şi nici după aceea.

Nu ne—am clintit din loc, după ce am tras cea dintâi salvă, ci am rămas să ne încărcăm iarăşi armele şi, văzându—i că nu dau bir cu fugiţii, am tras din nou asupra lor; am doborât vreo nouă la această a doua

salvă; însă cum rândurile lor se răriseră, nemaifiind aşa de dese ca la început, ai noştri n—au mai deschis focul în acelaşi timp, şapte dintre ei primind ordin să—şi păstreze puştile încărcate şi să înainteze imediat ce vor fi tras ceilalţi, în acest fel, lăsându—le acestora din urmă timp să—şi încarce iarăşi armele; dar despre toate astea voi mai vorbi numaidecât în cele ce urmează.

Numaidecât ce am slobozit şi cea de—a doua salvă, însoţită de cele mai puternice strigăte pe care eram în stare să le scoatem, cei şapte au avansat spre băştinaşi şi, apropiindu—se la mai puţin de douăzeci de metri, au tras din nou, în vreme ce ceilalţi, rămaşi mai în urmă, încărcam iarăşi puştile, cât puteam de iute, pentru a—i urma la rândul nostru, însă când ne—au văzut venind încă o data spre ei, localnicii au rupt—o la fugă ţipând, ca şi cum o vrajă ar fi pogorât asupra lor.

76

Când am ajuns pe câmpul bătăliei, am dat peste un mare număr de leşuri zăcând în ţărână, cu mult mai multe decât ne puteam gândi noi că doborâsem sau vătămasem, ba în trecând chiar numărul gloanţelor ce plecaseră din puştile noastre; şi ne cuprinsese nedumerirea, neştiind ce să mai credem despre una ca asta; însă într—un târziu ne—am lămurit ce se petrecuse, căci am descoperit că erau atât de îngroziţi încât îşi ieşiseră din minţi, ba chiar mai mult decât atât, şi cred că nu puţini dintre cei care apucaseră pe calea fără de întoarcere a morţii se sfârşiseră pur şi simplu de spaimă, căci pe trup nu aveau nicio rană.

Dintre cei cărora le intrase frica în oase, după cum ziceam, o parte însemnată, pe măsură ce—şi recăpătau cât de cât cumpătul, veneau către noi şi ni se închinau, luându—ne drept zei sau poate drept demoni, prea bine nu ştiu nici eu cu cine eram asemuiţi, dar de fapt asta nici nu conta prea mult. Unii dintre ei îngenuncheau doar, dar alţii se aruncau la pământ cu totul, făcând o mie de gesturi primitive, dar care arătau cu toatele cea mai adâncă supunere. Dintr—o dată, mi—a trecut prin cap că era momentul nimerit ca, urmând legea armelor, să luăm câţi prizonieri pofteam şi să—i punem să vină cu noi în călătoria noastră de—a latul continentului şi să ne poarte poverile. Imediat ce am dat glas propunerii mele, toţi oamenii noştri s—au declarat de acord cu ea; drept urmare, am pus ochii pe vreo şaizeci de vlăjgani tineri şi bine făcuţi şi i—am încunoştiinţat că trebuie să ne însoţească, veste la auzul căreia n—au cârtit câtuşi de puţin. Întrebarea ce s—a iscat apoi aproape de la sine a fost în ce mod trebuie să ne

purtăm cu aceşti băştinaşi pentru a ne putea bizui pe ei, căci descoperisem că nu aduceau nici pe departe cu cei din Madagascar, ci dimpotrivă, erau încăpăţânaţi, răzbunători şi ascunşi, motive care ne făceau să fim siguri că din partea lor nu vom obţine niciun serviciu, cu excepţia acelora ce sunt de aşteptat din partea unor simpli sclavi, adică nu vom avea parte de nicio supunere care să meargă dincolo de timpul în care frica avea să domnească asupra lor şi nici de vreo altă muncă în afara aceleia obţinute prin intermediul violenţei.

77

Înainte dea depăna mai departe firul povestirii, se cuvine să—l fac părtaş pe cititor la faptul că, începând de la acest eveniment, am prins să văd mai limpede situaţia în care mă găseam şi m—am implicat cu mai multă ardoare în conducerea treburilor noastre, pentru că, cu toate că tovarăşii mei erau cu toţii oameni mai în vârstă decât mine, am început totuşi să—i găsesc a fi nu tocmai chibzuiţi sau, cum aş zice eu acum, văduviţi de prezenţă de spirit, atunci când ajungeau să pună în practică o hotărâre sau alta. Primul prilej ce mi s—a oferit de a remarca acest lucru a fost recenta lor încăierare cu băştinaşii când, în pofida potrivitei decizii de a—i ataca şi de a deschide focul asupra lor, după cea dintâi salvă şi după ce văzură că negrii nu o rupeau la fugă care—ncotro, după cum se aşteptaseră ei, curajul a prins să li se cam înmoaie şi să—i părăsească şi, sunt sigur de asta, în i iazul în care barca s—ar fi aflat prin preajmă, şi—ar fi luat picioarele la spinare, care mai de care.

Acesta a fost prilejul cu care, încetul cu încetul, am început să iau în mâinile mele frâiele conducerii, să le insuflu cât de cât curaj i să le strig să—şi încarce iarăşi puştile şi să mai slobozească o salvă, zicându—le că eram pregătit, dacă erau dispuşi să lase pe mâna mea, să—i fac pe negrii să dea bir cu fugiţii îndeajuns de repede. Am văzut că n—am vorbit în vânt, că spusele mele i—au îmbărbătat şi aşa se face că, atunci când au tras a doua oară, le—am dat de înţeles că ar fi de dorit să nu—şi irosească toate gloanţele, ci să mai păstreze câteva pentru încăierarea ce ar fi putut urma după aceea, după cum tocmai v—am povestit înainte.

După cea de—a doua salvă, m—am văzut într—adevăr pus în situaţia dea prelua comanda, cum s—ar spune. „Acum, domnilor — le—am zis eu — haideţi să le arătăm că ştim şi noi să strigăm"; aşa se face că am deschis gura şi—am strigat de trei ori din toţi rărunchii, după cum obişnuiesc să facă marinarii englezi cu astfel de prilejuri. „Şi acum, ţineţi—vă după mine — le—am ordonat celor şapte care îmi dăduseră ascultare şi nu—şi folosiseră armele — şi vă asigur că o să—i daţi gata", lucru ore s—a şi întâmplat căci, imediat ce au văzut că ne apropiem, au şi rupt—o la fugă, după cum v—am istorisit deja.

78

Din ziua cu pricina, cu toţii nu voiau să—mi mai spună îi alt fel decât *Señor Capitanio,* dar le—am spus că nu vreau să mi se zică în acest fel.

—Ei bine, prepuse atunci tunarul, care vorbea vine englezeşte, o să—ţi spunem *Căpitanul Bob,* iar de atunci aşa mi—a rămas numele.

Nimic nu e mai adevărat, în ceea ce îi priveşte pe portughezi, fie că sunt socotiţi la grămadă, ca naţiune, fie că sunt luaţi ca indivizi de sine stătători, decât faptul că sunt capabili să meargă înainte doar în cazul în care în fruntea lor se află cineva care să—i conducă şi să—i încurajeze, iar dacă acel cineva îi îmbărbătează şi prin puterea exemplului personal, atunci se vor descurca mulţumitor; în schimb, dacă sunt lăsaţi de capul lor, se înmoaie şi se năruie numaidecât. Fără îndoială că ar fi dat cu toţii bir cu fugiţii din faţa acelei hoarde de sălbatici goi puşcă, chiar dacă astfel nu şi—ar fi scăpat pielea, dacă eu, pentru a—i îmbărbăta, n—aş fi strigat şi n—aş fi chiuit din răsputeri, făcând ca toată tărăşenia cu pricina să aducă mai degrabă cu un joc decât cu o bătălie.

După aceea s—au mai ivit nu puţine ocazii în care am fost nevoit să procedez în acelaşi mod şi mărturisesc cu mâna pe inimă că de multe ori m—a cuprins uimirea, întrebându—mă cum de a fost posibil ca nişte oameni atât de slabi de virtute, prin natura lor, să dea dovadă, într—o situaţie limită, de atâta curaj, încât să propună şi să întreprindă tentativa cea mai deznădăjduită şi lipsită de sorţi de izbândă din toate cele pe care şi le—au propus vreodată pe faţa pământului nişte făpturi omeneşti.

Pe de altă parte, e drept că se aflau printre ei şi doi—trei oameni neobosiţi, al căror curaj şi hărnicie constituiau un îndemn şi un sprijin pentru toţi ceilalţi; şi, într—adevăr, acei câţiva oameni aleşi le—au fost la început conducători; aceştia erau tunarul, fierarul, căruia eu îi spun meşter făurar, iar cel de—al treilea, care, chiar dacă nu se putea compara nici pe departe cu primii doi, cu toate că era şi el croit cam din acelaşi aluat, era unul dintre dulgheri. Într—adevăr cei trei erau sclipirea de viaţă şi sufletul celorlalţi

şi datorită curajului lor, erau în. stare şi ceilalţi să arate hotărâre cu orice prilej. Însă când au văzut că nici eu nu mă dau în lături şi iau pe umerii mei o brumă de responsabilitate, cum s—a întâmplat cu ocazia pe care vani istorisit—o deja, m—au îmbrăţişat şi mi—au arătat o afecţiune neţărmurită, tot timpul de atunci înainte.

79

Tunarul era un matematician de prima mână, un om învăţat şi un marinar desăvârşit. Datorită discuţiilor pe care le—am purtat cu el intre patru ochi, am reuşit eu să—mi însuşesc acele noţiuni de bază care după aceea au constituit soclul pe care s—au clădit toate cunoştinţele pe care le—am dobândit vreodată despre navigaţie în general şi despre geografie în special.

Dându—şi seama, în timpul conversaţiilor noastre, că nutream o dorinţă sinceră de a înţelege şi de a învăţa, el a fost cel care a construit în mintea mea baza unor cunoştinţe generale, dându—mi idei corecte cu privire la forma Pământului şi a mărilor, despre aşezarea ţărilor, cursul fluviilor, ştiinţa sferelor şi mişcarea stelelor, băgându—mi în cap, pe scurt, o serie de cunoştinţe de astronomie, pe care, după aceea, le—am sporit prin propriile eforturi.

Într—un fel anume, el a sădit în mintea mea o seamă de aspiraţii şi dorinţa neabătută de a învăţa tot ceea ce mi s—ar fi desluşit într—un lei sau altul, convingându—mă că nu exista nimic altceva care să mă pregătească mai bine pentru măreţele fapte pe care aveam de gând să le duc la bun sfârşit decât un nivel de cultură superior celui care domneşte de obicei printre oamenii mărilor; tot el a fost acela care mi—a destăinuit că a fi ignorant însemna negreşit să rămâi într—o situaţie de inferioritate printre semeni, în vreme ce bogăţia cunoştinţelor reprezenta un prim pas pentru a răzbate în viaţă. Întotdeauna îmi aducea laude privitoare la capacitatea mea de a învăţa şi, cu toate că acest fapt îmi alimenta mândria, totuşi, cum înăuntrul meu aveam o ambiţie secretă, imboldurile pe care mi le dădea îmi aţâţau şi mai abitir neostoita sete de învăţătură, aşa încât în sinea mea am luat hotărârea ca, dacă se va întâmpla vreodată să mă întorc înapoi în Europa şi s—ar întâmpla cumva să—mi prisosească niscai bani, să—mi completez cunoştinţele, cu temeinicie, pentru a ajunge un marinar desăvârşit; însă după aceea, când ocazia mult sperată mi s—a înfăţişat, am lăsat—o mai moale şi nu m—am ţinut de hotărârea pe care o luasem.

80

Dar să facem cale întoarsa la istorisirea noastră: tunarul, când a văzut cum am scos—o la capăt în luptă cu succes şi când a auzit propunerea pe care ara făcut—o, de a păstra un număr de prizonieri pentru marşul nostru şi ca să ne poarte poverile, s—a întors către mine şi a zis, de faţă cu toţi ceilalţi:

—Căpitane Bob, părerea mea e că tu trebuie să fii conducătorul nostru, căci toate meritele victoriei în lupta de azi îţi aparţin cu prisosinţă.

—Nu, nu, am răspuns eu, nu mă acoperiţi de laude; dumneata se cuvine să fii *Señor Capitanio* al nostru, dumneata vei fi generalul nostru, eu unul sunt prea necopt pentru una ca asta.

Aşa că, pe scurt, ne—am declarat cu toţii de acord ca el să devină conducătorul nostru, dar nu s—a învoit să accepte o astfel de însărcinare de unul singur, ci a stăruit ca eu să—i fiu ajutor, lucru cu care toţi ceilalţi au căzut de acord pe dată, eu neavând loc de întors şi fiind obligat să accept.

Cea dintâi însărcinare cu care m—au blagoslovit în această postură nouă, de conducător, a fost una dintre cele mai spinoase din toate la câte se puteau gândi, şi anume să mă ocup de îndrumarea prizonierilor; cu toate astea, nu m—am dat în lături şi mi—am îndeplinit însărcinarea cu succes şi cu voie bună, după cum veţi afla numaidecât; însă problema cea mai arzătoare, care s—a pus imediat în discuţie, era totuşi de o importanţă vitală şi consta în a hotărî, în primul rând, pe ce drum se cuvine să apucăm, abia după aceea urmând a se decide în ce fel să ne agonisim proviziile trebuitoare în această călătorie.

În rândul prizonierilor noştri, se afla un vlăjgan înalt, solid şi arătos, faţă de care ceilalţi păreau să manifeste un respect deosebit şi care, după câte am înţeles după aceea, era odrasla uneia din căpeteniile lor, tatăl lui fiind, după câte se pare, ucis la cea dintâi salvă a noastră, în vreme ce el era rănit de un glonte la braţ, şi de un altul la şold ori în coapsă. Rana din şold, găsindu—se într—o parte cărnoasă a trupului, sângera din belşug, aşa că omul părea mort pe jumătate din cauza marii cantităţi de sânge pierdute. În ceea ce priveşte împuşcătura din braţ, gloanţele îi zdrobiseră încheietura mâinii, aşa că din pricina celor două răni nu era bun de mai nimic, prin urmare, la un moment dat a fost cât pe—aci să—l izgonim şi să—l lăsăm să—şi sfârşească zilele; dacă am fi făcut—o, n—ar mai fi rezistat mai mult de câteva zile;

însă cum am observat că oamenii din preajma lui îl tratau cu oarecare respect, mie mi—a trecut prin minte că am putea să—l vindecăm ca să ne putem folosi de el şi poate să—l facem un soi de comandant peste toţi ceilalţi. Aşa se face că l—am dat pe mâna chirurgului nostru şi i—am îndrugat sărmanului năpăstuit o sumedenie de cuvinte de îmbărbătare, ceea ce e un fel de a spune, căci de fapt m—am străduit să mă fac înţeles cu ajutorul semnelor, pe cât m—am priceput mai bine, ca să—l fac să priceapă că aveam de Bând să—l punem din nou pe picioare.
81
Toate astea au făcut ca în minţile lor să prindă contur un nou tip de veneraţie faţă de noi, imaginându—şi că, aşa cum eram în stare să—i ucidem de la distanţă, prin ceva nevăzut pentru ei, căci într—adevăr în acest fel li se prezenta tirul nostru, la fel de bine puteam să—i facem bine la loc. Aşa se face că prinţul cel tânăr, căci sub această denumire aveam să—l ştim după aceea, a chemat la el vreo şase sau lapte sălbatici şi le—a spus ceva; noi nu aveam habar ce anume le—a zis, dar numaidecât după aceea cei şapte s—au îndreptat către mine şi s—au prosternat în genunchi înaintea mea, ridicându—şi în sus mâinile şi făcând semne de implorare, arătând către locul unde zăcea întins unul dintre cei cărora le făcusem de petrecanie.

S—a scurs destul de mult timp până când eu sau vreunul dintre noi să pricepem ce vor de fapt; însă unul dintre sălbatici a alergat şi a ridicat un mort, arătând spre rana lui care era la ochi, căci glonţul cu care fusese împuşcat în cap îi pătrunsese prin orbită. După aceea un altul a arătat spre chirurg şi, într—un târziu, ne—am dat seama că asta ar vrea să spună că ar trebui să—l vindecăm şi pe tatăl prinţului, care părăsise acest tărâm, fiind împuşcat în cap, după cum am spus ceva mai devreme.
82
Noi am priceput ce se aşteaptă să facem, dar nu am vrut să ne dăm de gol că nu suntem nici pe departe în stare să facem aşa ceva, drept pentru care ne—am mulţumit să le aducem la cunoştinţă că oamenii care fuseseră ucişi îşi meritau soarta, căci ei fuseseră aceia care căutaseră vrajbă, atacându—ne, aşa că nici nu ne trecea prin cap să—i readucem, la viaţa; şi că, dacă cumva vreunul dintre ei s—ar mai încumeta vreodată sa facă una ca asta, ii vom face de asemenea de petrecanie şi nu—l vom mai lăsa să trăiască în veci; dar daca el, prinţii!, se învoia să rină cu noi şi să ne urmeze întocmai poruncile, atunci nu—l vom lăsa să se sfârşească şi îi vom vindeca braţul rănit. După aceea, înţelegând despre ce era vorba, prinţul le—a poruncit oamenilor săi să se ducă şi să aducă un băţ, ori un baston lung şi s—a culcat pe pământ. Când i—au adus ceea ce ceruse, am văzut că de fapt era vorba de o săgeată; prinţul a apucat—o folosindu—se de mâna stângă, căci pe cealaltă o avea vătămată din pricina rănii şi, arătând cu săgeata în sus, spre soare, a frânt—o în două şi a îndreptat—o cu vârful către pieptul sau, după care mi—a înmânat—o. Aceasta însemna, după câte am priceput eu după aceea, că dorea ca soarele, la care el se închina, să—i lovească în piept cu o săgeată dacă cumva s—ar întâmpla ca vreodată să încalce legământul de prietenie pe care îl făcuse faţă de mine; iar faptul că mie mi—a înmânat vârful săgeţii reprezenta o dovadă câ eu eram omul căruia îi jurase credinţă şi niciodată vreun creştin nu s—a dovedit mai credincios jurământului său decât negrul acela, care după aceea ne—a fost o slugă devotată, timp de multe şi grele luni.

Când l—am dat pe mâna chirurgului, acesta i—a bandajat numaidecât rana din şold şi a descoperit că glonţul nu făcuse decât să—i zgârie carnea trecând, cum s—ar spune, pe lângă el, fără să se oprească în carne, aşa că nu peste mult timp rana cu pricina i s—a vindecat şi prinţul s—a însănătoşit; însă în ceea ce priveşte braţul, chirurgul şi—a dat seama că unul din oasele antebraţului, aflat adică între încheietura mâinii şi cot, este frânt; l—a pus l—a loc şi la fixat cu nişte aţele, după care i—a înfăşurat braţul cu o eşarfă şi i l—a aninat de gât, dându—i de înţeles că nu trebuie să—l mişte; sfatul ce i s—a dat a fost urmat cu atâta stricteţe, încât s—a aşezat şi nu s—a clintit din loc, până în clipa în care a primit îngăduinţa chirurgului.
83
Am avut mult de furcă până când să—l fac pe acel negru să înţeleagă ce aveam noi de gând să facem şi în ce fel plănuisem să—i folosim pe oamenii săi; cea mai mare osteneală a fost să—l învăţ să deprindă sensul spuselor noastre şi să se folosească de câteva cuvinte, cum ar fi *da* şi *nu*, cu înţelesul lor corect, încercând în acelaşi timp să—i dau o mână de ajutor pentru a se deprinde cu felul nostru de a vorbi, iar el se dovedea tare dornic şi capabil de a băga la cap tot ceea ce îl învăţam eu.

N—a trebuit să—mi dau prea multa osteneală pentru a—l face să înţeleagă că doream să ne luăm cu

noi proviziile, încă din prima zi; însă el ne—a făcut semne prin care ne dădea de înţeles că nu era nevoie să facem una ca asta, căci aveam să dăm în tot locul peste provizii îmbelşugate, timp de patruzeci de zile. Ne—am bătut destul de mult capul să înţelegem cum exprima el numărul patruzeci, deoarece omul habar n—avea de niciun fel de cifre, folosindu—se doar de nişte cuvinte pe care le ştiau doar ei şi prin care înţelegeau numărul cu pricina. Într—un târziu, unul dintre negri, urmând porunca prinţului, a rânduit una lângă alta patruzeci de pietricele, pentru a ne putea arăta câte zile puteam călători având siguranţa că un vom duce lipsă de provizii.

84

După aceea, i—am arătat bagajele noastre, care trăgeau la cântar, nu glumă, mai cu seamă pulberea, dar şi alicele, plumbul, fierul, culele dulgherilor, instrumentele marinăreşti, lăzile cu sticle şi o mulţime de alte lucruri, mai mult sau mai puţin ponosite. A luat câteva din toate aceste obiecte în mână, pentru a—şi da seama cam ce greutate au, şi a dat din cap, cu îndoială, drept pentru care le—am zis oamenilor noştri că trebuie să facă în aşa fel, încât să—şi împartă lucrurile în pachete mici, ca să le facă mai lesne de cărat; prin urmare, aşa s—a şi întâmplat, ceea ce ne—a adus în situaţia de a fi forţaţi să abandonăm acolo toate lăzile şi cuferele noastre, în număr de unsprezece.

Apoi tânărul prinţ, ne—a făcut semn că o să ne facă rost de nişte bivoli sau tăuraşi, după cum le ziceam eu, ca să ne care lucrurile, şi ne—a mai dat de înţeles că, dacă eram obosiţi, animalele ne puteau duce şi pe noi în spinare; însă n—am dat importanţă acestei propuneri, căci voiam să avem la îndemână aceste dobitoace. Nu mai în situaţia când ele nu ne—ar mai fi fost de folos la transport, puteam să le sacrificăm şi să ne înfruptăm din ele, dacă n—am fi avut încotro.

După aceea, l—am conclus la barca noastră şi i—am arătat cam ce fel de lucruri aveam noi pe acolo; el a părut cuprins de uimire la vederea bărcii, căci nu mai zărise nicicând ceva care să aducă cât de cât cu ceea ce i se înfăţişa privirii, bărcile lor fiind jalnice, nişte încropeli vai de capul lor, cum nu mai văzusem până atunci; nu aveau nici prora, nici pupă şi erau construite doar din piei de capră, cusute unele de altele cu maţe uscate de capră şi de oaie şi morfolite pe deasupra cu un soi de unsoare vâscoasă ca sacâzul şi uleiul, care însă duhnea de la o poştă, având un miros care—ţi întorcea stomacul pe dos; una peste alta, erau nişte bărcuţe prăpădite şi vai de ele, cele mai amărâte pe care le—am putut vedea noi în vreo parte a lumii, pe lângă care o canoe reprezenta o straşnică născocire.

Dar, ca să facem cale întoarsă la ambarcaţiunea noastră, spuneam că l—am dus pe prinţ s—o vadă şi i—am dat o mână de ajutor să se urce, trecându—l peste bord, căci el era invalid. I—am făcut semne prin care i—am dat de înţeles că oamenii săi trebuiau să ne care lucrurile şi i—am arătat cam care sunt acestea; el ne—a răspuns cu „Ce *Señor*", „Da, domnule", căci îl învăţasem expresia aceasta şi înţelesul ei şi, săltând o legătură de lucruri, ne—a făcut semne că după ce braţul i se va face bine, va fi în stare să ducă şi el câte ceva.

Noi i—am răspuns, tot prin semne, că dacă îşi va struni oamenii să se înhame la poverile noastre, el unul nu va trebui să care nimic. Toţi prizonierii îi strânsesem într—o îngrăditură îngustă, împrejmuita cu un gard din pari, şi îi legasem cu frânghii făcute din rogojini; aşa că, atunci când am coborât pe ţărm, însoţiţi de prinţ, ne—am dus împreună cu el la ei, făcându—i semn să—i întrebe dacă se învoiau să meargă alături de noi până în Ţara Leilor. Drept urmare, prinţul le—a ţinut un discurs în toată legea, din care noi n—am înţeles decât că le spunea că dacă erau de acord trebuie să ne răspundă cu „Ce *Señor*", explicându—le totodată şi ce însemna expresia cu pricina. Ei au răspuns numaidecât „Ce *Señor*" şi au bătut din palme, ridicând privirile către soare, ceea ce, după cum ne—a lămurit prinţul, însemna că făceau legământ să se arate credincioşi faţă de noi. Însă imediat ce el ne spuse toate astea, unul dintre prizonieri i s—a adresat prinţului, ţinându—i o lungă cuvântare, din care am priceput, luându—se după gesturile cât se poate de caraghioase, că şi ei, la rândul lor, doreau ceva de la noi şi erau tare îngrijoraţi în această privinţă. Aşa că l—am întrebat pe prinţ, încercând să ne descurcăm cum puteam mai bine, cam ce anume doreau ei de la noi; şi el ne—a răspuns, tot prin semne, că prizonierii şi—ar fi dorit să batem din palme în. faţa soarelui, ceea ce ar fi însemnat că jurăm să nu—i omoram, că le vom da *chiaruck,* adică pâine, că nu—i vom lăsa să crape de foame şi că nu vom lăsa leii să—i înfulece. L—am asigurat că ne vom îngriji întocmai de toate acestea; atunci prinţul a arătat către
soare şi a bătut din palme, dându—mi de înţeles că şi eu trebuie să procedez aidoma, ceea ce am şi făcut; drept urmare, toţi prizonierii noştri s—au prăvălit în ţărână după care, ridicându—se din nou, au prins să răcnească din toţi bojocii, scoţând strigătele cele mai ciudate şi mai sălbatice pe care mi—a fost dat să le

aud vreodată.

85

Cred că atunci a fost pentru întâia oară în viaţa mea când m—au străbătut fiorii unui gând religios; însă n—am izbutit să—mi pun stavilă ideilor ce mi—au trecut prin cap şi cât pe—aci să—mi dea lacrimile, realizând cât de fericit eram că nu văzusem lumina zilei printre nişte creaturi de teapa acestora şi că nu eram atât de stupid, de ignorant şi de barbar ca ei. Dar gândul cu pricina n—a făcut prea mulţi purici în mintea mea, aşa că mult timp după aceea n—am mai fost frământat de astfel de îndoieli.

Când ceremonia cu pricina s—a isprăvit, cea dintâi grijă a noastră a fost aceea de a agonisi nişte provizii, atât pentru nevoile imediate ale ostaticilor noştri, cât şi pentru noi înşine; şi făcându—i prinţului nişte semne privitoare la ceea ce gândeau, el mi—a dat de înţeles că, dacă aş îngădui ca unul dintre prizonieri să dea o fugă până în satul său, el ar putea să ne aducă nu numai provizii, ci şi nişte animale de povară care să ne ducă bagajele. I—am arătat că nu—mi prea venea la îndemână să—i acord încredere şi că mă rodea bănuiala că ar putea da bir cu fugiţii, însă prinţul a făcut semne de mare fidelitate şi cu propriile mâini şi—a legat o frânghie in jurul gâtului, înmânau du—mi mie capătul celălalt, făcându—mă si pricep că n—am decât să—l spânzur în cazul în care omul nu se mai întoarce. Prin urmare, mi—am dat consimţământul, iar prinţul l—a potopit cu o sumedenie de porunci şi i—a spus să plece, arătând în acelaşi timp către lumina soarelui, ceea ce părea să însemne că—i indică ora la care trebuie să fie înapoi.

86

Omul şi—a luat picioarele la spinare, rupând—o la fugă ca scos din minţi, şi o ţinu tot aşa până îl pierdurăm din vedere, fapt de pe urma căruia am priceput că avea de parcurs o distanţă bunicică. În dimineaţa zilei următoare, cu vreo două ore înainte de a se împlini răgazul convenit, prinţul negru, căci aşa îi ziceam eu mereu, făcându—mi semn cu mâna şi strigându—mă după cum îi era obiceiul, mi—a cerut să mă duc lângă el, ceea ce am şi făcut; arătând cu mâna către o colină mică, situată la o distanţă de vreo două mile, am zărit limpede o mică cireada de vite şi, pe lângă ele, câţiva oameni; prin semne, prinţul mi—a dat de înţeles că era vorba de omul pe care îl trimisese şi de alţi câţiva care îl însoţeau, precum şi de vite pentru noi.

Aşa se face că, la ceasul stabilit, a ajuns chiar la colibele noastre, aducând cu sine un mare număr de vaci, juncănaşi, vreo şaisprezece capre şi patru tăuraşi învăţaţi să ducă poveri.

CAPITOLUL V. Ne continuăm drumul — Ne sunt de mare folos taurii ţinutului, ca animale de povară — Cum poţi naviga două sute de mile pe un fluviu înlăuntrul unei ţări — Ne opreşte din drum o uriaşă cataractă — Canonierul împuşcă un leopard de toată frumuseţea, spre marea groază şi uimire a negrilor noştri — Cum am procedat după ce am părăsit barca — Primejdioasă întîlnire cu sălbaticii —

Acum nu se mai putea spune că duceam lipsă de provizii, ba dimpotrivă; în ceea ce priveşte pâinea însă, eram nevoiţi s—o înlocuim cu nişte rădăcini de care ne mai folosisem şi înainte. După aceea, ne—a trecut prin cap să confecţionăm nişte saci încăpători, aidoma raniţelor soldăţeşti în care oamenii lor să ne ducă bagajele, uşurându—le astfel şi munca pe care o aveau de făcut; iar după ce caprele au fost sacrificate, am dat ordin ca pieile lor să fie întinse la soare, iar peste două zile au fost îndeajuns de uscate, ţinând cont de scopurile noastre, şi astfel am făcut rost de material din care să ne confecţionăm saci de mărimea pe care o doream, după nevoile noastre, în care apoi am început să ne rânduim bagajele; când prinţul cel negru şi—a dat seama la ce erau bune şi cât de lesne erau de cărat a zâmbit în colţul gurii şi—a pus iarăşi omul pe drumuri, punându—L să mai aducă nişte piei, el însuşi venind cu încă doi băştinaşi şi aducând cu toţii piei mult mai bine uscate decât ale noastre, de la alte vietăţi, cărora noi n—am fi izbutit nici măcar să le dani un nume.

87

Cei doi oameni i—au adus prinţului cel negru două lănci, ce nu difereau prea mult de cele folosite de ei în lupte, dar realizate cu mai multă măiestrie decât cele obişnuite, fiind lucrate dintr—un lemn negru şi neted, la fel de bun ca abanosul, şi terminate la vârf cu un dinte lung, provenit de la cine ştie de jivină; vârful cu pricina era fixat atât de straşnic şi dintele atât de tare, cu toate că nu era mai lung decât degetul mare al mâinii mele, şi pe deasupra ascuţit ca un brici, cum n—am mai avut prilejul să întâlnesc nicăieri pe lume.

Prinţul n—a vrut să se atingă de lănci până când nu i—am dat eu voie, făcând în schimb semne să—mi fie înmânate mie; cu toate astea, i—am îngăduit să le ia, căci în purtarea lui remarcasem semne evidente ale unui om de onoare.

Pe când făceam pregătirile pentru drum, prinţul a venit la mine şi, arătând către cele patru puncte cardinale, făcu semne prin care dădea de înţeles că vrea să ştie încotro aveam de gând să ne îndreptăm, iar când i—am arătat cu degetul către apus, m—a încunoştiinţat numaidecât că un râu mare se afla ceva mai departe, către nord, pe apele lui putând naviga la bordul corăbiei noastre cale de multe leghe, către ţinuturile dinspre vest. Am prins din zbor sugestia sa şi l—am întrebat cam pe unde se afla gura râului, înţelegând din răspunsul său că ar fi la o distanţă ce s—ar străbate în ceva mai mult de o zi de mers pe jos, ceea ce, după socoteala noastră, însemna că s—ar afla la vreo şapte leghe depărtare. Cred că era vorba de marele fluviu trecut de cartografii noştri pe hartă în partea cea mai nordică a coastei Mozambicului şi numit *Quilloa,* pe acele meleaguri.

Adunându—ne aşadar la sfat, după cum ne devenise obiceiul, am decis să—l luăm pe noi pe prinţ şi atâţia prizonieri câţi puteam înghesui în fregată şi din golf să o apucăm pe cursul râului, în amonte; iar opt dintre noi, a căror sarcină era de a duce armele, aveau să mărşăluiască pe uscat, pentru a se întâlni cu noi pe malul râului, căci prinţul, cocoţându—se împreună cu noi pe o movilă de pământ, ne arătase cât se poate de limpede cursul râului, undeva, la o distanţă bunicică în interiorul ţării; şi am ochit un loc pe râu până unde păreau să nu fie mai mult de şase mile.

88

Mie mi s—a atribuit misiunea de a mărşălui pe uscat şi de a fi căpetenia întregii caravane. Alături de mine, mai veneau opt dintre oamenii noştri şi treizeci şi şapte de prizonieri, fără niciun bagaj, căci toate lucrurile noastre se aflau acum la bordul corăbiei. Mânam cu noi şi tăuraşii; nicicând n—am văzut fiinţe mai supuse, mai gata de a se înhăma la muncă şi mai dispuse să ducă orice. Negrii mergeau călare pe ei, câte patru în acelaşi timp, iar tăuraşii îşi vedeau singuri de drum, fără să fie nevoie să fie îmboldiţi într—un fel sau altul; şi ne mâncau din palmă şi ne lingeau picioarele, fiind la fel de supuşi ca un câine.

Mai aveam cu noi şi şase sau şapte vaci, pe care le luasem cu noi pentru a ne servi drept hrană; însă negrii noştri nici măcar nu auziseră de conservatul cărnii prin sărare şi uscare, până când nu le—am arătat noi cum se face treaba asta, iar după aceea au fost tare încântaţi să se ocupe de aceasta mai departe, cel puţin atâta timp cât n—am dus lipsă de sare, pe care au adus—o de la distanţe respectabile, atunci

când ne—am dat seama că rezervele noastre sunt gata să se isprăvească.

Pentru noi, grupul care a pornit pe uscat, a fost floare la ureche drumul pe care l—am avut de străbătut până la malul râului, ajungând acolo într—o singură etapă, care nu ne—a luat mai mult de o zi, căci n—am avut de străbătut, după cum menţionasem ceva mai înainte, decât vreo şase mile englezeşti; dar s—au scurs nu mai puţin de cinci zile până să ajungă şi ceilalţi în locul cu pricina, pe calea apei, căci în golf nu avuseseră parte de vânt favorabil şi, colac peste pupăză, din pricina unei bucle pe care o făcea râul, calea pe care fuseseră nevoiţi să ocolească măsurase vreo cincizeci de mile.

Apoi ne—am petrecut timpul ocupându—ne de un lucru pe care cei doi străini, care veniseră să—i aducă prinţului cele două lănci, îl vârâseră în cap prizonierilor: am confecţionat „sticle" din piele de capră, pentru a avea în ce duce apă proaspătă, căci se pare că băştinaşii ştiau ei ceva, şi anume că nu peste multă vreme vom începe sa simţim lipsa apei de băut; iar oamenii, dând dovadă de multa iscusinţă, s—au apucat de această treabă folosindu—se, după ce mai întâi le—au uscat, de piele aduse de cei doi oameni; aşa se face ca, înainte canava noastră să ajungă la locul de întâlnire, fiecare om dispunea de câte o pungă aidoma unei băşici, pentru cărat apă proaspătă, petrecută pe după umăr cu ajutorul unei curele făcută din alte piei şi cu o lăţime de cam şapte centimetri, asemenea unei banduliere de puşcă.

89

Prinţul nostru, pentru a ne încredinţa de fidelitatea oamenilor săi în timpul marşului, dăduse poruncă să fie legaţi perechi, de încheietura mâinii, aşa cum se încătuşează prizonierii în Anglia, şi atât de.bine le—a dat de înţeles cât de rezonabil era acest lucru, încât i—a convins să şi—o facă chiar cu mâna lor, alegând patru dintre ei care să—i lege pe ceilalţi; însa noi am socotit că sunt atât de cinstiţi şi mai cu seamă atât de supuşi faţa de prinţ, încât, după ce ne—am îndepărtat ceva mai mult de ţinuturile lor de baştină, le—am redat deplina libertate de mişcare, cu toate că atunci când prinţul ne—a ajuns din urmă a ţinut să—i lege iarăşi şi astfel şi—au continuat drumul, o bună bucată de vreme.

Tot ţinutul de pe malul râului era un teren înalt şi uscat, fără bălţi şi mlaştini, cu verdeaţă din belşug şi sumedenie de vite care păşteau peste tot pe unde umblam şi ori încotro ne aruncam privirea; pădure însă nu se prea zărea, ce—i drept, sau cel puţin nu prin preajmă, dar ceva mai departe am văzut stejari, cedri şi pini, dintre care unii tare arătoşi.

Râul aducea cu un canal frumos şi deschis, lat cam cât Tamisa mai jos de Gravesend, iar un val puternic ce urca dinspre ocean, datorită fluxului al cărui soroc era chiar atunci, ne—a însoţit de—a lungul a vreo şaizeci de mile, canalul fiind adânc; aşa se face că, pe o distanţă bunicică, n—am simţit lipsa apei. Ca să n—o mai lungim, trebuie spus că ne vedeam de drum în susul râului, cuprinşi de veselie, mânaţi de fluxul ce urca în amonte şi de briza ce continua să bată cu putere dinspre est şi est—nord—est; apoi am făcut faţă cu brio şi refluxului ce a urmat fluxului, înaintând cu uşurinţă, cel puţin atâta vreme cât albia râului a continuat să fie lată şi adâncă. Insă când n—am mai putut profita de flux, după cum v—am spus, iar albia râului s—a îngustat, fiind nevoiţi să înaintăm împotriva curentului natural al râului, ne—am dat seama că acesta era prea puternic pentru noi şi am început să luăm în considerare posibilitatea de a abandona vasul; însă prinţul nu s—a in voit în ruptul capului cu o asemenea soluţie, căci descoperind că la bord dispuneam de un stoc îndestulător de frânghii confecţionate din rogojini şi cârpe, după cum v—am descris mai devreme, a dat ordin tuturor ostatici or noştri care se aflau pe mal să vină să apuce zdravăn de frânghiile cu pricina şi să ne tragă la edec, în lungul ţărmului; şi cum ridicasem şi pânza, pentru a le da astfel o mână de ajutor, oamenii alergau pe lângă noi dând destul de iute din picioare.

90

Astfel, fluviul ne—a purtat, după socotelile noastre, cale de cam două sute de mile, după care a prins să se îngusteze tot mai mult, aşa încât acum nu era mai lat decât Tamisa la Windsor, sau cam pe acolo; şi după încă o zi, am ajuns la o mare cădere de apă sau cascadă, îndeajuns de vijelioasă pentru a vârî spaima în noi, căci apa se prăvălea dintr—o dată la vale, perpendicular, într—un hău adânc de mai bine de douăzeci de metri, iscând un zgomot ca de tunet, suficient pentru a nu se mai auzi om cu om, tumultul cataractei ajungând la urechile noastre încă de pe când ne aflam la mai bine de zece mile distanţă.

Iată—ne, aşadar, ajunşi la o piedică peste care nu puteam trece, iar prizonierii noştri au fost cei dintâi care au coborât pe ţărm; ei munciseră pe rupte şi cu destul de multă bună dispoziţie, înlocuindu—se unii pe alţii, prin rotaţie, cei storşi de vlagă fiind luaţi la bordul vasului. Dacă am fi avut la dispoziţie canoe sau oricare alt soi de bărci, care să poate fi transportate prin forţa braţelor, am fi avut cum să mai

înaintăm pe râu, în amonte, cale de încă vreo două sute de mile, însă nava noastră, cum era mare cât toate zilele, nu avea cum să răzbată mai departe.

91

Pe tot parcursul acelui drum, meleagurile ni se înfăţişaseră într—un mod plăcut, însoţiţi fiind de verdeaţă şi zărind în tot locul cirezi de vite, chiar dacă oamenii pe care îi văzusem se puteau număra pe degete; însă de la un timp remarcasem un lucru nou, şi anume că locuitorii acelor ţinuturi nu reuşeau să se mai înţeleagă cu ostaticii noştri sau se înţelegeau la iei de bine pe cât reuşeam noi înşine, fiind, după câte se pare, le neamuri diferite şi vorbind dialecte diferite. Nu ni se ivise încă prilejul de a zări fiare sălbatice sau cel puţin niciunele care să se afle în apropierea noastră, decât doar înainte cu două zile de a ajunge la cascadă, când s—au înfăţişat privirilor noastre trei dintre cei mai frumoşi leoparzi din câţi s—au văzut vreodată, stând pe latura dinspre nord a malului râului, în vreme ce ostaticii noştri se aflau cu toţii pe celălalt mal al apei. Tunarul a fost primul care i—a văzut şi a dat fuga să—şi ia puşca, vârând în ea un glonte de toată frumuseţea; după aceea venind spre mine, îmi zise:

—Ei, căpitane Bob, unde ţi—e prinţul? Aşa că l—am chemat pe prinţ.

—Acum, urmă el, zi—le oamenilor tăi să nu le fie frică şi mai spune—le că vor vedea cu ochii lor cum lucrul ăsta din mâna mea va grăi cu vorbe de foc spre una din acele sălbăticiuni şi o va face să—şi sfârşească zilele.

Sărmanii negri arătau ca şi cum ar fi urmat ca ei toţi să fie omorâţi, în ciuda celor ce le spunea prinţul lor, şi stăteau cu ochii cât cepele, aşteptând să vadă ce va urma, când, pe nepusă masă, tunarul trase şi, cum era un ţintaş redutabil, nimeri leopardul cu două gloanţe, chiar în cap. Numaidecât ce leopardul se simţi atins se ridică pe cele două picioare din spate, sări drept în sus şi, azvârlindu—şi în aer labele din faţă, se prăvăli pe spate, horcăind şi zbătându—se de ceasul morţii, pentru a—şi da sufletul imediat după aceea; ceilalţi doi, speriaţi din pricina focului de armă şi a detunăturii, o rupseră la fugă şi se făcură nevăzuţi cât ai bate din palme.

Dar cei doi leoparzi înspăimântaţi nu erau nici pe jumătate atât de îngroziţi pe cât se dovediră ostaticii noştri; patru sau cinci dintre ei se prăbuşiră ca seceraţi ca şi când ei ar fi fost cei împuşcaţi, iar mulţi alţii se prăvăliră în genunchi, ridicând braţele către noi, fie ca să ni se închine, fie ca să ne înduplece să nu—i ucidem, nici noi nu ştiam bine din ce motiv; i—am făcut prinţului semne prin care îi dădeam de înţeles că trebuie să—i încurajeze, ceea ce, de altfel, el s—a şi străduit, dar cu toate astea abia cu mare efort a izbutit şi—i facă să—şi vină cât de cât în fire. Ba chiar mai mult decât atât, prinţul în persoană, cu toate cele ce i se ziseseră pentru a—l avertiza întrucâtva, în momentul în care s—a slobozit împuşcătura a tresărit ca şi cum n—ar fi lipsit prea mult să se azvârle în râu.

92

Când am văzut că fiara a fost răpusă, tare mi—a mai venit poftă să am blana ei şi i—am făcut prinţului semne să trimită pe câţiva dintre oamenii lui să jupoaie leopardul. De îndată ce le—a adresat o singură vorbă, patru dintre ei, care se oferiseră şi care fuseseră dezlegaţi, au sărit numaidecât in râu, înotând până pe malul celălalt şi punându—se pe treabă, dimpreună cu prinţul. Acesta, având un cuţit pe care—l căpătase de la noi, a meşterit cât ai zice peşte patru cuţite de lemn, dând dovadă de o aşa de mare îndemânare, încât nicicând în viaţa mea n—am văzut pe cineva care să—i semene, şi—n mai puţin de un ceas s—au înfăţişat aducând blana leopardului, care era teribil de mare, căci măsurată de la urechi la coadă avea mai bine de doi metri, iar lăţimea spatelui era mai mare de un metru şi jumătate, în timp ce pe toată întinderea erau presărate pete de toată frumuseţea. Pielea leopardului cu pricina am luat—o cu mine la Londra, mulţi ani după aceea.

Acum, când ne aflam cu toţii cu picioarele pe pământ, eram în aceeaşi situaţie în privinţa modului de a călători, căci vasul nostru nu avea cum să plutească mai departe şi era prea greu pentru a fi cărat în spinare; însă cum am băgat de seamă că râul îşi vedea mai departe de drum, cale lungă, ne—am sfătuit cu dulgherii noştri dacă n—ar fi vreo cale să desfacem vasul în bucăţele, din care să ne construim trei sau patru bărci mai mici, cu ajutorul cărora să ne continuăm călătoria pe apă. Ei ne—au zis că am putea să ne încumetăm la o astfel de încercare, însă ne—ar mânca o groază de vreme şi, după ce vom fi dus treaba la capăt, n—o să avem de unde să luăm nici smoală şi nici gudron pentru a le etanşa, astfel încât apa să nu pătrundă înăuntru, ca să nu mai vorbim de faptul că duceam lipsă şi de cuie, neavând deci cu ce să batem scândurile; dar unul dintre dulgheri ne—a spus totuşi că, imediat ce vom da de vreun copac mare, undeva în preajma râului, el avea să ne cioplească o canoe sau două, într—un sfert din timpul pe care l—am fi

irosit cu bărcile, de canoele cu pricina putându—ne sluji ca fel de bine ca de nişte bărci, cu toate prilejurile ce s—ar fi ivit; pe deasupra, canoele vor fi în aşa fel meşterite, încât, dacă dădeam iarăşi peste vreo cădere de apă, să le putem sălta şi duce pe umeri pe uscat, preţ de o milă sau două.

93

Drept urmare, am lăsat baltă ideea de a ne salva fregata şi, adăpostind—o într—un golf mititel sau mai degrabă de—a lungul unui braţ de apă, unde un pârâiaş se vărsa în râul cel mare, am lăsat—o la păstrare pentru aceia care ne vor călca pe urme, iar noi ne—am văzut mai departe de drum. La drept vorbind, ne—am petrecut două zile drămuindu—ne bagajele şi încărcându—le pe spinarea bivolilor noştri domesticiţi şi—n cârca negrilor. Praful de puşcă şi cartuşele, lucrurile de care ne îngrijeam întâi şi—ntâi, le—am rânduit în modul următor: în primul rând am împărţit pulberea în mici săculeţi din piele, adică în pungi făcute din piei uscate, cu părul înăuntru, pentru ca praful de puşcă să nu tragă umezeală, după care am vârât săculeţele cu pricina în alte pungi mai mari, din piele de bou, cât se poate de groase şi de rezistente, cu părul în afară de această dată, ca să nu prindă umezeală; şi toată trebuşoara asta ne—a ieşit atât de straşnic, încât, în ciuda celor mai afurisite ploi, dintre care unele nespus de crâncene şi interminabile, adevărate potopuri, am izbutit întotdeauna să ne păstrăm pulberea uscată. Pe lângă pungile amintite ce constituiau principala noastră magazie de muniţii, am dat fiecărui om câte un sfert de pfund de praf de puşcă şi câte o jumătate de pfund de cartuşe, pe care să le avem tot timpul asupra noastră; şi cum atât era suficient pentru a ne satisface urgenţele, nu doream să avem de cărat o greutate mai mare decât cea strict necesară, din cauza arşiţei.

94

Traseul nostru a urmat malurile râului, motiv pentru care aproape că nu aveam de—a face cu băştinaşii de pe acele meleaguri; barca noastră fiind încărcată cu provizii din belşug, nu ne mai dădeam osteneala să alergăm în stânga şi—n dreapta după aşa ceva, însă mai târziu, când am fost nevoiţi s—o luăm la picior, nu de puţine ori n—aveam încotro şi eram forţaţi să ne agonisim de—ale gurii. Prima aşezare pe care am întâlnit—o de—a lungul râului şi unde am făcut popas a fost un sătuc de negii, cu nu mai mult de cincizeci de colibe şi, după aprecierile noastre, cu vreo patru sute de oameni, căci s—au bulucit claie peste grămadă să se uite la noi şi să se mire. Atunci când negrii noştri şi—au făcut şi ei apariţia, locuitorii cătunului s—au năpustit într—un suflet să puna mâna pe arme, gândiţi du—se că eram nişte vrăjmaşi veniţi cu intenţii războinice; dar negrii noştri, cu toată că n—aveau habar de dialectul pe care—l foloseau băştinaşii, le—au făcut semne prin care le dădeau de înţeles că nu aveau arme asupra lor şi că erau încătuşaţi doi câte doi, ca nişte prizonieri ce se aflau, iar oamenii care veneau în urma lor erau coborâţi de—a dreptul din soare şi erau în stare să—i omoare pe toţi şi să—i readucă iarăşi la viaţă, dacă aşa le era pe plac, dar că nu aveau să le clintească niciun fir de păr şi că soseau cu gânduri paşnice. Imediat ce au priceput mesajul, ei şi—au lăsat jos armele, adică lăncile, arcurile şi săgeţile, şi au împlântat în pământ o duzină de ţăruşi mari, în semn de pace, făcând înspre noi temenele, în semn de supunere. însă numaidecât ce i—au zărit pe oamenii albi care purtau bărbi, adică mustăţi vreau să zic, au rupt—o la fugă care—ncotro, zbierând de parcă i—ar fi gonit o turmă de draci.

Am păstrat o oarecare distanţă faţă de localnici, încercând să nu ajungem prea familiari unii cu alţii; iar atunci când ne înfăţişam lor, apăream doar în grupuri de câte doi—trei. Ostaticii noştri le—au dat de înţeles că nu doream nimic altceva de la ei decât nişte provizii; aşa se face că ei ne—au adus niscai vite negre, căci în acele ţinuturi vacile şi bivolii erau cu prisosinţă, lucru care se putea spune şi despre căprioare. Fierarul nostru cel dibaci, care meşterise şi dispunea acum de o rezervă serioasă de flecuşteţe lucitoare, le—a dat câteva nimicuri din provizia sa, cum ar fi de pildă nişte plăcuţe de argint şi de fier tăiate în formă de romb sau de inimioară şi nişte inele, iar ei s—au arătat de—a dreptul încântaţi. Ne—au adus şi tot soiul de fructe şi de rădăcini, despre care noi nu ştiam nimic, dar pe care negrii noştri le—au înfulecat cu plăcere şi, după ce i—am văzut că mănâncă, le—am urmat şi noi exemplul.

95

După ce ne—am aprovizionat acolo cu atâta carne şi atâtea rădăcini cât eram noi în stare să ducem, am împărţit poverile între negrii noştri în aşa fel, încât fiecăruia să—i revină o greutate de cam treizeci—patruzeci de pfunzi, ceea. ce am socotit că este o povară suficient de mare pentru o ţară caldă; dar negrii n—au cârtit niciun pic, doar că din când în când, atunci când îi ajungea oboseala, se ajutau unul pe altul, fără ca asta să se întâmple totuşi prea des; mai mult decât atât, cum cea mai mare parte a bagajului pe care îl purtau era alcătuită din proviziile noastre, greutatea pe care o aveau de dus devenea

în fiecare zi tot mai mică, asemenea coşului de pâine al lui Esop, până când a venit vremea să facem o nouă aprovizionare. Pe lângă asta, atunci când i—am împovărat, le—am dezlegat mâinile şi i—am legat doi câte doi doar de picior. în cea de—a treia zi de când pornisem marşul, căpetenia dulgherilor noştri a hotărât să facem popas în locul în care ajunsesem şi să ridicăm câteva colibe, fiindcă pusese ochii pe nişte copaci care erau tocmai pe gustul lui şi dorea să cioplească nişte canoe, căci, după cum mi—a împărtăşit gândul său, ştia că o să avem de mers pe jos mult şi bine, după ce o să ne abatem de la cursul râului, iar el găsea de cuviinţă că nu se cade să mergem aşa, apostoleşte, în afara cazurilor când chiar nu aveam de ales.

Nici nu apucasem să dau bine poruncile pentru mica noastră tabără şi încă nu le dădusem voie negrilor să—şi lepede poverile, că ei s—au şi pus pe treabă să ne ridice nişte colibe; şi cu toate că erau încă legaţi, după cum v—am zis deja, s—au mişcat cu atâta iuţeală şi pricepere, că ne—au lăsat cu gura căscată. în acel loc, i—am şi descătuşat de tot pe o parte dintre ei, adică nu i—am mai ţinut legaţi, prinţul dându—şi cuvântul în ceea ce privea lealitatea lor; iar o parte dintre negrii cu pricina au primit ordin să dea o mână de ajutor dulgherilor, ceea ce au şi făcut, dând dovadă de destulă dibăcie, cu toate că nu li se explica prea mare lucru, iar pe alţii i—am trimis să dea o raită prin preajmă, să încerce să facă rost de niscaiva provizii; în loc de provizii, trei dintre ei au făcut cale întoarsă aducând două arcuri cu săgeţi şi cinci lănci. Nu prea le—a venit la îndemână să ne facă să pricepem cum de ajunseseră în stăpânirea armelor cu pricina, tot ceea ce am reuşit să scoatem de la ei în cele din urmă fiind că luaseră pe nepusă masă nişte femei băştinaşe aflate în colibele lor, în vreme ce bărbaţii din acea aşezare erau plecaţi de acasă, şi dăduseră peste arcuri şi peste lănci îi colibele de unde femeile şi copii, zărindu—i, o rupseseră la fugă ca şi cum ar fi avut de—a face cu nişte tâlhari. Ne—am prefăcut că cele aurite ne—au supărat şi l—am pus pe prinţ să—i iscodească dacă nu cumva făcuseră de petrecanie vreunei femei sau vreunui copil, dându—le de înțeles că, dacă îşi pătaseră mâinile cu sânge nevinovat, noi îi vom face să împărtăşească aceeaşi soartă, însă negrii noştri s—au apărat cu atâta înverşunare, susţinându—şi nevinovăţia, încât le—am acordat iertarea. Atunci ne—au predat arcurile cu săgeţi şi lăncile pe care le aduseseră, pe care însă, la un semn al prinţului negru le—am înmânat înapoi, acordându—le permisiunea să dea o raită şi să vadă cam ce puteau vâna pentru mâncare. Am profitat de această ocazie pentru a le aduce la cunoştinţă şi legea armelor, şi anume că doar dacă cineva îi atacă, sau îşi dă pe faţă gândul de a trage în ei, sau de a încerca să abată asupra lor orice fel de violenţă, atunci sunt îndreptăţiţi să—i ia viaţa atacatorului, însă cu niciun chip nu trebuie să caute vreodată să omoare sau să facă vreun rău cuiva care le oferea pacea sau îşi lepăda armele, mai cu seamă dacă era vorba de vreun copil sau de vreo femeie, indiferent cât de grea ar fi fost situaţia în care se aflau. Acesta era codul de război după care ne conduceam.

96

Nu se scurseseră mai mult de trei—patru ore de când cei doi negri plecaseră la vânătoare, când unul dintre ei îşi făcu apariţia alergând cât îl ţineau picioarele către noi, fără arc şi săgeţi, răcnind şi ţipând ca lovit de streche, cu mult înainte de a se apropia: *Okoamo! Okoamo!,* ceea ce părea să însemne ”Ajutor! Ajutor!". Restul negrilor s—au ridicat în mare grabă şi doi câte doi, după cum puteau, au rupt—o la fugă după tovarăşii lor, să se dumirească din ce pricină iscaseră atâta zarvă. în ceea ce mă privea, nu izbuteam să pricep nimic din ce se întâmpla, iar oamenii noştri se aflau în aceeaşi situaţie; cât despre prinţ, acesta arăta ca şi cum s—ar fi petrecut o ditamai nenorocire, iar o parte dintre noi am însfăcat la repezeală armele ca la o adică să nu fim prinşi nepregătiţi. Negrii şi—au dat însă seama curând care era motivul din care se produsese atâta tevatură; şi am văzut peste puţin timp cum patru dintre ei au făcut cale întoarsă, aducând în spate laici întregi de carne. Tot ceea ce se întâmplase era că primii doi, cei plecaţi la vânătoare înarmaţi cu arcuri şi săgeţi, dând în câmpie peste o mare turmă de căprioare, se dovediseră îndeajuns de dibaci pentru a răpune trei dintre ele; şi alunei unul dintre ei venise în goana mare să ceară ajutor, căci prada era greu de cărat. Era întâiul vânat bun de mâncat peste care dădeam de când pornisem marşul, aşa că ne—am ghiftuit cum se cuvine; şi a fost şi cea dintâi ocazie când am început să—l convingem pe prinţul nostru să mănânce carne preparată în felul în care o găteam noi, pentru ca mai apoi oamenii lui să—i urmeze pilda cu toate că mai înainte nu mâncau carnea în alt fel decât crudă de tot.

97

Acum dorinţa noastră era de a lua cu noi nişte arcuri şi săgeţi, ceea ce am şi făcut; prinsesem atâta încredere în negrii noştri şi începusem să ne purtăm faţă de ei atât de familiar, încât nu de puţine ori îi lăsam pe toţi, sau cel puţin pe cei mai mulți dintre ei, să meargă dezlegaţi, nefăcându—ne griji că ar putea

da bir cu fugiţii sau ar fi în stare să ştie încotro s—o apuce fără noi; cu toate astea, a rămas un singur lucru pe care nu ne—am încumetat să—l lăsăm pe mâna lor, şi anume încărcătura armelor noastre de foc; ei au fost tot timpul încredinţaţi că puştile noastre purtau într—însele o putere cerească, în stare să trimită oricând foc şi fum, să vorbească cu un glas de tunet şi să omoare de la depărtare, ori de câte ori le—am fi poruncit s—o facă.

În vreo opt zile, am izbutit să terminăm trei canoe în care i—am îmbarcat pe albi, cu bagaje cu tot, laolaltă cu prinţul nostru şi cu o parte dintre prizonieri. în acelaşi timp, am găsit de cuviinţă că trebuia ca întotdeauna câţiva dintre oamenii noştri să se afle pe mal, nu doar ca să—i conducă pe negri, ci şi ca să—i apere de atacurile duşmanilor şi ale fiarelor sălbatice. De—a lungul acelui marş, am avut parte de o sumedenie de mici incidente, dar pe care ne este imposibil să le strecurăm pe firul acestei istorisiri; mai cu seamă acum am zărit mai multe fiare sălbatice decât înainte, adică nişte elefanţi şi doi sau trei lei; niciunul dintre noi nu avusese prilejul să vadă aşa ceva mai înainte şi am băgat de seamă că negrii noştri erau şi mai înspăimântaţi decât noi, în special din cauză că erau lipsiţi de arcuri şi săgeţi sau lănci, arme cu care ei erau obişnuiţi şi de care învăţaseră să se slujească încă din fragedă pruncie.

98

Dar le—am alungat frica ce pusese stăpânire asupra lor, căci întotdeauna eram pregătiţi să intervenim cu armele noastre de foc. Cu toate astea, cum n—aveam nici cea mai mică intenţie de a ne irosi pulberea în vânt, iar răpunerea oricăreia din acele dihănii întâlnite nu ne—ar fi fost de niciun folos, ţinând seama de faptul că chiar şi doar pieile lor erau prea grele pentru a le putea căra după noi, am luat hotărârea de a ţine câteva din puştile noastre încărcate doar cu capse, al căror pocnet făcea ca fiarele, chiar şi leii, sa tresară atunci când auzeau zgomotul cu pricina şi să o zbughească la fugă, dispărând cât ai clipi din faţa ochilor noştri.

Pe meleagurile acelea, ale cursului superior al râului, am trecui pe lângă o sumedenie de localnici şi ne—am dat seama că aproape la fiecare zece mile dădeam peste oameni aparţinând altei seminţii, şi fiecare dintre ele vorbea într—o limba diferită sau poate că era aceeaşi limbă, dar cu dialecte diferite, oricum însă nu se înţelegeau între ei. La tot pasul, întâlneam sumedenie de vite, în special în preajma râului; iar în cea de—a opta zi a celei de—a doua călătorii pe apă, am dat peste o mică aşezare de negri care cultivau nişte plante ce aduceau destul de mult cu orezul şi care erau foarte dulci la gust; şi numaidecât ce am agonisit şi noi aceste cereale din soiul cu pricina de la băştinaşii de prin partea locului, ne—am pregătit din ele nişte turte pe cinste, pe care le—am copt cum nu se poate mai bine în spuza rămasă de la un foc, pe care—l aţâţasem chiar pe pământul gol, aşa se face că, cel puţin pentru moment, nu ne lipsea niciun fel de provizie din câte ne—am fi putut dori.

Negrii noştri ne remorcau canoele, aşa că repeziciunea cu care călătoream nu era de lepădat şi, după calculele noastre, nu se putea să fi străbătut mai puţin de douăzeci sau douăzeci şi cinci de mile englezeşti pe zi, râul continuând să fie cam de aceeaşi lăţime şi tare adânc pe tot drumul, până când, în cea de—a zecea zi, am dat de o nouă cataractă, o creastă de stânci înalte străbătând, de—a lungul întreaga albie a râului; apa se prăvălea în jos pe stânci de la o treaptă la alta, într—un mod straniu, aşa că luase naştere un lanţ continuu de cataracte de la o treaptă la alta, cama în felul unei cascade, numai că aceste căderi de apă se aflau situate uneori la o distanţă de un sfert de milă una de alta, iar zgomotul, pe care—l iscau era învălmăşit şi înspăimântător.

99

Aşadar, ne—am făcut socoteala că drumul nostru pe apă ajunsese într—un punct mort, însă trei dintre noi, ajutaţi şi de doi negri, apucând—o pe un alt drum şi cocoţându—se pe dealuri pentru a vedea mai bine cursul râului, au descoperit un canal pe care se putea naviga, la vreo jumătate de milă de mers, şi pe care se părea că am li putut să mai avansăm o bună bucată de drum, în cazul în care l—am fi urmat. Aşa se face că am pus cu toţii osul la muncă, dând jos încărcătura şi trăgând canoele la ţărm, ca să ne dăm seama dacă suntem în stare să le cărăm în spinare.

Însă încercând, am văzut că erau foarte grele; cu toate astea dulgherii noştri, trudind la ele o zi încheiată, au cioplit atât de mult din lemnul părţilor exterioare, încât greutatea li s—a micşorat în mare măsură, fără a le afecta în vreun fel celelalte calităţi, căci pluteau la fel de bine ca şi înainte. Când s—a sfârşit trebuşoara cu pricina, zece oameni au ridicat pe pari o canoe, urcând—o pe umerii lor fără niciun efort şi cărând—o ca şi cum ar fi fost uşoară ca un fulg. Prin urmare, am pus câte douăzeci de oameni la fiecare canoe, pentru a avea două schimburi de câte zece; astfel ne—am cărat toate canoele şi le—am

lansat din nou la apă, după care ne—am adus şi bagajele şi le—am încărcat la loc în micile noastre ambarcaţiuni. Şi toate astea s—au petrecut într—o singură după—amiază, iar în zorii zilei următoare ne—am văzut de drum, tot înainte. După ce am mai tras la edec încă vreo patru zile, tunarul nostru, care acum îndeplinea rolul de cârmaci, avu impresia că ne cam abatem de la direcţia pe care s—ar fi cuvenit s—o urmăm, pentru că albia pe care înaintam cotea puţin spre nord, drept pentru care ne—a adus la cunoştinţă temerile sale, după cum se şi cuvenea. Cu toate astea, nu prea ne venea la îndemână să dăm cu piciorul tuturor avantajelor pe care le avea transportul pe apă; cel puţin atâta vreme cât nu eram obligaţi să facem acest pas; aşa că am tras în continuare din răsputeri, ţinând—o tot înainte, iar râul ne—a mai fost de folos cale de încă vreo şaizeci de mile; însă mai apoi ne—am dat şi noi seama că apa devenea din ce în ce mai mică şi mai puţin adâncă, mai cu seamă după ce trecusem de gurile prin care mai multe pâraie şi pârâiaşe se vărsau în râul principal, care, în cele din urmă, începu să aducă şi el, din ce în ce mai mult, cu un simplu pârâu.

100

Atunci când bărcile noastre n—au mai putut să plutească, am tras la edec şi am mai mers încă două zile, una peste alta făcând vreo douăsprezece zile de—a lungul ultimei părţi a râului, căci am uşurat bărcile scoţând din ele bagajul pe care l—am dat negrilor să—l ducă, în dorinţa de a ne fi nouă mai uşor, atâta timp cât încă se mai putea; ca să n—o mai lungesc, la capătul ultimelor două zile petrecute pe râu, în albia acestuia nu mai era apă îndeajuns nici măcar să facă să plutească o bărcuţă londoneză.

Prin urmare, ne—am văzut mai departe de drum numai pe uscat, fără nicio speranţă că vom mai avea vreodată ocazia de a mai călători pe apă. Toată grija noastră cu privire la apă se reducea doar la a ne asigura că nu vom duce lipsă de o sursă din care să ne aprovizionăm cu apă de băut şi din acest motiv, de fiecare dată când ne apropiam de vreo colină, ne căţăram în vârful ei pentru a cuprinde cu privirea întreg ţinutul ce ni se întindea în faţă şi a chibzui cât se putea de bine pe ce drum se cuvine să o apucăm mai degrabă, ca astfel să nu părăsim zona terenurilor celor mai joase şi cât mai apropiate de vreun curs de apă.

Meleagurile pe care le străbăteam au continuat să fie acoperite de verdeaţă, cu mulţi copaci şi împânzite de râuri şi pârâiaşe, şi cu locuitori destul de numeroşi, timp de încă vreo treizeci de zile de drum. După abandonarea bărcilor, nu ne—a mers prea rău, căci nu aveam un program bătut în cuie după care să mărşăluim şi să facem pauză, ci o făceam după cum ne venea la îndemână şi după cum o cerea sănătatea oamenilor, atât a noastră cât şi a servitorilor, pentru a le veni tuturor mai uşor.

Cam pe la jumătatea acestui drum, ne—am trezit într—un ţinut jos şi plat, unde am dat peste un număr de locuitori mai mare decât în oricare alt loc prin care trecusem până atunci; dar ceea ce era mai rău pentru noi, ne—am dat seama că aveam de—a face cu nişte oameni fioroşi, barbari şi perfizi, căreia început ne—au privit ca pe nişte bandiţi şi s—au strâns în număr mare pentru a ne ataca.

101

Oamenii noştri au părut cuprinşi la început de o spaimă neobişnuită; şi chiar şi prinţul nostru cel negru părea să împărtăşească aceeaşi stare; dar eu i—am zâmbit şi arătându—i câteva din armele noastre de foc, l—am întrebat dacă socotea că puterea ce doborâse pisica pătată (căci astfel îi ziceau ei leopardului, în limba lor), n—ar fi în stare să ucidă o mie din aceste creaturi golaşe dintr—o singură lovitură; atunci prinţul a început să râdă şi a răspuns că da, el unul e încredinţat că s—ar putea întâmpla una ca asta. Ei bine, în cazul acesta, am continuat eu, spune—le oamenilor tăi să nu fie înfricoşaţi de cei peste care am dat pe aceste meleaguri, căci nu va mai trece mult și le vom da să guste din ceea ce ştim noi, în cazul în care încearcă să ne pună beţe—n roate. Cu toate astea, n—am dat uitării faptul că ne aflam în centrul unui ţinut întins şi că n—aveam nici cea mai mică idee câţi oameni şi câte seminţii ar putea să ne înconjoare; iar mai mult decât orice altceva, n—aveam habar cât de tare am putea avea nevoie de prietenia celor printre care ne aflam acum prin urmare, le—am poruncit negrilor noştri să nu lase neîncercată nicio portiţă prin care s—ar putea ajunge la o cale în stare să ne asigure relaţii prieteneşti cu cei în mijlocul cărora nimeriserăm.

Aşadar, cei doi negri care primiseră din partea noastră îngăduinţa de a avea asupra lor arcuri şi săgeţi şi încă alţi doi cărora le—am dat cele două frumoase lănci ale prinţului au prins să înainteze, însoţiţi de încă alţi cinci dintre prizonierii noştri, purtând în mâini prăjini lungi, şi urmaţi numaidecât în spatele lor de alţi zece oameni de—ai noştri; s—au îndreptat spre aşezarea de negri cea mai apropiată, iar noi stăteam cu toţii în aşteptare, pregătiţi să le sărim în ajutor, în cazul în care s—ar fi ivit prilejul pentru una

ca asta.

102

Atunci când s—au apropiat la o distanţă suficient de mică de colibele lor, solii noştri au început să strige spre băştinaşi, cât de tare i—au ţinut bojocii. În urma acelui semnal, câţiva bărbaţi au ieşit la vedere şi au răspuns, pentru ca, numaidecât după aceea, să se arate întreaga suflare a aşezării, cu mic cu mare — bărbaţi, femei şi copii — negrii noştri ţinând în mâini prăjinile cele lungi au mai făcut câţiva paşi înainte şi le—au înfipt în pământ pe toate, lăsându—le acolo, ceea ce în ţinuturile din care veneau însemna o dovadă de pace, dar ceilalţi n—au priceput despre ce este vorba. Cei doi care erau înarmaţi şi—au lăsat atunci jos arcurile şi săgeţile şi au înaintai fără a avea nicio armă asupra lor, făcând semne de pace, pe care într—un târziu ceilalţi au început să le înţeleagă şi, prin urmare, doi dintre oamenii lor şi—au aşezat şi ei pe pământ arcurile şi săgeţile, înaintând către noi. Ai noştri le—au făcut tot soiul de semne prieteneşti, gesticulând în toate felurile care le—au putut trece prin minte, ducându—şi în acelaşi timp mâinile la gură, pentru a le da de înţeles că voiam ceva de—ale gurii, iar trimişii băştinaşilor s—au prefăcut a fi încântaţi şi prietenoşi şi au făcut drum întors la tovarăşii lor, cu care au mai vorbit o vreme, după care s—au apropiat de noi şi au făcut semne că vor aduce nişte provizii, chiar înainte ca soarele să apună; şi astfel s—a făcut că oamenii noştri s—au întors cât se poate de mulţumiţi, cel puţin de data aceasta.

Cam cu un ceas înainte ca soarele să apună, oamenii noştri s—au dus iarăşi la ei, la fel ca şi mai înainte, şi băştinaşii nu s—au lăsat nici ei aşteptaţi, venind la întâlnire aşa după cum promiseseră şi aducând carne de căprioară, rădăcini şi cereale din soiul acela care semăna cu orezul, despre care v—am pomenit eu înainte, iar negrii noştri, aprovizionaţi cu jucării meşteşugite de meşterul nostru cuţitar, le—au oferit câteva dintre ele, de care băştinaşii au părul nespus de încântaţi, promiţând că în ziua următoare aveau să ne aducă provizii şi mai multe.

103

Ca urmare a acestei înţelegeri, a doua zi băştinaşii au venit din nou, dar oamenilor noştri nu le—a scăpat că de data aceasta erau în număr mult mai mare decât în ziua de dinainte; cu toate astea, cum trimisesem în avangardă zece oameni înarmaţi cu puşti, pregătiţi pentru orice eventualitate, iar mica noastră armată era şi ea, toată, pe picior de război, nu am avut parte de o surpriză chiar aşa de mare; adevărul este că nici mişcarea lor n—a dat dovadă de prea multă iscusinţă, cum s—a întâmplat cu alte prilejuri, căci nu le—ar fi fost prea greu să—i înconjoare pe negrii care erau trimişii noştri, care nu erau decât în număr de nouă, prefăcându—se că sunt mânaţi de gânduri paşnice; însă când i—au văzut pe solii noştri înaintând până în apropierea locului în care se duseseră şi în ziua de dinainte, bandiţii şi—au înşfăcat arcurile şi săgeţile şi s—au năpustit asupra lor, aidoma unor furii dezlănţuite, moment în care cei zece oameni înarmaţi ai noştri le—au strigat negrilor noştri să vină înapoi, ceea ce aceştia au şi făcut fără să stea prea mult pe gânduri, adunându—se apoi cu toţii în spatele puşcaşilor noştri. Însă în vreme ce solii pe care—i trimisesem să se tocmească cu băştinaşii se retrăgeau în fugă, urmăritorii lor n—au stat nici ei pe loc şi au înaintat, slobozind asupra lor o ploaie de mai bine de o sută de săgeţi rănind doi dintre negrii noştri, iar pe unul din ei chiar atât de serios, încât am fost încredinţaţi că i—au venit de hac. Când atacatorii au ajuns la cele cinci prăjini pe care oamenii noştri le împlântaseră în pământ, au zăbovit o vreme şi s—au strâns roată în jurul lor, holbându—se şi atingându—le cu mâna, ca şi cum s—ar fi întrebat care e rostul lor. Atunci noi, cei rămaşi mai în urmă, am trimis pe cineva să le dea de veste celor zece din ariergarda noastră să nu mai stea pe gânduri şi sa deschidă focul, cât timp şedeau acolo înghesuiţi, la grămadă, şi să—şi încarce armele şi cu nişte alice ceva mai mici, pe lângă încărcătura pe care o foloseau îndeobşte, dându—le totodată asigurări, că şi noi ne vom alătura numaidecât grupului lor.

Prin urmare, s—au pregătit să slobozească o salvă, însă în timpul pe care l—au pierdut astfel adunăturii de negri îi trecuse mirarea iscată de prăjini şi prinsese să se agite, ca şi când ar fi avut de gând să—şi continue asaltul, cu toate că, zărind mulţimea de oameni ce se afla la o oarecare depărtare în spatele negrilor noştri, băştinaşii nu prea ştiau la ce să se aştepte; însă dacă înainte nu ne înţeleseserăm mai deloc, după aceea ne—am înţeles chiar mai puţin, căci imediat ce oamenii noştri i—au văzut că îşi continuă înaintarea, au şi tras în plin, acolo unde era înghesuiala mai mare, de la o distanţă ceva mai mare de o sută de metri, după cât am fost noi în stare să apreciem.

Ar fi peste putinţă să se redea groaza, ţipetele şi răcnetele ce au izbucnit din piepturile acelor

nenorociţi atunci când a răsunat cea dintâi salvă; am ucis şase dintre ei şi am rănit unsprezece sau doisprezece, după câte am putut eu să—mi dau seama; căci, cum erau claie peste grămadă, iar împuşcătura mică, după cum îi ziceam noi, adică cu alice care—şi vor fi făcut de cap printre ei, aveam motive întemeiate să credem că numărul celor răniţi a fost mai mare, punându—i la socoteală şi pe cei aflaţi la o distantă mai mare; alicele noastre mititele erau turnate din bucăţele de plumb şi de fier, din capete de cuie şi tot soiul de resturi, făurite de iscusinţa vrednicului nostru meşter cuţitar.

104

La vederea celor răpuşi pentru vecie sau doar răniţi, năuceala şi spaima nemărginită, fără de seamă pe lume, ce puseseră deplină stăpânire pe ceilalţi, proveneau de la gândul că n—aveau habar nici cât negru sub unghie ce urgie se abătuse asupra lor, căci tot ceea ce puteau vedea nu era nimic altceva decât nişte găuri ce înfloriseră în trupurile lor, dar despre care nu pricepeau prin ce vrajă ajunseseră acolo. Pe deasupra, focurile de armă şi larma iscată de ele zăpăciseră de—a binelea femeile şi copiii, făcându—i să—şi piardă minţile de groază, astfel încât toată adunătura alerga încoace şi—ncolo, fără nicio ţintă, zgâindu—se unii la alţii şi zbierând ca nişte nebuni.

Oricum, toate astea nu i—au făcut să—şi ia picioarele la spinare, după cum am fi vrut noi; şi nici n—am văzut pe vreunul dintre ei să se prăpădească, răpus de spaimă, lucrul întâmplat pe când aventura noastră de—abia era în faşă, aşa că ne—am hotărât să slobozim o a doua salvă, după care să ne continuăm înaintarea, tactică pe care o mai adoptasem şi cu alte ocazii. Cum oamenii noştri de rezervă trebuiau, conform acestui plan, să înainteze şi ei, am căzut de acord să tragem doar câte trei în acelaşi timp, dar să avansăm aidoma unei unităţi care trage în pluton. Astfel, aflându—ne cu toţii desfăşuraţi în linie, am deschis focul întâi trei din dreapta, apoi trei din stânga şi tot aşa mai departe; şi, de fiecare dată, omoram sau măcar răneam câţiva dintre ei, însă cu toate astea se încăpăţânau să n—o rupă la fugă, deşi erau atât de înfricoşaţi, încât nu mai erau în stare să se folosească nici de arcuri şi săgeţi, nici de lănci; noi însă aveam impresia că numărul lor creşte văzând cu ochii, înmulţindu—se precum ciupercile după ploaie, părerea noastră fiind încurajată mai cu seamă de zarva pe care o stârneau; aşa se face că am dat ordin oamenilor noştri să zăbovească o clipă, după care să tragă o salvă întreaga şi imediat după aceea să înceapă să zbiere şi să chiuie, după cum făcusem şi în cea dintâi încăierare de care avusesem parte, urmând ca în cele din urmă să ne năpustim în iureş asupra lor, culcându—i la pământ cu ajutorul muschetelor.

105

Însă s—au dovedit mai dibaci şi ne—au dejucat planul pe care—l urzisem, căci numaidecât ce am slobozit o salvă completă şi am început să răcnim din toţi rărunchii, au şi luat—o la sănătoasa, cu mic cu mare — bărbaţi, femei şi copii — atât de iute, că în câteva clipe nu se mai zărea nici urmă de băştinaş, lăsându—i la o parte pe cei câţiva răniţi şi vătămaţi, care zăceau gemând şi urlând ici şi colo, la pământ, fiecare pe unde apucase să se prăvălească.

CAPITOLUL VI. Călătoria continuă — Ajungem într—un întins pustiu de nisip — Aventuri în timpul străbaterii deşertului — Poposim pe malurile unui uriaş lac — Descrierea fiarelor de pradă —

Apoi ne—am dus pe câmpul de bătălie, unde ne—am convins că ucisesem treizeci şi şapte dintre ei, printre care se aflau şi trei femei, şi că rănisem şaizeci şi patru, între care şi două femei. Prin răniţi înţeleg pe cei care nu mai erau în stare să se ridice pe picioare şi cărora, după aceea, negrii noştri le—au venit de hac în mod laş, dar cu sânge rece, faptă pentru care ne—am supărat grozav şi i—am ameninţat că o să—i trimitem pe acelaşi drum, să le ţină de urât, în cazul în care vreodată se mai încumetă să săvârşească o astfel de mârşăvie.

Nu prea aveam ce tâlhări de la ei, căci cu toţii erau goi puşcă, aşa cum fuseseră zămisliţi, bărbaţi şi femei de—a valma; unii dintre ei erau împodobiţi cu pene înfipte în păr, iar alţii erau gătiţi cu nişte coliere prinse pe după gât, însă în rest nu aveau niciun veşmânt; totuşi negrii noştri au găsit ceva de prădat chiar şi în aceste condiţii şi chiar au fost tare mulţumiţi de ceea ce jefuiseră, căci se pricopsiseră cu arcurile şi săgeţile celor înfrânţi, şi au avut parte de mai multe arme decât le—ar fi fost de folos, toate aparţinând celor omorâţi ori răniţi. Am dat poruncă să le adune şi mai târziu s—au dovedit a ne fi de mare ajutor. În urma bătăliei, după ce îi înzestrasem pe negrii noştri cu arcuri şi săgeţi, i—am trimis, în cete, să dea o raită şi să vadă ce mai pot agonisi de pe acolo şi într—adevăr au dat peste nişte provizii; însă lucrul care ne—a încântat cel mai tare, punându—le în umbră pe toate celelalte, a fost că au adus încă patru bivoli sau tăuraşi, învăţaţi cu munca, picaţi la ţanc pentru a—i folosi la căratul poverilor. Se pare că negrii îi dibuiseră ca fiind vite de povară, deprinse la cărat, după faptul că spinările lor erau roase de greutăţile duse până atunci, pe acele meleaguri băştinaşii neavând şei cu care să—i acopere.

106

Sărmanele dobitoace nu numai că au uşurat considerabil munca negrilor noştri, dar ne—au oferit şi ocazia să ducem provizii mai multe, oamenii noştri încărcându—i acolo în belşug de hălci de carne şi rădăcini, care nu peste multă vreme ne—au prins tare bine.

În aşezarea cu pricina am dat peste un pui de leopard, înalt de câteva palme, nespus de blând şi care torcea aidoma unei pisici atunci când îl mângâiai, făcându—ne să bănuim că negrii îl crescuseră ca pe un animal de casă. Prinţul nostru cel negru a fost, dacă nu mă înşel acela care făcând o tură prin colibele şi casele abandonate, a dat peste jivina aceea şi, îndrăgind—o tare mult, i—a aruncat câteva bucăţele de carne, după care animalul i—a călcat tot timpul pe urme, supus ca un câine.

Printre negrii răpuşi în bătălie se afla şi unul care avea asupra lui o plăcuţă subţire de aur, ca o monedă de şase pence, pe care o purta aninată de frunte cu o împletitură de maţe uscate, fapt ce m—a îndreptăţit să cred că aveam de—a face cu cineva care fusese unul dintre conducătorii lor; dar bucăţica aceea de aur n—a făcut decât să ne aţâţe pofta, făcându—ne să scotocim prin preajmă dacă nu cumva se mai afla niscaiva aur, însă n—am găsit niciun dram.

Din acel loc ne—am continuat drumul vreme de cam cincisprezece zile, după care ne—am trezit faţă în faţă cu o culme muntoasă, a cărei vedere îţi dădea fiori, mai cu seamă că era prima din acest soi pe care o întâlneam, însă peste care am fost nevoiţi să trecem; neavând la îndemână altă călăuză în afara micului nostru compas de buzunar, habar n—aveam dacă drumul pe care o apucasem era cel mai bun sau, din contră, cel mai rău, aşa că ne—am văzut puşi în situaţia de a merge şi noi după cum ne venea mai la îndemână şi de a escalada acea culme muntoasă aşa cum am putut. în inima câmpiilor, înainte de a fi dat piept cu munţii, am întâlnit mai multe seminţii de sălbatici goi şi am înţeles că erau mult mai înţelegători şi mai prietenoşi decât acei draci împieliţaţi cu care n—o scosesem astfel la capăt decât prin lupţi; însă prea multe n—am putut scoate de la ei, cu toate că din semnele pe care le făceau am priceput că dincolo de coline se află un deşert foarte mare ca şi, după cum ziceau negrii noştri, sumedenie de lei şi de pisici pătate, căci astfel le ziceau ei leoparzilor. Tot prii semne ne—au dat de înţeles că trebuie să luam apă cu noi. După ce am trecut de meleagurile pe care vieţuiau aceste seminţii, am agonisit cât de multe provizii puteam duce, neavând de unde să ştim nici ce urgii vom avea de îndurat, nici cât de lungă va fi calea pe care o aveam de străbătut; şi ca să nu rătăcim drumul, am făcut propunerea de a lua câţiva ostatici dintre cei din urmă locuitori cu care ne vom întâlni şi de a—i duce cu noi de—a lungul deşertului, folosindu—ne nu doar drept călăuze şi ajutor la căratul proviziilor, ci şi, cine ştie, la a mai obţine şi altele. Hotărârea noastră se cuvenea să fie adusă la îndeplinire, dând dovadă de şiretenie, aşa încât aflând

prin semnele noastre mute, de la băştinaşi, Că la poalele munţilor, de cealaltă parte, îşi făceau veacul alte seminţii, am căzut de acord că e musai să ne facem rost de nişte călăuze, fie prin mijloace cinstite, fie cu ajutorul unor metode mai puţin ortodoxe.
107
În acel loc, socotind fără să exagerăm în vreun fel, am ajuns la concluzia că ne aflam cam la şapte sute de mile de ţărmul mării, de unde făcusem primii paşi în călătoria noastră. Prinţului nostru cel negru tocmai i se eliberase braţul din eşarfa în care fusese nevoit să şi—l sprijine, căci chirurgul nostru îl vindecase de—a binelea, iar el le—a arătat tuturor oamenilor săi braţul sănătos acum, ceea ce i—a făcut să se mire foarte tare. în acelaşi timp, au prins să se însănătoşească şi ceilalţi doi negri ai noştri, iar rănile lor se vindecau văzând cu ochii, căci chirurgul era tare priceput în tratarea acestora.

După ce, întâmpinând nenumărate piedici, am izbutit să răzbatem peste acele culmi muntoase şi am ajuns să aruncăm o privire ţinutului ce se întindea dincolo de ele, ne—am dat seama că, fără putinţă de tăgadă, ochilor noştri li se înfăţişa o privelişte în stare să încremenească şi cea mai tare inimă din câte vor fi bătut vreodată în pieptul cuiva. Dinaintea noastră se întindea un pustiu atotcuprinzător, care—ţi îngheţa sângele—n vine, căci pe toată întinderea acelor meleaguri nu se vedea niciun copac, niciun fir de apă, nicio pată de verdeaţă; cât puteam cuprinde cu privirea, până hăt—departe, nu vedeam nimic altceva decât nisip potopit de arşiţă, care atunci când adia vreo pală de vânt se ridica, formând nori îndeajuns de deşi pentru a învălui atât oamenii, cât şi animalele; nici vorbă să răzbaţi cu privirea până la marginile acelui deşert, indiferent de direcţia pe care ne—am fi hotărât s—o urmăm, fie că am fi apucat—o la dreapta, fie la stânga; aşa se face că descurajarea a prins să înfulece cu poftă din oamenii noştri, care doreau să facem cale întoarsă. La drept vorbind, nici nu ne putea trece prin cap să riscăm să ne aventurăm printr—un pustiu atât de groaznic cum era cel care se întindea înaintea ochilor noştri, în care nu puteam întrezări nimic altceva decât spectrul neîntârziat al sfârşitului.
108
Eu unul am fost la fel de afectat de priveliştea cu pricina ca oricare altul dintre oamenii noştri, însă, cu toate astea, nu mă puteam împăca cu gândul înapoierii. Aşadar, le—am spus că parcursesem mai bine de șapte sute de mile din drumul nostru şi că ar fi ceva mai crunt decât moartea să ne lăsăm furaţi de gândul întoarcerii, iar dacă ei erau încredinţaţi că nu suntem în stare să traversăm deşertul, părerea mea era că mai curând am putea să ne abatem de la direcţia pe care stabilisem să o urmăm la început, cârmind—o fie către sud, până vom răzbate la Capul Bunei Speranţe, fie către nord, spre ţinuturile de pe malurile Nilului, unde se putea întâmpla să aflăm vreo cale de a ajunge la Marea de Apus, căci era peste putinţă ca întreaga Africă să fie doar un pustiu.
109
Tunarul nostru, care după cum v—am mai spus ne era călăuză de încredere în orientarea geografică, ne—a mărturisit că şi el e cam încurcat şi nu ştie ce sfat să ne dea cu privire la drumul către Capul Bunei Speranţe, căci până acolo ne aştepta o cale nespus de lungă, de vreo mie cinci sute de mile, socotind din locul în care ne aflam în momentul de faţă; şi, după calculele sale, noi străbătusem deja cam o treime din drumul către coasta Angolei, unde aveam să ajungem pe malul Oceanului de Vest şi să găsim suficiente mijloace de a ne vedea din nou acasă. Pe de altă parte, tunarul ne—a dat asigurări, arătându—ne acest lucru şi pe hartă, că, dacă o apucam spre nord, ţărmul de vest al continentului african se întindea în largul mării mai bine de o mie de mile; drept urmare, am avea după aceea de mărşăluit pe uscat încă pe atâta, dacă nu şi mai mult, iar din câte știam era foarte posibil ca ţinuturile pe care le—am fi avut de străbătut să nu fie cu nimic mai prejos in privinţa sălbăticiei, a pustietăţii şi a descurajării ce ni s—ar fi strecurat în minte decât meleagurile ce se înfăţişau în acel moment privirii noastre. Iată care era motivul din pricina căruia el propunea să ne aventurăm în încercarea de a străbate, până la urmă, pustiul ce ni se întindea în faţă, pustiu care poate nici nu va fi atât de fără capăt, cum eram noi înclinaţi să credem; cu toate astea, făcu sugestia ca în primul rând să chibzuim cu luare—aminte cam până unde ne—ar ajunge proviziile şi mai cu seamă apa de băut; şi să nu ne încumetăm să străbatem mai mult de jumătatea distanţei până unde n—am duce lipsă de apă; iar dacă între timp n—am fi ajuns la liman, dând de capătul deşertului, nu ne rămânea altceva decât să facem cale întoarsă, fără a ne expune unor riscuri inutile.

Sfatul era atât de cumpătat, încât cu toţii am căzut de acord să—l urmăm, fără nicio şovăială; prin urmare, am socotit că suntem în stare să cărăm provizii de mâncare pentru vreo patruzeci şi două de zile, iar în ceea ce priveşte proviziile de apă, acestea nu ne—ar fi ajuns decât vreo douăzeci de zile; oricum,

era de aşteptat ca proviziile de hrană să nu reziste atâta vreme şi să fie bune de aruncat înainte de împlinirea termenului cu pricina. Ca atare, am ajuns la concluzia ca, dacă în răstimp de zece zile nu întâlneam vreo sursă de apă, să ne întoarcem; însă dacă aveam să dăm peste aşa ceva, atunci ne puteam continua drumul până la expirarea celor douăzeci şi una de zile; şi dacă nici în răstimpul acestor trei săptămâni nu aveam să răzbatem la celălalt capăt al deşertului, nu ne rămânea decât să batem drumul înapoi, pentru a ajunge în locul din care am plecat.

După ce pusesem astfel lucrurile la cale, am coborât din munţi şi de—abia în cea de—a doua zi de drum am ajuns în câmpie, unde am avut plăcuta surpriză de a da peste un frumos pârâiaş cu apă limpede şi bună, peste o sumedenie de căprioare şi peste o vietate ce aducea cu iepurele, fără a fi însă alit de sprintenă, dar a cărei carne s—a dovedit a fi tare gustoasă; însă planurile noastre au fost date peste cap într—o oarecare măsură,căci n—am întâlnit nici ţipenie de om, aşa n—am avut de unde să luăm nişte ostatici care să ne dea o mână de ajutor la căratul bagajelor.

110

Ne—am dat seama că mulţimea de căprioare şi de alte jivine peste care am dat în locurile acelea se datora vecinătăţii deşertului, de unde se retrăgeau în căutare de hrană şi mânate de sete. Acolo ne—am făcut serioase provizii de carne şi de diferite soiuri de rădăcini comestibile, la culesul cărora negrii noştri se dovedeau mult mai pricepuţi decât noi şi pe care le foloseam în loc de pâini; şi tot din acel loc ne—am aprovizionat şi cu apă, să ne ajungă vreme de douăzeci de zile (câte un litru şi un sfert pe zi pentru fiecare din negri, câte un litru şi jumătate pe zi pentru fiecare alb şi câte trei litri şi jumătate pe zi pentru fiecare bivol de povară); şi astfel încărcaţi pentru un lung şi mizerabil marş, ne—am văzut mai departe de drum, cu toţii fiind sănătoşi şi cuprinşi de veselie, dar nu şi deopotrivă de rezistenţi la o oboseală atât de mare, deoarece, spre dezamăgirea noastră, duceam lipsa unei călăuze.

Chiar de la primii paşi pe care i—am făcut în pustietatea aceea, ne—a cuprins din nou descurajarea, fiindcă nisipul era atât de adânc şi de afânat şi ne ardea picioarele atât de rău, încât mai curând pot spune că am înotat decât că am mers prin el, cale de vreo şapte sau opt mile, şi cu toţii eram storşi de vlagă şi răpuşi de oboseală; chiar şi negrii zăceau prăvăliţi la pământ şi—şi trăgeau cu greu sufletul, aidoma unor fiinţe forţate să treacă dincolo de puterile lor fireşti.

Ca şi cum asta ar mai fi lipsit, ne—am dat seama că posibilităţile noastre de a avea parte de o binemeritată odihnă lipsesc aproape cu desăvârşire, deoarece mai înainte izbuteam de fiecare dată să ne ridicăm nişte colibe, fie ele cât de prăpădite, în care să dormim, colibe care ne ofereau şi protecţie faţă de aerul nopţii, cât se poate de nesănătos în aceste ţinuturi bântuite de arşiţă; însă acum nu mai aveam niciun soi de adăpost, niciun fel de acoperiş, după un marş atât de istovitor, căci niciun copac nu se zărea, cât vedeai cu ochii, și nici măcar vreun tufiş cât de pirpiriu; şi ceea ce era şi mai înspăimântor, la venirea întunericului, am început să auzim cum urlă lupii, cum rag leii şi cum zbiară o sumedenie de măgari sălbatici şi multe alte zgomote dătătoare de fiori, despre care habar n—aveam de unde provin.

111

Luând aminte la aceste împrejurări, ne—am gândit ce lipsiţi de prevedere ne dovedisem, neaducând cu noi nici măcar nişte prăjini sau nişte ţăruşi cu care am fi putut încropi un gard care să ne apere în timpul nopţii, ca astfel să putem măcar dormi la adăpost, orice alte neajunsuri am mai fi avut de îndurat. Cu toate astea, până la urmă, am găsit o metodă prin care se ne îmbunătăţim într—o oarecare măsură situaţia. Întâi şi întâi am ridicat lăncile şi arcurile pe care le aveam şi am încercat să le înfigem astfel încât vârfurile lor să fie cât mai apropiate unul de altul, după care ne—am întins pe ele hainele, încropindu—ne astfel ceva care s—ar fi putut numi, cu multa bunăvoinţă, corturi. Pielea de leopard şi alte câteva piei pe care le adunasem până atunci le—am strâns laolaltă şi ne—am învelit cu ele într—un mod mulţumitor şi astfel ne—am aşezat să ne culcăm şi am izbutit chiar să dormim foarte bine în prima noapte, neuitând însă să ne asigurăm de o pază bună, punând de strajă doi dintre oamenii noştri înarmaţi, pe care la început îi schimbam la fiecare oră, iar mai apoi din două în două ore; şi a fost foarte înţelept din partea noastră că am procedat astfel căci, după câte am reuşit să ne dăm seama, în pustietatea ce ne înconjura bântuiau tot soiul de sălbăticiuni furioase, dintre care unele se aventurau chiar până la câţiva paşi de cortul nostru. Străjile noastre aveau însă consemnul de a nu le speria trăgând cu arma în puterea nopţii, ci de a se mulţumi să scapere pentru a le pune pe fugă la vederea flăcării, ceea ce au şi făcut, convingându—se că această metodă dădea roade, căci jivinele o rupeau la fugă imediat ce vedeau focul,

uneori urlând şi iscând zarvă, şi se apucau să ia urma altor prăzi ce le ieşeau în cale.
112
Dacă drumul din timpul zilei ne făcuse să ne simţim frânţi de oboseală, nu altfel s—a întâmplat cu noi toţi şi în urma popasului nostru din timpul nopţii; însă în zorii zilei următoare prinţul cel negru ne—a adus la cunoştinţă că vrea să ne împărtăşească un sfat şi, într—adevăr, a fost un sfat cât se poate de bine venit. Ne—a spus că nu va mai trece mult şi ne vom afla cu toţii sfârşitul dacă ne vom urma călătoria în aceste condiţii, străbătând deşertul în lipsa oricărui adăpost pentru noapte, aşa. că sfatul său era să ne întoarcem pe malul pârâului, unde poposisem înainte cu o noapte, şi să mai zăbovim acolo până când ne vom face case, după cum le zicea el, pe care să le luăm cu noi şi în care să ne aflăm adăpost în timpul nopţii. Şi cum prinsese a se descurca binişor în limba noastră, iar noi începusem să—i înţelegem din ce în ce mai bine semnele, ne—am dumirit la iuţeală ce voia să spună de fapt, anume că pe malul pârâului trebuie să ne împletim rogojini (într—adevăr, ne—am adus aminte că în acel loc văzusem o sumedenie de tufe de răchită sau de tei, pe care băştinaşii le foloseau pentru a face aşa ceva), după cum zic, trebuie ca pe malul pârâului să ne împletim nişte rogojini mari, cu ajutorul cărora să ne învelim corturile sau colibele în care aveam să ne adăpostim în timpul nopţii.

Ne—am declarat cu toţii de acord cu propunerea lui şi am decis să batem drumul înapoi, cale de o zi şi, chiar dacă astfel puteam duce provizii mai puţine, în schimb, aveam să aducem cu noi rogojini, sub care să ne adăpostim peste noapte. Cei mai vioi dintre noi ne—am întors înapoi la pârâu cu mai multă uşurinţă decât călătorisem în ziua de dinainte; dar cum n—aveam timp de pierdut, ceilalţi au rămas locului şi şi—au rostuit tabăra pentru încă o noapte, prinzându—ne de pe urmă de—abia în ziua următoare.

La întoarcerea noastră din această călătorie nu mai lungă de o zi, aceia dintre oamenii noştri care parcurseseră acelaşi drum în răstimpul a două zile au fost martorii unui lucru cât se poate de surprinzător, care i—a pus pe gânduri, făcându—i ca în viitor să dea dovadă de mai multă prevedere atunci când se vor răzleţi de grosul grupului. Iată cum s—a petrecut întâmplarea respectivă. În dimineaţa zilei ce a urmat, când nu apucaseră să străbată nicio jumătate de milă, aruncând o privire în urmă, au văzut cum în aer se ridica un nor cât toate zilele, de nisip sau de praf, la fel cum se întâmplă uneori vara, atunci când drumul este tare prăfuit şi pe el vine în goană o numeroasă cireada de vite, numai că norul ce se înălţa în urma lor era cu mult mai mare; oamenii şi—au dat seama fără prea mare greutate că dihania de nor se ţinea după ei şi se apropia văzând cu ochii, mai iute decât erau ei în stare să se deplaseze. Norul de nisip ora atât de uriaş, încât nimeni nu—şi putea da seama ce anume îl iscase, aşa că au ajuns la concluzia că era vorba de vreo oaste duşmană care pornise în urmărirea lor; dar după aceea, chibzuind mai bine la faptul că veneau dintr—un mare deşert, lipsit de locuitori, şi—au dat seama că era peste putinţă ca vreun popor sau vreo seminție de pe acele meleaguri să fi prins de veste despre apariţia lor, sau despre calea pe care o urmau; şi, prin urmare, dacă era vorba de o armată, atunci nu putea fi decât una, alcătuită din ostaşi care apucaseră pe drumul acela doar printr—o întâmplare. Pe de altă parte, cum aveau cunoştinţă de faptul că în acele ţinuturi nu vieţuieşte niciun soi de cal şi cum urmăritorii lor se apropiau totuşi cu atâta repeziciune, în cele din urmă au fost încredinţaţi că nu poate fi vorba decât de vreo turmă uriaşă alcătuită din jivine sălbatice, care poate că aveau drept ţintă meleagurile deluroase, fiind în căutare de hrană sau de apă, şi că vor sfârşi cu toţii fie în colţii fiarelor, fie zdrobiţi în picioare de puhoiul acestora.
113
Având în minte toate aceste gânduri, oamenii au urmărit, cu multă băgare de seamă, direcţia în care părea să se îndrepte norul şi s—au abătut puţin către nord, dându—se astfel la o parte din calea sa şi nutrind speranţa că s—ar putea să—i ocolească şi să treacă pe lângă ei. Când însă între ei şi norul cu pricina nu mai rămăsese decât vreun sfert de milă, au făcut popas, încercând să se dumirească despre ce putea fi vorba. Unul dintre negri, un bărbat mai sprinten decât restul, s—a întors un pic înapoi şi a revenit după câteva minute, alergând pe cât de repede i—o îngăduia nisipul greu şi afânat şi, prin semne, i—a încredinţat pe ceilalţi că era vorba de o mare cireada ori turmă, sau cum i—o fi zicând unei adunături de astfel de jivine, de elefanţi uriaşi şi monstruoşi.

Cum priveliştea care li se înfăţişa era cu totul nouă pentru oamenii noştri, aceştia ţineau să urmărească cu ochii lor întreaga întâmplare, însă în acelaşi timp pericolul ce îi pândea îi făcea să fie cuprinşi de o oarecare nelinişte, căci cu toate că un elefant este o creatură greoaie şi cam stângace, totuşi, în nisipul adânc, care pentru aceste animale nu reprezintă o piedică demnă de luat în seamă, se deplasează într—un

ritm susţinut şi nu peste multă vreme turma i—ar fi obosit pe oamenii noştri, în cazul în care ar fi fost nevoiţi să—şi continue drumul cu suflarea elefanţilor în ceafă.

114

Tunarul nostru se afla şi el în acel grup şi tare se simţea îmboldit să se apropie de unul din elefanţii aflaţi mai în marginea turmei, să—l ţintească repede cu arma în ureche şi să slobozească o împuşcătură, pentru a se convinge că, după cum i se adusese la cunoştinţă, niciun fel de foc de armă nu—şi poate croi drum prin pielea groasă a unui elefant; însă toţi ceilalţi au izbutit să—l înduplece să nu facă una ca asta, de spaimă să nu—i înfurie din pricina zgomotului şi să—i facă pe toţi să se întoarcă şi să le ia urma; aşa se face că până la urmă l—au convins s—o lase baltă şi mai bine să le îngăduie să treacă nestingheriţi, soluţie care, în situaţia în care se găseau oamenii noştri, era cu siguranţă cea mai chibzuită.

Turma număra cu totul vreo douăzeci—treizeci de elefanţi, însă cu toţii aveau nişte dimensiuni impresionante; şi, cu toate că le—au arătat de mai multe ori oamenilor noştri că i—au zărit, totuşi şi—au văzut de drumul lor, neînvrednicindu—i cu nicio atenţie, decât, am putea zice, cu aceea de a le fi aruncat o privire fugară. Noi, cei care ne aflam cu mult mai departe, în faţă, am zărit la rândul nostru norul de praf pe care—l iscau, însă am fost încredinţaţi că era ridicat chiar de caravana noastră, aşa că nu ne—am bătut capul cu el; dar, cum turma s—a abătut de la traseul ei iniţial cam cu un grad de compas, cârmind către sud, şi cum noi ne îndreptam de—a dreptul spre est, elefanţii au trecut pe lângă noi la o oarecare distanţă; aşa se face că nici nu i—am zărit, nici n—am avut habar de existenţa lor până spre seară, când oamenii noştri ne—au ajuns din urmă şi ne—au istorisit cele de mai sus. Oricum, păţania asta a reprezentat o experienţă dătătoare de bune învăţăminte pentru noi, în viitor, cât aveam să străbatem deşertul, după cum o să auziţi la timpul potrivit.

115

Acum ne—am pus pe treabă, iar prinţului nostru cel negru i—a fost încredinţat rolul de supraveghetor şef, căci el însuşi se dovedi a fi un împletitor de rogojini tare dibaci, iar toţi oameni săi erau la fel de pricepuţi la una ca asta; aşa se face că, într—un răstimp destul de scurt, am avut aproape o sută de rogojini şi cum fiecare om, dintre negri vreau să zic, ducea câte una, nu reprezenta nici pe departe o povară grea şi, prin urmare, nu am fost nevoiţi să renunţăm la niciun dram din proviziile noastre, luând cu noi aceeaşi cantitate ca şi mai înainte. Povara cea mai mare era însă să ducem după noi şase prăjini lungi şi alţi câţiva ţăruşi ceva mai scurţi, dar negrii au scos—o foarte bine la capăt şi cu asta, căci, ducându—le câte doi, şi—au uşurat bagajul pe care trebuiau să—l care, legându—l de câte două prăjini şi alcătuind astfel trei perechi. Văzând una ca asta, am tras şi noi oarecare foloase de pe urma acestui procedeu; rămânându—ne, în plus faţă de ceea ce fusese împărţit în bagajele oamenilor, încă vreo trei sau patru saci plini cu aşa—zisele noastre sticle (înţeleg prin asta pungile din piele sau ploştile pentru cărat apă), le—am umplut şi pe ele si le—am transportat folosindu—ne de aceeaşi metodă, fapt ce ne asigura o provizie suplimentară de apă în timpul călătoriei, cel puţin pentru o zi, dacă nu chiar pentru mai multe.

După ce isprăvirăm treaba, sfârşirăm cu rogojinile, completarăm provizia de lucruri necesare şi ne încredinţarăm că avem îndeajuns de multe frânghii şi rogojini pentru cazuri ce s—ar fi putut ivi pe nepusă masă, ne—am văzut din nou de drum, după ce ne întrerupsesem marşul aproape opt zile, ocupându—ne cu ceea ce v—am spus. Spre marea noastră încântare, în noaptea de dinaintea reluării călătoriei, s—a învrednicit să cadă o ploaie bună, foarte vijelioasă, ale cărei urmări le—am putut afla în nisipul deşertului; cu toate că o singură zi a fost de ajuns pentru ca nisipul de la suprafaţă să devină la fel de uscat ca înainte, totuşi dincolo de acest strat se dovedea un pic mai tare şi parcă nici nu mai îngreuna atât de mult mersul prin el, fiind chiar ceva mai răcoros la picioare, fapt datorită căruia am Izbutit să parcurgem, conform calculelor mele, o distanţă de vreo paisprezece mile, în loc de şapte, şi asta chiar cu o mult mai mare uşurinţă.

116

Când am ajuns să ne instalăm tabăra, aveam toate cele trebuitoare gata pregătite, căci ne aranjasem cortul şi—l montasem, de probă, chiar în locul în care după aceea l—am şi instalat definitiv, aşa că, în mai puţin de un ceas, am ridicat un cort mare, care avea atât o încăpere interioară şi una exterioară, cât şi două intrări. într—una din încăperi ne—am aşternut pentru dormit noi, iar în cealaltă i—am lăsat pe negrii să facă acelaşi lucru, învelindu—ne cu rogojini uşoare şi plăcute la atingere şi aşezându—ne sub noi altele, de acelaşi fel. Ne rămăsese oarece spaţiu si în afara cortului, loc pe care l—am folosit pentru a

adăposti bivolii, căci şi ei erau demni de grija noastră, fiindu—ne de mare folos, în afara faptului că îşi duceau singuri furajele şi apa. În ceea ce privea nutreţul, nu erau deloc pretenţioşi, mulţumindu—se cu un soi de rădăcină, ce aducea oarecum cu păstârnacul şi pe care prinţul cel negru ne—a arătat cum şi pe unde s—o dibuim, rădăcină care era tare zemoasă şi cât se poate de hrănitoare, găsindu—se din belşug în toate locurile prin care am trecut, dar lipsind cu desăvârşire pe cuprinsurile acelui pustiu înfiorător.

În zorii zilei următoare, când ne—am strâns tabăra, negrii noştri au coborât cortul şi au scos din pământ ţăruşii de sprijin, totul fiind gata de a fi pus în mişcare la fel de repede pe cât durase pentru a fi instalat. Procedând în acest mod, ne—am văzut de drum vreme de opt zile şi cu toate astea nu întrezăream niciun liman, la orizont nu se vedea nicio schimbare, totul înfăţişându—ni—se în aceeaşi perspectivă sălbatică şi descurajantă ca şi în primele zile. Dacă totuşi era vreo diferenţă, aceasta consta doar în faptul că nisipul nu mai era peste tot la fel de adânc şi de anevoie de înfruntat, cum fusese în primele trei zile de la începutul marşului nostru prin deşert. Ne—am gândit că asta se putea datora faptului că vreme de o jumătate de an vânturile bătând dinspre vest (după cum în cealaltă jumătate de an băteau constant dinspre est), nisipul era mânat cu furie în partea de deşert dinspre care veneam noi şi unde, munţii fiind foarte înalţi, când suflau musonii dinspre est, aceştia nu aveau aceeaşi forţă de a—l împinge înapoi; şi presupunerea noastră s—a dovedit a fi întemeiată, fiind adeverită de faptul că în latura dinspre vest a deşertului am întâlnit acelaşi nisip adânc.

117

Ne aflam în cea de—a noua zi a călătoriei noastre prin acele meleaguri unde stăpânea pustiul, când ne—a fost dat să zărim un mare lac, întâmplare ce puteţi fi siguri că a constituit pentru noi un prilej de nemăsurată bucurie, datorită faptului că nu mai aveam apă decât pentru vreo două—trei zile, drămuită în porţii foarte mici şi păstrându—ne rezerve pentru întoarcere, în cazul în care am fi fost obligaţi să batem drumul înapoi. Apare ajunsese două zile mai mult decât calculasem noi, căci în ultimele două sau trei zile bivolii dăduseră peste un soi de iarbă ce aducea cu un ciulin lătăreţ şi teşit, fără spini însă, ce creştea pe pământ, întins prin nisip, şi care părea să fie pentru ei o delicatesă, ţinându—le în acelaşi timp atât de foame, cât ţii de sete.

În ziua următoare, cea de—a zecea de când ne aşternusem la drum, am ajuns pe ţărmul lacului pe care—l zărisem şi, din fericire pentru noi, ne—am trezit chiar în latura sa dinspre sud, înspre nord nevăzându—i—se capătul, aşa că ne—am aţinut pe malul lacului şi am călătorit astfel trei zile încheiate, ceea ce ne era de mare ajutor, căci ne uşura povara, nemaifiind nevoiţi să ne încărcăm bagajele şi cu provizii de apă, din moment ce o aveam tot timpul la îndemână, la doi paşi de noi. Dar cu toate astea, deşi acolo se afla atâta belşug de apă, n—am remarcat decât nişte schimbări minore în înfăţişarea deşertului, deoarece, ca şi până acum, nu se zărea niciun fel de copac, niciun fel de iarbă sau verdeaţă, cu excepţia acelui ciulin, după cum l—am botezat eu, şi a încă două sau trei alte plante, pe care noi nu le cunoşteam, dar de care deşertul începuse să nu ducă deloc lipsă, ba dimpotrivă.

Dar, după cum vecinătatea lacului avea şi părţile ei bune, făcându—ne să ne bucurăm de un strop de răcoare, totodată existau şi dezavantaje, căci ne—am pomenit în mijlocul unui număr grozav de mare de băştinaşi feroce, cum nu—i mai fusese dat să vadă niciunui om, lucru pe care—l afirm cu toată tăria, fiindcă pentru nimic în lume nu pot să cred că vreodată vreun om sau vreo ceată de oameni şi—a mai croit drum prin acea pustietate, socotind de la potop încoace; totodată, sunt încredinţat că nicăieri pe acest pământ nu se mai află vreo asemenea adunătură de jivine nesăţioase, lacome şi turbate după pradă; adică vreau să zic că în niciun alt loc de pe această lume nu se poate întâlni asa ceva.

118

Vreme de o zi de mers, înainte de a ajunge pe malul lacului, ca şi în cele trei zile în care am mers de—a lungul său şi în alte vreo şase—şapte zile de drum ce au urmat, am întâlnit la tot pasul, împrăştiaţi încoace şi—ncolo, o sumedenie de colţi de elefant, într—un număr incredibil de mare; este foarte posibil ca unii dintre ei să fi zăcut în acele locuri de sute de ani şi, ţinând cont de faptul că fibra din care—s alcătuiţi nu se mistuie aşa, cu una cu două, se prea poate ca să continue să rămână în acele locuri, pe cât mă bate gândul, până la sfârşitul veacurilor. Mărimea unora li s—a părut celor cărora le—am istorisit întâmplarea la fel de greu de crezut ca şi numărul lor, însă vă pot încredinţa că mulţi atârnau atât de greu, încât cel mai vânjos dintre noi n—ar fi izbutit să salte de la pământ un asemenea fildeş. În ceea ce priveşte numărul lor, n—am nici cea mai mică îndoială că erau îndeajuns de mulţi pentru a umple cu vârf şi îndesat o mie din cele mai mari corăbii din câte se află pe lume, lucru prin care vreau să spun că

într—adevăr erau nenumăraţi, căci aşa după cum zăceau răspândiţi în faţa ochilor noştri de—a lungul a mai bine de optzeci de mile, la fel de bine puteau continua să fie împrăştiaţi pe o distanţă asemănătoare, atât către dreapta cât şi către stânga, ori chiar mult mai încolo decât fusesem noi în stare să răzbatem cu privirea; pentru că, se pare, prin acele ţinuturi numărul elefanţilor era nespus de mare. într—un loc, mai cu seamă, am dat peste o ţeastă de elefant care mai avea destui dinţi, însă era una dintre cele mai uriaşe căpăţâni ce îmi fusese dat să văd vreodată: carnea de pe ea se topise, bineînţeles, în urmă cu sute şi sute de ani, soartă împărtăşită şi de toate celelalte oase; dar căpăţâna cu pricina, cu tot cu dinţii care mai rămăseseră în ea, nu izbutiră s—o salte trei dintre cei mai zdraveni oameni ai noştri: colţul cel mare cred că trebuie să fi cântărit cel puţin o sută şaptezeci şi ceva de kilograme, lucru nespus de interesant pentru mine, deoarece am băgat de seamă că întreaga ţeastă era din fildeş, la fel de bun ca şi fildeşul dinţilor; şi la grămadă, cred că acel craniu trebuie să fi cântărit mai bine de trei sute patruzeci de kilograme; dar, cu toate că nu pot să bag mâna—n foc pentru asta, se poate întâmpla ca, supunându—se aceleiaşi legi, toate oasele acelui elefant să fi fost din fildeş, chiar dacă mi s—ar putea aduce, pe drept cuvânt, obiecţia ca în acest caz toate celelalte oase ale elefantului s—ar fi cuvenit să se găsească şi ele în acelaşi loc, laolaltă cu ţeasta.

119

I—am sugerat tunarului ca, ţinând seama de faptul că se scurseseră două săptămâni bătute pe muchie de când ne aflam tot pe drumuri şi că în locul acela dădu sem de apă pentru a ne răcori, fără ca în acelaşi timp să ducem lipsi de provizii şi fără măcar a ne teme de una ca asta, să ne tragem sufletul o vreme şi, totodată, să vedem dacă nu cumva am putea vâna nişte jivine care să fie bune de mâneai. Tunarul, care în privinţa asta dădea dovadă de mai multă pre vedere decât mine, s—a declarat de acord cu propunerea mea şi chiar a adăugat că am putea încerca chiar să prindem şi nişte peşte din lac. Însă primul lucru pe care—l aveam de făcut în această privinţă era să căutăm a ne făuri nişte cârlige, treabă care i—a dat mult de furcă dibaciului nostru meşter; cu toate astea, trudindu—se din greu, a izbutit s—o scoată cu bine la capăt şi de această dată. Aşa că am avut parte de peşte proaspăt şi chiar de mai multe soiuri. Cum de—au ajuns peştii în lacul acela, asta nimeni n—o ştia în afara Celui de Sus, Care a zămislit atât lacul cât şi întreaga lume, căci nu încape nicio îndoială că niciun fel de mâini omeneşti nu puseseră şi nici nu scoseseră vreun peşte din apa aceea înainte de a o face noi.

Şi nu numai că scosesem peşte suficient pentru masa noastră din ziua aceea, dar am şi uscat la soare o sumedenie de bucăţi mai mari, din soiuri pe care nu sunt în stare să le descriu, făcând astfel ca stocul nostru de provizii să devină mult mai îmbelşugat; căci arşiţa soarelui îi usca cum nu se poate mai bine, chiar fără să fie nevoie de sare, încât după o singură zi deveneau uscaţi şi tari, conservându—se de minune.

Vreme de cinci zile, ne—am refăcut forţele în acel loc, răstimp în care am avut parte de o sumedenie de aventuri plăcute cu sălbăticiunile din preajmă, poate prea numeroase ca să le mai înşir aici. Una dintre ele a fost însă mai deosebită decât celelalte şi de aceea socot că merită povestită, şi anume lupta dintre o leoaică şi o căprioară voinică: deşi de la natură căprioara este înzestrată cu o mare iuţeală şi trecuse pe lângă noi ca vântul, având la început un avans de vreo trei sute de metri faţă de urmăritoarea sa, am văzut că leoaica, cu toate astea, datorită forţei şi a plămânilor ei buni, se apropia văzând cu ochii de prada sa. Au trecut pe lângă noi cam la un sfert de milă depărtare şi le—am putut urmări cu privirea o distanţă destul de mare, în cele din urmă renunţând însă să ne mai uităm după ele când, cam după vreo oră, am fost uluiţi să le vedem întorcându—se în goana mare, venind din direcţia în care le pierdusem din vedere, numai că acum leoaica se apropiase de căprioară la ceva mai mult de treizeci de metri; şi amândouă se chinuiau din răsputeri să alerge cât puteau de repede, când căprioara, ajungând pe malul lacului, s—a aruncat în apă şi a început să înoate cu disperare pentru a—şi salva viaţa, aşa cum mai înainte fugise în acelaşi scop cât o ţinuseră puterile.

120

Leoaica s—a azvârlit şi ea în apele lacului, pe urmele căprioarei, şi a înotat puţin, dar apoi s—a resemnat şi s—a întors înapoi pe mal; şi, după ce a ajuns pe uscat, a slobozit cel mai teribil răget pe care mi—a fost dat să—l aud vreodată în viaţă, ca şi cum ar fi turbat de mânie că prada i—a scăpat printre degete.

Dimineaţa şi seara dădeam câte o raită prin împrejurimi; în miezul zilei ne ascundeam de arşiţă, răcorindu—ne la umbra cortului; însă, într—o dis—de—dimineaţă, am fost martorii unei alte lupte,

care, de această dată, ne privea mai îndeaproape decât cea dintre leoaică şi căprioară, fiindcă era vorba de prinţul nostru cel negru, care mergând pe malul lacului a fost atacat de un ditamai crocodilul, ce s—a năpustit asupra lui din apele lacului; şi cu toate că prinţul era tare sprinten de picior, nu i—a fost totuşi prea uşor să scape basma curată; a început să gonească spre noi de—i sfârâiau călcâiele şi, la drept vorbind, nici noi nu prea aveam habar ce s—ar cuveni să facem, căci auzisem că gloanţele n—au niciun efect în faţa platoşei cu care este înzăuat crocodilul; la început nu ne—am îndoit nici noi de acest lucru, mai cu seamă că, deşi trei dintre oamenii noştri trăseseră asupra lui, jivinei părea că nici nu—i pasă; dar prietenul meu tunarul, o fire curajoasă, suflet brav şi cu o mare prezenţă de spirit, s—a apropiat atât de mult de dihanie încât şi—a înfipt ţeava puştii în gura ei şi a apăsat pe trăgaci, după care a lăsat să—i cadă puşca şi a rupt—o la fugă, chiar după ce a tras; crocodilul s—a zvârcolit vreme îndelungată, ca şi cum ar fi fost cuprins de turbare, vărsându—şi mânia asupra puştii, în fierul căreia a lăsat urme cu dinţii, dar după ceva timp puterile l—au părăsit şi a murit.

121

În tot acest răstimp, negrii noştri se răspândeau pe malurile lacului, umblând după vânat şi, in cele din urmă, au izbutit să doboare lirei căprioare, dintre care una, foarte mare şi două foarte mici. Pe lac erau şi păsări de apă, însă niciodată n—am avut ocazia să ajungem suficient de aproape de ele pentru a reuşi să le împuşcăm; iar în ceea ce priveşte deşertul, n—am văzut nici urmă de pasăre pe tot cuprinsul lui, cu excepţia celor din preajma lacului.

Am răpus şi vreo două—trei zibete, dar carnea lor este mai rea decât cea a celei mai nenorocite mortăciuni. Am zărit şi o turmă de elefanţi la o distanţă ceva mai mare şi am băgat de seamă că întotdeauna merg în grupuri numeroase, adică mai mulţi la un loc şi mereu înşiraţi în linie dreaptă de bătălie; umblă chiar vorba că în acest fel se şi apără de duşmani, căci dacă ar fi atacaţi de lei sau tigri, de lupi sau cine ştie de alte jivine, prin simplul fapt că sunt înşiruiţi într—un cordon lung uneori de chiar cinci—şase mile, orice le lese în cale este cu siguranţă făcut zob în picioare, făcut fărâme cu trompele sau săltat în văzduh tot cu ajutorul trompelor; aşa se face că dacă o sută de tigri ori de lei ar fi să dea în drumul lor peste un şir de elefanţi, întotdeauna leii şi tigrii se întorc în fugă, cu coada între picioare, alergând până află un loc prin care să treacă, fie prin dreapta, fie prin stânga elefanţilor; dacă n—ar proceda întocmai, n—ar scăpa niciunul cu viaţă, căci elefantul, chiar dacă e o creatură mai greoaie, este totuşi atât de dibaci şi de sprinten cu trompa, încât nu dă greş niciodată şi este în stare să—l ridice chiar şi pe cel mai trupeş leu sau orice altă sălbăticiune, să—l azvârle în aer şi să—i frângă oasele, după care să—l joace—n picioare, făcându—l terci şi omorându—l. Am zărit mai multe asemenea cordoane de elefanţi desfăşurate în linie de luptă, dintre care unul era atât de lung, încât nu i se vedea niciunul din capete şi cred că un asemenea şir putea însuma vreo două mii de elefanţi. Elefanţii nu se numără printre animalele de pradă, ci se hrănesc cu iarba câmpului, aşa cum face şi boul şi, după câte se spune, deşi sunt atât de mari, totuşi se mulţumesc cu mai puţin nutreţ decât ar fi nevoie pentru a asigura tainul unui cal.

122

Numărul lor pe acele meleaguri este neînchipuit de mare, lucru pentru care stă drept mărturie şi uimitoarea cantitate de dinţi pe care, după cum ziceam, mi—a fost dat s—o aflu în acel pustiu întins; şi, la drept vorbind, cred că am văzut o sută de elefanţi pentru fiecare animal din oricare alte soiuri.

Într—una din nopţi, am fost surprinşi de—a binelea; cea mai mare parte dintre noi ne întinseserăm deja pe rogojini şi eram cât pe—aci să cădem în braţele somnului, când neam trezit că străjile vin în goana mare spre noi, înspăimântaţi de răgetele unor lei ce se iviseră ca din pământ la câţiva paşi de ei şi pe care bezna nopţii fiind adâncă, se pare că nu—i zăriseră decât în momentul în care jivinele s—au năpustit asupra lor. Ne—am dat seama că era vorba de un leu bătrân, care se înfăţişase acolo însoţit de întreaga sa familie, căci pe venerabilul rege, de o mărime înfricoşătoare, îl acompaniau leoaica şi trei lei mai tineri; una dintre aceste odrasle, care erau şi ele fiare în toată puterea cuvântului, s—a repezit la unul dintre negrii noştri, care era de strajă, înainte ca negrul să—l fi zărit, aşa încât acesta a tras o spaimă de toată frumuseţea, a început să urle şi a dat buzna în cort; santinelei celeilalte, care avea puşcă, nu i—a trecut de la bun început prin cap să tragă în leu, ci l—a izbit doar cu patul puştii, ceea ce l—a făcut doar să schelălăie un pic, după care s—a pornit să mârâie furios; paznicul n—a mai făcut mulţi purici pe acolo şi a dat şi el bir cu fugiţii, însă acum întreaga tabără se alarmase, iar trei dintre oamenii noştri şi—au înşfăcat la repezeală puştile şi au ieşit în gura cortului, trăgând mai întâi în leul cel bătrân şi uriaş, orientându—se după lumina ochilor, dar se pare că n—au izbutit să—l ochească, sau în orice caz nu

i—au venit de hac, căci cu un răget înfundat, ca şi cum ar fi cerut ajutor, familia celor cinci lei s—a îndepărtat, însă tămbălăul iscat de ei a atras o sumedenie de lei şi alte dihănii mânioase, habar n—am din ce soi, căci nu le puteam zări; în jurul nostru era o hărmălaie de toată frumuseţea, în care se împleteau răcnete, răgete şi urlete, o întreagă orchestră alcătuită din tot soiul de zgomote sălbatice, ca şi cum s—ar fi sunat adunarea pentru toate fiarele deşertului, care n—aveau altceva mai bun de făcut decât să ne înfulece cu fulgi cu tot.

123

L—am întrebat pe prinţul nostru cel negru ce—i de făcut într—o astfel de situaţie.

—Mă duc eu, ne—a răspuns el, şi le sperii pe toate. Şi numaidecât îl vedem că ia la repezeală câteva rogojini dintre cele mai pi moşite şi luând cu el pe unul dintre ai noştri, pentru a—i scapără foc, anină rogojina sus, la capitul unei prăjini, şi—i dă foc, iar flacăra s—a putut zări timp îndelungat şi de la o depărtare considerabilă, ceea ce a făcut ca toate sălbăticiunile să—şi ia tălpăşiţa, căci le—am auzit urlând şi scoţând tot soiul de răcnete şi mugete, însă de la o distanţă respectuoasă.

—Ei bine, a prins atunci glas tunarul, dacă asta este soluţia, ni unei nu este nevoie să ne punem pe foc rogojinile, căci pentru noi ele sunt atât pături pe care ne odihnim oasele, cât şi acoperiş care ne apără de soare. Lăsaţi—mă pe mine s—o scot la capăt cu trebuşoara asta.

Şi iată—l că intră înapoi în cort şi se apucă să prepare focuri de artificii sau ceva de soiul ăsta, dând câteva dintre ele străjilor, ca în caz de nevoie să le aibă gata pregătite, la îndemână. Apoi a agăţat o rachetă mare de aceeaşi prăjină de care fusese legată şi rogojina, şi a aprins—o, iar racheta cu pricina a ars atât de mult timp acolo, la capătul prăjinii, încât cel puţin în noaptea aceea nu ne—a mâi deranjai niciuna din sălbăticiunile deşertului.

Cu toate astea, a cam început să ni se facă lehamite de o astfel de companie şi, ca să scăpăm de dihăniile ce prinseseră atâta drag de noi, ne—am văzut de drum mai repede cu două zile faţă de planurile noastre. Şi de această dată ne—am dat seama că, deşi deşertul tot nu se termina şi nici măcar nu dădea vreun semn că ar avea de gînd s—o facă vreodată, cu toate astea plantele verzi creşteau în număr destul de mare, ici şi colo, în forme felurite, aşa că vitele nu se puteau plânge că duc lipsă de hrană. Pe lângă asta, dădeam în calea noastră peste mult mai multe pârâiaşe care îşi croiau drum către lac şi, atâta timp cât terenul continua să fie plat, ne—am bucurat de apă pe săturate, lucru care ne—a redus în mod considerabil povara; şi ne—am continuat drumul, tot înainte, cale de alte şaisprezece zile, fără să ajungem la vreun alt fel de pământ, ceva mai mănos. Apoi, după câte puteam remarca, terenul a prins din nou să se ridice, puţin câte puţin, fapt ce ne—a făcut să ne gândim că în curând vom duce iarăşi lipsă de apă aşa că, temându—ne de ce putea fi mai rău, ne—am făcut iarăşi plinul, umplându—ne cu apă ploştile în continuare, după cum am putut observa, terenul se ridica treptat, timp de trei zile la rând, pentru ca după aceea, dintr—o dată, să ne trezim cri, deşi urcasem pe nesimţite, ne aflam pe culmea înaltă a unei creste deluroase, deşi ceva mii joasă ca cele dintâi.

CAPITOLUL VII. Ajungem la capătul deşertului — Urmează un ţinut plăcut — Sosirea la Rîul de Aur — Cădem la învoială să căutăm aur şi să împărţim frăţeşte întregul cîştig — Începînd anotimpul umezelii, ne aşezăm tabăra pe malurile râului — Descrierea taberei — Primejdii de pe urma mulţimilor de fiare sălbatice — Ne ridicăm tabăra şi călătorim printr—un ţinut inospitalier —

Când am ajuns să ne uităm în vale, pe celălalt versant al coamei deluroase pe care ne aflam, am văzut, spre deplina încântare a tuturor inimilor noastre, că deşertul îşi dădea ultima suflare; ţinutul ce se înfăţişa privirilor noastre era înveşmântat în verdeaţă, garnisit fără zgârcenie cu arbori şi cu un râu mare, ceea ce ne—a făcut să nu avem nicio îndoială că vom întâlni atât oameni, cât şi vite; în locul cu pricina, luându—ne după calculele tunarului nostru, care se îndeletnicea cu astfel de socoteli, ne—am dat seama că parcursesem prin acel sinistru ţinut al groazei vreo patru sute de mile, şi asta în decursul a treizeci şi patru de zile, aşa că una peste alta străbătusem cam o mie o sută de mile din călătoria noastră.

Cu mare bucurie am fi coborât de pe dealuri chiar în acea noapte, dar se făcuse deja prea târziu; în dimineaţa zilei următoare, am văzut totul mult mai limpede şi ne—am odihnit la umbra unor copaci, care pentru noi reprezentau acum cel mai înviorător lucru ce poate fi imaginat, după ce ne perpelisem mai bine de o lună în vipia nemiloasă, neavând parte de nicio umbră de copac unde să ne adăpostim. Meleagurile acelea s—au dovedit a fi cât se poate de plăcute, mai cu seamă dacă ţineam seama din ce pustietăţi veneam; şi am vânat şi câteva căprioare, care se aflau din belşug la adăpostul pădurii. Am răpus şi un soi de animal ce aducea cu un ţap, a cărui carne era tare gustoasă, şi am dat şi peste o sumedenie de păsări, asemănătoare cu potârnichile, însă un pic mai mici şi foarte blânde; aşa se face că am dus—o ca—n sânul lui Avram în acele ţinuturi, dar nicăieri n—am dat de oameni sau măcar de unul singur, vreme de mai multe zile; şi, ca să ne mai potolească bucuria ce pusese stăpânire pe noi, mai în fiecare noapte eram sculaţi din somn de lei şi de tigri; în schimb, e adevărat că n—am zărit nici urmă de elefant pe acolo.

126

În trei zile de marş, am ajuns la râul pe care—l zărisem de pe creasta dealurilor şi pe care aveam să—l botezăm cu numele de Râul Auriu; am văzut că avea cursul orientat spre nord, fiind cea dintâi apă curgătoare pe care o întâlneam care avea o astfel de orientare, Undele sale se rostogoleau cu mare repeziciune, iar tunarul nostru, scoţând la iveală harta, mi—a dat asigurări că era fie Nilul, fie un alt râu care se vărsa în marele lac, unde se zice că—şi are Nilul izvoarele. Apoi şi—a despăturit hărţile sale maritime şi terestre, pe care, sub priceputa lui îndrumare, începusem şi eu să le desluşesc din ce în ce mai bine, şi mi—a promis că mă va convinge că spusele sale sunt întemeiate şi, într—adevăr, după cât se părea, mi—a înfăţişat lucrurile cu atâta limpezime, încât i—am împărtăşit şi eu părerea.

La început n—am priceput care erau motivele ce îl mânau să fie atât de insistent în a se dumiri dacă acesta este adevărul şi nu altul, nu izbuteam să înţeleg şi pace ce anume îl face atât de înverşunat, până când nu a continuat cu explicaţiile, fără să se lase păgubaş; ne—a lămurit că în cazul în care apa ce ne curgea la picioare era fluviul Nil, atunci în acest caz nu vedea de ce să nu ne construim din nou nişte canoe şi să ne continuăm drumul mai curând urmând firul apei, decât să cădem iarăşi pradă pustietăţilor şi nisipurilor fierbinţi, în căutarea mării, iar când vom ajunge la mare să fim la fel de lipsiţi de mijloacele de a ne urma calea spre casă, cum am fost şi în insula Madagascar.

127

Argumentul ar fi fost demn de luat în seamă, dacă nu ne—ar fi stat împotrivă obstacole de o natură la care niciunul dintre noi nu putea oferi soluţii şi, în general, propunerea avea o asemenea turnură, încât mai toată lumea o socotea imposibil de pus în practică, şi asta din felurite motive; şi chirurgul nostru, care era o persoană cu o instrucţie temeinică şi care citea mult, chiar dacă în domeniul navigaţiei nu se simţea la el acasă, s—a declarat împotrivă, şi îmi amintesc că unele dintre obiecţiile sale sunau cam în modul următor: în primul rând, era vorba de lungimea fluviului care, atât după calculele sale, cât şi după cele ale tunarului, din pricina cursului apei şi a meandrelor, părea să fie de cel puţin patru mii de mile; în al doilea rând, nu puteam să nu ţinem seama de puzderia de crocodili ce fojgăiau în apa râului şi de care nu aveam cum să ne ferim; în al treilea rând, mai erau şi groaznicele deserturi care ne stăteau în drum; şi, în cele din urmă, nu puteam ignora faptul că sezonul ploios bătea la uşă, iar în timpul acestuia apele Nilului aveau să fie atât de zbuciumate, nivelul său ridicându—se atât de mult şi revărsându—se cu atâta

furie peste întreg ţinutul de câmpie, încât n—o să mai avem habar când ne aflăm în albia fluviului şi când nu, aşa că neîndoios ne vom pomeni azvârliţi în alte şi alte direcţii, răsturnaţi
sau obligaţi să eşuăm pe uscat, iar asta atât de des, încât s—ar fi dovedit peste putinţă să ne croim drum pe fluviul în care pericolele lic pândeau la tot pasul.

Argumentul acesta din urmă ne—a fost înfăţişat de chirurg cu atâta limpezime, încât am început să pricepem şi noi ce ne—ar fi aşteptat dacă am fi apucat—o pe această cale; ca atare, am căzut de acord să trecem peste propunerea făcută de tunar şi să ne vedem mai departe de drum în direcţia pe care o stabilisem la început, adică spre vest, către mare; însă, cum inima nu ne prea dădea ghes să lăsăm baltă meleagurile acelea, am continuat, sub pretextul că ne mai dezmorţim, să hoinărim încoace şi—ncolo pe malurile apei, timp în care prinţul nostru cel negru, căruia îl plăcea tare mult să rătăcească pe coclauri, a venit într—una din seri aducând cu el nişte bucăţele mici de metal, de ce fel nu ştia nici el; însă avea impresia ca bulgăraşii cu pricina atârnă destul de greu şi pe deasupra sunt şi inimoşi la înfăţişare, aşa că mi i—a arătat şi mie, ca şi cum ar fi fost cine ştie ce raritate. Nu l—am băgat prea tare în seamă, totuşi ieşind din cort şi chemându—l pe tunar, i—am înfăţişat la rândul meu bucăţelele de metal, împărtăşindu—i totodată şi părerea mea, şi anume că bulgăraşii aceia nu puteau fi altceva decât aur; tunarul s—a declarat de acord cu mine şi s—a învoit ca în ziua următoare să—l luăm cu noi pe prinţul negru şi să—l punem să ne arate locul în care a dat peste ci, iar dacă găsim cumva vreo cantitate mai mare, să le spunem şi tovarăşilor noştri despre asta, însă dacă aveam să dăm peste nimica toată, să păstrăm secretul doar pentru noi şi să împărţim aurul pe din două.
128

Dar am scăpat din vedere să—l punem la curent cu planul nostru de taină şi pe prinţ, care, cu nevinovăţie, a bătut toba despre descoperirea sa în toată tabăra, încât toată lumea a ghicit cum stau lucrurile şi au venit la noi, în păr, să vadă cu ochii lor bulgăraşii; când ne—am dat seama că nu mai era nimeni care să nu fie la curent, ani făcut în aşa fel, încât să le alungăm bănuiala că ne—ar fi trecut prin minte să ne ferim de ei şi, spunându—ne sus şi tare părerea, l—am chemat şi pe meşterul nostru cel priceput, care a consimţit dintr—o ochire că într—adevăr este vorba de aur; drept urmare, le—am propus ca, însoţiţi de prinţ, să ne ducem cu toţii în locul unde fuseseră descoperiţi bulgăraşii şi, dacă avea să ne surâdă norocul şi aveam să găsim o cantitate mai mare, să mai zăbovim acolo o vreme și să vedem ce se putea face.

Aşadar, ne—am îndreptat cu toţii spre locul cu pricina, întreaga şleahtă, căci niciunul nu dorea să rămână pe dinafară, cu buzele umflate, în cazul în care s—ar fi descoperit ceva. Când am ajuns la destinaţie, ne—am dat seama că locul respectiv se afla pe malul stâng al râului, însă nu pe cursul principal, ci pe un afluent ceva mai mititel, care curgea dinspre vest şi îşi vărsa apele în cele ale marelui fluviu. Ne—am apucat cu toţii să scurmăm în nisip şi să—l spălăm în căuşul palmelor şi aproape de fiecare dată se întâmpla ca dintr—un pumn de nisip să rămânem după spălare şi cu câteva mici grăunţe rotunjoare, uneori mici cât o gămălie de ac, alteori ceva mai măricele, cam cât un sâmbure de strugure, bobite ce ne rămâneau în palmă, şi ne—am dat seama că, după vreo două—trei ore, fiecare dintre noi agonisise câte ceva, aşa că am căzut de acord să facem o pauză şi să mergem să îmbucăm câte ceva.
129

În timp ce ne aflam la masă, mi—a trecut prin minte un gând fugar, anume că în vreme ce trudeam cu atâta osârdie la o muncă atât de migăloasă şi de importantă, existau şanse de zece contra una ca aurul, străvechea sământă de vrajbă a omenirii, aurul pe care—l agoniseam noi să ajungă, mai curând sau mai târziu, să ne aducă în situația de a ne învrăjbi şi de a da uitării regulile bune după care ne condusesem până atunci, curmând înţelegerea ce domnea între noi ba chiar să ne dea ghes să ne despărţim sau poate să înfăptuim lucruri şi mai necugetate; prin urmare, le—am adus la cunoştinţă celorlalţi că eu, cu toate că eram cel mai fraged în vârstă dintre toţi, îndrăznesc totuşi, ţinând seama că de fiecare dată mi s—a îngăduit să—mi fac şi eu auzită părerea, iar uneori chiar mi—a fost oferită plăcerea de a—i vedea urmându—mi povaţa, îndrăznesc aşadar să le propun un lucru care sunt încredinţat că va fi întru totul spre binele nostru, lucru ce o să le fie pe plac atât lor, cât şi mie. Le—am spus că ne aflăm pe nişte meleaguri unde se afla , după cum ne—am dat seama cu toţii, aur din belşug şi că din întreaga lume veneau acolo corăbii, atrase de această bogăţie; că, la drept vorbind, noi nu prea aveam habar unde anume se găseşte de fapt acest metal preţios şi din această pricină puteam agonisi fie foarte mult, fie nimica toată, asta rămânea de văzut; eu însă le propuneam să ia aminte dacă nu cumva cea mai potrivită

cale pentru noi, spre a menţine atât buna înțelegere cât şi prietenia care ne unise încă de la început, de amândouă având nevoie ca de aer pentru a ne simţi în siguranţă, era aceea de a aduna la grămadă, într—un singur depozit comun, tot ceea ce vom reuşi să strângem, pentru ca la sfârşit să împărţim între noi în mod egal, evitând astfel riscul de a ne lăsa atraşi în gâlcevi de tot soiul, care ar putea izbucni între noi din pricina faptului că unul sau altul dintre noi a agonisit mai mult sau mai puţin aur decât ceilalţi. Le—am mai zis că dacă ne vom lăsa cu toţii mânaţi de un ţel comun, atunci o să muncim cu toţii din răsputeri, fără să ne cruţăm niciun pic şi că, mai mult decât atât, i—am putea antrena şi pe negrii noştri la această muncă, făcându—i să lucreze atât în folosul nostru cât şi în al lor, căci ar fi urmat ca fiecare dintre ei să se bucure, ca şi noi, de roadele trudei sale, situaţie în care toată lumea ştiindu—se părtaşă egală, nu s—ar mai isca printre noi niciun motiv de vrajbă ori de pizmă.

130

Cu toţii s—au declarat de acord şi au făcut legământ, fiecare în parte, dându—şi mâna unii cu alţii, că nimeni nu va ascunde de ceilalţi nici măcar cel mai neînsemnat fir de aur; şi în acelaşi timp s—au mai învoit ca, dacă se va descoperi că unul sau mai mulţi au dosit ceva, atunci să li se ia tot ce au şi să fie împărţit celorlalţi; iar tunarul a venit şi el cu o adăugire, din motive la fel de drepte şi de bine întemeiate, şi anume că în cazul în care vreunul dintre noi ar câştiga, indiferent prin ce mijloc, rămăşag sau jocuri de noroc, fie bani, fie aur, fie orice alt lucru de preţ de la un altul, în timpul întregii noastre călătorii, până când vom ajunge în Portugalia, să fie forţat de către toţi ceilalţi să înapoieze câştigul cu pricina, în caz contrar fiind ameninţat cu pedeapsa de a i se lua armele şi de a fi izgonit dintre noi, fără a i se acorda nici cel mai mic sprijin, indiferent de cât de disperată ar fi fost situaţia în care s—ar fi găsit. Această măsură era luată pentru a curma din faşă pariurile şi alte jocuri cu miză în bani, aflate la ele acasă printre oamenii noştri, chiar dacii duceau lipsă atât de căiţi de joc, cât şi de zaruri.

Această înţelegere sănătoasă fiind pecetluită, ne—am pus cu veselie pe treabă şi le—am arătat şi negrilor cum să muncească pentru noi; şi, scotocind în susul curentului, pe amândouă malurile, fără sfl dăm uitării nici fundul albiei râului, am petrecut în acest mod aproape trei săptămâni, bălăcindu—ne prin apă; în acest răstimp, cum totul se afla în drumul nostru, am înaintat cale de vreo şase mile, dar nu mai mult, şi cu cât avansam mai mult în susul râului, cil atât mai mult aur găseam; până când, într—un târziu, după ce trecusem dincolo de coama unui deal, am băgat dintr—o dată de seama că aurul rămăsese în urmă şi nu ne mai urmase, căci dincolo de locul acela nu mai aflai niciun drum; numaidecât mi—a trecut prin minte gândul că întreaga cantitate de aur găsită de noi trebuie să—şi fi avut sălaşul pe pantele deluşorului pe care tocmai îl urcasem.

Prin urmare, am făcut cale întoarsă şi am trecut din nou peste coama dealului şi ne—am pus iarăşi pe treabă. Am băgat de seamă ci pământul de acolo era gălbior la culoare, afânat şi argilos, iar în unele locuri am dat peste un soi de rocă albă şi tare, pe care mal târziu am descris—o multora dintre specialiştii noştri, cu toţii declarându—se de acord, la unison, că era vorba de spatul care se află lângă minereu şi—l înconjoară de—a lungul timpului. Oricum, chiar dacă minereul n—ar fi fost altceva decât aur curat, noi tot n—am fi avut cum să—l extragem, căci ne lipseau uneltele necesare; aşa că am fost nevoiţi să ne lăsau păgubaşi, însă scormonind cu mâinile în ţărâna afânată am dat de un loc ceva mai ciudat, unde pământul se transforma în pulbere aproape fără să—l atingi, şi părea să conţină aur din belşug. Cu multă băgare de seamă, l—am luat pe tot şi, clătindu—l în unii multe ape, pământul lutos s—a scurs şi ne—a lăsat la vedere, în pumni, praf de aur curat; însă cel mai demn de menţionat mi s—a părut faptul că după ce înlăturasem tot acel strat de pământ afânat și după ce am dat de roca sau de piatra tare, aurul dispăruse cu desăvârşire, nemaigăsind niciun strop.

131

Când s—a lăsat noaptea, ne—am strâns cu toţii să vedem ce şi cât strânsesem până la urmă, şi ne—am dat seama că din mormanul de pământ descoperit în ziua aceea scosesem praf de aur în greutate de mai bine de douăzeci de kilograme, în vreme ce în toate celelalte zile în care trudisem pe albia râului cu pricina nu agonisisem decât un pic peste patrusprezece kilograme din acea pulbere preţioasă.

Faptul că munca noastră ajunsese într—un punct mort, fiind nevoiţi să ne oprim, a însemnat pentru noi o dezamăgire nu prea mare; căci dacă am mai fi dat peste vreo cantitate de aur, fie ea cât de neînsemnată, nu ştiu dacă ne—ar fi fost uşor să renunţăm la ea; şi, după ce am scormonit prin tot locul fără a mai da nicăieri măcar peste vreun firicel de aur, în tot pământul răscolit, cu excepţia acelei porţiuni mai afânate, am făcut cale întoarsă, coborând pe râu la vale, scotocind iar şi iar în aceleaşi locuri, cât timp ne—a mai

surâs norocul de a mai găsi câte ceva, fie cât de puţin; şi, până la urmă, tot am mai agonisit vreo trei kilograme de aur la această a doua scormonire. După aceea, ne—am întors la primul râu şi ne—am mai încercat şi acolo norocul, scurmând atât în susul cât şi în josul apei, pe amândouă malurile. În susul apei, nu ne—am ales cu nimic, negăsind nici măcar un grăunte de aur, fie el cât de prăpădit, însă în josul apei, am dat peste nimica—toată, adică peste câteva bobite amărâte, cu toate că scotocisem din greu pe parcursul a două mile; aşa că le—am întors la Râul Auriu, după cum pe bună dreptate îl numisem, și din nou ne—am spetit în susul şi în josul apei, de încă două ori, de fiecare dată mai ciugulind câte un dram de pulbere de aur şi poate că, dacă rămâneam pe acele meleaguri, am fi ţinut—o tot aşa până în ziuă de astăzi; însă, spre sfârşit, ceea ce obţineam reprezenta atât de puţin în comparaţie cu truda istovitoare pe care trebuia s—o depunem pentru asta, încât am căzut cu toţii de acord s—o lăsăm baltă, căci dacă am fi continuat în acelaşi fel, ne—am fi obosit în aşa măsură, atât noi cât şi negrii, de n—am mai fi fost în stare să ne urnim din loc şi să ne vedem de drumul nostru. După ce am strâns Ia grămadă tot ceea ce izbutisem să agonisim, la împărţeală fiecare dintre noi s—a ales cu aproape două kilograme de aur, cântăritul făcându—se mai mult pe ghicite, cu greutăţile şi cântarul pe care a reuşit să le încropească meşterul nostru cel dibaci, care ne—a încredinţat că se poate întâmpla ca de fapt să fie mai mult, dar cu niciun chip mai puţin, lucru care s—a şi adeverit în cele din urmă, căci cântarul său arăta ceva mai puţin decât adevărata greutate. Pe lângă asta, ne—au mai rămas vreo trei kilograme şi jumătate de aur, pe care ne—am înţeles să le dăm pe mâna meşterului nostru, ca să le prelucreze cum s—o pricepe el mai bine, făurind tot soiul de flecuşteţe pe care să le oferim băştinaşilor pe care i—am fi putut întâlni în drumul nostru şi de la care puteam avea ocazia să facem rost de provizii sau chiar să le câştigăm prietenia şi încrederea; şi, în cele din urmă, i—am oferit şi prinţului cel negru vreo jumătate de kilogram, care şi l—a meşterit de unul singur cu mâna sa neobosită, ajutându—se de un ciocan şi de alte câteva unelte pe care i le—a dat cu împrumut meşterul nostru, şi *bibilind* din el nişte bile rotunjoare, ce aduceau cu nişte mărgele, chiar dacă nu erau de o rotunjime fără cusur, pe care însă găurindu—le şi înşirându—le una după alta pe o sforicică, le purta aninate în jurul gâtului său negru ca pe un colier şi vă încredinţez că—i veneau cât se poate de bine. Adevărul este însă că munca la ele i—a luat mai multe luni de zile până când le—a isprăvit. Şi astfel a luat sfârşit cea dintâi aventură a noastră cu aurul.

133

Apoi au început să ne roadă altceva, un lucru la care nu ne prea stătuse nouă mintea înainte; şi asta din cauză că, bun sau rău, aşa cum era, prin ţinutul pe care îl străbăteam nu mai puteam călători timp îndelungat, cine ştie câtă vreme. De acum, ne aflam pe drumuri de mai bine de cinci luni şi n—o mai puteam ţine tot aşa, căci anotimpul începea să se schimbe; natura înconjurătoare ne dădea de înţeles că, aflându—ne într—un climat cu două anotimpuri, adică cu iarnă şi vară, chiar dacă aici iernile şi verile erau diferite de cele din țara noastră, trebuia să ne cam aşteptăm la venirea sezonului ploios, în timpul căruia nu vom putea să ne continuăm drumul, nu doar din pricina ploilor propriu—zise, ci şi din cauza inundaţiilor pe care le vor isca ploile respective, indiferent încotro ne—am fi îndreptat; şi, chiar dacă nu eram cu totul străini de astfel de anotimpuri ploioase, căci avusesem parte de ele şi când ne aflam în insula Madagascar, cu toate astea nu ne bătusem prea mult capul cu această problemă, de la începutul călătoriei noastre şi până în momentul respectiv; asta din pricină că aşternându—ne la drum cam în vremea când soarele se găsea încă la solstiţiu, adică în momentul în care se afla la cea mai mare distanţă de noi înspre nord, ne bucurasem de această situaţie favorabilă în călătoriile noastre. Dar acum soarele se apropia de noi cu repeziciune şi ne—am dat seama că ploile erau gata să se pornească; aşa se face că am ţinut iarăşi sfat cu toată lumea, vorbind despre situaţia în care ne aflam, în acel moment şi mai cu seamă dacă era mai înţelept să ne continuăm călătoria, sau mai bine să căutăm un loc cât mai potrivit pe malul Râului Auriu, care ne adusese atâta noroc, şi să ne instalăm acolo tabăra, pe timpul iernii.

În cele din urmă, s—a hotărât să rămânem în locul în care ne aflam; şi nu mică a fost fericirea noastră că am procedat astfel, după cum se va vedea la timpul potrivit.

Această hotărâre fiind luată, cel dintâi lucru pe care l—am făcut a fost să—i punem la muncă pe negri, să ne ridice nişte colibe de locuit sau chiar nişte sălaşuri mai acătării; şi am reuşit s—o scoatem la capăt cu mare iscusinţă, doar că în locul vetrei pe care voisem să ne aşezăm la început am ales o alta, gândindu—ne, după cum s—a şi întâmplat, că la o ploaie neaşteptată apele râului s—ar putea revărsa şi ar îneca vechea vatră. În final, tabăra noastră aducea cu un soi de târguşor în care colibele se aflau în centru, având în mijlocul lor o construcţie ceva mai mare, în care dădeau toate ieşirile de la corturile

noastre personale; aşa se face că niciunul dintre noi nu avea cum să intre în odaia lui altfel decât străbătând locul acoperit de cortul cel mare, unde ne strângeam cu toţii, atât pentru a bea şi a mânca, cât şi pentru a ne ţine sfaturile şi petrecerile; iar dulgherii ne—au meşterit mese, bănci şi scaune în număr îndeajuns de mare pentru nevoile noastre.

134

Nu aveam nevoie de hornuri, căci era suficient de cald şi fără să facem focul, însă cu toate astea am fost nevoiţi să aprindem focul în fiecare noapte, dintr—un motiv aparte, şi anume că, deşi în toate celelalte privinţe situaţia noastră nu lăsa în niciun fel de dorit, totuşi eram deranjaţi mai tot timpul de vizitele oaspeţilor nepoftiţi, adică de fiarele sălbatice, care aici ne necăjeau chiar mai mult decât în deşert; dacă, de pildă, căprioarele şi alte vieţuitoare blânde veneau către noi mânate de nădejdea de a afla hrană şi adăpost, în schimb aveam şi alt soi de musafiri, printre care se numărau leii, tigrii şi leoparzii, care cu toţii erau mereu în căutare de pradă prin acele locuri.

La început, când ne—am dat seama de acest lucru, eram atât de cuprinşi de îngrijorare, încât chiar ne—a trecut prin minte să schimbăm locul taberei; însă, după discuţii aprinse, am hotărât să ne fortificăm poziţia în aşa măsură, încât să nu mai avem grija niciunui pericol, iar dulgherii noştri au făgăduit să rezolve ei acest neajuns; întâi şi—ntâi, au înconjurat roată tabăra, jur—împrejur, cu nişte ţăruşi înalţi, căci de lemn nu duceam lipsă, parii cu pricina nefiind înfipţi în linie, unul lângă altul, ca dinţii unui pieptene, ci în zig—zag, în număr foarte mare, şi aşezaţi în aşa fel, încât acopereau o lăţime de aproape doi metri, unii fiind mai înalţi, iar alţii mai scunzi, cu toţii având însă vârfurile ascuţite şi fiind înfipţi în pământ la o distanţă ceva mai mare de un sfert de metru unul de altul, astfel încât orice sălbăticiune s—ar fi încumetat să sară pe deasupra lor, dacă nu o făcea dintr—un singur salt, ceea ce, la drept vorbind, nu era deloc uşor, rămânea înfiptă în cele douăzeci—treizeci de vârfuri ascuţite.

La intrare, erau aşezaţi nişte ţăruşi mai înalţi decât restul şi amplasaţi în aşa fel unul în faţa altuia, încât să formeze trei sau patru cotituri, prin care nu era cu putinţă să—şi croiască drum vreo vietate cu patru picioare care ar fi fost mai mare decât un câine; şi pentru a nu fi atacaţi totodată de o haită mai mare şi băgaţi în sperieţi în vreme ce dormeam, aşa cum mai păţisem, şi pentru a nuli nevoiţi să ne risipim în vânt muniţiile, cu care eram foarte zgârciţi, ţineam în fiecare noapte un foc mare aprins afară, în dreptul intrării In îngrăditura noastră, şi pe deasupra mai ridicasem şi o colite, construită şi ea în dreptul intrării şi la doi paşi de foc, colibă ce servea de adăpost celor două santinele, ferindu—le de ploaie.

135

Pentru a putea alimenta tot timpul focul, am tăiat o mare cantitate de lemne pe care le—am aşezat într—o stivă pentru a se usca, iar din crengile verzi am făcut un al doilea acoperiş colibelor noastre, atât de înalt şi de des, încât să poată abate ploaia, fără să—i îngăduie să răzbată până la cel dintâi acoperiş, iar noi să nu mai avem grija că ne—am putea pomeni cu hainele ude leoarcă.

De—abia apucasem să isprăvim cu toate aceste treburi, că se şi porniră ploile, atât de cumplite şi de fără contenire, încât nu ne rămânea decât puţin timp să ieşim din casă pentru a face rost de provizii, în vreme ce negrii noştri umblau de fapt în pielea goală, parând a nu se sinchisi de perdelele de apă ce cădeau din cer, cu toate că pentru noi, europenii, nu se află pedeapsă mai cumplită decât climatele acelea calde.

Astfel, ne—am petrecut timpul vreme de patru luni, adică de pe la mijlocul lui iunie până pe la mijlocul lui octombrie, căci chiar dacă ploile s—au curmat cam pe la echinox, sau cel puţin şi—au mai domolit urgia, cum totuşi pe atunci soarele se afla chiar deasupra creştetelor noastre, ne—am hotărât să mai zăbovim acolo o vreme, până când astrul cel învăpăiat avea să se mute un pic mai spre sud.

Cât timp am sălăşluit în tabăra de acolo, am avut parte de tot soiul de aventuri cu fiarele nesătule din acele ţinuturi şi dacă n—am fi menţinut tot timpul focul aprins, mă îndoiesc tare mult că ne—am fi putut socoti la adăpost, cu îngrăditura noastră cu tot, chiar dacă mai târziu am mai întărit—o cu încă vreo douăsprezece sau paisprezece rânduri de pari, dacă nu chiar cu mai mulţi. Necazurile pe care ni le prilejuiau sălbăticiunile se întâmplau întotdeauna la vreme de noapte, iar uneori ele veneau în haite atât de numeroase, încât ne bătea gândul că toţi leii, tigrii, leoparzii şi lupii de pe tot cuprinsul Africii îşi dăduseră întâlnire şi se strânseseră pentru a ne ataca pe noi. Într—una din nopţi, când era lună plină, unul dintre oamenii noştri, care făcea de strajă, ne—a spus că el a socotit că a văzut la vreo zece mii de dihănii, de soiuri diferite, care au dat târcoale micii noastre tabere şi care, imediat ce zăreau vâlvătaia focului, se întorceau şi se pierdeau în câmpul deschis, însă fără a uita să scoată o sumedenie de răcnete,

răgete, ţipete sau ce or fi fost zgomotele cu pricina, după ce se mai îndepărtau un pic.

136

Muzica iscată de glasurile fiarelor era tare departe de a ne produce o cât de mică încântare, iar de multe ori ne deranjau atât de mult, încât din cauza lor nu izbuteam să punem geană peste geană; nu de puţine ori străjile ne chemau, pe cei care ne trezisem sau pe cei care nici măcar nu reuşiseră să adoarmă, să venim şi să ne uităm la dihăniile cu pricina. Într—o noapte furtunoasă, în care vântul sufla din toate puterile, după o zi în care plouase pe rupte, chiar am fost strigaţi să ne trezim cu toţii, căci în jurul nostru se strânseseră o droaie de fiare ieşite parcă din adâncurile iadului, într—un număr atât de mare, încât, străjile au fost convinse că se vor năpusti asupra noastră. Jivinele ocoleau partea în care ardea focul, dar, cu toate că nu ne simţeam ameninţaţi nici din celelalte laturi, ne—am ridicat totuşi cu toţii şi am înşfăcat armele. Luna era aproape plină, iar bolta cerească era împânzită de nori care se alergau unul pe altul, pe deasupra mai sudând şi un uragan ciudat ce nu făcea decât să sporească teroarea nopţii; aruncând o privire către partea din spate a taberei noastre, am avut impresia că văd o jivină chiar în interiorul fortificaţiei noastre, şi nu mă înşelam câtuşi de puţin, numai că nu—i puteam zări coapsele, deoarece sărind din fugă, după părerea mea se avântase cu toată forţa peste palisade, nereuşind însă să treacă peste un par mai înalt decât ceilalţi în care se şi prinsese, aşa că acum atârna cu toată greutatea în vârful ţăruşului care—i străpunsese pulpa din spate sau şoldul, pe dinăuntru, şi spânzura mârâind şi înfigându—şi cu furie colţii în lemnul cu pricina. Am luat la repezeală o lance din mâinile unui negru care se afla alături de mine şi, fugind către sălbăticiune, am străpuns—o de trei sau patru ori, venindu—i astfel de hac; după aceea am căutat nişte muniţie, căci îmi venise cheful să slobozesc o salvă în restul dihăniilor, pe care le puteam zări cum stau dincolo de îngrăditură, îngrămădite aidoma unei cirezi de vite în drum spre iarmaroc. Fără a mai sta pe tânjală, i—am poftit pe ai noştri afară şi le—am arătat cauza terorii ce domnea asupra noastră şi, fără vreun alt cuvânt de prisos, am tras o salvă la grămadă, cele mai multe din puştile noastre fiind încărcate cu câte două sau trei gloanţe fiecare. Salva mea a stârnit un talmeş—balmeş de toată frumuseţea şi mai toate jivinele au rupt—o la fugă, dar am putut băga de seamă că o parte dintre ele au catadicsit să plece cu mai multă gravitate şi demnitate decât altele, nepărând să se sinchisească prea tare nici de zgomotul detunăturii, nici de fulgerul salvei; şi am mai putut observa că unele dintre ele au rămas zăcând întinse la pământ, zbătându—se să scape cu zile, dar noi nu îndrăzneam să ne aventurăm în loc deschis pentru a ne convinge chiar acolo despre ce soiuri de dihănii era vorba.

137

La drept vorbind, jigăniile erau atât de îndesate unele într—altele şi erau la o distanţă atât de mică faţă de noi, încât ar fi fost imposibil să fi ratat şi să nu fi doborât sau rănit măcar câteva, şi ne gândeam că nici vorbă că ne adulmecaseră, fie pe noi, fie urmele vânatului omorât de noi, căci chiar înainte cu o zi ucisesem o căprioară şi trei sau patru din acele vietăţi ce semănau cu ţapii; iar o parte dintre măruntaiele lor fuseseră azvârlite în spatele taberei, ceea ce, bănuiam, a atras către noi un număr atât de mare de fiare; din această cauză, pe viitor, am avut grijă să nu mai facem aşa ceva.

Cum toate că jivinele au luat—o la sănătoasa, totuşi cât a fost noaptea de lungă ne—a ajuns la urechi un răget dătător de fiori, ce venea dinspre locul unde stătuseră şi despre care bănuiam că este scos de către fiarele rănite, aşa că numaidecât ce s—a luminat de ziuă, am ieşit să ne dumirim câte şi ce soi de fiare ucisesem şi, într—adevăr, în faţa ochilor ni s—a înfăţişat o privelişte ciudată; trei tigri şi doi lupi zăceau fără suflare, fără a mai pune la socoteală şi vietatea căreia eu îi făcusem de petrecanie dincolo de îngrăditură şi care părea să fie un soi de corcitură stranie, o amestecătură între tigru şi leopard. încă în viaţă, dar cu amândouă labele din faţă rupte, motiv din pricina căruia nu se putea clinti din loc, mai zăcea acolo şi un leu bătrân şi venerabil, care mai că îşi venise singur de hac zbătându—se întreaga noapte; astfel ne—am dat seama cine era soldatul rănit care răgea atât de tare şi care ne făcuse să ne tulburăm atât de tare. Privindu—l, chirurgul nostru a zâmbit şi ne—a zis.

138

—Acum, dacă aş putea să nu am nicio îndoială că leul ăsta îmi va arăta aceeaşi recunoştinţă pe care unul dintre strămoşii majestăţii sale i—a arătat—o lui Androcles, sclavul roman, i—aş putea pune la loc amândouă picioarele şi astfel l—aş tămădui.

Eu habar n—aveam de istoria cu pricina, de care nu auzisem nicicând, aşa că mi—a povestit—o de—a fir—a—păr; în ceea ce îl privea însă pe chirurg, noi i—am dat de înţeles că singura cale prin care se putea convinge dacă leul avea sau nu să fie recunoscător era ca mai întâi să—l lecuiască şi după aceea să

se încreadă în onoarea lui; numai că chirurgului îi lipsea o astfel de încredere, aşa că, pentru a—i veni de hac şi a—i curma în acelaşi timp chinurile, îl împuşcă în cap şi—l dădu gata, întâmplare datorită căreia tot timpul, de atunci înainte, nu l—am numit altfel decât „ucigaş de regi".

Negrii noştri au dat peste nu mai puţin de cinci asemenea nesăţioase fiare rănite, ce zăceau căzute la o oarecare distanţă de tabăra noastră, printre care un lup, un pui de leopard cu pete de toată frumuseţea şi alte dihănii pe care nu ştiam să le numim, căci ne erau cu desăvârşire necunoscute.

Nu a fost nici prima şi nici ultima dată când am avut parte de asemenea gentilomi prin preajma noastră, însă nicicând nu ne—am mai bucurat de un „rendez—vous" de asemenea proporţii; lupta cu pricina a avut însă şi o consecinţă supărătoare în ceea ce ne priveşte, căci a pus pe fugă atât căprioarele cât şi celelalte făpturi din preajmă, a căror companie ar fi fost mult mai de dorit pentru noi şi care ne erau necesare pentru hrana de toate zilele; cu toate astea, negrii noştri se duceau în fiecare zi la vânătoare, după cum îi ziceau ei, ajutându—se doar de arc şi de săgeţi şi aproape niciodată nu se întâmpla să dea greş şi să vină acasă cu tolba goală; şi mai cu seamă am dat în acea parte a ţinutului, după ce o vreme plouase din belşug, peste o sumedenie de păsăret aidoma cu acela pe care îl aveam şi noi în Anglia: raţe, lişiţe, niscaiva gâşte şi o seamă de specii cum nu ne mai fusese dat să vedem înainte şi, nu de puţine ori, vânam din ele. De asemenea, din apele râului prindeam îndestulătoare cantităţi de peşte proaspăt, aşa că nu ne puteam plânge că ducem lipsă de provizii; şi dacă ne lipsea ceva, acest lucru era sarea cu care să mâncăm carnea proaspătă, căci ne mai rămăsese pe sponci şi o drămuiam cu mare zgârcenie; în ceea ce îi privea pe negrii noştri, aceştia se lipseau de ea cu bucurie, căci nu era pe gustul lor, neţinând câtuşi de puţin să se înfrupte din carne dreasă cu sare.

139

Vremea prindea acum să se însenineze, ploile se potoliseră şi inundaţiile dăduseră înapoi, iar soarele, care trecuse de zenit, străbătuse către sud cale lungă, aşa că ne—am pregătit să ne vedem mai departe de drum.

Era în data de 12 octombrie, sau pe undeva prin preajmă, când ne—am reluat călătoria, având de parcurs un ţinut plăcut, unde proviziile erau la îndemână, dar tot un ţinut în care nu se zărea nici ţipenie de om; am mers ceva mai zorit, mergând uneori, după socotelile noastre, câte douăzeci sau douăzeci şi cinci de mile pe zi; şi am tot mărşăluit aşa, fără pauză, vreme de unsprezece zile, cu excepţia unei singure opriri de o zi, când ne—am construit o plută cu ajutorul căreia am traversat un mic râu umflat de ploi, ale cărui ape nu reveniseră încă la matcă.

Când am izbutit să răzbatem peste râul care, fiindcă tot veni vorba, îşi mâna undele către nord, am întâlnit în drumul nostru o salbă de coline; la drept vorbind, ne dădeam seama că ţinutul continuă domol spre dreapta, cât zăream cu ochii, însă cum nu aveam de gând să ne abatem de la traseul nostru înspre vest, nedorind să facem un ocol cât toate zilele doar pentru a nu da piept cu o mână de dealuri, ne—am văzut de drum; dar nu mică ne—a fost surpriza atunci când, chiar înainte de a ajunge pe creasta unei coline, unul dintre oamenii noştri, care o luase un pic mai înainte, însoţit de doi dintre negri, răcni dintr—o dată:

—Marea!... Marea! — şi prinse să danseze şi să ţopăie de bucurie, de—i sfârâiau călcâiele.

Tunarul şi cu mine am fost tare surprinşi, căci chiar în zorii zilei cu pricina socotisem că trebuie să ne aflăm la mai bine de o milă de ţărmul mării şi nu ne puteam aştepta să ajungem acolo înainte de trecerea a încă unui anotimp ploios, aşa că atunci când omul nostru a slobozit acel strigăt din rărunchi, pe tunar l—a cuprins supărarea şi a zis că omul şi—a pierdut minţile.

140

Aşa se face că amândoi am fost cât se poate de uimiţi, nevenindu—ne să ne credem ochilor atunci când ajungând la rândul nostru pe culmea dealului, cu toate că era foarte înalt, nu zărirăm altceva decât o nesfârşită întindere de apă, atât în faţa cât şi în dreapta şi în stânga noastră, totul înfăţişându—ne aidoma unei mări fără capăt, mărginită doar de orizont.

Am coborât dealul nedumeriţi, cu gândurile vraişte, căci nu reuşeam să ne dumirim prin ce ţinuturi ne aflam sau unde am fi putut ajunge, luând seama la priveliştea ce ni se înfăţişa, căci, dacă era să ne luăm după toate hărţile noastre, marea ar fi trebuit să se afle hăt—departe.

N—am avut de străbătut mai mult de trei mile, de la coline până la ţărmul ori malul apei cu pricina, iar acolo surpriza noastră a ajuns pe noi culmi, căci am dat peste apă proaspătă şi cu un gust plăcut, numai bună de băut; aşa se face că, una peste alta, eram tare derutaţi, nemaiştiind încotro s—o apucăm: marea,

cum crezusem noi că era, devenise o stavilă de netrecut în calea drumului nostru, cel spre vest vreau să zic, căci nu aveam cum să răzbatem dincolo de ea. Dilema noastră era în ce direcţie s—o luăm acum, către dreapta ori către stânga, însă întrebările noastre s—au ales numaidecât cu un răspuns, pentru că neavând habar de cât de întinsă era apa, am crezut de cuviinţă ca drumul nostru, dacă aceea era într—adevăr marea, să o ţină către nord şi, prin urmare, dacă în acel moment o cârmeam către sud, nu ne—am fi ales, în cel mai fericit caz, decât cu un ocol. Aşa că, după ce irosisem aproape întreaga zi, minunându—ne pe seama descoperirii noastre şi chibzuind ce—i de făcut, ne—am văzut de drum către nord.

Am călătorit de—a lungul ţărmurilor acelei mări douăzeci şi trei de zile bătute pe muchie înainte de a ne dumiri ce hram poartă până când, într—o dis—de—dimineaţă, unul dintre marinarii noştri a strigat: „Pământ!" şi strigătul său nu a fost o alarmă falsă, căci am desluşit cât se poate de clar coamele unor dealuri pe malul celălalt al apei, către vest; dar, cu toate că priveliştea ce ni se înfăţişa ne—a lămurit că apa peste care dădusem noi nu era nici pe departe oceanul, ci o mare interioară sau poate un lac, totuşi către nord nu zăream nici urmă de uscat, adică nu vedeam capătul lacului; şi am fost constrânşi să călătorim alte încă opt zile şi încă aproape o sută de mile înainte de a ajunge la liman, adică la capătul lacului cu pricina, iar acolo ne—am dat seama că lacul sau marea se sfârşea într—un loc de unde un ditamai fluviu începea să curgă către nord sau nord—est, la fel ca și fluviul celălalt, despre care v—am pomenit ceva mai devreme.

141

Prietenul meu tunarul, privindu—l cu luare—aminte, a recunoscut că probabil mai înainte se înşelase şi că de fapt acesta trebuia să fie Nilul, dar nu renunţa la părerea cu care fusesem cu toţii de acord anterior, şi anume că nu s—ar cuveni să alegem soluţia unei călătorii urmând apele fluviului, până în Egipt; prin urmare, am decis să traversăm fluviul, ceea ce n—a fost floare la ureche, fiind mult mai greu ca în celălalt caz, căci curentul apei era foarte puternic, iar albia era foarte lată.

Ne—am pierdut cam o săptămână în locul acela, încercând să facem rost de materialele trebuitoare pentru a putea trece peste fluviu, laolaltă cu vitele noastre, pentru că chiar dacă nu duceam lipsă de copaci, totuşi nu reuşeam să dăm peste niciunul îndeajuns de mare pentru a ne putea ciopli din trunchiul său o canoe.

În timpul marşului de—a lungul malului ne—a ajuns o mare oboseală, aşa că am mers cu mult mai puţin spor, parcurgând zilnic un număr mai mic de mile decât înainte, căci la tot pasul aveam de traversat nenumărate pârâiaşe, care—şi croiau drum la vale de pe colinele dinspre răsărit, vărsându—se în acest golf, iar apele lor erau destul de mari, din pricină că ploile de—abia conteniseră.

În ultimele trei zile ale călătoriei, am întâlnit şi câţiva băştinaşi, dar ne—am dat seama că locuinţele lor se aflau amplasate pe acele mici deluşoare şi nu pe malul apei; în acelaşi răstimp, ne—am cam făcut griji şi în privinţa hranei, căci vreo patru—cinci zile n—am reuşit I să vânăm mai nimic, cu excepţia a câţiva peşti pe care i—am pescuit din lac, dar nici cu pescuitul n—am prea avut cine ştie ce spor, aşa cum se întâmplase mai înainte.

142

În schimb, drept recompensă, pe malul acestui lac n—am avut parte de niciun alt soi de necaz, nederanjându—ne nici măcar o dihanie sălbatică; la drept vorbind, a fost totuşi una, şi anume un fel de şarpe sau de şopârlă, o târâtoare hidoasă, veninoasă şi diformă, pe care am întâlnit—o pe pământurile mlăştinoase din preajma lacului şi care s—a luat după noi în câteva daţi, ca şi cum ar fi avut de gând să ne atace; şi dacă o loveam, sau aruncam cu ceva în ea se ridica sprijinindu—se în coadă şi sâsâia atât de tare încât se auzea până la o depărtare bunicică; era o arătare aşa de groaznică, atât la vedere cât şi la auzit, încât părea să vină direct din inima iadului, iar oamenii noştri erau convinşi că era chiar diavolul în persoană, doar că nu ne prea dumirim cam ce treburi putea să învârtă satana prin acele locuri pe unde nu era nici ţipenie de om.

Se cuvine luat în seamă faptul că mărşăluisem o mie de mile fără să dăm peste nicio urmă de om în toată inima continentului african, meleaguri pe care fără îndoială n—a mai păşit nicio fiinţă omenească, de când urmaşii lui Noe s—au răspândit pe tot cuprinsul pământului, în locul cu pricina, tunarul nostru, făcând o măsurătoare cu instrumentele sale pentru a afla latitudinea, a descoperit că după ce mersesem vreo treizeci şi trei de zile tot către nord, acum ne găseam la şase grade şi douăzeci şi două de minute latitudine sudică.

După ce am izbutit cu mare cazná să traversăm fluviul acela, am ajuns pe nişte meleaguri sălbatice şi ciudate, care au prins să ne cam bage frica în oase; chiar dacă ţinutul nu era un deşert de nisip uscat şi arzător, aidoma celui străbătut mai înainte, totuşi era muntos, sterp şi mişunând de o sumedenie de sălbăticiuni dintre cele mai înspăimântătoare, cum nu ne mai fusese dat să întâlnim niciunde în locurile pe care le străbătusem până atunci. La drept vorbind, dădeam peste un soi de buruiană ţepoasă, culcată la pământ, şi din loc în loc peste nişte arbuşti sau mai bine zis nişte tufişuri; însă nu zăream nici ţipenie de localnic şi ne—au năpădit grijile în ceea ce priveşte proviziile, căci trecuse mult timp de când nu mai vânasem o căprioară, mulţumindu—ne să ne punem burta la cale mai mult cu peşte şi cu păsări, ţinându—ne tot prin preajma apei, dar acum erau semne că n—o să mai avem parte nici măcar de aşa ceva; şi eram cu atât mai uluiţi, cu cât nu puteam agonisi nicio provizie cu care să ne continuăm călătoria, cum procedasem mai înainte, ci ne vedeam forţaţi să ne drămuim totul cu cea mai mare chibzuială, fără nicio speranţă că ne—am putea descurca altfel cu proviziile.

143

În această situaţie, singura soluţie era să dăm dovadă de răbdare; şi după ce am răpus câteva păsări şi am uscat nişte peşte, cam atât cât am socotit noi că ne—ar fi de ajuns, în porţii măsurate cu zgârcenie, vreme de cinci zile, am decis să ne aventurăm la drum, ba chiar am şi făcut—o; dar temerile noastre nu fuseseră neîntemeiate, căci am mers cale de cinci zile şi n—am dat nici peste peşte, nici peste păsări, nici peste vreo altă dihanie cu patru picioare, a cărei carne să fie bună de mâncat; şi ni se făcuse o teamă teribilă că am putea să ajungem în situaţia de a ne sfârşi zilele murind de foame; în cea de—a şasea zi, mai că am postit, adică ne—am ameţit foamea mâncând toate rămăşiţele pe care le păstrasem, iar noaptea ne—am culcat pe rogojini, sărind peste cină, cu inimile îngreunate, văzându—ne obligaţi ca în cea de—a opta zi să sacrificăm una din sărmanele noastre slugi credincioase, adică unul dintre bivolii ce ne duceau bagajele; animalul avea o carne tare gustoasă şi am mâncat—o cu atâta chibzuinţă încât a fost suficientă pentru toată lumea, timp de trei zile şi jumătate, când din nou ne—am trezit că nu mai avem cu ce ne înfrupta; şi tocmai când eram cât pe—aci să mai venim de hac încă unui bivol, am văzut în faţa ochilor un ţinut ce părea să fie mai îmbelşugat, presărat cu arbori înalţi şi străbătut de un râu mare prin mijloc.

Priveliştea ne—a încurajat şi am zorit pasul, grăbindu—ne spre malul râului, cu toate că ne ghiorăiau maţele de foame şi eram tare sfârşiţi, aproape leşinaţi; însă înainte de a ajunge la râu, am avut norocul să ne întâlnim cu iezii unor căprioare, ocazie pe care o pândeam de mult timp. Pe scurt, răpunând trei dintre ei, am poposit să ne punem burţile la cale şi friptura nici n—a apucat să se răcească. Am avut chiar atâta răbdare, încât să pierdem timpul omorându—i şi nu să—i înfulecăm de vii; într—un cuvânt, eram lihniţi de foame.

144

Câtă vreme am străbătut acele meleaguri neospitaliere, am văzut tot timpul doar lei, tigri, leoparzi, zibete şi o sumedenie de alte sălbăticiuni, ale căror nume nu le ştiam câtuşi de puţin; însă n—am zărit elefanţi, ci doar câte un colţ de elefant zăcând ici şi colo, pe pământ, unii dintre ei fiind pe jumătate acoperiţi, de când tot erau acolo.

Când în cele din urmă am ajuns la malul noului râu, ne—am dat seama că şi cursul său se îndrepta tot către nord, ca şi toate celelalte întâlnite până atunci, cu singura deosebire că în vreme ce celelalte curgeau abătându—se către est sau nord—nord—est, acesta curgea înspre nord—nord—vest.

CAPITOLUL VIII. Ajungem într—un ţinut locuit — Localnicii sînt naivi şi prietenoşi — Intrăm în cuprinsul unui al doilea deşert — Izvoarele sînt ca saramura — Chirurgul descoperă un mijloc de a face apa dulce — Întîmplări în timpul călătoriei — Convoiul începe să se îmbolnăvească, iar unul dintre negri moare — Găsim în ţara negrilor un om alb, despuiat şi care se dovedeşte a fi un englez —

Un pic mai încolo, pe malul râului, am descoperit niscaiva semne care ne dădeau de înțeles că locuitorii n—ar lipsi de pe acele meleaguri, însă în cea dintâi zi n—am întâlnit pe nimeni; dar în ziua care a urmat am ajuns de—a binelea într—un teritoriu locuit, băştinaşii fiind cu toţii tuciurii la culoare, goi puşcă, fără pic de ruşine, atât partea bărbătească, cât şi cea femeiască.

Le—am făcut semne de prietenie şi ne—am dat seama că erau nişte oameni cât se poate de sinceri, cumsecade şi prietenoşi din fire. Ei s—au apropiat de negrii noştri fără a fi cuprinşi de nicio bănuială şi nici nu ne—au oferit vreo ocazie să—i suspectăm de cine ştie ce ticăloşie, după cum se întâmplase cu ceilalţi; le—am arătat prin semne că eram înfometaţi şi numaidecât câteva femei goale au rupt—o la fugă şi ne—au adus o sumedenie de rădăcini şi un soi de fructe care aduceau cu dovlecii, pe care le—am înfulecat fără să mai stăm prea mult pe gânduri; iar meşterul nostru le—a arătat câteva din brizbrizurile meşteşugite de el, unele făcute din fier şi altele din argint, însă niciuna din aur; şi s—au dovedit îndeajuns de destupaţi la minte, încât să le aleagă pe cele de argint, renunţând la cele de fier, însă atunci când am scos la iveală şi câteva din aur, am aflat că pentru băştinaşi aurul nu avea nici măcar atâta valoare cât fierul.

În schimbul a câtorva asemenea flecuşteţe, ei ne—au adus mai multe provizii şi trei animale vii, mari cât nişte viţei, dar care nu prea semănau cu aceştia; nici nu mai zărisem aşa ceva până atunci; aveau însă o carne de—a dreptul gustoasă; apoi ne—au mai adus o duzină de asemenea lighioane şi încă alte câteva vieţuitoare mai puţin răsărite, aidoma unor iepuri, toate acestea fiind ca o mană cerească pentru noi, căci într—adevăr duceam o cruntă lipsă de provizii.

145

Am legat strânse prietenii cu băştinaşii şi la drept vorbind i—am socotit ca fiind de departe cei mai amabili şi prietenoşi dintre toţi cei pe care—i întâlnisem până atunci, iar ei, la rândul lor, păreau deopotrivă de încântaţi de noi; mai mult decât orice, ne era mult mai la îndemână să—i facem să priceapă intenţiile noastre, decât pe oricare dintre cei pe care îi întâlnisem până atunci. În cele din urmă, am început să—i descoasem despre drumul pe care aveam de gând să—l urmăm, arătând către vest; ei ne—au dat de înţeles, fără prea mare greutate, că nu o puteam apuca pe calea cu pricina, arătându—ne în schimb că trebuia să ne îndreptăm spre nord—vest, noi pricepând numaidecât că un alt lac ne stătea în cale, ceea ce s—a şi dovedit a fi adevărat; căci după încă două zile de mers, am zărit limpede şi lacul acela, iar lungimea lui s—a întins până când am trecut noi linia echinocţiului, tot timpul avându—l în partea stângă, chiar dacă la o depărtare bunicică.

Văzându—ne astfel de drum către nord, tunarul era tare îngrijorat cu privire la traseul pe care înaintam; căci ne încredinţase, iar pe mine m—a făcut să înţeleg ce vrea să spună cu ajutorul hărţilor pe care tot el mi le desluşise, că în momentul în care vom ajunge la latitudinea de şase grade ori cam pe acolo, la nord de ecuator, ne vom găsi într—un punct din care uscatul se întinde către vest pe o asemenea lungime, încât n—o să putem ajunge pe ţărmul mării fără să mărşăluim mai bine de o mie cinci sute de mile, ţinând—o tot timpul spre vest, direcţia în care aveam de gând să mergem. L—am întrebat dacă nu cumva existau râuri navigabile peste care s—ar putea să dăm în drumul nostru şi care, vărsându—se în Oceanul de Vest, ne—ar fi putut purta pe undele lor, căci chiar dacă ar fi curs cale de o mie cinci sute de mile sau de două ori mai mult, tot am fi scos—o în vreun fel la capăt, dacă bineînţeles am fi izbutit să facem rost de provizii.

Atunci tunarul mi—a arătat din nou hărţile, pe care nu se zărea niciun fluviu al cărui curs să aibă o asemenea lungime, încât să ne poată fi de vreun folos, până când nu ajungeam poate la vreo două sau trei sute de mile distanţă de ţărm, lăsându—l la o parte doar pe cel numit de ei Rio Grande, care se afla mai departe de noi, spre nord, la cel puţin şapte sute de mile; şi apoi, nici tunarul n—avea habar cam prin ce soi de meleaguri putea să ne ducă; căci, zicea el, după părerea sa arşiţa era mai mare la nord de ecuator, chiar la aceeaşi latitudine, iar ţinutul mai pustiu, mai descurajant şi mai sălbatic decât în sud; şi că, atunci când vom ajunge printre negrii din zona de nord a Africii, care sălăşluiesc în preajma ţărmurilor mării,

mai cu seamă printre aceia care avuseseră de—a face cu europeni, fie că aceştia fuseseră olandezi, englezi, portughezi, spanioli sau de oricare altă naţie, băştinaşii fiind cu siguranţă foarte prost trataţi şi având multe de îndurat de pe urma lor, cu siguranţă că îşi vor revărsa întreaga ură adunată în cârca noastră, pentru a se răzbuna într—un fel sau altul.
146
Luând seama la toate aceste considerente, el ne—a povăţuit ca, numaidecât ce vom fi trecut de noul lac, să ne îndreptăm către vest—sud—vest, adică să o luăm un pic înspre sud, căci urmând acest traseu o să întâlnim marele fluviu Congo, de unde începe coasta numită şi ea Congo, situată ceva mai la nord de Angola, locul în care avuseserăm noi de gând să ajungem la început.

L—am întrebat dacă el ajunsese vreodată pe coasta Congoului; îmi răspunse că fusese pe acolo, dar că nu coborâse niciodată pe uscat. Atunci l—am întrebat cum vom răzbate noi de acolo până la ţărmul unde acostau corăbiile europene, ţinând seama de faptul că uscatul se întinde dintr—o dată către vest, preţ de o mie cinci sute de mile, ţinut pe care ar trebui să—l traversăm înainte de a trece de promontoriul său de vest.

Tunarul îmi răspunse că şansele sunt de zece la unu să auzim de vreun vas european care să ne îmbarce la bordul său, din pricină că asemenea corăbii acostau adesea atât pe coasta Congoului cât şi pe cea a Angolei, îndeletnicindu—se cu negoţul de negri; şi chiar dacă s—ar întâmpla să nu dăm peste nicio corabie, cel puţin am putea agonisi niscaiva provizii şi atunci ne—am putea vedea la fel de bine mai departe de drum în largul ţărmului, cât şi pe cursul râului, până când am ajunge la Coasta de Aur care, zicea el, nu se afla la o distanţă mai mare de patru sau cinci sute de mile, la nord de Congo, însă mai trebuia pusă la socoteală şi abaterea către vest a coastei, care mai măsoară şi ea încă vreo trei sute de mile; ţărmul aflându—se la o latitudine de şase sau şapte grade, englezii, olandezii, francezii ni poate chiar cu toţii aveau ridicate acolo aşezări sau fabrici.
147
Vă mărturisesc însă că, tot timpul cât tunarul îşi susţinea punctul de vedere, eu mă gândeam că mai curând s—ar li cuvenit să ne îndreptăm către nord şi că ar fi trebuit să ne construim un vas cu care , i navigam pe Rio Grande, căruia neguţătorii îi mai zic şi Rio Negro sau Niger, pentru că ştiam că într—un târziu tot ne va purta până la Capul Verde, loc din care nu ne îndoiam că vom scăpa; pe când aşa, până la ţărmul spre care ne îndreptam acum, mai aveam de străbătut un drum tare lung, fie că o apucam pe apă, fie pe uscat, fără a avea asigurată nicio posibilitate sigură de a agonisi provizii, altfel decât făcând apel la forţă; dar, până una—alta, am păstrat doar pentru mine toate aceste gânduri, căci doar era vorba de părerea tutorelui meu.

Însă atunci când, conform dorinţei lui, am început să ne abatem filtre sud, după ce trecusem dincolo de cel de—al doilea mare lac, oamenii noştri începură cu toţii a deveni îngrijoraţi şi ziseră că, de această dată, rătăcisem fără îndoială drumul cel bun, că nu făceam decât să ne îndepărtăm şi, la drept vorbind, deja chiar eram destul de departe de casă.

Dar nu mărşăluisem mai mult de încă douăsprezece zile, dintre care opt trecuseră dând ocol lacului şi alte patru se scurseseră continuându—ne drumul spre sud, pentru a ne apropia de fluviul Congo, Când ne—am trezit din nou într—o fundătură, căci am nimerit pe nişte meleaguri atât de pustiite, de înspăimântătoare şi de sălbatice, încât nu mai ştiam ce să credem şi ce să facem; pe lângă faptul că ţinutul ni se înfăţişa ca un deşert înspăimântător şi fără de capăt, lipsit cu desăvârşire de păduri, copaci, ape curgătoare şi locuitori, neîntâlnind nici urmă de localnic, nici nu întrevedeam vreo posibilitate de a face rost de oarece provizii înainte de a ne aventura în traversarea deşertului, cum obişnuiserăm să facem până atunci, cum a fost, de pildă, cazul când am străbătut cel dintâi deşert, singura soluţie fiind aceea de a fi făcut cale întoarsă drum de patru zile până la punctul din care începusem să ocolim capătul lacului.
148
Ei bine, neluând în seamă toate astea, ne—am aventurat totuşi, căci pentru nişte oameni ca noi, ce străbătuseră nişte ţinuturi atât de sălbatice, nimic nu părea prea nechibzuit pentru a nu merita să fie încercat; aşadar, ne—am aventurat, după cum vă ziceam, mânaţi mai curând de faptul că am văzut nişte munţi foarte înalţi undeva în drumul nostru, tare departe, şi ne—a trecut prin cap că este peste poate ca acolo unde există munţi să nu se afle izvoare şi râuri; că unde sunt râuri, se vor afla copaci şi iarbă; că unde se află copaci şi iarbă, vor fi şi vite; şi că unde sunt vite, se vor găsi şi băştinaşi de un soi sau altul.

În cele din urmă, drept urmare a acestei filozofice speculaţii în lanţ, am purces în pustietatea cu

pricina, din care nu lipseau totuşi o mulţime de rădăcini şi de plante numai bune să înlocuiască pâinea, de felul acelora pe care ni le dăduseră indienii, însă neavând asupra noastră decât foarte puţină carne şi sare şi doar un pic de apă.

Ne—am văzut de drum spre munţii aceia vreme de două zile, însă distanţa până la ei părea să nu se micşoreze câtuşi de puţin, rămânând aceeaşi ca la început şi de—abia în cea de—a cincea zi am reuşit să răzbim până la ei, într—adevăr, nici nu mergeam cu cine ştie de spor, căci arşiţa ne istovea peste măsură, iar noi ne aflam taman pe linia echinocţială, fără să ne putem dumiri însă dacă eram la sud sau la nord de ea.

Concluzia la care ajunsesem deja, şi anume că acolo unde se află munţi, trebuie să existe şi izvoare, se dovedi adevărată; dar nu ne—a cuprins doar uimirea, ci de—a dreptul groaza, când am realizat că cel dintâi izvor la care ajunsesem şi care se înfăţişa ca având nişte ape cuminţi şi cristaline, era sărat potroacă. Pentru noi a fost o dezamăgire cruntă, făcându—ne ca pentru început să ne dea târcoale o droaie de gânduri nu tocmai optimiste, însă tunarul, care dispunea de o fire ce îl făcea să nu se descurajeze lesne, ne—a spus că acest lucru nu trebuie să ne îngrijoreze, ci din contră, se cuvenea să ne arătăm cât se poate de recunoscători, pentru că sarea era un bun de care aveam la fel de mare nevoie ca şi de multe altele şi că vom da fără nicio umbră de îndoială, şi peste apă bună de băut, pe lângă cea sărată; chirurgul nostru s—a băgat şi el în vorbă, pentru a ne încuraja la rândul lui, zicându—ne că, în cazul în care nu ştiam, avea să ne arate el o metodă de a îndulci apa sărată, ceea ce ne—a făcut pe toţi să ne înveselim de—a binelea, chiar dacă nu prea ştiam noi ce vuia de fapt să spună.
149
Oamenii noştri, în acest răstimp, fără să fie nevoie să fie traşi de mânecă, scotociseră prin împrejurimi şi după alte izvoare şi chiar dăduseră peste câteva, însă toate erau la fel de sărate; din această pricină am tras concluzia că în munţii aceia se afla o rocă sărată ori o piatră minerală şi poate că chiar munţii respectivi erau alcătuiţi cu toiul dintr—o asemenea substanţă; dar nu izbuteam să mă dumiresc încă prin ce magie avea de gând meşterul nostru, chirurgul, să transforme apa sărată în apă dulce şi aşteptam cu nerăbdare să văd experienţa cu pricina, care s—a dovedit într—adevăr a fi cât se poate de ciudată; însă în momentul în care s—a pus pe treabă a dat dovadă de atâta siguranţă de sine, încât lăsa impresia că a mai dus—o cu bun sfârşit la capăt, chiar pe acele meleaguri.

A luat două dintre cele mai mari rogojini ale noastre şi le—a cusut una de alta, obţinând un soi de sac lat de un metru şi ceva şi un pic mai mic de înălţime, iar atunci când l—a umplut, a căpătat o grosime de cam jumătate de metru.

Apoi ne—a spus să umplem sacul cu nisip uscat şi să—l îndesăm cât puteam de bine, dar nu atât de tare încât să se destrame rogojinile sau să plesnească în locurile în care fusese cusut. După ce sacul a fost umplut, după indicaţiile lui, ceva mai mult de un sfert de metru, a ales un alt fel de pământ şi a umplut cu el restul sacului, până la gură, îndesându—l cât a putut el de bine. După ce a isprăvit şi cu lista, a scobit o gaură în pământul de deasupra, largă cam cât borul linei pălării sau poate chiar ceva mai mare, însă nu atât de adâncă, şi a dat ordin unui negru s—o umple cu apă, tot timpul, pe măsură ce apa era absorbită de pământ, astfel încât gaura cu pricina să fie mereu plină. De la început sacul fusese aninat de două bucăţi de lemn, la o înălţime ceva mai mare de un sfert de metru faţă de pământ, iar sub sac a pus să fie aşezate câteva din recipientele pe care le foloseam pentru păstrarea apei. Cam peste vreun ceas, dar nu mai curând, apa a prins să picure din fundul sacului şi, spre marea noastră uimire, într—adevăr era dulce şi proaspătă, numai bună de băut; şi întreg procesul a continuat preţ de câteva ceasuri; apoi, în cele din urmă, apa începu să aibă un gust cam stătut. I—am atras chirurgului atenţia asupra acestui fapt.
150
—Ei bine, în cazul ăsta — ne spuse el — aruncaţi nisipul ăsta şi umpleţi sacul la loc.

Dacă toată experienţa o clocise singur, în mintea lui, sau dacă înainte mai văzuse pe altcineva făcând acest lucru, asta n—o mai ştiu.

Ziua următoare ne—am cocoţat în vârful crestelor acelora, loc din care perspectiva era într—adevăr uimitoare, căci, ori încotro îţi îndreptai privirea în preajmă, către sud ori vest sau către nord—vest, tot ce puteai zări era doar un pustiu înspăimântător şi fără de capăt, fără copaci sau râuri şi fără nici cea mai mică urmă de verdeaţă. Pe tot cuprinsul acelui ţinut zăream, ca şi în locurile prin care trecusem înainte cu o zi, un soi de muşchi des ce avea o culoare negricioasă, de mortăciune, însă nimic altceva care să semene cât de cât cu ceva ce ar fi putut servi drept hrană pentru om sau pentru vite.

Dacă am fi avut provizii de alimente şi apă dulce, îndestulătoare pentru a ne încumeta să înaintăm cale de zece sau douăzeci de zile în pustietatea aceea, aşa cum se întâmplase mai înainte, poate că ne—am fi luat inima—n dinţi şi ne—am fi aventurat, chiar dacă după aceea am fi fost nevoiţi să facem cale întoarsă, deoarece am fi apucat—o către nord, n—aveam de unde să ştim că nu vom da peste acelaşi lucru; dar noi duceam lipsă de provizii şi ne aflam, colac peste pupăză, pe nişte meleaguri unde nici vorbă să existe vreo şansă să agonisim aşa ceva. Am răpus noi câteva sălbăticiuni la poalele munţilor acelora, însă lăsând la o parte două vietăţi, ce nu semănau nici pe departe cu nimic clin ceea ce întâlnisem până atunci, n—am dat peste nimic bun de mâncat. Dihăniile cu pricina erau ceva între bivol şi cerb, însă, la drept vorbind, nu aduceau cu niciuna dintre ele; le lipseau coarnele, însă în schimb aveau picioare mari, ca de vacă, iar trupul li se sfârşea cu un cap frumos, aşezat pe un gât ca de cerb. De asemenea, am ucis în câteva rânduri şi alte lighioane, printre care nişte tigrii, doi pui de lei şi un lup, dar, Domnul fie lăudat, nu ajunsesem chiar într—un asemenea hal fără de hal, încât să îmi obligau să ne înfruptăm din carnea unor astfel de animale de pradă.

151

În faţa acelei perspective teribile, mi—am făcut din nou auzit punctul de vedere, acela de a ne întoarce către nord şi, apucând—o spre fluviul Niger sau Rio Grande, să ne abatem după aceea către vest, spre aşezările englezeşti de pe Coasta de Aur, propunere cu care s—au declarat de acord cu toţii, cât ai bate din palme, cu excepţia lunarului, care, la drept vorbind, era călăuza noastră cea mai de ispravă, chiar dacă s—a întâmplat ca de acea dată s—o dea în bară. El a sugerat că, din moment ce coasta la care voiam să ajungem era situată acum către nord, ne—am putea abate spre nord—vest astfel încât, traversând ţinutul, să dăm poate peste vreun alt râu ce se vărsa în Rio Grande înspre nord, sau în jos spre Coasta de Aur, către sud, ceea ce, în ambele situaţii, ne—ar direcţiona drumul şi ne—ar scurta de o oboseală în plus; şi de asemenea, că, dacă se afla totuşi pe acolo vreun loc roditor, cu oameni, apoi probabil aveam să dăm peste el pe cursul vreunui râu, de fapt singurul loc în care puteam spera să găsim şi niscaiva provizii.

Povaţa sa era cât se poate de bine venită şi prea raţională pentru a nu fi urmată; însă cea dintâi grijă pe care o aveam era pe unde să scoatem cămașa pentru a ieși la liman din ținutul înspăimântător în care ne înglodasem. În urma noastră, domnea netulburat un pustiu, pe care—l străbătusem în cinci zile de marş, iar proviziile ce ne mai rămăseseră nu ne—ar mai fi fost de ajuns pentru alte cinci zile, pentru a ne întoarce pe drumul pe care venisem. Iar dinaintea noastră era stăpân pustiul, după cum v—am spus, aşa că am decis, ţinând cont de faptul că munţii în care ne găseam în acel moment ne îmbiau să nutrim niscaiva speranţe de rodnicie şi păreau să se întindă mult către nord, am decis, zic, să nu ne îndepărtăm de poalele lor, rămânând pe partea dinspre răsărit, pentru a răzbate cât vom putea mai departe, iar în acest răstimp să facem tot posibilul pentru a agonisi de—ale gurii.

152

Drept urmare, ne—am urnit la drum a doua zi de dimineaţă; căci nu aveam vreme de irosit şi, spre marea noastră alinare, am ajuns, chiar în timpul acelei dimineţi, la nişte izvoare tare bune, cu apă dulce; şi, ca să nu ne trezim iarăşi că ducem lipsă, ne—am umplut cu apă toate ploştile şi le—am cărat cu noi. S—ar fi cuvenit să nu uit să adaug că, nelăsând să—i scape ocazia oferită ca pe tavă de acele izvoare cu apă sărară, chirurgul nostru s—a învrednicit să ne obţină, prin mijloace doar de el ştiute, şi vreo trei—patru pachete de sare de cea mai bună calitate.

În timpul celui de—al treilea marş, am dat peste o nesperată sursă de hrană, munţii în care ne aflam fiind plini de iepuri; nu erau de acelaşi soi ca iepurii noştri din Anglia, fiind ceva mai mari şi mai înceţi, însă carnea lor era tare gustoasă. Am vânat o sumedenie, iar micul nostru leopard îmblânzit, despre care v—am pomenit că—l luasem din aşezarea de negri pe care o prădasem, îi vâna aidoma unui câine şi omora o mulţime în fiecare zi; însă nu voia să se atingă de ei, decât în cazul în care îi dădeam noi, ceea ce, trebuie să recunoaştem, era cât se poate de îndatoritor din partea lui, în situaţia în care ne găseam atunci. I—am sărat un pic şi i—am uscat bine la soare, ducând cu noi un pachet tare straniu, în care cred că se aflau vreo trei sute de iepuri, căci habar n—aveam când vom mai da peste aşa ceva, sau peste ceva mai ca lumea de mâncare. Ne—am văzut mai departe de drum, pe îndelete, cale de vreo opt—nouă zile, până când, spre marea noastră bucurie, am băgat de seamă că ţinuturile ce se întindeau înaintea noastră începeau să arate ceva mai promiţător, în ceea ce priveşte versantul dinspre vest al munţilor, nu ni s—a ivit ocazia să—l examinăm, până în ziua în care trei oameni din caravana noastră, pe când zăboveau

să—şi tragă sufletul sau să mănânce câte ceva, s—au căţărat pe creste, mânaţi doar de curiozitate, însă peisajul ce li se înfăţişa privirii era acelaşi, fără niciun semn de schimbare; deci tot n—au avut cum să zărească vreo margine a pustiului, nici măcar către nord, direcţia spre care ne îndreptam noi, aşa că în cea de—a zecea zi, văzând că masivul muntos îşi schimba orientarea şi se abătea, ca să zic aşa, spre marele pustiu, îl abandonarăm şi ne văzurăm în continuare de drum către nord; meleagurile erau bine garnisite cu păduri, cu unele porţiuni sterpe, dar nu exagerat de mari, până când am ajuns, după cum a observat tunarul nostru la latitudinea de opt grade şi cinci minute, ispravă pentru care am avut nevoie de nouăsprezece zile.

153

Cât am străbătut acele ţinuturi, n—am întâlnit nici ţipenie de locuitor, în schimb dădusem peste o sumedenie de dihănii sălbatice, fiare de pradă, pe care cu timpul ajunsesem să le cunoaştem ca pe propriile buzunare, aşa că, la urma urmei, nu prea ne mai sinchiseam de ele. Vedeam o mulţime de lei, tigri şi leoparzi în fiecare noapte şi în fiecare dimineaţă, dar cum îndeobşte păstrau faţă de noi o distanţă respectuoasă, le dădeam şi noi pace şi doar dacă ne dădeam seama că totuşi au de gând să se apropie, trăgeam în gol cu orice puşcă neîncărcată, iar aceştia se îndepărtau imediat ce vedeau scăpărând scântei.

În ceea ce priveşte hrana, am scos—o mulţumitor la capăt tot timpul cât a durat acel drum, căci uneori ucideam iepuri, alteori niscaiva păsări, cu toate că, vă jur pe viaţa mea, n—aş fi în stare să denumesc niciuna dintre ele, cu excepţia unui soi de potârniche şi a unei alte înaripate, care aducea cu turturelaua de pe la noi. Din vreme în vreme, am început iarăşi să ne întâlnim cu elefanţi, în număr din ce în ce mai mare; animalele acestea se simţeau în largul lor mai cu seamă în părţile împădurite ale ţinutului.

Acest marş atât de îndelungat şi fără oprire ne—a istovit tare mult, iar doi dintre oameni s—au îmbolnăvit, de fapt erau atât de grav bolnavi, încât am crezut că îşi vor sfârşi zilele; şi unul dintre negri a şi murit dintr—o dată, pe neaşteptate. Chirurgul nostru a zis că a făcut apoplexie, însă era uimit pentru că, zicea el, nimeni nu se putea plânge că se ghiftuise peste măsură. Un alt negru, care era şi el tare bolnav, dar chirurgul nostru izbuti să—l înduplece, cu mare tărăboi, mai bine zis aproape obligându—l, să—l lase să—i ia sânge, se înzdrăveni.

Am făcut acolo un popas care a durat douăsprezece zile, pentru a—i ajuta astfel pe cei în suferinţă, şi chirurgul mă convinse atât pe mine, cât şi pe vreo alţi trei—patru, să—i îngăduim să ne ia sânge în timpul odihnei, fapt care, laolaltă cu alte hapuri pe care ni le—a dat să le înghiţim, ne—a ajutat în mod vădit la menţinerea sănătăţii noastre într—un marş atât de istovitor şi într—un climat atât de torid.

154

În timpul marşului, ne ridicam în fiecare noapte corturile noastre încropite din rogojini, ce se dovedeau cât se poate de confortabile pentru noi, cu toate că în cele mai multe locuri nu duceam lipsă de copsei şi păduri unde ne—am fi putut afla adăpost, însă mi s—a părut tare straniu că în toată partea aceea a ţinutului nu dădusem peste nicio urmă de băştinaş până în acel moment; dar motivul de căpetenie, după cum ne—am dat seama după aceea, era acela că noi, apucând—o la început către vest şi după aceea spre nord; intrasem prea adânc în miezul regiunii şi prin pustietăţi, or, de obicei, locuitorii se află mai cu seamă printre râuri, lacuri şi zăvoaie, atât la sud—vest, cât şi către nord.

Pârâiaşele peste care am dat erau atât de secate, încât lăsând la o parte câteva gropi şi bălţi, ceva mai întinse, nici nu prea dădeai de apă prin ele şi păreau mai degrabă că doar în sezonul ploios erau nişte albii, nelăsând impresia că ar fi avut apă curgătoare şi în restul anului; din toate aceste semne, pentru noi nu era greu să ne dăm seama că mai aveam cale lungă de străbătut; însă asta nu ne descuraja, atâta timp cât nu duceam lipsă de provizii şi aveam adăposturi de nădejde, cel puţin împotriva arşiţei arzătoare, parcă într—adevăr mai înăbuşitoare acum decât atunci când soarele se aflase chiar deasupra capetelor.

După ce bolnavii noştri s—au înzdrăvenit, ne—am urnit iarăşi la drum, aprovizionaţi din belşug cu alimente şi cu apă, şi, abătându—ne un pic de la nord către vest, ne—am văzut de drum cu speranţa de a întâlni vreun curs de apă favorabil, pe care să poată pluti o canoe; dar n—am întâlnit niciunul decât după douăzeci de zile de mers, din care opt am făcut popas, căci oamenii noştri nemaifiind acum în deplinătatea forţelor, ne odihneam destul de des, mai cu seamă atunci când ajungeam în locuri făcute parcă în acest scop, unde găseam vite, păsări sau oricare alt vânat bun de mâncat. În decursul celor douăzeci de zile de marş, am înaintat patru grade către nord, pe lângă distanţa longitudinală spre vest, şi am dat peste o sumedenie de colţi de elefant împrăştiaţi încoace şi—ncolo, mai cu seamă prin locurile împădurite; unii dintre fildeşii aceia aveau mărimi considerabile. Dar ei nu reprezentau o pradă pentru

noi; ţelul nostru era să facem rost de provizii şi să găsim o trecere bună pentru a putea scăpa de pe meleagurile acelea. Era mult mai de dorit pentru noi să dăm peste un cerb bun şi gras, pe care să—l vânăm pentru a ne asigura merindele, decât să găsim sute de tone de colţi de elefant; şi cu toate astea, după cum veţi afla numaidecât, când arn ajuns a ne continua călătoria pe apă, ne—a trecut la un moment dat prin cap să construim o canoe mare, pe care să o încărcăm cu fildeş, însă asta se petrecea pe vremea când n—aveam habar despre râuri, neştiind nimic despre cât de primejdios şi greu era să le traversezi, şi când nici nu ne bătusem capul cu greutatea pe care trebuia să o aibă încărcătura pentru a putea naviga pe acele ape care erau în stare să poarte ambarcaţiuni.

155

La sfârşitul a douăzeci de zile de călătorie, după cum v—am şi spus de fapt, la latitudinea de trei grade şi şaisprezece minute, am găsit într—o vale, destul de aproape, un curs de apă pe care l—am considerat suficient de potrivit pentru a purta numele de râu şi care curgea către nord—nord—vest, adică chiar în direcţia ce ne convenea nouă. Prin urmare, cum tot căzuserăm de acord asupra călătoriei pe apă, am decis să încercăm să o facem chiar din locul acela şi ne—am îndreptat dea dreptul către valea cu pricina.

În calea noastră, creştea un mic desiş de arbori, pe lângă care am trecut fără să ne gândim la vreun pericol, când, pe neaşteptate, unul din negrii noştri a fost rănit serios de o săgeată trasă pieziş, între umeri, de undeva dinapoia lui. Acest lucru ne—a forţat să ne oprim cu toţii, iar trei dintre oamenii noştri, însoţiţi de doi negri, s—au apucat să scotocească desişul, care nu era decât unul mititel, şi au dat peste un negru ce avea un arc, dar nicio săgeată, care a fost cât pe—aci să scape, însă cei care—l descoperiseră l—au răpus cu focuri de armă, drept răsplată pentru nemernicia comisă; aşa se face că am pierdut ocazia de a—l lua ostatic, lucru pe care dacă l—am fi făcut, purtându—ne apoi binevoitor faţă de el, am fi avut ocazia să—l trimitem la ai lui, de unde s—ar fi putut întoarce însoţit de alţii, în chip de prieteni.

156

Văzându—ne de drum, am ajuns la cinci colibe sau case ale negrilor, durate în alt mod decât cele pe care avusesem ocazia să le întâlnim până atunci, iar dinaintea uşii uneia dintre ele erau aşezaţi pe jos şapte colţi de elefant, rânduiţi unul peste altul şi rezemaţi de peretele colibei, ca şi cum ar fi fost aranjaţi pentru vânzare. Nu am zărit niciun bărbat, ci doar şapte sau opt femei şi vreo douăzeci de copii, faţă de care nu ne—am îngăduit niciun soi de necuviinţă, ci dimpotrivă, am dat fiecăruia câte o piesă de argint bătut subţire, după cum vă istorisisem mai înainte, şi tăiat în formă romboidală, ori în formă de pasăre; gestul nostru le—a încântat peste măsură pe femei, căci ne—au adus mai multe feluri de bucate, niciuna cunoscută de noi, printre care turte dintr—o făină făcută din rădăcini, turte care se coc la soare şi care au un gust deosebit de bun. Am mers ceva mai încolo şi ne—am rânduit şi noi tabăra pentru noaptea aceea, fiind încredinţaţi că atenţiile noastre faţă de femei se vor bucura de nişte urmări pe măsură, atunci când soţii lor se vor întoarce acasă.

Drept urmare, în dimineaţa zilei următoare, femeile, însoţite de unsprezece bărbaţi, cinci băieţi tineri şi două fete mărişoare, au venit la tabăra noastră; chiar înainte de a se apropia la câţiva paşi de noi, femeile au început să strige în gura mare şi s—au pornit să scoată nişte zgomote ciudate, pătrunzătoare, pentru a ne da de veste să ieşim la vedere; prin urmare, am ieşit, şi două dintre ele, arătând în acelaşi timp cu degetul spre darurile de la noi şi spre ceata celor ce se aflau în urma lor, au făcut semne despre care am înţeles numaidecât că erau de prietenie. Când s—au apropiat şi bărbaţii, înarmaţi cu arcuri şi săgeţi, şi—au lepădat armele la pământ, au scurmat nisipul, presărându—şi—l în creştet, rotindu—se în loc, de trei ori, cu mâinile aşezate pe cap. Se pare că toate aceste gesturi reprezentau un legământ de prietenie, cât se poate de solemn. Apoi noi le—am făcut semne cu mâinile, dându—le de înţeles să se apropie; atunci i—au trimis la noi întâi pe băieţi şi pe fete, se pare cu scopul de a ne mai aduce niscaiva turte de pâine şi nişte ierburi verzi, bune de mâncat, pe care le—am acceptat, după care i—am îmbrăţişat şi i—am sărutat, atât pe băieţi cât şi pe fete; văzând toate astea, bărbaţii au venit şi ei lângă noi şi s—au aşezat pe pământ, făcându—ne semne să ne aşezăm şi noi lângă ei, ceea ce am şi făcut. Au pălăvrăgit o mulţime între ei, însă noi n—am fost în stare să pricepem o iotă clin ce vorbeau şi nici n—am descoperit o cale prin care să—i facem să ne înţeleagă; nici vorbă să le desluşim încotro ne îndreptăm, ori ce voiam, singurul lucru pe care l—au priceput cu uşurinţa fiind acela că doream provizii; la care unul dintre băştinaşi, uitându—se roată şi aţintindu—şi privirea către o postată de loc ceva mai ridicată, ce se afla la o distanţă de vreo jumătate de milă, tresări ca şi cum ar fi fost cuprins de spaimă, o zbughi către locul în care—şi lăsaseră arcurile şi săgeţile, înşfacă un arc şi două săgeţi şi o rupse la fugă către locul cu pricina,

aidoma unui cal de curse; când ajunsese pe ridicătura aceea, aruncă amândouă săgeţile şi apoi făcu cale întoarsă, tot în goana mare; văzându—l că se întoarce cu arcul, dar fără săgeţi, devenirăm şi mai curioşi, dar omul nu ne adresă niciun cuvânt, ci îi făcu semn unuia din negrii noştri să se ducă cu el, iar noi l—am lăsat să—l însoţească; aşa că s—a dus împreună cu el până acolo, unde zăcea un soi de căprioară, răpusă de cele două săgeţi, dar care nu—şi dăduse încă sufletul; şi, apucând—o unul de picioarele din spate, iar celălalt de picioarele din faţă, au coborât cu ea în locul în care ne aflam. Era un dar pentru noi şi vă încredinţez că venea cum nu se putea mai bine, căci rezerva noastră de alimente era pe terminate. Băştinaşii erau cu toţii goi, aşa cum veniseră pe lume. Ziua următoare au venit la noi vreo sută de bărbaţi şi de femei, făcând aceleaşi neîndemânatice semne de prietenie, dansând şi arătându—se cu toţii încântaţi peste măsură, pentru a ne da tot ce aduseseră cu ei. Nu izbuteam să ne imaginăm nici în ruptul capului cum cel peste care dădusem în pădure ajunsese să se poarte atât de crud şi de mişeleşte, încât să—i atace pe oamenii noştri, fără ca aceştia să—l fi deranjat cu nimic, căci, după cât se vedea, semenii săi erau oameni dintr—o bucată, binevoitori şi paşnici, în toate relaţiile pe care le aveau cu noi.

Din locul acela am coborât pe malul pârâului de care am pomenit, continuându—ne drumul şi ne—am dat seama că vom da peste un întreg popor de negri, dar dacă vor fi prietenoşi cu noi au ba, despre asta încă nu puteam face nicio presupunere.

158

Pe o distanţa destul de mare, râul nu ne—a ajutat câtuşi de puţin să ne punem în aplicare planul de a ciopli o canoe şi de a cobori cu ea pe firul apei, aşa că, străbătându—i malul, am mai mers prin acel ţinut încă vreo cinci zile până când dulgherii noştri, băgând de seamă creşterea curentului, ne—au îndemnat să aşezăm tabăra şi să ne punem pe treabă, construindu—ne câteva canoe; însă, după ce ne apucasem de lucru şi doborâsem deja câţiva copaci, treabă care nea luat vreo cinci zile, unii dintre oamenii noştri, făcându—şi drum în josul apei, ne—au dat de veste că mai curând forţa curentului de venea tot mai mică, în loc să sporească, apele scurgându—se printre nisipuri sau pierind în arşiţa soarelui, aşa că râul nu părea suficient de voinic pentru a purta pe undele sale vreo canoe cât de mică, de care să ne putem sluji cât de cât; prin urmare, am fost nevoiţi să lăsăm baltă planurile noastre şi să ne vedem mai departe de drum.

Continuându—ne înaintarea pe drumul cu pricina, vreme de trei zile încheiate am mers tot către vest, căci meleagurile ce se întindeau înspre nord erau împânzite de creste muntoase, fiind în acelaşi timp şi cele mai scorojite şi mai uscate din câte întâlnisem până atunci; în schimb, însă, către vest valea era plăcută şi largă, întinzându—se pe o distanţă bunicică între două culmi înalte ale unor munţi. Munţii arătau înfricoşător, fiind de—a dreptul golaşi, fără pic de copaci sau măcar ierburi, ba chiar albiţi cu totul din pricina arşiţei şi a nisipului; pe firul văii, creşteau însă atât iarbă, cât şi ce paci, găsindu—se pe deasupra şi animale bune de mâncat, ba chiar şi o mână de băştinaşi.

Paşii ne—au purtat pe lângă unele din bordeiele sau locuinţele lor şi am văzut oameni în preajmă, însă numaidecât ce ne zăreau se şi făceau nevăzuţi în munţi. La capătul văii, am dat peste un ţinut populat şi la început ne—am cam codit când a trebuit să hotărâm pe ce cale să o apucăm — să ne apropiem de oameni sau să ne vedem de drum, abătându—ne către munţii dinspre nord; şi cum scopul nostru de căpetenie era, ca şi până atunci, să ne croim drum către fluviul Niger, am ales cea de—a doua variantă, de a ne continua drumul către nord—vest, ghidându—ne după busolă. Astfel se face că am mărşăluit încă alte şapte zile, fără nicio pauză, până când ne—am trezit puşi într—o situaţie surprinzătoare, cu mult mai dezolantă şi mai de consolat decât cea în care ne găseam noi şi care, în perspectivă, părea de necrezut.

159

Căutam de obicei să nu intram în vorbă sau să facem cunoştinţa cu locuitorii regiunii, lăsând la o parte cazurile în care aveam ne voie de ei pentru a face rost de provizii sau pentru a căpăta lămuriri cu privire la drumul pe care îl urmam, aşa că, deşi am băgat de seamă că pe meleagurile acelea ţinutul prindea să devină tot mai populat, mai cu seamă către partea stângă, după cum mergeam noi, adică înspre sud, noi ne menţineam totuşi la o oarecare distanţa înspre nord, înaintând tot timpul spre vest.

În zona aceea, aveam parte de câte ceva de vânat şi de mâncat, îndeajuns pentru nevoile noastre, cu toate că nu într—o măsură atât de mare cât în prima parte a călătoriei, când avusesem provizii pe săturate. Aceasta fiind situaţia, adică dându—ne silinţa să păstrăm distanţa faţă de regiunile mai populate ale ţinutului, am ajuns într—un târziu la un curs de apă tare plăcut şi îmbietor, care nu era însă

suficient de mare pentru a purta numele de râu, a cărui albie se îndrepta către nord—nord—vest, adică chiar în direcţia pe care aveam şi noi de gând s—o urmăm.

Pe malul celălalt al pârâului, am văzut câteva colibe de negri, nu prea multe, iar pe o postată de loc creştea porumb sau grâu indian, semn că prin preajmă îşi duceau traiul nişte locuitori nu atât de sălbatici precum cei peste care dădusem prin alte locuri pe unde ne duseseră peregrinările noastre.

Şi—n vreme ce ne continuam drumul, întreaga noastră caravană înşirându—se într—un convoi neîntrerupt, negrii, care păşeau înaintea tuturor, strigară că au zărit un om alb. Nu am dat prea mare importanţă la început, gândindu—ne că la mijloc trebuie să fie vorba de o confuzie şi i—am întrebat ce voiau să spună, când unul dintre ei a venit lângă mine şi, îndreptând mâna către o colibă ce se afla pe celălalt versant al muntelui, mi—a arătat un om alb, dar gol puşcă, părând tare adâncit într—o îndeletnicire anume, aşa cum stătea aplecat spre pământ, la doi paşi de intrarea în coliba sa, ţinând în mână un obiect ce nu se desluşea prea bine, ca şi cum ar fi trebăluit la ceva; fiind aşezat cu spatele către noi, omul nu avea cum să ne vadă.

160

I—am atenţionat pe negrii noştri să nu tulbure liniştea cu vreun zgomot şi am zăbovit până când au ajuns lângă mine câţiva dintre oamenii noştri, ca să le arăt şi lor minunăţia cu pricina, spre a se convinge singuri că nu mă înşelasem şi, în curând, ne—am încredinţat cu toţii că ceea ce vedeam era adevărat şi nu doar o părere; căci omul, când îi ajunsese la urechi zarva, a tresărit şi şi—a aţintit privirile asupra noastră, cu siguranţă la fel de surprins ca şi noi, pentru a se încredinţa, la rândul său, că simţurile nu—l înşeală, însă habar n—aveam dacă uimirea lui este cauzată de teamă sau de speranţă.

După ce el ne—a văzut, acelaşi lucru s—a petrecut şi cu ceilalţi locuitori ai colibelor din preajmă, care s—au adunat ciorchine, holbându—se spre noi de la distanţă; cum eram despărţiţi de ei de o mică vale prin care curgea pârâul, atât albul cât şi restul stăteau în aşteptare, după cum ne—a povestit el după aceea, neştiind nici ei prea bine dacă aşa se cuvine sau dacă mai degrabă era mai înţelept s—o rupă la fugă. Cu toate astea, mie mi—a trecut numaidecât prin cap gândul că, dacă printre ei se găseau albi, ne va fi mult mai la îndemână să—i facem să priceapă care erau intenţiile noastre, paşnice sau războinice, decât dacă am fi avut de—a face doar cu băştinaşi; aşa că, legând o bucată de cârpă albă în vârful unei prăjini, am trimis doi negri cu solia aceea până la malul apei, zicându—le să ţină ridicat cât mai sus băţul cu pricina; ceilalţi au priceput numaidecât cum stau lucrurile, iar doi dintre ei, împreună cu omul alb, s—au apropiat de râu, pe malul celălalt.

Cu toate astea, cum albul nu vorbea portugheza n—au fost în stare să se înţeleagă unii cu alţii altfel decât cu ajutorul semnelor; dar negrii noştri l—au făcut pe omul alb să priceapă că se aflau cu ei şi oameni albi, veste la auzul căreia, ne—au spus ei, pe omul alb l—a podidit râsul. Totuşi, ca să n—o lungesc prea mult, oamenii noştri au făcut cale întoarsă şi ne—au zis că erau cu toţii prieteni buni, iar cam peste vreun ceas patru dintre oamenii noştri, doi negri şi prinţul, s—au dus iarăşi pe malul râului, unde albul a venit la ei.

161

Nu zăboviseră în locul acela niciun sfert de oră, când mă trezii cu un negru, care veni către mine alergând cât îl ţineau picioarele şi—mi dădu de ştire că albul era „inglez", cum îi zicea el, la care am fugit în goana mare înapoi, nu trebuie să vă îndoiţi de asta, împreună cu negrul, şi m—am convins că vorbele sale nu fuseseră aruncate în vânt, adică chiar era vorba de un englez în carne şi oase; omul m—a îmbrăţişat din toată inima şi în acelaşi timp lacrimile i—au curs şiroaie pe obraji. Cea dintâi uimire iscată de vederea noastră îi şi trecuse înainte să ajungem noi la el, însă oricine şi—o poate închipui, luând aminte la scurta lămurire pe care ne—a făcut—o cu privire la situaţia lui nefericită şi la eliberarea picată parcă din ceruri, cum poate că nu i se mai întâmplase niciunui alt om pe lume; căci şansele sale de a—şi mai afla vreodată salvarea fuseseră de una la un milion, neavând niciun temei să spere decât dacă s—ar fi încumetat la o aventură cum nu s—a mai citit sau auzit de când e lumea şi pământul, sau dacă ursita s—ar fi milostivit într—un fel sau altul de el, printr—o minune la care nu te puteai aştepta.

După toate semnele, părea să fie un gentleman, nu un om cu o educaţie pe sponci, un marinar de duzină sau un muncitor oarecare; asta răzbătea din comportarea sa încă din cel dintâi moment al convorbirii noastre şi în pofida tuturor dezavantajelor jalnicei sale situaţii.

Era un bărbat de vârstă mijlocie, de cel mult treizeci şi şapte sau treizeci şi opt de ani, deşi îi crescuse o barbă cât toate zilele, iar părul de pe cap şi de pe faţă îl învăluia într—un mod straniu, acoperindu—l

până la jumătatea pieptului şi a spatelui; era alb şi avea o piele tare fină, chiar dacă de o culoare schimbată, iar în unele locuri îi era băşicată şi unsă cu o alifie brun—negricioasă, o piele rugoasă şi doldora de cruste solzoase, ceea ce arăta efectele pârjolului nemilos al soarelui; era gol puşcă şi aşa trăise, după cum ne—a destăinuit, vreme de mai bine de doi ani.

Era atât de adânc marcat de întâlnirea cu noi, încât aproape nu a fost în stare să stea de vorbă cu noi în ziua aceea, iar când s—a mai îndepărtat un pic l—am văzut cum hălăduia de unul singur, manifestând cea mai pătimaşă şi mai extravagantă bucurie ce putea exista; şi chiar după aceea, vreme de mai multe zile, de fiecare dată când ne întâlneam, ochii îi erau scăldaţi în lacrimi atunci când noi ziceam ceva privitor la situaţia sa, sau când aducea el însuşi vorba despre salvarea lui.

162

Am găsit că purtarea sa era cea mai curtenitoare şi mai afectuoasă din câte îmi fusese dat să văd vreodată la un om, iar semnele care arătau că e o persoană manierată şi bine educată erau tot mai evidente, putând fi recunoscute lesne în tot ceea ce făcea sau spunea; oamenii noştri îl îndrăgiseră peste măsură. Era un om cu multă carte, căruia nici matematica nu—i era străină; e drept că nu ştia să vorbească portugheza, însă vorbea latineşte cu chirurgul nostru, franţuzeşte cu unul din oamenii noştri şi italieneşte cu al treilea.

Gândurile care—l frământau nu—i dădeau pace nici cât să ne întrebe dincotro veneam, unde aveam de gând să mergem sau ce hram purtam; dar găsea întotdeauna răspunsurile în el însuşi, zicându—şi că indiferent în ce direcţie ne—am fi îndreptat, cu siguranţă ne pogoram din ceruri şi fusesem trimişi cu scopul de a—l salva pe el din cea mai disperată situaţie în care soarta aruncase vreodată un om.

CAPITOLUL IX. Povestea englezului — După o odihnă de treisprezece zile, pornim mai departe, luându—l cu noi pe noul tovarăş — Ajungem la un alt râu care dă aur — Mare izbîndă în pescuitul aurului — Încheierea acestei călătorii şi istorisirea sosirii mele în Anglia —

După ce oamenii noştri au instalat tabăra pe malul unui pârâu, faţă în faţă cu omul alb, acesta a început să ne întrebe ce rezerve de provizii mai aveam şi ce socotisem că trebuie făcut pentru a ne asigura în această privinţă; când s—a dumirit că nu stăm câtuşi de puţin pe roze, a spus că o să vorbească el cu băştinaşii şi că o să căpătăm provizii îndestulătoare; căci, ne încredinţa el, erau cei mai amabili şi mai buni la suflet dintre toţi locuitorii care vieţuiau pe acele meleaguri, după cum ne puteam da seama chiar din faptul că el trăia printre ei în deplină siguranţă.

Cele dintâi servicii pe care ni le—a adus acest gentleman erau într—adevăr de o importanţă majoră, deoarece în primul rând ne—a informat cu exactitate în ce loc ne găseam şi care era cea mai potrivită direcţie în care se cuvenea s—o apucăm; în al doilea rând, ne—a pus pe calea cea bună în privinţa aprovizionării cu alimente; în al treilea rând, ne—a slujit drept interpret şi împăciuitor cu toţi băştinaşii, care de acum încolo începeau să răsară tot mai numeroşi în preajma noastră, şi care se vădeau a fi o seminţie mult mai aprigă şi mai şireată decât cele peste care dăduserăm înainte; căci armele noastre nu prea izbuteau să—i bage în sperieţi şi nici nu erau atât de neştiutori, încât să—şi dea proviziile şi recoltele pe nimica toată, adică în schimbul micilor noastre jucărele, făurite, după cum v—am mai spus, de meşterul nostru cel dibaci; cum ei se îndeletniciseră cu negoţul şi avuseseră legături cu europeni, pe coastă, ori cu alte seminţii de negri, care, la rândul lor, avuseseră de—a face cu europeni şi făcuseră negoţ cu ei, nu erau atât de naivi şi de uşor de înspăimântat, aşa că de la ei nu prea te puteai alege cu mare lucru, decât în schimbul unor lucruri care să le fie lor pe plac.

163

Toate aceste consideraţii îi au în vedere pe băştinaşii negri printre care aveam să ajungem în scurt timp; în ceea ce îi privea pe sărmanii oameni în mijlocul cărora trăia albul nostru, ei nu aveau habar de prea multe lucruri, găsindu—se la o distanţă faţă de coastă mai mare de trei sute de mile, mulţumindu—se doar să dezgroape colţi de elefant pe munţii dinspre nord şi să—i care înspre sud, cale de vreo şaizeci—şaptezeci de mile, unde îndeobşte se întâlneau cu alţi negri, care le dădeau în schimbul fildeşului mărgele, sticlărie, scoici şi melci, căpătaţi de la englezi, olandezi şi alţi neguţători veniţi din Europa, aprovizionaţi din timp cu astfel de zorzoane ieftine.

În cele din urmă, atitudinea faţă de noua noastră cunoştinţă prinse să devină mai degajată; în primul rând, cu toate că alcătuiam noi înşine o şleahtă îndeajuns de jalnică în ceea ce privea îmbrăcămintea, ducând lipsă atât de încălţări şi ciorapi, cât şi de mănuşi şi pălării şi putându—ne lăuda doar cu câteva cămăşi, totuşi l—am îmbrăcat cât am putut mai bine; şi chiar înainte de a o face, chirurgul nostru, care avea foarfeci şi brice, l—a bărbierit şi l—a tuns; o pălărie, după cum vă ziceam, era unul din ultimele lucruri ce s—ar fi putut găsi la noi, dar prietenul nostru a scos—o la capăt prin forţe proprii, croindu—şi cu multă îndemânare o bască, dintr—o bucată de piele de leopard. în ceea ce privea încălţările ori ciorapii, el se lipsise atâta timp de aşa ceva, încât nici n—a catadicsit să se uite la jambierele şi la „mănuşile—de—picior" pe care le purtăm noi şi pe care vi le—am descris mai înainte.

164

Aşa cum se arătase curios să afle întreaga tărăşenie a peregrinărilor noastre şi cum era peste măsură de încântat de povestire, nici noi nu eram mai prejos şi doream din cale afară să auzim povestea lui şi ne—a făcut plăcere să i—o ascultăm şi să ne delectăm cu înşiruirea păţaniilor ce l—au adus tocmai în acele ţinuturi ciudate, unde—l găsisem singur şi în starea pe care v—am înfăţişat—o.

La drept vorbind, istoria vieţii sale este ea însăşi demnă de a alcătui, doar ea, subiectul unei povestiri agreabile, la fel de lungă şi de palpitantă ca şi a noastră, neducând lipsă de o sumedenie de întâmplări stranii şi extraordinare, însă nu este aici locul în care să ne lăsăm furaţi de o astfel de digresiune. Iată, în continuare, varianta prescurtată a poveştii sale.

Fusese agentul comercial al Companiei engleze pentru Guineea, în Sierra Leone sau poate în vreun alt loc, loc trecut în orice caz, după aceea, în mâinile francezilor, care îl jefuiseră de tot ce avea şi de tot ce—i încredinţase Compania. Oricum, fie că vechii patroni nu i—au făcut dreptate dându—i înapoi lucrurile, fie poate pentru că n—a fost mulţumit de felul în care s—au purtat cu el în continuare, omul nostru a plecat din slujba lor, oferindu—şi serviciile unui alt soi de neguţători, cărora el le zicea

independenţi; iar apoi, rămânând şi fără această slujbă, a încercat o negustorie pe cont propriu; însă într—unui din drumurile sale, trecând fără să—şi ia măsuri de precauţie printr—una din zonele de influenţă ale Companiei, fie că a fost trădat şi dat pe mâna băştinaşilor, fie că lucrul ăsta s—a petrecut de la sine, omul s—a pomenit răpit de aceştia. Cu toate astea, din pricina faptului că nu l—au ucis, de data aceea a izbutit să evadeze din mâinile lor şi să se refugieze la o altă seminţie de băştinaşi, care, fiind duşmanii celor dintâi, l—au primit cu braţele deschise şi s—au îngrijit de el cu prietenie, făcându—l să rămână o vreme printre ei; dar nefiindu—i pe plac nici locuinţele şi nici tovărăşia acestora, a dat iarăşi bir cu fugiţii şi şi—a schimbat nu de puţine ori locurile de reşedinţă; în unele cazuri, a fost luat prizonier, în alte dăţi teama era cea care îi dădea ghes, în circumstanţe a căror varietate ar merita ele însele o istorie de sine stătătoare, până când, în cele din urmă, se îndepărtase atât de tare, încât nu mai întrezărea nicio posibilitate de a face cale întoarsă şi se resemnase să rămân în locul în care am dat noi peste el şi unde fusese întâmpinat cu bunăvoinţă de micul rege al tribului ce îi acordase ocrotire; iar albul nostru îl învăţase, drept răsplată, cum să valorifice produsul trudei supuşilor şi cum să facă negustorie cu acele neamuri de negri care veneau la ei în căutare de fildeş.

165

Aşa cum dădusem peste el, gol puşcă şi fără niciun fel de veşminte, la fel de lipsit era şi în privinţa armelor cu care să se poată apăra, neavând nu doar o puşcă, ci chiar nicio sabie, niciun ciomag sau orice instrument care să poată sluji drept armă, neavând nici măcar cu ce să se apere de atacurile fiarelor sălbatice, de care erau pline acele meleaguri. L—am întrebat cum de a ajuns în situaţia de a nu—i păsa câtuşi de puţin de propria lui siguranţă. Ne—a răspuns că pentru el, care—şi dorise moartea nu de puţine ori, viaţa nu era atât de preţioasă, încât să merite apărată; în acelaşi timp, găsindu—se cu totul la cheremul negrilor, aceştia aveau mult mai multă încredere în el văzând că nu are nicio armă cu care să le facă vreun rău. În ceea ce priveşte fiarele sălbatice, nu—şi făcea prea multe griji din pricina lor, căci el ieşea destul de rar din coliba sa; iar când se întâmpla totuşi, atunci regele negru şi oamenii lui îl însoţeau, înarmaţi cu arcuri şi săgeţi şi cu lănci care ar fi putut răpune orice dihanie feroce, fie că era vorba de lei sau de alte fiare; însă sălbăticiunile nu se prea înghesuiau să bântuie la lumina zilei şi negrii, în cazul în care călătoresc peste noapte, îşi înalţă de fiecare dată colibe în care se adăpostesc şi aprind un foc la intrare, ceea ce reprezintă o măsură de prevedere îndestulătoare.

L—am descusut, încercând să aflăm de la el ce se cuvenea să întreprindem în momentul de faţă pentru a putea răzbate până pe ţărmul mării; ne—a lămurit că ne găseam la vreo sută şi douăzeci de leghe englezeşti depărtare de coasta pe care se aflau mai toate aşezările europene şi sediile comerciale şi care se cheamă Coasta de Aur, dar că pe această distanţă aveam de întâlnit o sumedenie de triburi de negri, încât erau şanse de zece la unu să nu avem altceva de făcut, tot timpul, decât să ne războim şi să murim de foame din pricina lipsei proviziilor; dar mai existau şi alte căi pe care se putea apuca şi pe care le—ar fi urmat el însuşi în încercarea de a se salva, de mult timp, dacă ar fi avut tovarăşi de drum. Unul dintre ele ducea de—a dreptul către vest şi, chiar dacă era destul de lung, prezenta totuşi avantajul de a nu fi prea circulat; iar oamenii peste care am da în cale s—ar purta cu mult mai multă bunăvoinţă faţă de noi, ori nouă ne—ar veni mult mai la îndemână să ne războim cu ei; de celălalt drum, am fi dat dacă am fi fost în stare să răzbatem până la Rio Grande şi de acolo să coborâm pe firul apei, în canoe. I—am spus că aceasta era şi varianta pe care o alesesem şi noi înainte de a ne întâlni cu el, dar atunci omul ne—a încunoştiinţat că aveam de traversat un pustiu cât toate zilele şi că trebuia să ne croim drum prin păduri uriaşe, înainte de a ne atinge ţinta, şi că amândouă obstacolele, puse cap la cap, ne—ar fi luat pe puţin douăzeci de zile de marş, indiferent cât de susţinut ar fi fost ritmul în care am fi călătorit.

166

L—am mai întrebat dacă pe acele meleaguri se aflau cai, măgari, sau cel puţin boi sau bivoli, pe care să—i putem folosi într—o astfel de călătorie, şi i—am arătat animalele noastre de povară, din care mai aveam doar trei; ne—a răspuns că nici vorbă, prin întreg ţinutul nu se găsea nici urmă de aşa ceva.

Ne—a atras însă atenţia că, în marea pădure pe care o aveam de străbătut, vieţuiau nenumăraţi elefanţi, iar prin deşert îşi făceau veacul o sumedenie de lei, lincşi, tigri, leoparzi şi alte asemenea dihănii, şi că în acea pădure şi în acel deşert negrii se duceau după fildeş şi nu se întorceau niciodată cu mâna goală, căci se găseau colţi de elefant cu nemiluita.

După aceea, i—am mai pus o mulţime de întrebări, încercând mai cu seamă să aflăm de calea înspre Coasta de Aur şi dacă în drum nu se aflau râuri care să ne facă transportul mai lesnicios; şi i—am mai

spus că eventualele lupte pe care le—am avea de purtat cu negrii nu ne îngrijorează cine ştie ce; şi nici nu ne era teamă că o să murim înfometaţi, căci dacă ei aveau ceva provizii, apoi vom lua şi noi din ele şi din această pricină, dacă el s—ar încumeta să se aventureze şi să ne călăuzească, ne—am lua şi noi inima—n dinţi şi ne—am urni la drum; în ceea ce îl privea pe el, l—am încredinţat că vom trăi şi vom muri împreună, că niciunul dintre oamenii noştri nu—l va lăsa de izbelişte.

167

Ne—a răspuns din toată inima, că este de acord; dacă noi hotărâm şi ne încumetam să ne aventurăm, puteam să nu ne îndoim că el îşi va uni destinul cu al nostru şi va încerca din toate puterile să ne îndrume astfel încât să ne întâlnim numai cu băştinaşi cumsecade, care se vor purta prieteneşte cu noi şi poate că chiar ne vor sprijini împotriva altora mai războinici; aşa că, pe scurt, am decis să o apucăm de—a dreptul către sud, spre Coasta de Aur.

În dimineaţa zilei următoare a venit iarăşi la noi şi, fiind strânşi cu toţii la sfat, căci nu văd cum aş putea să—i zic altfel, a început să vorbească cu noi cu foarte multa seriozitate, zicându—ne că, deoarece în clipa de faţă ajunsesem, după o călătorie atât de lungă, să întrezărim sfârşitul necazurilor şi ne arătasem atât de grijulii faţă de dânsul, încât să—i facem oferta de a ni se alătura, el se frământase întreaga noapte, întorcând pe toate feţele un gând, şi anume cam ce ar fi de făcut pentru ca atât el cât şi noi să ne alegem cu un câştig de pe urma îndelungatelor noastre peripeţii; şi, mărturisi el întâi şi—ntâi, ţinea să mă încunoştiinţeze pe mine de faptul că ne găseam într—unui din cele mai bogate ţinuturi din lume, chiar dacă nu arată a fi decât un pustiu sălbatic şi deprimant; căci, continuă el, aici nu se află râu pe care să curgă aur, nici deşert care să nu dea o îmbelşugată recoltă de fildeşi, fără să fie nevoie de nicio arătură. Noi habar n—aveam ce mine de aur, ce uriaşe rezerve de aur zac în munţii din care vin aceste râuri sau în malurile pe care le scaldă aceste ape, dar ne putem face o idee cât sunt de bogate doar luând seama cât aur rămâne pe marginile uscatului, încât este îndestulător pentru toţi negustorii pe care—i trimite încoace lumea europeană. L—am întrebat cât de adânc se duceau după el în inima continentului, ţinând seama că vasele lor se mulţumesc să facă negoţ doar pe coastă. Ne—a răspuns că negrii de pe coastă cercetează râurile în amonte, cale de o sută cincizeci sau chiar două sute de mile, şi că îşi părăsesc aşezările vreme de o lună, două, sau chiar trei luni la rând şi de fiecare dată se întorc cu o agoniseală bunicică; însă, a ţinut el să ne spună, ei nu ajung nicicând până aici şi cu toate astea prin împrejurimi se găseşte la fel de mult aur ca şi pe acolo pe unde merg de obicei. Legat de aceasta, ne spuse că, de când ajunsese el pe aceste meleaguri, făcuse socoteala că ar fi fost în stare să pună de o parte vreo cincizeci de kilograme de aur, în cazul în care i—ar fi fost aminte să se uite după el şi să se muncească să—l adune, dar cum nu prea ştia la ce i—ar fi folosit şi cum de mult timp abandonase orice speranţă de a mai fi salvat vreodată din situaţia disperată în care se afla, renunţase de—a binelea la ideea de a—l agonisi.

168

—Cu ce m—aş fi ales — urmă el — sau cu ce aş fi fost mai bogat în cazul în care aş fi strâns o tonă de pulbere de aur în care să stau şi prin care să mă tăvălesc? Bogăţia asta, adăugă el, nu mi—ar fi oferit niciun moment de fericire, nici nu mi—ar fi dat vreo cât de mică alinare în nenorocirea în care mă găseam. Nu, căci după cum lesne remarcaţi cu toţii, n—aveam nici de unde să—mi cumpăr veşminte cu care să mă îmbrac, nici vreo picătură de apă cu care să mă salvez de la pieire. Aici aurul nu are absolut niciun preţ şi sunt o mulţime de oameni prin aceste colibe care ar da greutatea lor în aur pentru o mână de mărgele de sticlă sau o cochilie marină şi ar fi capabili să—ţi ofere un pumn de pulbere de aur pentru un pumn de scoici.

După ce ne spuse toate astea, scoase la iveală un vas de lut ars şi întărit la soare, zicându—ne:

—Aici se află o mică parte din gunoiul acestei ţări şi, dacă aş fi vrut, cu siguranţă aş fi putut agonisi cu mult mai mult; iar când ne—a arătat cred că acolo era vreun kilogram de pulbere de aur, de acelaşi fel şi de aceeaşi nuanţă cu aurul pe care—l strânsesem noi mai înainte. După ce l—am privit puţin, ne—a spus zâmbind că ne considera salvatorii săi şi că tot ce îi aparţinea, inclusiv viaţa lui, era al nostru; şi cum credea că darul său ne va prinde bine atunci când vom ajunge acasă, dorinţa sa era să—l acceptăm şi să—l împărţim între noi, după cum găseam de cuviinţă, aceasta fiind prima dată când îi părea rău că nu adunase o cantitate mai mare.

Eu, ca interpret, le—am tălmăcit camarazilor mei spusele sale, după care i—am mulţumit în numele lor; însă, vorbind cu tovarăşii mei în portugheză, le—am spus dorinţa mea de a tărăgăna acceptarea darului până în dimineaţa zilei următoare, lucru pe care l—au acceptat, prin urmare i—am zis omului că

vom lămuri toată povestea asta a doua zi de dimineaţă; aşa că, pentru moment, ne—am despărţit.

169

După ce el şi—a văzut de drum, am remarcat că toată lumea era cât se poate de tulburată de vorbele şi de firea sa generoasă, ca şi de bogăţia darului pe care ni—l oferise, care în orice altă situaţie ar fi fost de—a dreptul extraordinar. în cele din urmă, ca să nu vă răpesc timpul cu tot felul de amănunte, am căzut de acord ca, ţinând cont de faptul că acum el era unul dintre ai noştri şi că, aşa cum noi îi eram de ajutor datorită faptului câ îl scoteam din situaţia disperată în care se afla, în egală măsură ne era şi el nouă de ajutor, urmând a ne servi drept călăuză în restul continentului, interpret în discuţiile cu localnicii şi sfătuitori, atât cu privire la modul în care se cuvenea să ne purtăm cu băştinaşii, cât şi legat de aflarea celor mai nimerite căi de a ne îmbogăţi din avuţiile ţării; ţinând cont, prin urmare, de toate acestea, ne—am declarat de acord să adăugăm aurul lui stocului nostru şi fiecare dintre noi să pună cât e necesar pentru ca partea lui să devină egală cu părţile noastre, iar pe mai departe să împărţim cu toţii ceea ce vom agonisi, făcându—l şi pe el părtaş la acelaşi jurământ solemn pe care noi îl făcusem deja mai înainte, unii faţă de alţii, şi anume că nimeni dintre noi nu va tăinui nici cel mai mic firicel de aur descoperit.

În următoarea noastră discuţie, i—am destăinuit şi lui întâmplarea de la Râul de Aur şi cum împărţisem între noi tot ce agonisisem acolo, aşa încât fiecare dintre noi era stăpânul unei cantităţi de aur mai mare decât cea pe care o deţinea el; prin urmare, în loc să luăm noi ceva de la el, hotărâsem ca mai curând noi să fim aceia care să contribuim fiecare cu câte ceva la partea lui. Omul a părut nespus de încântat că avusese o asemenea baftă, însă nu s—a învoit să ia niciun firicel de aur de la noi, până când, într—un târziu, cedând insistenţelor noastre, a acceptat, dar numai în următoarele condiţii: atunci când se va întâmpla să mai agonisim câte ceva, va primi din cea dintâi recoltare atât cât îi mai trebuia pentru ca partea lui să devină egală cu a noastră, după care vom continua ca tovarăşi egali, în întâmpinarea norocului, aşa a şi rămas, noi declarându—ne de acord cu propunerea sa.

După aceea, ne—a mai spus că, după părerea lui, n—ar fi câtuşi de puţin o aventură lipsită de câştig dacă, înainte de a ne aşterne la drum şi după ce vom fi strâns o rezervă de provizii, am întreprinde o incursiune către nord, până la marginea deşertului despre care ne povestise, pe meleagurile de unde fiecare din negrii noştri ar putea aduce câte un ditamai fildeşul de elefant şi că ne va mai ajuta şi el, făcându—ne rost de alţi câţiva; iar după ce îi vom căra până la o distanţă suficient de mare, colţii puteau fi duşi de acolo până pe coastă încărcaţi în nişte canoe şi din momentul în care am fi ajuns cu ei pe coastă n—ar mai fi trebuit să ne facem griji că nu ne—ar fi adus un câştig considerabil.

170

Eu unul n—am fost de acord cu acest plan, din cauza celeilalte variante pe care o aveam, anume de a aduna pulbere de aur, şi le—am spus că negrii noştri, de care nu ne îndoiam că ne vor fi devotaţi, ne—ar fi de un folos mult mai mare strângând pentru noi aur din râuri, decât cărând vreun colţ de elefant de şaptezeci de kilograme cale de o sută de mile sau chiar mai bine, ceea ce ar reprezenta o corvoadă de neîndurat pentru ei, după o călătorie atât de istovitoare, şi fără tăgadă că i—ar răpune.

El n—a insistat, găsind bine întemeiat răspunsul meu, însă ar fi fost încântat dacă ne—am fi învoit să aruncăm măcar o privire pe coastele împădurite ale muntelui şi la marginea deşertului, pentru a ne convinge cu ochii noştri cum pe acolo zăceau împrăştiaţi, în tot locul, colţii de elefant; dar când i—am spus povestea celor văzute de noi mai înainte, după cum v—am istorisit altă dată, s—a resemnat şi n—a mai zis nimic.

Am zăbovit acolo douăsprezece zile, timp în care localnicii au fost tare curtenitori cu noi şi ne—au dat fructe, dovleci şi nişte rădăcini ce aduceau cu morcovii, dar care aveau un gust cu totul diferit, plăcut însă; totodată ne—au adus şi un soi de găinuşe, despre care pe atunci habar n—aveam cum se cheamă. Ca să n—o mai lungim, ne—au oferit cu largheţe cam tot ce aveau ei şi am avut parte de o şedere îmbelşugată, iar în schimb noi le—am dat tuturor flecuşteţe din cele meşteşugite de artistul nostru, căci el avea un sac plin cu asemenea mărunţişuri.

În cea de—a treisprezecea zi, ne—am urnit la drum, luându—l cu noi şi pe noul nostru gentleman. La plecare, regele negru a trimis doi sălbatici să—i aducă un dar, adică nişte carne uscată, însă nu—mi aduc prea bine aminte ce fel, iar în schimb el le—a lăsat trei păsări de argint pe care le avea de la meşteşugarul nostru artizan, ceea ce reprezenta, vă încredinţez, un cadou cât se poate de potrivit pentru un rege.

171

Acum ne—am îndreptat către sud, abătându—ne puţin spre vest, şi am dat peste primul râu, după mai

bine de două mii de mile de marş, al cărui curs era orientat în sfârşit către sud, restul curgând cu toatele către nord sau către vest. Ne—am ţinut pe lângă albia râului, ale cărui ape nu erau mai mari decât cele ale unui pârâu ceva mai răsărit din Anglia, până când, ceva mai departe, a prins să crească. Din vreme în vreme, îl zăream pe englezul nostru coborând până la albie, ascunzându—se parcă, pentru a cerceta nisipul. în cele din urmă, după o zi întreagă de mers de—a lungul cursului acelui râu, a venit în fugă spre noi, aducându—ne nisip în palmele strânse căuş şi strigând: „Priviţi aici!" Uitându—ne, am văzut că nisipul era amestecat cu o sumedenie de firicele de aur strălucitor.

—Acum, ne—a zis el, cred că ne putem apuca de treabă.

Aşa că i—a împărţit pe negrii noştri în perechi şi i—a trimis la muncă, să scormonească şi să spele nisipul şi mâlul de pe fundul albiei, în locurile în care apa nu era prea adâncă.

După mai bine de o zi de trudă, oamenii noştri agonisiseră cu toţii cam vreun kilogram de aur; şi cum ne—am dat seama că norocul nostru sporea pe măsură ce avansam pe firul apei, ne—am ţinut pe lângă cursul acelui râu vreme de vreo trei zile, până în punctul în care un alt pârâiaş se unea cu cel pe care îl urmasem noi, şi atunci, căutând şi în susul acestuia, am dat şi acolo peste aur; aşa se face că ne—am instalat tabăra la confluenţa celor două pârâiaşe şi ne—am amuzat, căci nu ştiu ce alt cuvânt aş putea găsi pentru a numi acea ocupaţie, spălând aurul găsit în nisipurile albiei şi strângându—ne provizii.

În locurile acelea am mai petrecut încă vreo treisprezece zile, răstimp în care am avut parte de o sumedenie de păţanii plăcute cu băştinaşii, dar unele dintre ele sunt prea lungi pentru a merita să fie istorisite, pe când altele sunt prea din topor, drept pentru care merită la rândul lor să fie trecute sub tăcere; căci o parte dintre oamenii noştri se cam destrăbălaseră cu femeile sălbaticilor, în urma cărui fapt, dacă noua noastră călăuză n—ar fi făcut pace între noi şi unul dintre bărbaţii negri, cu preţul a şapte plăcuţe subţiri de argint, tăiate de meşterul nostru în formă de lei, peşti sau păsări, şi după aceea găurite pentru a putea fi aninate la gât — comoară fără de preţ! — apoi fără îndoială că am fi fost puşi în situaţia de a ne război cu ei şi cu toată seminţia lor.

172

Tot timpul în care atât noi cât şi negrii noştri nu eram ocupaţi cu altceva decât cu spălatul pulberei de aur adunate din râuri, dibaciul nostru meşter făurar ciocănea, tăia şi punea laolaltă bucăţi de foiţă metalică, cât era ziua de lungă, şi din pricina exerciţiului devenise aşa de iscusit, încât dădea la iveală tot soiul de năzbâtii. Izbutea să facă elefanţi, tigri, zibete, struţi, vulturi, cocori şi alte zburătoare, peşti, cu adevărat orice îi trecea prin cap, toate din foiţe subţiri de aur ciocănit, căci mai tot argintul şi fierul aproape că se isprăviseră.

Într—una din aşezările acelor neamuri sălbatice, am fost întâmpinaţi cu multă prietenie de către regele localnicilor şi, cum el părea peste măsură de fermecat de jucărelele meşterului nostru, acesta i—a vândut un elefant decupat dintr—o foiţă de aur subţire ca o monedă de şase penny, la un preţ de neimaginat. Regele şi—l dorea însă cu atâta ardoare, încât nu s—a lăsat până când nu i—a oferit în schimb aproape un pumn de pulbere de aur, după cum îi zic ei. Presupun că acolo era o cantitate ce putea trage la cântar cam o treime dintr—un kilogram, în vreme ce plăcuţa din care fusese meşterit elefantul nu era mai grea decât o monedă spaniolă de un pistol, dacă nu chiar mai puţin, însă în niciun caz mai mult. Făurarul nostru era însă în aşa hal de cinstit, încât, deşi atât truda cât şi iscusinţa îi aparţineau în întregime, a venit cu tot aurul şi ni l—a dat nouă, să—l punem laolaltă cu tezaurul comun; dar într—adevăr n—aveam nici cel mai mic motiv să—l invidiem căci, după cum ne—a spus noua noastră călăuză, noi ne aflam în situaţia de a fi îndeajuns de puternici pentru a ne apăra de orice atac şi totodată dispuneam de suficient timp pentru a mai zăbovi pe acele meleaguri (căci nimeni dintre noi nu era grăbit din cale—afară) cât aveam chef, aşa că am fi putut strânge, cu timpul, cât aur ne poftea inima, chiar până la o jumătate de chintal de căciulă, dacă aşa am fi avut chef; şi din această pricină călăuza noastră ne—a destăinuit că, deşi avea la fel de multe motive ca oricare dintre noi să se fi săturat până peste cap de meleagurile acelea, totuşi, în cazul în care ne—am învoi să ne abatem un pic din drumul nostru, către sud—est, şi să ne instalăm tabăra într—un loc nimerit, im putea găsi provizii pe săturate şi, din locul acela, ne—am putea învârti de jur—împrejur, pe firul tuturor apelor din preajmă, timp de doi—trei ani, în stânga şi—n dreapta, şi nu peste mult timp ne—am fi dat seama de avantajele planului cu pricina.

173

Însă propunerea, oricâte avantaje ar fi avut în ceea ce privea foloasele materiale, nu era pe placul niciunuia dintre noi, căci cu toţii ne doream mult mai mult să ne vedem ajunşi acasă, decât să ne

căpătuim, fiind sătui până—n gât de atâta oboseală câtă se adunase după mai bine de un an de rătăcire, fără pauză, printre pustiuri şi fiare sălbatice.

Cu toate astea, spusele proaspetei noastre cunoştinţe aveau picurat în ele un soi de farmec aparte şi călăuza noastră folosea argumente atât de iscusite, cu o mare putere de atracţie, încât nu i se putea rezista cu una, cu două. Omul ne—a zis că era de neînchipuit să nu ne bucurăm de roadele trudelor noastre, taman acum, când venise vremea culesului; şi că ne puteam convinge cu ochii noştri cu ce primejdii aveau de luptat europenii, punând la bătaie corăbii şi oameni, şi ce cheltuieli grozave trebuiau făcute, ca să se aleagă cu nişte aur; şi că prin urmare ar fi fost absurd din partea noastră, care ne găseam în inima patriei aurului, să plecăm de acolo cu mâinile goale; ne—a mai spus că eram îndeajuns de puternici încât să ne croim drum prin luptă, printre noroade întregi, şi că apoi ne vom putea îndrepta către orice parte a coastei ne va fi pe plac; şi că nicicând nu ne vom ierta—o, noi înşine, după ce fiecare vom ajunge în ţara lui de baştină, dacă vom vedea că toată agoniseala noastră se reduce la cinci sute de pistoli de aur, când la fel de lesne am fi putut avea câte cinci sau chiar zece mii de pistoli sau cât credeam noi de cuviinţă; a mai adăugat că el nu era mai lacom decât noi, dar luând seama la faptul că sta în puterile noastre să ne aflăm alinare, dintr—un singur foc, pentru toate vitregiile suportate şi să ne căpătuim pentru tot restul vieţii, nu s—ar socoti credincios faţă de noi, nici recunoscător pentru binele pe care i—l făcusem, dacă nu s—ar strădui să ne facă să vedem ocazia ce ne stătea la îndemână; şi ne—a încredinţat că ne va ajuta să înţelegem că ar fi posibil, ca vreme de doi ani, dovedind o organizare bună și ajutorul negrilor noștri, să adunăm fiecare câte o jumătate de chintal de aur şi să strângem, laolaltă, poate vreo două sute de tone de fildeş; pe când altfel, o dată ajunşi pe coastă, şi după ce o să ne ducem care—ncotro, nu vom mai fi nicicând în stare să facem cale întoarsă pe meleagurile pe care le părăseam sau să facem altceva decât au făcut cei păcătoşi cu raiul, adică să—şi dorească să fie acolo, ştiind în acelaşi timp că nu vor mai avea niciodată această ocazie.

174

Chirurgul nostru a fost cel dintâi care s—a lăsat convins de acest mod de a prezenta situaţia, iar următoarea victimă a fost tunarul; cei doi se bucurau, este drept de o influenţă considerabilă asupra noastră, dar nimeni dintre ceilalţi nu se prea înghesuia să li se alăture, ca şi mine de fapt, căci se cuvine să mărturisesc că nu—mi dădeam seama câtuşi de puţin ce înseamnă să ai o droaie de bani şi ce ar fi trebuit să fac la o adică, atât cu mine însumi, cât şi cu banii al căror stăpân aş fi fost. Eu unul găseam că de fapt aveam suficienţi şi singurul meu gând legat de destinaţia lor, dacă am fi ajuns în Europa, era doar acela de a scăpa de ei cât mai repede, cheltuindu—i pe nişte haine, pentru a mă întoarce iarăşi în largul mării şi a mă apuca din nou de muncă grea.

Cu toate astea, datorită vorbelor sale înmuiate în lapte şi miere, omul nostru ne—a făcut ca în cele din urmă să mai zăbovim prin acele locuri cel puţin încă şase luni şi după aceea, dacă totuşi ne hotărâm să plecăm, el avea să urmeze fără cârtire decizia noastră, aşa că în cele din urmă i—am făcut pe plac, iar el ne—a călăuzit către sud—est, cale de vreo cincizeci de mile englezeşti, unde am întâlnit o sumedenie de pârâiaşe care păreau că izvorăsc toate dintr—una din crestele înalte ale munţilor, ce se întindea spre nordvest şi care, după calculele noastre, trebuia să fi fost capătul dinspre latura aceea a marelui pustiu pe care, pentru a—l putea ocoli, fusesem forţaţi să ne abatem către nord.

175

Ţinutul peste care am dat ni s—a părut cam neprimitor, dar, ţinând seama de sfaturile călăuzei noastre, am avut totuşi parte de hrană pe săturate; căci băştinaşilor din zonă le dădeam din jucărelele meșterite de puţine ori, iar ei ne aduceau tot ce aveau în schimbul acelor nimicuri; acolo am dat şi peste ceva porumb sau grâu indian, pe care negresele îl plantau cum semănăm noi sentinţe în grădină şi numaidecât noul nostru sfetnic le porunci câtorva dintre negrii noştri să—l sădească; şi a crescut văzând cu ochii şi, udându—l des, în mai puţin de trei luni neam putut bucura de propria noastră recoltă.

Numaidecât ce ne—am aşezat şi ne—am instalat tabăra, neam apucat de vechea îndeletnicire a pescuitului de aur prin albiile râurilor despre care v—am pomenit mai înainte, iar gentlemanul nostru englez era atât de priceput în a ne îndruma, încât aproape de fiecare dată ne—am ales cu ceva în urma strădaniei noastre.

O dată, după ce ne înhămase la treabă, a întrebat dacă i—am îngădui să plece, împreună cu patru sau cinci negri, pentru vreo şase—şapte zile, să—şi stârnească norocul şi să vadă ce poate descoperi prin acele ţinuturi, asigurându—ne că peste orice ar da, agoniseala va fi a tuturora. Ne—am declarat cu toţii

de acord şi i—am împrumutat o puşcă, iar doi dintre oamenii noştri, dorind să i se alăture, au luat cu ei şase negri şi doi bivoli, care fuseseră alături de noi dea lungul întregii călătorii de până atunci; şi au mai luat cu ei şi o provizie de pâine care să le ajungă vreo opt zile, nu însă şi carne, cu excepţia unei provizii de carne uscată pentru două zile.

S—au căţărat pe crestele munţilor despre care am vorbit mai devreme, de unde li s—a înfăţişat privirilor, după cum ne—au încredinţat mai apoi şi oamenii noştri, acelaşi pustiu care, pe bună dreptate, ne dăduse fiori, atunci când ne aflaserăm la cealaltă margine a sa şi care, după aprecierile noastre, nu putea avea mai puţin de trei sute de mile în lăţime şi şase sute de mile în lungime, fără a avea habar unde îi putea fi capătul.

176

Jurnalul călătoriei lor este prea stufos pentru a ne.apleca aici asupra lui; au lipsit de lângă noi cincizeci şi două de zile, după care s—au întors aducând aproape nouă kilograme de pulbere de aur (căci nu dispuneam de greutăţi exacte), din care o bună parte în bulgăraşi mai mari decât cei peste care dădusem până atunci; pe lângă asta, s—au întors şi cu vreo cincisprezece tone de fildeş, obţinuţi de însoţitorul nostru de la băştinaşii din regiune, pe care îi obligase, în parte purtându—se bine şi în parte purtându—se rău cu ei, să meargă să—i adune şi să—i dea jos de pe crestele muntoase, iar pe alţi băştinaşi i—a pus chiar să—i aducă, însoţiţi de el, până în locul în care ne aşezasem tabăra. Chiar nu ştiam ce să credem despre toţi acei oameni care veneau spre noi, atunci când l—am văzut întovărăşit de două sute de negri pe puţin; însă el ne—a desluşit numaidecât cum stă treaba, când i—a pus pe toţi să—şi lepede poverile şi să le aşeze grămadă, unele peste altele, clădind o movilă la intrarea în tabără.

Pe lângă asta, au mai venit şi cu două piei de leu şi cinci de leopard, toate mari şi frumoase. Ne—a rugat să—l iertăm că lipsise atât de mult timp şi că nu adusese mai multe trofee, dar ne—a zis că mai avea de făcut un drum, de pe urma căruia trăgea nădejde că o să ne alegem cu o pradă mai bogată.

Aşa că, după ce şi—a mai tras sufletul şi după ce i—a recompensat pe sălbaticii care căraseră fildeşul, dându—le câteva bucăţele de argint şi de fier decupate în formă de romb şi două tăiate în formă de căţeluşi, le—a spus că sunt liberi să se îndrepte încotro le era voia, iar ei se arătară tare mulţumiţi.

În următoarea călătorie pe care a întreprins—o a ţinut ca mai mulţi dintre oamenii noştri să—l însoţească, aşa că a adunat o ceată alcătuită din zece albi şi zece băştinaşi, luând cu ei şi cei doi bivoli, pentru a—i ajuta la căratul proviziilor şi al muniţiilor. Sau îndreptat în aceeaşi direcţie, dar au apucat—o pe o altă potecă, şi au făcut cale întoarsă după doar treizeci şi două de zile, răstimp în care au răpus nu mai puţin de cincisprezece leoparzi, trei lei şi diferite alte dihănii şi ne—au adus vreo unsprezece kilograme de pulbere de aur, însă numai şase colţi de elefant, care e drept că erau foarte mari.

177

Englezul, prietenul nostru, ne—a arătat acum că vremea irosită acolo ne fusese răsplătită cu vârf şi îndesat; căci timp de cinci luni, câte se scurseseră din momentul în care poposisem în acel ţinut, izbutisem să agonisim atât de mult aur, încât atunci când am făcut împărţeala, fiecăruia i—au revenit cam două kilograme şi jumătate, fără să mai punem la socoteală ce aveam dinainte şi în afară de vreo trei kilograme pe care le dădusem, de—a lungul timpului, pe mâna meşterului nostru, pentru a făuri din ele jucărioare şi flecuşteţe; aşa că.am prins a ne sfătui cum să ne vedem mai departe ce drum către coastă, ca să ne sfârşim o dată călătoria, dar călăuza noastră a început să râdă, zicând:

—Nici vorbă să vă puteţi aşterne acum la drum, căci începând de luna viitoare vine sezonul ploios şi va fi peste putinţă să te clinteşti din loc.

Plecându—ne urechea la spusele sale, am căzut de acord că ceea ce zicea părea cu scaun la cap, aşa că am decis să începem a agonisi provizii, ca să nu fim obligaţi mai apoi să ne vânturăm toată ziua prin ploaie, ne—am împrăştiat precum potârnichile, unii într—o direcţie, alţii în alta, cât de departe ne încumetam să ne aventurăm, ca să strângem provizii, iar negrii noştri au făcut şi ei ce au putut, vânând nişte căprioare, a căror carne am conservat—o cum ne—am priceput mai bine, uscând—o la soare, căci sare nu mai aveam nici de poftă.

Între timp, şi—a făcut apariţia şi vremea ploioasă şi, mai bine de două luni, abia dacă puturăm să ne scoatem nasul din colibele noastre. Dar asta nu era totul, căci nivelul apelor crescu atât de mult din pricina potopului ce nu mai contenea, încât cu mare greutate izbuteam să ne dăm seama care sunt râurile navigabile şi care sunt doar pâraie şi pârâiaşe ce ar fi dispărut ca prin farmec după trecerea sezonului ploilor. Ar fi fost poate un prilej cât se poate de nimerit de a transporta pe apă, cu ajutorul plutelor, colţii

de elefant pe care—i strânsesem, adică ditamai grămada, căci, cum de fiecare dată nu—i lăsam nerăsplătiţi pe băştinaşi pentru truda lor, până şi femeile începuseră să ne aducă de fiecare dată când li se ivea ocazia, fildeş, iar uneori chiar câte unul de dimensiuni foarte mari, pe care—l duceau două negrese; aşa se face, că stocul nostru crescuse la vreo douăzeci şi două de tone de colţi de elefant.

178

Dar numaidecât ce vremea s—a îmbunătăţit din nou, călăuza noastră ne—a spus că el nu avea intenţia să insiste să ne prelungim şederea pe acele meleaguri, deoarece se părea că pentru noi era totuna dacă mai agoniseam sau nu nişte aur în plus; că într—adevăr eram cei dintâi oameni întâlniţi de el în viaţă care să creadă că au aur suficient, atunci când chiar că se putea spune că aurul ne stătea la picioare, iar noi nu ne înduram să ne aplecăm şi să—l ridicăm, însă, cum el ne promisese un lucru, nu avea de gând să treacă peste cuvântul dat, nici să insiste să mai zăbovim, dar credea că se cuvine să ne atragă atenţia că tocmai acum, după trecerea apelor revărsate, era cel mai nimerit timp când se putea agonisi aur din belşug; şi că dacă ne amânăm plecarea cu măcar o lună, apoi aveam să vedem cun mii de băştinaşi se împrăştie prin tot ţinutul, ca să spele aurul descoperit în nisip, aur pe care îl strângeam pentru corăbiile europene ce aveau să—şi facă apariţia pe coastă; că ei, sălbaticii de pe acele meleaguri, se îndeletnicesc cu asta în acel moment din pricina faptului că viiturile dezlănţuite scot la iveală întotdeauna o mare cantitate de aur, din munţii din preajmă; iar dacă noi nu lăsăm să ne scape ocazia de a ne afla la locul potrivit înaintea lor, nici nu ne puteam gândi măcar ce comori fără de seamă am putea găsi.

Tot ce spunea suna atât de convingător, iar argumentele se înlănţuiau atât de bine, încât s—a citit limpede pe feţele noastre că ne lăsaserăm convinşi; drept urmare, i—am răspuns că vom rămâne în continuare, cu toţii; căci, cu toate că într—adevăr ne trăgea aţa să plecăm, totuşi în faţa clarei perspective a unui avantaj atât de mare nu se putea rezista aşa de lesne; l—am încredinţat că se înşela când făcea presupunerea că e departe de noi gândul de a ne spori agoniseala de aur şi că în această privinţă eram decişi să tragem cât mai multă spuză pe turta noastră, profitând din plin de ocazia ce ni se oferea ca pe tavă, şi că vom zăbovi în acele ţinuturi atâta vreme cât va exista speranţa că aurul nu va lipsi, chiar de—ar fi să mai stăm încă un an.

179

Cu greu îşi putea exprima bucuria ce l—a năpădit; şi, vremea îmbunătăţindu—se în cele din urmă, am prins să—i urmăm sfaturile şi să scotocim prin râuri, după aur; la început, n—am prea avut ocării care să ne menţină trează speranţa şi am cam început să fim măcinaţi de îndoială, însă era la mintea cocoşului că motivul consta in faptul ca apele nu scăzuseră prea mult şi râurile nu se retrăseseră încă în matca lor obişnuită; însă în doar câteva zile strădaniile noastre au fost răsplătite cu vârf şi îndesat, căci am dat peste mult mai mult aur ca la început şi chiar în bulgări mai mari; şi chiar unul dintre oamenii noştri a spălat din nisip un bulgăre de mărimea unei nuci şi greu de vreo patruzeci—cincizeci de grame, apreciat din ochi, căci nu aveam greutăţi aşa de mici.

Norocul ăsta ne—a dat ghes să trudim pe rupte, aşa că în cera mai mult de o lună adunasem cu totul aproape douăzeci şi opt de kilograme de aur; însă mai apoi, aşa cum ne avertizase el, am dat peste o sumedenie de sălbatici, bărbaţi, femei şi copii laolaltă, care au luat la puricat fiecare râu şi firicel de apă şi chiar pământul uscat al munţilor, scormonind după aur, aşa că faţă de ce strânsesem până atunci n—am mai izbutit să mai agonisim mare lucru.

Dar iată că meşterului nostru cel dibaci i—a trecut prin minte o modalitate de a—i face pe alţii să ne aducă aur, fără să mai fie nevoie să ne spetim noi; căci, în momentul în care au început să—şi facă apariţia acei scotocitori băştinaşi, artistul nostru meşteşugar avea un stoc bunicel din flecuşteţele sale, adică păsări, animale şi o sumedenie de alte zorzoane, numai bune pentru a—i momi, iar gentlemanul englez, făcând pe interpretul, i—a atras către noi pe sălbatici, îmboldindu—i să admire toate acele minunăţii; aşa se face că meşterul nostru avea parte de o clientelă bogată şi nici vorbă că—şi vindea marfa cu nişte preţuri neruşinate, căci obţinea cam treizeci de grame de aur, iar câteodată chiar de două ori pe—atât, în schimbul a câte unei foiţe de argint ce preţuia nimica toată şi la fel se întâmpla dacă plăcuţa era de fier, iar dacă se întâmpla ca foiţa cu pricina să fie chiar de aur, băştinaşii oricum nu ofereau mai mult pentru ea; era aproape de necrezut ce puhoi de aur a agonisit astfel.

180

Într—un cuvânt, ca să punem totuşi punct fericitei noastre călătorii, zăbovind pe acele meleaguri preţ de încă trei luni, ne—am mărit stocul de aur în aşa măsură, încât punându—l laolaltă cu cel adunat

înainte, pentru a ni—l împărţi, ne—am ales fiecare cu aproape două kilograme de aur de căciulă; şi ne—am urnit la drum, ţinând—o tot înainte, spre Coasta de Aur, ca să aflăm cam ce mijloc am putea dibui pentru a traversa marea şi a ajunge în Europa.

În următoarea parte a călătoriei noastre, am avut parte de tot soiul de păţanii, unele interesante, fie în felul în care am fost primiţi, prieteneşte sau nu, de către felurite triburi de sălbatici printre care am trecut; fie în legătură cu eliberarea din prizonierat a unui rege negru, care fusese binefăcătorul noii noastre călăuze şi căruia gentlemanul englez, în semn de recunoştinţă, având parte şi de sprijinul nostru, i—a redat regatul, care putea să numere, mari şi laţi, vreo trei sute de supuşi; fie despre cum ne—am bucurat de ospitalitatea regelui cu pricina şi despre cum şi—a trimis oamenii să—l însoţească pe englezul nostru şi să aducă toţi colţii de elefant, pe care fusesem nevoiţi să—i lăsăm în urmă, şi să ni—i care până la râu, al cărui nume nu mi—l mai aduc aminte, dar pe malul căruia ne—am făcut plute şi, după unsprezece zile de drum pe firul apei, am ajuns la una din aşezările olandeze de pe Coasta de Aur, fiind sănătoşi tun şi mulţumiţi pe deplin. În ceea ce priveşte încărcătura noastră de fildeş, am vândut—o în aşezarea olandeză, obţinând în schimb veşminte şi tot ce ne lipsea, nouă sau negrilor pe care am găsit de cuviinţă să—i ţinem cu noi, dar nu este lipsit de interes de amintit că la capătul călătoriei, mai aveam încă vreo două kilograme de praf de puşcă. Prinţului negru i—am redat pe deplin libertatea, încropindu—i o garderobă din ceea ce s—a îndurat să—i dea fiecare, şi l—am cadorisit şi cu aproape trei sferturi de kilogram de aur, pe care ştia cât se poate de bine cum să—l folosească; şi, o dată ajunşi acolo, ne—am despărţit de el în termeni cât se poate de cordiali. Englezul nostru a zăbovit o vreme în aşezarea olandeză şi, după câte mi—au ajuns la ureche ceva mai târziu, s—a stins acolo de inimă rea, căci trimisese o mie de lire sterline prin Olanda, pentru a ajunge la prietenii lui din Anglia, asigurându—şi astfel un sprijin pentru atunci când se va fi întors, dar corabia a căzut în mâinile francezilor şi toată încărcătura i s—a dus pe apa sâmbetei.

181

Restul camarazilor mei a pornit—o, într—un vas mic, către cele două fabrici portugheze de lângă Gambia, la altitudinea de paisprezece grade, iar eu, dimpreună cu doi negri pe care mi i—am păstrat, m—am îndreptat către Capul Coast Castle, de unde m—am îmbarcat pe o corabie ce mergea în Anglia, unde am ajuns în septembrie. Şi aşa au luat sfârşit peregrinările primei mele tinereţi, iar ceea ce avea să se întâmple după aceea nu s—a mai dovedit la fel de profitabil pentru mine.

CAPITOLUL X. În Anglia nimeresc în tovărăşie proastă şi—mi irosesc banii — Mă îmbarc într—o călătorie spre Cadiz — Tovărăşia pe care am legat—o acolo — Mă fac pirat — Aventuri — Povestiri despre William Walters şi despre expediţiile noastre —

În Anglia nu aveam niciun prieten, rudă sau cunoştinţă, cu toate că era ţara mea de baştină; prin urmare nu ştiam pe nimeni în mâinile căruia să—mi încredinţez averea sau care să—mi dea un sfat bun, spunându—mi cum s—o pun bine sau cum să fac să n—o irosesc; dar, nimerind în tovărăşii care mai de care mai nepotrivite şi încredinţând o bună parte din agoniseala mea unui hangiu din Rotherhite, iar restul făcându—l praf în cea mai mare grabă, întreaga sumă adunată de mine înfruntând atâtea şi atâtea piedici şi riscuri, sumă ce reprezenta o comoară, s—a risipit în vânt în ceva mai mult de doi ani; şi, cum pe mine însumi mă apucă pandaliile când îmi aduc aminte cum s—a irosit toată suma aceea uriaşă, mai bine să nu mai pomenesc nimic despre asta; iar în ceea ce priveşte restul, chiar că merită să fie trecut sub tăcere, căci mă face să roşesc, totul fiind cheltuit numai pe nebunii şi destrăbălări, aşa încât se poate spune că acest prim act al piesei vieţii mele a început sub semnul hoţiei şi s—a terminat sub cel al desfrâului; trist punct de plecare şi cu mult mai trist sfârşit.
Cam după un an, am început să cam scotocesc prin fundul sacului în care se afla comoara mea, aşa că venise vremea să—mi îndrept gândurile către alte aventuri, căci jefuitorii mei, cărora n—am cum să le zic altfel, au început să—mi dea de înţeles că, pe măsură ce şuvoiul banilor mei devenea tot mai subţiratic, stima de care mă bucuram în ochii lor avea să se împuţineze şi ea, şi că din partea lor nu aveam să mă aştept la nimic, trebuind să mă mulţumesc cu ceea ce îmi puteam oferi de unul singur, cu ajutorul banilor pe care îi mai aveam, într—un cuvânt mi—au adus la cunoştinţă că niciunul dintre ei nu avea să clintească mai departe nici măcar un deget în folosul meu, chiar dacă până atunci risipisem în tovărăşia lor o grămadă de bănet.

183

Toate astea mi—au produs o rană cumplită şi m—a năpădit o lehamite îndreptăţită faţă de atâta lipsă de recunoştinţă, dar în cele din urmă am izbutit să trec şi peste acel moment neplăcut; n—am simţit nici măcar cea mai mică umbră de părere de rău pentru risipirea în vânt a unei atât de mari sume de bani, cum

fusese aceea pe care o adusesem cu mine în Anglia.

Mai apoi m—am îmbarcat, fără îndoială într—un ceas blestemat, pe un vas ce se îndrepta spre Cadiz şi care se chema *Crucişătorul,* iar în timpul călătoriei cu pricina, navigând în largul coastei spaniole, un vânt puternic ce bătea dinspre sud—vest ne—a forţat să aruncăm ancora lângă Groyn.

Acolo m—am trezit în mijlocul unei şlehte alcătuite din criminali unşi cu toate alifiile, iar printre ei se afla unui ce—i întrecea pe toţi prin îndrăzneala de care dădea dovadă, care a început să—mi arate o prietenie atât de făţişă, încât ajunsesem să ne zicem unul altuia „frate" şi să ne destăinuim unul altuia toate păţaniile de care aveam parte; numele său era Harris. Omul respectiv a venit într—o bună dimineaţă la mine şi m—a întrebat dacă nu vreau să merg la ţărm, iar eu am fost de acord cu propunerea lui; aşa că i—am cerut căpitanului permisiunea să luăm barca şi am plecat împreună. Atunci când am rămas doar noi doi, m—a întrebat dacă n—aveam chef de o aventură care ne—ar răscumpăra toate vitregiile de care avusesem parte; i—am răspuns afirmativ, şi încă din toată inima, căci nu—mi păsa câtuşi de puţin încotro ne îndreptam, neavând ce pierde şi pe nimeni de lăsat în urmă.

Atunci m—a întrebat dacă mă leg sub jurământ să nu—i dezvălui secretul şi dacă, în cazul în care nu voi fi de acord cu ceea ce el avea să—mi propună, promit cu toate astea să nu—l dau nicicând de gol. Numaidecât am făcut acest legământ, pecetluindu—l cu cele mai grozave blesteme şi vorbe de ocară pe care le—a putut scorni diavolul şi noi doi.

184

Mi—a dezvăluit atunci că pe corabia cealaltă, arătându—mi totodată cu degetul o altă corabie engleză ce se afla la ancoră, în port, se găsea un tânăr neînfricat ce căzuse la învoială cu câţiva din marinarii de pe bord, şi—şi puseseră în gând ca în zorii zilei următoare să stârnească o răzmeriţă şi să fugă cu vas cu tot; şi că dacă izbuteam să punem şi noi mână de la mână, unindu—ne forţele cât mai mulţi dintre noi, am putea face acelaşi lucru. Propunerea lui m—a uns pe suflet, iar el a făcut ce—a făcut şi i—a convins pe alţi opt dintre noi să meargă pe mâna noastră şi ne—a zis că numaidecât ce prietenul său va trece la fapte şi va pune mâna pe corabie, trebuie să fim pregătiţi să facem şi noi la fel. Cam ăsta era planul pe care—l ticluise, iar eu, fără nicio ezitare, fie cu privire la ticăloşia faptei, fie cu privire la cât de anevoie era de adus la bun sfârşit, m—am şi aruncat până—n gât în acea conspiraţie mârşavă şi aşa se face că gustul ticăloşiei a început să se împrăştie printre noi şi să ne sucească minţile; însă n—am izbutit să facem în aşa fel, încât socoteala de acasă să se potrivească cu cea din târg.

Urmând planul în ziua aleasă, tovarăşul său de pe corabia cealaltă, Wilmot pe numele lui, s—a pus pe treabă şi, luându—i ostatici pe secund şi pe ceilalţi ofiţeri, a înhăţat vasul şi ne—a trimis semnalul convenit; însă pe corabia noastră nu atrăsesem decât unsprezece oameni în complot, nereuşind să—i convingem pe mai mulţi dintre cei care prezentau încredere, aşa că am luat barca şi am plecat de pe corabia noastră, mergând cu toţii să ne alăturăm răsculatului de pe corabia vecină.

Părăsind în acest mod vasul nostru, am fost întâmpinat cu braţele deschise de căpitanul Wilmot şi de noua lui bandă, fiind dispus să mă înham la orice fel de nemernicie, aşa cum eram, adică deznădăjduit, cutezător şi lipsit de orice mustrări de cuget pentru ceea ce mă apucasem să fac sau pentru orice aş fi putut să fac după aceea. Eram cu atât mai puţin încercat de vreo presimţire nefastă legată de consecinţele ce le—ar fi putut avea faptele mele; după ce m—am înhăitat, după cum zic, cu echipajul cu pricina, care în cele din urmă m—a adus în situaţia de a împărtăşi destinul celor mai vestiţi dintre piraţii acelor vremuri, dintre care unii au ajuns să—şi sfârşească zilele legănându—se în ştreang, cred că depanarea câtorva dintre peripeţiile la care am fost părtaş poate fi o istorisire nu lipsită de atracţie; şi îndrăznesc să fac această afirmaţie chiar dinainte, punând la bătaie cuvântul meu de pirat, cu toate că nu voi fi în stare să—mi aduc aminte decât o mică parte din vălmăşagul de păţanii care a alcătuit una din cele mai nemernice urzeli din câte a fost vreodată capabil un om să aducă la cunoştinţa lumii.

185

Eu, care eram, după cum am lăsat să se înţeleagă şi până acum, un hoţ şi un pirat înnăscut, mă simţeam acum precum peştele în apă şi nicicând în viaţă n—am întreprins vreun lucru cu o plăcere mai mare.

Căpitanul Wilmot, căci astfel îi vom zice de aici încolo, devenind astfel stăpânul unei corăbii prin mijloacele pe care vi le—am spus, se poate trage concluzia fără prea mare greutate că nici nu—i trecea prin cap să zăbovească în port, să aştepte încărcările făcute de pe mal sau vreo schimbare ce putea apărea în rândul oamenilor săi. Din contră, el a săltat ancora cu ocazia primului flux şi a ieşit în larg, îndreptându—se către Insulele Canare. Corabia noastră avea la bord nu mai puţin de douăzeci şi două de

tunuri, însă ar fi putut să poarte cu uşurinţă treizeci; pe lângă asta, cum destinaţia sa era aceea de vas comercial, bineînţeles că ducea lipsă atât de muniţie cât şi de arme mici, cu toate necesare ţelului nostru ori pentru a nu fi surprinşi nepregătiţi în cazul vreunei lupte; aşa că ne—am îndreptat spre Cadiz, după cum spuneam, unde am ancorat în golf, iar căpitanul şi un marinar căruia noi îi ziceam tânărul căpitan Kid, tunar de felul său, laolaltă cu alţi câţiva oameni ce se bucurau de încredere, printre care ne aflam şi camaradul meu Harris, uns secund, şi eu însumi, ridicat la gradul de locotenent, ne—am pus în gând să luăm cu noi nişte baloturi de mărfuri englezeşti, pe care să le coborâm pe ţărm pentru a le vinde; însă camaradul meu, om tare dibaci în astfel de tărăşenii, a avut o idee şi mai bună şi, cum el mai fusese în oraş, ne—a spus, pe scurt, că va târgui de unul singur praf de puşcă, gloanţe, arme mici şi orice altceva mai voiam, dându—şi cuvântul de onoare drept chezăşie, urmând ca negustorii să—şi capete plata în mărfuri englezeşti, de care noi nu duceam lipsă, atunci când vor urca la bord. Soluţia aceasta era mult mai bună şi, drept urmare, el şi căpitanul au coborât singuri pe ţărm şi s—au târguit din toate puterile pentru a—şi atinge ţelul, întorcându—se după două ore şi aducând cu ei o butie cu vin şi cinci butelci cu lichior, în vreme ce restul am rămas cu toţii pe corabie.

186

În zorii zilei următoare, au venit la noi, după negoţ, două şalupe încărcate cu vârf şi îndesat, la bordul fiecăreia dintre ele aflându—se câte cinci spanioli. Căpitanul nostru le—a vândut marfă bună şi ei ne—au dat în schimb şaisprezece butoiaşe cu praf de puşcă, douăsprezece săcotei rotunzi cu pulbere fină pentru armele noastre mici, şaizeci de muschete şi o duzină de puşti ofiţereşti; şi, pe lângă toate astea, şaptesprezece tone de ghiulele pentru tunuri, cincisprezece butoiaşe, cu gloanţe pentru muschete, laolaltă cu nişte săbii şi cu douăzeci de perechi de pistoale de toată isprava. Pe deasupra, ne—au mai adus treisprezece butoaie cu vin, căci noi, care ajunsesem dintr—o dată cu toţii nişte gentlemeni, nu ne mai puteam coborî să bem din berea pe care o aveam deja la bord, dimpreună cu şaisprezece butelci cu lichior, o duzină de putini cu struguri şi douăzeci de lăzi cu lămâi; toate astea le—au fost plătite în mărfuri englezeşti, iar pe deasupra căpitanul s—a mai ales şi cu şase sute de galbeni, bani frumoşi. Ei ar fi vrut să mai facă măcar un transport, însă noi nu ne—am învoit să mai zăbovim.

Apoi am navigat către Insulele Canare, iar de acolo ne—am îndreptat spre Indiile de Vest, loc în care am comis niscaiva prădăciuni asupra spaniolilor, pentru a ne face rost de provizii, şi chiar ne—am ales cu ceva pradă, chiar dacă nu prea era de mare preţ, cel puţin atâta timp cât am fost şi eu alături de ei, ceea ce, de această dată, n—a durat prea mult, căci, după ce pusesem mâna pe o goeletă spaniolă pe coasta Cartaginei, prietenul meu mi—a făcut o propunere, şi anume să—l întrebăm pe căpitanul Wilmot dacă nu se învoieşte să ne instaleze pe noi la bordul goeletei cu pricina, dându—ne şi ceva arme şi muniţii, şi să ne lase să ne încercăm puterile şi să vedem ce ispravă puteam face, soiul acela de vas părându—ni—se mult mai nimerită pentru treburile noastre decât corabia cea mare, goeleta fiind în acelaşi timp şi mai iute. Căpitanul Wilmot s—a declarat de acord cu propunerea noastră şi am stabilit să ne întâlnim la Tobago, făcând înţelegerea ca orice pradă ar obţine una sau alta dintre corăbii, câştigul să fie împărţit între amândouă echipajele; toate aceste legăminte au fost respectate îndeaproape şi ne—am regăsit după vreo cincisprezece luni, în insula Tobago, loc pe care îl fixasem dinainte ca punct de întâlnire.

188
Am brăzdat mările acelea aproape doi ani, urmărind drumurile corăbiilor şi jefuindu—i mai cu seamă pe spanioli; nu că ne—ar fi oprit ceva sau cineva de a ataca şi vase englezeşti, olandeze sau franceze, dacă ni s—ar fi ivit în cale; la drept vorbind, căpitanul a şi atacat o corabie din Noua Anglie, plecată de la Madera înspre Jamaica, şi o alta pornită din New York către insulele Barbados, încărcată cu provizii, aceasta din urmă a şi fost pentru noi o lovitură binevenită. Dar motivul pentru care încercam să avem de—a face cât mai puţin posibil cu putinţă cu vasele engleze era în primul rând că, fiind corăbii cât de cât bine înzestrate, nu ne îndoiam că ne vor opune o dârză rezistenţă; iar în al doilea rând, ne—am dat seama că la bordul lor nu se găsea cine ştie ce pradă; spaniolii aveau de cele mai multe ori bani la bord şi banilor cu pricina ştiam prea bine ce întrebuinţare să le dăm. De fapt, căpitanul Wilmot se purta cu mult mai multă cruzime atunci când îi cădea în mâini un vas englez, pentru ca veştile despre el să nu ajungă prea repede în Anglia şi astfel corăbiile din flota de război să primească ordin să scotocească mările în căutarea lui. Dar până una—alta n—o să dezvălui această parte a istorisirii.

De—a lungul celor doi ani, zestrea noastră a crescut considerabil, căci de pe o singură corabie ne—am ales cu o pradă de şaizeci de mii de galbeni, iar de pe alta cu o sută de mii şi, ajungând astfel mai întâi bogaţi, ne—am hotărât să fim şi puternici; căci pusesem mâna pe o brigantină, construită în Virginia, un vas maritim de prima mână, cu o mare viteză şi în stare să poarte o duzină de tunuri; mai capturasem şi o ditamai fregata spaniolă, care şi ea naviga de mai mare dragul şi pe care, mai apoi, cu ajutorul unor dulgheri de ispravă, am amenajat—o în aşa fel, încât să poată duce douăzeci şi opt de tunuri. Acum duceam însă lipsă de oameni, aşa că am pus cap—compas spre golful Campeachy, fiind siguri că acolo puteam, îmbarca cât de mulţi oameni doream, şi aşa s—a şi întâmplat.

189
În golf, am vândut goeleta pe care mă aflam eu, iar căpitanul Wilmot, rămânând pe vasul său, mi—a încredinţat mie comanda fregatei spaniole, în calitate de căpitan, pe Harris, camaradul meu, ridicându—l la gradul de prim locotenent, căci Harris era un om cutezător şi descurcăreţ, cum nu se mai află altul pe lume. La bordul brigantinei, a fost montat un tun lung, aşa că acum dispuneam de trei corăbii bine echipate, cu echipaje de nădejde la bord şi cu provizii asigurate pentru un an întreg, căci ne căzuseră în

mână vreo două—trei goelete plecate din Noua Anglie şi New York, pline ochi cu făină, mazăre şi butoaie cu carne de porc şi de vită, ce navigau spre Jamaica şi Insulele Barbados; şi ca să fim siguri că nu vom duce lipsă de carne de vită, am acostat pe ţărmul insulei Cuba şi am împuşcat o sumedenie de vite negre, cu toate că nu prea aveam sare cu care să le conservăm.

De pe toate vasele capturate, am luat praful de puşcă şi gloanţele, armele mai mici şi cuţitele de abordaj; în ceea ce priveşte oamenii de la bord, de fiecare dată îi luam cu noi doar pe chirurg şi pe dulgher, ştiind că ne pot fi de mare folos într—o mulţime de situaţii; iar ei veneau cu noi de bunăvoie şi nesiliţi de nimeni, cu toate că pentru propria lor siguranţă, în cazul vreunui ghinion, susţineau de cele mai multe ori că au fost obligaţi să se îmbarce alături de noi cu forţa, lucru despre care voi depăna şi o păţanie hazlie, care a avut loc în timpul uneia din expediţiile mele.

Printre noi se afla şi un tip tare vesel, un *quaker*, Wiliam Walters pe numele său, pe care îl culesesem de la bordul unei goelete plecate din Pennsylvania spre Insulele Barbados. Era chirurg şi cei de pe vasul cu pricina îi spuneau doctor; însă el nu era tocmit pe goeletă în calitate de chirurg, ci se afla acolo ca pasager ce făcea o călătorie spre Barbados pentru a primi botezul mării, după cum îi zic marinarii. Oricum, omul nu se despărţise de trusa sa de chirurg, iar noi l—am obligat să ni se alăture, luându—şi cu el şi toate instrumentele. Era într—adevăr un om cu mult haz, dar în acelaşi timp şi cu foarte mult bun simţ şi un chirurg de mâna întâi; dar ceea ce avea şi mai mare importanţă, era că tot timpul părea cuprins de voie bună şi dornic să întreţină conversaţii plăcute, şi pe deasupra era şi un tip curajos şi bine clădit, ca toţi cei pe care—i adunasem, mai mult sau mai puţin cu sila, în tabăra noastră.

190

Eu l—am lămurit pe Wiliam, după câte am avut impresia, să ni se alăture fără să ni se opună prea mult, cu toate că hotărâse să o facă aşa, încât să fie limpede că îl luasem cu anasâna; pentru a—şi atinge ţelul, a venit întins de—a dreptul la mine.

—Prietene, zice el, îmi spui că n—am încotro şi că trebuie să te urmez, căci n—am loc de întors, chiar dacă aş încerca; dar vreau ca tu să—l forţezi pe căpitanul goeletei la bordul căreia mă aflu să dea în scris, cu mâna lui, că am fost luat cu japca şi împotriva voinţei mele.

Toate astea le spunea arborând o mină atât de satisfăcută, încât nu aveam cum să nu înţeleg încotro bate.

—Da, da, i—am răspuns, că o fi au ba împotriva voinţei tale, am să—l fac eu pe căpitan, laolaltă cu toţi oamenii săi, să—ţi certifice printr—un înscris lucrul ăsta, căci altminteri îi iau pe toţi prizonieri şi am să—i ţin ferecaţi până îţi vor da o astfel de hârtie la mână.

Până la urmă, am aşternut eu însumi pe hârtie documentul în care am scris că fusese luat ostatic prin forţa armelor, de către o corabie pirat; că întâi şi—ntâi îi luaseră cufărul şi instrumentele, după care îi legaseră mâinile la spate şi—l obligaseră să—i urmeze pe vasul lor; iar actul a fost semnat de căpitan şi de toţi oamenii lui.

Drept urmare, m—am pornit să—l înjur în gura mare şi am strigat la oamenii mei să—i lege mâinile la spate şi astfel, purtat pe sus, l—am dus cu noi, pe vasul nostru. După ce a ajuns la bord, l—am chemat la mine:

—Acum, prietene, zic eu, te—am luat cu japca, asta este adevărat, dar părerea mea e că de fapt nu prea a fost cine ştie cât împotriva voinţei tale, după cum i—ai lăsat pe ei să creadă; haide, i—am zis, străduieşte—te să ne fii de folos şi o să te bucuri din partea noastră de un tratament cât se poate de bun.

Aşadar, i—am dezlegat mâinile şi, înainte de toate, am poruncit să i se înapoieze toate bunurile ce—i aparţineau, iar căpitanul nostru l—a cinstit cu un gât de băutură.

191

—Te—ai purtat prieteneşte faţă de mine, mi—a spus, iar eu nu—ţi oi ascunde nimic, indiferent dacă am ajuns aici de bunăvoie sau ba. Mă voi strădui să—ţi fiu cât mai util posibil; dar tu trebuie să iei în seamă faptul că atunci când te afli în luptă eu nu voi clinti niciun deget, căci asta nu—i treaba mea.

—Nu, nu, s—a băgat în vorbă căpitanul, dar te poţi amesteca şi tu uţintel atunci când ajungem la împărţitul banilor.

—Aceste lucruri sunt folositoare pentru dotarea cu instrumente a unui cufăr de chirurg, zise William zâmbind, însă nu mă voi lacomi.

Pe scurt, William era un camarad cât se poate de plăcut, însă avea asupra noastră avantajul că, dacă am fi fost prinşi, noi puteam ă nu ne îndoim că ne vom legăna într—un ştreang, în vreme ce el era sigur că o

să scape basma curată, şi era pe deplin conştient de ceasta situaţie; era însă un companion spirt, nu altceva, şi mult mai potrivit să fie căpitan decât oricare altul dintre noi. O să am adesea ocazia să vă vorbesc despre el, în restul istorisirii.

Îndelungata noastră brăzdare a mărilor cu pricina începuse să cam devină cunoscută, atât de bine cunoscută, încât nu doar în Anglia, ci şi în Franţa şi în Spania începuseră să circule relatări despre peripeţiile noastre şi se îndrugau o mulţime de poveşti, unele mai înflorate decât altele, despre cum ucideam noi oamenii cu sânge rece, legându—i spate în spate şi făcându—le vânt în mare; nici măcar jumătate din poveştile respective nu erau adevărate, cu toate că de făcut am făcut mai multe blestemăţii decât e poate locul să înşirăm aici.

Drept urmare, o seamă de vase de război engleze au fost trimise în Indiile de Vest, cu ordine precise de a patrula în Golful Mexic şi în Golful Floridei, ca şi printre insulele Bahamas şi, dacă se va ivi ocazia, de a ne ataca.

Noi nu eram atât de cu caş la gură, încât să nu ne aşteptăm la una ca asta, după ce zăbovisem atâta timp pe mările din partea aceea a lumii; dar cea dintâi confirmare sigură a aşteptărilor noastre am avut—o în Honduras, când un vas care venea dinspre Jamaica ne—a spus că întâlnise două vase engleze de război plecate direct din Jamaica într—acolo, în căutarea noastră. Eram blocaţi în golf, aidoma unui şoarece prins în cursă, şi n—am fi izbutit să întreprindem nici cea mai palidă tentativă de evadare, dacă ar fi venit de—a dreptul către noi; soarta, a făcut însă ca vaselor cu pricina să le ajungă la ureche zvonul că ne găseam în golful Campeachy, şi s—au îndreptat direct într—acolo, aşa că noi nu numai că am scăpat de hăituire, dar direcţia vântului era atât de favorabilă pentru noi, încât nu puteau întreprinde nimic împotriva noastră, chiar dacă ar fi avut habar că ne aflăm acolo.

192

N—am lăsat acest avantaj să se risipească şi ne—am îndreptat către Carthagena, iar de acolo, cu mare greutate, am tulit—o la o mică distanţă de ţărmul de la Sfânta Marta, până când ne—am văzut ajunşi la insula olandeză Curasoe şi mai apoi în insula Tobago, care constituia, ca şi mai înainte, locul nostru de întâlnire; şi, fiind o insulă nelocuită, fără picior de om, am utilizat—o ca loc de refugiu: în acel loc, i—a fost dat căpitanului brigantinei să—şi sfârşească zilele, iar Harris, care în vremea aceea era locotenentul meu, a preluat comanda vasului.

Acolo am decis să ne îndreptăm către coasta Braziliei şi apoi, mai departe, spre Capul Bunei Speranţe şi spre Indiile de Est; dar, cum căpitanul Harris devenise, precum am zis, comandantul brigantinei, a invocat motivul că, vasul său fiind prea lung pentru un drum atât de lung, i—ar cere căpitanului Wilmot să—i îngăduie să se aventureze într—o ultimă croazieră, pentru ca după aceea să vină după noi la bordul primei corăbii care îi va cădea în mâini; aşa se face că am stabilit să ne întâlnim în Madagascar, loc ales în urma recomandărilor mele cu privire la locul cu pricina şi la sumedenia de provizii ce se puteau găsi acolo.

Prin urmare, Harris s—a despărţit de noi şi a făcut—o într—un ceas blestemat, căci în loc să pună mâna pe o corabie cu care să vină după noi, el a fost cel care a căzut prizonier, după cum ne—a ajuns la urechi după aceea, fiind capturat de un vas de război englez, la bordul căruia a fost pus în lanţuri, lucru ce l—a făcut să se stingă de necaz şi de inimă rea înainte de a ajunge în Anglia. Locotenentul lui, din câte am auzit, a fost mai târziu executat în Anglia, sub acuzaţia de piraterie, şi astfel şi—a sfârşit zilele omul care m—a atras ceL dintâi in această îndeletnicire nefericită.

193

Ne—am despărţit de Tobago trei zile după aceea, modificandu—ne ursul înspre coasta Braziliei, dar nu ne aflam pe mare decât de ouăzeci şi patru de ore, când corăbiile noastre au fost răzleţite de furtună grozavă care a ţinut trei zile încheiate cu foarte puţine momente de răgaz, când se mai potolea sau se întrerupea de—a binelea. În situaţia cu pricina, s—a întâmplat ca, din nefericire, căpitanul Wilmot să se găsească la bordul vasului meu, spre marea sa dezădejde, căci nu doar că am scăpat din vedere vasul său, dar nici nu am mai zărit până când ara ajuns în Madagascar, unde fusese aruncat de furtună. Pe scurt, după ce în această furtună rămăsesem ară catargul din faţă, n—am avut încotro şi a trebuit să facem cale întoarsă în insula Tobago, pentru a afla un adăpost şi a ne drege stricăciunile, ceea ce ne—a adus pe toţi la un pas de pieire.

Nici nu coborâsem bine pe ţărm şi eram tare ocupaţi cu toţii, uitându—ne încoace şi—ncolo după vreun trunchi potrivit pentru a înlocui catargul, când am zărit venind înspre noi un vas englez de război,

cu treizeci şi şase de tunuri la bord; la drept vorbind, era o mare surpriză pentru noi, din cauză că aveam atâtea stricăciuni; însă, spre marele nostru noroc, eram pitiţi îndeajuns de bine şi aproape făcuţi una cu stâncile înalte, aşa că vasul de război nu ne—a observat şi şi—a văzut de patrularea sa; drept urmare, noi ne—am mulţumit să vedem încotro se îndreaptă, iar după ce s—a lăsat întunericul, lăsând baltă munca la care ne înhămasem, am decis să eşim din nou în largul mării, pornind—o în direcţia opusă celei în care observasem că se dusese vasul de război; şi am băgat de seamă că era direcţia nimerită, căci n—am mai dat ochii cu ei. Cum a bord aveam un arbore gabier artimon mai vechi, ne—am încropit in el, până una—alta, un catarg în locul gabier ului mic şi astfel ne—am pornit la drum către insula Trinidad unde, cu toate că pe ţărm se aflau spanioli, am debarcat totuşi o mână de oameni, într—o barcă, iar ei au tăiat un brad de toată frumuseţea din care să cioplească un nou arbore gabier, pe care l—am echipat cu toate cele de cuviinţă, după care l—am şi montat; şi am făcut rost acolo şi de niscaiva vite, cu care să ne completăm stocul de provizii; şi, strângându—ne la un sfat de război, am decis să părăsim deocamdată mările acelea şi să ne îndreptăm către coasta Braziliei.
194

Primul lucru de care am încercat să ne ocupăm acolo a fost doar să luăm apă de băut; dar ne—a ajuns la ureche că flota portugheză cu destinaţia Lisabona se afla în Golful Tuturor Sfinţilor, pregătită să întindă pânzele, aşteptând doar un vânt favorabil; asta ne—a determinat să ne aţinem mai la o parte, dorind să—i vedem cum ies în largul mării şi, după cum vor fi, cu escortă sau fără, să—i atacăm sau să ne ferim din drumul lor.

Către seară s—a iscat un vânt puternic, ce bătea dinspre sud—vest spre vest, numai bine pentru flota Portugaliei, iar cum vremea era tare plăcută, am auzit cum s—a dat semnalul de a se ridica ancorele, iar noi, apropiindu—ne, feriţi privirilor de către insula Si, am tras cu parâmele vela mare şi focul, am dat jos vela gabier pe butuc şi le—am strâns, ca să ne putem pitula cât se putea de bine, aşteptând ca ei să—şi facă ieşirea; şi în zorii zilei următoare am şi văzut toată flota ivindu—se în larg, însă nu aşa cum ne—ar fi fost nouă pe plac, căci era formată din nu mai puţin de douăzeci şi şase de vase, cea mai mare parte a lor bine înzestrată ca forţă şi tonaj, atât vase comerciale, cât şi vase de război; drept urmare, dându—ne seama că nu—i rost să ne vârâm unde nu ne fierbe oala, am rămas cuminţi in locul în care ne găseam, până când flota s—a pierdut din vedere, după care am ieşit şi noi în larg, sperând să dăm peste o altă pradă în drum.

Nu s—a scurs prea mult timp până când am zărit o pânză şi numaidecât ne—am şi avântat în urmărirea ei, însă s—a dovedit a fi un vas ce naviga cu viteză mare şi îndreptându—se spre larg, am văzut limpede că avea deplină încredere în picioarele, vreau să zic în pânzele sale; cu toate astea, cum şi noi eram o corabie de nădejde, am fi prins—o până la urmă, cu toate că nu chiar aşa de repede, dacă am fi o zi întreagă la dispoziţie, însă amurgul se lăsa cu repeziciune şi, din această pricină, ştiam că o vom pierde din vedere.

Veselul nostru quaker, văzând că nu ne dădeam bătuţi şi ne continuam neabătuţi urmărirea, chiar şi după ce se întunecase, fără să putem vedea încotro se îndreaptă, a venit la mine şi mi—a spus pe un ton serios:

195

—Prietene Singleton, oare ai habar ce faci?

Răspunsul meu a fost:

—Fireşte, doar urmărim vasul acela, nu—i aşa?

—Şi cum îţi dai seama de asta? a continuat el, pe un ton şi mai

—Mda, cam aşa e, am răspuns eu, nu putem băga mâna—n foc pentru asta.

—Ba da, prietene, mi—a răspuns el, cred că putem băga mâna—a foc că fugim de ei, însă nu în urmărirea lui. Şi mi—e teamă, urmă el, că ai trecut în tabăra quakerilor şi te—ai hotărât să nu mai apelezi la argumentul de a fi cel mai tare sau că, fiind un laş, dai bir cu fugiţii din preajma duşmanului tău.

—Ce vrei să zici cu asta? m—am burzuluit eu spre el şi cred că l—am şi înjurat. Acum de ce te hlizeşti? De fiecare dată nu faci altceva decât să ne învredniceşti cu vorbe usturătoare.

—Ba, zise el, e la mintea cocoşului că vasul cu pricina a pornit—o în larg, îndreptându—se către est, special ca să—i pierdem urma, şi fii sigur că de fapt n—are ce căuta în direcţia aceea, căci ce treabă ar putea avea oare pe ţărmurile Africii la o asemenea latitudine, la fel de hăt—departe către sud precum Congo şi Angola? Dar numaidecât ce s—a lăsat noaptea şi nu l—am mai putut vedea, şi—a schimbat

direcţia şi a cârmit—o către vest, îndreptându—se iarăşi spre coasta Braziliei şi spre golful în care ştii bine că avea de gând să ajungă; şi—n cazul ăsta, spune—mi, oare nu noi suntem aceia care fugim de ea? Nutresc o mulţime de speranţe, prietene, încheie chirurgul sec şi în doi peri, că ai să ajungi quaker, căci la luptă văd că nu prea te îndemni.

—Foarte bine, William, i—am răspuns eu, atunci am să fiu un pirat numai foc şi pară.

Cu toate astea, dreptatea era de partea lui William şi eu am priceput la iuţeală ce vrea să zică, iar căpitanul Wilmot, care zăcea răpus de boală în cabina lui, auzindu—ne discuţia, l—a înţeles la fel de bine ca şi mine şi mi—a strigat că William avea dreptate şi că cel mai nimerit lucru pe care—l aveam de făcut era să ne modificăm cursul pe care ne aflam şi să ne îndreptăm către golf, unde aveam zece şanse la una ca a doua zi de dimineaţă să punem mâna pe vasul cu pricina.

196

Aşadar, ne—am întors vasul din drum, am tras la bord parâmele de babord, am întins zburătorii în vânt şi am pornit cu toată viteza către golful Tuturor Sfinţilor, unde am aruncat ancora în zorii zilei, chiar în afara bătăii tunurilor din fort. Am înfăşurat velele pe catarg cu fir de cablu, pentru ca astfel să putem coborî din nou scotele, fără a mai fi nevoie să ne cocoţăm pentru a le desface şi, coborând verga mare şi verga trincii, lăsam impresia că ne—am fi găsit în acel loc de o bună bucată de vreme.

După vreo două ore, am văzut prada noastră venind întins către golf, cu toate pânzele în vânt şi apropiindu—se cu nevinovăţie, picându—ne de—a dreptul în gură, căci noi am rămas locului liniştiţi până când am văzut vânatul intrându—ne aproape în raza de acţiune a tunurilor noastre; atunci, întinzând înainte şi înapoi mecanismele arborelui trinchet, ne—am ridicat întâi şi—ntâi vergile, după care am tras la loc scotele velei gabier; firele de cablu ce le ţinuseră înfăşurate desfăcându—se de la sine, velele s—au desfăşurat în doar câteva minute; şi, totodată alunecând şi cablul, i—am ieşit în întâmpinare musafirului nostru, înainte de a apuca să facă manevra de întoarcere. Au fost atât de uluiţi, încât aproape că nu au opus rezistenţă, şi s—au dat prinşi după cea dintâi salvă trasă lateral.

Tocmai ne întrebam ce să facem cu vasul cu pricina, când a venit la mine William:

—Ciuleşte urechile la mine, prietene, îmi spune, de data asta ai făcut o treabă de toată isprava, nu—i aşa? Să împrumuţi corabia vecinului tău, chiar aşa, de sub nasul lui şi să nu—l întrebi nimic despre asta. Dar acum, tu ce crezi, nu s—ar afla oare niscaiva vase de război prin port? Suficient că ai dat alarma: te vei trezi cu ei pe urmele tale înainte de căderea nopţii, poţi să nu te îndoieşti de asta, ca să te ia la întrebări pentru a afla de ce ai făcut ce—ai făcut.

—Ai dreptate, William, i—am răspuns, după câte ştiu, ceea ce presupui tu s—ar putea să se întâmple întocmai. Aşadar, ce crezi că ne rămâne de făcut?

197

William mă lămureşte:

—Nu—ţi rămân de făcut decât două lucruri, fie să intri în port şi să pui mâna pe toate corăbiile ce se află acolo, fie să—ţi iei tălpăşiţa înainte de a veni ei să te înhaţe, căci îi văd cum s—au apucat să ridice un arbore gabier pe ditamai corabia de colo, ca să iasă numaidecât în larg, aşa că nu va mai trece mult timp până să vină să încingă o discuţie cu tine; şi pe unde o să scoţi cămaşa, când te vor întreba cum se face că le—ai împrumutat corabia fără să—i întrebi şi pe ei dacă se învoiesc au ba?

Ceea ce spunea William era cât se poate de adevărat căci puteam vedea cu ocheanele cât de zoriţi erau cu toţii, cum echipau şi aranjau câteva goelete ce se aflau în radă, ca şi un vas mare de război, încât era limpede că vor ajunge la noi mintenaş; însă ştiam ce aveam de făcut. Am băgat de seamă că, la drept vorbind, corabia pe care pusesem mâna nu avea la bord nimic care să reprezinte o valoare pentru noi, lăsând la o parte ceva cacao, nişte zahăr şi douăzeci de butoiaşe cu făină; în rest, încărcătura consta în piei netăbăcite; drept urmare am înşfăcat tot ce am crezut că ne—ar fi de trebuinţă, printre altele toată muniţia, ghiulele şi armele mici, şi am lăsat vasul în plata Domnului, neuitând să—i luăm şi cablul şi cele trei ancore pe care le avea şi care nouă ne erau de folos şi, pe lângă toate astea, luându—i şi o parte din velatură; de fapt, i—am lăsat doar strictul necesar pentru a fi în stare să se târască până în rada portului şi cam asta a fost tot.

CAPITOLUL XI. Povestire despre purtarea cavalerească a lui William într—o ciocnire cu un vas de război portughez — Capturăm corabia — Întâlnim un vas plin de negri, care omorâseră ofiţerii si echipajul — Povestirea negrilor despre acea întâmplare —

După ce am săvârşit această ispravă, ne—am îndreptat către coasta Braziliei, ţinând—o tot spre sud, până când am ajuns la gura fluviului Janiera; dar, cum vreme de două zile vântul a bătut cu putere dinspre sud—est şi sud—sud—est, n—am avut încotro şi am fost nevoiţi să aruncăm ancora la adăpostul unei mici insule şi să aşteptăm alt vânt, mai prielnic. In acest răstimp, se pare că portughezii trimiseseră vorbă guvernatorului de acolo, pe uscat, că prin preajma coastei bântuia un vas—pirat; aşa că, în momentul în care ajunserăm în raza portului, am văzut două vase de război plutind chiar în afara radei, dintre care unul îşi întindea pânzele cu cea mai mare viteză şi dăduse drumul cablului, cu scopul vădit de a sta cu noi la o tacla; celălalt vas rămăsese ceva mai în urmă, însă se pregătea şi el să—l urmeze pe primul; în mai puţin de o oră, amândouă se avântaseră în hăituirea noastră, cu toate pânzele în vânt.
198
Dacă nu s—ar fi lăsat întunericul, chiar că William ar fi avut gura aurită şi vorbele sale s—ar fi adeverit; şi neîndoios că ne—ar fi întrebat cam ce soi de treburi învârtim pe acolo de fapt? Căci am văzut cum vasul mai avansat aproape ne ajunsese din urmă, mai cu seamă într—o parte; asta, pentru că noi dădeam bir cu fugiţii navigând contra vântului, însă, după ce a coborât noaptea, nemaivăzându—i, am decis să ne modificăm cursul şi să ne ducem de—a dreptul spre larg, fiind sigur că hăituitorii noştri se vor rătăci în beznă.

Dacă ghicise comandantul portughez că noi vom adopta o astfel de tactică, asta n—am de unde s—o mai ştiu; în dimineaţa zilei următoare, când zorii abia mijeau, în loc să fi scăpat de urmăritori, ne—am trezit cu ei în coasta noastră, cam la o leghe spre est; însă, spre marele nostru noroc, din cele două vase nu mai era decât unul; cu toate astea, acesta era un vas de toată frumuseţea, cu patruzeci şi şase de tunuri şi cu o velatură atât de bine întocmită, încât o făcea să fie foarte iute, fapt de necontestat, căci ne—a depăşit, cu toate că şi corabia noastră avea o viteză demnă de luat în seamă, după cum v—am spus.

Când ne—am dat seama care era situaţia, am priceput imediat că nu mai aveam pe unde să scoatem cămaşa şi că era musai să dăm piept cu inamicul; şi cum eram convins că nemernicii de portughezi, o seminţie faţă de care aveam o aversiune înnăscută, nu ne vor arăta niciun strop de milă, l—am informat pe căpitanul Wilmot cum stăteau lucrurile. Căpitanul, deşi era bolnav, a sărit din pat şi a cerut să fie urcat pe punte, căci se simţea slăbit, pentru a vedea cu ochii săi care era situaţia.

—Bine, spuse el, atunci o să angajăm lupta.

Oamenii noştri se dovediseră şi mai înainte a fi neînfricaţi, însă acum, văzându—l pe căpitan atât de vioi, după ce zăcuse zece—un—sprezece zile de pe urma unei insolaţii, curajul lor deveni de două ori mai mare şi se năpustiseră cu toţii să facă câte ceva, care mai de care, să fie totul la locul lui şi să fie pregătiţi de luptă dintr—o clipă—n alta. Iată însă că William, quakerul, veni lângă mine, cu un soi de zâmbet întipărit pe chip, zicându—mi:
199
—Prietene, de ce oare se ţine pe urmele noastre corabia aia?

—Cum de ce, zic eu, bineînţeles că pentru a se lupta cu noi, pori să nu te îndoieşti de asta.

—Bine, continuă el, şi tu ce părere ai, o să ne prindă din urmă sau ba?

—Păi, vezi limpede că o să ne prindă.

—În cazul ăsta, prietene, urmă pe un ton sec zbanghiul de chirurg, de ce continui să fugi de ea, dacă îţi dai prea bine seama că ne va ajunge din urmă? Va fi oare mai bine pentru noi să ne prindă ceva mai departe decât aici?

—Păi, în privinţa asta, ar fi cam acelaşi lucru, mă declar eu de acord; dar tu ce crezi că s—ar cuveni să facem?

—Ce să facem?! se arătă el uluit; hai să nu—l necăjim pe sărmanul om mai mult decât e cazul; să ne oprim, să—l lăsăm să ne ajungă şi sa auzim ce are de zis.

—Ne va vorbi cu praf de puşcă şi gloanţe.

—Prea bine, dacă aşa stau lucrurile, zise quakerul, asta fiind limba ce se vorbeşte în ţara lui, atunci se cuvine să grăim şi noi în aceeaşi limbă, nu—i aşa? Cum altfel ar putea să priceapă ce vrem să spunem?

—Splendid, William, zic eu, înţelegem unde baţi.

Iar căpitanul, aşa bolnav cum era, strigă şi el spre mine:
—William nu se înşeală nici de această dată, îmi atrage atenţia că pentru noi e acelaşi lucru, fie că ne încleştăm în luptă aici, fie că o facem cu o leghe mai încolo.
Prin urmare, a strigat o comandă:
—Trageţi de vela mare, vom strânge din pânze pentru ei. Drept urmare, am redus din pânze şi, cum duşmanul ne aştepta la bordul dinspre partea ferită de vânt, noi găsindu—ne atunci cu vântul la tribord, am adus la babord optsprezece tunuri, hotărându—ne să—i întâmpinăm cu o salvă laterală care să—i perpelească un pic; a trebuit să treacă vreo jumătate de oră până când urmăritorii noştri să ne ajungă din urmă, iar în acest răstimp noi am sucit vasul cu prova în direcţia vântului, forţându—i prin această manevră să vină către noi dinspre partea ferită de vânt, aşa cum şi plănuisem de fapt; când i—am văzut în partea laterală, înspre pupă, ne—am ferit şi am încasat salvele a doar cinci sau şase dintre tunurile lor; între timp, puteţi să nu vă îndoiţi de faptul că toţi oamenii noştri se găseau aşezaţi fiecare la postul său, aşa că am legat zdravăn cârma cu nişte parâme pentru a o menţine pe direcţia vântului, adică am eliberat braţele velei gabier, am slăbit pânza şi am tras—o spre spate, corabia noastră aşezându—se chiar în coasta vasului vrăjmaş portughez; atunci am slobozit, dintr—o dată, salva noastră laterală, zdruncinându—i bine de la provă până la pupă şi ucigându—le un mare număr de oameni.
200
Portughezii, după cum ne puteam convinge cu ochii noştri, erau cuprinşi de o zăpăceală de toată frumuseţea; şi, nedându—şi seama de tactica pe care o adoptasem, cum corabia lor se afla în plin avânt, s—au proptit cu bompresul în partea din faţă a hobanelor noastre principale, aşa că nu se mai puteau desprinde şi iată—ne astfel încleştaţi de—a binelea; drept urmare, inamicul nu se mai putea folosi decât de cinci sau şase tunuri, pe lângă armele de calibru mic, în vreme ce noi slobozeam asupra lui întreaga putere de foc laterală.
În miezul iureşului acestei bătălii pe viaţă şi pe moarte, cum nu—mi vedeam capul de griji pe dunetă, căpitanul, care nu se îndepărtase nici măcar cu un pas de noi, strigă spre mine:
—Ce mama dracului tot face acolo William, prietenul nostru, are vreo treabă pe punte?
Am făcut câţiva paşi, pentru a vedea şi eu locul cu pricina, şi nu mică mi—a fost mirarea când l—am zărit pe prietenul nostru William, împreună cu doi sau trei flăcăi bine clădiţi, legând zdravăn bompresul corăbiei de catargul vasului nostru, de teamă ca nu cumva inamicul să—şi ia tălpăşiţa; iar din vreme în vreme scotea la iveală o sticlă dintr—unul din buzunare şi—i cinstea pe oameni cu câte un gât de băutură, să—i încurajeze. Gloanţele îi zumzăiau pe la urechi, dese pe cât e de aşteptat într—o luptă de acest fel, în care portughezii, trebuie să le—o recunoaştem, luptau din toată inima, neîndoindu—se la început că prada nu avea cum să le scape printre degete şi încrezători în superioritatea lor; iar William stătea acolo neclintit ca o stâncă, dând piept cu pericolul, la fel de stăpân pe sine şi într—o linişte desăvârşită, de parcă s—ar fi aflat în faţa unui castron cu punci, doar că era din cale—afară de preocupat să se încredinţeze că un vas cu patruzeci şi şase de tunuri la bord n—o poate rupe la fugă de lângă o corabie cu doar douăzeci şi opt de tunari.
201
Lupta era prea înfierbântată ca să se mai lungească cine ştie cât, oamenii noştri s—au purtat cu multă bravură; tunarul, un om brav, răcnea din toţi bojocii, potopindu—i cu salvele într—un ritm atât de îndrăcit, încât portughezii au început s—o lase mai domol cu focul; făcusem ca mai multe din tunurile lor să nu mai fie bune de nimic, trăgând în teugă şi zdruncinându—i zdravăn, după cum arn spus, de la provă şi până la pupă; şi iată că William vine din nou la mine, zicându—mi pe un ton foarte calm:
—Prietene, ce gânduri îţi umblă prin minte? De ce nu—i faci o vizită vecinului tău pe corabie, că doar uşa e deschisă îmbietor?
Am priceput numaidecât ce voia să zică, căci salvele tunurilor noastre le găuriseră carcasa într—un hal fără de hal, făcând—o să arate: ca un caşcaval plutitor, căci din două hublouri alăturate se formase unul singur, iar peretele despărţitor al cabinei din faţă era atât de ferfeniţit, încât nu prea mai aveau pe unde să se adăpostească; aşa că numaidecât am dat comanda să trecem la abordaj. Cel de—al doilea locotenent al nostru, laolaltă cu vreo treizeci de oameni, s—au năpustit cât ai zice peşte, trecând peste dunetă pe corabia vrăjmaşă, urmaţi de alţi câţiva, printre care şi şeful de echipaj, făcând arşice vreo douăzeci şi cinci de oameni ce le ieşiră în cale pe punte, după care, azvârlind câteva grenade în cabina din faţă, pătrunzând şi acolo. Văzând cum stau lucrurile, portughezii s—au predat fără să mai stea pe

gânduri, iar noi am devenit stăpânii corăbiei lor, lucru la care nu ne aşteptam, căci altfel ne—am fi înţeles cumva cu ei, dacă am fi continuat să ne îndreptăm spre larg; dar aşa, aşezându—ne dintr—un început de—a curmezişul provei lor, iar după aceea slobozind asupra lor salve nimicitoare, fără a le oferi răgaz să se desprindă de noi şi să—şi manevreze corabia, prin toate aceste mijloace, cu toate că ei aveau la bord patruzeci şi şase de tunuri, n—au izbutit să deschidă focul spre noi decât cu cinci sau şase, după cum v—am spus deja, căci noi i—am constrâns să lase în plata Domnului tunurile lor de pe teugă şi le—am omorât o sumedenie de oameni între punţi, aşa că în momentul în care ne—am urcat pe vasul lor cu greu se mai aflau câţiva care să fie în stare să se lupte cu noi pe punte, corp la corp.
202
Surprinzătoarea bucurie de a—i auzi pe portughezi strigând că se predau şi de a le vedea stindardul coborât a fost atât de mare pentru căpitanul nostru, care, după cum am mai spus, zăcea răpus de o mare febră, încât a reînviat; natura i—a venit de hac bolii, iar febra a dat şi ea înapoi în noaptea aceea; aşa se face că în două sau trei zile s—a pus pe picioare văzând cu ochii, forţele au prins să—i revină, şi era capabil să comande cu orice prilej important, iar peste vreo alte zece zile se înzdrăvenise de—a binelea şi se îngrijea el însuşi de treburile vasului.
Totodată, eu am pus stăpânire pe vasul portughez de război, iar căpitanul Wilmot m—a înălţat la rangul, sau mai degrabă am făcut—o cu de la mine putere, căpitanul temporar al acelei corăbii; vreo treizeci dintre marinarii lor au trecut în slujba noastră, printre ei numărându—se atât francezi, cât şi genovezi, iar pe restul i—am debarcat pe ţărm în ziua următoare, pe o mică insulă de pe coasta Braziliei, cu excepţia câtorva răniţi, ce se aflau într—o stare ce nu permitea să fie transportaţi; pe aceştia n—am avut încotro şi i—am dus la bordul corăbiei noastre, însă mai târziu ni s—a ivit prilejul de a ne descotorosi de ei, în momentul în care am ajuns la Cap, unde i—am trimis pe ţărm, căci ne ceruseră chiar ei acest lucru.
Căpitanul Wilmot, imediat ce vasul a căzut în mâinile noastre şi prizonierii au fost rânduiţi, şi—a manifestat dorinţa să facem cale întoarsă spre râul Janiero, fiind sigur că în drumul nostru ne vom întâlni cu celălalt vas de război, care, din pricină că nu izbutise să dea de urma noastră şi se rătăcise şi de camarazii săi, fără îndoială că se întorsese şi putea fi surprins de vasul pe care noi ne făcusem stăpâni, căci noi arboram culorile portugheze; şi oamenii noştri s—au declarat şi ei de acord, până la unul, cu acest plan.
203
Însă prietenul nostru William a avut o propunere şi mai nimerită, căci apropiindu—se de mine, mi—a zis;
—Prietene, după câte am priceput eu, căpitanul are de gând să navigam înapoi către Rio de Janiero, nutrind speranţa că ni s—ar încrucişa drumul cu cel al celeilalte corăbii, cea care ne—a hăituit ieri. Este adevărat că asta e şi intenţia ta?
—Ei bine, da, William, i—am răspuns, şi rogu—te spune—mi de ce n—aş face—o?
—Ba cum de nu, zise el, poţi face şi astfel dacă asta vrei.
—Bine, ştiu şi eu lucrul ăsta, William; însă căpitanul e un cm care se lasă condus de judecată; cu privire la asta ai ceva de zis?
—Ei, spuse William pe un ton grav, eu te întreb doar care este treaba ta şi a tuturor oamenilor pe care—i ai cu tine? Mă înşel, sau scopul nostru este acela de a agonisi bani cât mai mulţi?
—Ba da, William, cum de nu, dar pe cale cinstită.
—Şi cam ce ţi—ai dori tu mai mult, urmă el, să ai parte de bani fără luptă ori de luptă fără bani? Vreau să zic, tu spre ce variantă ai înclina, presupunând că ai fi lăsat să alegi după capul tău?
—O, William, fără îndoială că cea dintâi, te încredinţez.
—Ei bine, atunci, continuă William, cu ce mare scofală te—ai ales tu din prada capturată acum, cu toate că te—a costat vieţile a treisprezece dintre oamenii tăi, fără a—i mai pune la socoteală şi pe cei câţiva care s—au ales doar cu răni? E adevărat că ai pus gheara pe corabie şi te—ai ales şi cu nişte prizonieri, însă puteai găsi o pradă de două ori mai bogată pe un vas comercial, cu niciun sfert din efortul şi sacrificiile pe care le—au cerut lupta asta; şi cum poţi avea habar ce forţă sau cât de mulţi oameni se pot afla pe corabia cealaltă şi cât de mult te—ar costa sau ce câştig ar fi pentru tine să pui stăpânire pe ea? Drept să—ţi spun, părerea mea este că ar fi mult mai bine s—o laşi să—şi vadă de—ale ei.
204

—Ei bine, William, nu cred că zici rău ce zici, am fost eu de acord, şi am să mă duc să—i fac cunoscută şi căpitanului părerea ta, apoi am să mă—ntorc să—ţi spun ce a hotărât.

Drept urmare, m—am dus la căpitan şi i—am expus argumentele pe care mi le înfăţişase William, iar căpitanul a fost de aceeaşi părere, anume că într—adevăr nu trebuia să ne dăm în lături de la a lupta, atunci când nu aveam încotro, dar că ţelul nostru principal erau banii, obţinuţi însă prin cât mai puţine lovituri cu putinţă. Aşa că am lăsat de—o parte aventura, navigând din nou în lungul coastei, spre sud, către Rio de la Plata, pândind vreo pradă pe acolo; mai cu seamă pusesem ochii pe unele din corăbiile spaniole sosite dinspre Buenos Aires, vase ce îndeobşte sunt doldora de argint, încât o singură captură de soiul ăsta ne—ar fi umplut visteria. Am pândit cu pânzele strânse prin zonă, la cam douăzeci şi două de grade latitudine sudică, timp de aproape o lună, şi am rămas cu buzele umflate. Atunci am ţinut sfat şi ne—am întrebat ce e de făcut, deoarece încă nu luasem nicio hotărâre. La drept vorbind, ţelul meu continua să rămână acela de a ne îndrepta către Capul Bunei Speranţe şi astfel, spre Indiile de Est. Ajunseseră la urechile mele o seamă de poveşti faimoase legate de căpitanul Avery şi de formidabilele lui isprăvi din Indii, care, purtate din gură în gură, erau înflorite şi gogonate de zeci de mii de ori; auzisem că înhăţase o pradă de toată frumuseţea în Golful Bengal, de unde luase ostatică şi o domniţă despre care se zvonea că ar fi nimeni alta decât fiica Marelui Mogul şi că ar avea asupra ei o droaie de giuvaiere; iar nouă ni s—a povestit că pusese mâna pe o corabie a Mogulului, aşa băteau câmpii tântălăii de marinari, plină cu diamante.

Duceam lipsă de un sfat din partea prietenului William, care mi—ar fi prins tare bine, anume încotro s—ar cuveni să ne îndreptăm, însă el tăcea mâlc în privinţa asta, mulţumindu—se să facă din când în când câte o glumă. Pe scurt, nici nu—i trecea prin minte să ne ghideze în vreo direcţie sau alta. Dacă era din pricina unor probleme de conştiinţă sau pur şi simplu nu—i ardea să rişte pentru ca mai apoi totul să se întoarcă împotriva lui, asta n—o mai ştiu; aşa se face că în cele din urmă am luat totuşi o decizie, chiar şi liră sprijinul său.

205

Cu toate astea, a trecut ceva vreme până să ajungem la o hotărâre şi ne—am vânturat o mulţime prin preajma lui Rio de la Plata. Într—un târziu, am ochit o pânză în bătaia vântului şi era o pânza cum na cred că mai fusese zărită de o bună bucată de timp pe acele meleaguri. Nu era cazul să ne apucăm s—o urmărim, pentru că venea dea dreptul către noi, în măsura în care erau în stare să facă acest lucra cei care o cârmuiau şi, la drept vorbind, şi această izbânda se cuvenea să fie considerată mai mult un accident pus mai curând pe seama vremii, decât un merit al lor; căci, dacă vântul ar fi început să. bată într—o oricare altă direcţie, ei ar fi trebuit să se lase mânaţi de el. Las la aprecierea oricărui marinar sau a oricărui om ce are cât de cât habar despre o corabie, să judece de unul singur cum se înfăţişa vasul cu pricina când l—am văzut noi prima dată şi cam ce ne puteam imagina despre el. Arborele gabier era frânt cam la vreo doi metri deasupra butucului şi se prăbuşise înainte, în aşa fel încât arborele zburător spânzura între hobanele din faţă, lângă strai; totodată, verga ce purta contra—gabierul velei artimon, desprinzându—se prin cine ştie ce accident din inelul de fixare pe catarg, braţele velei artimon târâseră după ele în cădere vela cu tot cu vergă, pânza desfăcându—se deasupra unei bune părţi din dunetă, aidoma unui cort, iar trinca era ridicată până la două, trei mii din catarg; verga arborelui trinchet atârna peste teugă, cu vela slăbită, iar o parte din ea spânzura peste bord. Astfel se apropia de noi corabia cu pricina, îmboldită de vântul ce—i bătea din pupa. într—un cuvânt, felul în care arăta reprezenta cel mai ciudat lucru zărit vreodată de vreun om ştiutor într—ale mării; pe deasupra, vasului îi lipsea şi barca, şi nici nu avea arborat vreun drapel, oricare ar fi fost acela.

Când ne—am apropiat mai mult de vas, am slobozit o salvă de tun ca să—l mai aducem în simţiri. Lovitura noastră n—a avut niciun efect şi nici nouă nu ni s—a acordat vreo atenţie, vasul continuând, ca şi mai devreme, să vină către noi. Am mai tras o salvă, dar nici aceasta n—a fost băgată în seamă. între timp, ne—am apropiat la o distanţă de un foc de pistol unii de alţii, dar nimeni n—a catadicsit să ne răspundă şi nici nu şi—a făcut apariţia cineva pe punte; aşa că am început să ne gândim că era vorba de un vas pe care vreo furtună îl aruncase undeva pe ţărm, iar după ce oamenii îşi luaseră tălpăşiţa de la bordul său, fluxul o readusese pe linia de plutire şi o mâna în largul mării. Ajungând tot mai aproape de vasul cu pricina, am trecut bord pe lângă bord atât de aproape, încât ne—au ajuns la ureche zgomote răzbătând dinăuntru şi prin hublouri am putut zări mişcându—se mai mulţi oameni.

206

După aceea am echipat cum se cuvine două bărci, urcând în ele oameni înarmaţi până—n dinţi, şi le—am poruncit să—l abordeze numaidecât, cât de aproape vor fi în stare, şi să—şi facă intrarea unii prin faţă, pe o latură, iar ceilalţi pe la jumătatea navei, pe partea cealaltă. Şi imediat ce au ajuns în coasta vasului, pe punte s—au şi înfiinţat o sumedenie de marinari negri, care, în halul în care arătau, i—au băgat aşa de tare în sperieţi pe oamenii noştri, încât barca trimisă să se apropie de ei şi să—şi debarce oamenii pe punte s—a distanţat iarăşi şi ai noştri nu s—au încumetat să—l abordeze; iar cei din a doua barcă, ce aveau misiunea să dea năvală pe vas, văzându—l plin ciorchine de oameni şi prima barcă dând bir cu fugiţii, au crezut că fusese pusă pe fugă şi au sărit la repezeală înapoi în barca lor şi pe—aici ţi—e drumul, fără să aibă habar ce se întâmplă de fapt. în acel moment ne—am pregătit să slobozim o salvă laterală asupra vasului. Dar tot prietenul nostru William ne—a împiedicat să cădem în greşeală şi de data aceea, căci se pare că el şi—a dat seama înaintea noastră cum stăteau lucrurile şi, apropiindu—se de mine (deoarece corabia aflată sub comanda mea fusese cel care dăduse peste acea corabie stranie), mi—a spus următoarele:

—Prietene, părerea mea e că te înşeli procedând astfel, iar oamenii tăi s—au purtat şi ei într—un fel câtuşi de puţin potrivit; îţi voi destăinui cum să pui mâna pe corabia asta, fără să fie nevoie să tragi un singur foc din uneltele acelea ce poartă numele de tunuri.

207

—Şi cum s—ar putea întâmpla una ca asta, William? îmi manifestai eu curiozitatea.

—Ei bine, poţi s—o iei cu propria—ţi cârmă, căci se vede limpede că ei nu urmează niciun curs şi după aceea priveşte în ce stare jalnică se află; abordeaz—o cu vasul rău dinspre latura ferită de vânt şi intră în ea direct de pe puntea ta; pariez că o vei cuceri fără nicio împotrivire, căci e lovită de o nenorocire despre care noi habar n—avem.

Într—un cuvânt, având parte de o mare calmă şi de un vânt cuminte, am dat curs poveţei sale şi am făcut abordajul. Numaidecât oamenii mei s—au urcat pe punte, dând peste o corabie mare, cu mai mult de şase sute de negri la bord, bărbaţi şi femei, băieţi şi fete şi niciun suflet de creştin sau vreun om alb la bord.

Am fost scuturat de fiori de groază văzând priveliştea care mi se înfăţişa ochilor, trăgând numaidecât concluzia, aşa cum era şi cazul în bună parte, că acei diavoli tuciurii îşi dăduseră în petec, le făcuseră de petrecanie tuturor albilor şi—i azvârliseră în mare; imediat ce le—am făcut cunoscut oamenilor mei gândul ce—mi trecuse prin minte, ideea că ar putea fi aşa cum ziceam eu aproape că i—a scos din minţi, încât cu greu i—am putut potoli să nu—i bănuiască pe toţi. Însă William a izbutit să—i convingă pe toţi; după multe insistenţe, făcându—i să priceapă că negrii nu făcuseră nimic altceva decât ar fi făcut şi ei în cazul în care s—ar fi aflat în situaţia negrilor, dacă ar fi fost în stare; şi că, de fapt, negrilor li se făcuse într—adevăr cea mai cruntă nedreptate, aceea de a fi trataţi ca o marfă şi vânduţi drept sclavi, fără să li se ceară consimţământul; şi că legea naturii îi călăuzise în purtarea lor; că, până la urmă, nu s—ar cuveni să—i omoare şi, dacă totuşi ar face una ca asta, din partea lor ar fi o crimă comisă cu sânge rece.

Asta i—a convins pe marinari şi le—a mai domolit înflăcărarea ce pusese stăpânire pe ei la început; aşa că s—au mulţumit doar să zvânte în bătaie pe vreo douăzeci—treizeci dintre ei, în vreme ce restul o zbugheau cu toţii jos, între punţi, la sălaşurile lor dintâi, crezând, după cum nea trecut nouă prin cap, că primii lor stăpâni făcuseră cale întoarsă.

208

Apoi ne—am împiedicat de un obstacol de netrecut, căci n—am izbutit să—i facem să priceapă o iotă din ceea ce ziceam şi nici noi nu reuşeam să înţelegem o boabă din ce îndrugau ei. Am încercat să—i descoasem, prin semne, de unde veneau, însă nu ne—am ales cu niciun răspuns. După aceea am arătat cu degetul înspre cabina mare, înspre cabina din spatele dunetei, înspre bucătărie, apoi spre feţele noastre, întrebându—i astfel dacă nu aveau nici urmă de oameni albi la bord şi încotro se făcuseră nevăzuţi toţi albii. Însă nici de această dată n—au reuşit să priceapă ce doream de la ei. Pe de altă parte, au arătat cu degetul către barca noastră şi către vasul lor, punându—ne întrebări în măsura în care erau în stare, şi ne—au făcut capul calendar zicându—ne o mie de lucruri, vorbind cu un ton plin de gravitate, dar n—am desluşit o iotă din toată această polilogie şi nici n—am găsit vreun înţeles vreunuia din semnele lor.

Ştiam prea bine că trebuie să fi fost îmbarcaţi pe acea corabie ca sclavi şi că cei care făcuseră una ca asta trebuie să fi fost nişte europeni. Puteam vedea limpede că era un vas de construcţie olandeză acela la bordul căruia se aflau, însă asupra vasului se făcuseră o sumedenie de modificări, căci fusese reconstruit

în Franţa, după presupunerea noastră, presupunere susţinută de faptul că la bord dădusem peste două—trei cărţi franţuzeşti şi, pe lângă asta, găsisem şi nişte haine, lenjerie, dantelă, nişte ghete hârbuite şi alte mărunţişuri. Printre provizii am găsit şi câteva butoaie cu bere irlandeză, nişte peşte de Terra Nova şi o sumedenie de alte semne că se găsiseră şi creştini pe corabie, însă n—am dat peste niciunul. Şi n—am găsit nicio sabie, puşcă, pistol sau armă de vreun soi, dacă nu punem la socoteală câteva cuţite de abordaj, pe care negrii le dosiseră jos, în locul în care stăteau. I—am întrebat ce soartă avuseseră toate armele mici, arătând spre ale noastre şi spre locurile în care fuseseră atârnate cele ce aparţinuseră vasului. Unul dintre negri a priceput numaidecât ce doream să ştiu şi mi—a făcut semn să urc pe punte, unde, luându—mi puşca pe care n—am lăsat—o din mână niciun moment după ce pusesem stăpânire pe vas, adică prefăcându—se că pune mâna pe ea, negrul a făcut gestul de a o azvârli în apă, ceea ce mi—a dat de înţeles că aruncaserăm mare toate armele nici, praful de puşcă, gloanţele, săbiile şi toate celelalte lucruri, crezând, după părerea mea, că unele dintre ele le—ar putea aduce moartea, chiar după ce oamenii ce le stăpâniseră îşi luaseră tălpăşiţa, într—un iei sau altul.
209
Pricepând toate aceste lucruri, am fost încredinţat ci echipajul vasului, luat prin surprindere de deznădejdea acestor nefericiţi, împărtăşiseră aceeaşi soartă ca şi lucrurile şi urmaseră aceeaşi cale, fiind azvârliţi cu toţii peste bord. Am scotocit prin toate cotloanele corăbiei, încercând să dibuim urme de sânge şi am avut impresia că în mai multe locuri chiar vedem ceva de soiul ăsta; dar arşiţa soarelui, topind smoala şi gudronul de pe punţi, făcea cu neputinţă o discernere precisă, cabina de pe dunetă fiind singurul loc în care nu exista nicio îndoială că se vărsase o mulţime de sânge. Pe deasupra, am găsit deschisă trapa prin care ne gândeam că poate căpitanul şi oamenii săi se refugiaseră în cabina mare, sau poate cei din cabină se retrăseseră în cabina de pe dunetă.

Însă ceea ce mi—a adus confirmarea, într—o măsură considerabilă, a presupunerilor mele, a fost că, tot iscodind încoace şi—ncolo, am dat peste şapte sau opt negri cu răni serioase, dintre care doi sau trei cu urme de împuşcături; unul dintre ei avea un picior rupt şi zăcea într—o stare deplorabilă, carnea fiindu—i cangrenată şi, după cum a zis prietenul nostru William, dacă s—ar mai fi scurs încă două zile s—ar fi dus pe copcă. William era un chirurg nemaipomenit de dibaci, lucru demonstrat din plin cu ocazia acelui tratament; căci toţi chirurgii pe care—i aveam îmbarcaţi la bordul corăbiilor noastre (şi nu număram mai puţin de cinci asemenea inşi, care se dădeau drept chirurgi cu patalama la mână, nemaipunându—i la socoteală pe alţi doi sau trei pretendenţi la acest titlu sau simpli asistenţi), toţi aceştia susţineau sus şi tare că e musai ca negrului să i se amputeze piciorul şi că aceasta este singura cale de a—i salva viaţa; că, la drept vorbind, cangrena ajunsese până la măduva osului, tendoanele fiind şi ele atinse, şi că, în consecinţă, nicicând nu—şi va mai putea folosi piciorul, chiar de—ar fi să se lecuiască. William s—a mulţumit să spună doar că era cu totul de altă părere şi că dorea să se uite mai întâi la rană cu atenţie, după care le va spune ce trebuie făcut mai departe. Drept urmare, s—a pus pe treabă, ocupându—se cu luare—aminte de piciorul negrului şi, cum dorea să fie asistat de careva din chirurgi, a pus pe doi dintre cei mai îndemânatici să—i dea o mână de ajutor, iar restul n—aveau decât să caşte gură, dacă găseau de cuviinţă.
210
William s—a apucat de lucru, după metodele sale, iar o parte dintre chirurgi a susţinut că încă de la bun început a apucat—o pe căi greşite. Cu toate astea, William nu s—a dat bătut şi a continuat să cerceteze fiecare parte a piciorului unde avea bănuiala că s—ar fi putut cuibări cangrena; într—un cuvânt, a înlăturat multă carne cangrenată, fără ca sărmanul om să simtă vreo durere. Şi a ţinut—o aşa, până când vasele atinse au prins să sângereze, iar negrul a început să urle ca din gură de şarpe. Atunci a extras bucăţelele de os, şi strigându—şi ajutoarele, a aşezat la loc oasele, cum spuneam noi, şi i—a legat piciorul, întinzându—l ca să se odihnească, pacientul simţindu—se mult mai uşurat decât înainte.

La cea dintâi desfăşurare a bandajelor, ceilalţi chirurgi au început să arboreze o mină triumfătoare, căci cangrena părea să câştige teren, iar dinspre rană înspre mijlocul şoldului îşi făcuse apariţia o dungă roşie de sânge, chirurgii zicându—mi că sfârşitul negrului era aproape şi că nu avea s—o ducă mai mult de câteva ore. M—am dus să arunc şi eu o privire şi l—am găsit şi pe William destul de surprins; însă când l—am întrebat câte zile credea că avea să mai facă umbră pământului acel nenorocit, William m—a primit cu gravitate, zicându—mi:

—Tot atâtea cât vei mai avea şi tu; nu—mi fac nicio grijă legată de viaţa lui, dar aş vrea să—l lecuiesc,

dacă voi fi în stare, fără să fac din el un infirm.

Am băgat de seamă că în momentul acela nu se ocupa de operaţia de la picior, ci făcea nu ştiu ce amestec pe care să—l dea acelei sărmane creaturi, fiind vorba, după părerea mea, de ceva care să pună stavilă cangrenei ce se extindea şi chiar s—o dea înapoi, şi în acelaşi timp să scadă sau doar să preîntâmpine o ridicare a febrei ceea ce nu era exclus; apoi şi—a îndreptat din nou atenţia asupra operaţiei şi a deschis piciorul în alte două locuri, deasupra rănii, tăind multă carne cangrenată, pare—se din cauza bandajului prea strâns în partea aceea; şi, peste toate, sângele fiind predispus la cangrenă, pericolul se putea răspândi.

211

Ei bine, prietenul nostru William a reuşit să biruie toate aceste piedici, venindu—i de hac cangrenei ce se întindea, iar lunga roşie s—a făcut iarăşi nevăzută, carnea a început să se însănătoşească şi sângele să circule; în doar câteva zile, omul şi—a revenit în simţiri, pulsul îi bătea regulat, febra îi pierise şi se înzdrăvenea văzând cu ochii; într—un cuvânt, în vreo zece săptămâni s—a însănătoşit de—a binelea, iar noi l—am păstrat în mijlocul nostru şi am scos din el un marinar destoinic. Dar, ca să ne întoarcem la corabie, nicicând n—am putut afla vreo informaţie demnă de încredere cu privire la aceasta, până când vreo câţiva dintre negri pe care—i ţineam la bord şi pe care—i deprinsesem să vorbească într—o oarecare măsură engleza ne—au povestit mai târziu ce se petrecuse, şi mai cu seamă cu privire la omul acela beteag.

În rest, am apelat la toate semnele pe care le puteam face şi prin toate mişcările scornite de mintea noastră, să ne dumirim de ce soartă avuseseră parte albii, dar cu toate astea n—am putut obţine nimic de la ei. Locotenentul nostru credea că soluţia era să—i supunem la cazne pe câţiva dintre ei şi astfel să—i facem să mărturisească; dar William s—a opus din toate puterile unei astfel de alternative, căci atunci când a auzit ce se punea la cale a venit glonţ la mine şi mi—a spus:

—Prietene, vin la tine cu o rugăminte, anume să nu cumva să supui torturilor pe vreunul din aceşti nefericiţi.

—De ce, William, am întrebat eu, spui că nu? Vezi bine doar că nu au de gând să sufle nicio vorbuliţă despre ce s—a petrecut cu albii.

—Nici vorbă, m—a întrerupt William, nu poţi să zici una ca asta; din câte—mi dau eu seama,ți—au explicat totul de—a fir a păr, ba chiar cu lux de amănunte.

212

—Asta de unde—ai mai scos—o? Spune—mi, rogu—te, cu ce suntem noi mai ştiutori despre ce ne interesează plecându—ne urechea la toate bălmăjelile lor?

—Ehei, exclamă William, aici se poate spune că porţi şi tu o parte din vină, din câte ştiu, căci doar n—ai să—i pedepseşti pe sărmanii oameni din cauză că nu ştiu să vorbească engleza, unde mai pui că se poate întâmpla ca până acum la urechile lor să nu fi ajuns nicicând un cuvânt englezesc. Eu unul pot presupune foarte bine că ţi—au servit o relatare cât se poate de amănunţită legată de cele petrecute, căci doar ai văzut limpede cu cât foc şi cât de îndelung ţi—au vorbit unii dintre ei; iar dacă tu nu pricepi o iota din limba lor şi nici ei din a ta, atunci nu văd cum ar putea s—o scoată la capăt. În cel mai bun caz, poate doar să te roadă bănuiala că nu ţi—au spus tot adevărul despre cele petrecute, deşi eu, din contră, bănuiesc că chiar au făcut—o, aşa că te rog să—mi spui cum îți vei da seama care din noi are dreptate? Pe lângă asta, ce te aştepţi să—ţi spună, dacă îi supui la cazne şi le pui întrebări, iar ei oricum n—au habar despre ce—i vorba, iar tu tot n—ai cum să pricepi răspunsurile pe care ţi le—ar da, chiar dacă ar fi vorba doar de da sau nu?

N—ar fi niciun compliment privitor la cumpătarea mea, dacă v—aş spune că m—am lăsat convins de argumentele lui William; totuşi, am avut destul de mult de furcă, cu toţii, să—l oprim pe locotenentul nostru să—i ucidă pe câţiva dintre ei, chipurile pentru a—i face să—şi dea drumul la gură. Deşi, chiar dacă i s—ar fi vorbit, el tot n—ar fi înţeles o iotă; dar nu voia să se lase convins nici mort că negrii nu pricepeau ce le cerea nici măcar atunci când îi întreba dacă vasul lor avusese sau ba o barcă aidoma cu a noastră sau ce se alesese cu ea.

Aşa stând lucrurile, nu prea vedeam ce era de făcut, trebuind să avem răbdarea până când aveam să—i facem să înţeleagă englezeşte şi să lămurim totul abia atunci. Iată cum se petrecuseră lucrurile: din ce loc anume îi îmbarcaseră la bordul vasului, asta n—am izbutit să pricepem nicicând, din pricina faptului că lor le erau cu totul şi cu totul străine denumirile engleze cu care noi botezam coastele şi nu aveau nici cea

mai mică idee din ce naţie făceau parte cei care
stăpâneau vasul, căci habar n—aveau să facă diferenţa între o limbă şi alta; tot ceea ce am reuşit să stoarcem de la ei în legături cu asta, adică de la negrul pe care—l trăgeam eu de limbă, nimeni altul decât negrul pe care—l lecuise William, a fost că aceia care—i răpiseră nu vorbeau nici limba vorbită de noi, nici cea vorbită de portughezii de la bordul corăbiei noastre; prin urmare, după toate probabilităţile, trebuie să fi fost francezi ori olandezi.
213
Apoi tot el ne—a destăinuit că oamenii albi îi tratau cu multă cruzime; că îi snopeau în bătaie, fără pic de milă; că unul dintre negri avea o soţie şi doi copii, dintre care o fată în vârstă de şaisprezece ani; că unul dintre oamenii albi şi—a făcut mendrele cu soţia negrului şi după aceea şi cu fiica lui, ceea ce, după spusele lui, i—a scos din minţi pe toţi ceilalţi; şi că soţul femeii era turbat de furie, ceea ce l—a întărâtat atât de tare pe omul alb, încât a ameninţat că—l ucide; însă, după ce s—a lăsat întunericul, negrul şi—a desfăcut legăturile şi a înşfăcat un băţ mare, adică de fapt o manelă de cabestan, şi când francezul cu pricina (dacă francez o fi fost), a venit iarăşi la ei şi a vrut să—şi bată joc de soţia negrului, acesta, înhăţând manela de cabestan, l—a pocnit în ţeastă de i—a împrăştiat creierii dintr—o lovitură; şi apoi, luându—i cheia cu care îndeobşte se încuiau cătuşele negrilor, a eliberat cam vreo sută dintre ei, iar aceştia s—au urcat pe punte prin aceeaşi trapă prin care coborâse albul, căruia îi înşfăcaseră cuţitul după ce îi făcuseră de petrecanie, şi înarmându—se cu tot ce le cădea în mână, s—au năpustit asupra oamenilor de pe punte şi le—au venit de hac tuturor, după care le—au aplicat acelaşi tratament şi ace lora peste care au dat pe dunetă; căpitanul şi restul oamenilor săi, surprinşi în cabina mare şi în cabina de la dunetă, s—au apărat cu mult curaj şi au tras în ei prin hublouri, rănindu—l pe el şi pe vreo alţi câţiva, iar pe alţii i—au omorât de—a binelea; dar negrii au pătruns cu forţa în cabina de la dunetă, după o luptă crâncenă, în timpul căreia au ucis doi albi, dar recunoşteau că albii cu pricina răpuseseră unsprezece oameni de—ai lor, înainte de a le putea veni de hac; iar după aceea, cum restul negrilor intraseră în cabina cea mare, încă şaizeci dintre ei au fost răniţi.
214
Ca mai apoi, cum tunarul vasului se baricadase în camera cu arme, unul dintre oamenii lui a adus barca mare chiar sub pupă şi, urcând la bordul ei toate armele şi toate muniţiile pe care fuseseră în stare să le care, au coborât cu toţii în barcă, după care l—au îmbarcat şi pe căpitan şi pe cei aflaţi în preajma lui, scoţându—i din cabina cea mare. Ajunşi cu toţii la bordul bărcii, le—a trecut prin cap să se întoarcă la corabie şi să încerce să pună din nou stăpânire pe ea; drept urmare au abordat vasul, într—o tentativă disperată şi, la început, au făcut praf tot ce le stătea în cale, dar cum în acest răstimp toţi negrii fuseseră eliberaţi şi puseseră şi ei mâna pe niscaiva arme, cu toate că n—aveau habar să mânuiască praful de puşcă, gloanţele şi armele de foc, albii n—au mai fost în stare să recâştige controlul asupra vasului. în schimb însă au reuşit să poposească sub provă şi să—i recupereze pe toţi oamenii lor care rămăseseră în bucătărie şi care din acel loc se opuseseră, cu succes, furibundului asalt al negrilor, doborând cu armele lor mici vreo treizeci—patruzeci de atacatori, dar în final se văzuseră nevoiţi să le dea pace.
N—au fost însă în stare să ne ofere nicio explicaţie legată de locul în care s—au petrecut toate astea, dacă în preajma ţărmurilor Africii sau mai departe, şi nici cam cu cât timp înainte de a pune noi mâna pe corabia în care se găseau ei; tot ce am scos de la ei a fost că, în general, se scursese mult timp de atunci, cum ziceau ei, şi, din câte ne—am putut da noi seama, păţania cu pricina trebuie să se fi petrecut cam în primele două—trei zile după ce plecaseră de la ţărm. Ei ne—au istorisit că uciseseră vreo treizeci de albi, pocnindu—i în ţeastă cu răngi şi manele de cabestan şi cu tot soiul de lucruri ce le căzuseră în mână; iar un negru voinic făcuse de petrecanie chiar la trei albi, asta după ce încasase două gloanţe în trup, pentru ca mai apoi să fie împuşcat în cap chiar de căpitan în pragul uşii cabinei de pe dunetă, pe care negrul acela o spărsese cu ranga; şi noi presupuneam că aceasta era cauza bălţii de sânge peste care dădusem în locul cu pricina.
215
Acelaşi negru supravieţuitor ne—a povestit că azvârliseră în mare tot praful de puşcă şi toate gloanţele pe care le—au găsit şi că ar fi făcut acelaşi lucru şi cu tunurile cele mari, dacă ar fi izbutit să le clintească din loc. Întrebându—i ce se întâmplase cu pânzele de ajunseseră într—o asemenea stare, răspunsul a fost: „Ei nu înţelege, i nu ştie la ce bun pânze", adică nici măcar nu aveau habar că panele erau acelea care făceau ca vasul să se deplaseze şi nu ştiau nici are le era menirea sau cum trebuie manevrate. Când

l—am întrebat în ce direcţie se îndreptau, mi—a răspuns că nu ştiau, dar erau de părere că s—ar cuveni să meargă înapoi, acasă, pe meleagurile lor de mlaştină. Apoi l—am întrebat mai cu seamă ce impresie îşi făcuse în legătură cu noi, atunci când ne—am întâlnit cu ei; mi—a răspuns că fuseseră înspăimântaţi de moarte, fiind încredinţaţi că noi eram aceiaşi albi care plecaseră cu bărcile şi care acum făceau cale întoarsă la bordul unui vas mare, având şi două bărci, iar ei se aşteptau să fie omorâţi până la unul.

Aceasta a fost istorisirea cu care ne—am ales de la ei, după ce—i învăţaserăm să vorbească englezeşte şi să priceapă numele şi rostul lucrurilor ce se aflau pe corabie şi de care li se ivea ocazia să orbească, şi am băgat de seamă că erau prea naivi pentru a fi în acelaşi timp şi prefăcuţi, motiv pentru care relatarea lor era aceeaşi, indiferent de gura celui care o spunea, toate amănuntele corespunzând întru totul, ceea ce ne convingea pe deplin de faptul că nu auzisem nimic altceva decât adevărul gol—goluţ.

CAPITOLUL XII. William întreprinde o călătorie cu negrii în scop neguţătoresc, şi—i vinde pe toţi aşa cum îi place — La Capul Bunei Speranţe ni se alătură o barcă englezească plină de oameni — Povestea lor — Diferite capturi făcute —

După ce pusesem mâna pe această corabie stranie, prima noastră grijă era, acum, ce să facem cu negrii. Portughezii din Brazilia i—ar i cumpărat cu dragă inimă pe toţi, la grămadă, dacă nu ne—am fi arătat ca duşmani şi dacă nu ni s—ar fi dus buhul că suntem piraţi; ar în situaţia în care, până una—alta, ne aflam, nu ne dădea mâna să e apropiem de coastă nicăieri prin acele locuri, nici să ne tocmim u vreun proprietar de plantaţie, căci ne—am fi ridicat în cap întreaga ară; iar dacă se aflau cumva oarece vase de război în vreuna din *radele* porturilor lor, apoi puteam să nu ne îndoim de faptul că vom atacaţi atât de ele cât şi de toate forţele pe care portughezii le aveau pe uscat sau pe mare.
216
Şi nici nu puteam miza pe vreun succes mai mare dacă ne—am fi îndreptat către nord, spre propriile plantaţii. într—un rând, ne—a trecut prin cap să—i ducem pe toţi la Buenos Aires şi să—i vindem acolo, spaniolilor; dar la drept vorbind erau prea numeroşi pentru a li se putea găsi o întrebuinţare pe acele meleaguri; şi ca să—i purtăm cu noi dând roată către Mările Sudului, adică singura variantă ce mai rămânea în picioare, însemna să—i cărăm o cale atât de lungă, încât n—am fi avut resurse cu care să—i întreţinem în timpul unui astfel de drum.

În cele din urmă, prietenul nostru William, în care ne puteam pune nădejdea de fiecare dată, ne—a ajutat din nou să ieşim din impas, cum o făcuse nu de puţine ori, atunci când nu ştiam pe unde să mai scoatem cămaşa. Propunerea era ca el să se dea drept stăpânul vasului şi să se ducă, laolaltă cu vreo douăzeci de oameni în care puteam avea deplină încredere, să încerce să se tocmească în particular, pe coasta Braziliei, cu plantatorii din zonă, dar nu în porturile importante, căci nu s—ar fi îngăduit una ca asta.

Ne—am declarat de acord cu toţii cu propunerea lui şi am stabilit ca noi să plecăm către Rio de la Plata, unde oricum aveam de gând să mergem, şi să—l aşteptăm, dar nu acolo, ci la Port San Pedro, cum îi spun spaniolii, aşezare situată la vărsarea fluviului căruia ei îi zic Rio Graride şi unde spaniolii aveau ridicat un mic fort şi o mână de oameni, dar unde noi credeam că e pustiu.

În acel loc ne—am instalat tabăra de bază, vânturându—ne încoace şi—ncolo, încercând să ochim vreo corabie care să se îndrepte spre Buenos Aires ori Rio de la Plata, ori vreuna care să vină din direcţia aceea; însă n—am dat peste nimic vrednic de băgat în seamă. Cu toate astea, ne—am ocupat cu activităţi trebuitoare ieşirii noastre în larg; căci ne—am umplut toate butoaiele cu apă de băut şi am prins şi nişte peşte pentru nevoile imediate, pentru a economisi o cât mai mare parte a proviziilor noastre.
217
William, în acest răstimp, a apucat—o către nord şi a luat—o spre uscat, cam prin dreptul Capului Sfântul Toma şi, între punctul acela şi Insulele Tuberon, a avut prilejul să facă negoţ cu plantatorii, vânzând toţi negrii, atât femeile cât şi bărbaţii, şi încă la un preţ tare hun; căci William, care o rupea binişor pe portugheză, le—a turnat o istorie care stătea destul de bine în picioare, anume că vasul nostru era cu proviziile pe sponci, că ne abătusem cu mult de la drumul pe rare trebuia să—l urmăm şi că la drept vorbind nici nu prea aveam habar pe unde suntem, aşa că trebuia fie să ne îndreptăm către nord, până—n Jamaica, fie să—i vindem chiar acolo, pe coasta." Balivernele lui ţeseau o poveste demnă de crezare, aşa că spusele sale au fost luate de bune, fără greutate; şi dacă ţinem cont de modul de a naviga al negrilor şi de cele petrecute în timpul călătoriei lor, fiecare cuvânt al acestei poveşti nu era altceva decât adevărul gol—goluţ.

Prin această stratagemă, neumblând cu şiretlicuri unii faţă de alţii, William a fost luat drept ceea ce era, adică un om cât se poate de cinstit şi, cu sprijinul unui plantator, care a trimis vorbă megieşilor săi şi s—a priceput să aranjeze târgul între el şi ei, a izbutit să bată repede palma şi să încheie afacerea; în nici cinci săptămâni a reuşit să vândă toţi negrii, iar la sfârşit a vândut şi corabia lor, îmbarcându—se însoţit de cei douăzeci de oameni ai săi şi de doi flăcăi negri, pe cărei păstrase, într—o goeletă din cele trimise de plantatori la corabie pentru a transporta negrii. Cu goeleta aceea căpitanul William, cum l—am botezat noi, a venit şi a dat de noi la Port San Pedro, la latitudinea de 32 grade şi 30 minute sud.

Nimic nu putea fi mai surprinzător pentru noi decât să vedem sosind de—a lungul coastei o goeletă arborând drapelul portughez şi venind de—a dreptul spre noi, aşa că nu ne îndoiam de faptul că

amândouă corăbiile noastre fuseseră date în vileag. Am slobozit o salvă de tun atunci când a ajuns mai aproape, pentru a o forţa să arunce ancora, dar goeleta ne—a răspuns numaidecât cu cinci salve, în semn de salut, desfăşurându—şi totodată pavilionul englez; atunci am început să ne dăm seama că era vorba de prietenul William, însă ne minuna faptul că se întorcea într—o goeletă, când noi îl trimisesem într—o corabie de aproape 300 de tone; ne—a depănat însă în curând întreaga istorie a mişculaţiilor făcute, de care avea motive întemeiate să se simtă cât se poate de satisfăcut. Imediat ce a lăsat goeleta la ancoră, a urcat la bordul corăbiei mele şi ne—a relatat cum îşi înfiripase negustoria, ajutat fiind de un plantator portughez care locuia în apropierea ţărmului; cum a tras la mal şi s—a apropiat de prima casă pe care o zărise, rugându—l pe stăpânul acesteia să—i vândă nişte porci şi susţinând la început că nu acostase decât pentru a lua apă de băut şi a cumpăra oarece provizii; iar omul nu doar că i—a vândut şapte porci rotofei, dar l—a şi invitat în casă, omenindu—l, atât pe el cât şi pe cei cinci oameni care—l însoţeau, cu o cină gustoasă şi îmbelşugată, iar William l—a poftit pe plantator pe corabie şi, drept răsplată pentru amabilitatea de care dăduse dovadă, i—a oferit drept soţie pe una din fetişcanele negrilor.

218

Acest gest l—a făcut pe plantator să se simtă atât de îndatorat, încât în zorii zilei următoare i—a trimis la bord, într—o barcă mare de bagaje, o vacă şi două oi, laolaltă cu o ladă cu zaharicale, nişte zahăr şi un săcotei de tutun şi l—a invitat pe căpitanul William să coboare iarăşi pe ţărm; şi după aceea s—au întrecut în amabilităţi, ajungând să vorbească despre vinderea câtorva negri, iar William, pretinzând că se învoia să—i dea o mână de ajutor, s—a lăsat înduplecat să—i vândă treizeci de negri pentru a—i folosi cum găsea de cuviinţă în plantaţia sa, acceptând în schimbul lor bani peşin, în aur, socotind câte treizeci şi cinci de *maidori* pentru fiecare negru. Însă plantatorul a fost nevoit să—i transporte pe negri la ţărm cu mare featală, drept pentru care l—a pus pe William să ridice ancora şi să iasă în larg, după care să se apropie din nou de ţărm undeva la vreo cincizeci de mile înspre nord, unde, dintr—un golfuleţ, i—a coborât pe negri pe ţărm, pe o altă plantaţie, ce aparţinea unui prieten de—al său, care părea să fie un om pe care să te poţi bizui.

Această întâmplare l—a împrietenit pe William şi mai strâns cu cel dintâi plantator, devenind şi prieten cu prietenii acestuia, dornici şi ei să cumpere nişte negri; aşa se face că, de la unul la altul, negrii au fost vânduţi pe alese, până când un plantator cu mai multă dare de mână a cumpărat o sută de negri, căci cu atâţia mai rămăsese William şi, împărţindu—i cu un altul, cel de—al doilea s—a tocmit şi pentru corabie, pentru a—i lua cu totul, dându—i în schimb lui William o goeletă tare curăţică, încăpătoare, construită cum se cuvine, de vreo şaizeci de tone şi înzestrată cu şase tunuri, al căror număr noi l—am dublat mai apoi, ridicându—l la o duzină. William s—a ales cu trei sute de *maidori* de aur în schimbul corăbiei cu negri, fără a mai pune la socoteală şi goeleta, bani pe care i—a folosit pentru a burduşi goeleta cu provizii pe cât s—a priceput mai bine, cumpărând mai ales pâine, dar şi nişte carne de porc conservată şi vreo şaizeci de godaci vii; printre celelalte, William a agonisit optzeci de butoiaşe cu praf de puşcă din cel mai bun, ceea ce pica la ţanc ţinând seama de ţelurile noastre; şi n—a uitat nici să ia cu sine toate proviziile ce se mai găseau pe corabia franţuzească.

219

Depanarea acestei istorioare a reprezentat pentru noi o dare de seamă cât se poate de plăcută, mai cu seamă când am văzut că William adunase — în monedă de aur, în greutate aur sau în argint spaniol — şaizeci de mii de galbeni, nemaipunând la socoteală goeleta cea nouă şi belşugul de provizii.

Eram tare bucuroşi, mai ales din pricina goeletei, şi am prins să ne sfătuim cam cum şi ce s—ar cuveni să facem, dacă n—ar fi mai nimerit să ne lipsim de marea corabie portugheză şi să ne mulţumim cu prima noastră corabie şi cu goeletă, ţinând seama de faptul că nu prea ne dădea mâna să ne împrăştiem oamenii, care şi aşa erau cam puţini, pe toate trei, iar vasul portughez, care era şi cel mai mare clin flota noastră, totuşi era cam prea mare pentru scopurile noastre; cu toate astea, o altă încurcătură, care apăruse de—abia acum, a venit s—o lămurească şi pe cea dintâi. Prima discuţie fusese încotro să ne îndreptăm. Camaradul meu, cum începusem să—i zic, cel care îmi fusese căpitan înainte de a pune mâna pe vasul de război portughez, era de părere să ne îndreptăm către Mările Sudului şi să ne aţinem în preajma ţărmurilor, spre partea vestică a Americii, unde neîndoios am putea pune mâna pe niscaiva pradă mai de soi, de la spanioli, după care, dacă situaţia o cerea, am fi putut străbate Mările Sudului pentru a ajunge în Indiile de Est, făcând astfel înconjurul globului pământesc, aşa cum mai făcuseră şi alţi navigatori înaintea noastră.

Însă planurile ce—mi umblau prin minte băteau într—o cu totul altă parte, căci de când fusesem în Indiile de Est nu—mi dădea pace gândul că, dacă ne îndreptam într—acolo, mai mult ca sigur că o să ne meargă bine, că am putea avea un adăpost sigur şi că am putea găsi şi vite bune pentru a ne aproviziona vasul, la vechii mei prieteni, băştinaşii din Zanzibar, de pe coasta Mozambicului ori de pe Insula Sfântului Laurenţiu. Vă zic, mie spre aşa ceva îmi dădea ghes mintea, şi atât i—am cicălit pe toţi, îndrugându—le despre avantajele de care s—ar bucura negreşit din pricina puterii lor, prin prăzile pe care ar putea să le înşface în Golful Mecca, în Marea Roşie, pe coasta Malabarului ori în Golful Bengal, încât le—am făcut capul calendar.

220

Cam astea au fost argumentele de care m—am folosit pentru a—i convinge şi am căzut de acord cu toţii să ne abatem către sud—est, înspre Capul Bunei Speranţe; iar drept urmare a acestei decizii, am ajuns la concluzia să păstrăm şi goeleta şi să navigam cu toate trei navele, neavând nici cea mai mică îndoială, după cum i—am încredinţat eu, că acolo vom găsi destui oameni cu care să ne completăm echipajele şi că, dacă se va întâmpla astfel, n—aveam decât să renunţăm la oricare din corăbiile noastre.

N—aveam altceva de făcut decât să—l ungem căpitan al goeletei pe William, prietenul nostru, căci doar el fusese acela care făcuse rost de ea, descurcându—se atât de bine. Însă ne—a dat de înţeles, cu o mulţime de menajamente, că nu prea avea chef s—o comande ca vas de luptă, în schimb, dacă ne—am învoi să i—o dăm ca parte ce i se cuvenea din corabia din Guineea, pe care pusesem stăpânire într—un mod foarte cinstit, el ne va urma, îndeletnicindu—se cu aprovizionarea, dacă îl vom păstra la ordinele noastre, dar numai atâta vreme cât rămânea sub comanda aceleiaşi forţe care—l făcuse ostatic.

Fireşte că l—am înţeles, aşa că am dat goeleta pe mâna lui, punându—i însă condiţia să nu se distanţeze prea mult de noi şi să nu iasă din cuvântul nostru; totuşi, William nu mai era la fel de înţelegător ca mai înainte; şi la drept vorbind, cum mai apoi goeleta ne—a fost de trebuinţă pentru a face croaziere pentru diverse achiziţii şi cum aveam nevoie de un pirat în toată puterea cuvântului la bordul ei, iar eu, în acelaşi timp, îi simţeam lipsa lui William, sfetnicul meu particular şi camarad de preţ în toate ocaziile, am încredinţat goeleta unui scoţian, un flăcău viteaz şi descurcăreţ, Gorlon pe numele lui, şi am aranjat pe ea douăsprezece tunuri mari şi patru mici, cu toate că duceam lipsă de oameni, căci niciun a din corăbii nu se putea lăuda cu un echipaj complet, potrivit forţei noastre.

221

Am pornit—o spre Capul Bunei Speranţe, cam pe la începutul lunii octombrie a anului 1706, iar în ziua de 12 noiembrie ani trecut la orizont, în raza capului, după ce tot drumul nu avusesem parte decât de vreme proastă, încontinuu; pe drumul până acolo ne—am încrucişat cu mai multe vase comerciale, atât englezeşti, cât şi olandeze, despre care nu ştiam însă dacă se îndreaptă sau vin dinspre casă; dar oricum, noi n—am socotit că ar fi nimerit să aruncăm ancora, neavând habar ce hram ar putea purta şi nici cum ar fi în stare să ne riposteze, dacă aflau ce era cu noi; cu toate astea, cum ne ardea buza după apă de băut, am trimis cele două bărci ale vasului de război portughez, cu marinari portughezi şi cu negri, la locul de unde să făcea aprovizionarea cu apă; iar în acest răstimp noi am rămas în larg, arborând un drapel portughez, şi am zăbovit acolo toată noaptea. Ei nu ştiau ce învârtim noi şi se pare că am trecut drept orice altceva, doar a ceea ce eram noi de fapt nu.

Pe la ceasurile cinci, în zorii zilei următoare, când bărcile noastre s—au întors pentru a treia oară încărcate, ne—am gândit că aveam îndeajuns de multă apă şi am plecat către est; dar înainte ca oamenii noştri să se întoarcă din cel de—al treilea drum, vântul bătând destul de tare dinspre vest, am zărit o barcă cu toate pânzele în vânt ce se străduia să ne ajungă, în lumina cenuşie a dimineţii, ca şi cum şi—ar fi făcut griji că am fi putut s—o ştergem. Nu peste multa vreme, ne—am dat seama că era vorba de o şalupă englezească, cu destul de mulţi oameni la bord; nu ne puteam dumiri ce hram poartă, dar cum până la urmă nu era decât o şalupă, ne—am gândit că nu ne putea pricinui niciun neajuns dacă îi îngăduiam să ne abordeze, iar dacă vom descoperi că veniseră să—şi potolească doar curiozitatea ce—i măcina cu privire la soarta noastră, le vom povesti de—a fir a păr ce—i cu noi, luându—i cu noi pe toţi, ţinând seama şi de faptul că duceam lipsă de oameni, la fel de mult ca şi de orice altceva; dar ne—au scutit de crâncena nesiguranţă a îndoielii, căci se pare că marinarii noştri portughezi trimişi după apă îşi lăsaseră gura slobodă la locul de unde se aprovizionau, nefiind atât de tăcuţi pe cât nădăjduisem noi. Pe scurt, situaţia se prezenta în felul următor: căpitanul — peste al cărui nume trec, până una—alta, din pricini deosebite — zbir pe un. vas comercial din Indiile de Est, ce se îndrepta spre China, îşi găsise

motiv să fie sever cu oamenii săi şi dăduse dovadă de cruzime faţă de unii dintre ei, la Sfânta Elena; în aşa hal, încât îl ameninţaseră că îl vor lăsa baltă cu primul prilej şi mult timp îşi doriseră să se ivească o astfel de ocazie. Unii dintre ei, se pare, se întâlniseră cu barca noastră în locul unde se făcea aprovizionarea cu apă şi, intrând în vorbă unii cu alţii şi stând la taclale despre cine erau şi în slujba cui lucrau, poate că marinarii portughezi, şovăind în răspunsurile lor, îi făcuseră să bănuiască despre ce era vorba, sau poate că le—au spus—o de—a dreptul, în faţă (căci o rupeau cu toţii destul de bine pe englezeşte, suficient pentru a se face înţeleşi); dar s—a nimerit că, numaidecât ce năpăstuiţii s—au întors la bord cu vestea că vasele ce se întrezăreau în larg, către est, ar fi engleze şi că s—ar afla într—o călătorie de profit, ceea ce, în treacăt fie spus, e un termen marinăresc pentru piraţi, aşadar, spun că numaidecât ce le—a ajuns la urechi una ca asta, s—au şi pus pe treabă, rânduindu—şi în timpul nopţii toate lucrurile, adică hainele, cuferele şi tot ce—au mai putut lua, spălând putina înainte de a se crăpa de ziuă, ajungând la noi cam pe la ceasurile şapte.

Când au ajuns în coasta vasului a cărui comandă o aveam eu, am strigat spre ei, după cum se obişnuieşte, ca să aflăm ce şi cine erau şi ce treabă aveau; ne—au răspuns că erau englezi şi că doreau să urce la bord; răspunsul nostru a fost că puteau să—şi apropie barca de corabia noastră, dar le—am dat poruncă să nu uree decât un singur om pe vasul nostru, până când căpitanul avea să se dumirească ce hram poartă, iar mesagerul să vină fără nicio armă asupra sa.

223

—Da, da! s—au declarat ei de acord, din toată inima. Ne—am lămurit cât ai zice peşte ce era cu ei şi că dorinţa lor era să ni se alăture; iar în ceea ce privea armele, şi—au manifestat dorinţa să trimitem noi oameni la barca lor, pentru a le preda toate armele, ceea ce am şi făcut. Solia trimisă la mine mi—a destăinuit cura îi asuprea căpitanul lor şi cu câta brutalitate îi trata, cum îi lăsa să se sfârşească de foame şi se purta cu ei ca şi cum n—ar fi fost altceva decât nişte câini; şi ne—a mai spus că, dacă şi cei care rămăseseră pe vas ar şti că noi îi luăm la bord, era încredinţat că două treimi din oameni ar abandona corabia cu pricina. Mi s—a părut că sunt nişte flăcăi inimoşi în hotărârea lor şi marinari veseli şi isteţi, aşa ca drept urmare le—am spus că nu puteam hotărî de capul meu şi că cel care avea ultimul cuvânt era amiralul nostru, căpitanul celeilalte corăbii; drept urmare, am trimis barca mea la căpitanul Wilmot, poftindu—l sa vină la noi la bord; însă cum el nu prea era în apele sale, iar vasul pe care se afla se găsea la adăpostul vântului, s—a scuzat că nu poate veni şi a lăsat totul în seama mea: cu toate astea, înainte ca barca pe care o trimisesem să se întoarcă, căpitanul Wilmot ni s—a adresat, vorbindu—ne prin pâlnia sa, care putea fi auzită la fel de bine cum o auzeam şi eu, strigându—mă pe nume, mi—a zis:

—Aud că sunt băieţi de ispravă, aşa că spune—le, rogu—te, că sunt cu toţii bineveniţi şi omeneşte—i cu un castron de punci.

Cum vorbele căpitanului au ajuns la fel de bine la urechile tuturor, nu mai era nevoie să repet şi eu spusele lui şi, numaidecât ce pâlnia a amuţit, ei au lăsat să le zboară din piepturi un stol de urale, ceea ce ne—a arătat că erau cât se poate de încântaţi că veniseră la noi; dar după aceea i—am Cucerit şi i—am făcut să se ataşeze de noi şi printr—un alt fel de legătură, mult mai trainică, deoarece, o dată ajunşi în Madagascar, căpitanul Wilmot, având şi consimţământul oamenilor de pe corăbii, a poruncit ca fiecăruia dintre ei să li se dea bani din stocul nostru comun, atât cât li s—ar fi cuvenit drept plată pe corabia părăsită; mai târziu le—am dat fiecăruia şi câte o arvună de câte douăzeci de galbeni; astfel ni i—am făcut părtaşi cum eram cu toţii între noi, iar ei se arătau flăcăi voinici şi curajoşi şi erau în număr de optsprezece, printre care se găseau doi ofiţeri—aspiranţi şi un dulgher.

224

Era în ziua de douăzeci şi opt noiembrie când, după ce avusesem parte de o vreme cam rea, am ajuns să aruncăm ancora în largul Golfului Sfântul Augustin, la capătul dinspre sud—vest al vechii mele cunoştinţe, insula Madagascar; am zăbovit acolo un timp şi am făcut negoţ cu băştinaşii, alegându—ne cu nişte carne de vită, bună de mâncat; şi, cu toate că arşiţa era atât de dogoritoare, încât nu puteam săra şi conserva carnea, totuşi eu le—am dezvăluit procedeul folosit mai înainte, adică de a o săra întâi cu salpetru, şi după aceea de a o conserva la soare, uscând—o, ceea ce o făcea tocmai bună de mâncat, chiar dacă nu era atât de sănătoasă pentru oamenii noştri, căci nu era prea potrivită obiceiurilor noastre gastronomice — fierturi, budincă, supe şi multe altele; dar mai cu seamă deoarece, gătită astfel, ieşea sau prea sărată sau prea uscată, şi cu grăsimea râncedă, încât uneori era de neînghiţit.

În această privinţă, totuşi nu prea aveam ce face şi n—am putut decât să ne ghiftuim cu cât mai multă

carne proaspătă de vită, atâta timp cât am petrecut pe acolo; carnea era nespus de bună şi de grasă, la fel de fragedă şi de gustoasă ca în Anglia, iar nouă ni se părea din cale—afară de bună, căci nu mai pusesem gura pe aşa ceva de o mulţime de vreme.

După ce am zăbovit o vreme pe acele meleaguri, am început să ne gândim dacă n—am fi putut găsi un loc mai nimerit pentru ţelurile noastre; iar eu, care eram bântuit de nişte idei mai personale, le—am zis că locul în care ne aflam nu era tocmai potrivit pentru cine căuta pradă şi că existau două părţi ale insulei mult mai nimerite pentru scopurile noastre; în primul rând, golful dinspre est al insulei, şi apoi mai departe, către insula Mauritius, pe unde trecea drumul pe care îl urmau îndeobşte corăbiile ce veneau dinspre coasta Malabarului ori coasta Coromandel, Fort Saint George şi altele, deci cam pe acolo ar fi trebuit să ne încropim bârlogul, dacă aveam de gând să punem gheara pe ele.

226

Dar, pe de altă parte, nu prea ne încumetam să atacăm neguţători europeni, care aveau de obicei vase puternice şi bine echipate şi din partea cărora trebuia să ne aşteptăm la lovituri; aşa că eu mai aveam în plan şi o altă variantă de care nu mă îndoiam că ar aduce aceleaşi profituri ori poate chiar mai mari, fără a avea în schimb parte de niciunul din riscurile şi piedicile de mai înainte, şi anume de a ne duce în Golful Mecca sau în Marea Roşie.

Le—am făcut cunoscut că acolo era un vad bun pentru negoţ, că vasele aveau încărcături bogate şi că strâmtoarea Babelmandeb era îngustă; aşa că, fără îndoială, ne—am putea avânta într—o astfel de croazieră, încât să nu lăsăm să ne scape nicio pradă printre degete, înaintea noastră întinzându—se mări deschise, începând cu Marea Roşie, în lungul ţărmurilor Arabiei, până în Golful Persic şi partea dinspre Malabar a Indiilor.

Le—am povestit ce remarcasem pe când am navigat în jurul insulei în călătoria mea de dinainte, cum că, în punctul cel mai de nord al insulei, se găseau mai multe porturi şi drumuri, care mai de care mai nimerite pentru corăbiile noastre; că băştinaşii erau chiar mai cuviincioşi şi mai uşor de strunit, dacă aşa ceva ar fi cu putinţă, decât cei de pe meleagurile unde ne aflam acum, din pricina faptului că nu fuseseră atât de des maltrataţi de marinarii europeni, cum păţiseră cei de pe ţărmurile dinspre sud şi est; şi că

întotdeauna am avea la îndemână un loc sigur de refugiu, dacă eram prinşi la înghesuială, fie de către duşmani, fie de către vreme.

227

Nu le—a trebuit prea mult să—şi dea seama cât de bine gândit era planul meu, iar căpitanul Wilmot, căruia acum îi ziceam amiralul nostru, cu toate că la început fusese de părere să ne ducem şi să stăm prin preajma insulei Mauritius, aţinând calea câtorva corăbii europene ce se îndreptau înspre Coromandel sau către Golful Bengal, s—a declarat de acord cu mine de această dată. E adevărat că ne simţeam îndeajuns de tari să atacăm chiar şi un vas englez, din Indiile de Est, de o forţă impresionantă, cu toate că se zicea că unele dintre acele vase aveau la bord şi câte cincizeci de tunuri; însă eu i—am atras atenţia că, dacă ne încumetam la una ca asta, cu siguranţă că ne vom alege cu lovituri serioase şi răni usturătoare, iar dacă am fi făcut una ca asta, încărcătura lor nici nu ne—ar fi adus în schimb cine ştie ce folos, căci n—aveam loc în care să depozităm prada; în situaţia în care ne aflam noi, ar fi fost mai nimerit să punem mâna pe o corabie ce se îndrepta către Indiile de Est, căci la bordul acestor vase se găseau bani peşin, ajungând la sume de până la patruzeci—cincizeci de mii de lire, în loc să captarăm, trei corăbii aflate în drum spre casă, chiar dacă la Londra mărfurile lor ar fi valorat de trei ori mai mult decât banii; asta, deoarece noi, habar n—aveam unde să vindem încărcătura, în vreme ce corăbiile venite de la Londra duceau în calele lor, pe lângă bani, o sumedenie de lucruri care ne—ar fi picat tare bine, ca de pildă rezervele lor de provizii, lichioruri şi o mare cantitate de felurite băuturi de acelaşi soi, trimise guvernatorilor, reprezentanţelor comerciale şi coloniilor engleze; prin urmare, dacă ne hotărâm totuşi să privim după corăbiile ţării noastre, atunci se cuvenea să ne uităm măcar după cele plecate de la Londra, nu după cele care făceau cale întoarsă,

Luând în consideraţie toate aceste lucruri, amiralul a împărtăşit întru totul părerea mea, în cele din urmă; aşa că, după ce am încărcat la bord atât apă cât şi provizii proaspete, din locul în care ne aflam, şi care se găsea în apropierea Capului Sfânta Măria, în colţul dinspre sud—vest al insulei, am săltat ancora şi am plecat către sud, iar după aceea înspre sud—sud—est, pentru a da ocol insulei, şi după ce am navigat vreo şase zile, am ieşit de la adăpostul insulei şiam cârmit—o către nord, până când am trecut de Port Dauphin, iar apoi spre nord—est, până am ajuns la latitudinea de treisprezece grade şi patruzeci de minute, care era chiar partea cea mai îndepărtată a insulei; iar amiralul, navigând în continuare tot înainte, a ieşit în larg de—a dreptul către vest, lăsând în urmă toată insula; după aceea a aruncat ancora şi am trimis o goeletă să înconjoare cel mai îndepărtat punct al insulei, dinspre nord, şi să meargă în lungul ţărmului, ca să iscodească după vreun port în care să ne adăpostim, ceea ce oamenii au şi făcut, aducându—ne în curând vestea ca descoperiseră un golf adânc, în care se putea răzbate fără niciun neajuns, presărat cu o sumedenie de insuliţe, la adăpostul cărora te puteai furişa fără nicio grijă, cu o adâncime de zece până la şaptesprezece stânjeni marini, şi, prin urmare, am adăstat acolo.

228

Cu toate astea, mai târziu ni s—a ivit prilejul de a ne muta, după cum veţi afla în curând. Până una—alta, nu aveam altceva mai bun de făcut decât să coborâm pe ţărm şi să facem cunoştinţă un pic cu băştinaşii, să luăm apă şi provizii proaspete, iar după aceea să ieşim iarăşi în larg. Ne—am dat seama că era tare uşor de căzut la învoială cu oamenii de pe acele meleaguri, care aveau şi oarece vite, dar nu cine ştie câte, căci se aflau chiar la capătul insulei. Oricum, cel puţin pentru moment, ne—am hotărât să stabilim acel loc drept punct de întâlnire şi să ne vedem de drum. Toate astea se petreceau cam pe la sfârşitul lunii aprilie.

Prin urmare, am plecat şi am navigat către nord, îndreptându—ne spre coasta Arabiei; era un drum lung, dar cum de obicei vânturile suflă dinspre sud şi sud—sud—est din mai până—n septembrie, am avut parte de vreme bună şi cam în douăzeci de zile am ajuns la insula Saccatia, situată la sud de coasta Arabiei şi la est—sud—est de gura Golfului Mecca, ori de Marea Roşie.

De acolo ne—am aprovizionat cu apă şi am pornit—o de—a dreptul înspre ţărmul arab. Nu patrulasem prin acele ape decât vreo trei zile, sau cam pe acolo, când am şi luat la ochi o pânză şi am plecat în urmărirea ei; dar, după ce am ajuns—o, ne—am dat seama că nicicând nu fusese vânată de piraţi o pradă mai prăpădită, căci n—am găsit nimic în ea, lăsând la o parte nişte sărmani turci pe jumătate despuiaţi, care se duceau în pelerinaj la Mecca, la mormântul profetului lor, Mahomed; jonca pe care pluteau nu avea la bord nici măcar un singur lucru demn de a fi jefuit, cu excepţia câtorva mâini de orez şi de nişte cafea, toate proviziile alimentare ale acelor sărmani nenorociţi; prin urmare, i—am

lăsat în voia sorţii, căci, la drept vorbind, habar n—aveam ce să facem cu ei.

În seara aceleiaşi zile, am luat însă urma unei alte jonci, una cu două catarge şi care, după cum arăta, promitea să fie o pradă ceva mai dolofană decât cea dinainte. Când am ajuns la bord, am descoperit că se îndreptau într—acelaşi loc, doar că erau oameni cu o situaţie ceva mai răsărită decât a celorlalţi; şi de la ei ne—am pricopsit cu o pradă de nimic, adică nişte provizii turceşti, câteva diamante de la cerceii a vreo cinci—şase femei, ceva covoare persane, pe care pelerinii stăteau întinşi, precum şi nişte bani, aşa că i—am lăsat şi pe ei să—şi vadă de drum.

229

Cu toate astea, ne—am învârtit pe acolo timp de vreo unsprezece zile şi n—am zărit nimic, doar — din când în când — câte o barcă pescărească, însă în cea de—a douăsprezecea zi a croazierei noastre im reperat o corabie; la drept vorbind, la început crezusem că era un vas englezesc, dar mai apoi s—a dovedit că era o corabie europeană, închiriată pentru un drum de la Goa, de pe coasta Malabarului, până în Marea Roşie; şi era foarte bogată. Am urmărit corabia şi am pus stăpânire pe ea fără luptă, cu toate că aveau tunuri a bord, chiar dacă nu prea multe. Era un echipaj de marinari portughezi, după câte ne—am dat seama, însă se aflau sub comanda a cinci negustori turci, care închiriaseră vasul pe coasta Malabarului, de la nişte neguţători portughezi, şi o încărcaseră cu piper, salpetru şi oarece mirodenii, iar restul încărcăturii era formată mai cu seamă din stofe şi mătăsuri, dintre unele foarte preţioase.

L—am capturat şi l—am adus cu noi la Saccatia, deşi de fapt nu ştiam ce să facem cu el, din aceleaşi motive ca şi mai înainte, căci toate mărfurile lor n—aveau pentru noi nicio valoare sau, în cel mai bun caz, una mică. După câteva zile, am izbutit să—l facem să priceapă pe unul din negustorii turci că dacă ar avea de gând să—şi răscumpere vasul, neam învoi să primim o sumă de bani şi să—i lăsăm să plece. El mi—a răspuns că dacă i—aş îngădui unuia dintre ei să se repeadă până la ţărm după bani, târgul s—ar putea încheia; aşadar, am preţuit valoarea încărcăturii la treizeci de mii de ducaţi. După cum căzusem la învoială, i—am dat voie să se ducă pe ţărm cu goeleta noastră, la Dohar, în Arabia, unde un negustor bogat a plătit răscumpărarea pentru ei, şi după aceea s—a întors tot cu goeleta noastră; iar după ce banii au ajuns cu bine în mâinile noastre, le—am permis să—şi vadă de drum, în mod cât se poate de corect şi de cinstit.

230

Peste doar câteva zile, am capturat o joncă arabă ce se îndrepta din Golful Persic spre Mecca, având la bord o încărcătură bunicică de perle; i—am scăpat de grija perlelor, care se pare că aparţineau unor neguţători din Mecca, şi i—am lăsat în voia sorţii, căci nu mai aveau nimic altceva care să merite a fi luat. Am continuat să ne fâţâim încoace şi—ncolo prin apele acelea, până când am băgat de seamă că proviziile ni se împuţinau văzând cu ochii, iar atunci căpitanul Wilmot, amiralul nostru, ne—a spus că sosise vremea să ne întoarcem la locul de întâlnire, restul oamenilor fiind şi ei de acord cu asta, căci erau cam osteniţi de atâta bântuit de colo până colo, fără să fi dat peste vreo pradă mai acătării, timp de mai bine de trei luni, ceea ce era cu mult sub aşteptările noastre. Mie însă nu—mi prea venea să plec din Marea Roşie cu un câştig aşa de prăpădit, aşa că am insistat să mai rămânem un pic, ceea ce, la stăruinţele mele, s—a acceptat; dar trei zile mai târziu, am realizat că debarcându—i, spre marele nostru ghinion, pe negustorii turci la Dafar, aceştia ridicaseră împotriva noastră întreaga coastă, până la Golful Persic, aşa că toate vasele se fereau de ruta asta ca dracul de tămâie şi, drept urmare, nu mai avea niciun rost să mai zăbovim pe acolo.

Am fost cât se poate de necăjit la auzul acestor veşti şi nu m—am mai putut împotrivi dorinţei aprinse a oamenilor de a ne întoarce în Madagascar. Cu toate astea, cum vântul sufla în continuare dinspre sud—sud—est şi sud—est, am fost nevoiţi să ne îndreptăm către coasta Africii şi către Capul Guardefoy, vântul fiind mai schimbător în preajma coastei decât în largul mării.

231

Acolo am dat peste o pradă la care nu ne aşteptam şi care ne—a răsplătit cu vârf şi îndesat pentru toată aşteptarea de până atunci, deoarece chiar în momentul în care ne apropiam de ţărm, am zărit o corabie mare ce naviga de—a lungul coastei, către sud. Era o corabie din Bengal, aparţinând ţării Marelui Mogul, dar care avea la cârmă un timonier olandez, al cărui nume, dacă—mi aduc bine aminte, era Vanderdiest, şi mai mulţi marinari europeni, dintre care trei erau englezi. În niciun caz n—ar fi avut cum să ne opună rezistenţă. Restul marinarilor erau indieni dintre supuşii Mogulului, câţiva din Malabar şi câţiva de alte naţii. La bord se mai afla şi cinci negustori indieni şi nişte armeni. Se pare că fuseseră la

Mecca cu o încărcătură de mirodenii, mătăsuri, diamante, perle, stofe şi altele, mărfuri ce proveneau din ţara lor, iar acum nu mai aveau la bord aproape nimic altceva cu excepţia banilor, galbeni, ceea ce, fiindcă tot veni vorba, era taman ceea ce ne doream şi noi; iar cei trei marinari englezi ni s—au alăturat, şi ne—ar fi urmat şi cârmaciul olandez, dacă cei doi negustori armeni nu ne—ar fi implorat să nu li—l luăm; căci el fiind timonierul, nu le mai rămânea niciun om în stare ă le conducă vasul; aşa se face că, lăsându—ne înduplecaţi de rugăminţile lor, l—am refuzat făcându—i în schimb pe ei să ne promită ă nu—l vor supune la cazne pentru faptul că şi—a manifestat dorinţa de a veni cu noi.

Am agonisit de pe corabia cu pricina aproape două sute de mii e galbeni; iar dacă nu ne minţiseră, la Goa era şi un evreu care avusese de gând să se îmbarce pe acelaşi vas şi care avea asupra sa încă două sute de mii de galbeni, toţi doar ai lui; însă marele său noroc a fost că, îmbolnăvindu—se la Mecca, n—a mai fost în stare să plece în călătorie, şi astfel şi—a pus la adăpost bănetul.

CAPITOLUL XIII. Visul lui William şi ciudata aventura ce i—a urmat — Ne întâlnim cu căpitanul Wilmot la Mangahelly — Ni se alătură căpitanul Avery — Se ivesc neînţelegeri între noi — Ne despărţim şi eu îi părăsesc, avînd sub comandă o mare corabie — Întîmplări din călătoria noastră —

Nu mai era nimeni altcineva cu mine când am înhăţat această pradă, ci doar eu şi goeleta; căci se dovedise că vasul căpitanului Wilmot lua apă, aşa că plecase spre locul de întâlnire înaintea noastră şi ajunsese acolo cam pe la jumătatea lunii decembrie; portul nefiindu—i însă pe plac, lăsase o cruce uriaşă înfiptă pe ţărm, iar e ea agăţase o placă de plumb pe care scrijelise indicaţii pentru oi, şi anume să—l urmăm în marele golf de la Mangahelly, unde am at peste un port de toată frumuseţea; dar acolo ne—a ajuns la ureche o veste care ne—a ţinut departe de el un timp mai îndelungat, in care cauză amiralul s—a şi supărat; cu toate astea, i—am închis gura, lui şi echipajelor corăbiilor sale, cu partea ce i se cuvenea din ele două sute de mii de galbeni. Dar ceea ce ne împiedicase de a e întâlni mai devreme la el a fost povestea ce urmează: între Mangahelly şi un alt punct, numit Capul Sfântul Sebastian, sosise la ţărm, în timpul nopţii, o corabie europeană; şi, fie din pricina vremii rele, fie din lipsa sau nepriceperea cârmaciului, asta n—o mai ştiu, corabia eşuase şi n—a mai izbutit să se întoarcă în larg.
232
Noi ne aflam în golful sau în portul unde, după cum v—am spus, fusese stabilit locul de întâlnire şi nu ajunseserăm încă pe ţărm, aşa încât nu apucaserăm să citim mesajul pe care ni—l lăsase amiralul.

Prietenului nostru William, despre care n—am mai pomenit nimic de mult timp, i—a trecut într—o zi prin cap că ţine morţiş să coboare pe ţărm şi mă tot pisa la cap să—i îngădui să ia cu el un pâlc de oameni, pentru a putea vedea în siguranţă ţinutul. Eu mă împotriveam din răsputeri, din mai multe motive; dar, mai cu seamă, i—am zis că doar ştia prea bine că băştinaşii nu erau decât nişte sălbatici meşteri în făţărnicie, din care pricină nu mă învoiam să—l las să se ducă; şi dacă ar mai fi continuat să mă bată la cap, cred că l—aş fi refuzat verde—n faţă şi i—aş fi poruncit să rămână pe loc.

Dar pentru a mă îndupleca totuşi să—l las să se ducă, mi—a spus că—mi va destăinui motivul pentru care stăruia cu atâta înverşunare. Cu o noapte înainte avusese un vis atât de convingător, care—i lăsase o impresie atât de puternică, încât nu şi—a mai putut veni cât de cât în fire până când nu mi—a propus să se ducă pe mal; şi tocmai pentru că mă încăpăţânam să nu—i fac pe plac, tocmai din această pricină, credea el, însemna că visul are o semnificaţie; iar dacă, din contră, i—aş fi dat mână liberă, atunci însemna că visul său nu făcea doi bani.

În visul lui se făcea că a coborât pe ţărm însoţit de treizeci de oameni, printre care se număra şi şeful de echipaj, şi că au dat peste o mină de aur, îmbogăţindu—se până la unu, dar nu acesta era lucrul cel mai important pe care voia să mi—l împărtăşească, ci acela că, chiar în aceeaşi dimineaţă, după ce visase toate astea, şeful de echipaj a venit să—i spună că şi avusese parte de un vis în care s—a dus pe ţărm, în insula Madagascar, unde au venit la el nişte oameni care i—au zis că—i vor arăta unde poate să pună mâna pe o comoară, care ar face din ei toţi nişte oameni bogaţi.
233
Aceste două lucruri, puse cap la cap, au prins să aibă oarecare greutate în mintea mea, cu toate că niciodată nu fusesem înclinat să dau crezare viselor; dar încăpăţânarea lui William l—a impresionat de—a binelea, căci acordasem întotdeauna o mare preţuire judecăţii lui; aşa că, pe scurt, i—am îngăduit să se ducă; însă le—am ordonat tuturor să se ţină în apropierea ţărmului mării, pentru ca în cazul în care i—ar fi ameninţat vreo primejdie, indiferent de ce soi, moi să—i putem vedea şi lua în bărcile noastre.

Au plecat în zorii zilei, treizeci şi unu de oameni înarmaţi până—n dinţi, băieţi voinici cu toţii, unul şi unul; au călătorit cât a fost ziua de lungă, iar când s—a lăsat noaptea ne—au dat de ştire că totul merge bine, de pe vârful unui deal, aprinzând un foc mare, aşa după cum le înţeleseserăm.

În ziua următoare au coborât de pe deal, pe cealaltă parte, îndreptându—se către ţărm, după cum ne promiseseră, şi s—au trezit în faţa ochilor cu o vale cât se poate de plăcută, prin mijlocul căreia curgea un râu şi care ceva mai departe părea să se lărgească îndeajuns de mult pentru a purta nişte vase de dimensiuni mai mici; s—au îndreptat cu paşi repezi spre albia râului şi au fost surprinşi auzind pocnetul unui foc de armă care, socotind după tăria sa, nu putea veni prea departe; şi—au ciulit urechile şi au ascultat multă vreme, dar nu le—a mai ajuns la ureche niciun zgomot de acest fel, aşa că şi—au văzut mai departe de drum spre malul râului, care era un curs de apă frumos şi proaspăt, care se lărgea rapid; au

înaintat pe malurile sale până când au văzut că, dintr—o dată, apa se deschidea aidoma unui evantai şi se lăţea formând un golf încăpător, ca un fort, la vreo cinci mile distanţă de mare; şi, ceea ce era chiar şi mai uimitor, în vreme ce înaintau începeau să desluşească cu tot mai multă limpezime, la gura portului sau a golfului, epava unei corăbii.

Mareea era ridicată, după cum ziceam noi, aşa că deasupra apei nu se prea zărea mare lucru, dar pe măsură ce oamenii noştri coborau, au văzut că vasul naufragiat părea tot mai mare şi mai mare şi, cum la scurt timp după aceea mareea a scăzut, şi—au dat seama că el se afla pe uscat şi zăcea pe nisip, părând să fie epava unei corăbii cât toate zilele, mai mare decât se puteau aştepta să întâlnească pe acele meleaguri.
234

După ceva vreme, William, care îşi scosese ocheanul pentru a vedea mai bine epava, fu surprins să audă iarăşi un foc de muschetă şuierându—i pe la urechi şi, imediat după aceea, văzu chiar fumul iscat de împuşcătură; acestei provocări oamenii noştri i—au răspuns numaidecât cu trei focuri de muschetă, ca să dibuiască, dacă se putea, cine era cel care slobozise împuşcătura ori ce se petrecuse. La zgomotul iscat de focurile de armă, au prins să alerge spre ţărm o mulţime de oameni, ivindu—se dintre copaci, iar ai noştri şi—au putut da seama fără prea multă bătaie de cap că era vorba de europeni, cu toate că nu ştiau din ce naţie făceau parte; oricum, oamenii noştri au început să strige spre ei din toate puterile, după care au luat o prăjină lungă, au înălţat—o şi au aninat în vârful ei o cămaşă altă, drept semn de pace. Cei de pe cealaltă parte au văzut şi ei semnul, cu ocheanele şi, imediat după aceea, ai noştri au zărit cum o barcă se desprinde de la ţărm, după cum au avut ei impresia, deşi de fapt plecase dintr—un alt golfuleţ, şi nu peste multă vreme oamenii cu pricina au venit vâslind peste golf, ieşindu—le a lor noştri în întâmpinare şi arborând la rândul lor un steag alb de pace.

E greu de descris surpriza, bucuria şi satisfacţia ivită în ambele tabere, când, într—un loc atât de rupt de lume, s—au întâlnit nu doar oameni albi, ci şi englezi pe deasupra; dar cât de mare le—a fost încântarea când au ajuns să se vadă mai îndeaproape şi să—şi dea seama că nu erau doar compatrioţi, ci chiar camarazi, căci corabia cu pricina nu era alta decât cea pe care o comandase căpitanul Wilmot, amiralul nostru, şi de care ne pierduserăm din cauza furtunii de la Tobago, după ce rămăsesem înţeleşi să ne reîntâlnim în Madagascar!

Se pare că le ajunseseră la ureche veşti despre noi, când ajunseseră în partea de sud a insulei şi cutreieraseră apele tocmai până—n golful Bengal, unde s—au întâlnit cu căpitanul Avery, căruia i s—au alăturat şi împreună cu care au pus mâna pe mai multe prăzi bogate, printre care o corabie la bordul căreia se găsea fiica Marelui Mogul şi o comoară uriaşă, formată din bani şi giuvaere, iar de acolo, s—au îndreptat spre coasta Coromandel şi după aceea către Malabor, ajungând până în golful Persic, de unde s—au ales din nou cu ceva pradă, ducându—se apoi spre partea de sud a Madagascarului; dar vânturile bătând puternic dinspre sud—est şi est—sud—est, s—au trezit în partea de nord a insulei, iar după aceea, fiind despărţiţi de o furtună vijelioasă dinspre nord—vest, s—au văzut obligaţi să—şi caute adăpost în gura acestui golf, unde le—a şi eşuat vasul. Ne—au mai zis că, după câte auziseră, şi căpitanul Avery îşi pierduse corabia, undeva nu departe de acolo.
235

După ce s—au înştiinţat astfel, unii pe alţii, despre soarta pe care o avuseseră, sărmanii oameni, plini de bucurie, s—au grăbit să se întoarcă să le împărtăşească şi celorlalţi vestea cea bună; şi lăsându—i pe câţiva dintre ei împreună cu ai noştri, restul a făcut cale întoarsă; iar William era atât de nerăbdător să—i vadă pe toţi, încât i—a însoţit şi el împreună cu alţi doi oameni şi s—a dus în locul în care îşi improvizaseră o mică tabără în jurul căreia îşi duceau zilele. Cu totul erau vreo sută şi şaizeci de oameni; izbutiseră să—şi care pe ţărm tunurile şi ceva muniţii, dar în mare parte praful de puşcă li se umezise. Cu toate astea, înălţaseră o platformă frumoasă şi montaseră pe ea douăsprezece tunuri, ceea ce reprezenta o apărare îndeajuns de puternică pentru ei în partea aceea a mării; iar la capătul dinspre mare al platformei încropiseră o schelă de lansare la apă şi un mic şantier, muncind din greu la o corabie mai mică, dacă i se putea spune aşa, pentru a se întoarce cu ea pe mare, dar au încetat lucrul când au auzit veştile despre sosirea noastră.

Când oamenii noştri au intrat în colibele lor, era într—adevăr uimitor de văzut ce bogăţii agonisiseră, atât în aur şi argint, cât şi în giuvaere, deşi despre toată această comoară ziceau că nu e decât un fleac în comparaţie cu cea adunată de căpitanul Avery, pe unde s—o mai fi aflat şi el atunci.

Se scurseseră cinci zile de când tot aşteptam să se întoarcă cei plecaţi si nu aveam nicio veste de la ei

si, la drept vorbind, eu le pusesem cruce; dar, după cinci zile de aşteptare, am fost mirat văzând barca unei corăbii vâslind către noi, în lungul coastei; nu reuşeam să—mi dau deloc seama ce hram poartă, însă am fost încântat în cele din urmă, când oamenii noştri mi—au spus că—i auziseră strigând şi—i zăriseră făcându—ne semne cu bonetele în mâini.
236
În scurt timp, s—au apropiat de noi şi l—am văzut pe prietenul meu William, ridicat în picioare, făcându—ne semne; şi iată—i urcaţi la bord, însă când mi—am dat seama că din cei treizeci şi unu se întorseseră doar cincisprezece, am întrebat ce se întâmplase cu camarazii lor.
—Ei! exclamă William, sunt cu toţii foarte bine, iar visul meu s—a împlinit de—a binelea, ca şi visul şefului de echipaj.
Spusele sale m—au făcut tare nerăbdător să aflu cum stăteau lucrurile, aşa că mi—a depănat întreaga tărăşenie, care într—adevăr ne—a umplut de uimire pe toţi. În ziua următoare, am ridicat ancora şi ne—am îndreptat către sud, pentru a ne întâlni cu căpitanul Wilmot şi cu corabia lui, la Mangahelly, unde l—am găsit, după cum v—am zis, puţin cam cătrănit de întârzierea noastră; dar mai apoi l—am împăcat, istorisindu—i visul lui William şi urmările acestuia.
Între timp, tabăra camarazilor noştri era la doi paşi de Mangahelly, aşa că amiralul nostru, împreună cu mine, cu prietenul William şi cu alţi câţiva oameni, ne—am hotărât să luăm goeleta şi să ne ducem să—i vedem, aducându—i pe toţi, cu toate bunurile, cuferele şi bagajele lor, la bordul corăbiei noastre, ceea ce am şi făcut; şi am dat peste tabăra, fortificaţiile, bateria de tunuri pe care o ridicaseră şi peste comoara lor şi toţi oamenii, întocmai cum ne spusese William; aşa că, după ce am zăbovit acolo o vreme, i—am suit pe toţi în goeletă şi i—am luat cu noi.
Însă s—a mai scurs ceva vreme până să aflăm care fusese soarta căpitanului; dar după vreo lună, luându—ne după indicaţiile oamenilor care—şi pierduseră corabia, am trimis goeleta într—o misiune de patrulare în lungul coastei, pentru a descoperi, dacă or să poată, cam prin ce loc se găseau, lucru ce s—a şi întâmplat, cam după vreo săptămână; am aflat că, rămăseseră fără corabie, cum se întâmplase de altfel şi cu ai noştri şi, din toate punctele de vedere, se aflau într—o situaţie la fel de proastă ca şi a noastră.
237
S—au scurs cam vreo zece zile până să vină înapoi goeleta, iar căpitanul Avery s—a întors şi el la bordul ei; şi aceea era, după câte—mi aduc eu aminte, întreaga forţa de care a dispus vreodată căpitaiul Avery; căci ne—am trecut în revistă tot ce aveam şi situaţia era aceasta: noi aveam două corăbii şi o goeleta cu un echipaj de trei sute douăzeci de oameni, ceea ce era insuficient pentru echiparea, aşa cum s—ar fi cuvenit, a corăbiilor, având nevoie doar pentru marele vas portughez de aproape patru sute de oameni. în ceea ce îi privea pe camarazii noştri rătăciţi şi acum regăsiţi, tot echipajul lor însuma vreo sută optzeci de oameni, iar căpitanul Avery avea cu el circa alţi trei sute, dintre care zece erau dulgheri; cei mai mulţi dintre ei fuseseră luaţi de la bordul vaselor capturate; drept urmare, pe scurt, toată forţa pe care o avea la dispoziţie căpitanul Avery, în Madagascar, în anul 1699, sau cam pe atunci, era formata din cele trei corăbii ale noastre, căci a lui se pierduse, după cum aţi mai auzit, iar în ceea ce privea efectivul, oamenii săi n—au fost nicicând mai mulţi de o mie două sute, socotiţi la grămadă.
Cam după vreo lună, toate echipajele noastre s—au adunat laolaltă şi, cum Avery era fără corabie, ne—am înţeles cu toţii să—i punem pe oamenii noştri pe vasul de război portughez şi pe goeleta, şi să—i dăm căpitanului Avery pe mână comanda fregatei spaniole, cu tot cu echipamente, tunuri şi muniţie necesară echipajului; în schimbul acestora ei, care erau putred de bogaţi, s—au învoit să ne dea patruzeci de mii de galbeni.
238
Apoi ne—am sfătuit ce cale să apucăm. Căpitanul Avery, ce—i al lui e al lui, a propus să ne stabilim pe ţărm şi să ne construim acolo o mică cetăţuie, bine fortificată şi prevăzută cu sumedenie de întărituri şi, cum aveam o avere frumuşică, pe care ne—o mai şi puteam spori după cum ne era voia, s—ar fi cuvenit, zicea el, să ne mulţumim a ne retrage în acel loc, de unde să aruncăm o sfidare întregii lumi.
Dar eu l—am convins repede că locul acela nu ne—ar fi oferit nicio siguranţă, dacă aveam de gând să nu renunţăm la îndeletnicirea noastră de piraţi; căci, dacă ne—am instala acolo, toate naţiunile Europei, mai ales cele din acea regiune, ar porni într—un soi de cruciadă pentru a ne izgoni de pe acele meleaguri. Dacă însă ne hotărâm să trăim într—un loc ferit, cultivând pământul ca nişte simpli agricultori şi lăsând

baltă meseria de piraţi, atunci chiar că ne—am putea apuca de muncit pământul şi ne—am putea statornici oriunde; în această situaţie, i—am spus eu, găseam de cuviinţă că cea mai nimerită cale ar fi să ne târguim cu băştinaşii şi să cumpărăm de la ei o bucată de pământ, undeva mai înlăuntrul ţării, într—un loc mai îndepărtat, aşezată pe malurile vreunui râu cu albie navigabilă, pe firul căreia ar putea călători în sus şi—n jos bărci, dar nu şi corăbii, căci acestea din urmă ar putea fi o ameninţare pentru noi; şi astfel, ocupându—ne cu creşterea vitelor pe terenurile ceva mai înalte, a vacilor şi a caprelor de care ţinutul nu ducea câtuşi de puţin lipsă, nu ne îndoiam că vom putea trăi acolo la fel de bine ca oricare alţi oameni; şi i—am mai spus că, după părerea mea, era un refugiu tocmai bun pentru cei care ar fi avut de gând să renunţe şi să se ascundă, nevenindu—le să se aventureze înapoi pe meleagurile natale unde să fie spânzuraţi sau cel puţin să—şi asume riscul de a se legăna într—un ştreang.

Cu toate astea, căpitanul Avery nu şi—a dat pe faţă gândurile, părând să nu fie de acord cu ideea de a ne duce mai în interiorul ţării, pentru a ne apuca de agricultură; din contră, s—ar fi zis că mai degrabă înclină să împărtăşească planurile căpitanului Wilmot, anume că s—ar putea statornici pe ţărm, unde să—şi continue totodată apucăturile pir契tereşti; şi asta au şi decis să facă până la urmă, dar, după cum am înţeles mai târziu, vreo cincizeci dintre oamenii lor s—au retras într—un loc mai înăuntrul ţării şi s—au stabilit acolo, formând un soi de colonie. Dacă mai dăinuie şi în ziua de azi pe acele meleaguri sau nu, asta n—o mai pot spune şi nici câţi dintre ei or mai fi în viaţă; dar părerea mea e că mai sunt încă acolo şi astăzi şi că numărul lor a sporit din plin, căci am auzit că şi—au adus printre ei şi nişte femei, chiar dacă nu prea multe; căci au luat ca prizoniere, se pare, cinci olandeze şi trei sau patru fetişcane de pe un vas olandez ce se afla în drum spre Mecca, iar trei dintre acele femei măritându—se cu unii din ei, şi—au urmat bărbaţii în noua lor plantaţie; însă despre asta nu vă pot vorbi decât din auzite.

Zăbovind acolo ceva vreme, mi—am dat seama cât de împărţiţi ia părerile lor erau toţi ai noştri, unii zicând s—o apucăm pe un drum, alţii pe altul, până când, într—un târziu, am început să prevăd că aveau să se separe şi poate că nici nu vom aduna suficienţi oameni pentru a închega un echipaj pentru corabia cea mare, aşa că l—am luat mai la o parte pe căpitanul Wilmot şi am început să discut cu el despre această situaţie, dându—mi numaidecât seama că el însuşi era tentat să rămână în Madagascar şi că, fiind stăpânul unei averi considerabile, urzea planuri tainice de a ajunge acasă, într—un fel sau altul.

239

I—am argumentat cât de lipsit de şanse de reuşită era acest plan şi care erau riscurile la care ne expunea, fie de a cădea în ghearele bandiţilor şi criminalilor din Marea Roşie, care n—ar lăsa pentru nimic în lume să le treacă pe sub nas o comoară ca a lui, fie de a cădea în mâinile englezilor, olandezilor sau francezilor, care fără nicio îndoială că l—ar atârna într—un ştreang, ca pirat. I—am înşirat, de—a fir—a—păr, călătoria pe care o întreprinsesem, peste continentul african, plecând chiar din locul acela, şi i—am spus ce piedici ar fi avut de înfruntat dacă ar fi făcut drumul acela pe jos.

Pe scurt, nimic nu l—a putut abate de la hotărârea nestrămutată de a ajunge în Marea Roşie cu goeleta şi, debarcând acolo unde copiii lui Israel au trecut fără să—şi ude picioarele, pe fundul mării, să călătorească şi el pe uscat până la Cairo, care nu e la mai mult de optzeci de mile, iar de acolo zicea că va putea să se îmbarce, prin Alexandria, spre orice colţ al lumii.

Eu i—am arătat riscurile şi chiar neputinţa de a trece prin Mecca şi Iudeea fără să fie atacat, dacă ar fi încercat s—o facă cu forţa, sau prădat, dacă ar fi cerut permisiunea; şi i—am explicat atât de pe îndelete motivele şi într—un mod atât de convingător, încât cu toate că el n—a catadicsit să mă ia în seamă, cu toate astea, niciunul dintre oamenii săi nu s—a încumetat să i se alăture. I—au spus că l—ar urma oriunde, ca să—i dea ascultare, însă că asta ar însemna să se azvârle atât pe ei cât şi pe sine într—o pieire sigură, fără cea mai mică şansă de a o evita sau de a—şi atinge ţelul. Căpitanul mi—a luat în nume de rău ceea ce i—am zis şi s—a arătat ofensat, trântindu—mi pe chestia asta şi nişte înjurături de mai mare dragul, dar eu m—am făcut că plouă, spunându—i doar că nu—l sfătuisem decât spre propriul său bine, că dacă nu era în stare să priceapă atâta lucru era vina lui, nu a mea, şi că eu nici nu l—am oprit să se ducă, nici n—am încercat să—i lămuresc pe oamenii săi să nu i se alăture, cu toate că ar fi fost în mod limpede un pas ce i—ar fi dus la pieire.

240

Oricum, capetele înfierbântate nu se răcoresc cu una, cu două; căpitanul era atât de întărâtat, încât ne—a lăsat baltă şi a trecut în tabăra căpitanului Avery, împreună cu cei mai mulţi dintre oamenii lui, înhăitându—se cu cei al lui Avery şi luând cu sine întreaga comoară, ceea ce, fiindcă tot veni vorba, nu

era tocmai cinstit din partea sa, din moment ce ne înţelesesem să împărţim frăţeşte toate câştigurile, indiferent dacă erau mari sau mici ori dacă eram sau nu de faţă.

Oamenii noştri au cam bombănit la chestia asta, dar eu i—am potolit cum m—am priceput mai bine şi le—am spus că nu era mare lucru pentru noi să adunăm tot atât, ţinând cont de loviturile pe care le plănuiam; iar căpitanul Wilmot ne oferise un exemplu cât se poate de bun, căci prin gestul său călca în picioare înţelegerea noastră de a ne împărţi câştigurile cu el. N—am lăsat să—mi scape acest prilej şi am încercat să le vâr în scăfârlie oamenilor o parte din planurile mele de viitor, care erau să ne aventurăm pe Mările de Est şi să vedem în ce măsură n—am izbuti şi noi să ne îmbogăţim aidoma domnului Avery, care, ce—i drept, adunase bani cu nemiluita, deşi nici pe jumătate din cât umbla vorba în Europa.

Oamenilor noştri le era atât de pe plac felul meu de a fi, deschis şi întreprinzător, încât m—au încredinţat că mă vor urma în lumea largă, toţi ca unul, oriunde aş vrea eu să—i port; în ceea ce îl privea pe căpitanul Wilmot, cu el nu mai voiau să aibă nici în clin, nici în mânecă. Asta i—a ajuns la urechi şi l—a făcut să turbeze de mânie; aşa încât a ameninţat că o să—mi taie beregata, dacă mă încumet să pun piciorul pe uscat.

241

Am fost pus la curent cu această situaţie, între patru ochi, dar n—am prea luat în seamă acest lucru, doar că m—am îngrijit să iu umblu fără băgare de seamă şi arareori mă mai deplasam altfel decât însoţit de mai mulţi oameni. Cu toate astea, în cele din urmă, eu şi căpitanul Wilmot ne—am întâlnit faţă în faţă, şi am avut o discuţie cât se poate de serioasă legată de această problemă, eu punându—i la dispoziţie goeleta, să se ducă oriunde îi era voia; ori, dacă nu era satisfăcut nici în varianta asta, atunci mă ofeream să rămân eu la bordul goeletei şi să—i dau lui corabia cea mare; dar el a refuzat ambele oferte şi mi—a cerut doar să—i las pe cei şase dulgheri care erau mai mulţi decât trebuinţele noastre pe corabie, pentru a le da oamenilor săi o mână de ajutor să ducă la bun sfârşit goeleta începută înainte de venirea noastră, de oamenii care—şi pierduseră corabia. Am fost numaidecât de acord şi i—am împrumutat şi alte braţe de muncă şi, în scurt timp, au construit o brigantină zdravănă, în stare să ducă paisprezece tunuri şi două sute de oameni.

Ce măsuri au luat ei şi în ce fel a scos—o la capăt mai târziu căpitanul Avery este o istorie mult prea lungă şi întortocheată pentru a o depăna aici şi nici nu mă priveşte, povestea mea nefiind încă dusă până la final.

Certurile descrise mai sus, deşi fără importanţă, m—au făcut să rămân acolo aproape cinci luni, până spre sfârşitul lunii martie, când am plecat cu corabia cea mare, care avea la bord patruzeci şi patru de tunuri şi patru sute de oameni, şi cu goeleta, care avea un echipaj de doar opt oameni. Nu ne—am îndreptat către coasta Malabarului şi către Golful Persic, după cum aveam de gând la început, căci musonii dinspre est băteau încă destul de vârtos, aţinându—mă mai mult lângă coasta africană, unde am avut parte de vânturi favorabile până când am trecut dincolo de ecuator şi am ajuns la Capul Baffa, la latitudinea de patru grade şi zece minute; de acolo, musonii prinzând să sufle spre nord—est şi nord—nord—est, ne—am continuat călătoria cu vânt prielnic în pânze, către Maldive, o faimoasă salbă de insule, bine cunoscută de toţi marinarii care au navigat prin acele părţi ale lumii; şi, părăsind şi acele insule ceva mai spre sud, am ajuns la Capul Comerin, punctul cel mai de sud al coastei Malabarului, şi am înconjurat insula Ceylon. Am stat o vreme acolo, în aşteptarea vreunei prăzi; şi tot acolo am văzut trei mari corăbii engleze din Indiile de Est, plecând din Bengal ori de la Fort St. George înapoi spre casă, către Anglia, sau mai degrabă către Bombay şi Surat, până la statornicirea vântului.

242

Ne—am apropiat şi, arborând un pavilion englezesc, vechi şi zdrenţuit, am navigat în coasta lor, ca şi când am fi avut de gând să—i atacăm. O bună bucată de timp n—au ştiut ce să creadă despre noi, deşi ne vedeau limpede culorile; bănuiesc că la început au crezut că suntem francezi; dar când au venit mai aproape i—am făcut numaidecât să—şi dea seama ce hram purtam, căci am înălţat în vârful arborelui gabier un steag negru, cu două pumnale încrucişate pe el, ceea ce i—a făcut să înţeleagă la ce urmau să se aştepte.

În curând, am văzut efectele gestului nostru, căci la începui şi—au ridicat drapelele şi au pornit spre noi într—o singură linie, ca şi cum ar fi avut de gând să primească lupta, vântul care sufla dinspre ţărm fiindu—le îndeajuns de favorabil ca să le ajute să treacă la abordaj; dar când au descoperit de ce forţe dispuneam şi că nu eram nişte vase obişnuite, şi—au schimbat cursul şi au apucat—o din nou în direcţia

opusă, îndepărtându—se de noi cu toate pânzele întinse. Dacă ar fi continuat să se apropie, i—am fi întâmpinat cu o primire de pomină, dar aşa, nici nu ne trecea prin minte să—i urmărim, lăsându—i prin urmare să—şi vadă de drum, din motivele mai sus amintite.

Dar dacă acestora le—am îngăduit să dea bir cu fugiţii, fireşte că nu aveam intenţia să—i lăsăm şi pe alţii să ne scape la fel de uşor printre degete. Chiar în dimineaţa zilei următoare, am văzut o pânză ocolind capul Comerin şi navigând, după cât se părea, în aceeaşi direcţie cu noi. La început, nu ştiam cum să—i venim de hac, din cauza faptului că avea ţărmul la tribord, aşa că dacă ne apucam s—o fugărim, se putea adăposti în orice port sau golf, lăsându—ne astfel cu buzele umflate; dar ca să—i tăiem calea, am trimis goeleta să treacă prin culoarul dintre corabie şi ţărm. Imediat ce şi—a dat seama ce urmărim, s—a întors ca să se apropie de ţărm, iar când goeleta s—a îndreptat spre ea, am văzut—o că se năpusteşte de—a dreptul spre uscat, întinzându—şi toate pânzele pe care le avea.

243

Cu toate astea, goeleta noastră a prins—o din urmă, a provocat—o la luptă şi a aflat că era o corabie cu zece tunuri, construită în Portugalia, aflată însă sub comanda unor negustori olandezi şi cu un echipaj alcătuit din marinari de aceeaşi naţionalitate, plecaţi în Golful Persic spre Batavia, ca să aducă de acolo mirodenii şi alte mărfuri. Oamenii de pe goeleta au înhăţat—o şi au scotocit prin măruntaiele ei înainte de a ajunge noi la faţa locului. Au dat peste ceva mărfuri europene, peste o frumoasă şi rotundă sumă de bani şi peste nişte perle; aşa se face că, cu toate că nu ne dusesem în golf să pescuim perle, ieşiseră perlele din apele golfului şi veniseră la noi, iar noi ne luarăm partea noastră. Era o corabie bogată, iar f, mărfurile erau de mare valoare, fără a mai socoti banii şi perlele.

Apoi am avut parte de o consfătuire îndelungată, încercând să hotărâm soarta acelor oameni; căci dacă le dădeam înapoi corabia şi—i lăsam să—şi vadă de drum spre Java, ar fi însemnat să dărâmăm întreaga reprezentanţă olandeză de acolo, iar olandezii sunt de departe cea mai mare forţă din Indii, aşa că trecerea noastră pe ruta aceea ar fi devenit imposibilă; or noi eram hotărâţi să vizităm acea parte a lumii în felul nostru, fără a trece dincolo de marele golf al Bengalului, unde nutream speranţa să ne pice în mână o sumedenie de prăzi bogate; şi din această pricină nu ne—ar fi venit bine să ne abatem de la drumul nostru înainte de a ajunge acolo, căci ar fi ştiut că eram nevoiţi să trecem prin strâmtorile Malacca sau Sunda şi, în oricare din aceste variante, pentru ei ar fi fost o nimica toată să ne oprească.

În vreme ce dezbăteam această problemă în cabina cea mare, restul echipajului purta aceeaşi discuţie la poalele catargului şi se pare că cei mai mulţi erau de părere să—i punem la saramură pe sărmanii olandezi, împreună cu heringii; într—un cuvânt, erau de părere să—i azvârlim pe toţi în mare. Bietul William, quakerul, era tare îngrijorat în această privinţă şi numai ce—l văd că vine întins la mine, să—mi vorbească.

244

—Chibzuieşte bine, mi—a zis el, ce ai de gând să faci cu aceşti olandezi pe care—i ai la bord? Sper că nu vrei să—i laşi să—şi vadă de drum.

—Dar de ce, William, i—am răspuns eu, oare tu m—ai sfătui să—i las să plece?

—Nu, a zis William, nu pot spune că s—ar cuveni ca tocmai tu să le îngădui să plece, adică să—şi vadă de călătoria lor spre Batavia, căci ţie nu—ţi pică deloc bine ca olandezii din Batavia să prindă de veste că te afli prin aceste mări.

—Bine atunci, i—am zis eu, în cazul ăsta nu—mi vine în minte altă soluţie decât să le facem vânt peste bord. Ştii, William, că toţi olandezii înoată ca nişte peşti şi toţi oamenii noştri sunt de acord cu mine.

Însă, în acelaşi timp, nici nu—mi trecea prin cap să fac una ca asta, doar că voiam să aud ce avea de zis William. Mi—a răspuns cu seriozitate.

—Dacă toţi oamenii ar fi de părerea asta, eu tot nu voi putea să cred vreodată că şi tu eşti de acord cu ea; căci te—am auzit ridicându—te împotriva cruzimii în toate celelalte cazuri de până acum.

—Bine, William, e adevărat ce spui, dar în cazul ăsta ce facem cu ei?

—Cum, se miră William, vrei să zici că singura cale este aceea de a le face de petrecanie? Sunt încredinţat că nu vorbeşti serios.

—Da, asta aşa—i, William, i—am răspuns eu, nu vorbesc serios, însă olandezii nu se vor duce nici în Java, nici în Ceylon, nu te îndoi de asta.

—Cu toate astea, zise William, oamenii ăştia nu ţi—au făcut niciun rău, în timp ce tu i—ai uşurat de bunurile lor, aşa că ce pretext poţi găsi ca să le faci rău?

—Nu, William, nu mai sufla o vorbă despre asta, căci pretexte am cu nemiluita, dacă doar de pretexte este vorba; tot ce vreau e numai să—i opresc de la a—mi face ei rău, iar comportarea asta este un exemplu de aplicare a Legii despre legitima apărare, atât de necesară cum alta nu—i; însă principala problemă este că habar n—am ce pot face cu ei pentru a—i opri să—şi dea drumul la gură în stânga şi—n dreapta.

245

În vreme ce eu stăteam la taclale cu William, soarta sărmanilor olandezi fusese pecetluită pe faţă, fiind condamnaţi la moarte de către tot echipajul corăbiei; şi atât de tare se înfierbântaseră oamenii, încât iscau o zarvă nemaipomenită; iar când au auzit că William se împotrivea, unii dintre ei au şi jurat că e musai ca olandezii să piară, iar dacă William nu era de acord, trebuia să—l înecăm şi pe el laolaltă cu prizonierii.

Dar, cum eu eram ferm hotărât să mă pun de—a curmezişul unui astfel de plan, am găsit de cuviinţă că e vremea să—mi asum măcar o mică răspundere, altfel pornirea lor sângeroasă ar fi putut creşte, devenind greu de stăvilit; aşa că i—am chemat sus la mine pe olandezi şi am stat puţin de vorbă cu ei. În primul rând, i—am întrebat dacă nu vor să ni se alăture de bunăvoie; doi dintre ei au primit numaidecât, dar restul, adică paisprezece, au refuzat.

—Bine, atunci, le—am spus eu, încotro vreţi să vă duceţi? Şi—au exprimat dorinţa de a merge spre Ceylon.

—Nici vorbă, le—am răspuns, nu vă pot permite să vă duceţi la ; vreo reprezentanţă olandeză, şi le—am înşirat cât se poate de limpede motivele, care erau fireşti, nici ei nu aveau cum să nu recunoască asta.

Totodată le—am făcut cunoscute şi măsurile crude şi sângeroase la care se gândiseră oamenii noştri, spunându—le însă că eu mă hotărâseră să le scap pieile în vreun fel, dacă era posibil; şi de aceea le—am zis că—i voi debarca pe uscat la vreo reprezentantă engleză din Bengal, ori îi voi îmbarca pe vreun vas englez cu care ne—am putea întâlni, dar numai după ce vom fi trecut de strâmtorile Sunda sau Malacca, în niciun caz mai devreme; căci pe drumul de întoarcere nu m—aş fi dat înapoi de la a—mi asuma riscul de a avea de—a face cu roitele olandeze de la Batavia, dar nu doream ca eu să ajung acolo în urma veştilor despre mine, căci asta ar face ca toate vasele lor comerciale să se pună la adăpost şi să ni se ferească din drum.

246

Urma apoi să hotărâm ce să facem cu vasul lor, dar asta nu ne—a luat prea mult timp; căci nu existau decât două variante: fie să—i dăm foc, fie să—l mânăm către ţărm, şi am ales cea de—a doua cale; aşa că i—am aşezat trinca cu *şcata* pe vinci şi i—am legat cu o parâmă cârma, astfel încât să stea îndreptat puţin spre babord, ca să corespundă cu pânza de provă, şi astfel l—am lăsat în voia valurilor şi a vânturilor, fără ţipenie de om la bord; nu s—au scurs nici două ore şi l—am văzut naufragiind pe mal, ceva mai încolo de Capul Comerin, iar noi ne—am văzut de drum spre coasta Coromandel, înconjurând Ceylonul.

Acolo am navigat în lungul ţărmului, dar nu atât de aproape încât să fim zăriţi de pe mal, ci la o distanţă suficientă pentru a putea vedea corăbiile în drum spre Fort St. David, Fort St. George şi spre alte reprezentanţe înşirate precum mărgelele de—a lungul acelei coaste, ca şi de—a lungul coastei Galcondei, înălţând pavilionul englez când ne apropiam de reprezentanţele olandeze şi arborând drapelul olandez când treceam prin preajma reprezentanţelor engleze. Am întâlnit puţine prăzi pe coasta aceea, de fapt, doar două mici vase din Galconda, care încercau să străbată golful, având o încărcătură de baloturi de stofe, stămburi, muslin şi cincisprezece baloturi de ţesături de mătase aduse din golful spre care ne duceam noi, pe banii cui nu ştiam, spre Achin şi alte porturi de pe coasta Malacca; nu ne—am învrednicit să aflăm încotro se îndreptau exact şi le—am lăsat să—şi vadă de drum, căci nu aveau la bord decât indieni.

Însă în fundul golfului ne—am întâlnit cu o joncă mare aparţinând curţii Mogulului, ticsită de lume, pasageri după câte am presupus noi; se pare că se îndreptau spre râul Hugely sau Gange şi că veneau din Sumatra. Era într—adevăr o pradă vrednică de înhăţat şi am dat de atâta belşug de aur pe ea, lăsând la o parte o sumedenie de alte mărfuri de care nici nu neam atins, mai cu seamă piper, încât era cât pe—aci să punem punct patrulărilor noastre; căci aproape toţi oamenii mei erau de părere că ajunsesem îndeajuns de bogaţi şi că doream să facem cale întoarsă în Madagascar; dar prin mintea mea mai umblau şi alte năzbâtii, iar când am ajuns să le dezvălui, punându—l în acelaşi timp şi pe prietenul William să stea de vorba cu ei, închipuirea lor a luat—o razna şi s—a umplut de atâtea speranţe aiurite, încât în curând i—am lămurit să ne vedem mai departe de drumul şi apucăturile noastre.

247

Planul pe care doream să—l urmez era să părăsesc toate strâmtorile periculoase din Malacca, Singapore şi Sunda, unde nu ne tuleam aştepta la nicio pradă mai acătării, ci doar, cel mult, să dim peste vase europene cu care ar fi trebuit să ne luptăm; şi nu duceam lipsă de curaj, ba chiar am fi fost în stare să ne batem cu disperare, însă eram şi bogaţi şi hotărâţi să ne sporim şi mai mult averea, aşa că am început să ne conducem după următoarea maximă: atâta timp cât nu ne îndoiam că puteam pune mâna fără luptă pe bogăţiile pe care le râvneam, nu avea niciun rost să ne angajăm în bătălii, câştigul pe căi mai uşoare fiind până la urmă acelaşi.

CAPITOLUL XIV. Aventură primejdioasă — Urmările unei lovituri de trăznet — William se întoarce, după ce a fost primit cuviincios de către chinezi, cu care începem să facem negoţ — Ciudata povestire despre treisprezece englezi stabiliţi în Japonia —

Prin urmare, am plecat din Golful Bengal şi, ajungând la coasta Sumatrei, am intrat într—un mic port, unde era un orăşel locuit doar de malaiezieni, iar de acolo am încărcat apă de băut şi o cantitate zdravănă de carne de porc bine sărată, fără a lua în seamă arşiţa climatului, căci ne aflam chiar în miezul zonei toride, adică la trei grade şi cincisprezece minute latitudine nordică. Totodată, am luat la bordul corăbiilor noastre patruzeci de porci vii, pe care i—am folosit drept hrană proaspătă, produsele ţinutului oferindu—ne din belşug hrană pentru ei, felurite soiuri de legume, cartofi şi un soi de orez sălbatic ce nu era bun decât pentru hrănitul porcilor. În Becare zi tăiam câte un porc şi am găsit că aveau o carne tare gustoasă. Am luat la bord şi o sumedenie de cârduri de raţe, găini şi cocoşi, asemănătoare cu cele din Anglia, orătănii folositoare în diferite ocazii pentru a ne mai schimba cât de cât meniul; şi, dacă îmi aduc eu bine aminte, aveam nu mai puţin de două mii de păsări, încât la început ne zgâriau pe nervi cu larma pe care o iscau, măcăind, cotcodăcind şi cucurigând, dar în scurt timp am dat iama—n ele şi le—am împuţinat, transformându—le în fierturi, fripturi şi tocane, căci atâta timp cât le—am avut n—am dus lipsă de nimic.

248

Acum ne era la îndemână posibilitatea de a pune în aplicare mult—visatul meu plan de a o apuca printre Insulele Olandeze ale Mirodeniilor, pentru a vedea ce blestemăţii aş mai putea înfăptui pe acolo; prin urmare, ne—am aşternut la drum în ziua de douăsprezece august şi, trecând linia ecuatorului în ziua de şaptesprezece, am apucat—o de—a dreptul către sud, lăsând în urmă, spre est, strâmtorile Sundei şi Insula Java, până când am ajuns la latitudinea de unsprezece grade şi douăzeci de minute, de unde am cârmit înspre est şi est—nord—est, ajutaţi fiind şi de nişte rafale favorabile de vânt, care băteau dinspre vest—sud—vest, până când am ajuns printre Insulele Moluce, zise şi Insulele Mirodeniilor.

Am străbătut mările acelea cu mai puţine greutăţi decât întâmpinasem străbătând altele, vânturile fiind mai variabile la sud de Java, iar vremea mai bună, cu toate că din când în când ne mai trezeam şi cu vreme vijelioasă ori cu scurte furtuni; dar când am ajuns chiar printre Insulele Mirodeniilor, am avut parte de musoni, cărora li se mai zice şi vânturi de negustori, şi de care ne—am folosit aşa cum se cuvenea.

Nenumăratele insule ce se aflau în acele mări ne încurcau într—un mod straniu şi cu mare greutate ne croiam drum printre ele; după aceea am cârmit către partea de nord a Filipinelor, unde şansa de a înhăţa o pradă bogata era de două ori mai mare, căci puteam să ne întâlnim fie cu vasele spaniole ce veneau de la Acapulco, de pe coasta Noii Spânii, fie, asta cu siguranţă, să dăm peste niscaiva corăbii sau jonci din China, care, venind de unde veneau, era peste poate să nu aibă la bord o mare cantitate de mărfuri preţioase, fără a mai pune la socoteală şi banii; ori, dacă le surprindeam pe drumul de întoarcere, aveam să le aflăm încărcate cu nucşoară şi cuişoare de la Banda şi Ternato, sau de prin alte insule.

De data asta nimerisem la ţanc, până la cele mai mici amănunte, şi am apucat—o de—a dreptul printr—o ieşire ceva mai largă, numită de ei strâmtoare, cu toate că avea o deschidere de aproape cincisprezece mile către o insulă căreia i se zicea Daurma şi de acolo mai departe înspre nord—nord—est, către Banda; între aceste insule am întâlnit o joncă sau un vas olandez, care se îndrepta spre Amboyna. Am pus stăpânire pe ea fără prea mare bătaie de cap, însă am avut ceva de furcă să—i opresc pe oamenii noştri să—i masacreze pe toţi, Imediat ce au auzit că erau din Amboyna[1], dintr—un motiv pe care bănuiesc că îl poate ghici oricine.

249

Am despovărat—o de vreo şaisprezece tone de nucşoară, de niscaiva provizii şi de armele mărunte, căci nu aveau la bord tunuri mari, iar corabia am lăsat—o să—şi vadă de drum; apoi, am navigat țintă spre Insula sau Insulele Banda, unde nu ne îndoiam că vom mai agonisi nişte nucşoară, dacă am fi crezut că era cazul; în ceea ce mă privea, bucuros aş mai fi strâns nucşoară, chiar plătind în schimbul ei, însă oamenilor noştri le—ar fi sărit muştarul să audă că trebuie să plătească pentru ceva; aşa încât am mai agonisit, cu diferite prilejuri, încă douăsprezece tone, dintre care cea mai mare parte obţinute pe ţărm şi

[1] Amboyna a fost scena masacrării englezilor de către olandezi, în 1623. Dryden a scris o piesă de teatru, în 1691, „Amboyna, sau cruzimile olandezilor asupra negustorilor englezi", inspirându—se din aceste întâmplări. (N. tr.)

doar o cantitate neînsemnată prăduită de pe un mic vas al băştinaşilor, ce se îndrepta spre Gilolo. Ne—am fi tocmit cinstit cu ei, dar olandezii, care puseseră stăpânire pe toate acele insule, le interziceau oamenilor să facă negustorie cu noi sau cu orice alt străin şi băgaseră spaima în ei în aşa măsură, încât nimeni nu îndrăznea să încalce porunca; aşa că nu ne—am fi putut alege cu mare lucru, chiar dacă mai rămâneam pe acolo, şi din această pricină ne—am hotărât să plecăm către Trenato şi să vedem dacă nu ne putem spori încărcătura de cuişoare. Drept urmare, am apucat—o către nord, dar ne—am împotmolit în acea puzderie de insule, neavând niciun cârmaci care să ştie canalele şi să cunoască distanţele, care să aibă habar, pe scurt, cum s—o scoată la capăt în tot acel păienjeniş, încât am fost obligaţi s—o lăsăm baltă şi să ne întoarcem la Banda, să vedem ce am mai putea prăda prin celelalte insule de pe—acolo.
250
Cea dintâi aventură de care am avut parte pe acele meleaguri era cât pe—aci să fie şi cea de pe urmă pentru noi toţi, căci goeleta, care o luase înainte, ne—a dat semn că zăreşte o corabie, apoi inert una şi pe urmă o a treia, încât am înţeles că văzuse trei vase, iar atunci am ridicat mai multe pânze, pentru a o prinde din urmă, dar dintr—o dată ne—am trezit prinşi între stânci, dând peste ele din greşeală, şi întâmplarea asta a vârât spaima în toţi; căci, neavând se pare decât exact atâta apă de câtă avea nevoie, ca să zicem aşa, şi niciun deget mai mult, corabia noastră s—a lovit de creasta unei stânci, izbitură zdravănă pentru noi, care ne—a desprins o ditamai bucată din cârmă, aducându—i stricăciuni atât de mari, încât aproape că nu mai izbuteam să cârmim sau cel puţin nu în aşa măsură încât încrederea în corabia noastră să rămână neştirbită; şi am fost bucuroşi că puteam manevra întreaga velatură, cu excepţia velei trincă şi a velei gabier, căci aşa am reuşit să ne îndreptăm către est, în căutarea vreunui golf sau a vreunui port în care să putem trage la mal, pentru a ne putea drege cârma; colac peste pupăză, am descoperit că şi vasul însuşi suferise stricăciuni, căci se pricopsise cu o spărtură lângă etambou, spărtură ce era ea mică, dar se afla la mare adâncime sub apă.

Din pricina acestui ghinion, am pierdut şansa, oricare ar fi fost ea, de a înhăţa cele trei pânze, despre care, mai apoi, am aflat că ar fi fost nişte mici vase olandeze de la Batavia, ce se îndreptau spic Banda sau Amboyna, pentru a încărca mirodenii şi, fără îndoiala, aveau la bord o frumoasă sumă de bani.

În urma nenorocirii întâmplate, cred că vă daţi seama că ani aruncat ancora cât am putut de repede, ceea ce s—a întâmplat lângă o mică insulă, în apropiere de Banda, unde olandezii vin totuşi în timpul sezonului să cumpere nucşoară şi ulei de nucşoară, cu toate că nu au o reprezentanţă acolo. Am zăbovit acolo vreme de treisprezece zile, dar neaflând niciun loc unde să putem trage corăbii! pe uscat, am trimis goeleta să dea o raită printre insule şi să descopere undeva un loc potrivit pentru aşa ceva. In acest răstimp, am făcut rost acolo de apă foarte bună, de niscaiva provizii, rădăcini şi fructe, şi de o cantitate bunicică de nucşoară şi ulei de nucşoară, pentru care am descoperit mijloace de a o cumpăra de la băştinaşi, fără ştiinţa stăpânilor lor olandezi.
251
În cele din urmă, goeleta noastră s—a întors, căci dăduseră peste o altă insulă unde era un port foarte bun, aşa că ne—am dus acolo şi am aruncat ancora. Strângându—ne la repezeală toată velatura, am Coborât—o pe ţărmul insulei şi, întinzând—o, am făcut din ea şapte sau opt corturi; după aceea am dat jos arborele—gabier şi am coborât catargele, am luat tunurile, proviziile şi prada agonisită şi le—am dus pe mal, adăpostindu—le în corturi. Cu tunurile am încropit două mici baterii, pentru a ne pune la adăpost de orice surpriză neplăcută, şi ţineam tot timpul împrejurimile sub observaţie, veghind de pe un deal. Când am pus totul la punct, am tras corabia pe uscat, pe un nisip tare, la capătul portului, şi am sprijinit—o în fiecare bord. Când mareea a scăzut, era pe uscat aproape în întregime, aşa că i—am reparat fundul şi i—am astupat spărtura făcută de nişte bucăţi de fier desprinse din cârmă atunci când s—a izbit de stâncă.

Am profitat de ocazie şi i—am curăţat şi carena, care era destul de murdară, căci se aflase mult timp pe mare. Am spălat şi am uns cu seu şi goeleta, însă ea a fost gata mai repede decât noi şi a mai patrulat mai bine de o săptămână printre insule, fără să pună mâna pe vreo pradă; aşa că a cam început să ni se acrească de locul acela, unde singura distracţie de care aveam parte consta în cele mai turbate trăsnete ce s—au auzit sau despre care s—a putut citi vreodată pe lume.

Nutream speranţa să întâlnim pe acolo măcar ceva prăzi chinezeşti, căci despre chinezi ni se spusese că veneau la Trenato să facă negoţ cu cuişoare, iar în Insulele Band cu nucşoară, aşa că am fi fost nespus de bucuroşi să ne încărcăm goeleta sau corabia cea mare eu cele două soiuri de mirodenii şi am fi socotit

prin asta că am avut parte de o călătorie de prima mână; dar n—am zărit nici urmă de pânză, lăsându—i la o parte pe olandezii care, ei ştiu din ce motive, fie că erau geloşi pe noi, fie că le ajunsese la ureche ceva în legătură cu noi, se ţineau în orice caz în apropierea porturilor lor.

252

Într—un timp, îmi venise ideea să dau o fugă până—n insula Dumas, cel mai vestit loc pentru cea mai bună nucşoară, dar prietenul meu William, care niciodată nu se abătea de la principiul că trebuie să agonisim pradă fără să ajungem în situaţii de a ne lupta, m—a povăţuit să nu fac una ca asta şi mi—a şi demonstrat în mod convingător de ce trebuia să las baltă planul cu pricina; în primul rând, el lua seama la căldurile teribile specifice anotimpului şi locului în care ne găseam, căci ne aflam la o jumătate de grad latitudine sudică; dar, pe când dezbăteam această problemă, am fost nevoiţi totuşi să ne hotărâm să întreprindem ceva, din cauza unui accident. Dinspre vest—sud—vest sufla un vânt favorabil şi vasul nostru înainta cu repeziciune, cu toate că marea venea în valuri mari dinspre nord—est şi doar ma târziu ne—am dat seama că acest fapt se întâmpla din pricina revărsării Marelui Ocean, la est de Noua Guinee. Cu toate astea, după cum am zis, înaintam în larg cu viteză mare, când dintr—o dată, dintr—un nor întunecat ce plutea deasupra capetelor noastre, s—a abătut un fulger sau mai degrabă explozia unei străfulgerări înspăimântătoare, ce s—a zvârcolit atâta vreme printre noi, încât nu doar eu, ci şi ceilalţi oameni ai mei, am fost încredinţaţi că focul pusese stăpânire pe vas. Dogoarea acelei străfulgerări ori a focului cu pricina am resimţit—o atât de zdravăn pe chipurile noastre, încât unii dintre noi s—au pricopsit cu feţele băşicate, poate nu chiar pe loc, din cauza căldurii, sau a cine ştie căror particule otrăvitoare, amestecate în materia aceea arzătoare. Dar asta n—a fost tot ce am avut de îndurat, căci şocul de aer iscat de dezlănţuirea norilor a fost atât de straşnic, încât corabia ni s—a clătinat ca şi cum am fi fost izbiţi din plin de o salva laterală, ceea ce a făcut ca vasul nostru să înţepenească deodată în loc, de parcă ar fi dat piept cu o rezistenţă mai puternică decât forţa ce îl mâna înainte, toate pânzele îndoindu—se într—o clipă pe spate, iar corabia zăcând, cum am fi putut cu adevărat zice, ca lovită de trăsnet. Cum explozia norului fusese atât de aproape de noi, după fulger nu s—au scurs decât câteva clipe, că sclipirea sa a fost urmata de cel mai teribil tunet care a lovit vreodată auzul vreunui muritor. Sunt pe deplin convins că explozia a o sută de mii de butoiaşe de praf de puşcă nu s—ar fi auzit mai puternic. Ba chiar, după toată tărăşenia, unii dintre oamenii noştri şi—au şi pierdut auzul.

253

Pentru mine, este peste putinţă să înfăţişez şi nimeni nu—şi poate Imagina teroarea acelor momente. Toţi oamenii de pe corabie erau atât de uluiţi, încât nimeni nu s—a dezmeticit să—şi facă datoria de marinar, cu excepţia prietenului meu William; dacă el nu s—ar fi repezit cu cea mai mare iuţeală şi cu o stăpânire de sine de care, fără îndoială, eu n—aş fi fost capabil, să elibereze vela foc, să aşeze braţul verigii trincă şi să coboare velele gabier, cu siguranţă că s—ar fi ales praful de catargele noastre şi poate că ne—am fi răsturnat cu toţii în valuri.

În ceea ce mă priveşte pe mine, trebuie să mărturisesc faptul că ochii îmi erau deschişi asupra primejdiei, însă nu întrezăream cât de cât o modalitate prin care s—o fi putut scoate la capăt cu bine. Eram buimăcit şi consternat de—a binelea şi pot spune că a fost cea dintâi ocazie când am început să resimt efectele unei spaime pe care mai apoi, gândindu—mă cu luare—aminte la viaţa mea de până alunei, am ajuns să o cunosc mai bine. Am avut impresia că Cerul mă blestemase să mă afund chiar în clipa aceea în chinurile veşnice; şi, de parcă asta nu ar fi fost de ajuns, se mai adăuga şi groaza că pedeapsa nu se împlinea pe calea obişnuită a dreptăţii omeneşti, ci c părea că chiar Dumnezeu pusese ochii pe mine şi se hotărâse să—mi aplice pedeapsa.

Cât eram de uluit ar putea povesti doar cei care au trecut şi ei înşişi prin aşa ceva — Child din Shadwell[2] ori Francis Spira[3].

Ar fi peste putinţă de descris o asemenea stare. Eram tot doar uimire şi confuzie; aveam impresia că mă afund în veşnicie, acceptând îndreptăţită pedeapsă divină, dar fără să simt nimic din mişcătoarele şi blândele semne ce cuprind inima celui care se pocăieşte sincer; pedeapsa mă îndurera, dar nu se întâmpla acelaşi lucru şi cu blestemăţiile care o aduseseră; răzbunarea mă îngrozea, însă vinovăţia nu mă speria câtuşi de puţin; apucăturile spre crimă nu nu—l părăsiseră, cu toate că mă scotea din minţi gândul

[2] ***Child din Shadwell—John Child*** (1638P—l684) — osânda sa era să scrie o carte împotriva schismei care îl făcuse să—şi ia viaţa, spânzurându—se.
[3] ***Francis Spira*** (m. 1584) — avocat italian care a devenit celebru în Europa datorită lepădării sale de doctrina reformată, lepădare care a fost urmată de o disperare teribilă.

pedepsei, despre care eram convins că se va abate asupra mea fără îndurare sau amânare.
254
Dar poate că mulţi dintre cei care îşi vor arunca ochii pe aceste rânduri sunt şi ei sensibili la tunet şi la fulger ca şi mine, fără să si; sinchisească însă câtuşi de puţin de păcatele comise, pe care poate că chiar le iau în derâdere, aşa că de această dată nu voi mai adăuga nimic în plus, mulţumindu—mă să depăn în continuare povestea călătoriei.
Când buimăceala s—a isprăvit, iar oamenii au început să—şi mai vină în fire, au prins să se strige unii pe alţii, fiecare chemându—şi prietenii mai apropiaţi ori pe cei faţă de care aveau mai mult respect; şi a fost o mare bucurie pentru noi să descoperim că nimeni nu păţise nimic. Prima grijă care a urmat dezmeticirii a fost să vedem dacă nu cumva vasul păţise ceva, când boţmanul, făcând o inspecţie, descoperi că singura stricăciune fusese că se desprinsese o bucată din provă, dar nu în aşa măsură încât să ameninţe bompresul; aşa că au ridicat din nou pânzele pe gabier, trăgându—o spre spale pe cea din faţă, am întins vergele şi ne—am văzut de drum, ca şi mal înainte. Dar nu pot tăgădui că ne aflam cu toţii cam în aceeaşi stare ca şi vasul, căci după ce s—a risipit cea dintâi tulburare şi am văzul corabia plutind din nou, în scurt timp am redevenit acelaşi echipaj crunt şi lipsit de orice gând pios, ca şi mai înainte, atât eu cât şi toţi ceilalţi.
Cârmind acum,, drumul nu era către nord—nord—est şi astfel, bucurându—ne de un vânt prielnic, am străbătut strâmtoarea sau canalul dintre Insula Gildo şi Noua Guinee, răzbătând nu peste mult timp în marea deschisă sau în oceanul ce se întindea la sud—est de Filipine, care nu e altul decât Oceanul Pacific ori Marea Sudului, în locul în care aceasta se poate spune că îşi dă mâna cu Oceanul Indian.
255
După ce am pătruns în mările cu pricina, cârmind de—a dreptul spre nord, am trecut în curând de ecuator şi am ţinut—o tot înainte, înspre Mindanoa şi Manilla, cele mai de seamă insule din Filipine, fără să dăm peste vreo pradă, până când am ajuns la nord de Manilla, loc în care ne—am simţit cum nu se poate mai bine; căci am pus mâna pe trei vase japoneze, la oarecare distanţă de Manilla. Două dintre ele se întorceau încărcate de la târguieli, având la bord nucşoară, scorţişoară, cuişoare şi altele, fără a mai pune la socoteală tot soiul de mărfuri europene aduse de corăbiile spaniole de la Acapulco. Una peste alta aveau treizeci şi opt de tone de cuişoare şi cinci—şase tone de nucşoară, iar scorţişoară cam tot pe—atât. Le—am scăpat de grija mirodeniilor, dar abia dacă ne—am atins de mărfurile europene, gândindu—ne că nu merita efortul să ne mai încurcăm şi cu ele, însă am regretat acest lucru la scurt timp după aceea, aşa că atunci când n i s—a mai ivit ocazia am procedat cu mai multă înţelepciune.
Cel de—al treilea vas japonez a fost cea mai acătării pradă pentru noi, căci avea la bord nu doar bani, ci şi o mare cantitate de aur nebătut, pentru a cumpăra mărfuri de felul celor amintite mai sus.
L—am lăsat fără aur fără să—i facem niciun alt rău, după care, cum nu intenţionam să zăbovim prea mult pe acolo, ne—am îndreptat spre China.
Ne—am aflat pe mare cam două luni în cursul acestei călătorii, căci ne deplasam cu vântul în faţă, rafalele suflând tot timpul dinspre nord—est, variind doar cu câte un grad sau două într—o direcţie sau alta; şi, la drept vorbind, chiar acesta a fost motivul din pricina căruia am avut parte de mai multe capturi în călătoria noastră.
De—abia plecasem din Filipine şi aveam de gând să ne îndreptăm către Insula Formosa, dar vântul bătea atât de năprasnic dinspre nord—nord—est, că nu reuşeam să o scoatem la capăt în niciun fel şi u n fost nevoiţi să ne întoarcem în Laconia, cea mai nordică dintre insulele pe care tocmai le părăsisem. Acolo am călătorit în deplină siguranţă şi ne—am modificat parcursul, nu din cauza vreunei primejdii, căci nu era niciuna, ci pentru a ne aproviziona mai bine cu alimente, căci am dat peste oameni foarte dornici să ni le pună la dispoziţie.
256
Câtă vreme am zăbovit acolo, am văzut că în port se găseau trei corăbii spaniole foarte mari sau trei galioane, din Mările Sudului, despre care la început nu ne—am dat seama dacă tocmai aruncaseră ancora sau, dimpotrivă, erau gata de plecare; dar, cum după aceea am descoperit că negustorii chinezi începuseră să încarce şi să se urnească spre nord, am tras concluzia că galioanele spaniole îşi descărcaseră de puţin timp încărcătura, iar chinezii o cumpăraseră de la ei; aşa că am scăpat de grija că nu vom avea parte de prăzi în restul călătoriei noastre, şi chiar că nu aveam cum să ne înşelăm în privinţa asta.

Ne—am învârtit pe acolo până pe la începutul lunii mai, când aflasem că negustorii chinezi o vor porni din loc, deoarece musonii nordici se opresc pe la sfârşitul lui martie sau începutul lui aprilie, aşa că oamenii se pot încrede. în vânturi favorabile în drum spre casă. Drept urmare, am închiriat câteva bărci de la localnici, care erau nişte navigatori tare iscusiţi, pentru a se duce şi a ne aduce veşti despre cum stăteau lucrurile în Manilla şi când vor pleca pe mare joncile chinezeşti, şi, iscodind astfel, ne—am pus atât de bine la punct treburile, încât după trei zile am întins din nou pânzele şi ne—am întâlnit cu nu mai puţin de unsprezece dintre ele, dintre care n—am pus mâna decât pe trei, pentru că, spre ghinionul nostru, ne descoperiseră, aşa că a trebuit să ne mulţumim cu atât şi să ne vedem de drum spre Formosa. De pe cele trei vase ne—am ales, pe scurt, cu o atât de mare cantitate de cuişoare, nucşoară, ulei de nucşoară şi scorţişoară, fără a mai pune la socoteală şi argintul, încât oamenii noştri au cam început să fie de acord cu părerea mea, anume că acum eram suficient de bogaţi şi că tot ce aveam de făcui era să ne gândim în ce fel ne—am putea pune la adăpost uriaşa comoară agonisită.

În sinea mea mă bucuram să aud că ajunseseră şi ei la părerea mea, pentru că mă hotărâsem încă mai de mult să—i conving, dacă ar fi fost posibil, să se gândească la întoarcere, căci îmi satisfăcusem cu vârf şi îndesat damblaua de a mă vântura şi scotoci prin Insulele Mirodeniilor; şi toată prada noastră, care încă de la Manilla se dovedise peste măsură de îmbelşugată, acum era cu mult peste aşteptările mele.
257

Dar acum, când auzisem oamenii zicând că erau şi ei de părerea Că ne îmbogăţisem de ajuns cu toţii, le—am adus la cunoştinţă, prin intermediul prietenului William, că aveam de gând să dau doar o fugă până în insula Formosa, unde aş putea găsi un prilej de a schimba în bani peşin mirodeniile şi mărfurile europene, după care ne vom îndrepta către sud, pentru că între timp era posibil să se stabilizeze şi musonii de nord. Cu toţii s—au declarat de acord cu planul meu şi ne—am continuat drumul cu inima împăcată, deoarece în afară de vânturile potrivnice, care până în luna octombrie nu ne—ar fi permis să navigam către sud, acum aveam şi o corabie plină aproape ochi, cu aproape două sute de tone de mărfuri în calele ei, iar goeleta era şi ea la fel de burduşită.

Impulsionaţi de hotărârea luată, navigam înainte cuprinşi de voie bună şi, după vreo douăsprezece zile, am ajuns în dreptul insulei Formosa, la o distanţă bunicică, însă trecusem de partea cea mai sudică a insulei, găsindu—ne înspre partea ferită de vânt, în apropiere de coasta Chinei. Acolo am cam fost puşi în încurcătură, căci reprezentanţele engleze se aflau la doi paşi şi ne—am fi putut vedea obligaţi să ne luptăm cu vreunele din corăbiile lor, în cazul în care ne întâlneam cu acestea; şi deşi eram în stare să ne măsurăm forţele ni ele, totuşi nu ne—o prea doream din mai multe motive; în primul rând, deoarece nu ţineam să se afle ce hram purtăm şi să se ducă buhul că fuseseră zăriţi în preajma coastei oameni de teapa noastră. Cu toate astea, ne vedeam siliţi să înaintăm tot către—nord, ţinându—ne cât puteam de departe de coasta Chinei. Nu navigam de prea mult timp, când am dat peste o mică *joncă* chinezească; şi după ce am pus mâna pe ea, am aflat că se îndrepta spre insula Formosa, neavând nici urmă de mărfuri la bord, cu excepţia a nişte orez şi a unei cantităţi foarte mici de ceai; dar pe bordul ei se găseau trei negustori chinezi, care ne—au spus că se duceau să întâlnească un vas mare al ţării lor, ce venea de la Tonkin şi se afla pe un râu din Formosa, al cărui nume nu mi—l mai aduc aminte; şi se îndreptau spre insulele Filipine, cu mătăsuri, stofe, stămburi şi tot soiul do mărfuri chinezeşti, precum şi cu niscaiva aur, cu gândul de a—şi vinde încărcătura şi de a cumpăra în schimb mirodenii şi mărfuri europene.
258

Era taman ce se potrivea ca turnat ţelului nostru; aşa că m—am hotărât atunci să lăsăm baltă pirateria şi să ne apucăm de negustorie; aşadar, le—am spus ce fel de mărfuri aveam noi şi că dacă ni—i aduceau pe bord pe mai—marii lor sau pe negustori, aveam de gând să facem negoţ cu ei. Chinezii nu s—ar fi dat înapoi de la aşa ceva, însă le era o spaimă grozavă să se încreadă în noi şi asta pe bună dreptate, căci tocmai ce—i prădasem de tot ce aveau. Pe de altă parte, eram şi noi la fel de bănuitori ca şi ei şi tare nehotărâţi ce să facem; dar William, quakerul, ne—a scos şi de acea dată din impas, făcând cu ei nu soi de troc. A venit la mine şi mi—a zis că, după câte îşi dăduse el seama, negustorii noştri păreau a fi oameni de încredere, cu intenţii cinstite.

—Şi pe deasupra, a continuat William, este şi în propriul lor interes să fie cinstiţi acum, căci, după cum au habar în ce mod ani agonisit mărfurile pe care vrem să le schimbăm cu ei, la fel de bine ştiu că suntem în stare să plătim cu bani buni; şi, pe deasupra, asta îi scuteşte să mai meargă atâta amar de drum; cum musonii de sud mai bat încă dacă izbutesc să se înţeleagă cu noi, se pot întoarce la repezeală cu

încărcătura lor în China, deşi, fiindcă tot veni vorba, mai apoi am aflat că ei doreau să meargă de fapt în Japonia; dar le era totuna, căci în acest mod economiseau o călătorie de cel puţin opt luni.

Bazându—se pe toate aceste elemente, William ne—a împărtăşii convingerea sa, anume că ne putem încrede în ei.

—Căci, susținea William, eu am la fel de multă încredere într—un om pe care interesul îl obligă să fie cinstit cu mine, cât şi într—unul cinstit din fire.

259

În cele din urmă, propunerea lui William a fost ca doi dintre negustorii chinezi să rămână la bordul corăbiei noastre drept osii, iar o parte din mărfurile noastre să fie încărcate pe vasul lor, îngăduindu—i celui de—al treilea negustor să însoţească încărcătura în portul unde se afla corabia lor; iar după ce va fi descărcat mirodeniile urma să se întoarcă cu lucrurile asupra cărora ne înţeleseserăm să facem schimbul. După ce am hotărât toate astea, William, quakerul, s—a aventurat să—i însoţească, ceea ce pe mine unul pe drept cuvânt că nu m—ar fi tras câtuşi de puţin aţa s—o fac, şi n—aş fi vrut să—l las nici pe el, dar William a plecat încredinţat că era în interesul lor să—l trateze prieteneşte.

În acelaşi timp, noi am aruncat ancora la vreo douăzeci de leghe de o mică insulă, la latitudinea de douăzeci şi trei de grade şi douăzeci şi opt de minute, chiar sub Tropicul de Nord. Am zăbovit acolo treisprezece zile şi am început să fiu cuprins de îngrijorare cu privire la soarta prietenului meu William, căci promiseseră că se vor întoarce în patru zile, ceea ce ar fi putut face lesne. Cu toate astea, după treisprezece zile am zărit, trei pânze venind spre noi, lucru ce la început ne—a cam surprins, neştiind ce hram purtau şi am început pregătirile de apărare; dar când au ajuns mai aproape ni s—a umplut inima de bucurie, căci cel dintâi vas nu era altul decât cel la bordul căruia plecase William, şi avea arborat un drapel de pace; în doar câteva ore, au ancorat cu toţii, iar William a venit la bordul corăbiei noastre cu o barcă mică, urcându—se pe punte împreună cu negustorul chinez şi cu alţi doi negustori, care păreau să joace rolul de reprezentanţi ai celorlalţi.

William ne—a povestit cu câtă cumsecădenie se purtaseră faţă de el, cum l—au tratat în cel mai cinstit mod, fără niciun fel de ascunzişuri; nu că—i plătiseră întreaga valoare a mirodeniilor şi a celorlalte mărfuri, pe care o aducea în aur cântărit cum se cuvine, dar îi şi umpluseră vasul cu mărfuri dintre cele cu care ştia William că am dori să facem schimb; ca, chiar mai mult decât atât, se hotărâseră să scoată de la adăpostul portului corabia cea mare şi să vină cu ea în locul în care ne aflam, ca să putem face târgul aşa cum ne va fi nouă pe plac; atâta doar că William, după cum ne—a spus, îşi dăduse cuvântul, în numele nostru, că nu vom recurge la violenţă şi că nu vom opri pe niciunul dintre ei ca ostatic pe vas, după ce afacerea cu ei avea să fie dusă la bun sfârşit. L—am încredinţat că vom face toate eforturile să fim chiar mai presus de ei în materie de politeţe şi că vom respecta cu sfinţenie toate promisiunile făcute de el în numele nostru. Ca semn că eram de acord cu toate astea, am pus şi eu să fie ridicată o flamură albă la pupa corăbiei noastre celei mari, aceste fiind semnalul asupra căruia căzusem de acord.

260

În ceea ce priveşte cel de—al treilea vas care—i însoţise, acela era un soi de barcaz de prin partea locului care, aflând intenţia noastră de a face negustorie, ieşise în larg pentru a se tocmi cu noi, aducând cu sine o mare cantitate de aur şi niscaiva provizii, care în acel moment picau cum nu se putea mai bine.

Pe scurt, am negustorit cu oamenii aceia în largul mării şi am făcut o afacere pe cinste, cu toate că vindeam marfă luată cu japca. Am vândut acolo cel puţin şaizeci de tone de mirodenii, mai cu seamă cuişoare şi nucşoară şi mai bine de două sute de baloturi de mărfuri europene, ca de pildă ţesături de in şi lână. Şi cum ne—am gândit că asemenea lucruri nu ne prind rău nici nouă, am păstrai pentru folosul nostru o cantitate bunicică de ţesături englezeşti, stofe, postavuri şi altele. N—am de gând să umplu cumva puţinul loc ce—mi mai rămâne cu toate amănuntele mărunte ale negustoriei noastre, aşa că mă voi mulţumi să spun că, lăsând la o parte un pachet de ceai şi o duzină de baloturi de mătăsuri chinezeşti fine, n—am luat decât aur în schimbul mărfurilor noastre; cantitatea de material sclipitor primită acolo se apropia de o tonă şi jumătate, cântărită aşa cum se cuvine.

Atunci când trocul nostru a ajuns la bun sfârşit, am dat drumul ostaticilor şi le—am făcut cadou celor trei negustori vreo mie şi două sute de kilograme de nucşoară şi cam aceeaşi cantitate de cuişoare, laolaltă cu un alt frumos dar care consta în ţesături de in şi stofe europene, ca recompensă pentru ceea ce jefuisem de la ei; prin urmare, s—au despărţit de noi cât se poate de mulţumiţi.

262

Cu acel prilej, William mi—a destăinuit că, pe când se găsea la bordul vasului japonez, întâlnise un soi de călugăr sau preot japonez, care i—a vorbit, cunoscând o seamă de cuvinte englezeşti; iar William devenind tare curios să afle cum de ajunsese să—şi însuşească într—o oarecare măsură graiul cu pricina, japonezul i—a povestit că în ţara sa se găseau treisprezece englezi; le—a spus englezi cu o pronunţie foarte articulată şi corectă, căci stătuse de vorbă cu ei în mai multe rânduri, într—un mod foarte liber. Zicea că numai atâţia mai rămăseseră din treizeci şi doi de oameni care ajunseseră pe ţărmul dinspre nord al Japoniei, fiind aruncaţi de valuri pe o stâncă mare, într—o noapte furtunoasă, când îşi pierduseră şi corabia, restul oamenilor lor găsindu—şi sfârşitul în apele mării; mai aflase că japonezul îl înduplecase pe regele ţării sale să trimită bărci pe acea insulă ori stâncă, unde din pricina izbiturii corabia se dusese la fund, ca să—i salveze pe oamenii ce supravieţuiseră şi să—i aducă pe ţărm; lucru ce s—a şi întâmplat, iar englezii care au scăpat au fost trataţi cu multă blândeţe, clădindu—li—se case şi dându—li—se pământ pe care să—l cultive; şi îşi duceau traiul acolo, laolaltă cu băştinaşii.

Japonezul spusese că îşi făcea destul de des drum pe la ei, pentru a—i convinge să se închine zeului lor, care bănuiesc că era vreun soi de idol, făcut de ei, ceea ce, după zisele sale, englezii refuzaseră cu înverşunare, de—a dreptul nerecunoscători; din acest motiv, regele poruncise, o dată sau de două ori, să fie ucişi cu toţii; dar, precum spunea japonezul, el insistase să fie cruţaţi şi să fie lăsaţi să trăiască după cum credeau de cuviinţă, atâta timp cât erau liniştiţi şi paşnici şi nu se apucau să—i facă şi pe alţii să se lepede de credinţele care domneau în ţara aceea.

L—am întrebat pe William de ce nu s—a interesat dincotro veneau.

—Ba cum să nu, ne—a răspuns William, m—am interesat, căci cum să nu mi se pară ciudat să—l aud vorbind despre nişte englezi tocmai în partea de nord a Japoniei.

—Ei bine, am continuat eu, şi cu ce explicaţie te—ai ales?

263

—Cu o explicaţie, spuse William, care te va uimi nu numai pe tine, ci pe toată lumea care ar auzi—o şi care pe mine mă face să doresc să te duci până în Japonia şi să le dai de urmă.

—Ce vrei să zici cu asta? am insistat eu. De unde puteau veni?

—Ei, zise William, japonezul a dat la iveală o cărţulie, din care a scos o bucată de hârtie pe care era scris negru pe alb, de o mână de englez, în vorbe curat englezeşti, după cum am citit cu ochii mei, următoarele: „Am venit din Groenlanda şi de la Polul Nord."

Această veste era într—adevăr uimitoare pentru noi toţi şi cu atât mai mult pentru acei marinari care ştiau câte ceva despre necurmatele tentative făcute în Europa, atât de englezi cât şi de olandezi, de a găsi o trecere către acele îngheţate părţi ale lumii; iar acum William insista din toate puterile să ne îndreptăm spre nord, pentru a—i salva pe acei sărmani oameni, plan cu care începea să fie de nord şi echipajul corăbiei; într—un cuvânt, am luat cu toţii hotărârea de a ne îndrepta către ţărmul Formosei, pentru a—l întâlni din nou pe preotul cu pricina, de la care să mai auzim o dată întreaga istorie, de—a fir—a—păr. Prin urmare, goeleta a pornit într—acolo, dar, când au ajuns ai noştri, din nefericire corăbiile plecaseră deja, aşa că astfel s—a sfârşit toată strădania noastră de a le da de urmă şi poate că întreaga omenire a fost văduvită cu această ocazie de una din cele mai nobile descoperiri ce s—au săvârşit în decursul timpului sau se vor mai face în lume pentru binele general al omenirii; dar atât despre asta.

CAPITOLUL XV. Sântem atît de bogaţi, încît oamenii noştri nu mai doresc nimic. Pornim la drum spre casă — Povestirea călătoriei — Încăierare pe ţărm cu indienii şi pierderea cîtorva oameni — Împresurarea unui bătrân arbore — Facem escală pe ţărmul de sud al insulei Java şi încărcăm apa şi provizii de acolo —

William era atât de necăjit că ratase acest prilej, încât insista din toate puterile să ne ducem până în Japonia şi să dăm de urma acestor oameni. Spunea că chiar dacă n—am face—o decât pentru a—i salva pe acei treisprezece semeni cinstiţi ai noştri dintr—un soi de captivitate, din care altfel nu puteau fi niciodată scoşi şi în care se putea întâmpla să fie cândva omorâţi de către nişte păgâni ce ţineau la idolatria lor, şi tot ar fi meritat efortul de a o face, gestul nostru compensând într—o oarecare măsură blestemăţiile săvârşite mai înainte; dar pe noi ne durea în cot de mârşăviile comise şi cu atât mai puţin ne păsa de gândul de a le răscumpăra într—un fel sau altul; aşa că, în cele din urmă, William şi—a dat seama că soiul ăsta de stăruinţă nu are niciun efect asupra noastră. Atunci a insistat cu multă ardoare să—i dăm voie lui să ia goeletă şi să se ducă de unul singur în căutarea acelor oameni, iar eu i—am răspuns că n—aş avea nimic împotriva unui astfel de plan; însă când a fost vorba de goeletă, niciunul dintre oameni nu s—a arătat dornic să—l însoţească, fiindcă situaţia era limpede — toţi îşi aveau partea lor, atât din încărcătura de pe corabia cea mare, cât şi din cea de pe goeletă, iar comoara agonisită era atât de mare, încât nu se îndurau cu niciun chip s—o lase de izbelişte; prin urmare sărmanul William, spre marea lui nemulţumire, n—a avut încotro şi a trebuit să renunţe. Ce soartă au avut cei treisprezece oameni şi dacă nu cumva ar mai fi şi acum acolo, asta n—o mai pot spune.
264
Aşadar, ne aflam la finalul patrulărilor noastre; ceea ce jefuiseră era cu adevărat aşa de valoros, încât nu numai că ar fi îmbuibat cele mai hrăpăreţe şi mai ambiţioase minţi din lume, dar îndestula până şi închipuirile noastre; şi au mărturisit cu toţii că le era de ajuns, nu mai doreau nimic în plus. Ceea ce ne rămânea, aşadar, de făcut era, prin urmare, să facem cale întoarsă şi să ne gândim bine ce traseu să alegem, pentru a evita riscul de a fi atacaţi de olandezi în strâmtorile Sundei.

Acolo încărcasem suficient de multe provizii la bord şi fiind aproape timpul când direcţia musonilor se schimba, am căzut de acord să o apucăm către sud şi nu doar să păstrăm distanţa faţă de insulele Filipine, aţinându—ne la est de ele, ci s—o ţinem tot aşa spic sud şi să vedem dacă nu am putea lăsa în urmă nu numai Molocule ori Insulele Mirodeniilor, ci chiar Noua Guinee şi Noua Olandă; şi ajungând, astfel, într—o zonă cu vânturi variabile, la sud de Tropicul Capricornului, să cârmim după aceea spre vest, peste apele marelui Ocean Indian.

La drept vorbind, la început această călătorie părea a fi una fără de capăt, iar proviziile pe care le aveam se putea foarte bine să nu ne ajungă. William mi—a spus verde—n faţă că era peste putinţă să luăm cu noi atâtea provizii câte ne—ar fi trebuit pentru un astfel de drum şi, mai cu seamă, atâta apă de băut de câtă am fi avut nevoie; şi că, în drumul nostru, nefiind nici urmă de uscat unde să ne putem opri să ne aprovizionăm cât de cât, ar fi însemnat curată nechibzuinţă ne aventurăm într—o astfel de nebunie.
265
Eu însă am luat asupra mea obligaţia să găsesc leac acestui neajuns şi din acest motiv le—am spus oamenilor să nu—şi facă griji din pricina asta, căci ştiam că am putea să ne aprovizionăm la Mindanao, insula cea mai sudică din Filipine. Drept urmare, în ziua douăzeci şi opt septembrie, am ridicat pânzele, după ce luasem te proviziile de care am putut face rost acolo; vântul îşi schimba direcţia încetul cu încetul, la început dinspre nord—nord—vest spre nord—est, pentru ca în cele din urmă să se hotărască să bată înspre nord—est şi est—nord—est. Călătoria aceea a durat nouă săptămâni şi am avut parte de mai multe întreruperi din pricina vremii; am aruncat ancora la latitudinea de şaisprezece grade şi douăsprezece minute, lângă o mică insulă al cărei nume nu l—am ştiut nicicând, căci nu era trecută pe niciuna din hărţile noastre; am ancorat acolo, zic, din cauza unei tornade ciudate ori a unui uragan, care ne—a pus în mare primejdie. Am rămas la adăpostul insuliţei aceleia vreme de şaisprezece zile, vânturile fiind tare aprige şi vremea nesigură. Cu toate astea, de pe ţărm am făcut rost de niscaiva provizii, adică de nişte plante şi rădăcini şi de câţiva porci. Ne aşteptam să fie şi locuitori pe insulă, însă n—am zărit nici ţipenie. De acolo, după ce vremea s—a potolit iarăşi, ne—am văzut de drum şi am ajuns în partea cea mai de sud a insulei Mindanao, de unde ne—am aprovizionat cu apă de băut şi cu nişte vite; dar clima era atât de toridă, încât nici nu am încercat să luăm mai mult decât am fi avut nevoie pentru două—trei

săptămâni; am pornit—o spre sud, trecând Ecuatorul şi lăsând insula Gilolo la babord, şi am trecut pe lângă coastele ţării căreia i se spunea Noua Guinee, unde la latitudinea de opt grade sud am aruncat iarăşi ancora, pentru a lua provizii şi apă dulce, şi unde am dat şi peste locuitori; dar când ne—au văzut, au dat cu toţii bir cu fugiţii, zbughind—o care—ncotro, aşa că ne a fost imposibil să schimbăm vreo vorbă cu ei. După aceea, navigând mai departe spre sud, am lăsat în urmă tot ce e trecut pe vreuna din hărţile sau planurile maritime şi am ţinut—o tot aşa până am ajuns la latitudinea de şaptesprezece grade, vântul suflând în continuare tot dinspre nord—est.

266

Acolo am tras mai aproape de mal, către vest, iar după ce rămăsesem în raza coastei vreme de trei zile, navigând de—a lungul ţărmului, la o depărtare de vreo patru leghe, am început să ne facerii griji că nu vom da peste nicio ieşire spre vest, fiind astfel nevoiţi să facem cale întoarsă şi s—o apucăm iarăşi spre Moluce; dar, într—un târziu, am văzut că uscatul se întrerupea dintr—o dată şi o cotea în direcţia Mării de Vest, părând a fi deschis cu totul înspre sud şi sud—vest, iar dinspre sud veneau, rostogolindu—se valurile înalte ale mării, ceea ce ne—a dat de înţeles că mult timp nu o să mai avem parte de uscat.

Într—un cuvânt, ne—am văzut de drum către sud, abătându—ne un pic spre vest, până când am trecut de Tropicul Capricornului, unde am dat peste vânturi variabile; mai apoi ne—am îndreptat ţintă spre vest şi am tot mers astfel preţ de vreo douăzeci de zile până când am dat de uscat chiar în faţa noastră şi spre babord; ne—am dus de—a dreptul spre ţărm, fiind nerăbdători să nu lăsăm să ne scape nicio ocazie şi să ne aprovizionăm cu alimente proaspete şi apă, ştiind că urma să ne avântăm pe apele marelui şi necunoscutului Ocean Indian, poate cel mai mare de pe faţa Pământului, având presărate pe toată întinderea sa doar câteva insule şi fiind o mare continuă, care înconjoară tot globul.

Am găsit un loc de trecere potrivit până la ţărm, iar acolo am dat şi peste câţiva oameni; dar atunci când am aruncat ancora, locuitorii s—au retras spre interiorul ţării şi nu au vrut să stea de vorbă cu noi sau să se apropie, mulţumindu—se să ne salute trăgând spre noi, în mai multe rânduri, cu nişte săgeţi lungi cât nişte suliţe. Fără niciun folos am înălţat drapele albe de pace, ei fie că n—au înţeles, fie că au ţinut cu tot dinadinsul să nu priceapă, căci, din contră, au tras de mai multe ori cu săgeţile drept în flamura noastră albă; aşa că, pe scurt, n—am ajuns nici măcar să ne apropiem de careva din ei.

267

Pe ţărm am dat de apă bună, cu toate că era destul de greu de răzbătut până la ea, însă în ceea ce priveşte vieţuitoarele, n—am văzut nimic de acest fel; deoarece băştinaşii, chiar dacă vor fi avut niscaiva vite, le—au gonit pe toate din calea noastră şi nu ni s—au arătat decât ei, uneori chiar în atitudini ameninţătoare şi în număr atât de mare, încât am început să avem bănuiala că insula nu era atât de mică pe cât ne imaginasem noi la început. Este adevărat, nu veneau, suficient de aproape pentru a—i provoca la luptă sau cel puţin nu făţiş; dar s—au apropiat îndeajuns de mult pentru a—i zări, totuşi, cu ajutorul ocheanelor, şi ne—am convins că erau înarmaţi şi îmbrăcaţi, însă straiele îi acopereau numai în părţile inferioare ale corpului sau pe la mijloc; în mână purtau suliţe lungi, mai degrabă nişte lănci, lăsând la o parte arcurile şi săgeţile; iar pe creştet aveau nişte podoabe înalte şi mari, făcute din pene, după cât ne—am dat noi seama, şi aducând un pic cu bonetele grenadierilor noştri englezi.

Când i—am văzut atât de sperioşi că nici nu se încumetau să vină mai aproape, oamenii noştri au început să bată insula—n lung şi—n lat — asta în cazul în care o fi fost vreo insulă, căci n—am ajuns niciodată să—i dăm ocol — şi să caute ceva vite sau vreo plantaţie Indiană, cu pomi ori alte plante; şi—au dat însă repede seama, pe propria lor piele, că se cuvenea să fie mult mai precauţi şi că era nevoie să cerceteze pe îndelete fiecare tufiş sau copac, înainte de a se aventura mai departe în acel ţinut; asta deoarece vreo paisprezece dintre oamenii noştri, care au îndrăznit să se încumete mai departe decât alţii, pe nişte meleaguri care, deşi nu erau cultivate, lor le—a lăsat impresia că ar fi — deşi eu cred că de fapt pe acolo nu creşteau decât trestii dintr—acelea din care la noi se fac scaune împletite — îndrăznind, zic, să se avânte mai departe, au fost atacaţi ca din senin, aproape din toate părţile, cu o ploaie de Săgeţi, ce păreau că vin din vârfurile copacilor.

Tot ce le rămânea de făcut era să—şi ia picioarele la spinare, lucru la care totuşi nu s—au hotărât decât după ce cinci dintre ei au fost răniţi; poate că nici aşa n—ar fi izbutit să scape, dacă unul dintre ei n—ar fi fost mai isteţ ori mai prevăzător decât restul, ca să—i treacă prin cap că, deşi nu puteau zări duşmanul pentru a trage asupra lui, s—ar putea ca totuşi zgomotul împuşcăturilor să—i bage în sperieţi şi că poate ar fi mai nimerit să se folosească de puşti chiar dacă ar trage la noroc. Drept urmare, zece dintre oamenii

noştri s—au întors la repezeală şi le—au ţinut piept, trăgând la nimereală printre trestii.

268

Zgomotul şi focul nu doar că au vârât spaima în duşmani dar, după cum credeau ai noştri, împuşcăturile au avut chiar norocul de a—i atinge pe câţiva dintre băştinaşi; căci şi—au dat seama nu doar că săgeţile, care până atunci cădeau printre ei dese precum ploaia, s—au rărit şi apoi au încetat, dar chiar au auzit cum indienii se strigau unii pe alţii, în felul lor, şi scoţând nişte sunete ciudate, înfundate şi cu neputinţă de asemănat cu ciudăţenia niciunuia dintre zgomotele ce le ajunsese vreodată la urechi, pentru că se asemuia mai curând cu zbieretele şi urletele unor jivine sălbatice decât cu glasurile omeneşti, numai că din când în când se părea că se pronunţă şi cuvinte.

Au remarcat în acelaşi timp că zgomotul făcut de indieni se îndepărta tot mai mult de ei, aşa că s—au încredinţat că o luaseră la sănătoasa şi nu se mai auzea decât dintr—o singură direcţie un zbieret şi un geamăt ce—ţi dădea fiori, ce s—au auzit mult timp, încât bănuiau că trebuie să vină de la vreunul din răniţi sau de la alţii care—şi boceau semenii omorâţi. Însă cum oamenii noştri erau sătui până—n gât de asemenea descoperiri, nu s—au învrednicit să scoto ceaşcă mai departe şi au folosit cum vine prilejul ivit, retrăgându—se, Dar partea cea mai rea a aventurii lor de—abia de—acum înainte începea; căci pe când se întorceau spre ţărm, au trecut pe lângă un trunchi uriaş de arbore bătrân, al cărui soi nu—l ştiau, dar care după cum arăta aducea tare bine cu acei bătrâni stejari mâncaţi de putregai ce se întâlnesc la tot pasul prin parcurile din Anglia, lângă care se adăpostesc vânătorii atunci când vor să răpună un cerb; iar trunchiul cu pricina se găsea taman sub latura cea mai pieptişă a unei stânci cât toate zilele sau a unei coline, dincolo de care oamenii noştri nu puteau răzbate cu privirea.

269

Când s—au apropiat de arborele cu pricina, din vârful său, brusc, au zbârnâit spre ei şapte săgeţi şi trei lănci, care, spre marea noastră părere de rău, ne—au omorât doi oameni şi au rănit alţi trei. Situaţia era cât se poate de surprinzătoare, oamenii fiind cu desăvârşire lipsiţi de orice apărare şi atât de aproape de copac, încât se aşteptau ca, dintr—un moment într—altul, să fie potopiţi de alt vai de lănci şi săgeţi, iar fuga nu i—ar fi ajutat cu nimic, indienii fiind, după cât se părea, nişte ţintaşi grozavi. În această situaţie, ce părea fără ieşire, au avut din fericire prezenţa de spirit să se dea cât mai aproape de trunchiul arborelui şi chiar să se lipească de el, în aşa fel, încât cei care erau căţăraţi în copac să nu poată ajunge la ei, nici să nu—i vadă, ca să nu arunce cu suliţele. Această mică stratagemă le—a oferit răgazul să se gândească la ce aveau de făcut; ştiau că duşmanii şi ucigaşii lor se aflau deasupra, căci îi auzeau vorbind între ei, iar indienii cocoţaţi în copac ştiau că ei se găseau dedesubt; însă cei de dedesubt erau nevoiţi să stea una cu trunchiul, de teama lăncilor ce puteau lovi de sus. în cele din urmă, unul dintre ai noştri, uitându—se cu ceva mai multă luare—aminte decât ceilalţi, avu impresia că a văzut capul unuia dintre indieni chiar deasupra unei crengi uscate a copacului pe care se pare că era aşezat duşmanul. Careva trase numaidecât şi ţinti atât de bine, încât glonţul trecu prin ţeasta indianului, care se şi prăvăli din copac, izbindu—se cu atâta putere de pământ, că dacă n—ar fi fost răpus de glonte, cu siguranţă că, tot şi—ar fi sfârşit zilele din cauza înălţimii de la care căzuse.

Asta a băgat groaza în indieni în aşa hal, încât pe lângă zbieretele înspăimântătoare pe care le scoteau acolo sus, oamenilor noştri le—a ajuns la ureche şi o ciudată fojgăială în trunchiul copacului, de unde au tras concluzia că scobiseră arborele şi se pitiseră înăuntru. Aşa stând lucrurile, nu aveau de ce se teme din partea oamenilor noştri, căci ar fi fost cu neputinţă ca vreunul dintre ai noştri să se caţere în copac pe dinafară, neexistând niciun fel de crengi mai joase, de care să se poată agăţa; şi în acelaşi timp era imposibil să tragă în arbore, lucru pe care—l şi încercaseră de câteva ori, absolut de pomană, căci trunchiul era atât de gros, încât prin el nu răzbătea niciun glonte. Cu toate astea, erau convinşi că—şi prinseseră vrăjmaşii într—o capcană fără ieşire şi că un mic asediu fie că i—ar fi forţat pe toţi să se dea jos din copac, fie să rămână acolo şi să se stingă de foame; aşa încât oamenii s—au hotărât să nu se clintească din loc şi să trimită o solie la noi, după ajutor. Drept urmare, doi dintre ei au venit la noi să mai ceară nişte întăriri şi, mai cu seamă, au dorit să—i însoţească şi niscaiva dulgheri cu unelte, să le dea o mână de ajutor să doboare arborele sau măcar să taie nişte lemne şi să dea foc copacului; căci asta, s—au gândit ei, nu avea cum să dea greş şi—i va face să iasă la iveală.

270

Prin urmare, ai noştri au trimis întăriri, aproape o adevărată mică oştire, cu pregătiri care mai de care mai grozave, pentru o bătălie cum încă nu se mai pomenise, pentru asedierea copacului cel uriaş. Cu

toate astea, o dată ajunşi la locul cu pricina, şi—au dat seama că se înhămau la o treabă nu tocmai uşoară, căci bătrânul trunchi era destul de gros şi de înalt, având o înălţime de cel puţin şapte metri şi vreo şapte crengi bătrâne ce plecau din vârf în toate direcţiile; însă era mâncat de putregai şi mai avea doar câteva frunze răzleţe.

William, quakerul, a cărui curiozitate îi dăduse ghes să se alăture şi el celorlalţi, a venit cu ideea să se construiască o scară pe care să se caţere până în vârf, de unde să azvârle şomoioage aprinse în scorbura copacului şi astfel, afumându—i, să—i facă să iasă. Alţii au propus să se întoarcă şi să aducă un tun mare de pe corabie, ale cărui ghiulele să facă arborele fărâmiţe; în sfârşit, alţii credeau că cel mai nimerit ar fi să taie cât mai multe lemne pe care să le aşeze în jurul copacului, pentru ca după aceea să le dea foc şi să facă scrum atât arborele cât şi indienii.

271

Toate aceste dezbateri însufleţite le—au luat oamenilor noştri nu mai puţin de două—trei zile, răstimp în care nu le—a mai ajuns la ureche nimic din larma presupusei garnizoane dinăuntrul fortăreţei de lemn. La început, încercaseră să pună în aplicare ideea lui William, şi se construi o scară lungă şi zdravănă, pentru a se putea cocoţa pe ea până în vârful turnului de lemn; şi în vreo două—trei orc oamenii ar fi ajuns să o facă, când dintr—o dată au auzit iarăşi zarva indienilor din scorbura arborelui şi, la puţin timp după aceea, s—au ivit în vârful lui mai mulţi dinte ei, aruncând câteva suliţe în jos, în oamenii noştri, dintre care una l—a lovit pe unul din marinari undeva deasupra umărului şi i—a provocat o rană atât de urâtă, încât nu numai că chirurgii l—au vindecat cu mare bătaie de cap, însă l—au şi supus pe sărmanul om la nişte chinuri atât de grozave, încât am zis cu toţii că mai bine i—ar fi făcut de petrecanie pe loc. Cu toate astea, s—a vindecat într—un târziu, deşi nu şi—a mai recăpătat nicicând forţa braţului, căci suliţa îi retezase nişte tendoane din partea de sus, de lângă umăr, care, după câte bănuiesc, ajutau la mişcarea antebraţului; aşa că sărmanul om a rămas schilod pentru tot restul vieţii. Dar să ne întoarcem la nemernicii aceia deznădăjduiţi din copac; oamenii noştri au tras asupra lor, însă fără să—şi poată da seama dacă i au nimerit au bau; totuşi, imediat ce trăgeau, îi auzeau cum se buluceau iarăşi jos, în scorbura trunchiului, loc în care se simţeau la adăpost.

Oricum, în felul ăsta însă s—a ales praful de planul scării lui William; căci, după ce o isprăviseră, acum nu se mai încumeta nimeni să se aventureze sus, în toiul unei astfel de adunături, creaturi îndrăzneţe cum erau cele de acolo şi care, se gândeau ai noştri, erau în stare de gesturi necugetate din pricina situaţiei în care se găseau. Oricum, nu se putea urca decât un om o dată, aşa că am început să ne gândim că era greşit să procedăm în acest mod; la drept vorbind, cam asta era şi părerea mea — căci între timp venisem şi eu acolo, să le dau o mână de ajutor—chibzuind că nu era cazul să ne urcăm pe scară decât dacă un singur om ar fi fost în stare să se caţere cu mare iuţeală, până în vârf, de unde să arunce înăuntrul copacului nişte explozibil, după care să coboare repede înapoi; lucru pe care l—am şi făcut de două—trei ori, însă fără să facem nicio ispravă cu asta. Într—un târziu, unul din tunarii noştri a preparat o fiertură puturoasă, cum îi ziceam noi, adică un amestec care scotea doar fum, fără să se aprindă cu flăcări sau să ardă; dar isca nişte trâmbe de fum atât de groase şi împrăştia un miros ce—ţi muta atât de tare nasul din loc, încât n—aveai cum să rabzi. Şi a aruncat cu mâna lui puturoşenia aceea în scorbura copacului, aşteptând să—și facă efectul, însă nici în noaptea ce a urmat şi nici a doua zi n—am văzut niciun semn; prin urmare, am tras concluzia că toţi oamenii dinăuntru fuseseră asfixiaţi, când, dintr—o dată, în noaptea următoare, i—am auzit iarăşi urlând şi strigând din vârful copacului, ca nişte scoşi din minţi.

272

După cum ar fi făcut oricine, am tras concluzia că strigau după ajutoare şi ne—am hotărât să nu abandonăm asediul, căci eram cu toţii furioşi să vedem cum ni se împotriveşte o mână de sălbatici, cărora credeam că le—am venit de hac; şi, într—adevăr, de câte peripeţii avusesem noi parte, de prea puţine ori ni se întâmplase ca toate să ne meargă doar pe dos, având doar beţe—n roate. Prin urmare, ne—am hotărât să ne mai încercăm o dată norocul cu fiertura aceea puturoasă, aşa că, în noaptea următoare, inginerul şi tunarul nostru o şi pregătiseră când, ajungându—mi la ureche nişte zgomote făcute de vrăjmaşi atât în vârful copacului cât şi înlăuntrul său, eu i—am poruncit tunarului să nu se urce pe scară, zicându—i că în felul ăsta se ducea la moarte sigură. Cu toate astea, el a aflat o cale de a o scoate la capăt, anume de a urca doar câteva trepte şi, ţinând în mână o prăjină lungă, de capătul căreia legase vasul cu fiertură, să o verse de sus în scorbură; însă atunci când s—a apropiat de arbore cu

maşinăria lui în vârful prăjinii şi însoţit de încă trei oameni care să—l ajute, s—a trezit că scara dispăruse din locul în care era.

Astea ne—a făcut să ne zăpăcim de—a binelea, şi am tras concluzia că indienii din copac pândiseră momentul când nu eram cu ochii pe ei şi, coborând pe scară cu toţii, o zbughiseră după aceea cu ea cu tot. M—am amuzat copios pe seama prietenului mei William, care, după cum spuneam, conducea asediul şi până la urmă construise o scară de care să se folosească de fapt „garnizoana" — cum le ziceam noi indienilor din copac — pentru a se de jos cu ajutorul ei şi a—şi lua tălpăşiţa. Dar de—abia după ce s—a luminat de ziuă ne—am lămurii cum stăteau lucrurile, căci scara noastră se găsea tot acolo, doar că sălbaticii o ridicaseră în vârful copacului şi acum stătea cu partea de jos în scobitura acestuia, iar cu partea de sus drept spre cer. Atunci am început să râdem de prostia indienilor, care erau atât de netoţi, încât nici măcar nu le trecuse prin cap să coboare scara şi să—şi vadă de drum, în loc să se chinuie să o tragă în sus şi să o aşeze în copac.

273

Ne—am hotărât să le dam foc şi să isprăvim astfel dintr—o dată cu toată tărăşenia, să ardem copacul cu tot cu cei care sălăşluiau în el; şi, drept urmare, ne—am pus pe treabă, adică am început să tăiem lemne, şi în doar câteva ore am strâns destule, după cum credeam noi, şi, aşezându—le jur—împrejurul arborelui, le—am dat foc şi am aşteptat, la distanţă, să vedem cum or să—şi facă apariţia „gentlemenii" în creştetul arborelui atunci când vizuina lor va deveni tot mai fierbinte. Cu toţii am fost însă cuprinşi de descumpănire atunci când, dintr—o dată, un şuvoi de apă s—a prăvălit peste foc, stingându—l. Atunci ne—am zis că e musai ca făpturile acelea să—l aibă pe dracul într—însele. Parcă îl aud pe William spunând:

—Aceasta este, fără putinţă de tăgadă, cel mai viclean tertip al indienilor din câte s—au pomenit vreodată şi, lăsând la o parte vreo vrăjitorie sau vreo necurată înţelegere cu dracul, (în care eu unul mi cred câtuşi de puţin), nu văd altă dezlegare a misterului decât că sau copacul ăsta nu e unul adevărat, sau, dacă este totuşi, atunci a fost scobit de ei pe sub pământ şi prin rădăcini; se vede treaba că aceste sălbăticiuni au pe dedesubt o peşteră făcută de ei, care se întinde pe sub toată colina asta sau un drum pe care trec pe sub deal până într—un alt loc, dar noi habar n—avem unde anume o fi locul acela; însă dinspre partea mea, eu unul eram hotărât să dau de urma locului cu pricina şi să—i urmăresc până acolo, iar asta se va întâmpla înainte de a deveni mai bătrân cu două zile.

274

După aceea i—am chemat pe dulgheri ca să afle dacă nu se întâmpla să aibă cumva vreun fierăstrău mai mare cu care să poată tăia copacul, însă ei mi—au spus că nu aveau un fierăstrău îndeajuns de lung si că nici oamenii nu puteau trudi prea mult timp pentru a—i veni de hac unui buştean atât de bătrân; dar că se vor apuca să lucreze cu topoarele şi vor încerca să—l doboare în două zile şi să—l dezrădăcineze în alte două. William era însă de altă părere, care s—a dovedit mult mai bună; şi—a dat seama că trebuie acţionat fără zarvă, treaba cerându—se făcută pe tăcute, pentru a—i putea prinde înăuntru pe unii dintre ei, aşa că a înhămat la muncă doisprezece oameni înarmaţi cu nişte burghie mari, pentru a sfredeli nişte găuri zdravene într—o parte a trunchiului şi a—l străpunge aproape până în partea cealaltă, însă nu chiar de tot; prin urmare, găurile au fost date pe tăcute şi apoi toate au fost umplute cu praf de puşcă, împlântându—se în ele nişte mari capete încrucişate; după aceea au mai sfredelit o gaură oblică, însă ceva mai mică, sub una din găurile cele mari, şi toate au fost umplute ochi cu praf de puşcă şi toate au explodat dintr—o dată. Când au răbufnit, au iscat o bubuitură aşa de puternică şi au sfârtecat şi împrăştiat bucăţile din trunchi în atâtea părţi şi în aşa fel, încât ne—am dat limpede seama că încă o explozie de acelaşi fel avea să—l doboare de—a binelea şi aşa s—a şi întâmplat. Aşa se face că a doua oară ne—am putut vârî mâinile în el în câteva locuri, şi am descoperit înşelătoria, care consta în faptul că exista o peşteră ori o scobitură săpată în pământ, începând de la partea de jos a scorburii, galerie[1], ce comunica cu o altă peşteră, aflată ceva mai departe, de unde ne—au ajuns la ureche glasurile câtorva sălbatici, strigându—se şi vorbind între ei.

Ajungând până acolo, tare am mai avut chef să—i înşfăcăm; William şi—a manifestat dorinţa să—i încredinţăm trei oameni înarmaţi cu grenade de mână, promiţându—ne că se va încumeta să deschidă el drumul, lucru pe care l—a şi făcut cu destul curaj, căci, pentru a nu—i trece cu vederea meritele, William avea o neînfricată inimă de leu.

Toţi se înarmaseră până în dinţi, cu pistoale în mâini şi săbii la şold; dar se pare că indienii trăseseră

ceva învăţăminte de pe urma puturoaselor fierturi cu care îi asediasem, căci ne—au făcut şi ei o figură asemănătoare, în felul lor, iscând atâta fum la trecerea ce ducea spre peştera lor, încât William şi cei trei oameni care—l însoţeau au fost încântaţi să—şi ia picioarele la spinare şi să iasă cu cea mai mare iuţeală din peşteră şi din copac, căci pur şi simplu nu mal erau în stare să respire; şi, ce—i drept, erau aproape sufocaţi.
275
Nicicând nu s—a pomenit fortificaţie atât de straşnic apărată, nici asediatori înfrânţi în atâtea feluri. Acum eram de părere să ne lăsării păgubaşi, aşa că l—am chemat pe William şi i—am spus că nu puteam decât să mă umfle râsul văzând cum ne irosim în van timpul pe acolo; şi nici nu—mi dădeam seama ce naiba doream la urma urmelor, căci era mai presus de orice îndoială că ticăloşii care se găseau înăuntru erau de o şiretenie nemaivăzută şi oricine se simţea umilit cum e ţinut la respect de o şleahtă de indivizi goi şi ignoranţi; cu toate astea, nu merita osteneala sa ne ambiţionăm şi să împingem lucrurile mai departe şi nici nu vedeam la ce bun, după cât mă tăia pe mine capul, căci nu ne—am fi ales cu nimic din cucerirea cu pricina, după ce vom fi dus—o la bun sfârşit; drept urmare, eu unul eram de părere că ar fi fost de mult timpul s—o lăsăm baltă.

William s—a declarat de acord, recunoscând că ceea ce susţineam eu era întru totul adevărat şi că nu ne puteam alege cu altceva din toată această încercare decât cu o satisfacere a curiozităţii; şi totuşi, cu toate că spunea că tare şi—ar fi dorit să scotocească puţin faţa dinăuntru a lucrurilor, n—a insistat în această privinţă, aşa că ne—am hotărât să renunţăm şi să ne vedem de drum, ceea ce am şi făcut. Însă, înainte de a ne lua tălpăşiţa, William ne—a mărturisit că măcar atâta bucurie ar dori să aibă de pe urma lor, să dea foc arborelui şi să le astupe intrarea în peşteră. Iar pe când se îndeletnicea cu trebuşoara asta, tunarul îi spuse că şi el ar vrea să—şi bucure inima cu o satisfacţie de pe urma acelor nelegiuiţi, aşa că va încerca să pună o mină ca să vadă încotro explodează. După aceea, trecând la fapte, a adus de pe corabie două butoiaşe cu praf de puşcă şi le—a rostuit înăuntrul peşterii, cât de departe s—a încumetat să le aşeze, după care, îndesând bine gura peşterii unde se găsea copacul şi bătătorind cum a putut mai bine, a lăsat doar un şănţuleţ ori un locuşor prin care a strecurat fitilul, l—a aprins şi s—a dat ceva mai la o parte, ca să vadă încotro se va dezlănţui urgia, când şi—a dat seama dintr—o dată că puterea pulberii îşi croise drum explodând prin nişte tufişuri, de cealaltă parte a colinei despre care v—am vorbit, iar acolo a răbufnit cu zgomotul unei guri de tun; prin urmare, am fugit fără zăbavă la locul cu pricina şi am văzut efectele exploziei.
276
Mai întâi, ne—am dat seama că acolo se afla cealaltă ieşire a peşterii, pe care explozia o sfârtecase şi o zdruncinase atât de rău, încât pământul se prăbuşise înapoi înăuntru, de nici nu se mai distingea forma pe care o avusese peştera, dar am văzut şi ce soartă avusese garnizoana de indieni care ne pricinuise atâtea necazuri; unii dintre ei rămăseseră fără braţe, iar alţii fără picioare, în vreme ce câţiva nu mai aveau cap, iar unii zăceau pe jumătate îngropaţi sub surpăturile peşterii, adică în pământul şubrezit care se prăbuşise înăuntru; pe scurt, îi făcusem harcea—parcea, şi acum aveam motive întemeiate să credem că niciunul din cei aflaţi înăuntru n—a mai putut scăpa cu viaţă, ci fuseseră azvârliţi pe gura peşterii aidoma unui glonte plecat din puşcă.

Aveam acum satisfacţie deplină în privinţa indienilor; dar, pe scurt, a fost o aventură cu pierderi, căci de pe urma ei ne—am ales cu doi oameni omorâţi, cu unul schilodit zdravăn şi cu alţi cinci răniţi, irosind totodată şi două butoiaşe cu praf de puşcă şi unsprezece zile de trudă şi toate astea doar ca să ajungem să ne dumirim cum se sapă o mină indiană ori cum se ţine pitită o garnizoană în scorbura unui copac; şi cu aceste învăţăminte, obţinute cu un preţ atât de mare, ne—am văzut de drum luând nişte apă de băut, însă provizii proaspete n—am izbutit să aflăm cu niciun chip.

Atunci, am zăbovit să chibzuim ce s—ar cuveni făcut pentru a ne întoarce înapoi în Madagascar. Ne aflam cam la latitudinea Capului Bunei Speranţe, dar aveam cale lungă de străbătut până acolo şi nici nu ne puteam bizui pe faptul că vom avea parte de vânturi favorabile sau că vom da de vreo fâşie de uscat în drum, aşa că nu ştiam cum s—o scoatem la capăt; William s—a dovedit a fi şi de aceasta dată scăparea noastră cea de pe urmă şi mi—a trântit verde—n faţă ce credea.

—Prietene, a zis el, n—are niciun rost să te expui riscului de a crăpa pur şi simplu de foame, doar din plăcerea de a te împăuna că ni pus piciorul prin nişte locuri prin care n—a mai călcat nimeni, înaintea ta; se găsesc o sumedenie de astfel de meleaguri, mult mai aproape de casă, despre care poţi pretinde acelaşi

lucru, dar cu cheltuieli mult mai mici. Eu nu găsesc niciun motiv să rămâi la o depărtare aşa de mare în sud, din moment ce nu te îndoieşti că te găseşti la capătul dinspre vest al insulelor Java şi Sumatra; iar după aceea te poţi îndrepta spre nord, către Ceylon şi înspre coasta. Coromandel şi Madras, de unde poţi face rost de apă de băut şi de provizii proaspete; iar până acolo, se prea poate să ne descurcăm, mulţumitor cu proviziile pe care le avem până una—alta.

277

Era un sfat cât se putea de bine venit şi care nu trebuia trecut ca vederea, aşa că am pornit—o către vest, navigând la o latitudine ce s—a menţinut între treizeci şi unu şi treizeci şi cinci de grade şi ne—am bucurat de vreme foarte bună şi de vânturi favorabile timp de aproape zece zile, timp în care, după socoteala noastră, depăşisem insulele şi, prin urmare, puteam s—o cârmim spre nord; iar dacă nu nimeream în Ceylon, atunci cel puţin aveam să ajungem în marele si adâncul golf al Bengalului.

Dar ne înşelasem destul de tare în calculele noastre, căci după ce o apucasem către nord, cale de cincisprezece sau şaisprezece grade, ne—am trezit că avem iarăşi pământ la babord, la o distanţă de vreo trei leghe, aşa că am aruncat ancora cam la o jumătate de leghe de mal şi am trimis bărcile noastre cu echipajul lor să se dumirească al cărei ţări era ţărmul cu pricina. Am aflat că era o ţară cât se poate de paşnică, unde se găsea apă de băut, la care se putea ajunge cu uşurinţă, însă n—am zărit nici vite păscând şi nici vreun locuitor, iar noi eram speriaţi de—a binelea în ceea ce privea o scotocire mai în interiorul ţinutului, fiindu—ne proaspete în minte păţaniile de care tocmai avusesem parte; prin urmare, am dat la o parte gândul unei cercetări mai temeinice a locurilor şi ne—am mulţumit cu ce puteam găsi la îndemână, adică doar cu nişte fructe de mango sălbatice şi cu câteva plante de soiuri diferite, despre ale căror nume n—aveam habar câtuşi de puţin.

N—am zăbovit acolo, ci am plecat iarăşi în larg înspre nord—nord—vest, însă vreme de două săptămâni am avut parte de un vânt foarte slab, iar după acele două săptămâni am aruncat din nou ancora şi, ajungând pe uscat, am avut surpriza să ne pomenim pe ţărmul dinspre sud al insulei Java; şi, chiar în clipa în care aruncam ancora, am zărit un vas ce avea arborat un pavilion olandez, navigând în lungul ţărmului. Nu ne ardea câtuşi de puţin să stăm la taclale cu ei sau cu alţii de aceeaşi naţionalitate, dar i—am lăsat pe oamenii noştri să facă după cum vor crede de cuviinţă, atunci când vor coborî pe ţărm, adică să se vadă au ba cu olandezii; treaba noastră era să facem rost de provizii, cărora chiar începeam să le simţim lipsa din plin.

278

Ne—am hotărât să ne ducem pe mal cu bărcile, în cel mai potrivit loc peste care puteam da, şi să căutăm un port convenabil în care să ne putem pune la adăpost corabia, lăsându—ne în voia sorţii în ceea ce privea o eventuală întâlnire, cu prieteni sau duşmani, luând totuşi seama să nu petrecem prea mult timp pe acolo sau măcar nu atât cât să fie vreme să se trimită mesageri de—a curmezişul insulei, până la Batavia, iar de acolo, ocolind insulele, să vină niscaiva corăbii care să ne atace.

După cum ne era voia, am dat peste un port tocmai bun, în care puteam pluti pe o apă care avea o adâncime de vreo unsprezece metri, bine protejat de hachiţele vremii, oricare ar fi fost acestea; şi am făcut rost acolo de provizii proaspete, de nişte porci buni şi de nişte vaci; iar ca să ne facem şi o mică rezervă, am tăiat şaisprezece vaci şi le—am sărat carnea, pe care mai apoi am pus—o în butoiaşe, cât de bine am fost în stare, toate astea petrecându—se la o latitudine de opt grade de ecuator.

CAPITOLUL XVI. O mare corabie reperată spre nord — Cerem de la ei o contribuţie la aprovizionare — Tragem pe ţărmul de sud al Ceilonului — Purtarea proastă a oamenilor noştri acolo — Furtună violentă, în cursul căreia corabia noastră ajunge pe uscat. Tratative cu băştinaşii şi cu ambasadorul lor, un olandez bătrîn —

Până să isprăvim cu toate astea, s—au scurs vreo cinci zile, după care ne—am umplut butoaiele cu apă; iar în momentul în care ultima barcă venea la bord, plină cu ierburi şi rădăcini, iar noi ridicasem deja ancora şi întinsesem vela gabier ca să pornim la drum, am văzut o ditamai corabia care se îndrepta ţintă spre noi, venind dinspre nord. Habar n—aveam ce hram purta, dar am tras concluziile cele mai rele şi ne—am zorit cât am putut să ridicăm ancora şi să întindem restul pânzelor, să fim pregătiţi a asculta ce aveau de gând să ne zică, căci nu ne făceam griji prea mari văzând o singură corabie; dar bănuiala noastră era că am putea fi atacaţi dintr—o dată de o haită de trei ori patru vase.

279

În răstimpul petrecut cu ridicarea ancorei şi pregătirea ultimei bărci sosite, iată că vasul şi ajunsese la mai puţin de o leghe de noi şi, cum am crezut că avea de gând să ne atace, ne—am desfăşurat pavilionul cel negru la pupă şi steagul însângerat în vârful arborelui gabier, dându—ne astfel de gol, şi am apucat—o de—a dreptul spre vest, stându—le în calea vântului.

Se pare că socotelile lor în privinţa noastră fuseseră cu totul greşite, neaşteptându—se deloc să dea peste vreun duşman ori peste vreun pirat prin mările acelea; şi fiind convinşi că eram o corabie de—a lor, au fost buimăciţi de—a dreptul când şi—au dat seama de greşeala făcută; aşa că numaidecât au schimbat direcţia şi s—au îndreptat spre ţărm, înspre cea mai estică parte a insulei. Cât ai zice peşte, am schimbat şi noi direcţia şi am pornit pe urmele lor, cu luate pânzele întinse şi, după vreo două ore, ne—am apropiat cam la o bătaie de puşcă de ei. Cu toate că întinseseră toate pânzele pe care le aveau, nu puteau să facă altceva decât să primească lupta; şi în curând şi—au dat seama de disproporţia forţelor. Am slobozit o salvă de tun ca să—i facem să se oprească, ceea ce au şi făcut, trimiţând la noi, într—o barcă, soli cu un steag de pace. Le—am trimis înapoi barca, însă cu vorbă pentru căpitan că nu avea altă ieşire decât să—şi coboare steagul, să vină cu vasul la pupa corăbiei noastre şi să urce la bordul nostru chiar el în persoană, ca să afle ce doream de la el; cu toate astea, cum încă nu ne supărase şi n—a fost nevoie să ne ostenim să—l punem cu botul pe labe, ceea ce era limpede că nu ne—ar fi fost greu să facem, i—am încredinţat că—l vom lăsa pe căpitan să se întoarcă pe vasul său în deplină siguranţă, laolaltă cu toţi oamenii săi, şi că dacă ne vor da lucrurile pe care le vom cere, corabia lor va scăpa nejefuită. Solii au făcut cale întoarsă ducând cu ei acest mesaj şi s—a scurs ceva vreme, după ce au urcat la bord, până să dea jos pavilionul, ceea ce ne—a făcut să avem bănuiala că nu erau de acord cu propunerea noastră; prin urmare, am mai slobozit o nouă salvă şi, în câteva minute, am zărit cum îşi coborau barca; numaidecât ce barca a pornit, corabia lor şi—a coborât steagul şi s—a îndreptat către noi, după cum le cerusem.

280

Atunci când căpitanul a urcat la bordul corăbiei noastre, l—am pus să ne spună ce soi de încărcătură aveau, aflând că era vorba în principal de baloturi de mărfuri din Bengal pentru Bantam. I—am spus că până una—alta aveam nevoie de provizii, de care ei se puteau lipsi fără nicio grijă, căci se aflau aproape de capătul călătoriei; şi că dacă vor vrea să—şi trimită barca la ţărm împreună cu a noastră şi ne vor face rost de douăzeci şi şase de capete de vite negre, şaizeci de porci, nişte lichior, ceva rachiu de orez şi trei sute de baniţe de orez, îi vom lăsa să—şi vadă liberi de drum.

În privinţa orezului, ne—au dat nu mai puţin de şase sute de baniţe, atât cât aveau chiar la bord. Ne—au dat şi treizeci de butoiaşe de rachiu de orez tare bun, dar carne de vită şi de porc nu aveau nici ei câtuşi de puţin. Totuşi s—au dus la ţărm, însoţiţi de oamenii noştri, şi au cumpărat unsprezece boi şi cincizeci de porci, pe care i—au sărat pentru noi, după ce ne—au adus proviziile de la ţărm noi i—am lăsat să plece cu corabia lor.

Am zăbovit acolo vreme de şapte zile, înainte de a ne vedea la bord cu proviziile cu pricina, iar unii dintre oamenii noştri credeau că olandezii ne puseseră gând rău şi complotau pentru pieirea noastră; dar s—au dovedit foarte cinstiţi şi s—au dat peste cap să ne facă rost de vitele negre, numai că le—a fost imposibil să găsească atât de multe. Aşa că au venit şi ne—au mărturisit în faţă că dacă nu mai putem rămâne un timp mai îndelungat, nu le stătea în putinţă să găsească pentru noi mai multe capete de vite, decât cele unsprezece, cu care a trebuit să ne mulţumim, preferând să luăm contravaloarea celorlalte în

alte lucruri, decât să mai petrecem acolo cine ştie cât timp. La rândul nostru, ne—am purtat şi noi cinstit faţă de ei, neabătându—ne de la condiţiile asupra cărora căzusem de acord, căci n—am îngăduit niciunuia dintre oamenii noştri să se ducă la ei pe bord şi nici n—am lăsat pe vreunul dintr—ai lor să vină la noi; pentru că dacă s—ar fi dus la bordul vasului lor oricare dintre oamenii noştri, nimeni n—ar fi putut fi răspunzător pentru purtarea lor, cu nimic mai mult decât dacă s—ar fi găsit pe ţărm, într—un ţinut duşman.

281

Acum aveam provizii îndestulătoare pentru restul drumului; şi cum nu ne mai atrăgea niciun soi de pradă, am pornit veseli înainte, e coasta Ceylonului, unde intenţionam să facem o escală, pentru lua iarăşi la bord provizii şi apă de băut; nu s—a întâmplat nimic demn de luat în seamă în această parte a călătoriei noastre, cu excepţia faptului că am avut parte de vânturi nefavorabile, aşa că trarsarea s—a întins pe mai bine de o lună de zile.

Am aruncat ancora la ţărmul dinspre sud al insulei, dorind să n de—a face cu olandezii cât de puţin se putea; şi cum ei erau anii ţării în privinţa negoţului, cu atât mai abitir erau stăpânii ţărmurilor insulei, unde aveau o sumedenie de porturi şi, mai cu seamă, strânseseră toată scorţişoara, care este inima comerţului acelei insule.

Am luat apă de băut şi niscaiva provizii, dar nu ne—am prea dat de ceasul morţii să facem rezerve, căci mai aveam destul de consumat din vitele şi porcii cu care ne pricopsisem în Java. Am avut parte şi de o mică încăierare, pe ţărmul cu pricina, cu nişte localnici, pentru că unii dintre oamenii noştri s—au purtat un pic cam prea familiar cu doamnele băştinaşe, care, la drept vorbind, n—aveau niciun haz; Într—adevăr, erau în aşa hal de necioplite, încât dacă oamenii noştri n—ar fi avut obraz gros în această privinţă, nu prea le—ar fi dat inima ghes să se atingă de vreuna din ele.

282

N—am putut afla nicicând de la oamenii noştri ce anume le—au făcut, atât de fideli erau unii faţă de alţii în nemernicia lor; dar, una peste alta, am priceput totuşi că săvârşiseră o ticăloşie şi că n—a lipsit mult să plătească cu vârf şi îndesat pentru asta; căci bărbaţii femeilor s—au mâniat peste măsură şi i—au potopit într—un număr atât de mare, încât dacă n—ar fi sărit în ajutor încă şaisprezece oameni de—ai noştri, care sosiseră chiar la ţanc într—o altă barcă, ca să le scape pielea, deoarece nu erau decât unsprezece, şi să—i ia de acolo cu forţa, ar fi fost făcuţi harcea—parcea până la unul, căci localnicii erau vreo două—trei sute, înarmaţi cu suliţe şi lănci, armele obişnuite pe acele meleaguri, pe care ştiu să le arunce cu o îndemânare aproape de necrezut; iar dacă oamenii noştri s—ar fi încleştat în luptă cu ei, după cum unii dintre ei, mai îndrăzneţi, avuseseră de gând, fără îndoială că ar fi fost înfrânţi şi omorâţi. Chiar şi aşa însă, după cum s—au petrecut lucrurile, tot au fost răniţi şaptesprezece dintre ai noştri, dintre care unii chiar foarte serios. Erau însă mai curând speriaţi decât loviţi, căci cu toţii se şi vedeau cu mâinile pe piept, fiind convinşi că armele băştinaşilor fuseseră otrăvite. Dar William ne—a fost de folos şi cu acel prilej; căci, cu toate că doi dintre chirurgii noştri erau de aceeaşi părere cu cei vârâţi în sperieţi şi le spuseră oamenilor, prosteşte, că vor trece în lumea celor drepţi, William s—a pus voios pe treabă şi i—a tămăduit pe toţi, cu excepţia unuia, care s—a prăpădit mai degrabă pentru că băuse peste măsură punci din rachiu de orez decât din pricina rănii, întrucât din prea multa băutură se pricopsise cu o febră păcătoasă.

Ni se cam acrise de Ceylon, cu toate că unii dintre ai noştri erau de părere să se ducă înapoi pe ţărm, vreo şaizeci—şaptezeci de oameni, şi să se răzbune; dar William i—a lămurit să lase baltă un asemenea plan, iar printre oameni cuvântul său cântărea atât de greu, lucru care era valabil şi pentru noi, comandanţii, încât avea asupra lor o influenţă mai mare decât oricare dintre noi.

În ei fierbea gândul răzbunării şi ţineau morţiş să se ducă pe ţărm şi să facă bucăţi cinci sute de băştinaşi.

—Ei şi, le—a spus William, şi cu ce o să vă încălzească dacă o s, faceţi asta?

—Iac—aşa! a sărit unul dintre ei, vorbind în numele gloatei însetate de sânge, vom avea o satisfacţie.

—Bine, şi cu ce vă veţi simţi mai bine după aceea? a întrebai William.

La această întrebare nimeni n—a mai găsit niciun răspuns.

—Şi—apoi, a urmat William, dacă nu cumva mă înşel eu, treaba voastră sunt banii: acum aş cam dori să aflu cu ce vă veţi alege voi dacă veţi învinge şi face harcea—parcea două sau trei mii din aceste sărmane făpturi despre care ştiţi prea bine că n—au nicio leţcaie? Sunt doar nişte nenorociţi, prăpădiţi şi golaşi,

aşa că ce veţi câştiga de pe urma lor? Şi pe lângă asta, a mai adăugat William, poate că făcând ceea ce aveţi de gând s—ar putea foarte bine să pierdeţi cel puţin zece oameni dintre voi şi sunt şanse foarte mari ca chiar aşa să se întâmple. Aşa că, mă rog, ce folos în toată tărăşenia asta? Şi cum veţi da socoteală căpitanului pentru camarazii omorâţi?
283

Pe scurt, William a adus argumente atât de logice, încât a ajuns să—i convingă că ceea ce aveau de gând să facă nu era nimic altceva decât o crimă în toată legea; şi că oamenii aceia aveau şi ei propriile drepturi, iar nouă nu ne era îngăduit să le călcăm în picioare, după bunul nostru plac; că însemna să nenorocim nişte oameni fără nicio vină, care nu făcuseră decât să se poarte după cum le cereau legile naturii lor; şi că a săvârşi aşa ceva ar fi o crimă, ca şi cum ai întâlni un om la drumul mare şi l—ai omorî doar de dragul de a ucide, cu sânge rece, nepăsându—ţi nici cât negru sub unghie dacă a făcut vreun rău sau nu.

Toate aceste argumente i—au potolit până la urmă şi s—au mulţumit să plece şi să—i lase precum i—au găsit. În cea dintâi încăierare omorâseră vreo şaizeci—şaptezeci de băştinaşi, rănind cu mult mai mulţi, Insă în schimb ai noştri nu se aleseseră cu nimic din toată această vitejie, decât că prăpădiseră viaţa unui om şi că pe deasupra numărau şaisprezece răniţi, după cum am spus mai devreme.

Dar o altă păţanie, ne—a obligat, totuşi, să mai avem de—a face cu oamenii aceia şi aproape că era cât pe—aci să ajungem, prin ei, la capătul vieţilor şi a tuturor aventurilor noastre, toţi ca unul, căci la vreo trei zile după ieşirea în larg, plecând din locul în care avuseserăm încăierarea aceea, am căzut în ghearele unei furtuni năprasnice, cu vânt dinspre sud, sau mai degrabă taifun decât vânt, suflând cu furie din toate direcţiile sudului, căci se dezlănţuise cu sălbăticie dinspre sud—est până—n sud—vest, când dintr—o parte, când dintr—alta, neostoit, dar cu aceeaşi furie oarbă; în astfel de condiţii, nici nu izbuteam să manevrăm corabia; pe vasul la bordul căruia mă găseam eu, vela gabier a fost sfâşiată de trei ori, iar într—un târziu s—a prăvălit şi arborele gabier, retezat de la butuc; într—un cuvânt, do câteva ori chiar am fost azvârliţi spre ţărm; la un moment dat, dacă vântul nu şi—ar fi schimbat brusc direcţia, chiar în clipa aceea, am fi fost zdrobiţi într—o mie de arşice, izbindu—ne de o îngrămădire de stânci care se afla cam la o jumătate de leghe de mal; dar, după cum v—am zis, vântul îşi schimba direcţia dintr—un moment într—altul şi, în clipa aceea, începând să bată dinspre est—sud—est, ne—am trezii împinşi drept înainte şi ne—am pomenit la o distanţă faţă de ţărm mai mare de o leghe, în răstimp de o jumătate de oră. După aceea, vântul a suflat cu destulă înverşunare dinspre sud—sud—vest, apoi dinspre vest—sud—vest, târându—ne înapoi spre răsărit, la o distanţă bunicică de acea îngrămădire de stânci, unde am văzut o deschizătură largă între acele stânci şi ţărm şi am încercat să aruncăm ancora acolo; dar ne—am dat seama că nu se găsea niciun loc nimerit pentru a ancora, de jur—împrejur fiind doar stânci. Cu toate astea, ne—am încumetat totuşi s—o luăm prin deschiderea aceea, care se întindea pe vreo patru leghe. Furtuna nu s—a potolit şi, dintr—o dată, ne—am pomenit lângă un ţărm atât de îngrozitor, încât nici nu mai ştiam încotro s—o apucăm. Ne—am uitat cu ochii cât cepele în căutarea vreunui fluviu ori a vreunei guri de râu, ori a vreunui golf în care să putem afla adăpost, dar mult timp n—am descoperit nimic. Într—un târziu, s—a ivit un promontoriu alungit care se întindea atât de departe în larg spre sud, încât ne—a fost limpede că dacă vântul continuă să mai bată din aceeaşi direcţie, n—o să fim în stare să—l ocolim; aşa că ne—am dai cât am putut mai aproape de ţărm, pe latura ferită de vânt a promontoriului, şi am aruncat ancora într—o apă adâncă de vreo douăzeci şi doi de metri.

Vântul schimbându—şi însă iarăşi direcţia în timpul nopţii şi suflând ca turbat, ancorele noastre s—au desprins, iar corabia a înaintai până când s—a izbit cu cârma de uscat. Şi dacă vasul ar mai fi înaintat pe o distanţă cât jumătate din lungimea sa, s—ar fi sfârşit cu el, şi o dată cu el ne—am fi găsit pieirea cu toţii. Numai că ancora mare a rezistat şi am înfăşurat cât am putut din cablu, pentru a face corabia să se îndepărteze de uscatul de care ne lovisem. Doar mulţumită acestui cablu rămăsesem ancoraţi întreaga noapte; apoi către dimineaţă am avut impresia că vântul s—a mai potolit niţel; şi era bine pentru noi că astfel s—au petrecut lucrurile, căci, în ciuda sprijinului pe care—l avusesem în ancora mare, în zori am găsit corabia eşuată aproape de tot pe uscat, spre marea noastră surprindere şi uluire.
285

La reflux, când mareea a coborât şi apa a scăzut, corabia se afla pe un banc de nisip tare, aproape fără apă, care, după câte bănuiesc, nu mai găzduise nicicând vreun vas pe el; oamenii de prin partea locului s—au bulucit cu mic cu mare pe mal, holbându—se la noi ca la lin spectacol ori ca la o minune

nemaivăzută, de care erau uluiţi fără a avea habar ce să facă.

Am motive să bănuiesc că numaidecât ce ne—au zărit au şi trimis veste că acolo se găsea o corabie şi, totodată, despre starea în care tic aflam; căci în ziua următoare şi—a făcut apariţia un om de vază, despre care nu ştiu dacă le era rege ori altceva, dar care venise însoţit de o sumedenie de oameni, dintre care unii erau înarmaţi cu nişte lănci lungi, ca nişte halebarde; şi au coborât cu toţii până la malul apei şi s—au aşezat în ordine, chiar în faţa noastră. Au stat încremeniţi aproape o oră, fără să se clintească câtuşi de puţin, după Care vreo douăzeci dintre ei s—au apropiat sub conducerea cuiva care păşea înaintea lor, ducând un steag alb. Au intrat în apă până la brâu, căci valurile nu mai erau la fel de mari ca mai înainte, vântul domolindu—se şi suflând dinspre ţărm.

Cel din fruntea procesiunii ne—a învrednicit cu o cuvântare cât toate zilele, după cum ne—am putut da seama din gesturile pe care le făcea, iar din vreme în vreme răzbătea până la noi chiar şi glasul au, fără să pricepem însă o iotă din tot ce îndruga. William, care ne fusese întotdeauna de mare folos, cred că a fost şi de acea dată salvatorul nostru al tuturor. Iată care era situaţia. Individul, sau cum naiba i—aş putea zice, când şi—a isprăvit cuvântarea, a scos trei ţipete răsunătoare, căci altfel nu ştiu cum să le spun, după care a lăsat în jos, de trei ori, steagul său alb, făcându—ne apoi semn cu braţele, toi de trei ori, să ne ducem la el.

286

Recunosc că eu am fost de părere să coborâm o barcă echipată cu oameni şi să ne ducem; dar William nu s—a învoit cu niciun chip să mă lase să fac una ca asta: mi—a spus că n—ar trebui să avem încredere în nimeni; căci, dacă erau sălbatici şi de capul lor adică sub propria lor guvernare, apoi puteam să nu ne îndoim că aveau să ne facă de petrecanie la toţi; iar în cazul în care erau creştini, tot nu vom avea parte de o primire mai bună, dacă ştiau ce hram purtam noi; fiindcă era obiceiul celor din Malabar să—i trădeze pe toţi cei care le picau în mână; şi doar aceştia făceau parte din aceeaşi naţie; aşa că dacă nu voiam să ne lipsim de siguranţa noastră, apoi nu trebuia să ne ducem la ei sub niciun motiv. Eu am fost împotrivă mult timp şi i—am spus că de obicei avea dreptate de fiecare dată, dar în acest caz, nu credeam că dreptatea era de partea lui; că nici eu nu mă dădeam în vânt după riscuri fără rost, aşa cum nu se dădea nici el sau oricare altul; dar gândeam că toate seminţiile de pe faţa Pământului, chiar şi cei mai sălbatici dintre sălbatici, atunci când înalţă un drapel de pace, respectă cu cea mai mare sfinţenie propunerea paşnică făcură prin acel semnal; şi i—am oferit mai multe exemple din istoria călătoriilor mele pe continentul african, despre care v—am povestit la începuturile acestei scrieri; şi că doar nul puteam crede pe băştinaşii de aici mai răi decât alţii de teapa lor. Iar pe deasupra, i—am zis că situaţia în care ne găseam părea să fie de aşa natură, încât tot trebuia să cădem în mâinile cuiva şi că era mai bine să ajungem pe mâna lor, printr—un tratat de prietenie, decât să fim supuşi cu forţa; şi că chiar dacă aveau vreo stratagemă vicleană, eu înclinam cu toate astea pentru tratative cu ei.

—Bine, prietene, zise William foarte serios, dacă tu vrei morţiş să te duci, eu nu—ţi pot sta în cale, numai că voi dori să—mi iau rămas bun pentru vecie de la tine, la despărţire, căci, să fii sigur de asta, n—ai să ne revezi nicicând. Dacă noi, cei aflaţi pe corabie, o vom scoate cumva la capăt până la urmă, nu—ţi pot spune nimic sigur deocamdată; dar cel puţin pot să te încredinţez că nu ne vom jertfi vieţile de pomană, cu buna ştiinţă, aşa cum ai de gând tu să faci; Măcar ne vor apăra până la ultimele puteri, iar în cele din urmă, vom muri ca nişte bărbaţi, nu ca nişte tonţi duşi cu preşul de vicleşugurile unor sălbatici.

287

William mi—a vorbit cu atâta aprindere şi cu toate astea cu atâta siguranţă privitor la ce ne aştepta, încat şi eu am început să cântăresc cu mai multă luare—aminte riscurile la care eram pe cale să mă expun. Nu aveam câtuşi de puţin mai mult chef decât el să—mi las oasele pe acolo; şi totuşi nu duceam lipsă de curaj, aşa cum părea că se întâmplă cu el, în toată tărăşenia asta. Din această pricină, l—am întrebat dacă avea ştiinţă despre locul în care ne găseam ori dacă mai călcase vreodată pe acolo.

—Nu, mi—a răspuns el.

Atunci l—am întrebat dacă îi ajunsese cumva la ureche ori dacă citise ceva despre oamenii din insulă aceea şi despre apucăturile lor atunci când le picau creştini în mână; iar William îmi zise că auzise ceva despre cineva, pe nume Knox, şi că avea să—mi depene Istoria lui mai târziu. Knox, comandantul unei corăbii a Companiei Indiilor de Est, fusese aruncat pe ţărm, la fel ca şi noi, pe această Insulă Ceylon, deşi nu se putea spune dacă ajunsese chiar în acelaşi loc sau unde anume: îmi spuse în schimb că fusese momit de către sălbatici şi ademenit să se ducă pe mal, întocmai cum eram şi noi Ispitiţi de această dată;

şi că, după ce au pus mâna pe el şi pe cei optsprezece sau douăzeci de oameni ai lui, nu i—au mai lăsat niciodată să plece de acolo, ci i—au ţinut prizonieri sau le—au făcut de petrecanie, William nu putea şti precis care din două; dar ostaticii au fost duşi în interiorul ţării şi separaţi unii de alţii, de nu s—a mai auzit nimic de ei după aceea, lăsându—l la o parte pe fiul căpitanului, care a izbutit să scape ca prin minune, după douăzeci de ani petrecuţi în sclavie.

N—am avut vreme atunci să—i cer să—mi depene întreaga istorie a acelui Knox şi cu atât mai puţin să stau să—l ascult, povestindu—mi—o; dar cum se întâmplă de obicei în astfel de situaţii, când cineva începe să fie ceva mai impresionat, mi—am schimbat dintr—o dată atitudinea faţa de el.

288

—Ei bine, prietene William, i—am zis eu, atunci tu ce crezi că s—ar cuveni să facem? Vezi bine în ce hal suntem şi ce ne aşteaptă; trebuie să facem ceva, şi asta neîntârziat.

—Mda, am să—ţi spun ce trebuie făcut; în primul rând, să pui să se anine un drapel alb, aşa cum au încercat şi ei să ne ia ochii, iar după aceea să echipezi bine barca cea mare şi pinasa, cu cât mai mulţi oameni se pot înghesui în ele, dar care să aibă suficient spaţiu să mânuiască armele, şi apoi lasă—mă pe mine să mă duc cu ei, iar tu o să vezi ce voi face. Dacă o dau în bară, tu poţi scăpa; însă ţin să—ţi zic că, dacă se întâmplă una ca asta, va fi doar din vina mea, iar tu o să poţi trage învăţăminte de pe urma prostiei mele.

La început, nu—mi găseam cuvintele cu care să—i răspund, dar după o scurtă pauză i—am strigat:

—William, William, pentru mine ar fi o lovitură la fel de grea să te prăpădeşti tu, pe cât ţi—ar fi ţie să pier eu; iar dacă pe tine te pândeşte vreun pericol, îl doresc la fel de mult pe cât îl doresc şi pentru mine însumi. Prin urmare, dacă te învoieşti, hai să rămânem cu toţii pe corabie, să fim cu toţii în aceeaşi găleată şi să împărtăşim toţi aceeaşi soartă.

—Nu, nu, insistă William, nu—i nicio primejdie în planul pe care îl am eu în cap; poţi să mă însoţeşti şi tu dacă vrei. Dar numai daca te vei învoi să—mi dai ascultare şi să nu ieşi din cuvântul meu, iar atunci poţi fi încredinţat că, deşi vom coborî de pe corăbii, nimeni dintre noi nu se va apropia de ei mai mult decât e nevoie ca să ne audă când vom striga şi ca să stăm cu ei de vorbă de la depărtare. După cum observi, ei nu au bărci cu care să vină la noi; dar, zise William, eu aş vrea mai curând ca tu să—ţi pleci urechea la sfatul meu şi să rămâi pe vas, pentru a conduce corăbiile ghidându—te după semnele pe care ţi le voi face eu din barcă şi, în privinţa asta, hai să ne sfătuim un pic înainte de plecare.

Ei bine, mi—am dat seama că William se gândise la toate măsurile ce trebuiau luate şi nu era nici urmă de confuzie în mintea sa cu privire la ceea ce avea de făcut; aşa că i—am spus că trebuie să se considere conducătorul acelei acţiuni, iar noi ne vom pune cu toţii sub comanda sa, lucru ce voi avea grijă să fie respectat până în cele mai mici amănunte.

289

După această concluzie la care ne condusese discuţia noastră, William a dat ordin să coboare douăzeci şi patru de oameni în barca cea mare şi doisprezece oameni în pinasă, iar marea fiind acum destul de calmă, au pornit, cu toţii fiind înarmaţi până—n dinţi. În acelaşi timp, a poruncit ca tunurile corăbiei mari de pe partea cea mai apropiată de mal să fie încărcate cu gloanţe de muschetă, cuie ruginite, cioburi şi tot soiul de resturi de fier vechi, bucăţi de plumb şi orice altceva ne mai stătea la îndemână; şi să fim pregătiţi să deschidem focul imediat ce s—ar întâmpla să—l vedem dând jos steagul alb de pe catargul pinasei şi înălţând în locul lui o flamură roşie. După ce am pus la punct între noi acest plan, au plecat spre ţărm, adică William în pinasă, însoţit de doisprezece marinari, iar în urma lor barca cea mare, cu încă douăzeci şi patru de voinici, cu toţii bine clădiţi, hotărâţi şi straşnic înarmaţi. Au vâslit şi s—au apropiat de ţărm, oprindu—se la o distanţă de unde să poată vorbi cu băştinaşii, având ca şi ei un steag alb de pace şi propunând tratative. Bestiile, căci nu erau altceva, s—au arătat a fi foarte amabile, însă dându—şi seama că nu eram în stare să le pricepem graiul s—au dus şi au adus un olandez bătrân, pe care—l ţineau ostatic de o mulţime de ani, şi l—au pus să discute cu noi. Din tot ce ne—a îndrugat el se înţelegea că regele ţării îl trimisese pe generalul său să afle cine eram şi ce treburi învârteam pe acolo. William s—a ridicat în picioare la pupa pinasei şi i—a răspuns că, în această privinţă, el, olandezul, care după vorbirea şi glasul său pare european, îşi putea da seama lesne cine eram, precum şi de situaţia în care ne aflam; Iar corabia fiindu—ne eşuată pe uscat, doar acest fapt îl putea lămuri că treburile noastre acolo erau cele legate de soarta unei corăbii aliate în restrişte; aşa că William şi—a exprimat dorinţa de a afla la rândul său din ce pricină ne ieşise în întâmpinare atâta puhoi de lume, înarmat cu tot soiul de arme, ca şi cum ar

fi avut de gând să pornească război împotriva noastră.
290

Ni se răspunse că puteau avea motive temeinice să coboare pe ţărm, căci locuitorii ţinutului fuseseră îngrijoraţi de apariţia corăbiilor unor străini pe coastă; şi cum vasele noastre erau pline de oameni, care aveau cu ei tunuri şi alta arme, regele trimisese o parte din armata sa, pentru ca, în cazul în care s—ar fi încercat cotropirea ţării sale, să poată fi pregătit să o apere cum se cuvine, oricare ar fi fost situaţia.

Dar, zise olandezul, cum sunteţi nişte oameni asupra cărora s—a abătut nenorocirea, regele i—a ordonat generalului său, care se află şi el aici de faţă, să vă ofere tot ajutorul de care e în stare şi să vă poftească pe ţărm, unde să fiţi întâmpinaţi cu toată curtenia posibilă.

Fără să—l lase să—şi tragă răsuflarea, William i—a şi luat numaidecât vorba din gură.

—Înainte să—ţi dau un răspuns în legătură cu asta, aş vrea ca tu să—mi spui cine eşti, căci după vorbă îmi pari european.

Tălmaciul a răspuns că era olandez, fără să stea pe gânduri.

—De asta îmi dau prea bine seama şi singur, zise William, după vorba ta; dar eşti de fel chiar din Olanda sau eşti un băştinaş din această ţară, care a învăţat olandeza stând de vorbă cu olandezii stabiliţi, după câte am eu ştiinţă, în această insulă.

—Nu, a răspuns bătrânul, de fel sunt din Delft, din ţara Olandei, în Europa.

—Bine, continuă imediat William, dar oare tu eşti creştin ori păgân, sau eşti ceea ce noi numim un renegat?

—Sunt creştin, răspunse el.

Şi au ţinut—o tot aşa, în replici scurte, după cum urmează: William: Zici că eşti olandez şi creştin totodată; mă rog, te socoteşti om liber sau slugă?

Olandezul: Mă aflu în slujba regelui de aici şi în armata lui. William: Dar ești voluntar sau ostatic?
291

Olandezul: La drept vorbind, la început am fost prizonier, dar acum sunt liber, prin urmare, sunt voluntar.

William: Care vasăzică, fiind la început prizonier, acum te afli în slujba lui de bună voie şi nesilit de nimeni; dar eşti atât de liber, încât să poţi pleca, dacă ai vrea, la compatrioţii tăi?

Olandezul: Nu, nu pot zice una ca asta; compatrioţii mei locuiesc la mare distanţă de aici, în părţile de nord şi de est ale insulei, şi nu se poate ajunge acolo fără o învoire specială din partea regelui. William: Ei bine, şi cum se face că nu capeţi această învoire?

Olandezul: N—am cerut—o niciodată.

William: Şi, după câte bănuiesc eu, ştii bine că chiar dacă ai cere—o, n—ai căpăta—o niciodată.

Olandezul: În această privinţă, nu—ţi pot spune prea multe, dar de ce—mi pui toate aceste întrebări?

William: De ce ? Păi motivul meu este întemeiat, căci dacă tu ești creştin şi ostatic, cum poţi consimţi să ajungi o unealtă a acestor sălbatici, ca să ne trădezi şi să ne dai pe mâna lor pe noi, care suntem compatrioţi de—ai tăi şi creştini ca şi tine? Nu este oare o barbarie să te dedai la o astfel de mişelie?

Olandezul: Dar cum aş putea să vă trădez? Nu ţi—am spus doar că regele vă invită să veniţi pe ţărm şi că a dat poruncă să fiţi primiţi în mod curtenitor şi ajutaţi?

William: Din moment ce eşti creştin, lucru de care eu unul mă îndoiesc foarte tare, crezi oare că regele sau generalul, cum îi zici tu, crede măcar un cuvânt din tot ce spune?

Olandezul: Regele v—o promite prin gura marelui său general.

William: Nu te întreb ce promite şi nici prin intermediul cui, ci te întreb următoarele: Tu te poţi declara convins că nu are de gând să—şi calce în picioare promisiunea?

Olandezul: Cum pot să răspund la o astfel de întrebare? De unde să pot spune eu ce are el de gând?

William: Ne poţi spune ce crezi tu.

Olandezul: Eu nu vă pot spune dacă îşi va ţine promisiunea, dar cred că ar putea să facă şi asta.
292

William: Tare mi—e teamă că nu eşti decât un creştin cu două feţe. Acum hai să—ţi pun o altă întrebare: Tu crezi cu adevărat ce spui şi mă sfătuieşti să mă încred şi eu în ei şi să încredinţez vieţii noastre în mâinile lor, luând de bune promisiunile pe care le fac?

Olandezul: Eu nu sunt sfetnicul tău.

William: Poate că ţi—e teamă să—mi spui ce crezi cu adevărat pentru că te afli la cheremul lor. Spune—mi, te rog, pricepe careva dintre ei ce vorbeşti tu? Ştiu ei olandeza?

Olandezul: Nu, nimeni dintre ei nu înţelege o boabă, în privinţa asta nu—mi fac niciun fel de temeri.

William: Ei bine, atunci dă—mi un răspuns limpede, dacă eşti creştin. Este oare înţelept din partea noastră să ne aventurăm aşa, bazându—ne numai pe vorbele lor, şi să le cădem plocon, venind la e pe ţărm?

Olandezul: Mă întrebi de—a dreptul verde—n faţă. Te rog lasă—mă să—ţi pun şi eu o întrebare: Aveţi vreo speranţă să vă puteţi urni de aici, voi sau corabia voastră, dacă refuzaţi?

William: Da, da, ne putem salva corabia, acum că furtuna a contenit, nu ne facem griji din pricina asta.

Olandezul: În cazul ăsta, n—aş putea zice că cel mai bun lucru pentru voi ar fi să aveţi încredere în ei.

William: Bine, de această dată ai vorbit cinstit.

Olandezul: Dar eu ce să le zic lor?

William: Zile nişte vorbe care să le gâdile în mod plăcut urechea, aşa cum ne spun şi ei nouă.

Olandezul: Cam ce fel de vorbe plăcute?

William: Ei bine, zi—le să transmită regelui lor că suntem nişte străini care au fost azvârliţi pe coastă de o furtună grozavă; că îi suntem nespus de recunoscători pentru promisiunea de a ne trata cu bunăvoinţă şi că vom accepta invitaţia dacă o să rămânem în continuare în această stare jalnică; dar că, până una—alta, n—are niciun rost să coborâm pe mal; şi pe lângă asta, zi—le că nici nu putem pleca de pe corabie în halul în care se găseşte acum, că suntem nevoiţi să o îngrijim ca pe ochii din cap, că trebuie s—o desprindem de pe bane ţi că tragem nădejde ca după încă un flux sau două s—o readucem de—a binelea pe linia de plutire şi să ancorăm.

293

Olandezul: Dar el vă aşteaptă să coborâţi pe ţărm, pentru al vizi la şi a—i oferi un dar ca răsplată pentru amabilitatea sa.

William: După ce o să readucem corabia pe linia de plutire şi după ce o să—i astupăm spărturile, o să—i prezentăm omagiile noastre.

Olandezul: Dar aţi putea s—o faceţi chiar acum, la fel de bine ca şi atunci.

William: Stai un pic, amice, eu n—am spus că atunci vom veni la el; tu ai vorbit despre un dar pe care s—ar cuveni să i—l facem; asta Înseamnă să—i prezentăm omagiile noastre, aşa—i?

Olandezul: Bine, atunci să—i spun că veţi coborî pe ţărm după ce corabia voastră va fi readusă pe linia de plutire?

William: În privinţa asta, n—am nimic împotrivă, poţi să—i spui ce găseşti tu de cuviinţă.

Olandezul: Dar va turba de furie, dacă n—o fac.

William: Pe cine anume se va înfuria?

Olandezul: Pe voi.

William: Şi cu ce ne deranjează pe noi lucrul ăsta?

Olandezul: Cum, dar îşi va asmuţi întreaga armată împotriva voastră.

William: Şi ce s—ar întâmpla, dacă ar fi aici cu toţii chiar în clipa usta? Ce crezi tu că ne—ar putea face?

Olandezul: Regele ar da poruncă să se dea foc corăbiilor voastre și să vă aducă la el pe toţi.

William: Spune—i că dacă s—ar încumeta să facă aşa ceva, se prea poate să dea de dracu.

Olandezul: Are la cheremul lui un popor întreg.

William: Are şi vreo corabie?

Olandezul: Nu, niciuna.

William: Nici bărci?

Olandezul: Nu, nici bărci.

294

William: Păi în cazul ăsta, de ce crezi tu că nouă ne—ar păsa de oamenii lui? Ce ai putea tu să ne faci acum, chiar dacă ai avea cu tine o sută de mii de oameni?

Olandezul: O! dar ei sunt în stare să vă dea foc.

William: Să ne facă să luăm foc, vrei să spui; asta s—ar putea întâmpla, într—adevăr; însă să ne dea foc, asta nici pomeneală; pot să încerce, pe riscul lor, dar îi vom face harcea—parcea pe cei o sută de mii de oameni ai lui dacă se apropie în bătaia tunurilor noastre, de chestia asta să nu te îndoieşti.

Olandezul: Şi dacă regele vă oferă prizonieri, pentru a vă simţi în siguranţă?

William: Pe cine ar putea să ne dea, decât pe nişte simpli robi sau slugi ca tine, ale căror vieţi de bună seamă că nu le consideră mai preţioase decât preţuim noi un ogor englezesc.

Olandezul: Pe cine vreţi voi ca ostatic?

William: Pe el însuşi şi pe înălţimea ta.

Olandezul: Ce aţi face cu el?

William: Am face cu el cam acelaşi lucru pe care l—ar face şi el cu noi, adică l—am scurta de—un cap.

Olandezul: Şi cu mine ce—aţi face?

William: Ce—am face cu tine? Te—am duce înapoi acasă, în ţara ta, şi cu toate că meriţi să te legeni într—un ştreang, am face din nou din tine un om şi un creştin şi nu ne—am purta cu tine aşa cum te—ai fi purtat tu cu noi, să te trădăm şi să te dăm pe mâna unei gloate de păgâni cruzi şi sălbatici, care nu ştiu nici de Dumnezeu şi n—au niciun strop de milă pentru om.

Olandezul: Mă pui pe gânduri şi mâine vreau să vorbesc iarăşi cu tine despre toate astea.

CAPITOLUL XVII. Despotmolim corabia — Regele ţării trimite un potop de oameni pe ţărm — Convorbirea între William şi olandez — Luptă cu băştinaşii — Îl luăm cu noi pe olandez, printr—o stratagemă — Povestire despre aventura căpitanului Knox pe aceeaşi insulă —

Astfel solia a făcut cale întoarsă, iar William a venit înapoi la bord şi ne—a povestit de—a fir—a—păr discuţia avută cu bătrânul olandez, care a fost tare amuzantă, iar pentru mine plină de învăţăminte, căci aveam suficiente motive să recunosc că William chibzuise asupra situaţiei cu mai mult folos decât o făcusem eu.

295

Am avut norocul să desprindem corabia de pe bancul în care eşuase chiar în noaptea aceea şi s—o ancorăm cam la o milă şi jumătate mai în larg şi în apă adâncă, spre neţărmurita noastră satisfacţie; aşa că acum chiar ne durea în cot de regele olandezului nostru, cu suta sa de mii de oameni cu tot; şi la drept vorbind chiar ne—am amuzat niţel pe socoteala lor ziua următoare, când pe ţărm a coborât un potop de fiinţe; deşi nu erau decât o mână de oameni, in imaginaţia noastră ni se părea că nu erau mai puţin de o sută de mii de oameni şi că aveau cu ei şi nişte elefanţi; cu toate că chiar dacă ar fi avut o întreagă armată de elefanţi, tot nu ne—ar fi putut pricinui niciun rău, căci acum eram bine ancoraţi şi în afara razei lor de acţiune; la drept vorbind, noi ne credeam în afara razei lor de acţiune mai mult decât eram de fapt; şi şansele de a ne trezi iarăşi eşuaţi pe uscat erau de zece mii la una; căci vântul sufla dinspre ţărm şi cu toate că netezise apa în locul în care ne aflam noi, totuşi mânase refluxul în larg la o distanţă mai mare decât de obicei şi am putut vedea limpede cum nisipul în care ne împotmolisem noi mai înainte se întindea în formă de semilună şi ne înconjura cu cele două coarne ale sale, astfel încât ne găseam taman în mijlocul sau în centrul său, ca într—un golf rotunjit, feriţi de primejdie numai în locul în care ne aflam acum şi doar la apă adâncă dar cu moartea pândindu—ne de la doi paşi, aţinându—se la noi, ca să zic aşa, atât dinspre partea dreaptă, cât şi dinspre cea stângă; căci, la drept vorbind, cele două coarne ori vârfuri ale semilunii se întindeau cu aproape două mile dincolo de locul în care se găsea priponită la ancoră corabia noastră.

Pe partea dinspre est a bancului de nisip, care aproape ne înconjura, mişuna acel puhoi de oameni; şi cum cei mai mulţi dintre ei nu erau în apă decât până la genunchi, iar majoritatea dintre ei chiar nu mai sus de gleznă, se putea zice că de fapt ei ne asediau din partea aceea, precum şi de pe uscatul propriu—zis şi, pe o distanţă mai mică, chiar şi din cealaltă parte a bancului de nisip, alcătuind un semicerc, sau mai bine zis trei cincimi dintr—un cerc, pe o lungime de vreo şase mile; celălalt corn sau vârf de nisip al semilunii, care se afla la vest faţa de noi, fiind acoperit de o apă mai adâncă, îi oprise să se întindă şi în partea aceea la fel de mult.

296

Nici nu le trecea prin minte cât de mult ne fuseseră de folos şi cum, fără voia lor, şi prin cea mai desăvârşită ignoranţă, deveniseră piloţii noştri, în vreme ce noi, care nu măsurasem adâncimea apei, am fi putut da de bucluc înainte de a ne dumiri ce se petrece. E adevărat puteam sonda adâncimea apei din noul nostru port înainte de a ne încumeta în rada lui, însă nu pot spune cu certitudine dacă am fi făcut—o au ba; căci eu unul, în ce mă privea, n—aveam nici cea mai palidă bănuială cu privire la situaţia reală în care ne aflam. Cu toate astea, zic, înainte de a ridica ancora, s—ar fi cuvenit să aruncăm o privire mai atentă în jurul nostru. Sunt convins că ar fi fost de datoria noastră s—o facem, căci, pe lângă acele hoarde de furii cu chip omenesc, mai aveam şi o corabie cu o strecurătoare şi toate pompele noastre izbuteau cu greu să oprească apa să se ridice peste noi, iar dulgherii se găseau cu toţii pe bord, trudindu—se din răsputeri să dibuie şi să cârpească spărturile cu care ne pricopsisem, înclinând vasul ba pe o parte, ba pe alta; era tare distractiv să vezi cum, atunci când oamenii noştri înclinau corabia către latura unde se afla şleahta aceea de sălbatici, pe nisipurile cornului dinspre est, băştinaşii păreau atât de uimiţi, nehotărându—se dacă să se sperie sau să se bucure, încât îi lovea un soi de buimăceală şi se strigau unul pe altul, ţipând şi urlând într—un fel imposibil de descris.

În vreme ce ne ocupam cu repararea corăbiei, căci eram tare zoriţi, puteţi fi siguri de asta, folosind toate braţele de lucru, atât pentru a astupa spărturile, cât şi pentru a drege catargele, parâmele şi velatura, care cu toate avuseseră de suferit, la montarea şi echiparea unui nou arbore gabier principal, sau la cârpirea altor neajunsuri de acest soi; aşadar, pe când eram prinşi până peste cap cu astfel de treburi, am zărit un convoi de aproape o mie de oameni desprinzându—se de grosul oştirii sălbaticilor, care se găsea

în partea din fund a golfului, şi apropiindu—se de—a lungul ţărmului, împrejurul bancului de nisip, până când au ajuns chiar faţă în faţă cu flancul dinspre est al vasului nostru, oprindu—se la cel mult o jumătate de milă de noi. Apoi l—am văzut pe olandez înaintând şi venind către noi de unul singur, cu drapelul său alb şi cu toate mişcările pe care le mai făcuse şi înainte, şi iată—l că s—a oprit.
297
Oamenii noştri tocmai izbutiseră să îndrepte iarăşi vasul, în clipa în care sălbaticii au ajuns în faţa flancului nostru, şi tocmai reuşisem, din fericire şi spre marea noastră satisfacţie, să dăm de urmă şi să astupăm şi spărtura cea mai periculoasă a navei; prin urmare, am poruncit ca bărcile să fie lăsate la apă şi să fie echipate cu aceiaşi oameni ca şi în ziua dinainte, iar William să se ducă din nou cu ei, pe post de solie. M—aş fi dus eu însumi, dacă aş fi înţeles olandeza, dar cum nu pricepeam o iotă, n—avea niciun rost, căci n—aş li izbutit să înţeleg o boabă, decât în tălmăcirea lui William, plăcere pe care mi—o puteam rezerva la fel de bine şi după aceea. Singurele instrucţiuni pe care am ţinut să i le dau lui William au fost ca, dacă era cu putinţă, să—l ia cu el pe bătrânul olandez şi, dacă reuşea, să—l iacă să vină chiar la bord.

Ei bine, William s—a dus ca şi mai înainte; iar când a ajuns la vreo şaizeci de metri de ţărm, a ridicat un drapel alb, aşa cum făcuse şi olandezul şi, întorcând barca cu flancul înspre mal, iar oamenii săi rezemându—se de vâsle, convorbirile ori dialogul s—au reînnodat în felul următor:

William: Ei bine, prietene, acum ce mai ai să ne spui?

Olandezul: Vin cu acelaşi mesaj de pace cu care am venit şi ieri.

William: De ce tot umbli cu cioara vopsită că vii cu o solie împăciuitoare, când ai în spatele tău puhoiul ăsta de oameni, cu toate armele lor prosteşti de război? Mă rog, ce zici că ai de gând?

Olandezul: Regele ne zoreşte să—l invităm pe căpitan şi pe toţi oamenii lui să coboare pe mal şi a dat poruncă supuşilor săi să se poarte cu cea mai mare amabilitate de care sunt în stare.

William: Ei bine, şi rostul acestei gloate este să ne poftească pe mal?

Olandezul: Nu se vor atinge de niciun fir de păr din capul vostru, dacă veţi veni pe mal în mod paşnic.
298
Williara: Bine, şi cam ce crezi tu că ne pot face altminteri, dacă nu venim?

Olandezul: Eu unul mi—aş dori să nu vă facă niciun rău nici atunci.

William: Dar, te rog, prietene, încetează să mai faci pe prostul şi nu mai fi nemernic, nu vezi că acum ne doare—n cot de toată oştirea ta şi că suntem în afara oricărei primejdii, căci ei nu au ce să ne facă? Oare ce te face să te porţi în felul ăsta, atât de naiv şi atât de mişelesc totodată?

Olandezul: Ei bine, s—ar putea să vă socotiţi mai în siguranţă decât sunteţi de fapt, dar voi n—aveţi de unde să ştiţi ce v—ar putea face ei. Însă vă pot încredinţa că sunt în stare să vă facă mult rău, poate chiar să vă dea foc corăbiei.

William: Presupunând că aşa ceva ar fi adevărat, cu toate că eu sunt sigur că nu e, vezi bine că mai avem şi alte vase care să ne ducă — şi arătă cu mâna înspre goeletă[4].

Olandezul: Asta nu înseamnă nimic pentru noi, căci chiar dacă aţi avea zece corăbii în loc de una, tot nu v—aţi încumeta să coborâţi pe mal cu gânduri războinice, cu toţi oamenii pe care—i aveţi; noi suntem prea mulţi pentru voi.

William: Şi de data asta gândeşti una şi spui alta; iar noi o să—ţi arătăm de ce suntem în stare atunci când prietenii noştri ni se vor alătura, căci doar auzi că ne—au dat de urmă[5].

Olandezul: Da, aud cum trag, dar nădăjduiesc că vasul vostru nu va face şi el acelaşi lucru, drept răspuns; căci dacă aţi face una ca asta, generalul nostru ar lua—o drept o încălcare a armistiţiului şi ar da poruncă armatei sale să slobozească o ploaie de săgeţi asupra voastră, cei de pe corabie.
299
William: Poţi să nu te îndoieşti de faptul că şi corabia noastră va trage, ca să ne facem auziţi de camarazii noştri, dar nu vor trage cu ghiulele. Dacă generalul vostru n—are altceva mai bun de făcut, poate să deschidă balul când îi vine lui, dar poţi fi sigur că io vom întoarce cu vârf şi îndesat.

Olandezul: Şi atunci, eu ce trebuie să fac?

William: Păi, să te duci la el şi să—i spui dintr—un început cum stau lucrurile şi să—l faci să înţeleagă

[4] ***Nota căpitanului Bob.*** Chiar atunci am zărit goeleta, care venea către noi dinspre est, apropiindu—se de—a lungul coastei, la o depărtare de vreo două leghe, ceea ce ne dădea o mulţumire nemaipomenită, căci lipsise vreme de treisprezece zile.

[5] Chiar atunci goeleta trăgea cinci salve de tun, încercând să primească semne de viaţă din partea noastră, căci de văzut nu ne vedeau încă.

că salva trasă de corabia noastră n—are nici în clin nici în mânecă cu el şi cu oamenii lui, după care să te întorci şi să ne spui ce crede despre toate astea.

Olandezul: Nu, am să—i trimit un mesaj, ceea ce este la fel de bine.

William: Fă cum crezi de cuviinţă; însă cred că ar fi mai nimerit să te duci tu însuţi; căci dacă oamenii noştri apucă să tragă înainte ca solia ta să ajungă la el, mă bate gândul că generalul s—ar înfuria peste măsură şi se prea poate ca toată mânia lui să se reverse chiar asupra ta; căci, în ceea ce priveşte furia lui împotriva noastră, îţi ziceam dinainte că pentru noi nu valorează mai mult decât o ceapă degerată.

Olandezul: Le acorzi prea puţină importanţă, căci habar n—ai de ce sunt în stare.

William: Faci prea mult caz, ca şi cum aceşti sărmani sălbatici prăpădiţi ar fi în stare de cine ştie ce lucruri nemaivăzute; hai să ne convingem, rogu—te, ce grozăvii puteţi face voi, cu toţii, căci pe noi ne doare—n cot; dacă ai chef poţi să cobori drapelul tău de pace, iar distracţia n—are decât să înceapă.

Olandezul: Eu aş prefera ca voi să vă înţelegeţi pe cale paşnică şi să vă fac pe toţi să vă despărţiţi în termeni prieteneşti.

William: Chiar nu eşti altceva decât un nemernic şi un om cu două feţe, căci e limpede că ştii bine că ei ar vrea să ne convingă să coborâm pe mal, doar ca să ne prindă în capcană şi să ne ia prin surprindere; şi cu toate astea tu, care eşti creştin, după cum îţi zici, ai vrea să ne faci să venim pe ţărm şi să ne lăsăm vieţile la cheremul sălbaticilor care habar n—au nici ce—i mila, nici ce—i omenia şi nici buna cuviinţă; cum de poţi fi atât de ticălos!?

300

Olandezul: Cum de—mi poţi arunca asemenea vorbe? Ce ţi—am făcut eu şi ce ai vrea oare să fac?

William: Să nu te porţi ca un trădător, ci ca unul care a fost cândva creştin, şi ar mai fi şi acum, dacă nu ai fi olandez.

Olandezul: Zău că nu ştiu ce să fac; tare mi—aş dori să fim departe de ei, căci sunt o seminţie sângeroasă.

William; Rogu—te, nu te mai învârti ca un câine în jurul cozii, tot întrebându—te ce s—ar cuveni sau nu să faci; ştii să înoţi?

Olandezul: Da, ştiu să înot; dar în cazul în care aş încerca să înot până la voi, m—aş alege cu o mie de săgeţi şi de suliţe înfipte în spate, înainte de a ajunge până la barca voastră.

William: O să aduc barca cât mai aproape de tine şi am să te iau la bord, în ciuda tuturor. O să tragem o singură salvă şi fac prinsoare că toţi cei de lângă tine se vor risipi care—ncotro cu cea mai mare grabă, aidoma unui stol de vrăbii speriate.

Olandezul: Te asigur că te înşeli în ceea ce îi priveşte; dimpotrivă, ar veni cu toţii în goană până la ţărm şi ar trage asupra voastră cu săgeţi de foc şi v—ar transforma atât barca cât şi corabia în nişte torţe şi ar pârjoli tot în jurul capetelor voastre.

William: O să ne asumăm şi riscul ăsta dacă vrei să ni te alături.

Olandezul: Vă veţi purta în mod cinstit faţă de mine, când voi ajunge printre voi?

William: În privinţa asta, îţi dau cuvântul meu de onoare, dacă tu însuţi te vei dovedi cinstit.

Olandezul: Nu mă veţi lua ostatic?

William: Îmi pun capul chezăşie pentru tine şi te asigur că vei fi un om liber şi te vei putea duce unde îţi va fi voia, cu toate că, drept să—ţi spun, nu prea meriţi una ca asta.

Chiar în clipele acelea corabia noastră a tras o salvă de trei lovituri de tun, ca să dea de veste goeletei că o zărisem şi imediat ne—am dat seama că ea pricepuse semnalul şi venea întins spre locul în care ne aflam; dar este imposibil de descris buimăceala şi greţoasele zgomote nedefinite, graba şi panica generală care au pus dintr—o dată stăpânire pe puhoiul acela de oameni, în urma faptului că noi trăsesem cele trei lovituri de tun. Numaidecât s—au şi repezit cu toţii la arme, căci dacă aş spune despre ei că s—au orânduit în linie de tragere ar însemna să nu spun nimic.

După aceea, la o comandă, au înaintat cu toţii, la grămadă, până la malul mării şi, hotărându—se să ne pricopsească cu o salvă din armele lor de foc, căci aşa ceva erau, ne—au servit fără zăbavă cu o sută de mii de săgeţi dintr—ale lor, fiecare dintre ele purtând în vârf un mic săculeţ, de pânză înmuiată în pucioasă sau în ceva de soiul ăsta; zburând prin aer, nimic nu le împiedica să se aprindă în zbor, şi de cele mai multe ori chiar aşa se şi petreceau lucrurile.

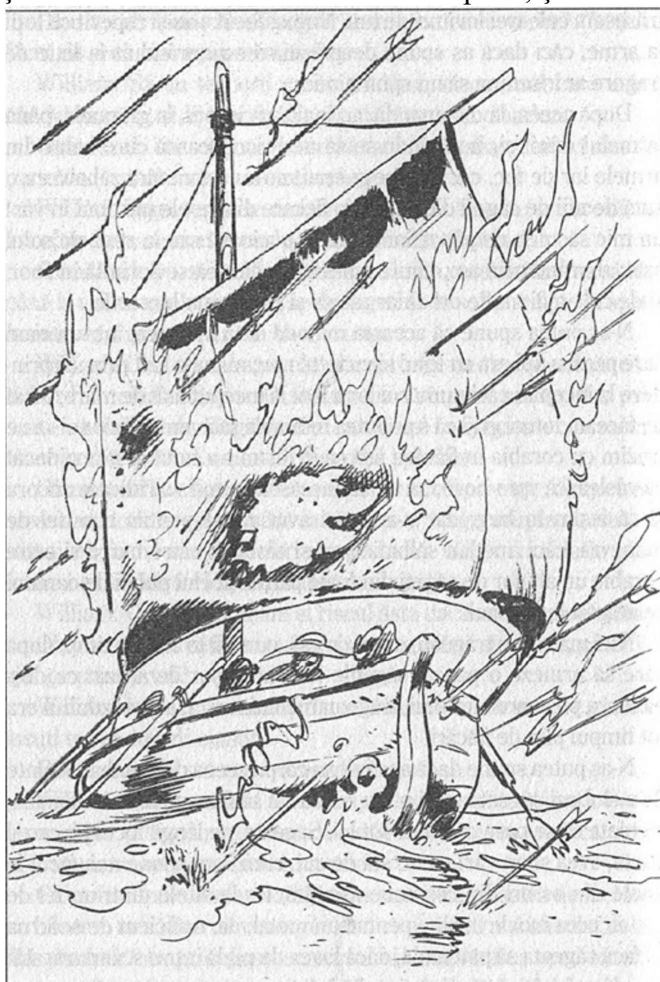
N—aş putea spune că această metodă de a ne ataca, într—un mod care pentru noi era cu totul şi cu totul nou, nu ne—a luat prin surprindere la început; căci numărul lor a fost la început atât de mare, încât

ne făceam totuşi griji că s—ar putea întâmpla să avem ghinionul să ne trezim cu corabia în flăcări; aşa că William s—a hotărât numaidecât să vâslească spre bord, să ne lămurească pe toţi să ridicăm ancora şi să ieşim în larg; dar n—am mai avut răgaz pentru o astfel de manevră, căci imediat sălbaticii au şi slobozit către barcă şi către corabie un alt nor de săgeţi din toate părţile acelui puhoi de oameni ce se găseau pe mal.

Nici măcar nu trăgeau, ca să zic aşa, cu toţii în acelaşi timp, după care să urmeze o pauză; săgeţile lor fiind uşor de aşezat cu despicătura pe coarda arcului, trăgeau încontinuu, aşa că văzduhul era tot timpul plin de flăcări.

N—aş putea spune dacă aprindeau cârpa aceea de bumbac înainte de a slobozi săgeata, căci n—am remarcat să fi avut foc la îndemână, cu toate că se pare că aveau totuşi. Săgeata, pe lângă focul pe care—l purta, avea şi un vârf ca un soi de cui, cum i—am spune noi, făcut la unele din os ori din cremene ascuţită, iar la altele dintr—un fel de metal, prea moale în sine pentru un metal, dar suficient de solid ca să facă săgeata să pătrundă, dacă lovea de pildă într—o scândură, atât de adânc încât să rămână ţintuită în ea.

William şi oamenii lui şi—au dat destul de repede seama cum stau lucrurile, ca să se facă una cu marginile bărcii, construită chiar în acest scop, bordul fiind atât de ridicat, încât se puteau ghemui cu uşurinţă la adăpostul lui, în aşa fel încât să nu fie atinşi de nicio săgeată trimisă, cum am zice noi, drept la ţintă sau în linie dreaptă.; în ceea ce privea însă săgeţile ce ar fi putut cădea asupra lor din aer, cu boltă, împotriva lor nu aveau cum să se apere, deci se expuneau totuşi unui risc. La început, ai noştri au prins să se depărteze vâslind, dar înainte de a se urni din loc au slobozit cu toţii o salvă cu armele mici, trăgând în cei care se aflau în preajma olandezului; William le—a ordonat să se încredinţeze că îi ţintesc pe alţii, în aşa fel încât să nud nimerească chiar pe el, şi oamenii aşa au şi făcut.

303

Nu puteam striga la ei acum, căci zarva pe care o iscasem era atât de mare, încât n—ar fi izbutit să audă pe nimeni; dar oamenii noştri nu şi—au pierdut cumpătul şi au vâslit plini de îndrăzneală mai aproape de ei, căci la început fuseseră împinşi ceva mai departe, iar atunci când am mai micşorat distanţa ce—i despărţea au mai slobozit o salvă, care i—a zăpăcit de—a binelea pe băştinaşi şi am putut vedea de

pe corabie că unii dintre ei au fost răniţi, iar alţii chiar omorâţi.

Ne—am gândit că disproporţia forţelor era prea mare şi drept urmare le—am făcut semn oamenilor noştri să se îndepărteze iarăşi de ei, ca să ne putem distra şi noi puţin, după cum o făcuseră şi ei; însă săgeţile se abăteau asupra vâslaşilor într—o ploaie atât de deasă, căci acum se aflau destul de aproape de ţărm, încât nu aveau cum să vâslească; aşa că şi—au întins un pic vela, gândindu—se că ar putea vâsli în lungul coastei, protejaţi fiind de parapetele bărcii, dar pânza abia fusese întinsă, de cel mult vreo şase minute, că s—au şi trezit numaidecât cu cinci sute de săgeţi de foc trase în ea şi prin ea şi, în cele din urmă, au transformat—o într—o vâlvătaie; iar oamenii noştri erau ameninţaţi încă de pericolul ca de la pânza în flăcări să se aprindă întreaga barcă, ceea ce i—a făcut să vâslească din toate puterile şi să urnească barca din loc, atâta cât şi cum au izbutit s—o facă, pentru a ajunge măcar ceva mai departe.

În acest răstimp însă, întreaga oaste de sălbatici ni se oferea drept ţintă generoasă; şi cum noi nu manevrasem corabia astfel încât să ajungă cât mai aproape de ei, am tras în plin, acolo unde era gloata mai înţesată, slobozind şase sau şapte salve, cu câte cinci tunuri deodată, folosind drept muniţie fiare vechi, gloanţe de muschetă şi o sumedenie de alte proiectile.

304

Ne puteam da lesne seama că dădusem iama printre ei, că ucisesem şi rănisem o mulţime şi că se arătau tare surprinşi de acel lucru; dar nici vorbă să le dea prin minte să se clintească din loc, ci rămâneau ţintuiţi acolo, iar în tot acest timp săgeţile lor de foc zburau în nori la fel de deşi ca şi mai înainte.

Într—un târziu, ploaia de săgeţi a contenit dintr—o dată, iar bătrânul olandez a venit alergând în jos către mal, singur, cu drapelul său alb fluturându—i în mâini, ca şi mai înainte, agitându—l cât putea el de sus şi făcând semne înspre barca noastră să se întoarcă la el din nou.

La început, William n—avea niciun chef să—şi plece urechea spre el, dar omul făcându—i în continuare semne să se întoarcă înapoi, în cele din urmă William s—a înduplecat şi s—a dus; iar olandezul i—a spus că se dusese la general, care se înmuiase de—a binelea în urma măcelului de care avuseseră parte oamenii lui şi că acum îl avea la mână şi că putea obţine orice de la el.

—Orice, s—a arătat uimit William, dar noi n—avem cu el nici în clin nici în mânecă. N—are decât să—şi vadă de treburile lui şi să—şi mute oamenii în afara bătăii tunurilor noastre; doar e în stare să facă una ca asta, nu—i aşa?

—Ehe, a zis olandezul, dar el nu îndrăzneşte, nici să se urnească din loc, nici să dea ochii cu regele; dacă măcar câţiva dintre oamenii voştri nu coboară pe ţărm, regele îl va trimite cu siguranţă la moarte.

—Ei bine, în cazul ăsta, răspunse William, e un om mort; căci dacă ar fi vorba să salvăm viaţa lui şi a puhoiului de oameni ce—l însoţeşte, apoi tot nu va avea nicicând la cheremul său pe careva dintre noi. Dar ţie am să—ţi dezvălui, urmă William, cum îl poţi trage pe sfoară şi cum îţi poţi câştiga propria libertate, dacă ai de gând să—ţi mai revezi vreodată patria şi dacă nu cumva ai ajuns un sălbatic, în stare să—i placă să—şi petreacă restul zilelor printre necredincioşi şi barbari.

305

—Aş face din toată inima una ca asta, a zis olandezul; însă dacă m—aş încumeta să încerc să înot acum până la voi, ei mi—ar veni de hac înainte de a ajunge la jumătatea drumului, cu toate că se află atât de departe de mine. În schimb, sunt în stare să ţintească foarte bine.

—Dar, a continuat William, am să te învăţ cum să vii la noi cu îngăduinţa lui. Mergi la el şi spune—i că ţi—am propus să te iau la bord, pentru a încerca să—l lămureşti pe căpitan să coboare pe ţărm, şi că eu unul nu m—aş opune dacă el ar vrea să se aventureze.

Olandezul a părut încântat de plan chiar de la primele vorbe.

—Am s—o fac, a zis el; sunt convins că mă va lăsa să vin. Şi iată că o rupe la fugă, ca şi cum ar fi avut de transmis o veste aducătoare de bucurie, şi—i îndrugă generalului cum că William făgăduise că, dacă ar veni la bordul corăbiei l—ar lămuri pe căpitan să se întoarcă împreună cu olandezul. Generalul,a fost îndeajuns de prostovan, încât să—i ordone să se ducă şi i—a poruncit să" nu vină înapoi fără căpitan, ceea ce olandezul a şi promis, căci putea să facă o astfel de făgăduială fără să—l mustre conştiinţa.

Prin urmare, ai noştri l—au luat în barcă şi l—au adus la bord, iar faţă de sălbatici şi—a ţinut promisiunea, căci nu s—a mai întors la ei nicicând; şi, după ce goeleta a ajuns la gura canalului unde ancorasem noi, am ridicat ancora şi am întins pânzele. Dar, în vreme ce ne îndreptam către larg, fiind încă destul de aproape de ţărm, am slobozit o salvă de trei lovituri de tun, prefăcându—ne că tragem în ei, însă fără muniţie, căci nu ne mai era de niciun folos să le pricinuim vreun rău. După aceea, am tras o

chiuitură, cum zic marinarii, adică am strigat spre ei în semn de triumf şi astfel le—am răpit ambasadorul. Cât despre ce o fi avut de pătimit după aceea generalul, despre asta nu ştim nimic.

Acest capitol, când l—am povestit unuia din prietenii mei, după întoarcerea mea din acele peregrinări, s—a potrivit atât de bine cu istorisirea sa despre ceea ce a avut de pătimit un oarecare domn Knox, un căpitan englez, care cu ceva vreme în urmă fusese momit de sălbaticii de pe acele meleaguri să coboare pe ţărm, încât nu se putea ca eu să nu mă simt foarte satisfăcut gândindu—mă de câte belele scăpasem cu toţii; şi cred că nu poate fi decât plin de învăţăminte să depăn şi cealaltă poveste, care e scurtă, alături de a mea, pentru a arăta, oricui va cid aceste pagini, din ce am scăpat eu şi pentru a împiedica pe oricine să se lase prins într—o astfel de capcană mişelească, dacă va avea de—a face cu locuitorii cu două feţe din Ceylon. Povestea este cea pe care v—o relatez.

306

Insula Ceylon fiind locuită în cea mai mare parte de barbari, care nu permit niciun soi de comerţ sau de legături cu vreo naţiune europeană şi care sunt inaccesibili oricăror călători, va fi de folos să istorisim cu ce ocazie autorul acestei povestiri s—a întâmplat să ajungă pe insula cu pricina şi ce ocazii a avut el să facă pe deplin cunoştinţă cu oamenii, cu legile şi obiceiurile lor, aşa încât ne putem baza cu atât mai mult pe istorisirea sa, luând seama la aceasta după cum merită, pentru ineditul şi pentru adevărul pe care îl conţine; despre toate acestea autorul ne oferă o scurtă relatare, în felul său. Cuvintele sale le reproduc în cele ce urmează.

În ziua de 21 ianuarie a anului 1657, fregata Aune, din Londra, comandată de căpitanul Robert Knox, a ridicat pânzele ieşind din Downs, aflându—se în serviciul onorabilei companii engleze a Indiilor de Est. Pleca cu destinaţia Fort St. George, pe coasta Coromandel, ca să facă negoţ dintr—un port al Indiei într—altul, vreme de un an; iar după ce şi—a dus la bun sfârşit această misiune, pe când îşi încărca mărfurile în vederea întoarcerii în Anglia, aflându—se în drum spre Mattipatam, în ziua de 19 noiembrie 1659, s—a stârnit o furtună atât de puternică, încât mai multe vase au fost azvârlite pe uscat, iar căpitanul n—a avut încotro şi a fost obligat să—şi taie arborele mare de la butuc, ceea ce a pricinuit corăbiei stricăciuni atât de mari, încât n—a mai fost în stare să—şi continue călătoria; aşa că golful Cotiar din insula Ceylon fiind cât se poate de nimerit pentru situaţia deznădăjduită în care se găseau, Thomas Chambres, *esquire*, ajuns între timp Sir Thomas Chambers, agentul de la Fort St. George, a dat ordin să îmbarce la bord nişte pânzeturi şi nişte neguţători indieni de la Porta Nova, care s—ar fi putut îndeletnici acolo cu neguţătoria, în vreme ce corabia zăbovea pentru a—şi monta catargul şi a—şi drege restul stricăciunilor provocate de furtună. Aflându—se la cea dintâi venire a lor pe acele meleaguri, după ce negustorii indieni au fost duşi pe ţărm, căpitanul şi oamenii lui se arătau tare neîncrezători faţă de băştinaşi, din pricina faptului că englezii nu făcuseră nicicând vreun soi de negoţ cu aceştia, nici nu avuseseră de—a face în vreun fel cu ei vreodată; dar după ce au petrecut pe acolo vreo douăzeci de zile, coborând pe ţărm şi venind înapoi după voia inimii, fără să aibă parte de niciun neajuns din partea oamenilor locului, au început să dea la o parte orice gânduri de neîncredere cu privire la băştinaşii acelor meleaguri, care îi întâmpinaseră cu atâta amabilitate în schimbul banilor lor.

307

În acest timp, regele ţării prinsese de veste despre venirea lor şi, neştiind ce hram poartă, trimisese la ei un *dissuava,* adică un general, cu o oaste, iar generalul trimisese neîntârziat o solie la căpitan, pe bord, pentru a—i aduce la cunoştinţă dorinţa de a se duce la el, pe ţărm, pretinzând că avea o scrisoare de la rege. Căpitanul întâmpină mesajul cu salve de tun şi—i ordonă fiului său, Robert Knox, şi domnului John Loveland, neguţătorul corăbiei, să coboare pe ţărm şi să—l aştepte acolo. Când au ajuns dinaintea sa, generalul i—a întrebat cine erau şi cât timp aveau de gând să zăbovească acolo. I—au răspuns că erau englezi, că nu vor zăbovi mai mult de douăzeci ori treizeci de zile şi doreau să li se dea voie să facă negoţ în portul maiestăţii sale. Răspunsul a fost că regele era încântat să afle că au venit englezi în ţara sa şi că îi dăduse lui poruncă să—i ajute, după cum le va fi voia, şi că trimisese şi o scrisoare care nu trebuia predată decât în mâna căpitanului. Ei se găseau atunci la douăsprezece mile de ţărmul mării, aşa că totuşi căpitanul nu putea pleca de pe corabie pentru a veni atât de departe; dar dacă generalului îi făcea plăcere să urce la bord, căpitanul o să—l întâmpine acolo pentru a primi scrisoarea. După această discuţie, *dissuava* şi—a exprimat dorinţa ca ei să petreacă noaptea acolo, pentru ca a doua zi în zori să vină şi el cu ei, lucru cu care au fost de acord, pentru a nu—l supăra pentru o nimica toată. In seara cu pricina, *dissuava* i—a trimis în dar căpitanului nişte vite, fructe şi alte lucruri, pe care întreaga noapte le—au tot

cărat mesagerii şi care, a doua zi în zori, au fost predate căpitanului, spunându—i—se, în acelaşi timp, că solii săi se vor întoarce împreună cu *dissuava,* care doreşte ca şi căpitanul să coboare pe ţărm împreună cu oamenii săi, căci exista o scrisoare de la rege pe care *dissuava* ţinea să i—o înmâneze personal. Căpitanul, fără a bănui ceva, a venit cu barca la ţărm şi, aşezându—se sub un copac de tamarin, l—a aşteptat pe *dissuava.* Între timp, soldaţii băştinaşi l—au înconjurat pe ascuns, atât pe el cât şi pe cei şapte oameni care veniseră cu el şi, luându—i ostatici, i—au dus să se întâlnească cu *dissuava* într—un alt loc, cărându—l pe căpitan pe umerii lor, într—un hamac.

308

În ziua următoare, echipajul bărcii mari, neavând habar ce se petrecuse, a venit pe mal pentru a tăia un copac din care să cioplească fălci de gabie pentru arborele gabier, şi marinarii au fost şi ei luaţi ostatici, în acelaşi fel, deşi cu mai multă violenţă, deoarece au fost mai hotărâţi şi au opus rezistenţă; cu toate astea, nu au fost duşi în acelaşi loc în care se afla căpitanul şi grupul său, ci au fost închişi într—o altă casă, din acelaşi oraş.

După ce *dissuava* pusese astfel mâna pe două bărci şi pe optsprezece oameni, următoarea lui grijă a fost să devină stăpân şi pe corabie; în acest scop, spunându—i căpitanului că el şi oamenii lui erau reţinuţi doar pentru că regele insulei avea de gând să trimită prin el scrisori şi un dar poporului englez, şi—a exprimat dorinţa ca el, căpitanul, să trimită câţiva oameni pe corabie, pentru a—i porunci să nu plece; şi din pricina faptului că vasul era în primejdie de a fi incendiat de olandezi, dacă zăbovea prea mult timp în golful deschis, să—l aducă pe râu în sus. Căpitanul nu era de acord cu propunerea, însă nu a cutezat să—şi facă auzit refuzul; şi l—a trimis pe fiul său cu ordinul cu pricina, dar cu promisiunea solemnă că va face cale întoarsă, ceea ce s—a şi întâmplat, aducând cu el o scrisoare de la cei de pe corabie, care spunea că ei n—aveau de gând să urmeze ordinele căpitanului sau ale oricui altcuiva, în această privinţă, şi că erau hotărâţi să se apere singuri. Scrisoarea l—a mulţumit pe *dissuava,* care i—a îngăduit căpitanului să scrie ce anume să i se trimită de pe vas, susţinând că încă nu primise ordin de la rege să—i redea libertatea, cu toate că se aştepta ca o astfel de poruncă să—i sosească dintr—o clipă—n alta.

309

Căpitanul, văzând că era dus cu vorba şi că se ducea anotimpul potrivit pentru ca vasul să—şi vadă de drum şi să poată răzbate în vreun alt loc mai prielnic, i—a trimis ordin domnului John Burford, secundul corăbiei, să preia comanda şi să întindă pânzele către Poarta Nova, de unde şi veniseră, iar de acolo să se supună ordinelor agentului.

Apoi a început acel prizonierat lung şi trist, de care le fusese teamă tot timpul. După ce corabia a plecat, *dissuava* a fost chemat la rege, iar prizonierii au fost păziţi un timp, până când de la rege a sosit porunca de a—i despărţi şi de a—i instala pe fiecare în câte o altă aşezare, pentru a uşura astfel întreţinerea lor, care cădea în sarcina ţării, după cum hotărâse regele. Pe 16 septembrie 1660, căpitanul şi fiul lui au fost duşi într—un oraş numit Bonder Cooswat, în ţinutul Hotcurly, la distanţă de vreo treizeci de mile, spre nord, de oraşul Candi şi la depărtare de o zi faţă de restul englezilor. Acolo li se aducea hrană de două ori pe zi, dar nu şi bani; merindele pe care le primeau erau însă pe săturate şi cât de bune se puteau găsi pe acele meleaguri. Amplasamentul natural al aşezării era tare plăcut şi comod, dar în acel an acea parte a ţării a fost bântuită de friguri şi de fierbinţeli, care au pricinuit moartea multora. Căpitanul şi fiul lui au fost şi ei, după o vreme, atinşi de molimă, iar căpitanul, fiind şi cuprins de o mâhnire apăsătoare din cauza situaţiei sale întristătoare, a zăcut mai bine de trei luni şi în ziua de 9 februarie 1660 a trecut în lumea celor drepţi.

Robert Knox, fiul lui, rămăsese acum deznădăjduit, bolnav şi prizonier, neavând pe nimeni care să—i aducă mângâiere în afara lui Dumnezeu, părintele celor singuri, căci era singur şi—l păştea prăbuşirea într—o apăsătoare stare de mizerie şi de nenorociri, chinuit de slăbiciunea trupului şi de mâhnirea sufletului, de pierderea tatălui său şi de necazurile fără leac, pe care le avea de suportat; iar cel dintâi dintre acestea a fost chiar înmormântarea tatălui; căci trimiţându—l pe negrul care îl slujea la conducătorii oraşului, pentru a le cere o mână de ajutor, deoarece nu le pricepea graiul, ei i—au trimis drept răspuns doar o frânghie cu care să târască leşul de gât în pădure, zicându—i că nu avea să vadă vreun alt ajutor din partea lor, decât doar dacă îi plătea pentru asta. Acest răspuns barbar i—a înzecit durerea pricinuită de moartea tatălui său, căci acum ştia că se putea întâmpla ca părintele său să rămână neîngropat şi să ajungă pradă pentru fiarele sălbatice din păduri; căci pământul era tare ca piatra, iar ei nu

aveau unelte cu care să sape, aşa că nu aveau cum să—l îngroape; dar cum avea o mică sumă de bani pe care i—o lăsaseră, adică o monedă de aur, şi un inel de aur, în schimbul lor a tocmit un om şi astfel a izbutit să—şi îngroape tatăl, cu pioşenia îngăduită de condiţiile în care se găsea.

310

CAPITOLUL XVIII. Încheierea poveştii căpitanului Knox — Reluarea povestirii — Aventuri la Goa şi la Surat şi relatare despre negoţul nostru cu negustorii de pe meleagurile acelea —

Răposatul său tată aflându—şi astfel odihna veşnică şi fiind îndepărtat de sub ochii săi, iar continuând să zacă bolnav, în bună parte de mâhnire, dar şi din pricina bolii, puterile l—au părăsit văzând cu ochii. Singura sa alinare era să se ducă în pădure şi pe câmp cu câte o carte, adică cu „Practica Pietăţii" sau cu „Şapte tratate ale domnului Roger", căci acestea erau singurele volume pe care le avea cu sine, şi să se adâncească în citit sau meditaţie şi uneori să se roage, iar suferinţa de care avea parte îl făcea de multe ori să încurce rugăciunea lui Ilie, „Fie—i lui dat mai bine să moară", căci viaţa devenise o povară pentru el. Dumnezeu, fiindcă a vrut să—i lungească zilele, a găsit un mijloc de a—i uşura mâhnirea, lecuindu—l de friguri şi aducându—i la îndeplinire o dorinţă, care pentru el era mai presus de orice altceva. Citise şi răscitise de atâtea ori cele două cărţi pe care le avea, încât aproape că le ştia pe amândouă pe deasupra, şi cu toate că şi una şi cealaltă erau nişte scrieri pioase şi pline de învăţăminte, el tânjea totuşi după adevărul din fântâna iniţială şi găsea că cea mai mare nefericire a lui era aceea că nu avea o Biblie la îndemână şi credea că nicicând nu va mai avea parte de vreuna; dar, contrar aşteptărilor sale, Dumnezeu l—a pricopsit cu una, în felul următor. Într—una din zile, pe când se afla la pescuit împreună cu slujitorul său negru, încercând să prindă niscaiva peşte pentru a—şi domoli foamea, pe lângă ei trecu un bătrân, care îl întrebă pe negru dacă stăpânul său ştia să citească. După ce acesta i—a răspuns că da, bătrânul i—a spus că făcuse rost de o carte de la portughezi, când aceştia plecaseră la Colombo, şi că dacă stăpânul său binevoia, se învoia să i—o vândă. Negrul i—a spus asta stăpânului său, care i—a poruncit să se ducă să vadă despre ce carte era vorba. Negrul, care slujise ceva vreme la englezi, ştia ce carte era şi numaidecât ce a avut—o în mână, a venit în fuga mare spre stăpânul său, strigând înainte de a ajunge la el:

311

—E Biblia!

Cuvintele acelea l—au făcut să tresară şi să—şi arunce undiţa pentru a ieşi înaintea negrului. Convingându—se că acesta nu se înşelase, a fost nespus de bucuros de ceea ce vedea; dar se temea că era hotărât să dea pentru ea tot ce îi mai rămăsese, adică o monedă de aur, numai s—o cumpere; atunci negrul l—a povăţuit cum s—o obţină pentru un preţ cât mai mic sau să—l lase pe el să se ocupe de asta şi, în cele din urmă, a devenit stăpânul ei, dând în schimb doar o cuşmă împletită.

Tânărul nu putea vedea întâmplarea cu pricina decât ca pe un miracol neasemuit — Dumnezeu să reverse asupra lui o astfel de binecuvântare cerească şi să—i aducă o biblie în propria sa limbă, într—o parte a lumii atât de îndepărtată, unde numele nu—i era cunoscut şi unde nu se auzise să mai fi călcat vreodată picior de englez. Bucuria acestei milostiviri a însemnat pentru el o mare alinare în prizonieratul în care se găsea, cu toate că nu era lipsit de niciunul din roadele acelor meleaguri, căci regele, imediat după ce tatăl său se prăpădise, trimisese poruncă straşnică oamenilor din oraş să fie binevoitori cu el şi să—i dea hrană bună; totodată, după ce zăbovise ceva vreme printre băştinaşi, ajunsese să le priceapă limba şi îşi agonisise toate cele de trebuinţă, cum ar fi o locuinţă şi o grădină; şi cum se apucase de grădinărit, Dumnezeu îl ajutase în aşa fel, încât nu ducea lipsă de nimic, ba chiar îi prisosea, aşa că îi împrumuta pe alţii; şi cum obiceiul acelor ţinuturi era ca un împrumut să fie întors după un an, cu o dobândă de cincizeci la sută, ajunsese să se îmbogăţească binişor. Avea şi capre, care—i ţineau loc de oi, ca să nu mai vorbim de porci şi de găini. Dar în ciuda tuturor acestora, zic, fără a ţine seama de bunurile pomenite, căci ducea un trai la fel de îmbelşugat ca cel al nobilimii locului, nu izbutea nici pe departe să dea uitării ţara sa de baştină şi să fie mulţumit că vieţuieşte într—o ţară străină, ceea ce făcea ca toate celelalte lucruri să capete pentru el o însemnătate tare mică; din această pricină, după cum zilnic înălţa către Dumnezeu o rugăciune fierbinte, ca în vremurile bune, să—i fie dat a se întoarce la bucuria lor, tot aşa, în cele din urmă, laolaltă cu un anume Stephen Rutland, împreună cu care locuise mai înainte vreme de doi ani, s—au hotărât să evadeze şi, cam prin anul 1673, se gândeau la toate căile ascunse potrivite pentru a—şi duce la bun sfârşit planul. Se învăţaseră mai de dinainte să se îndeletnicească cu negoţul ambulant, umblând prin ţară încoace şi—ncolo, cumpărând tutun, piper, usturoi, piepteni şi tot soiul de obiecte de fierărie şi ducându—le în acele părţi ale ţării unde toate aceste lucruri lipseau; iar acum, pentru a—şi spori şansele de a—şi îndeplini planul, în timp ce mergeau dintr—un loc într—altul cu mărunţişurile lor, intrau în vorbă cu oamenii de la ţară — căci acum erau în stare să vorbească bine limba

ţării — iscodind ba despre drumuri şi locuitori, ba despre locurile în care insula era mai pustie sau mai populată, ba în ce fel erau rânduite străjile de la un ţinut la altul şi de ce mărfuri ar fi fost nevoie pe meleagurile cu pricina, prefăcându—se că vor să facă rost de mărfuri trebuitoare în acele ţinuturi. Nimeni nu se îndoia că toată osteneala lor nu era decât în interesul negoţului, căci nu le putea trece prin minte că el, domnul Knox, care trăia o viaţă atât de îndestulată, ar putea da cu piciorul unei asemenea averi, îndreptându—se spre miazănoapte, căci partea aceea de ţară avea cei mai puţini locuitori. Şi astfel, aprovizionându—se cu mărfuri din cele care ar fi putut avea căutare pe acolo, s—au încumetat la drum şi au pornit către partea de miazănoapte a insulei, neavând habar decât în mică măsură despre cum sunt drumurile, care mai toate erau încâlcite şi întortocheate, căci localnicii nu au drumuri publice, ci o sumedenie de mici cărări care se ţes de la un târg la altul şi acelea schimbându—se adesea; iar pentru nişte albi era cât se poate de periculos să întrebe despre drumuri, căci băştinaşii şi—ar fi dat numaidecât seama cain ce gânduri nutresc. De data aceea au călătorit de la Canada Uda, până în ţinutul Neurecalvala, care se găseşte pe meleagurile cele mai îndepărtate ale stăpânirii regelui, cam la trei zile de drum de la sălaşurile lor. Sau arătat nespus de : recunoscători providenţei că au răzbit până acolo fără prea mari greutăţi, dar nu s—au încumetat să se aventureze niciun pas mai departe, căci terminaseră toate mărfurile cu care ar fi putut face negoţ; şi cum era întâia dată când lipsiseră atâta timp de acasă, se temeau ca nu cumva oamenii din oraşul în care locuiau s—o pornească pe urmele lor, aşa că au făcut cale întoarsă şi s—au mai dus cu mărfuri pe acele meleaguri de vreo opt—zece ori, până când au ajuns să se deprindă atât cu oamenii, cât şi cu potecile. Într—unui din aceste drumuri, domnul Knox l—a întâlnit pe slujitorul său negru, de care se despărţise cu câţiva ani mai înainte. Acesta avea acum nevastă şi copii, însă se zbătea într—o sărăcie lucie; dar cum ştia ţinutul cu pricina, nu doar că a învăţat ceva folositor de la el, dar s—a şi înţeles cu el ca, în schimbul unei recompense frumoase, să—l călăuzească pe el şi pe tovarăşul său de drum la olandezi. Negrul a acceptat bucuros şi au hotărât o dată anume; dar domnul Knox, suferind din cauza unei dureri groaznice pe care o simţea în partea dreaptă, durere care nu i—a dat pace vreme de cinci zile, n—a izbutit să ajungă la timp, aşa că tot aranjamentul s—a dus de râpă; căci, cu toate că el s—a chinuit să se ducă la locul hotărât, imediat ce s—a înzdrăvenit, călăuza sa se dusese cu treburi într—un alt ţinut şi atunci n—au îndrăznit să se aventureze să fugă în lipsa unei călăuze. Tentativele lor s—au întins pe vreo opt sau nouă ani, din pricina faptului că tot soiul de întâmplări le puneau beţe—n roate, şi mai cu seamă vremea secetoasă, pentru că se temeau să nu se sfârşească de sete prin păduri, toată țara ducând lipsă de ploaie de vreo patru sau cinci ani.

314

Însă în ziua de 22 septembrie a anului 1679 au pornit—o din nou la drum, înarmaţi cu toporişti şi cuţite, căci li se permitea să poarte astfel de arme pentru a se putea apăra, şi, burduşiţi cu tot soiul de mărfuri de vânzare, ca şi mai înainte, şi cu toate cele necesare, când luna fu în ziua a douăzeci şi şaptea, ei, având grijă să aibă lumină când or să fugă în căutarea libertăţii, îşi încercară norocul pe care Dumnezeu atotputernicul li—l va hărăzi de acea dată. Cea dintâi parte a călătoriei lor a fost drumul către Anarodgburro, drum pe care se găsea o pustietate întinsă, numită Porraoth Mocolane, plină de elefanţi sălbatici, de tigri şi de urşi; şi cum aceea era graniţa cea mai îndepărtată a stăpânirii regelui, acolo se afla întotdeauna o strajă.

Cam pe la mijlocul drumului, le—a ajuns la urechi zvonul că vameşii guvernatorului de pe acele meleaguri se aflau şi ei pe drum, pentru a aduna veniturile şi birurile cuvenite regelui şi a le trimite în capitală; drept urmare, s—au cam speriat, gândindu—se că dacă s—ar întâlni cu ei, aceştia i—ar trimite înapoi; prin urmare, s—au retras înspre părţile de apus din Ecpoulpet şi s—au apucat pe acolo de împletit, până când au auzit că vameşii îşi luaseră tălpăşiţa. Numaidecât ce au aflat că au plecat, şi—au reluat călătoria, având la ei un pachet mărişor de fir de bumbac, din care să împletească pentru localnici cuşme şi neatingându—se de mărfuri pentru a le schimba, după cum pretindeau ei, pe carne uscată, care se găsea doar prin acele meleaguri îndepărtate. În drumul lor era musai să nu ocolească reşedinţa guvernatorului din Collinilla, care sălăşluieşte acolo cu misiunea de a—i cerceta pe toţi cei care pleacă şi vin. Lucrul ăsta le cam dădea de gândit, căci guvernatorul putea să—şi dea bine seama că ei cam depăşiseră graniţele, cu toate că erau prizonieri; cu toate astea, s—au dus amândoi hotărâţi la reşedinţa lui şi, întâlnindu—l, i—au oferit un pacheţel de tutun şi betel, după care, arătându—i mărfurile lor, i—au spus că bătuseră atâta drum pentru a face rost de carne uscată, cu care să se întoarcă înapoi de unde veniseră. Guvernatorul n—a avut însă nicio bănuială, spunându—le doar că îi părea rău că ajunseseră

într—o vreme atât de secetoasa, când nu se puteau vâna deloc căprioare, dar că, dacă va cădea ceva ploaie, avea să—i aprovizioneze în curând. Acest răspuns le era pe plac şi au părut a fi mulţumiţi să mai zăbovească; drept urmare, fiind găzduiţi de guvernator două—trei zile şi necăzând picătură de ploaie, i—au mai făcut cadou cinci—şase încărcături de praf de puşcă, lucru de preţ în acele ţinuturi; şi, lăsând la reşedinţa guvernatorului o desagă, l—au rugat să împuşte pentru ei niscaiva căprioare, câtă vreme ei vor da o raită pe la Anarodgburro. Acolo au avut parte de o spaimă cât toate zilele, din pricina unor soldaţi de—ai regelui, trimişi de acesta la guvernator cu poruncă de a întări paza la locurile de trecere, astfel încât să nu se poată strecura pe acolo niciun fel de persoane care puteau fi bănuite; de fapt, era vorba de împiedicarea fugii neamurilor unor anumiţi nobili, pe care regele îi azvârlise în temniţă; totuşi îşi făcuseră griji că soldaţii regelui s—ar putea arăta surprinşi să întâlnească oameni albi prin acele ţinuturi şi ar putea să facă în aşa fel, încât să fie trimişi înapoi; dar Dumnezeu s—a îndurat de ei, aşa că soldaţii au fost binevoitori cu ei, lasându—i să—şi vadă de ale lor, ajungând astfel cu bine la Anarodgburro. Pretextul de care se folosea era carnea uscată, cu toate că ştia prea bine că aşa ceva era de negăsit; dar preocuparea lor adevărată era să iscodească drumul dinspre olandezi, în căutarea căruia au scotocit vreme de trei zile. Ajungându—le însă la urechi faptul că pe calea ce ducea la Jasnapatan, unul din porturile olandeze, stă de pază o strajă pe lângă care nu se putea trece cu una cu două şi auzind şi de alte piedici de netrecut, s—au hotărât să se întoarcă şi să o apuce pe firul râului Malwatogah, pe care îl socotiseră chiar dinainte ca o posibilă călăuză, care să—i conducă până la mare; şi, ca să nu li se poată lua urma, au părăsit Anarodgburro chiar la căderea nopţii, când oamenii nu călătoresc niciodată din pricina spaimei de fiarele sălbatice. În ziua de 12 octombrie, într—o duminică, fiind aprovizionaţi cu toate cele trebuitoare pentru o astfel de călătorie, adică merinde pentru zece zile, un vas în care să—şi fiarbă mâncarea, două tigve de cărat apa şi două foi mari de tallipat[6] pentru corturi şi, totodată, ceva *jaggery*[7], niscaiva fructe zaharisite, câteva cutii cu iască şi o piele de cerb drept încălţăminte, pentru a—şi apăra picioarele de ghimpi, căci în picioarele lor îşi puneau toată nădejdea. Când au ajuns la râu, s—au retras prin păduri, fără a se îndepărta însă de malul râului; cu toate astea, nu păşeau pe nisip de teamă să nu li se desluşească urmele, făcând asta doar în cazul în care nu aveau de ales, dar atunci mergeau cu spatele înainte. După ce parcurseseră prin pădure o bună bucată de drum, s—a pornit ploaia; prin urmare, şi—au întins corturile, au aprins un foc şi au mâncat câte ceva, asta pe la răsăritul lunii, care pe atunci se afla în a optsprezecea zi, şi după ce şi—au învelit tălpile în piei de cerb şi s—au mai uşurat de povara mărfurilor, şi—au văzut mai departe de drum. Iar după ce merseseră cu greutate vreme de trei—patru ore, din pricina faptului că arborii deşi lăsau să răzbată până la ei prea puţin din lumina lunii, au întâlnit în calea lor un elefant şi cum n—au izbutit să—l sperie şi să—l facă să se urnească de acolo, au fost nevoiţi să zăbovească în acel loc până dimineaţa; aşa că au aţâţat un foc mititel şi au fumat câte o lulea de tutun. Când s—a luminat de ziuă, părea că prin acele locuri n—a mai călcat vreodată picior de făptură omenească, căci în jur nu se zărea nimic altceva decât păduri şi iar păduri, aşa că trăgeau nădejde să se afle în afară de orice pericol, deoarece lăsaseră în urmă toţi locuitorii; dar se înşelau, căci râul, cotind—o către nord, i—a făcut să se trezească în miezul unei aglomerări de aşezări, numită Tissea Wava, unde, fiind în pericol de a fi văzuţi, au trecut printr—o spaimă cât toate zilele; căci, dacă ar fi dat peste ei băştinaşii, le—ar fi tras o mamă de bătaie şi i—ar fi trimis înapoi la rege; aşa că, pentru a evita una ca asta, s—au furişat în scorbura unui copac şi au stat pitulaţi acolo, în noroi şi umezeală, până când a început să se pogoare întunericul, după care, luându—şi picioarele la spinare, şi—au văzut de drum până când i—a oprit din nou întunericul nopţii. Auzeau voci in urma lor şi le tot era teama sa nu fie careva care să—i urmărească; dar, într—un târziu, dându—şi seama că nu erau decât nişte strigăte slobozite când şi când de oameni, pentru a ţine la distanţă fiarele sălbatice care ar fi dat târcoale lanurilor de grâne, şi—au aşezat şi el corturile lângă râu şi, după ce au fiert niscaiva orez şi au fript nişte carne pentru cină, potolindu—şi astfel foamea, s—au lăsat în voia pazei lui Dumnezeu şi s—au întins pe jos ca să doarmă.

317

În dimineaţa zilei următoare, pentru a se pune la adăpost de orice necaz, s—au trezit cu noaptea—n cap şi s—au zorit să—şi continue călătoria; şi, deşi acum se găseau în afara oricărui pericol ce putea veni din partea Chiangulaylor îmblânziţi, se aflau totuşi în mare primejdie în ceea ce îi privea pe cei sălbatici,

[6] ***talipat*** (în engl.) — palmier cu frunza în formă de evantai. (N. red.)
[7] ***jaggery*** (în engl.) — zahăr obţinut din palmier. (N. red.)

care mişunau prin pădurile cu pricina, şi care cu toate că le zăriseră corturile, îşi luaseră totuşi tălpăşiţa, o dată cu sosirea ploilor, ducându—se de pe malurile râului mai înspre adâncul pădurilor; aşa că Dumnezeu i—a pus la adăpost şi de acea primejdie, căci dacă ar fi dat ochii cu sălbaticii, aceştia ar fi tras în ei fără să stea prea mult pe gânduri.

Astfel au călătorit din zori şi până—n seară, mai multe zile la rând, croindu—şi drum printre tufişuri şi mărăcini, care au făcut ca braţele şi umerii lor goi să fie pline de cheaguri de sânge. Adesea dădeau nas în nas cu urşi, mistreţi, cerbi şi bivoli sălbatici, dar o rupeau la fugă imediat ce—i zăreau. Prin râu foşgăiau o droaie de crocodili. Seara obişnuiau să—şi întindă corturile şi să aprindă focuri mari, nu doar în faţa, ci şi în spatele lor, pentru a băga sălbăticiunile—n sperieţi; şi cu toate că le auzeau glasurile de tot soiul, n—au zărit nici ţipenie de fiară.

Într—o joi, la amiază, au traversat râul Coronda Oya, care, reprezintă graniţa dintre ţara Malabarezilor şi ţinuturile de sub stăpânirea regelui, iar vineri, pe la ceasurile nouă sau zece dimineaţa, au ajuns printre locuitorii de care se temeau la fel de mult ca şi de Chiangulay, mai înainte; căci, cu toate că Wanniounay—ul sau prinţul acestei seminţii le plăteşte olandezilor tribut, de frică, totuşi e în reiaţii mai strânse cu regele de la Candi şi, dacă i—ar fi căzut în mână, i—ar fi trimis la curtea vechiului lor stăpân; aşadar, nefiindu—le la îndemână o altă cale de scăpare, şi—au văzut de drum pe malul râului, în timpul zilei, căci pe întuneric nu se poate călători prin păduri, din cauza mărăcinişului şi a fiarelor sălbatice, care vin la râu să se adape. Pe tot cuprinsul ţării Malabarului nu au întâlnit decât doi brahmani, care s—au purtat cuviincios cu ei, iar în schimbul banilor, unul chiar i—a călăuzit până când au ajuns în teritoriile olandeze şi în afara oricărui pericol din partea regelui de la Candi, ceea ce bineînţeles că le—a adus o mare bucurie; dar acum erau îngrijoraţi că nu ştiau cum să afle calea de a ieşi din păduri, până când un malabarez i—a condus până la o aşezare olandeză, lucru pentru care s—a ales cu un cuţit în dar, iar în oraşul cu pricina au găsit călăuze care să—i ducă de la un oraş la altul, până când au ajuns la fortul numit Arepa, unde au ajuns într—o sâmbătă, pe 18 octombrie 1679, şi acolo, plini de recunoştinţă, s—au închinat minunatei providenţe cereşti care i—a ajutat să scape dintr—un lung prizonierat, care durase nouăsprezece ani şi şase luni.

318

Şi acum, să mă întorc la propria mea istorisire, care se apropie de sfârşit, depănându—vă călătoriile pe care le—am mai făcut în această parte a lumii. Ne aflam aşadar în largul mării şi ne—am îndreptat ţintă către nord o bucată de vreme, pentru a încerca să aflăm o piaţă de desfacere pentru mirodeniile noastre, căci ne puteam socoti putred de bogaţi în nucşoară, însă nu prea aveam habar ce să facem cu ea; şi nici nu ne încumetam să ne aventurăm pe coasta englezească sau, mai bine zis, printre reprezentanţele englezeşti, pentru a face negoţ cu ele; şi asta nu pentru că ne—ar fi fost teamă să dăm piept chiar cu două corăbii din flota lor, oricare ar fi fost acestea; mai cu seamă că, pe deasupra, ştiam că reprezentanţele de care era vorba erau organizaţii comerciale şi nu militare, neavând încuviinţarea de a se angaja în luptă şi nici împuterniciri scrise din partea guvernului pentru a confisca bunurile unui inamic, deci nu era nici pe departe treaba lor să atace, chiar dacă noi eram piraţi. Ce—i drept, dacă am fi fost noi aceia care să—i fi atacat, ar fi fost pe deplin îndreptăţiţi să—şi unească forţele pentru a rezista şi a se ajuta unii pe alţii în apărare; dar să lase baltă rânduiala treburilor lor, ca să atace un vas pirat cu aproape cincizeci de tunuri, cum eram noi, e limpede că n—aveau de gând s—o facă şi, drept urmare, nu ne făceam nicio grijă în privinţa asta, nebătându—ne capul cu aşa ceva; dar, pe de altă parte, nici nu ne dădea mâna să fim zăriţi printre ei, pentru a nu ni se duce buhul de la o reprezentanţă la alta, şi astfel orice plan pe care l—am fi urzit în viitor să ne fie împiedicat fără doar şi poate, iar noi să fim daţi în vileag; şi mai puţin ne convenea să fim văzuţi pe la reprezentanţele olandeze, pe coasta Malabarului; căci fiind burduşiţi cu mirodeniile cu care făceau ei negoţ şi de care noi îi prădasem, faptul le—ar fi dat de înţeles numaidecât ce hram purtam şi cu ce ne îndeletnicisem; fără îndoială, ar fi avut grijă să se năpustească asupra noastră pe toate căile. Aşadar singura variantă care ne mai rămânea era să ne îndreptăm spre Goa şi să ne vindem mirodeniile, dacă vom izbuti, reprezentanţelor portugheze de acolo. Drept urmare, am navigat aproape până acolo, căci cu două zile mai devreme aruncasem ancora şi, găsindu—ne la aceeaşi latitudine cu Goa, ne îndreptam ţintă către Marmagoan, la capul Salsat, apropiindu—ne de Goa, când le—am strigat oamenilor de la cârmă să schimbe direcţia corăbiei şi am poruncit cârmaciului să o apuce spre nord—nord—vest până când vom ieşi din raza vizuală a celor de pe ţărm; atunci William şi cu mine am ţinut sfat cu oamenii, aşa cum obişnuiam în astfel de cazuri urgente, pentru a hotărî cum să facem negoţ

acolo fără a fi descoperiţi; şi, într—un târziu, am ajuns la concluzia că ar fi mai bine să nu mergem acolo deloc; ci doar William, însoţit de oameni de nădejde pe care ne puteam bizui, să dea o fugă cu goeleta până la Surat, care era ceva mai departe, către nord, iar acolo, dându—se drept neguţători, să încerce să facă negoţ, cu acele dintre reprezentanţele engleze, pe care le vor găsi potrivite pentru un astfel de scop.

Şi ca să ducem la bun sfârşit acest plan cu şi mai multă prudenţă, fără a isca bănuieli, am căzut de acord să dăm jos toate tunurile de pe goeletă şi să—i alcătuim echipajul doar din oameni care vor face legământ să nu—şi dorească şi să nu încerce să coboare pe ţărm sau să intre în vorbă cu cineva dintre cei care ar putea urca la bord; şi, ca să desăvârşim deghizarea conform planurilor noastre, William a instruit doi oameni, unul chirurg ca şi el, iar celălalt un ins isteţ foc, marinar bătrân, care mai înainte fusese cârmaci pe coasta Noii Anglii, şi care ştia să se prefacă precum nimeni altul; pe aceştia William i—a înţolit în aşa fel, încât să arate ca doi quakeri şi i—a făcut să vorbească aşa cum ar fi făcut—o doi purtători adevăraţi ai unor astfel de veşminte. Bătrânului cârmaci i—a dat rolul de căpitan al goeletei, chirurgul îşi juca propriul rol, iar sieşi şi—a acordat rolul de ofiţer superior în marina comercială; şi astfel, cu o goeletă simplă de tot, cu niciun ornament din lemn sculptat, din care la drept vorbind nu avusese prea multe nici înainte, şi fără niciun tun la vedere, au plecat către Surat.

320

La drept vorbind, s—ar fi cuvenit să pomenesc că, cu câteva zile înainte de a ne despărţi, trăsesem pe o mică insulă nisipoasă, la câţiva paşi de ţărm, unde se afla un golfuleţ minunat, aidoma radei unui port, cu apă adâncă şi cu totul în afara vederii oricăreia dintre reprezentanţe, care pe acele meleaguri sunt la tot pasul. Acolo schimbasem încărcătura goeletei şi încărcasem la bordul ei doar mărfuri de care aveam intenţia să dispunem deocamdată, adică aproape nimic altceva în afară de nucşoară şi cuişoare, dar mai cu seamă nucşoară; şi de acolo William şi cei doi aşa—zişi quakeri instruiţi de el, însoţiţi de vreo încă optsprezece oameni, porniseră către Surat, unde au aruncat ancora la o oarecare depărtare de reprezentanţă.

William şi—a luat atâtea precauţii, încât a găsit de cuviinţă să coboare pe ţărm însoţit doar de doctor, într—o barcă ce venise la ei pentru a le vinde peşte şi care avea ca vâslaşi doar indieni băştinaşi, barcă pe care mai apoi a închiriat—o ca să—l aducă înapoi la bord. Nu s—a scurs mult timp după ce au ajuns ei pe ţărm şi au şi izbutit să intre în vorbă cu câţiva englezi care, deşi locuiau acolo şi poate că la început fuseseră în slujba Companiei Indiilor de Est, păreau cu toate astea a face negustorie pe speze proprii, mai cu seamă în orice tranzacţie costieră care apărea la orizont; întâi şi—ntâi, William l—a pus pe doctor să încerce să facă cunoştinţă cu oamenii de pe coastă; şi după aceea doctorul l—a recomandat pe prietenul său, ofiţerul comercial, până când încet—încet negustorii au început să se arate amatori de târg, după cum şi oamenii noştri îi îndrăgiseră pe negustori, singurul inconvenient fiind acela că marfa pe care o aveam noi părea sa fie un pic cam multa pentru ei.

321

Cu toate astea, acest obstacol s—a dovedit a nu fi de nedepăşit pentru ei, căci în ziua următoare au mai venit cu alţi doi negustori, englezi şi ei, care participau şi ei la afacerea lor; şi, după cum a putut să înţeleagă William din convorbirea lor, s—au înţeles că, dacă aveau să cumpere până la urmă, marfa să le fie transportată, în contul lor, până în golful Persiei; William a înţeles încotro băteau şi, aşa cum mi—a istorisit mie după aceea, ajunsese la concluzia că la fel de bine am fi putut să ducem şi noi marfă acolo; dar până una—alta nu asta era treaba lui William; el avea cu sine nu mai puţin de treizeci şi trei de tone de nucşoară şi optsprezece tone de cuişoare. La nucşoară era şi o cantitate mare de coajă, dar noi n—am ţinut seama de asta; ca să n—o mai lungim, au bătut palma; iar negustorii, care ar fi cumpărat bucuroşi goeleta cu totul, l—au îndrumat pe William şi i—au dat doi cârmaci care să—l conducă până într—un golf mic, ce se găsea la vreo şase leghe depărtare de reprezentanţă, loc în care au adus bărci şi au descărcat toată marfa, pe care i—au plătit—o lui William cât se poate de cinstit; şi întreaga cantitate a valorat vreo treizeci şi cinci de mii de taleri, pe lângă câteva mărfuri de valoare, pe care William a fost mulţumit să le ia, şi de două diamante mari, ce valorau cam trei sute de lire sterline.

Când i—au numărat banii cuveniţi drept plată, William i—a invitat la bordul goeletei, pe care au urcat, iar hâtrul quaker bătrân i—a distrat cum s—a priceput mai bine cu felul său de a vorbi şi li s—a adresat ca unor prieteni vechi, izbutind în cele din urmă să le sucească minţile în aşa hal, încât în noaptea aceea nici n—au mai fost în stare să se întoarcă pe ţărm.

Ei ar fi fost bucuroşi să se dumirească ce hram purtau ai noştri şi dincotro veneau; însă toţi oamenii de

pe goeletă au tăcut mâlc atunci când ii s—au adresat întrebări, iar dacă totuşi răspundeau ceva, o făceau în aşa fel, încât să—i facă pe negustori să se creadă, luaţi peste picior. Cu toate astea, luând seama la felul în care au vorbit, William zicea că erau oameni înstăriţi, cu destui bani ca să cumpere orice încărcătură pe care le—am fi pus—o la dispoziţie şi că ar fi luat şi două ori mai multe feluri de mirodenii, dacă noi am fi avut. El. i—a poruncit căpitanului cel vesel să le spună că mai e încă o goeletă, ce se afla la Marmogoon, încărcată şi ea cu o mare cantitate de mirodenii, şi că, dacă nu va fi fost vândută până când va face el cale întoarsă, căci într—acolo se îndrepta, le—o va aduce tot lor.

322

Noii lor parteneri de afaceri erau atât de încântaţi, încât ar fi fost în stare să se tocmească de pe atunci cu bătrânul căpitan.

—Ba nu, prietene, i—a răspuns el, eu unul nu vreau să fac negoţ cu tine pe vorbe, cu ochii—nchişi; se poate întâmpla ca stăpânul goeletei să fi vândut deja încărcătura cine ştie căror negustori de pe la Salsat; dar dacă totuşi n—a făcut—o până ajung eu, apoi mă bate gândul să vin cu el la tine.

În tot acest răstimp, doctorul îşi vedea şi el de treburile sale, ca şi William şi căpitanul; căci dădea câte o fugă pe ţărm de mai multe ori pe zi, cu barca indiană, şi aducea provizii proaspete pentru goeletă, de care oamenii aveau nevoie; a adus, mai cu seamă, şaptesprezece putini de rachiu, mari cât nişte butoaie, pe lângă alte cantităţi mai mici, suficient de mult orez, destul de multe fructe, mango, pepeni, şi altele asemenea, precum şi păsări şi peşte. De fiecare dată când se întorcea pe bord, venea foarte încărcat; căci, pe scurt, cumpăra provizii şi pentru corabie, nu doar pentru ei; şi mai ales au încărcat jumătate din vas cu orez şi rachiu şi au cumpărat şi nişte porci şi vreo şase—şapte oi; şi astfel, aprovizionaţi din belşug şi înţelegându—se să mai treacă pe acolo, s—au întors la noi.

Pentru noi, William era întotdeauna un mesager cu noroc şi bine—venit, dar mai bine—venit ca atunci n—a fost nicicând; căci în locul în care aruncasem ancora nu puteam face rost de nimic, lăsând la o parte niscaiva fructe de mango şi ceva rădăcini, pentru că ne feream să facem măcar un pas în interiorul ţinutului sau să ne înfăţişăm cuiva înainte de a afla ce se întâmplă cu goeleta noastră; şi, la drept vorbind, răbdarea oamenilor era cam pe sfârşite; fiindcă a lipsit vreme de şaptesprezece zile, pe care nu le—a irosit însă în zadar.

323

Atunci când s—a întors, am ţinut un alt sfat pe teme negustoreşti, şi anume dacă trebuia să trimitem sau nu la Surat restul de mirodenii şi celelalte mărfuri pe care le mai aveam pe corabie; sau dacă trebuia mai curând să ne ducem noi înşine până în golful Persiei, unde poate am fi izbutit să le vindem la fel de bine ca şi negustorii englezi de la Surat. William susţinea să ne ducem chiar noi, ceea ce, pentru că tot veni vorba, se datora caracterului chivernisit şi negustoresc al acestui om, care dorea să încercăm să obţinem din orice preţul cel mai bun; dar de această dată n—am fost de acord cu William, lucru la care nu mă încumetam prea des; i—am spus că, ţinând cont de situaţia în care ne găseam, pentru noi era mult mai nimerit să scăpăm de toată încărcătura şi să o vindem chiar în locul în care ne aflam, chiar dacă n—am lua pe ea decât jumătate din preţ, decât să ne ducem cu ea până în golful Persiei, unde am avea de înfruntat un risc mai mare şi unde oamenii locului s—ar arăta mai curioşi şi s—ar interesa mai în amănunt de toate decât cei de aici, şi unde n—ar fi atât de uşor să te înţelegi cu ei, ţinând cont de faptul că pe acolo ei se îndeletniceau cu o negustorie liberă şi deschisă, nu pe furiş, cum păreau să facă negustorii peste care dădusem noi; şi, mai mult decât atât, dacă ar fi avut vreo bănuială, nouă ne—ar fi fost mult mai greu să ne retragem şi ar fi trebuit s—o facem prin forţă, pe când aici eram, la drept vorbind, în largul mării şi ne puteam lua tălpăşiţa oricând aveam chef, fără să ne furişăm şi, de fapt, fără cea mai mică şansă de a fi urmăriţi, căci nimeni nu avea de unde să ştie unde să ne caute.

Temerile mele i—au mai înmuiat cerbicia lui William, indiferent dacă argumentele mele îl convingeau sau ba, şi a dat înapoi; ne—am hotărât să mai facem o încercare cu o încărcătură destinată aceloraşi negustori. Ce ne frământa pe noi era cum să ieşim basma curată din încurcătura care ne dădea de gol faţă de englezi; anume, că era una şi aceeaşi goeleta; dar treaba asta a promis s—o descurce bătrânul cârmaci quaker; deoarece fiind, după cum am spus, un actor excelent înzestrat, îi venea cu atât mai uşor să dea o nouă faţă goeletei; în primul rând, a reîmpodobit—o cu tot lemnul sculptat pe care îl avusese mai înainte; pupa, care era vopsită într—un alb murdar sau de culoarea nisipului şi care înainte părea plată, fu acum lăcuită peste tot cu albastru şi ornamentată cu o sumedenie de chipuri zâmbitoare; iar pe punte, în partea dinspre pupă, dulgherii au făcut nişte mici şi drăguţe balustrade; au fost puse pe

vas douăsprezece tunuri şi câteva „petereroes" — nişte tunuri mici, pe punte, loc în care prima dată nu se găsea nimic de acest fel; şi, ca să—i desăvârşească noua înfăţişare şi să o schimbe de—a binelea, quakerul dădu poruncă să i se schimbe şi pânzele; şi în timp ce data trecută navigase cu o jumătate de vergă, aidoma unui iaht, acum naviga cu pânze pătrate şi cu arbore artimon, ca un keci[8]; aşa că, una peste alta, goeleta era deghizată cum nu se putea mai bine, până la cele mai mărunte detalii pe care se putea presupune că le—ar fi remarcat un străin, care n—o văzuse decât o dată; căci englezii urcaseră pe bord o singură dată.

324

Cu acest nou chip, goeleta a făcut cale întoarsă; drept căpitan a fost numit un alt om, unul în care ştiam că puteam avea încredere, iar bătrânul cârmaci juca un rol mai mărunt, de pasager, pe când doctorul şi William apăreau drept ofiţeri comerciali, având la mână o procură parafată din partea unui anume căpitan Singleton, toate acestea fiind ticluite ca la carte.

Aveam o încărcătură completă pentru goeleta; căci, pe lângă o mare cantitate de nucşoară şi cuişoare, de coajă de nucşoară şi de scorţişoară, mai avea la bord şi unele mărfuri pe care le agonisisem prin părţile Filipinelor, pe când pândeam în aşteptarea prăzilor.

Lui William i—a fost uşor să vândă şi această a doua încărcătură şi după vreo douăzeci de zile s—a întors din nou încărcat cu toate proviziile trebuitoare călătoriei noastre, ba chiar pe timp îndelungat; şi deoarece, după cum am spus, aveam şi o sumedenie de alte mărfuri, el ne—a adus, drept plată, vreo treizeci şi trei de mii de taleri şi câteva diamante care, cu toate că William nu pretindea că s—ar pricepe prea mult la aşa ceva, lăsau totuşi să se vadă că s—a purtat în aşa fel, încât să nu fie tras pe sfoară; la drept vorbind, chiar negustorii cu care se tocmise emu nişte oameni tare corecţi.

325

N—au avut nici cea mai mică neînţelegere cu ei; căci perspectiva de câştig pe care o aveau îi făcea să nu se arate deloc curioşi; nici n—au dat de înţeles că şi—ar fi dat seama, din vreun amănunt, de ceva cu privire la goeletă; cât despre faptul că li se vindeau mirodenii aduse de la o distanţă atât de mare de locul acela, aşa ceva se pare că nu reprezenta pentru nimeni o noutate care să provoace mirare, după cum ne aşteptasem noi; căci portughezii se foloseau adeseori de vase care veneau de la Macao, din China, aducând mirodenii cumpărate de la negustorii chinezi, iar aceştia făceau de multe ori comerţ printre insulele olandeze ale Mirodeniilor, primind mirodenii în schimbul mărfurilor aduse de ei din China.

De fapt, aceasta ar putea fi numită singura noastră călătorie comercială făcută vreodată; dar acum eram într—adevăr bogaţi de—a binelea; aşa că chiar era momentul să ne hotărâm încotro se cuvenea să o apucăm, fără să mai zăbovim. Adevăratul nostru port de destinaţie, aşa cum s—ar cuveni să—i spunem, era la Madagascar, în golful Mangahelly; dar William m—a luat într—o zi la o parte, în cabina goeletei, şi mi—a spus că dorea să stăm serios de vorbă între patru ochi; prin urmare, ne—am încuiat amândoi înăuntru şi William a început să mă instruiască.

[8] *keci*— vas comercial de epocă. (N. red.)

CAPITOLUL XIX. Convorbirea lui William cu mine — Uneltirile lui, ca să scape de ceilalţi împreună cu mine — asigurându—ne totodată şi averea — Reuşita lor — Stăm două luni la Bassora — Neliniştea din sufletul meu —

—Vrei să—mi îngădui, a început William, să vorbesc sincer cu tine despre situaţia ta de acum şi despre perspectivele pe care le ai în viaţă, în viitor; şi vrei să—mi promiţi, dându—ţi cuvântul, că nu—mi vei lua nimic în nume de rău?
—Din toată inima, William, i—am răspuns eu; am socotit întotdeauna că sfaturile tale sunt binevenite; iar planurile tale nu doar că au fost bine chibzuite şi sfatul tău s—a dovedit de fiecare dată aducător de noroc; de aceea, poţi spune orice, iar eu îţi făgăduiesc că nu ţi—o voi lua în nume de rău.
326
—Dar nu—ţi cer doar atât, a subliniat William, dacă nu—ţi convine ceea ce am de gând să—ţi propun, îmi vei promite că nu o să le spui oamenilor, nu—i aşa?
—N—am să fac una ca asta, William, îţi dau cuvântul meu, i—am zis şi n—au fost vorbe—n vânt.
—În cazul ăsta, a continuat William, mai e de stabilit cu tine un singur lucru, şi anume să fii de acord ca, dacă nu te învoieşti să mi te alături, în ceea ce te priveşte, să mă laşi totuşi să trec la fapte în partea ce mă priveşte pe mine şi pe noul meu camarad, doctorul, în aşa fel, încât să nu—ţi aducă nici cel mai mic neajuns sau pagubă.
—William, nici nu—mi trece prin minte să mă despart de tine şi să nu—mi spui că ai de gând să mă laşi baltă.
—Bine, zise William, eu nu vreau să mă despart de tine, decât dacă tu o vei face; dar dă—mi asigurări asupra tuturor celor pomenite şi eu îţi voi spune verde—n faţă despre ce e vorba.
Aşa că l—am încredinţat în legătură cu tot ceea ce dorea, cât mai solemn cu putinţă, dar totodată cu atâta seriozitate şi sinceritate, încât William a trecut peste toate opreliştile şi şi—a deschis sufletul în faţa mea.
—Atunci, în primul rând, a zis William, te voi întreba dacă nu te gândeşti că atât tu cât şi oamenii tăi sunteţi îndeajuns de bogaţi şi că chiar aţi strâns suficientă avere — pe ce cale, nu despre asta e vorba — încât nici nu mai ştiţi ce să faceţi cu ea?
—Chiar aşa, William, am recunoscut, cam ai dreptate; cred că norocul ne—a surâs din plin.
—Bine, atunci, continuă William, te—aş întreba dacă, din moment ce ai agonisit suficient, te bate cumva gândul de a renunţa sau ba la îndeletnicirea asta; căci cei mai mulţi dintre oameni se lasă de meserie când ajung să fie mulţumiţi cu ceea ce au strâns şi după ce sunt suficient de chivernisiţi; cu atât mai puţin s—ar găsi oameni care să fure doar de dragul hoţiei.
—Bineînţeles, William, acum îmi dau seama încotro baţi; mă prind, am zis, că ţie a început să—ţi fie dor de casă.
—Hm, e adevărat, îmi mărturisi William, ai nimerit—o şi sper că şi tu gândeşti la fel. E de înţeles, pentru cei mai mulţi oameni care se găsesc departe de locurile lor de baştină să—şi dorească să se întoarcă la ei acasă într—un târziu, mai cu seamă după ce s—au îmbogăţit şi când sunt, după cum recunoşti şi tu, suficient de bogaţi, chiar atât de bogaţi, încât n—ar şti ce ar putea face cu mai mulţi bani, chiar dacă i—ar avea.
327
—Bine, am zis eu, tu crezi că ai pus acum condiţiile preliminare şi că le—ai pus atât de pe faţă, încât să nu mai am loc de—ntors, decât doar că, strângând bani destui, firesc ar fi să mă gândesc să mă întorc acasă; ai scăpat însă din vedere că n—ai explicat ce înţelegi tu prin casă; şi aici poate că ar fi diferenţa dintre noi doi. Ei bine, omule, eu aici sunt acasă, ăsta—i căminul meu; nicicând n—am avut alta, toată viaţa mea; am fost un soi de elev al unei şcoli de copii sărmani; aşa că nu am şi nu pot avea vreo dorinţă de a merge într—un loc anume, fie că aş fi bogat, fie că aş fi sărac, căci chiar n—am unde să mă duc.
—Cum aşa, tresări William, părând cam derutat, nu eşti englez?
—Ba da, aşa cred; vezi bine că vorbesc englezeşte; însă am părăsit Anglia de când eram mic copil şi n—am mai fost pe acolo decât o singură dată de când am ajuns, iată, bărbat în toată firea; iar atunci când am mai călcat pe acolo, am fost păcălit, tras pe sfoară şi tratat atât de prost, încât mă doare—n cot dacă n—o să mai văd Anglia niciodată.
—Cum, dar tu nu ai niciun fel de neamuri sau prieteni pe acolo? mă întrebă el; nici măcar o cunoştinţă

mai îndepărtată? N—ai pe nimeni faţă de care să simţi o umbră de duioşie sau o rămăşiţă de respect?
—Nu, William, nu am pe nimeni sau am la fel de multe cunoştinţe ca şi la curtea Marelui Mogul.
—Şi nicio picătură de afecţiune faţă de ţara în care ai văzut lumina zilei? insistă William.
—Nu, nu mai multă afecţiune decât pentru insula Madagascar, ba poate nici măcar atât; căci Madagascarul s—a arătat o insulă cu noroc în ceea ce mă priveşte, şi asta nu doar o singură dată, după cum bine ştii şi tu, William.
328
William a fost zăpăcit de—a binelea de cele auzite şi aproape că a rămas stană de piatră, iar eu l—am încurajat.
—Haide, William, dă—i înainte, ce mai ai de zis? Căci mă bate gândul că ai ticluit un plan în mintea ta; ei bine, dă—i drumul atunci, spune—l!
—Păi, suspină William, tu m—ai făcut să—mi îngheţe vorbele pe buze, aşa că tot ce aveam de zis s—a spulberat, de toate planurile mele s—a ales praful şi pulberea, s—au dus pe pustiu.
—Cum aşa, William, am zis eu, spune—mi totuşi ce proiecte aveai, căci cu toate că e adevărat ceea ce putea fi ţelul meu nu pare să—ţi fie la îndemână şi, deşi nu am nicio rubedenie, niciun prieten şi nicio cunoştinţă în Anglia, totuşi n—aş putea zice că—mi place aşa de tare viaţa pe care o duc, să bântui şi să vântur mările încoace şi—ncolo, încât să nu vreau să renunţ la ea odată şi odată; lasă—mă să aud dacă poţi să—mi faci o propunere care să însemne ceva mai presus de acest fel de viaţă.
—Fireşte, prietene, zise William cu o voce gravă, există ceva mai presus de ea; şi, ridicând braţele în aer, păru foarte emoţionat şi am avut impresia că zăresc lacrimi în ochii săi; dar eu, care eram un păcătos prea înrăit ca să mă mai mişte asemenea lucruri, am râs de el.
—Asta—i! am zis eu, vrei să spui că despre moarte e vorba, bineînţeles; mă înşel? Moartea e mai presus de această îndeletnicire. Ei, când vine, vine, William! Se îngrijeşte ea de noi toţi, nu uită pe nimeni.
—Da, a răspuns el, aici nu te contrazic; dar n—ar strica să ne gândim totuşi la unele lucruri înainte de a ajunge acolo.
—Să ne gândim, atunci! zic eu. Ce înseamnă să ne gândim la ea? Să te gândeşti la moarte, înseamnă să mori; şi să stai toată viaţa cu gândul la ea înseamnă să fii toată viaţa unul ce moare văzând cu ochii — e timp suficient să te gândeşti la ea, atunci când vine vremea şi te trage de mânecă.
Nu vă va fi greu să credeţi că aveam destulă chemare pentru meseria de pirat, dacă puteam vorbi în acest fel; dar permiteţi—mi cu toate astea atâta lucru faţă de alţi nemernici la fel de înrăiţi ca şi mine, anume să vă destăinui că în clipa aceea conştiinţa m—a făcut să simt un fior pe care nu—l mai simţisem niciodată; lucrul ăsta s—a petrecut în clipa în care ziceam: „Ce înseamnă să ne gândim la ea?" şi mi—a şoptit aceeaşi conştiinţa că într—o bună zi îmi va fi hărăzit să mă gândesc la cuvintele mele cu inima îndurerată; dar timpul căderii pe gânduri nu sosise încă pentru mine, aşa că am continuat.
329
Parcă—l aud pe William zicându—mi foarte serios:
—Prietene, trebuie să—ţi mărturisesc că sunt întristat auzindu—te că vorbeşti astfel: cei care nu se gândesc nicio clipă la moarte, mor adesea fără să—şi dea seama.
Ne—am continuat discuţia pe tonul acesta vesel încă o vreme şi, la un moment dat, i—am trântit:
—Rogu—te, nu vorbi de moarte; de unde ştim că vom muri vreodată? Şi am început să râd.
—La o aşa întrebare, asta nu se face să—ţi răspund, mi—a replicat William; nu este chemarea mea să—ţi fac ţie morală, căci tu îmi eşti aici comandant; însă aş prefera să vorbesc în alt fel despre moarte, căci este un lucru serios.
—Poţi spune ce—ţi trece prin cap, l—am îndemnat eu, am să ascult cu bunăvoinţă orice mi—ai zice.
Acum începeam să fiu tare mişcat de vorbele lui.
—Deoarece, a zis William, cu lacrimile şiroindu—i pe chip, oamenii trăiesc în aşa fel de parcă nu le—ar veni nicicând sorocul de moarte; oh, din pricina asta se întâmplă ca mulţi să—şi sfârşească zilele înainte de a şti cum trebuie trăit; dar la moarte mi—era gândul, când am zis că există ceva la care trebuie să ne gândim, mai presus de acest fel de viaţă.
—Ei, William, am revenit eu, atunci care—i tărăşenia?
—Despre pocăinţă, a răspuns el.
—Păi bine, am bravat, ai cunoscut vreodată vreun pirat care să se pocăiască?
Auzind una ca asta, a avut o tresărire şi a zis:

—Sub ştreangul spânzurătorii am cunoscut pe unul care s—a pocăit şi sper că tu vei fi al doilea.
330
Vorbea cu multă aprindere şi părea foarte preocupat de soarta mea.
—Bine, William, i—am răspuns eu, îţi mulţumesc şi nu—s chiar aşa de nepăsător faţă de ceea ce—mi spui pe cât las poate să se vadă; dar haide, lasă—mă să—ţi aud în sfârşit propunerea.
—Propunerea mea, zise William, este atât spre binele tău cât şi spre al meu. Putem termina pentru totdeauna cu acest fel de viaţă şi ne putem pocăi; iar eu sunt de părere că pentru noi ocazia cea mai nimerită e chiar acum, cel mai bun prilej din câte ni s—au ivit sau se vor mai ivi vreodată, un lucru care nu şi se întâmplă de două ori într—o singură viaţă.
—Uite cum stau lucrurile, William, spune—mi întâi care este propunerea ta, pentru a termina cu felul nostru de viaţă de acum, căci doar despre asta e vorba, iar despre ce ar urma vom vorbi după aceea. Nu sunt de piatră, insensibil şi rece, aşa cum ai putea să crezi; dar întâi şi—ntâi să lămurim drăcovenia asta în care ne—am împotmolit.
—Asta aşa—i, se învoi William, aici ai perfectă dreptate; nici nu trebuie să vorbim despre pocăinţă, atâta timp cât ne îndeletnicim în continuare cu pirateria.
—Chiar aşa! William, mi—ai luat vorbele din gură; căci dacă nu trebuie să o luăm pe calea cea dreaptă şi să regretăm faptele săvârşite, atunci chiar n—am nicio idee despre ce o fi însemnând aia pocăinţă; la drept vorbind, chiar şi în cel mai fericit caz eu unul tot nu prea ştiu mare lucru despre tărăşenia asta; însă ceva din firea lucrurilor îmi dă de înţeles că primul pas pe care—l avem de făcut este să punem capăt felului ăsta de viaţă nenorocit; şi la una ca asta m—aş încumeta, laolaltă cu tine, din toată inima.

Mi—am putut da seama, după chipul său, că William era împăcat cu desăvârşire cu această propunere; şi dacă ceva mai devreme ochii îi fuseseră înlăcrimaţi, acum chiar îl podidea de—a binelea plânsul; dar erau din pricina unui simţământ cu totul diferit, căci bucuria îl copleşise în aşa măsură, încât nu mai era în stare să scoată o vorbă.
331
—Haide, William, l—am încurajat, tu—mi arăţi destul de limpede că ai un gând curat. Crezi că e oare cu putinţă să terminăm cu felul nostru de viaţa mizerabil şi să plecăm?
—Da, răspunse el, cred că, în ceea ce mă priveşte, e foarte posibil; însă dacă acelaşi lucru este valabil sau nu şi în cazul tău, asta va depinde de tine.
—Perfect, i—am spus, iţi făgăduiesc că aşa cum eu ţi—am fost comandant tot timpul, din clipa în care te—am luat pentru întâia dată la noi pe bord, la fel îmi vei da tu mie ordine, începând de acum, iar eu voi urma fără şovăire toate poruncile pe care vei găsi de cuviinţă să mi le dai.
—Te încumeţi să te laşi pe mâna mea? Spui asta de bună voie?
—Fireşte, William, l—am încredinţat, o spun de bună voie şi nesilit de nimeni; şi am s—o duc la îndeplinire cu credinţă.
—Ei bine, în cazul ăsta, se dezlănţui William, uite care este planul meu. Acum ne găsim la intrarea în golful Persiei; am vândut atât de mult din încărcătura noastră aici, la Surat, încât avem bani pe săturate; trimite—mă la Bassora cu goeleta încărcată cu mărfurile chinezeşti pe care le avem la bord şi care vor face încă o încărcătură bună, iar eu te asigur că am să găsesc mijloace, printre negustorii englezi şi olandezi de acolo, să plasez o cantitate de mărfuri şi de bani, tot ca negustor, astfel încât să ne putem folosi iarăşi de ele, cu orice prilej, iar eu, după ce mă întorc, voi aranja şi restul; în acest răstimp, tu convinge—i pe cei din echipajul corăbiei să se hotărască să meargă în Madagascar, imediat ce vin şi eu.

I—am atras atenţia că nu era cazul să bată atâta drum, până la Bassora, când ar putea acosta la Gonbareon sau la Ormuz, pretinzând că e mânat de aceleaşi treburi.
—Nu, mi—a răspuns, acolo nu te poţi bucura de aceeaşi libertate de a acţiona, căci există reprezentanţa Companiei Indiilor de Est, care ar putea să mă înhaţe, sub pretextul că mă îndeletnicesc cu contrabanda.
—Bine, dar în cazul ăsta poţi să te duci la Ormuz, căci mi—e tare greu să mă despart de tine atâta vreme cât îţi ia drumul de aici până—n adâncurile golfului Persiei.
332
Mi—a răspuns că trebuia să mă las pe mâna lui, să facă totul aşa cum va socoti de cuviinţă.

La Surat luasem o mare sumă de bani, aşa că acum puteam dispune de aproape o sută de mii de lire, bani gheaţă; dar la bordul corăbiei celei mari aveam cu mult mai mult.

I—am poruncit în auzul tuturor să păstreze pe bord banii pe care—i avea şi să cumpere cu ei o rezervă,

de muniţii, dacă putea face rost de ele, pentru a avea la dispoziţie un stoc pentru noi aventuri; iar între timp, eu m—am hotărât să pun de—o parte nişte aur şi niscaiva pietre preţioase pe care le aveam dosite pe corabia cea mare şi să le pregătesc în aşa fel, încât să le pot lua de acolo fără a atrage atenţia, imediat ce el va face cale întoarsă; şi aşa, urmând sfaturile date de William, i—am îngăduit să plece în călătorie, iar eu am trecut pe corabia cea mare, unde aveam într—adevăr adunată o comoară uriaşă.

Am aşteptat întoarcerea lui William nu mai puţin de două luni; şi, la drept vorbind, începusem să—mi fac griji tot mai mari în privinţa lui, uneori gândindu—mă că mă lăsase baltă; că poate s—a folosit de acelaşi tertip ca să—i facă şi pe ceilalţi oameni să—i fie complici şi spălaseră astfel putina împreună; cu doar trei zile înainte de întoarcerea lui William, eram cât pe—aci să mă hotărăsc să plec înspre Madagascar şi să renunţ la el; însă bătrânul chirurg, cel care juca rolul de quaker şi care se dăduse drept stăpânul goeletei la Surat, m—a convins să nu fac una ca asta; iar pentru acea povaţă binevenită şi pentru încrederea nestrămutată faţă de ceea ce i se încredinţase, l—am făcut părtaş la planul meu şi omul s—a dovedit a fi cinstit.

Într—un târziu, spre nemăsurata noastră bucurie, William s—a întors şi a adus cu el o sumedenie de lucruri trebuincioase; mai ales şaizeci de butoiaşe cu praf de puşcă, niscaiva gloanţe de fier şi vreo treizeci de tone de plumb; totodată, o mulţime de provizii; şi, pe scurt, William mi—a prezentat un raport, de faţă cu toţi, cu privire la călătoria sa, în auzul tuturor celor care se nimeriseră pe dunetă, ca nu care cumva să se iste vreo bănuială legată de noi.

După ce totul s—a aranjat, William a propus să mai facă un drum, în care să—l însoţesc şi eu; a înşirat diferite lucruri pe care le aveam la bord şi pe care el n—a izbutit să le vândă acolo; şi, mai cu seamă, mi—a spus că fusese nevoit să lase acolo o sumedenie de mărfuri, din pricina faptului că nu veniseră caravanele; şi că făgăduise să se întoarcă.

333

Era exact ce doream şi eu. Oamenii erau şi ei dornici ca William să plece, mai cu seamă din pricină că la întoarcere, le zisese că ar putea să încarce iarăşi goeleta cu orez şi cu alte provizii; mă prefăceam că preget să merg cu el; atunci s—a ridicat bătrânul chirurg şi m—a înduplecat să mă duc, insistând cu o mulţime de argumente; mai ales, zicând că dacă nu mă duceam şi eu, apoi se va destrăma ordinea şi s—ar putea întâmpla ca mulţi oameni să—şi ia tălpăşiţa, unul câte unul, ba poate chiar să—i şi trădeze pe toţi ceilalţi; şi că echipajul nu credea că ar fi de dorit ca goeleta să plece iarăşi, dacă nu mă duceam şi eu; ca să mă facă să mă hotărăsc să fac acest pas, s—a oferit să vină şi el cu noi.

Copleşit de aşa potop de argumente, m—am prefăcut că mă las convins să plec, chiar dacă anevoie, iar toată lumea s—a arătat cu atât mai mulţumiră când am fost de acord; şi, drept urmare, am uşurat goeleta de tot praful de puşcă, plumbul şi fierul pe care le avea la bord, ca şi de restul lucrurilor care erau de folos corăbiei, iar în locul lor am încărcat baloturi de mirodenii şi câteva butoiaşe de cuişoare, cu totul vreo şapte tone, precum şi alte mărfuri, iar printre baloturi eu îmi dosisem propria mea comoară, care vă asigur că avea o valoare considerabilă; şi astfel am plecat.

La plecare, am ţinut sfat cu toţi ofiţerii de pe corabie, pentru a stabili în ce loc trebuiau să mă aştepte şi câtă vreme; şi ne—am înţeles ca timp de douăzeci şi opt de zile corabia să aştepte în dreptul unei mici insule, înspre coasta arabă a golfului; iar dacă în acest răstimp goeleta nu se arăta, ei să navigheze până la o altă insulă, ceva mai la vest de prima, şi să ne aştepte acolo vreme de încă cincisprezece zile; iar după aceea, dacă goeleta tot nu venea, urma să tragă concluzia că trebuie să se fi petrecut vreun accident, şi locul nostru de întâlnire să fie Madagascarul.

După ce am pus la punct acest plan, am părăsit corabia pe care nici eu, nici William şi nici chirurgul nu mai aveam de gând să o mai vedem vreodată. Am cârmit de—a dreptul către golf şi peste el, spre Bassaro sau Balsara. Acest oraş, Balsara, se afla la o oarecare distanţă de locul unde s—a oprit goeleta noastră, iar fluviul nefiind prea sigur şi noi neştiind prea multe despre el, căci aveam doar un cârmaci obişnuit, am coborât pe ţărm, într—un sat cu mulţi locuitori, unde stăteau şi nişte negustori, din pricina faptului că acolo ancorau o sumedenie de vase mici.

334

În satul acela am zăbovit şi am făcut negoţ timp de trei sau patru zile, debarcând toate baloturile şi mirodeniile pe care le aveam şi, la drept vorbind, toată încărcătura, de o valoare bunicică; am ales să procedăm astfel, în loc să ne ducem de—a dreptul la Balsara, până când nu ne puneam planul în aplicare.

După ce am cumpărat diferite mărfuri şi ne pregăteam să târguim şi altele, barca fiind rămasă la ţărm

cu doisprezece oameni, eu, William, chirurgul şi un al patrulea om pe care—l alesesem, am izbutit să trimitem la ei un mesager turc, chiar pe înserat, cu o scrisoare către şeful de echipaj; şi poruncindu—i turcului să fugă cât de repede îl ţineau picioarele, noi am pândit la o oarecare depărtare, să vedem cum se desfăşoară lucrurile. Bătrânul doctor aşternuse pe hârtie următoarele rânduri:

Şefului de echipaj Thomas,

Suntem trădaţi cu toţii; în numele lui Dumnezeu, plecaţi cu barca şi urcaţi—vă la bordul corăbiei sau altfel veţi fi pierduţi... Căpitanul, William, quakerul şi George, reformatul, au fost arestaţi şi duşi de aici; eu am izbutit să scap şi stau ascuns, dar nu pot să fac niciun pas; dacă o fac, sunt un om mort. Imediat ce ajungeţi la bord, ridicaţi ancora sau tăiaţi cablul şi întindeţi pânzele, să vă scăpaţi vieţile. Adio.

R.S.

Noi am stat ascunşi, după cum spuneam, fiind în amurg, şi l—am văzut pe turc cum a înmânat scrisoarea; iar în trei minute i—am văzut pe toţi năpustindu—se în barcă şi plecând; şi numaidecât ce au ajuns la bord, au dat de veste, aşa cum ne—am şi aşteptat; căci în zorii zilei următoare nu se mai vedeau în zare şi de atunci încolo nici nu ne—au mai ajuns la ureche poveşti sau veşti de la ei.

335

Acum, ne găseam într—un loc prielnic şi într—o situaţie cât se poate de bună, căci eram luaţi drept negustori din Persia.

Nu e cazul să amintesc aici câtă avere agonisisem împreună, pe căi samavolnice; dorinţa mea este mai curând să vă spun că începusem să—mi dau seama că felul în care o strânsesem era o crimă; că găseam foarte puţină împăcare stăpânind o asemenea avere; şi, după cum i—am mărturisit şi lui William, nici nu—mi venea să cred că o să mă pot bucura de ea, şi nici măcar nu—mi doream prea tare aşa ceva; dar, după cum i—am împărtăşit lui într—o bună zi, în timp ce ne plimbam pe câmp, în preajma oraşului Bassaro, mizam pe o situaţie de care veţi auzi numaidecât.

La Bassaro ne găseam în deplină siguranţă, pentru că vârâsem spaima în pungaşii din echipajul nostru şi îi făcusem să dea bir cu fugiţii; şi nu aveam altceva de făcut decât să chibzuim cum să ne transformăm comoara în lucruri cât mai potrivite ca să ne facă să arătăm ca nişte negustori, aşa cum urma să fim acum, şi nu ca nişte piraţi, aşa cum fusesem de fapt.

Acolo s—a întâmplat că, trimis parcă în calea noastră de noroc, am întâlnit un olandez care bătuse drumul din Bengal până la Agra, oraşul capitală al Marelui Mogul, iar de la Agra venise pe coasta Malabar pe uscat şi, într—un fel sau altul, obţinuse dreptul de a naviga în golf; şi am aflat că intenţia lui era să urce pe marele fluviu până la Bagdad sau Babylon, după care, cu o caravană, să ajungă până la Aleppo şi Scanderoon. Cum William vorbea olandeza şi avea o.purtare plăcută şi farmec din belşug, el făcu în curând cunoştinţă cu olandezul şi, renunţând la ascunzişuri unul faţă de altul, am aflat că avea cu sine lucruri de mare valoare şi că se îndeletnicise mult timp cu negustoria în ţara aceea, iar acum se îndrepta spre casă, către ţara sa natală; şi că avea cu el servitori, dintre care unul era un armean pe care îl învăţase să vorbească olandeza şi care agonisise şi el ceva avere, dar căruia îi venise cheful de a călători în Europa; iar celălalt servitor era un marinar olandez, pe care îl culesese de pe drumuri şi în care avea încredere deplină; acesta era într—adevăr un băiat cât se poate de cinstit.

336

Olandezul a fost încântat de cunoştinţa, dându—şi seama în scurt timp că şi noi aveam de gând să ne întoarcem în Europa; şi cum el a socotit că ne încărcasem cu prea multe mărfuri, căci în privinţa banilor nu—i suflasem o vorbă, s—a oferit numaidecât să ne ajute să vindem cât mai multe dintre ele, în măsura posibilităţilor locului în care ne găseam; totodată ne—a sfătuit ce să facem cu cele rămase.

În acest răstimp, eu şi cu William am stat şi am chibzuit ce e de făcut cu averea noastră şi cu noi înşine şi am decis, înainte de toate, să nu vorbim niciodată în mod serios despre planurile noastre, decât atunci când ne aflam în câmp deschis, unde eram încredinţaţi că nu ne poate auzi nimeni; aşa că în fiecare seară, când soarele se pregătea să apună şi aerul să se răcorească, plecam în câte o plimbare, când pe un drum, când pe altul, pentru a discuta despre lucrurile care ne interesau.

S—ar fi cuvenit să amintesc că acum purtam haine noi, după moda persană, cu veste lungi de mătase, un soi de anterie, şi o robă stacojie din postav englezesc, tare fin şi frumos, şi lăsasem să ne crească bărbile, tot după moda persană, aşa că treceam drept negustori persani, dar asta doar la vedere, căci, fiindcă tot veni vorba, trebuie să vă spun că nu eram în stare nici să înţelegem, nici să legăm un singur

cuvânt în limba persană sau în oricare alta, cu excepţia englezei şi a olandezei; iar din cea de—a doua eu nu pricepeam decât foarte puţin.

Oricum, în locul nostru se ocupa olandezul de toate, pentru că noi luasem hotărârea de a sta cât se putea de retraşi, chiar dacă pe acolo se aflau şi mai mulţi negustori englezi; cu toate astea, nicicând n—am ajuns să facem cunoştinţă sau să schimbăm cu ei măcar câteva cuvinte; astfel nu le—am oferit posibilitatea de a se interesa de noi şi de a afla ceva sau de a da veste despre noi, dacă s—ar fi întâmplat să ajungă vreo ştire legată de debarcarea noastră acolo, ceea ce se putea întâmpla dacă de pildă vreunul din camarazii noştri încăpea pe mâini rele sau ajungea să aibă parte de cine ştie ce peripeţii greu de prevăzut.

337

În răstimpul şederii inele acolo, care s—a întins pe vreo două luni, am început să mă gândesc mai serios la propria—mi situaţie; nu în ceea ce privea pericolul, căci nu mă păştea vreunul, fiind bine ascunşi şi nedând nimănui nimic de bănuit; dar începusem într—adevăr să fiu frământat de alte gânduri în legătură cu mine şi să văd lumea altfel decât înainte.

William reuşise, cu vorbele lui, să clatine serios firea mea necugetată, dându—mi de înţeles că se află ceva mai presus de toate cele trăite până atunci; că era prezent timpul bucuriei şi al profitului, dar că se va apropia şi vremea când va trebui dată socoteală; că lucrul ce rămânea de făcut, pocăinţa adică, era mai blând în sine decât viaţa dusă până atunci, şi ca tocmai sosise timpul să mă gândesc la aşa ceva; vă mărturisesc, toate acestea şi alte asemenea gânduri asemănătoare îmi apăsau inima ceas de ceas şi, pe scurt, am devenit tare mohorât.

Iar în privinţa averii pe care o agonisisem şi care era uriaşă, ea îmi părea toată asemenea gunoiului pe care călcam; nu dădeam nicio ceapă degerată pe ea, nu aveam pace ştiindu—mă stăpânul ei, nici mare bătaie de cap nu—mi dădea posibilitatea de a rămâne fără ea.

William remarcase că de la o vreme gândurile mele se tulburaseră, iar sufletul îmi era trist şi abătut; iar o dată, către seară, într—una din plimbările noaste pe răcoare, am început să discut cu el despre planul meu de a lăsa baltă toate cele ale noastre. William era un om înţelept şi prevăzător; şi, la drept vorbind, cu mult înainte, chiar prudenţa mea se datorase în întregime poveţelor lui, după cum tot mulţumită lui apucasem acum pe acele căi, arătate de el, prin care ne—am fi putut păstra agoniseala şi salva pe noi înşine; iar William tocmai îmi depanase unele măsuri pe care le luase pentru a ne îndrepta în sfârşit paşii spre casă şi a ne pune averea la adăpost, când dintr—o dată eu i—am curmat vorba.

—William, i—am spus, crezi tu oare că vom izbuti vreodată să răzbatem până în Europa, cu toate calabalâcurile astea pe care le târâm după noi?

338

—Da, mi—a răspuns William, cu siguranţă, aşa cura au ajuns şi alţi negustori cu mărfurile lor, atâta vreme cât nu ştie toată lumea ce şi cât ori care este valoarea încărcăturii transportate.

—Cum, William, am zis eu, zâmbind, tu socoteşti că dacă acolo sus există un Dumnezeu, după cum mi—ai spus de atâtea ori, şi dacă trebuie să—i dăm socoteală, socoteşti că dacă el este cu adevărat un judecător drept, o să ne îngăduie să scăpăm cu faţa curată, cu pradă cu tot? Că doar ceea ce am agonisit este, la drept vorbind, prăduit de la atâţia şi atâţia oameni nevinovaţi, ba pot chiar spune de la atâtea seminţii, şi oare nu ne va obliga Dumnezeu să răspundem pentru faptele noastre înainte de a ajunge în Europa, unde avem pretenţia să ne bucurăm de întreaga agoniseală?

William a părut izbit şi luat prin surprindere de întrebarea mea şi mult timp n—a scos o vorbă, iar eu am repetat—o, adăugând că mai curând ne puteam aştepta la altceva.

După un răstimp, a încercat să—mi potolească temerile, zicându—mi:

—Tu ai pus o întrebare tare dificilă şi nu—ţi pot oferi un răspuns limpede, dar iată ce—ţi pot spune: în primul rând, e cazul, dacă luăm în consideraţie dreptatea divină, să nu avem niciun motiv de a ne aştepta la vreo ocrotire; dar cum căile providenţei cereşti sunt mai presus de mărunta înţelegere omenească, dacă ne pocăim, putem spera totuşi la îndurare, căci n—avem habar cât de bun poate fi el cu noi, aşa că trebuie să ne purtăm ca şi cum ne—am baza pe acest lucru, adică pe mila lui; oricum, este mai bine decât să ne temem de judecată şi de pedeapsă..

—Dar, m—am înfierbântat eu, ia seama, William, că pocăinţa, aşa cum mi—ai dat chiar tu de înţeles cândva, cuprinde în ea şi îndreptarea; şi dacă noi nu suntem în stare s—o apucăm niciodată pe calea cea dreaptă, cum ne—am putea pocăi?

—De ce n—am fi în stare să ne îndreptăm niciodată? m—a întrebat William.
—Din pricină că, i—am răspuns, nu putem înapoia ceea ce am agonisit prin jafuri şi tâlhării.
339
—Asta aşa—i, a recunoscut William, asta nu o putem face niciodată; pentru că niciodată nu vom ajunge să—i cunoaştem pe toţi cei pe care i—am păgubit.
—Dar în cazul ăsta, l—am întrebat eu, ce se cuvine să facem cu averea noastră, strânsă prin jaf şi tâlhărie? Dacă o păstrăm, rămânem în continuare hoţi şi tâlhari, iar dacă ne lepădăm de ea, dreptate tot nu putem face, căci n—o putem înapoia stăpânilor ei de drept.
—Ba, zise William, la problema asta răspunsul meu e scurt. A renunţa la ceea ce avem şi a face lucrul ăsta aici, ar însemna să ne lăsăm averea la cheremul unor oameni care nu au niciun drept asupra ei, adică să scăpăm de ea, dar fără a face prin asta dreptate; mai curând ar trebui să veghem cu grijă asupra ei, căci nu se ştie ce ocazie ne—ar putea scoate în cale providenţa, ca să îndreptăm lucrurile măcar în privinţa unora dintre aceia cărora le—am pricinuit rău; aşa că s—ar cuveni ca măcar să lăsăm totul în mâna providenţei şi să mergem înainte. Aşa cum este situaţia în momentul de faţă, neîndoios că grija noastră de căpătâi este aceea de a ajunge undeva într—un loc sigur, unde să putem aştepta liniştiţi voia ei.

Această hotărâre a lui William era, ce—i drept, cât se poate de aducătoare de linişte pentru mine, ca de fapt tot ce spunea el, căci de fiecare dată cuvântul său se dovedise cu adevărat bun şi chibzuit; şi dacă William nu mi—ar fi potolit astfel temerile sufleteşti, cred că m—aş fi arătat într—adevăr atât de înspăimântat de motivele îndreptăţite pe care le aveam de a aştepta pogorârea răzbunării cereşti asupra mea, din pricina marii averi agonisite pe căi necinstite, încât aş fi fugit cât mă ţineau picioarele de tot ce aveam ca de un bun diavolesc, cu care n—aveam nici în clin, nici în mânecă, nu—mi aparţinea, asupra căruia n—aveam nici cel mai mic drept să—l păstrez şi care, cu siguranţă, mă punea într—o primejdie de moarte.

Cu toate astea, William mi—a abătut gândurile pe un făgaş mai prudent şi am ajuns, totuşi, la concluzia că s—ar cuveni să mă îndrept spre un loc aflat în siguranţă şi să las întâmplările ce aveau să vină în voia lui Dumnezeu; trebuie însă să amintesc că, începând de atunci, averea pe care o agonisisem nu mi—a mai iscat niciun fior de bucurie; o socoteam tâlhărită, şi aşa şi era, cu siguranţă, cea mai mare parte din ea; mă uitam la ea ca la o adunătură de bunuri ale altora, pe care le furasem de la nevinovaţii lor stăpâni şi pentru care, pe scurt, meritam cu prisosinţă să fiu atârnat în ştreang chiar acolo, pe loc, şi apoi blestemat; aşa că am început să mă urăsc din toată inima, ca pe un câine, considerându—mă un ticălos care nu fusese decât un tâlhar şi un criminal, un nenorocit care ajunsese într—o stare mai vrednică de plâns decât oricine; deoarece jefuisem şi cu toate că averea mea era asupră—mi, nu găseam cu toate astea în niciun fel mijlocul de a o înapoia vreodată; or, tot gândindu—mă la asta, îmi trecea prin minte că nicicând n—aş putea să mă pocăiesc, căci pocăinţa n—ar avea cum să fie sinceră fără înapoierea bunurilor tâlhărite şi din această pricină meritam să fiu blestemat; nu întrezăream nicio portiţă de scăpare; umblam cu inima împovărată de astfel de gânduri, nedeosebindu—mă prea mult de un om cu minţile rătăcite; într—un cuvânt, eram cuprins de cea mai cruntă disperare şi gândindu—mă nici mai mult nici mai puţin cum să pun capăt unei astfel de vieţi; şi, de fapt, diavolul, dacă astfel de lucruri sunt fapta lui nemijlocită, îşi vedea de treabă cu mine foarte sârguincios, aşa încât zile de—a rândul nu am avut nimic altceva în minte decât gândul de a—mi trage câteva gloanţe în cap, cu propriul meu pistol.

CAPITOLUL XX. Alte convorbiri cu William, care îmi mai liniştesc într—o măsura conştiinţa — Despre
călătoria de la Bassora la Scanderoon şi de acolo la Veneţia — William îi scrie surorii sale din Anglia — Răspunsul ei plin de căldură — În cele din urmă, ne întoarcem foarte bogaţi în Anglia, unde eu mă căsătoresc cu sora lui William — Încheiere —

În tot acest răstimp, am dus o viaţă de vagabond printre necredincioşii turci, printre păgâni şi alţi oameni de aceeaşi teapă; nu exista niciun preot, niciun creştin în faţa căruia să—mi descarc sufletul, cu excepţia sărmanului William; el îmi era părinte spiritual, confesor şi singura alinare. în ceea ce priveşte ştiinţa mea în ale religiei, mi—aţi auzit povestea, aşa că vă puteţi da seama că nu prea aveam habar de aşa ceva; iar cât despre cuvântul lui Dumnezeu, nu—mi aduc aminte să fi citit în toată viaţa mea măcar un singur capitol din Biblie. Parcă aş fi fost micul Bob Busselton, ducându—se la şcoală pentru a învăţa Testamentul.

Cu toate astea, aşa a fost voia Domnului, ca William, quakerul, să însemne totul pentru mine. în acele zile, l—am luat o dată într—o seară, la o plimbare, ca de obicei, şi l—am zorit mai grabnic decât în alte daţi să mă însoţească pe câmp; şi acolo, pe scurt i—am destăinuit ce mă frământa şi cât de groaznic fusesem ispitit de diavol să mă împuşc, căci nu mai puteam suporta greutatea şi spaima ce—şi făcuseră cuib în sufletul meu.

341

—Să te împuşti? s—a mirat William. Şi de ce, cu ce—ţi va fi de folos una ca asta?

—Ei bine, i—am răspuns,Ta curma o viaţă nenorocită.

—Hm, a zis William, și tu ești încredințat că viața de apoi va fi mai bună decât asta?

—Nu, nu, nici vorbă! am răspuns, va fi cu mult mai rea, cu siguranţa.

—Atunci de ce, m—a întrebat William, să te împuşti? Fără îndoială, este o ispită a diavolului, căci ce judecată drăcească mai e şi asta, ca din pricina faptului ca te afli într—o situaţie proastă, să ţii să ajungi într—una şi mai şi?

—Vorbele lui au fost ca o adevărată izbitură.

—Bine, am *bânguit* eu, dar situaţia nenorocită în care mă zbată ajuns de ne suportat.

—Perfect, a răspuns WiIliam; dar dai de înţeles că eşti pregătit să înduri una şi mai cruntă; şi vrei, aşadar, să te împuşti, ca să nu—ţi mai rămână nicio portiţă de scăpare.

—De pe acum nu mai întrezăresc nicio portiţă, i—am răspuns.

—De unde ştii? m—a întrebat.

—Aşa cred!

—Bine, bine, dar nu eşti sigur; aşa că ai de gând să te împuşti, pentru ca totul să devină absolut sigur; căci, dacă în viaţa asta amară nu poţi fi deloc sigur că o să fii blestemat, în schimb, după ce vei face pasul de cealaltă parte a vremii, n—o să mai ai nicio îndoială în privinţa asta; aşa că după ce o să săvârşeşti ceea ce spui că ţi—ai pus în gând, n—o să mai fie cazul să se spună, ci s—ar putea să fii, şi chiar că eşti blestemat de—a binelea, fără putinţă de tăgadă. Dar, urmă WiIliam, jumătate în glumă, jumătate serios, ce vis ai avut, rogu—te, în noaptea ce a trecut?

—De ce vrei să afli? l—am întrebat; am avut nişte coşmaruri înspăimântătoare întreaga noapte; şi mai cu seamă am visat că diavolul venise să mă ia şi m—a întrebat cum mă cheamă, iar eu i—am spus. Atunci, m—a întrebat cu ce mă îndeletnicesc. „îndeletnicire!
am izbucnit eu: sunt un tâlhar, un hoţ înrăit, sunt pirat şi criminal şi s—ar cuveni să mă legăn într—un ştreang." „Da, chiar aşa, a zis diavolul, aşa—i! Tu eşti omul pe care—l căutam, aşa că, haide, însoţeşte—mă!" Şi atunci m—am îngrozit de moarte şi am prins să strig şi, strigând, m—am trezit! Şi de atunci încoace, m—am perpelit în chinuri îngrozitoare.

342

Foarte bine, a încheiat William; hai, dă—mi mie pistolul despre care vorbeai mai adineaori.

—De ce, l—am întrebat, ce ai de gând să faci cu el?

—Cum, ce să fac?! s—a mirat William, păi cum aşa, nu—i nevoie să te împuşti cu mâna ta; voi fi nevoit să te împuşc eu, căci altfel o să abaţi nenorocirea pe capul tuturor.

—William, ce vrei să zici cu asta? l—am întrebat

—Ce vreau să zic? Ce vrei să zici tu, când te apuci să strigi în gura mare prin somn, „sunt un tâlhar, un

pirat, un criminal şi s—ar cuveni să mă legăn într—un ştreang?" Păi cum aşa, ai de gând să ne nenoroceşti pe toţi? Marele nostru noroc a fost că olandezul nu pricepe o boabă englezeşte. Ca să nu mai lungim vorba, trebuie să te împuşc, ca să—mi scap propria viaţă; haide, haide, îmi strigă, dă—mi o dată pistolul ăla!

Trebuie să vă mărturisesc că asta m—a înspăimântat, dar într—alt fel; şi am început să—mi dau seama că dacă s—ar fi aflat în preajma mea cineva care să înţeleagă englezeşte, aş fi fost pierdut. Gândul de a mă împuşca mi—a dat pace, de data aceea; şi m—am întors către William, zicându—i:

—Mă înspăimânţi, William. Care va să zică, eu nu mai sunt în siguranţă şi tovărăşia mea devine un pericol pentru tine: ce să mă fac? Vă voi da în vileag pe toţi.

—Haide, haide, prietene Bob, a zis el, curm eu toate aiurelile astea, dacă vrei să pleci urechea la povaţa mea.

—Cum aşa?

—Tot ce trebuie să faci, mi—a răspuns, e ca data viitoare când mai stai la taclale cu diavolul să binevoieşti să vorbeşti ceva mai încet, căci altfel vă fi vai şi amar de capul nostru şi bineînţeles că şi de al tău.

343

Vorbele lui m—au îngrozit, vă mărturisesc, şi au potolit o mare parte din tulburarea minţi mele; dar William, după ce glumise cu mine, a purtat o discuţie tare lungă şi serioasă cu privire la natura situaţiei în care mă găseam şi la gândul pocăinţei; că se cuvenea, asta era drept, ca sufletul să—mi fie îngrozit de—a binelea de ticăloşiile pe care le comisesem; dar că a pune la îndoială îndurarea lui Dumnezeu şi a ajunge să cad în disperare, asta nu mai era din pocăinţa, ci ren ea de—a dreptul de la diavol; că trebuia, se cuvenea, într—adevăr, să—mi mărturisesc sincer şi cu umilinţă blestemăţiile, să cer iertare lui Dumnezeu pe care—l supărasem şi să mă bazez pe îndurarea lui, luând hotărârea să înapoiez de bună voie averea agonisită, dacă va fi vreodată voia Domnului ca aşa ceva să—mi stea în putinţă şi să dau înapoi tot avutul, până la ultimul flecuşteţ; căci asta, mi—a spus, era soluţia la care se hotărâse şi în ceea ce îl privea pe el; într—o astfel de rezolvare, m—a încredinţat William, îşi aflase şi el alinarea.

Discuţia cu William m—a consolat în mare măsură, având darul să mă liniştească foarte mult; el însă îşi făcea mereu griji, după aceea, în legătură cu vorbitul meu prin somn şi avea grijă să doarmă mereu cu mine şi să nu mă lase să poposesc în nicio casă unde se putea înţelege fie măcar şi un cuvânt englezesc.

Cu toate astea, după aceea nu s—a mai petrecut nimic asemănător, căci peste sufletul meu pogorâse mult mai multă linişte şi mă hotărâsem ca pe viitor să duc o viaţă deosebită cu totul de aceea trăită până atunci. Cât despre averea pe care o aveam, s—ar fi zis că nu mai reprezenta aproape nimic pentru mine; m—am hotărât totuşi să o pun deoparte în vederea unui eventual prilej de a face dreptate, pe care providenţa mi l—ar putea scoate în cale; iar miraculosul prilej ce mi s—a ivit mai târziu, de a folosi o parte din ea pentru a salva o familie ruinată pe care o jefuisem, s—ar cuveni să fie cunoscut de cititori, dacă îi voi găsi loc în paginile povestirii mele.

La adăpostul acestei hotărâri am început să—mi recapăt într—o oarecare măsură pacea sufletească; după aproape trei luni de şedere la Bassora vândusem niscaiva mărfuri, cu toate că mai rămăsesem cu o bună parte din ele, şi am închiriat bărci, urmând poveţele olandezului şi am urcat în susul apei, până la Bagdad ori Babylon, pe râul Tigru sau mai curând Eufrat. Duceam cu noi o însemnată încărcătură de mărfuri şi din această pricină am produs acolo o impresie grozavă, fiind întâmpinaţi cu consideraţie: aveam, mai cu seamă, patruzeci şi două de baloturi de mărfuri indiene, tot soiul de ţesături, pânzeturi, museline şi cretoane fine; aveam cincisprezece baloturi de mătăsuri chinezeşti foarte fine şi şaptezeci de baloturi de mirodenii, în special cuişoare şi nucşoară, lăsând la o parte alte mărfuri; cei de aici ne—au oferit bani în schimbul cuişoarelor, însă olandezul ne—a sfătuit să nu ne pripim, căci vom obţine un preţ şi mai bun la Aleppa sau în Levant; aşa că ne—am pregătit să ne vedem de drum, cu caravana.

344

Ne—am ferit cum ne—am priceput mai bine să ne dăm de gol că aveam aur sau perle şi din această pricină am vândut vreo trei—patru baloturi de mătăsuri chinezeşti şi de pânzeturi indiene, pentru a face rost de bani cu care să cumpărăm cămile şi să plătim vămile care se iau în diferite locuri, ca şi pentru a ne aproviziona, căci aveam de traversat nişte deserturi.

Am întreprins această călătorie fără să—mi pese câtuşi de puţin de lucrurile şi de agoniseala mea, fiind convins că, după cum obţinusem totul cu forţa, prin jaf, tot aşa Dumnezeu va porunci să mi se ia înapoi

întregul avut; pot spune că îmi doream să se întâmple una ca asta; dar cum din ceruri veghea asupra mea un ocrotitor plin de îndurare, tot aşa veghea alături de mine un povăţuitor, camarad de nădejde sau cum oare aş putea să—i zic aceluia care îmi era călăuză, cârmaci, conducător şi toate laolaltă şi care se îngrijea atât de mine, cât şi de tot avutul meu; şi, cu toate că piciorul său nu călcase nicicând pe meleagurile din acele părţi ale lumii, şi—a asumat întreaga răspundere, iar după o călătorie de vreo cincizeci şi nouă de zile am ajuns la Bassora, unde se varsă fluviul Tigru sau Eufrat, trecând prin deşert şi pe la Aleppo, până la Alexandria sau, după cum îi ziceam noi, Scanderoon, în Levant.

Acolo eu, William şi ceilalţi doi camarazi de nădejde ai noştri ne—am sfătuit ce era de făcut; iar William şi cu mine am hotărât să ne despărţim de ceilalţi doi, ei dorind să plece împreună cu olandezul în ţara lui, urcîndu—se la bordul vreuneia din vasele olandeze care se aflau pe acolo, în vreme ce William şi cu mine le—am spus că ne hotărâsem să ne ducem şi să ne stabilim la Morca, ţinut care pe atunci se găsea sub stăpânire veneţiană.

345

Este adevărat că am procedat cu multă chibzuinţă, nelăsâniu—i să afle încotro aveam de gând să ne îndreptăm, ţinând seama de faptul că hotărâsem să ne reluăm fiecare de drumul său; dar neam interesat la bătrânul nostru doctor cum îi vom putea scrie în Olanda şi în Anglia, ca să putem avea veşti de la el, dacă va fi cazul, şi iam promis că îi vom spune şi noi, la rândul nostru, cum să ne scrie, ceea ce am şi făcut mai târziu, după cum o să se vadă cu timpul.

Am mai zăbovit acolo o vreme după ce ei au plecat, până când, într—un târziu, noi nehotărându—ne încă încotro s—o apucăm, o corabie veneţiană a făcut escală în Cipru şi a aruncat ancora la Scanderoon să încarce mărfuri pe care să le ducă în portul de baştină. Ajungându—ne la ureche acest lucru şi târguindu—ne atât pentru preţul călătoriei cât şi pentru cel al bunurilor noastre, ne—am îmbarcat cu destinaţia Veneţia, unde am ajuns cu bine după douăzeci şi două de zile de drum, cu toată comoara noastră şi cu o încărcătură cum nu mai cred că ajunsese în acea cetate, adusă fiind doar de doi oameni, de când există statul veneţian, asta dacă punem laolaltă mărfurile, banii şi bijuteriile.

Am petrecut mult timp acolo, incognito, dându—ne drept doi negustori armeni, aşa cum de fapt mai făcusem, mai cu seamă că între timp se lipise de noi ceva din graiul amestecat, persan şi armenesc, vorbit la Bassora şi la Bagdad, în orice caz suficient pentru a ne înţelege unul cu altul peste tot pe unde hălăduiam prin ţară, astfel încât să nu ne înţeleagă nici naiba, cu toate că uneori nu prea izbuteam să ne înţelegem nici între noi.

Acolo am schimbat pe bani peşin toate lucrurile, ne—am gospodărit locuinţa ca şi cum am fi avut de gând să zăbovim cine ştie câtă vreme, iar William şi cu mine, păstrându—ne o prietenie şi o încredere de neclintit unul faţă de celălalt, trăiam ca doi fraţi; nici nu aveam şi nici nu eram în căutarea unor interese deosebite; stăteam de vorbă cu gravitate şi seriozitate, mai tot timpul, în legătură cu pocăirea noastră; niciodată n—am renunţat, adică n—am schimbat straiele armeneşti; în Veneţia ni se spunea „cei doi greci".

346

În câteva rânduri, am tot avut de gând să vă înfăţişez pe îndelete bogăţia noastră; dar poate că va părea de necrezut; şi nu ne era deloc la îndemână să o ascundem, fiindu—ne teamă, pe bună dreptate, că ne—am putea pierde vieţile în ţara aceea, din cauza comorii noastre, în cele din urmă, William mi—a destăinuit că el începea să se gândească dacă nu cumva ar fi mai nimerit să nu mai calce niciodată în Anglia şi că la drept vorbind, nu—i prea păsa dacă o s—o mai vadă sau ba; ţinând însă seama de faptul că noi agonisisem o avere aşa de mare şi că el avea în Anglia câteva rude sărmane, mi—a spus că ar vrea, dacă n—aveam nimic împotrivă, să le scrie pentru a afla dacă mai erau în viaţă sau nu şi în ce situaţie se aflau; iar dacă afla că unii dintre ei mai trăiau mai cu seamă cei la care se gândea el atunci le va trimite câte ceva, dacă eram şi eu de acord, să—i mai scoată din nevoi.

M—am învoit din toată inima şi, drept urmare, William a scris uneia din surorile sale şi unui unchi şi, la vreo cinci săptămâni, am primit răspuns atât de la unul cât şi de la celălalt, pe adresa lui William, care se ascundea sub un nume armenesc, pe care şi—l dăduse singur, „Seignor Constantino Alexion din Ispahan, la Veneţia".

Din partea surorii sale, ne—a venit o scrisoare tulburătoare, în care, după cele mai calde cuvinte de bucurie la auzul veştii că era în viaţă, pentru că ea fusese înştiinţată de mult timp că fusese omorât de piraţi în Indiile de Vest, îl implora să—i spună în ce situaţie se găseşte; îi spunea că nu e în stare să facă

nimic mai de seamă pentru el, dar că va fi oricând primit cu braţele deschise sub acoperişul casei sale, din toată inima; că rămăsese văduvă şi cu patru copii, dar că avea o prăvălioară lângă mănăstirea călugărilor franciscani, de pe urma căreia izbutea să—şi întreţină familia; şi că—i trimisese cinci lire sterline, dacă ducea cumva lipsă de bani, acolo în ţară străină, ca să se poată întoarce acasă.

Am văzut cum îl podidiseră lacrimile în vreme ce citea scrisoarea, şi, într—adevăr, când mi—a arătat—o şi mie, însoţită de mica poliţă de cinci lire sterline, aceasta adresată unui negustor englez din Veneţia, atunci şi ochii mei s—au umplut de lacrimi.

347

După ce amândoi fusesem îndeajuns de mişcaţi de duioşia şi blândeţea răspunsului, William s—a întors înspre mine, întrebându—mă:

—Spune—mi, ce pot face pentru această sărmană femeie? Am chibzuit o vreme, în cele din urmă însă, i—am răspuns:

—Uite, am să—ţi spun ce să faci pentru ea: femeia ţi—a trimis cinci lire şi are patru copii, iar cu ea la un loc înseamnă cinci; o asemenea samă de la o femeie necăjită ca ea, înseamnă la fel de mult cât ar însemna pentru noi cinci mii de lire; îi vei trimite aşadar o poliţă de cinci mii de lire, în bani englezeşti, şi o vei ruga să—şi ascundă uluirea cu privire la una ca asta, până când o să primească din nou niscaiva veşti, din partea ta; însă roag—o să renunţe la prăvălie şi să se ducă să cumpere undeva o casă la ţară, în apropiere de Londra, şi să rămână acolo, ducând o viaţă cumpătată, până când va primi iarăşi veşti de la tine.

—În momentul ăsta îmi dau seama, a remarcat William, din ceea ce spui, că şi pe tine te cam bate gândul să te aventurezi în Anglia.

—La drept vorbind, dragă William, i—am răspuns eu, nu mă prea înţelegi; dar îmi trece prin minte că de fapt s—ar cuveni ca tu să te aventurezi până acolo, căci, până la urmă, tu ce fărădelege ai săvârşit ca să nu poţi călca pe pământul Angliei? De ce să vreau eu să te ţin departe de rudele tale, doar ca să—mi ţii mie tovărăşie?

William m—a privit cu multă afecţiune.

—Ba, a zis el, ne—am îmbarcat laolaltă de atâta amar de vreme şi am ajuns împreună atât de departe, încât am hotărât să nu mă despart de tine în vecii vecilor, câte zile vom mai avea, ci să merg încotro ţi—e voia. Sau să rămân în locul pe care—l doreşti; în ceea ce o priveşte pe sora mea, a continuat el, nu pot să—i trimit o asemenea sumă; căci oare al cui e tot bănetul pe care—l avem? Cea mai mare parte îţi aparţine.

—Nu, William, din tot avutul meu o lescaie nu e mai mult a mea decât al tău; nu vreau să am niciun bănuţ mai mult decât tine; şi din acest motiv îi vei trimite atât cât am vorbit, iar dacă n—ai s—o faci tu, îi voi trimite eu.

348

—Cum, a sărit William, dar biata de ea îşi va pierde minţile; o să fie aşa de surprinsă, încât o să înnebunească.

—Bine, William, i—am zis, atunci o poţi face cu grijă: trimite—i o poliţă girată, în valoare de o sută de lire, şi roag—o să se aştepte la ceva mai mult data viitoare sau în curând; şi încredinţeaz—o că o să—i trimiţi suficienţi bani ca să poată trăi fără să se mai ocupe de prăvălia cu pricina, iar după aceea trimite—i sume din ce în ce mai mari.

Prin urmare, a aşternut către ea o scrisoare foarte caldă, însoţind—o de o poliţă de o sută şaizeci de lire pentru un negustor din Londra şi a rugat—o să se aline cu speranţa că în scurt timp va putea să o bucure cu şi mai mult. După vreo zece zile, i—a trimis o a doua poliţă, în valoare de cinci sute patruzeci de lire, şi imediat după aceea încă una de trei sute de lire, adică în total o mie de lire; şi i—a scris că îi va trimite suficient ca să poată lăsa baltă prăvălia, sfătuind—o, după cum v—am spus mai devreme, să—şi cumpere o casă.

După aceea a aşteptat până când a primit răspuns la toate cele trei scrisori, cu confirmarea că primise şi banii şi, lucru la care eu unul nu m—aş fi aşteptat, că nu lăsase să—i scape niciun cuvânt faţă de vreun cunoscut, nici măcar despre o lescaie primită de la cineva, sau despre faptul că William era în viaţă; după cum nici nu avea să sufle vreo vorbă, până când nu o să primească iarăşi veşti de la el.

Când mi—a arătat şi această scrisoare, i—am spus lui William:

—Ei bine, dragă William, femeia asta merită cu adevărat să—i încredinţezi şi viaţa şi orice altceva, aşa că trimite—i şi restul de bani, până la cinci mii de lire; şi mă voi încumeta să mă aventurez şi eu în

Anglia la casa ei, o dată cu tine, când ai să doreşti tu.

Într—un cuvânt, i—am trimis cinci mii de lire, în poliţe de încredere; iar ea le—a primit aşa cum se cuvine şi, peste ceva vreme, i—a trimis fratelui său răspuns că faţă de unchiul ei se prefăcuse că este bolnavă, că nu mai e în stare să se ocupe de negustorie şi că luase o casă mare la vreo patru mile depărtare de Londra, pretinzând că va închiria camerele, ca să aibă şi ea din ce să—şi ducă zilele; pe scurt, femeia lăsa să se înţeleagă că intuise gândul lui William de a se întoarce acolo incognito, încredinţându—l că va putea să—şi ducă viaţa cât va dori de retras.

349

Aceste cuvinte reprezentau deschiderea acelei uşi pe care noi o crezusem închisă definitiv pentru tot restul vieţii; aşa că, pe scurt, ne—am hotărât să ne aveaturăm, dar fără să ne dăm în vileag numele, ci recomandându—ne cu cât mai multă prudenţă şi cu alte prilejuri; drept urmare, William i—a scris surorii sale cât de mult preţuise felul ei chibzuit de a se purta şi că într—adevăr ghicise bine că el ar fi dorit să trăiască retras şi o ruga să chivernisească cu grija banii şi sa ducă o viaţă cumpătată, până când se vor putea revedea.

Tocmai era pe punctul de a—i trimite scrisoarea, când eu am intervenit:

—Dragă William, i—am spus, doar n—ai să—i trimiţi o scrisoare goală: spune—i că te va însoţi şi un prieten al tău, care e nevoit să ducă o viaţă la fel de retrasă ca şi tine; şi am să fac să ajungă la ea şi cinci mii de lire din partea mea.

Aşa că, fără să mai lungim vorba, am îmbogăţit familia acestei biete femei; şi cu toate astea, atunci când a venit sorocul să plecăm, m—a părăsit curajul şi n—am îndrăznit să mă aventurez; în ceea ce îl priveşte pe William, el n—a vrut nici mort să plece fără mine; aşa se face că am mai zăbovit încă vreo doi ani după aceea, tot chibzuind ce s—ar cuveni să facem.

V—aţi putea gândi că eram tare mână—spartă cu agoniseala mea, adunată pe căi netrebnice, şi că încărcăm astfel o străină cu rodul jafurilor mele, oferind un dar regesc cuiva care nu avea dreptul la nimic din partea mea şi care nici măcar nu mă cunoştea; dar, în acest caz, ar trebui să se ţină seama şi de situaţia în care mă găseam eu: cu toate că aveam bani cu nemiluita, nu aveam pe lume niciun prieten din partea căruia să am parte de cel mai mărunt ajutor sau înţelegere, şi nici măcar nu aveam habar unde aş putea depune, ori cui aş putea încredinţa o parte din averea mea, cât timp eram în viaţă, sau cui să le las dacă mă prăpădeam.

Când stăteam să mă gândesc la modul în care le agonisisem, uneori îmi venea să dau totul de pomană, în contul unei datorii pe care o aveam faţă de omenire, cu toate că eram romano—catolic şi nu mă împăcăm câtuşi de puţin cu gândul că o astfel de faptă mi—ar asigura liniştea sufletească; totuşi, îmi spuneam că, deoarece averea mea fusese agonisită de la început până la sfârşit doar prin tâlhărie şi nu aveam cum plăti răul produs, bunurile mele reveneau comunităţii, căreia s—ar fi cuvenit să le împart, să se bucure cu toţii de ele. Cu toate astea, nu ştiam încă cum şi unde s—o fac, precum şi prin intermediul cui aş putea duce la bun sfârşit această acţiune de binefacere, la mine în ţară, pe meleagurile natale neîndrăznind a păşi, de teamă ca nu cumva unii dintre camarazii mei, ajunşi acolo înaintea mea, să se întâlnească cu mine şi să mă jefuiască de bani sau să mă dea în vileag, alegându—se astfel cu iertarea păcatelor lor, iar pe mine sortindu—mă unui sfârşit prea timpuriu.

350

Ducând lipsă, prin urmare, după cum spun, de orice prieten, mi—am agăţat inima de sora lui William. Purtarea sa plină de mărinimie faţă de fratele său, pe care îl socotea la ananghie, era dovada unui suflet generos şi a unei firi milostive; şi după ce m—am hotărât să o transform în cel dintâi beneficiar al mărinimiei mele, eram încredinţat că aş putea obţine şi eu un adăpost, anume unul spre care să tind în acţiunile mele viitoare; fiindcă într—adevăr cineva plin de bani, dar fără niciun cămin, fără nimeni care să—i încălzească cărările sufletului, se află într—una din cele mai stranii şi mai neliniştite situaţii din lume; iar banii lui nu sunt în stare, toţi la un loc, să compenseze o astfel de lipsă.

După cum v—am istorisit, noi am mai stat la Veneţia şi prin împrejurimi încă vreo doi ani şi ceva, perpelindu—ne în cea mai grozavă nehotărâre pe care şi—ar putea—o imagina o minte omenească, şovăielnici şi nestatornici la culme între o cale şi alta. Sora lui William insista zilnic să ne ducem în Anglia şi era uluită că nu—i acordam încredere deplină, tocmai ei, cea pe care ne—o îndatorasem într—o asemenea măsură să ne fie credincioasă; într—un fel, femeia îşi manifesta temerile că poate o bănuiam de cine ştie ce.

În cele din urmă, eu am început a înclina spre plecare; şi i—am spus lui William:
—Uite, frate William — căci după discuţia pe care o avusesem la Bassora nu i—am mai spus în alt fel decât „frate" — dacă tu vrei să te învoieşti cu mine în legătură cu câteva lucruri, atunci eu te voi însoţi în Anglia cu dragă inimă.
351
—Hai să auzim cam despre ce e vorba, a răspuns Willam.
—Ei bine, am continuat, în primul rând promite—mi ca nu te vei destăinui niciuneia din rudele tale aflate în Anglia, cu excepţia surorii tale. În al doilea rând, că nu ne vom rade mustăţile şi bărbile — tot timpul purtasem bărbi după moda grecească — şi nici n—o si renunţăm la *anteriile* noastre, pentru a trece în continuare drept greci şi drept străini. În al treilea rând, că nu vom vorbi niciodată englezeşte, în public, faţă de nimeni, cu excepţia surorii tale. În al patrulea rând, că întotdeauna vom trăi împreună, ca doi fraţi.
William mi—a răspuns că se declara de acord cu toate condiţiile mele, şi încă din toată inima, dar că cel mai greu ne va fi să nu vorbim englezeşte; dar el îşi va da toată silinţa în privinţa asta, aşa că, pe scurt, ne—am înţeles să mergem de la Veneţia la Napoli, unde am schimbat o mare suma de bani în baloturi de mătase, am lăsat o altă sumă destul de mare la Veneţia, în mâna unui negustor şi, în sfârşit, o a treia sumă, considerabilă şi ea, la Napoli, şi am luat poliţe pentru o mulţime de bani; totuşi, am ajuns la Londra cu o încărcătură cum puţini negustori armeni aduseseră în ultimul an, căci am încărcat în două corăbii şaptezeci şi trei de baloturi de mătăsuri fine, ca să nu mai punem la socoteală cele treisprezece baloturi de mătase din ducatul milanez, încărcate la Genova; şi cu toate astea, am ajuns cu bine şi, la ceva vreme după aceea, m—am căsătorit cu fidela mea ocrotitoare, sora lui William, împreună cu care mă simt mult mai fericit decât o meritam.
Iar acum, după ce v—am povestit atât de limpede întoarcerea mea în Anglia, după ce v—am făcut, cu atâta îndrăzneală, confesiuni legate de felul meu de viaţă petrecut pe meleaguri străine, acum e timpul să vă părăsesc şi să nu vă mai destăinui nimic până una—alta, ca nu care cumva, cuiva dintre dumneavoastră să—i treacă prin cap să se intereseze mai îndeaproape de
Vechiul vostru prieten,
CĂPITANUL BOB